

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYE SZOLGÁLTATÁSI ÚT TÉRKÉPE

Helyi humán fejlesztések
TOP_Plusz-3.1.3-23

2024. november

Készítette
Hajdú-Bihar Vármegye Önkormányzata
megbízásából
a
Hajdú-Bihar Vármegyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.

Tartalomjegyzék

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYE SZOLGÁLTATÁSI ÚT TÉRKÉPE	1
I. Vezetői összefoglaló	5
II. Helyzetkép	26
1. Általános vármegyei helyzetkép.....	26
1.1. Humán erőforrás	26
1.2. Gazdasági helyzet	40
1.3. Infrastruktúra.....	45
2. Járásokról/ járások településeiről általánosságban	50
III. Elérhető szolgáltatások és hiányok.....	52
1. Egészségügyi alap- és szakellátás keretében nyújtott szolgáltatások	52
1.1. Alapellátások	52
1.1.1. Megelőző ellátások.....	52
1.1.2. Háziorvosi-, házi gyermekorvosi ellátások	68
1.1.3. Fogorvosi alapellátások, fogorvosi ügyeleti ellátások.....	82
1.1.4. A védőnői és az iskola-egészségügyi ellátások	94
1.1.5. Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások.....	108
1.2. Szakellátás	116
1.2.1. Járóbeteg szakellátások	116
1.2.2. Fogorvosi szakellátás	119
1.2.3. Fekvőbeteg-szakellátás.....	120
1.3. Egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások.....	122
1.3.1. Szülészeti ellátás	122
1.3.2. Orvosi rehabilitáció	123
1.3.3. Betegszállítás.....	125
1.3.4. Mozdó szakorvosi szolgálat	126
2. Szociális alap-és szakellátások, valamint gyermekjóléti alapellátás és gyermekvédelmi szakellátás keretében nyújtott szolgáltatások	133
2.1. Szociális alapszolgáltatások	135
2.1.1. Települési alapszolgáltatások	135
2.1.2. Családsegítés	144
2.1.3. Szociális nappali ellátások	147
2.1.4. Közösségi ellátások	155
2.2. Szakosított ellátások	158
2.2.1. Tartós bentlakásos ellátások.....	159
2.2.2. Átmeneti elhelyezés	169
2.2.3. Lakóotthonok	174
2.2.4. Rehabilitációs intézmények.....	177
2.2.5. Támogatott lakhatás	179

2.3. Gyermekjóléti alapellátások	186
2.3.1. Gyermekjóléti szolgáltatások	193
2.3.2. Gyermek napközbeni ellátása	204
2.3.3. Gyermek átmeneti gondozása.....	216
2.3.4. Gyermek esélynövelő szolgáltatásai.....	221
2.4. Gyermekvédelmi szakellátások	226
2.4.1. Otthont nyújtó ellátások	226
2.4.2. Utógondozói ellátás.....	233
3. Oktatás és oktatási intézmények.....	240
3.1. Köznevelési alapfeladatok és szakképzési alapfeladat-ellátás	240
3.1.1. Óvodai ellátás.....	240
3.1.2. Általános iskolai ellátás.....	254
3.1.3. Középfokú oktatás.....	268
3.1.4. További köznevelési feladatok.....	283
3.1.5. Felnőttoktatás	293
3.2. Egyéb oktatási-képzési feladatok	304
4. Lakhatás, közszolgáltatások, infrastruktúra, közbiztonság	321
4.1 Lakásállomány, lakáskörülmények	322
4.2. Közszolgáltatások.....	333
4.3. Infrastruktúra	346
4.4 Bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok.....	357
5. Közösségi programok.....	370
5.1. Mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások	370
5.2 A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása	381
5.3 Ifjúságot célzó tevékenységek.....	389
5.4. Helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok	402
5.5 Vármegyei és térségi identitás erősítése, térségfejlesztési együttműködések	412
5.6 Roma nők foglalkoztatását elősegítő felzárkózási programok	420
5.7. Digitális kompetenciafejlesztés	428
IV. ILLESZKEDÉS ORSZÁGOS ÉS VÁRMEGYEI STRATÉGIAI DOKUMENTUMOKHOZ	439

I. Vezetői összefoglaló

Bevezetés

A **Szolgáltatási Út Térkép (SZÚT)** egy olyan, vármegyei szintű helyzetfeltáró dokumentum, mely **részletesen kirajzolja a vármegyében a szolgáltatási hiányokat annak érdekében, hogy azokra adekvát válaszokat, intézkedési javaslatokat lehessen megfogalmazni a társadalmi felzárkózás segítése érdekében.** A Hajdú-Bihar vármegyei SZÚT-ban alkalmazott járási szintű feltárások és összegzések hozzájárulnak ahhoz, hogy a vármegye alatti területi szinten jelentkező eltérések, sajátosságok is kirajzolódhassanak.

Jelen dokumentum a TOP_Plusz-3.1.3-23 felhívás keretében elkészült, a Szolgáltatási Út Térképek és Vármegyei Esélyteremtő Paktumok felülvizsgálatát, elkészítését segítő Módszertani útmutatók és sablonok alapján készült. Hajdú-Bihar vármegye Szolgáltatási Út Térképe adat- és információtartalmának **alpját** az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről szóló 2003. évi CXXV. törvény által szabályozott, települési szinten elkészített **Helyi Esélyegyenlőségi Programok (HEP) jelentették, azonban azok tartalmánál jóval szélesebb körű adatok, információk épültek be a dokumentumba.** A Központi Statisztikai Hivatal és a vonatkozó egyéb szervezetek különböző **statisztikai adatbázisain túlmenően** a települési önkormányzatok és a szolgáltatások nyújtásával érintett **egyéb szervezetek adatszolgáltatásai alapján formálódott** a SZÚT tartalma.

A SZÚT dokumentumának alakításában **nagy szerepe volt az egyeztetéseknek, partnerségeknek, a különböző területi szinteken és tématerületeken működő intézmények, szervezetek és szakemberek, partnereik által megfogalmazott véleményeknek, javaslatoknak, észrevételeknek, akik munkáját ezúton is köszönjük.** A **2024. májusában és júniusában megtartásra került tematikus (egészségügyi; szociális-és gyermekjóléti; oktatási; területi egyenlőtlenségek) munkacsoportülések** során az addig formálódó, nyers információk további alakítására, kiegészítésére kerülhetett sor.

Jelen dokumentum **illeszkedik az országos és vármegyei szintű stratégiai dokumentumokhoz,** legfőbb célja a társadalmi felzárkózás elősegítése, a vármegye és azon belül a hátrányos helyzetű csoportok által igénybe vehető szolgáltatások és az azokhoz való hozzáférési lehetőségek és hiányosságaik feltérképezése.

A **Szolgáltatási Út Térkép** nem tekinthető statikus dokumentumnak, hiszen jellegéből adódóan bizonyos **időközönként felülvizsgálatra szorul annak érdekében, hogy egyrésztől mindenkor aktuális helyzetképet adhasson, másrésztől az annak nyomán kijelölendő javaslatok, beavatkozások is az aktuális helyzetre építhessenek,** reagálhassanak az időközben megvalósult fejlesztésekre, intézkedésekre, vagy az esetlegesen kialakult újabb hiányokra.

Módszertan

A vármegye Szolgáltatási Út Térképe tartalma, szerkezete megfelel a **Szolgáltatási Út Térképek (SZÚT) és Vármegyei Esélyteremtő Paktumok (VEP) felülvizsgálatát, elkészítését segítő Módszertani útmutatók és sablonok által elvárt** kritériumoknak.

Megtalálható benne a vármegye egészét **az elvárt tématerületek szerinti bontásban bemutató Helyzetfeltárás** fejezet, melyet az **elérhető szolgáltatások bemutatása** követ. Az adott tématerület bemutatása járási szinten történik egyrésztől a **rendelkezésre álló hivatalos statisztikai adatok** alapján történik, másrésztől **interjúválaszok és szakmai szervezetek adatszolgáltatásai és a tematikus munkacsoportok üléseken résztvevő szakmai szervezetek észrevételei és adatszolgáltatásai** alapján, majd vármegyei szintű összegzése is megtörténik az adott tématerületeket bemutató fejezetek zárásaként.

Partnerség

A vármegye jelen Szolgáltatási Út Térkép dokumentumának formálódásában nagy szerepe volt az egyeztetéseknek, partnerségeknek, a **különböző területi szinteken és tématerületeken** működő intézmények, szervezetek és szakembereik, partnereik által megfogalmazott **véleményeknek, javaslatoknak és észrevételeknek.**

A SZÚT által elsőként a statisztikai adatok szintjén vizsgált tématerületek tapasztalatok, megélések útján történő megerősítése, láttatása céljából szakértői interjúkérdésekre kértünk és kaptunk is válaszokat a vármegye minden járásából, mely válaszok beépültek a dokumentum vonatkozó részeibe.

A SZÚT készítése során lefolytatott egyeztetések során meghatározó volt a Felzárkózási Fórum és munkacsoportjainak tagjain túlmenően a **települések polgármestereinek, a vármegyében működő tankerületeknek, oktatási-nevelési, szociális, kulturális intézményeknek, egyházaknak, civil szervezeteknek és helyi lakosoknak** a részvétele, akikkel való kapcsolatfelvétel és közös kommunikáció során számos területen kirajzolódtak a vármegyében élők szolgáltatásokat is érintő szükségletei és elvárásai a gyakorlati tapasztalatok alapján.

A vármegye 15 településén (Ártánd, Balmazújváros, Berettyóújfalú, Derecske, Földes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Körösszakál, Nádudvar, Nyíradony, Püspökladány, Vámospercs) **közösségi interjúk is készültek** 2024 januárjától, ahol a SZÚT által vizsgált tématerületek közt jelentős érdeklődésre tartott számot a településeken a **közösségi programok köre, a tapasztalható hiányosságok, a bennük rejlő szemléletformáló, közösségszervező, identitást erősítő lehetőségek.** A közösségi interjúkon résztvevők (133 fő) számos területen dolgozó, alkotó személyek, így a válaszok, javaslatok kiterjednek a közművelődés, az önkormányzati, a szociális, az egészségügyi, oktatási-nevelési, egyházi és nonprofit szféra területére is.

A vármegyében elérhető szolgáltatások és hiányok összefoglalása

Egészségügyi alap- és szakellátás keretében nyújtott szolgáltatások:

Hajdú-Bihar vármegyében az **egészségügyi alap- és szakellátás keretei között számos ellátás, szolgáltatás biztosított** a lakosság és ezen belül a hátrányos helyzetű csoportok (gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák) részére is, **azonban az egyes ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, elérésben települési és járási szinten is mutatkoznak eltérések.**

Egészségügyi alapellátás:

A megelőző alapellátások területén markáns különbségek vannak járási és települési szinten is az ellátás megszervezésében, az ellátások körében, formájában és a hozzáférés tekintetében is. A járásokban és a településeken jelentős részén helyben is vannak elérhető szűrővizsgálatok, szűrőprogramok, ugyanakkor a szűrővizsgálatok a legszélesebb körben a debreceni járásban, a vármegye székhelyen, Debrecenben biztosítottak, valamint a járásközpontokban. A járásokhoz tartozó többi településen már sokkal szűkebb és korlátozott a szűrővizsgálatok köre, a szűrőprogramok elérhetősége és rendszeressége, de akadt olyan település is, ahol szűrések nincsenek. A rendelkezésre álló adatok alapján jellemzően a házi orvosok, illetve ahol volt adat, a házi gyermekorvosok, védőnők, fogorvosok is végeznek szűréseket a településeken, ugyanakkor a szűrések köre és elérhetősége ott legszélesebb, ahol Egészségfejlesztési Iroda működik, járóbeteg szakellátás biztosított, valamint lehetőség van a szűrőprogramokba való bekapcsolódásra. Az egészségfejlesztő szűrőbusz jellemzően évente egy alkalommal biztosított a településeken, de vannak olyan települések is, ahol egy ideje már erre sincs lehetőség, vagy még nem is volt, holott nagy szükség lenne rá. Az egészségfejlesztő szűrőbusz évente egyszer is hiánypótló a településeken.

A járások településeinek egy részén esetenként szervezett utazás keretei között is segítik a lakosságot, a hátrányos helyzetű csoportokat (pl. idősek, nők stb.) a szűrőközpontokra való eljutásban, hogy támogassák a szűrővizsgálatokon való részvételt, illetve a vizsgálatokhoz való hozzáférést a tömegközlekedési nehézségek, az egészségi állapot, egészségügyi problémák (pl. idősek) miatt, valamint az egészségvédelem,

prevenció érdekében. A mammográfias vizsgálaton való hozzáférés esetén sok esetben megnevezésre került a szervezett utazás.

A járásokban és a járások településein jellemzően szükség lenne az elérhető szűrővizsgálatok és szűrőprogramok körének kiszélesítésére. Az igények bár településenként eltérőek, de a legtöbb esetben szükség lenne a tüdőszűrésre, a mammográfia vizsgálatra, és gyakran megnevezésre került a bőrgyógyászati, nőgyógyászati szűrés is.

A hiányosságok, problémák megoldása érdekében szükség lenne járási szinten a helyben nem elérhető szűrővizsgálatok, illetve a szűrőprogramok rendszeres biztosítására. A települések jelentős részén szintén szükség lenne a helyben elérhető szűrővizsgálatok körének kibővítésére, szűrőprogramok elérhetővé tételére, rendszeres vagy akár rendszeres időközönkénti biztosításával, sok esetben egyes vizsgálatok esetén akár az egészségfejlesztő buszok biztosításával is. A problémák, hiányosságok megoldása érdekében igény van a humánerőforrás bővítésére, az eszközök biztosítására és a meglévő eszközök fejlesztésére, az egészségfejlesztő szűrőbuszok kitelepítésére. Több esetben említésre került az is, hogy egyes településeken 9 személyes kisbuszra és gépkocsivezetőre lenne szükség a helyben nem elérhető és vagy nem kihelyezhető szűrővizsgálatok esetében. A lakosság és a hátrányos helyzetű csoportok esetén azonban nem csak az elérhető szűrővizsgálatok, szűrőprogramok hiánya jelenti a problémát, hanem a prevenció, az egészségtudatosság, az ismeretek hiánya és az egészséggel kapcsolatos edukáció hiánya is.

A vármegyében biztosított a **házi orvosi-, házi gyermekorvosi ellátáshoz** való hozzáférés. A járásközpontokon kívül jellemzően a házi orvosi ellátás keretén biztosított a gyermekek ellátása is. A járásközpontokban és a városokban élő gyermekek azok, akik a leginkább hozzáférnek a házi gyermekorvosi ellátáshoz helyben a településen. A házi gyermekorvosi ellátás bővítésére lenne szükség több településen is. A felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró házi orvosok jellemzően biztosítottak vármegyei, járási és települési szinten is, ugyanakkor problémát jelent, hogy vannak betöltetlen házi orvosi és házi gyermekorvosi álláshelyek is. A betöltetlen házi orvosi és házi gyermekorvosi álláshelyek azonban járásonként és településenként is eltérőek. A betöltetlen általános orvosi körzetekben és a gyermekorvosi körzetekben a betegek ellátása jellemzően helyettesítéssel megoldott, de akadt példa olyan településekre is, ahol a házi orvos helyettesítés csak időszakosan megoldott, illetve arra is, hogy helyettesítés keretében a házi orvos csak napi 2 órában látja el a betegeket helyben. Ezzel szemben a Debreceni járásban a járás minden településén biztosított helyben a házi orvosi és házi gyermekorvosi ellátás is és csak egy általános orvosi körzetben és egy gyermekorvosi körzetben van betöltetlen állás. A házi orvosok és a házi gyermekorvosok leterheltsége változó, de jellemzően leterheltek. A leterheltség hátterében az alábbi fő okok állnak: a magas betegszám, valamint az egyes településeken a betöltetlen házi orvosi/házi gyermekorvosi álláshelyek miatt több beteget kell, hogy ellásson az orvos. Ennek ellenére a házi orvosok és a házi gyermekorvosok jellemzően megfelelő színvonalon biztosítják az ellátást.

A **házi orvosi ügyelet** központilag kerül megszervezésre, a házi orvosi ügyelet biztosított a leginkább gyermekügyelet nehezen érhető el. A házi orvosi ügyeleteken a felnőtteket és gyermekeket is egyaránt ellátják. A házi orvosi és a házi gyermekorvosi ügyeleteken az ellátás színvonala jellemzően megfelelő, de az ügyeleteken is leterheltek az orvosok. A problémát a legtöbb esetben az jelenti, hogy egyrészt az egyes járásközpontokban az ügyeleti ellátás csak egy adott időintervallumban biztosított, és azon kívül jellemzően a vármegyeszékhelyen, Debrecenben érhető el. Az ügyeleti ellátás esetén a legnagyobb probléma az, hogy a betegek lakóhelye és az elérhető ügyelet között nagy a távolság. Az ügyeleti ellátás eléréséhez utazni kell, de a településeken gyakran nem, vagy nem megfelelő rendszerességben és időintervallumban biztosított ügyeleti időben a közösségi közlekedés, ebből adódóan vagy személygépkocsival tudnak eljutni a betegek az ügyeletre, vagy mentőt hívnak. A gyermekorvosi ügyeletre való eljutás még nagyobb kihívást jelent a vármegye gyermekes családjai számára a távolság és az idő tekintetében is. Így pl. a tiszacsegei lakóknak 70 km-t kell utazniuk, hogy eljussanak a DEKK Gyermekgyógyászati Ügyeletre, ami autóval is 50 percet jelent.

A problémák és hiányosságok megoldása érdekében szükség lenne a betöltetlen házi orvosi és házi gyermekorvosi álláshelyek betöltésére, plusz humánerőforrás biztosítására (pl. dietetikusra, gyógytornászra, egészségpszichológusra, diplomás ápolóra, szakápolókra), helyben elérhető házi orvos biztosítására, a lakosság körében az egészségnevelés hiányának a pótlására, a lakosság egészségügyi edukációjának a biztosítására, az ügyeletre tömegközlekedéssel való eljutás- és a településekhez közelebbi ügyeleti ellátás

biztosítására is. A szolgáltatások javítása céljából további igény mutatkozik az eszközfejlesztésre is (pl. komplexebb műszerezettség, orvosi eszközök, beteghívó rendszer, röntgen stb.) és néhány település esetében a rendelő teljeskörű felújítására, vagy a rendelő helyiségszámának a bővítésére. A házi orvosi ellátás esetében sok esetben probléma forrása az egészségnevelés hiánya a lakosság körében, különös tekintettel a hátrányos helyzetű csoportok (nők, gyermekek, romák, fogyatékosok, idősek, mélyszegénységben élők) körében. Ebből adódóan nő a betegek aránya, a házi orvosok és házi gyermekorvosok leterheltsége is nő, és még kevesebb idő és lehetőség marad a megelőzésére, a prevencióra. A humán erőforrás bővítése segítséget jelent a prevenció és telemedicinális kapacitás növelésében, a szűrések végzésében és a krónikus betegek ellátásában is. Különösen indokolt lenne azokon a településeken, ahol a hátrányos helyzetű csoportok a távolság miatt nehezen tudnak hozzáférni a településen belül is a házi orvosi ellátáshoz, a védőnői szolgáltatásokhoz (gyerekek egy részét nem viszi el tanácsadásra szülő). Ezekon a településeken és a hátrányos helyzetű településrészekon megoldást jelenthetne a rendelőbe/tanácsadóba való szállításban való segítségnyújtás (pl. kisbusz sofőrrel) is. A hátrányos helyzetű csoportok (gyermekek, idősek, fogyatékosok, nők, mélyszegénységben élők) esetében vármegyei szinten a szűrések és a krónikus betegek gondozása bár jellemzően biztosított, de szükség lenne az ellátásokhoz való hozzáférés javításában. A teljes lakosság, de különösen a hátrányos helyzetű célcsoportok esetében hiánypótló lenne az egészségnevelés erősítése, az egészségügy edukáció, már általános iskolás kortól kezdődően a betegségek megelőzése és a betegszám csökkenése miatt is.

A rendelkezésre álló adatok alapján a vármegyében a **fogászati alapellátáshoz** való hozzáférés biztosított a lakosság részére, a felnőtteknek és a gyermekeknek is egyaránt, jellemzően vegyes körzetekben/területi ellátással, és települések többségén helyben is elérhető. A települések egy kisebb részében azonban helyben nem érhető el a lakosoknak a fogászati ellátás, jellemzően egy másik, szomszédos településen tudnak hozzájutni az ellátáshoz. A hátrányos helyzetű csoportok esetében a fogászati kezeléshez jutásának esélyei a TB finanszírozott ellátásra vonatkozóan jellemzően nem különböznek a lakosságétól a vármegyében, sem a járásokban, és a településeken sem a lakosságétól, a térítéses ellátásokat (pl. fogpótlás, fogszabályozó) azonban az anyagi helyzetükből adódóan sokkal inkább kevésbé tudják igénybe venni. A hátrányos helyzetű csoportok esetében további problémát jelent, hogy az alapellátás bár hozzáférhető számukra, de a kezelésekre sokkal ritkábban járnak vissza. A vármegyében a fogorvosi ügyelet elérhetőségéről Debrecen esetén van adat.

A vármegyében a lakosság fogazatának az állapota változó. A lakosság egy részének a fogazata átlagos állapotú, megfelelő, de a lakosság egy jelentősebb részének sokkal inkább kezeletlen, elhanyagolt, rossz. A lakosság fogazatának állapota azonban nem mindig függ össze a hátrányos helyzettel, ugyanakkor sokkal inkább jellemzőbb az, hogy a hátrányos helyzetű csoportok fogazata az átlagosnál is elhanyagoltabb, rosszabb.

A vármegyében a lakosság fogorvoshoz fordulási gyakorisága is változó. Szinte minden településen arról számoltak be a fogorvosok, hogy a lakosok jelentős része ritkán, gyakran csak akut probléma jelentkezése esetén veszik igénybe az ellátást. A fogorvoshoz fordulás a hátrányos helyzetű csoportok esetében is változó, de a körükben sokkal inkább jellemző, hogy ritkábban, akut esetben veszik igénybe az ellátást, és a szükséges további kezeléseken már nem jelennek meg.

A problémák megoldása érdekében kiemelt szükséglet mutatkozik az edukációra, a lakosok fogászati ellátáshoz való hozzáállásának javítására és a fogorvosi ellátáshoz való feltételek helyben történő biztosítására azokon a településeken, ahol a fogászati alapellátás helyben nem biztosított. Ezen szükségletek biztosítása a teljes lakosság számára hiánypótló lenne, de a hátrányos helyzetű csoportoknak különösen nagy szüksége lenne rá. A hátrányos helyzetű lakosok esetében az igények között megnevezésre került az ismeretterjesztő anyagok biztosítása is. Továbbá igényként fogalmazódott meg az infrastruktúra és az eszközellátottság, eszközfejlesztés is. Több járásban és több településen is szükség lenne panorámaröntgen biztosítására az ellátás színvonalának javítása érdekében és azért is, mert az gyakran csak távolabbi városokban és főként a megyeszékhelyen biztosított a lakosoknak. Jellemző megoldatlan probléma az is, hogy az alapellátás keretében a térítéses ellátásokat csak a lakosok egy része tudja megfizetni és a hátrányos helyzetű csoportoknak különösen nagy szükségük lenne a fogpótlásra, mert gyakori a hiányos fogazat, ugyanakkor ez a beavatkozás nem térítésmentes, így alig veszik igénybe.

A hátrányos helyzetű csoportok az anyagiak, a szokások és a tudatosság hiányából fakadóan ritkábban veszik igénybe a fogászati ellátást, ebből adódóan a fogazatuk állapota is sok esetben rosszabb, mint az erre

tudatosan figyelő, jobb helyzetben lévő csoportok tagjaié. Az alapellátás keretében a fogászati kezelésekhöz hozzá tudnának jutni, de szociokulturális okokból kifolyólag már a kezelésen való megjelenés sem történik meg sok esetben. A fogazat jó állapotának megőrzése is elsősorban prevenciót igényel. Ebből adódóan már az óvodában el kellene kezdődnie a fogászati szűrővizsgálatoknak a probléma mérséklése érdekében, majd az éves iskolafogászaton való jelenlét (mindkettő ellátása kötelező, ugyanakkor a jelenlét nem) is hiánypótló lenne, és sok esetben a szülő nem viszi a jelzések ellenére sem a gyermeket a kezelésekre. A rendszeres, kampányjellegű, illetve a lakossághoz közeli fogászati szűrési lehetőségek számának növelésével, a prevenció és tájékoztatás biztosításával javítható lenne a lakosság fogazatának állapota.

A család- és nővédelemmel kapcsolatos szolgáltatások elérhetőek és igénybevehetőek a vármegyében. Számos településen biztosított helyben a **védőnői ellátás**, több helyen helyettesítés keretében megoldott a védőnői jelenlét. A védőnői szolgáltatással többnyire elégedett a lakosság. A várandós anyák gondozása megfelelő színvonalú, a terhesgondozást több helyen a szakellátás távolsága nehezíti. Számos településen megfogalmazódott igényként az, hogy még több prevenció előadásra lenne szüksége a várandós nőknek. Leterheltségük, mentális terhelésük számos településen igen nagy, különösen ott, ahol a hátrányos helyzetű ellátottak száma magas. A hátrányos helyzetű családokkal a napi kapcsolat rendkívül fontos, jelenlétük nélkülözhetetlen, az óvodákban és iskolákban is igény lenne a gyakoribb jelenletre. A védőnők jelentős része részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszerben is és probléma észlelése esetén azonnal megteszi a szükséges jelzést. Egészségügyi szolgáltatások érhetőek el részben az iskolaorvos, részben az iskolafogorvos által biztosított ellátások keretében, településenként eltérő formában. 2023. júliusáig a települési önkormányzatok az egészségügyi alapellátás körében biztosították a védőnői ellátást. Az egészségügyi alapellátásról szóló törvény módosulásával az állam az egészségügyi alapellátás körében - a települési önkormányzattal együttműködésben - gondoskodik a védőnői ellátásról, az irányító vármegyei intézmény útján, mely a Debreceni Egyetem Klinikai Központja.

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekérőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktiválódnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Egészségügyi szakellátás:

Hajdú-Bihar közfinanszírozott **járóbeteg szakellátását** 16, az elérhető szolgáltatásokat és/vagy az ellátott népességet tekintve jelentős szolgáltató biztosítja szerződéses keretek között, amelyekben összesen mintegy 740 darab rendelőt működtetnek vármegye szerte. A szolgáltatásokban domináns szerepet játszik a vármegyei fekvőbeteg-ellátó intézmény, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ által működtetett integrált járóbeteg-ellátás. Az ellátórendszerben a legnagyobb forgalom a laboratóriumi diagnosztika, a fogászat és a fizioterápia területeken jellemző. Fontos cél az egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzáférés területi kiegyenlítése, a társadalmi esélykülönbségek csökkentése; a járóbeteg szakellátások infrastrukturális körülményeinek és műszerezettségének javítása.

Hajdú-Biharban 51 településen összesen 264 darab közfinanszírozott fogorvosi rendelő működik, amelyek közül 60 darab folytatja tevékenységét a szakellátásban. Az egészségügyi szolgáltatóegységek székhelyüket tekintve nagy koncentrációt mutatnak, a szakellátásban 96,7% Debrecen részaránya. A **fogorvosi szakellátási** formák (egyetemi szakellátás, fogszabályozás, fogyatékkal élő felnőttek és gyermekek szakellátása, gyermek szakellátás, parodontológia, röntgen, szájszészet) székhely szerint gyakorlatilag csak a vármegyeszékhelyen érhetőek el, a kivételt a Hajdúböszörményben és Hajdúsámsonban is igénybe vehető fogszabályozás képezte.

Hajdú-Bihar **fekvőbeteg-szakellátásában** az elmúlt néhány év igen jelentős átalakulást hozott, amelyek közül a legfontosabb, hogy 2023. júliusban egyesült a vármegye két nagy intézménye, és a berettyóújfalui Gróf Tisza István Kórház a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Campusaként folytatta tevékenységét. Az ellátórendszer így gyakorlatilag egyközpontúvá vált, a debreceni és berettyóújfalui klinikai telephelyek mellett még egy addiktológiai rehabilitációs intézet működik Nagyhegyesen, illetve egy ápolási intézet Hajdúnánáson. Számos ellátás vonzáskörzete terjed túl a vármegye, sőt a régió határain is túlra.

A vármegyében három **szülészeti és nőgyógyászati** osztály működik a Debreceni Egyetem Klinikai Központ keretein belül, kettő debreceni, egy pedig berettyóújfalui telephelyen. A működő ágyak száma stabil, az

elmúlt években folyamatos fejlesztések zajlanak a területen. A humán erőforrás és egyéb kapacitások növelését indokolja, hogy a vármegyében működik az ország legnagyobb szülésszámú intézménye. A vármegyében 23, **rehabilitációs feladatokat** ellátó, nappali ellátást is biztosító részleg működik 2024. áprilisban, egy kivételével valamennyi a Debreceni Egyetem Klinikai Központ keretein belül. A vármegyében fokozatosan bővül a **mentőállomások** száma, valamennyi járásban üzemel legalább egy (Balmazújváros, Berettyóújfalú, Biharkeresztes, Debrecen, Derecske, Egyek, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Komádi, Létavértes, Nyíradony, Nyírábrány, Polgár, Püspökladány). Összességében javult a futó mentőgépkocsi járműpark minőség és megbízhatósága. A mentési esetek száma az utóbbi években jelentősen megemelkedett. **A mozgó szakorvosi szolgálat** 74 településen, összesen 116 helyszínen elérhető. A szolgáltatások döntően nőgyógyászatiak. A rendszert két szolgáltató, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ, illetve a Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft. működteti.

Szociális alap-és szakellátások, valamint gyermekjóléti alapellátás és gyermekvédelmi szakellátás keretében nyújtott szolgáltatások

Szociális alapellátások:

A települési alapszolgáltatások a vármegye lakossága számára nagy biztonsággal elérhetők, rászorultágtól függően igénybe tudják venni az eltérő hátrányokkal küzdő személyek is. A szociális alapellátások mindegyikében nehezíti a megfelelő képzettséggel rendelkező szakemberek hiánya a szolgáltatások biztosítását. A vármegye járásaiban, településein a legalapvetőbb és legelterjedtebb szociális alapszolgáltatás a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtásra, bár több helyen is elérhető, jóval nagyobb számban lenne szükség a bevezetésére, mint ahány helyen biztosítják. Fontos szerepet töltenek be a tanyagondnoki és a falugondnoki szolgálatok. **A családsegítő szolgáltatások** leginkább azokon a településeken hatékonyak, amelyek helyben elérhetők és igénybe vehetők az ellátások. Gyakori helyzet viszont, hogy csupán kihelyezett, időszakosan ellátott tevékenységekről van szó, ezzel a problémával viszonylag nagy számban érintettek a települések. Az ilyen ellátásszervezés esetében szükség lenne az állandó családsegítői jelenlétre a településeken. A vármegye járásaiban a hátrányos helyzetű célcsoportok ellátása a szociális alapszolgáltatások terén megoldott, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítva van. Ugyanakkor a helyben nem igénybe vehető szolgáltatások esetén az érintett településeken élő rászorulóknak sok esetben nem, vagy csak nehézségek árán tudják megszervezni az eljutást egy másik településre, így ezekben az esetekben csak korlátozott esélyeik vannak a hozzáférésre. Az idősök helyzetével összefüggésben nehézséget jelent, hogy a megnövekedett és egyre súlyosbodó problémákkal szemben a helyi ellátórendszer nem tud megoldást találni, az idősök számára helyben elérhető egyéb gondozási formák nincsenek. Különösen problémás a demenciával küzdő idős betegek ellátása a vármegye településein. A humán erőforrás igénye a területnek nagyon magas, a szakma jelentős létszámmhiánnyal küzd. Nagy szükség lenne a szakemberek létszámának növelésére a legtöbb területen, valamint a speciális szaktudással rendelkezők munkájának bevonására. A legtöbb járásban, településen a szolgáltatások minőségének javítása érdekében szükség lenne pszichológusokra, gyógypedagógusokra, logopédusokra, óvodai és iskolai szociális segítőkre, fejlesztő pedagógusokra, gyógytornászokra stb. A vármegye településeinek jelentős részében nagy szükség lenne az idősök **nappali ellátását** biztosító szolgáltatásokra, ellátásokra, de a fogyatékkal élők, pszichiátriai és szenvedélybetegek számára nyújtandó nappali ellátások fejlesztése is indokolt több járásban. Ugyancsak fontos lenne javítani a települések speciális helyzetű csoportjainak szolgáltatásokhoz történő hozzáférését is. A szolgáltatások minőségének és hatékonyságának növelése érdekében minden járás legtöbb településén megfogalmazódott, hogy szükség lenne a munkavégzéshez szükséges feltételeken javítani, mind az infrastrukturális, mind az eszközparkkal kapcsolatos fejlesztésekre nagy szükség lenne. A nappali ellátásban az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humán erőforrás biztosíthatóságához. A nagyfokú szakemberhiány mellett a szakmában dolgozók számára fontos lenne a pszichés nyomás és terhelés enyhítése érdekében szupervíziós foglalkozásokat biztosítani. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásban. Rendkívül nagy szükség lenne professzionális, az igényekhez igazított szakmai továbbképzési, átképzési programokra is. **A közösségi ellátások** nem tipikusan igénybe vehető szolgáltatások a vármegyében, mindhárom szolgáltatási forma, a szenvedélybetegek közösségi ellátása, a pszichiátriai betegek közösségi

ellátása és a támogató szolgáltatások is csak szórványosan érhetőek el a lakosság számára. Ahol működik támogató szolgáltatás (látás-, hallás-, mozgás-, értelmi és halmozottan sérült vagy autista személyek számára), ott súlyos problémát okoz, hogy a térítési díjak a magas üzemanyagárak miatt nem fedezik a tényleges költségeket, ezért jelentős finanszírozási nehézségek keletkeztek. Szükség lenne célzott pályázati lehetőségekre annak érdekében, hogy egyrészt az elöregedett gépjárművek cseréje megtörténhessen, másrészt, hogy a munkavégzéshez szükséges eszközállomány megfelelő minőségben rendelkezésre álljon. A szenvedélybetegek közösségi ellátása szakterületen hiányzó szakemberek pótlására (addiktológus, gondozó, terápiás munkatárs), illetve a jelenleg a rendszerben dolgozók számára a működési háttér fejlesztése indokolt, ahogyan a preventív jellegű tevékenységek esetében is. A pszichiátriai betegek közösségi ellátása terén szintén a szakemberhiány és tárgyi feltételek fejlesztésének hiánya okoz nehézségeket. Indokoltak a technikai és informatikai fejlesztések, amelyek a színvonalas szakmai ellátás biztosítását szolgálják, és növelik az ellátottak pszichoszociális rehabilitációjának esélyét.

Szociális szakosított ellátások:

A szociális szakosított ellátások mindegyikében nehezíti a megfelelő képzettséggel rendelkező szakemberek hiánya a szolgáltatások biztosítását.

A vármegyében a **tartós bentlakásos ellátást** nyújtó ellátások öt típusa közül négy érhető el: az *időskorúak otthona*, a *fogyatékos személyek otthona*, a *pszichiátriai betegek otthona* és a *szenvedélybetegek otthona*. A Hajdúhadházi járás kivételével minden járásban működnek tartós bentlakásos ellátást nyújtó intézmények, összesen 35 településen. Ezen szakellátást végző ellátások 4347 férőhellyel elérhetőek, kihasználtságuk magas, 93%-os. A Debreceni, a Hajdúböszörményi és a Hajdúszoboszlói járásban minden településen elérhető a tartós bentlakásos ellátások valamely formája. Leggyakrabban elérhető szakosított ellátás az időskorúak otthona, melyek száma a vármegyében 50, ezekben összesen 2 827 idős személy tartós bentlakásos ellátására van mód. Kihasználtságuk közel 95%-os. Nincs a vármegyében olyan tartós bentlakásos ellátást biztosító intézmény, ahol a kettős diagnózisú ellátottak elhelyezése megoldható lenne. Szenvedélybetegek otthona a legtrikábban elérhető szolgáltatás, a járások közül mindössze a Hajdúszoboszlói járásban, Nagyhegyesen elérhető. Nincs biztosítva ugyanakkor a súlyos addikcióval rendelkező fiatalok ellátása, holott a rendszerben egyre növekvő számban vannak jelen ilyen problémával küzdő gyermekek. Számukra nem elérhető ez a szolgáltatás, szükséges lenne szenvedélybetegek otthonának létrehozása a kapcsolódó szakmai létszám bővítésével, a jogszabály módosításával. *Hajléktalanok otthona* nem elérhető a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján.

Hajdú-Bihar vármegyében mindössze öt járásban (Debreceni, Hajdúböszörményi, Hajdúszoboszlói, Nyíradonyi, Püspökladányi) működik **átmeneti elhelyezést biztosító intézmény**. A hat ide sorolt szakosított ellátásból négy (*idősek gondozóháza* (245), *pszichiátriai betegek átmeneti otthona* (32), *éjjeli menedékhely* (178) és *hajléktalanok átmeneti szállása* (50)) érhető el, melyekben összesen félezren (501 fő) vehetik igénybe a nyújtott szolgáltatásokat. Az éjjeli menedékhely és a hajléktalanok átmeneti szállása ellátás kizárólag Debrecenben érhető el, míg az idősek gondozóháza négy járás öt településén elérhető. A vármegyében az átmeneti ellátások közül a *fogyatékosok gondozóháza* és a *szenvedélybetegek átmeneti otthona* nem érhető el a Szociális Ágazati Portál információi alapján.

Hajdú-Bihar vármegyében mindössze négy járás (Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Debreceni és Hajdúböszörményi járás), négy városában működik **lakóotthon**. Ezek mindegyike *fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonaként* működik, mindösszesen 84 fő fogadására alkalmas kapacitással. A Balmazújvároson üzemelő lakóotthon kizárólag autizmus spektrumzavarral élő felnőttek számára nyújt szolgáltatást.

Hajdú-Bihar vármegyében mindössze három járásban (három településen: Balmazújváros, Derecske, Nagyhegyes) működik **rehabilitációs ellátást nyújtó intézmény**, melyekben 61 fő veheti igénybe a nyújtott szolgáltatást. A vármegye legnagyobb kapacitású rehabilitációs intézménye Balmazújvároson működik, 40 férőhellyel. Szolgáltatásait azonban ez az intézmény nem csak Hajdú-bihari lakosok számára nyújtja, hiszen országos ellátási területtel működik, igaz, csak 2026 év végéig. A vármegyében mindössze Nagyhegyesen működik *szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye*, kapacitásai azonban rendkívül szűkösek, mindössze 10 fő tudja igénybe venni ezt a szolgáltatást.

A vármegye 10 járása közül hatban (Debreceni, Derecskei, Hajdúböszörményi, Hajdúnánási, Hajdúszoboszlói és Püspökladányi járásban) működik **támogatott lakhatást** nyújtó intézmény, összesen 506

férőhellyel. A legtöbb férőhelyet (411) a fogyatékkal élők tudják igénybe venni. A vármegyében a Püspökladányi az egyetlen olyan járás, ahol mindhárom ellátotti kör (*fogyatékosok, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek*) igénybe tudja venni ezt a szakellátást. A vármegye székhelyén, Debrecenben a fogyatékos személyek és a szenvedélybetegek számára elérhető a támogatott lakhatás, összesen 175 férőhellyel. A támogatott lakhatás nem ismert a potenciális ellátottak számára, indokolt a megjelenését biztosító fórumok, tájékoztató alkalmak biztosítása.

Gyermekjóléti alapellátások:

A vármegye legtöbb településén komplex szolgáltatásokat nyújtanak a **gyermekjóléti szolgáltatás** keretében, amelyekre sok esetben megfelelő igény is mutatkozik. A szolgáltatások tekintetében a legtöbbet említett problémák közé tartozik a megfelelő képesítésű szakemberek hiánya (fejlesztőpedagógus, pszichológus, gyógypedagógus, szociális asszisztens, mediátor, tanácsadó, pár- és családterapeuta, szociális segítő). Ezzel összefüggésben több esetben említették meg a meglévő szakemberek leterheltségét, a gondozott családok és gyermekek magas számát. A legtöbb járás esetén megjelentek a szolgáltatásokhoz szükséges infrastrukturális hiányosságok, vagy az ahhoz kapcsolódó anyagi nehézségek. Több járásban is gondot okoz ugyanis a megfelelő helyszínek hiánya vagy a bérleti díj kifizetése. Ugyancsak számos alkalommal említették a megfelelő szakmai eszközök hiányát (képzésekhez, gondozáshoz, fejlesztéshez szükséges eszközök, játékok, sporteszközök), valamint a korszerűtlen infokommunikációs eszközöket és azok csekély száma miatti nehézségeket. Három járás esetében az is gondot okoz, hogy a külterületeken élő családokhoz nem, vagy csak nehezen jutnak el, megemlítették a szolgálati autó szükségességét is. Felmerült a speciális szolgáltatások helyben történő megvalósításának hiánya, valamint problémaként egyes járások esetében, hogy a lakhatási krízisek esetén nincs lehetőségük releváns segítségnyújtásra.

Programok, csoportos készségfejlesztések nagy számban kerülnek megrendezésre változatos formákban és témákban, de a jelzések szerint a meglévő programoknál sokkal nagyobb számban lenne ezekre igény. Ezek bővítésének akadályaként az anyagi források hiányát említették meg elsődleges okként. A programok nagy részét hátrányos helyzetű és mélyszegénységben élő családok számára szervezik, de érdemes volna szélesebb körre kiterjeszteni ezeket a tevékenységeket akár a teljes lakosság számára, illetve a hátrányos helyzetű és mélyszegénységben élő családok számára is több lehetőséget lenne érdemes biztosítani. További fontos lehetséges igénybe vevő csoportként jelentek meg a sajátos nevelési igényű-, korai fejlesztésre jogosult-, tartósan beteg- vagy fogyatékossgal élő gyermekek és családjaik, a romák, a fiatal felnőttek, az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők és a fiatal anyák. Az ingyenes programok iránti megnövekedett igény szintén a programkínálat bővítését indokolja. A programok lebonyolításához szükségesek szakemberek és az ő díjazásuk, valamint a lebonyolításhoz szükséges infrastrukturális problémák (megfelelő helyszín, bérleti díj) is felmerültek nehézségként.

A gyermekek számára szabadidős (szünidei) programok is biztosítottak a legtöbb járásban, sok esetben Erzsébet táborok formájában, azonban fontos feltételként említették három járásban is a szakemberek biztosítását ezen programok, táborok megvalósulása során. A táborok tematikájában változatos tématerületek jelennek meg, többek között: kultúra, sport, hagyományörzés, önismeret, környezetvédelem, prevenció. A programkínálat bővítése, színesítése iránti igény is megfogalmazódott. A leginkább azon gyermekeknek lenne szükségük ilyen lehetőségekre, akiknek a szülei nem tudják megoldani a szünidő alatt a gyermekfelügyeletet. Megjelent továbbá lehetséges igénybe vevő csoportként a betegségben vagy fogyatékossgal élő gyermekek csoportja. Problémát okoz, hogy a nyári táborok többsége költségtérítéses, így éppen azok kimaradnak ezekből a lehetőségekből, akik nem tudják az adott programot megfizetni (hátrányos helyzetű családok, mélyszegénységben élők). A szülők számára az előzőknél kisebb arányban tartanak szülőket felkészítő programokat, felkészítéseket vagy csoportos fejlesztéseket, ugyanakkor a települések egy része szerint nagy szükség lenne prevenció programokra. A lehetséges tématerületek között az alábbiak jelentek meg: életvezetés, családtervezés, háztartásvezetés, gyermeknevelés és gondozás, döntéshozatal, konfliktuskezelés, dropprevenció, készségfejlesztő, személyiségfejlesztő, önismereti csoportok. A programokat jellemzően hátrányos helyzetű családok látogatják. A programok megvalósulásának akadályai között elsősorban a forráshiányt, a megfelelő szakemberek hiánya jellemző.

Az említett három program típus (programok, csoportos készségfejlesztések gyermekek és családjaik számára; szünidei és szabadidős programok a gyermekek számára; szülők számára felkészítő programok) jellemzően az adott szervező intézménnyel (Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti

Szolgálat, Biztos Kezdet Gyerekház, stb.) kapcsolatban álló családokat érinti, éri el, ugyanakkor ezekre szélesebb körben lenne szükség. Továbbá a programok megvalósulása sok esetben pályázati támogatáshoz kötött, mely önerő hiányában nem teszi lehetővé a programok rendszeres biztosítását.

Az óvodai és iskolai szociális segítők együttműködése jellemző a településeken más intézményekkel. Prevenációs előadások, tevékenységek szervezése kapcsán az óvodai és iskolai segítők segítségére nagy igény mutatkozik és a települések nagy része szívesen támogatja is a szakembereket további közösségi programok szervezésében. A területhez kapcsolódó szükségletek között megjelennek a programszervezésekhez szükséges infokommunikációs eszközök, tárgyi eszközök és anyagi források.

Több településen van lehetőség szupervízióra, ugyanakkor nagy arányban jelent meg igényként, szükségletként a szupervízió lehetősége a további településeken. Azokon a településeken, ahol működik a szupervízió, ott a rendszerességet fogalmazták meg szükségletként. Emellett felmerült a megfelelő szakember biztosításának feltétele, a változatos szakmai munkát fejlesztő és támogató gyakorlatok iránti igény is megmutatkozott (változatos képzési formák, pályázati lehetőségek, továbbképzési lehetőségek, meghívott vendég előadók). Ehhez szükséges az anyagi feltételek biztosítása.

A **gyermek napközbeni ellátása** területén a vármegye összes járásában biztosítottak működő bölcsődei férőhelyek, legnagyobb arányban a Debreceni járásban. Az adatok alapján a bölcsődei ellátások a kapacitásokat nagymértékben kihasználva működnek. A bölcsődei férőhelyek tekintetében a legtöbb járásban bővítésre lenne igény. Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek egyik járásban sem találhatók, családi bölcsődei férőhelyek azonban öt járásban is elérhetőek (Debreceni, Derecskei, Hajdúhadházi, Hajdúnánási, Hajdúszoboszlói járások). Mini bölcsődei férőhelyek a vármegyében négy járásban nem állnak rendelkezésre. A napközbeni gyermekfelügyelet és az alternatív napközbeni ellátás nem jelenik meg ilyen súllyal a bölcsődei ellátás mellett a vármegye járaiban. Legnagyobb hangsúllyal a szakemberek hiányát említették meg problémaként a települések, felmerült a segítő és fejlesztő szakemberek hiánya (fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus). Utóbbival szoros összefüggésben megjelent a speciális szolgáltatások helyben elérhetősége iránti igény is. Néhány esetben továbbá megemlítették a nyári felügyelet hiányát is. Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humánerőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A vármegyében az **átmeneti gondozás** mindhárom formája megtalálható (helyettes szülő, családok átmeneti otthona, gyermekek átmeneti otthona). Ezeknek elérhetősége azonban bizonyos járásokban problémát okoz, ugyanis a családok és gyermekek átmeneti otthona néhány esetben távoli településeken érhető el, ami nehezíti a kapcsolattartást, a gyermekek, családok elszigetelődését eredményezheti. A területen munkaerőhiányt tapasztalnak. Az 1997. évi XXXI. törvény alapján ezen szolgáltatások biztosítása húsz és harmincezer főnél nagyobb lakosságú településeken kötelező önkormányzati feladat. A több járás esetében az elérhetőséget nagyban befolyásolja a járás településszerkezete. A **gyermek esélynövelő szolgáltatásai** a rendelkezésre álló adatok alapján részben elérhetőek a járásokban. Ahol a szolgáltatás elérhető ott más szervezetekkel, intézményekkel összefogásban a gyermekek és szülők számára is számos program valósul meg a Biztos Kezdet Gyerekházak és Tanodák keretében. Igény mutatkozott több településen is a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai keretében nyújtott tevékenységek kialakítására vagy a meglévők bővítésére.

Gyermekvédelmi szakellátások:

A Hajdú-Bihar Vármegye Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat adatai alapján a vármegyében 1 825 (ideiglenes hatállyal elhelyezett és nevelésbe vett) kiskorú él a gyermekvédelmi szakellátásban: nevelőszülőnél, vagy gyermekotthonban. Ebből 1 722 fő Hajdú-Bihar vármegyei településen van elhelyezve. A gyermekvédelmi szakellátásban gondozott gyermekek kb. 70%-a nevelőszülőknél él, harmada pedig gyermekotthonokban. Az utógondozói ellátásban részesülők (gyermekek és fiatal felnőttek) száma 171 fő.

A gyermekvédelmi szakellátások keretében az **otthont nyújtó ellátások** közül a nevelőszülői ellátás a vármegye minden járásában elérhető, gyermekotthon néhány járásban, ahogyan utógondozói ellátás is. Az otthont nyújtó ellátások és az **utógondozói ellátás** vonatkozásában volt olyan település, ahol az oktatási intézmények és lakásotthonok korábbi pozitív eredményeket hozó együttműködésének folytatását szorgalmazták. A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltsége

adatai alapján Hajdú-Bihar vármegyében nincs önálló utógondozotti otthon, állami fenntartású debreceni telephely nincs. Utógondozói ház a vármegyében egyedül Debrecenben elérhető. A Debreceni Baptista Gyülekezet fenntartásában működő Benita Utógondozói Házban jelenleg 2 fő utógondozói ellátása valósul meg.

A veszélyeztető családban élő gyermekek lakásotthonban történő elhelyezése nehezített, tekintettel arra, hogy a gondozási helyen biztosítani kell az utógondozotti ellátásban részesülő fiatal felnőttek lakhatását. Vármegyei önálló utógondozotti otthon létrehozása lenne szükséges pl. a Sopronban működő jó gyakorlat példájára.

Oktatás és oktatási intézmények

Óvodai ellátás:

Hajdú-Bihar vármegye 82 településéből 79 településen az óvodáskorú gyermekek intézményi ellátottsága helyben megoldott, míg 3 településen Folyáson, Vekerden és Bihardancsházán nincs helyben óvodai ellátás. A településeken önkormányzati, települések közötti köznevelési megállapodás, valamint egyházi és civil fenntartású intézmények biztosítják az ellátást. Az önkormányzatok által fenntartott óvodák tekintetében vármegyei szinten megfigyelhető a csökkenő gyermeklétszám csoportonként, azonban járásonként eltérő képet mutat a gyermekek létszáma vannak települések főként Debrecen vonzáskörzetében, ahol a folyamatosan növekvő létszám miatt kapacitásfejlesztések indokoltak. Továbbá hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek, illetve a speciális ellátást igénylő (SNI) gyermekek számának folyamatos növekedése figyelhető meg valamennyi járásban.

A vármegye kisebb településein kevesebb a munkalehetőség, ezért a munkába eljáró szülők gyakran választják a járási székhelyek óvodáztatási lehetőségeit, illetve látható, hogy a vármegyeszékhely óvodái nagyobb lehetőséget biztosítanak a speciális ellátásra szoruló óvodáskorú gyermekek nevelésére, gondozására. Hiányosság tapasztalható főként az elmaradott térségek nevelési-oktatási intézményeinél a korai fejlesztés teljeskörű biztosításában és elérhetőségében. A vármegye településein a Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat és a Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény és Pedagógiai Szakszolgálat lát el korai fejlesztés és gondozási tevékenységet, amely tevékenység esetében is felmerült a szakemberek és a meglévő szakemberek magasabb óraszámban történő biztosításának hiánya. Előfordul, hogy nem egyenlő esélyű a minőségi nevelési, fejlesztői lehetőségekhez való hozzáférés biztosítása a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek számára, hiszen a legtöbb óvodai ellátást nyújtó intézmény csak integráltan, illetve egyes nem önkormányzati fenntartású intézmények nem is fogadnak SNI gyermekeket. Az integrált nevelés, oktatás szerepe elvitathatatlan, hiszen általa csökkennek a hátrányok a nem akadályozott emberekkel való érintkezés terén, a szociális kapcsolatokban történő fontos tanulási folyamatok fennmaradása révén is.

Folyamatosan nő a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézségekkel küzdő, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, amely szintén egyre nagyobb terhet és többletmunkát ró az óvodapedagógusokra. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődési lemaradása jellemző, szüleik gyermeknevelési kompetenciái hiányosak.

Vármegyei szinten megállapítható az óvodai nevelés, ellátás területén a szakemberhiány, egyrészt a magas életkorú óvodapedagógusi létszámból adódóan, több helyen vannak betöltetlen álláshelyek vagy visszafoglalkoztatással vagy pedagógiai asszisztensekkel részben megoldott az ellátás. A pedagógiai asszisztensek bevonásával megoldott, azonban a pedagógiai asszisztensek számos szakmai tevékenységet nem tudnak ellátni, így az óvodapedagógusok leterheltsége tovább nő. A Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat, valamint a vármegyében található Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények (EGYMI) az SNI gyermekek, tanulók többi gyermekkel, tanulóval együtt történő fejlesztő nevelésének, oktatásának segítése céljából–speciális szakképzettséggel rendelkező szakemberek, utazó szakemberek alkalmazásával oldja meg a fejlesztésre szoruló gyermekek ellátását, segíti a többségi pedagógusok szakmai munkáját az adott településen a törvényi előírásoknak megfelelően. Azonban a települések többségében a fejlesztendő gyermekek növekvő és egyre magasabb számából adódóan további szakemberek (pl.: fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő, gyógytornász) vagy magasabb óraszámú történő biztosításának hiánya jelentkezik. Ezenkívül a fejlesztő (képeség-, készség- és mozgás,

valamint egészségfejlesztés) alkalmak alacsony száma vagy hiánya is megjelenik. A fenti okokból adódóan infrastrukturális hiányosságok is jelentkeznek főként mozgás és készségfejlesztő csoportszobai és udvari eszközök hiánya. Számos helyen már felújításra kerültek az óvodai intézmények, de vannak feladatellátási helyek, amelyek vagy csak részben vagy nem a kapacitásoknak és az akadálymentesítési előírásoknak megfelelően kerültek korszerűsítésre, így a 95% vagy a feletti létszámmal rendelkező intézmények esetében kapacitásbővítő és az utóbbi 15 évben felújítással nem érintett feladatellátási helyek fejlesztése szintén hiányként jelentkezik.

Általános iskolai ellátás:

A vármegyében a népesség korösszetételének változása leginkább a fiatalok, illetve a gyermekkorúak arányának csökkenésében, valamint az időskorúak arányának növekedésében nyilvánul meg. A főbb korcsoportokat tekintve a legjelentősebb visszaesés az általános iskolai korosztály, a 6–14 évesek körében történt. A vármegye tíz járása esetében jelentősebb népesség csökkenés a Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Hajdúnánási és Püspökladányi járásokban volt tapasztalható. Jellemző a kistelepüléseken az általános iskolák gyermeklétszámának csökkenése, így a kisebb településeken vagy nem biztosított az általános iskolai ellátás, vagy alsó tagozattal rendelkeznek csak vagy biztosított az teljeskörű iskolai ellátás, viszont tagintézményként működnek. Tizenhárom település (Ártánd, Bakonszeg, Darvas, Mezőpeterd, Mezősas, Told, Újiráz, Váncsod, Vekerd, Bedő, Kokad, Folyás, Bihardancsháza) tanulói más településeken vehetik igénybe az általános iskolák szolgáltatását.

Hajdú-Bihar vármegyében három tankerület lát el fenntartói és működtetői feladatokat. A Debreceni Tankerületi Központ illetékességi területe a Debreceni és Nyíradonyi járás, ahol 7 település 40 köznevelési intézményének 89 feladatellátási helyén látja el feladatát, óvodai, általános iskolai, gimnáziumi, szakgimnáziumi, szakközépiskolai, kollégiumi, alapfokú művészetoktatási egységes gyógypedagógiai módszertani intézményi, és pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében. A Debreceni Tankerületi Központ a jogszabályi előírásoknak megfelelően utazó gyógypedagógusi hálózatot működtet az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények közreműködésével. Az utazó gyógypedagógusi hálózat ellátja a Debreceni és a Nyíradonyi járás köznevelési intézményeiben integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulókat. A Berettyóújfalui Tankerületi Központ illetékességi területe négy járásra terjed ki: Berettyóújfalui, Derecskei, Püspökladányi és Hajdúszoboszlói járásra. Hajdú-Bihar vármegye 43 településén, 43 köznevelési intézményben és 18 tagintézményben, összesen 127 feladat ellátási hely vonatkozásában lát el a fenntartói és működtetői feladatokat általános iskolai, gimnáziumi, szakgimnáziumi, technikumi, kollégiumi, művészetoktatási intézményi, fejlesztő nevelés-oktatási ellátás keretében. A Berettyóújfalui Tankerületi Központ utazó gyógypedagógusi hálózatot működtet az Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény közreműködésével, az utazó gyógypedagógusi hálózat ellátja a négy járás köznevelési intézményeiben integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulókat. A Hajdúböszörményi Tankerületi Központ a vármegyében a Balmazújvárosi, a Hajdúböszörményi, a Hajdúhadházi és a Hajdúnánási járásban 21 intézményi székhelyen, 9 tagintézményben, 27 telephelyen lát el nevelő-oktató feladatokat. A tankerület és a települési önkormányzatok partneri együttműködésre törekednek a közös cél, a gyermekek jövőjének biztosítása érdekében, hogy egységes szakmai elvek alapján szerveződő, s hosszú távon a gyerekeknek mindenhol egyenlő esélyeket nyújtó oktatási rendszer működjön a járásokban, a vármegyében. Hajdú-Bihar vármegyében a tankerületi intézmények mellett egyházi, civil és nonprofit társaságok által fenntartott általános iskolai intézmények is működnek, valamint egy esetben országos nemzetiségi önkormányzat fenntartásában működő intézmény.

Problémaként jelentkezik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozóan a szülők negatív mintái, az otthoni tanulási nehézségek okozta lemaradás miatt jellemző az évisméltés, a korai lemorzsolódás, valamint a tankötelezettségi korhatár elérését követően sokan befejezik tanulmányaikat, valamint az önfejlesztő és kommunikációs készségek, valamint pénzügyi tudatosság alacsony szintje is jellemző. Ezenkívül a tehetséggondozás és pályaeorientáció területén is jelentős hátránnyal küzdenek a járásban élő HH és HHH gyermekek. A járásokban magas a BTMN-s és SNI gyermekek aránya és növekvő tendenciát mutat, továbbá kihívásként jelentkezik, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók aránya is magas, amely további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának, valamint egyéni vagy csoportos fejlesztő foglalkozások és hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot

erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igényét mutatják. Továbbá a gyermekek szünidei ellátásának és tanórán kívüli sportolási lehetőségeinek problémája is felmerül, amelyhez további programok, lehetőségek biztosítása jelenthet megoldást. Továbbá a felújítással nem érintett vagy részben korszerűsített intézmények fejlesztése, további fejlesztő helyiségek kialakítása, fejlesztése (pl. fejlesztő helyiségek, udvarok, tornatermek kialakítása vagy modernizálása stb.), valamint készség- és képesség vagy mozgásfejlesztéshez kapcsolódó szükséges eszközök beszerzése indokolt. Az intézmények infrastrukturális fejlesztése folyamatosan valósult/valósul meg azonban a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, valamint a meglévő épületek részben vagy építése óta nem korszerűsített intézmények esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, amelyek a jogszabályokban előírt akadálymentesítési feladatok megvalósítását is tartalmazzák az egyenlő hozzáférés biztosíthatóságához. Folyamatos feladat a fenntartók oldaláról a humán erőforrások optimalizálása, az intézmények jogszerű és szakszerű működésének biztosítása – a szakos ellátottság biztosítása, átirányítás-átvitel (iskola - iskola, tankerület - tankerület között). A pedagógusok leterheltsége magas, több településen jellemző a pedagógus hiány és szakos ellátás hiánya is, továbbá felmerül az pedagógusok magas életkora, amely rövidtávon is szakember hiányt eredményezhet.

Középfokú oktatás:

A középfokú oktatás a vármegyeszékhelyre koncentrálódik, de a vármegye minden járásában működik középfokú oktatást ellátó intézmény, vannak járások, ahol több településen is. A vármegyeszékhely által biztosított széleskörű képzés kínálatával lefedik a teljes középfokú oktatási palettát. A más településről járó tanulók és szüleik számára az adott középfokú oktatási intézmény elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében, vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A tanárok száma általánosságban a járásokban megfelelő, de vannak intézmények, ahol szakos tanárihiány jelentkezik, továbbá a szakos tárgyak oktatásában jellemző a tanárok leterheltsége, valamint itt is megfigyelhető a pedagógusok átlagéletkorából adódóan a közeljövőben pedagógus hiány felmerülése. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást. Azokban az intézményekben, ahol a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók magas száma jellemző, ott a fejlesztő szakemberek főként pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus magas óraszámú helyben történő biztosítása indokolt.

További köznevelési feladatok:

A további köznevelési feladatok közé sorolt szolgáltatások, úgymint *készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás, fejlesztő nevelés-oktatás, alapfokú művészetoktatás, kollégiumi ellátás, kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás, Dobbantó/Hidprogramok, pedagógiai szakszolgáltatás, utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése, pedagógiai-szakmai szolgáltatás tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása*, egy része a településeken, jellemzően az iskolákban, néhány ellátás esetén az óvodákban van biztosítva egyrészt az adott intézmény pedagógusai, szakemberei által, másrészt pedig a járásközpontok pedagógiai szakszolgáltatától, egységes módszertani gyógypedagógiai intézmények által biztosított, kijáró utazó szakemberek által.

Kollégiumi ellátás a vármegyeszékhelyen koncentrálódik, de a Hajdúhadházi járás kivételével valamennyi járásban biztosított kollégiumi ellátás. Egyes járásokban igény mutatkozik további alapfokú művészetoktatás biztosítására. A Műhelyiskolák, Dobbantó Programok a szakképző intézmények feladatellátási helyein biztosítottak. A kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás nem jellemző és Hajdúhadház kivételével nem is merült fel igényként, a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása kizárólag a vármegye székhelyen biztosított.

A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat a pedagógiai szakszolgálatok működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet alapján az alábbi alapfeladatok ellátását biztosítja székhelyén és járási tagintézményeiben: A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás, gondozás; Konduktív pedagógiai ellátás; Logopédiai ellátás; Nevelési Tanácsadás; Gyógytestnevelés; Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása (járás szintű koordináció); Az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai

ellátás (járási szintű koordináció); A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás; A szakértői bizottsági tevékenység.

Hajdú-Bihar vármegyében az integráltan oktató, sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók ellátásáról a vármegyében működő három tankerületi központ által fenntartott **Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények** (EGYMI-k) szakemberei gondoskodnak az állami intézmények esetében:

- Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
- Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvoda, Általános Iskola és Kollégium
- Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
- Éltés Mátyás Általános Iskola és Kollégium. Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény.

Egyes településeken emellett a Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény és Pedagógiai Szakszolgálat lát el utazó gyógypedagógiai ellátást.

A települési adatbekerők információ alapján megállapítható, hogy bár szinte minden településen elérhető bizonyos rendszerességgel az ellátások nagy része, a gyermekek, a mélyszegénységben élő és/vagy roma gyermekek, a fogyatékkal élők szükségletei több szakembert, magasabb óraszámot és gyakrabban nyújtott szolgáltatást igényelnének. A járásokban a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

Felnőttoktatás:

A felnőttoktatás a felnőtt lakosság iskolarendszerű köznevelési oktatását jelenti. Az a képzés tekinthető felnőttoktatásnak, ahol a „tanuló munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságához, a meglévő ismereteihez és életkorához igazodó iskolai oktatásban” vesz részt. A felnőttoktatás alapfokú, középfokú és felsőfokú végzettséget adó intézményben nappali, esti, levelező és távoktatási formában szervezhető. A vármegyében leginkább Debrecenben található meg többféle felnőttoktatási lehetőség, de a vármegyéhez tartozó járások mindegyikében elérhető egy-egy felnőttoktatási típus. Van olyan járás, ahol két településen is szerveznek felnőttoktatást. A rendelkezésre álló adatok alapján főként a hátrányos helyzetű célcsoportokkal kapcsolatos hiányok fogalmazhatók meg. A szakemberek a nők munkaerőpiaci helyzetét hátrányosnak ítélték meg, melynek egyrészt az az oka, hogy alacsony a nők között a szakképesítéssel rendelkezők száma, illetve a piacképes szakmával rendelkező nők száma. Kiemelték ezzel kapcsolatban a nők számára szervezett, a munkaerőpiaci igényekhez igazodó képzések és az előnyös szakképesítést nyújtó képzések hiányát. Az idősekkel kapcsolatban lehangsúlyosabban az alacsony informatikai, számítástechnikai jártasság jelent meg, illetve általában az idősek képzési lehetőségeinek hiánya fogalmazódott meg. A mélyszegénységben élők és/vagy romák általában alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, így nem, vagy csak nehezen tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon. A digitális írástudatlanság és a nyelvtudás hiánya is megjelent, mint probléma. Ezen kívül a munkaerőpiaci tájékozatlanság, az érintettek álláskeresési készségének, motivációjának alacsony szintje fogalmazódott meg problémaként. Az utóbbi években számos a kétség- és képességhiányokat kompenzáló lehetőség ellenére továbbra is jelentős az alapvető kétség- és képességhiánnyal rendelkezők száma, így további fejlesztő tevékenységek biztosítása indokolt.

Egyéb oktatási feladatok:

Az egyéb oktatási feladatok közé sorolt szolgáltatások (*korai fejlesztés, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, óvodai és iskolai pszichológiai ellátás, tehetséggondozás, pályaválasztási tanácsadás*) elérhetősége, a felmerülő hiányosságok a települések által elkészített települési adatbekerőkben leírt információk alapján lettek mérlegelve, értékelve. Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat tagintézményei a vármegye minden településére eljuttatják valamilyen formában az adott szolgáltatásokat. A települések ennek ellenére megfogalmaztak hiányokat, melyek részletesebb megismerése elengedhetetlen lenne a valós szükségletek és hiányosságok megállapításához, ezzel együtt a fejlesztendő területek meghatározásához.

A vármegye településein legkevésbé a gyógytestnevelés és a korai fejlesztés elérhető, de az óvodai- és iskolaipszichológus, valamint a logopédusokra vonatkozóan is nagy igény mutatkozik. A járásokban a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan a

pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

Sok település jelezte az óvodai és iskolai pszichológiai ellátás szükségességét még akkor is, ha jelenleg biztosított az ilyen szolgáltatás. A szakemberek leterheltségére és az egyre nagyobb igényre mutattak rá az adatszolgáltatók. Vannak olyan települések a vármegyében, ahol nem elérhetőek helyben a szolgáltatások, így az ott élők, különösen a mélyszegénységben élő és/vagy roma családok, fogyatékkal élő gyermekek és szüleik számára jelentős plusz teher, hogy más településre utazva juthatnak csak a szükséges ellátáshoz.

A fiatalok számára sok helyen nem biztosítottak azok a lehetőségek, melyek segítenek az egyéni értékek megfogalmazásában, fejlesztésében, melyek segítenek a felnőtté válás folyamatában, a jövőt alakító kérdések meghozatalában. A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat pályaválasztási tanácsadó tevékenységét igényfelmérés alapján szervezi, melyet tanév elején az ellátási területe általános és középiskoláihoz eljuttat és a kért szolgáltatásokat a tanév folyamán ütemezve végzi. Pályaválasztási tanácsadás nem működik minden településen és távolabbi településen (pl. Debrecenben) nehezen elérhető a célcsoportok számára. Sok esetben a továbbtanulással kapcsolatos információk is csak szűk kört érnek el és a szülők informáltsága is főként a mélyszegénységben élők, romák esetében alacsony szintű. A tehetséggondozásra a vármegye több településén is kiemelt szükséglet van, még akkor is, ha ez az egyik leggyakrabban biztosított egyéb oktatási feladat.

Hiányként értékelik a szakemberek azt, hogy szinte teljesen hiányzik egy híd a közép- és felsőfokú oktatás között, ami kifejezetten a roma származásúakat, a hátrányos helyzetű hallgatókat segítené diplomához, illetve védené a lemorzsolódás ellen. Jó kezdeményezésnek értékelik e tekintetben a roma szakkollégiumok hálózatát, melyek különleges és egyedülálló felsőoktatási tehetséggondozó műhelyeknek tekinthetők a perifériális társadalmi környezetből érkezők számára.

Az oktatás, képzés tématerületén belül megkerülhetetlen a vármegyei felsőoktatás, a Debreceni Egyetem megemlézése, mely a magyar felsőoktatás meghatározó, kiemelkedő intézménye. Nemcsak a hazai és nemzetközi oktatás, hanem a kutatás, innováció és fejlesztés, valamint a vállalati szférával való kapcsolattartás terén is élen jár; s mint ilyen, a tanulás, a tudás és a nyújtott diploma adta lehetőségek révén a társadalmi felzárkózás színtere. A Debreceni Egyetem a hazai és nemzetközi partnerekkel együttműködve sokoldalú és gyakorlati tapasztalatokra épülő, interdiszciplináris képzéssel, kutatással járul hozzá a legmagasabb szinten a jövő nemzedékének kineveléséhez. A Debreceni Egyetem 2022-ben a legnépszerűbb vidéki felsőoktatási intézmény a magyar nyelvű képzések felvételi eljárásaiban 16 628 jelentkező, 9 737 elsős helyes jelentkező, ez az összes jelentkezők 9,81%-a, 7 433 felvett hallgató ez az összes felvett hallgató 10,06%-a. A felsőoktatási intézmények közül a Debreceni Egyetem közel 31 ezer hallgatójával, az egyik legnagyobb hallgatói létszámú egyetem. Az egyetem az ország legrégebben, folyamatosan ugyanabban a városban működő felsőoktatási intézménye, 11 campuson folyik oktatás, 13 kar, 2 gyakorlóiskola (gimnázium, szakképző intézmény, általános iskola), 1 gyakorlóóvoda, 1 óvoda és 1 bölcsőde. Képzési programjában olyan alapképzési, mesterképzési és osztatlan képzési kínálatot alakított ki az intézmény, amelyben az egymásra épülő ismeretanyag garantálja a fejlődést az adott szakterületen. Doktori iskolák, szakkollégiumok, tudományos diákkörök és tehetséggondozó program támogatja a tudományos teljesítőképesség kibontakozását. A felsőoktatási szakképzések, szakirányú továbbképzések, felnőttképzési programok többféle lehetőséget nyújtanak a jelentkezőknek. A Debreceni Egyetemen 2015 szeptemberében indult a duális képzés, melynek keretében a vállalati partnerekkel együttműködve a gyakorlati ismeretek egyidejű elsajátításával végzik a tanulmányaikat a hallgatók.

Lakhatás, közszolgáltatások, infrastruktúra, közbiztonság

Lakásállomány, lakáskörülmények:

A vármegyében a lakásállomány építkezési dinamikája nagy különbségeket mutat. Az új építésű lakások és házak elsősorban a vármegyeszékhelyre és a környező településekre, illetve a járási központok egy részére

jellemző, a kisebb településeken az 1960-1980 között épült házak dominálnak. Ezek állapotát, a felújítás lehetőségeit nagymértékben befolyásolja a tulajdonosok anyagi helyzete. A társasházak, panel jellegű házak leginkább a járási központokban vannak jelen, a távfűtés szolgáltatás hat településen (Debrecen, Berettyóújfalu, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló és Püspökladány) elérhető. Az új lakások építését ösztönző állami támogatások megjelenése óta növekszik az újonnan épülő lakások száma. Az elmúlt években a lakóingatlanok értéke és az albérlési díjak is nagymértékben megemelkedtek, ami a lakóingatlan nem rendelkező lakosság megélhetési, lakhatási költségeit jelentősen megnövelték. A vármegyében a lakások többsége összkomfortos, közművekkel jól ellátott, elektromos áram, vezetékes víz a legtöbb háztartásban megtalálható. A növekvő fenntartási költségek és a környezettudatosság erősödése egyaránt életre hívta a régebben épült házak energetikai korszerűsítésének igényét is, ennek megvalósítási lehetőségeit is nagymértékben befolyásolják a családok jövedelmi viszonyai, illetve az elérhető pályázati források. A lakáskörülmények legnagyobb mértékű javítására a mélyszegénységben élők és/vagy romák célcsoportja esetén van szükség, lakáskörülményeik messze elmaradnak a vármegyében tapasztalt átlagos szinttől, különösen a szegregátumokban, illetve a szegregációval veszélyeztetett területeken. Otthonaikra gyakran jellemző a rendezetlen tulajdonviszony, a szívdességi lakáshasználat, a magas háztartásszám és laksűrűség, az alacsony komfortfokozat, a vezetékes víz és csatornázottság hiánya, amely a mindennapi életszervezésükre is negatív hatást gyakorol. A szegényebb családok lakásvizonyait gyakran meghatározzák a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, az adósságok folyamatos újra termelődése. Lakhatási gondjaikat számos esetben zártkertekben, hétvégi házakban, egyéb építményekben oldják meg, ahol azonban a közművesítettség hiányos, vagy nincsen (vezetékes gáz, ivóvíz, csatorna). A szegénység, a rossz anyagi körülmények nagymértékben akadályozzák őket abban, hogy önerőből javítani tudjanak lakásaik állapotán, komfortfokozatán, felszereltségén, így az önkormányzatok által biztosított különböző pénzbeli és természetbeni támogatásoknak, juttatásoknak rendkívül nagy szerep jut. Az időseknek, különösen az egyedül élő idős személyeknek okoz nagy nehézséget anyagilag és fizikailag is a lakásfenntartás és karbantartás. Azokon a kistelepüléseken, ahol jellemző a fiatalabb korosztály elköltözése, az idősek jelentős része közeli hozzátartozói segítség nélkül marad. A helyi önkormányzatok számos esetben a szociális szférával együttműködve, kiemelt figyelmet fordítanak az idős személyekre, igény esetén segítséget nyújtanak lakásuk, kertjük karbantartásában. Az önkormányzatok szociális bérlakás állománya lehetőséget nyújthatna a lakhatási problémák egy részének megoldására, azonban ilyen lakások többsége felújítandó állapotban, és/vagy csak korlátozott számban, messze az igények alatt állnak rendelkezésre a vármegyében.

Közzolgáltatások:

A vármegye települései ellátják a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvényben meghatározott kötelező **közzolgáltatási** feladataikat, az önként vállalt feladatok leginkább a nagyobb településekre, járási központokra jellemzők, hiszen ezek finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges, nem veszélyeztethetik a kötelező feladatok ellátását. Az egyre növekvő fenntartási (rezsi és bér) költségek mellett ugyanakkor egyre nehezebb a közzolgáltatások színvonalas biztosítása, fenntartása, különösen a településrendezés, településfenntartás, zöld területek karbantartása, közvilágítás fejlesztése és finanszírozása területén. Számos településen jelent problémát a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése, kiterjedtsége, a hálózat elavult állapota. Főként a közművelődési feladatok ellátása és a kulturális-és szabadidős programszervezés terén tapasztalható humánerőforráshiány. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény értelmében a helyi önkormányzatoknak minden társadalmi csoport számára egyforma hozzáférést kell lehetővé tenniük a közzolgáltatások igénybevételéhez. Az esélyegyenlőség megvalósulásának feltétele az akadálymentesítés, illetve az ügyintézési folyamatok során szükség esetén személyes segítségnyújtás biztosítása. A vármegye települései nagy figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre, a nyújtott szolgáltatások elérhetőségének ilyen módon történő javítására, amely a középületek és az ügyintézésre alkalmas terek többségében már megvalósult. Számos közterület, park, pihenőhely, játszótér ugyanakkor felújításra és az akadálymentesítés biztosítására szorul. A vármegyében megvalósított akadálymentesítések a legtöbb esetben csupán fizikai akadálymentesítést jelentettek, az info-kommunikációs akadálymentesítés javarészt hiányzik, fejlesztésre szorul. Az alapvető szolgáltatások minősége és mennyisége is területi különbségeket mutat a vármegyében. A vármegye székhely országos szinten is kiváló adottságokkal rendelkezik. A járási központok ellátottsága többnyire megfelelően kielégíti a lakosság igényeit, azonban minél alacsonyabb a település lakosság száma, annál valószínűbb az olyan szolgáltatásoknak a hiánya, mint

például bankautomata, posta, gyógyszerár, vásárlási lehetőségek, vendéglátó egységek, szálláshelyek, mozi, színház megléte. Az önkormányzatok mindegyike biztosítja a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést a hátrányos helyzetű csoportok számára is, ugyanakkor a szolgáltatások elérésében lehetnek különbségek a különböző társadalmi csoportok között. A közszolgáltatások igénybevételét akadályozhatja a szolgáltatásokkal kapcsolatos informáltság alacsony szintje, de a motivációk, készségek és képességek hiánya is. Ezek a hiányosságok csökkenthetők, amennyiben a hátrányos helyzetű célcsoportok professzionális segítséget kapnak.

Infrastruktúra:

A járás településein a **közművesítés** hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A vármegyei **közutak** állapota az elmúlt években folyamatosan javult, számos európai uniós és hazai fejlesztési forrás igénybevételével valósultak meg, ugyanakkor még vannak kiépítetlen vagy erősen felújításra szoruló útszakaszok és járdák a vármegye településein. Különösen nagy szükség mutatkozik a szilárd burkolatú utak, járdák kialakítására, megújítására. Minden járásban vannak jobban és kevésbé kiépített és/vagy karbantartott úthálózattal rendelkező települések. Általában a járási központokat jobb minőségű utakon lehet megközelíteni és belterületi utak is megfelelő állapotban vannak, ugyanakkor a kisebb településekre vezető utak sokszor erősen felújításra szorulnak, belterületeiken hiányos az utak és járdák kiépítettsége. A közösségi közlekedésben és a kerékpáros közlekedésben hasonló különbségek mutathatók ki a településtípusok között. A vármegyeszékhely kiemelkedik a közösségi közlekedési jellemzőivel. A fővárosba óránként kétszer indulnak a vonatok, autóbusszal vagy vonattal szinte a vármegye összes települése átszállás nélkül elérhető, de más vármegyék településeinek elérése is biztosított. A vármegye székhelyen helyi közösségi közlekedés is működik, amely a vármegyében egyedülálló módon az egész települést lefedi. Helyi közösségi közlekedés ezen kívül csak két településen van, a többi településen kizárólag a helyközi autóbusszközlekedést használhatják a településen belüli közlekedésre, de csak azokat, amelyek több megállóhelyen is megállnak a településen. A vármegye székhely vonzerője az egész térség közösségi közlekedését meghatározza. Míg a Debrecenhez közeli településekre gyakori járatindítás jellemző, addig a távolabbi településekre jóval ritkább. Szinte minden járásban található kedvezőtlen közösségi közlekedési viszonyokkal jellemezhető település. Ezek közös jellemzője, hogy vasúti közlekedés egyáltalán nincsen, helyközi autóbusszok pedig csak naponta néhány alkalommal járnak, amelyek nem nyújtanak megfelelő feltételeket a tanulási és munkavállalási célú napi ingázásnak, a szolgáltatások elérhetőségének.

A kerékpáros közlekedés minden járásban népszerű, a napi tevékenységek elvégzésére, szabadidő eltöltésre és sportolásra egyaránt használják. A legkisebb településeken a település méretéből, a kisebb közúti forgalomból adódóan nem feltétlenül mutatkozik igény további kerékpárutak építésére. A helyi önkormányzatok többsége azonban fontos célként fogalmazza meg a kerékpárút hálózat kiterjesztését, karbantartását, hálózatba szervezését. További kerékpárutak építésének, a hiányosságok pótlásának akadályai elsősorban a finanszírozási nehézségek. A közutak állapota az egyéni közlekedés lehetőségeit is meghatározza. A kiépítetlen vagy rossz minőségű utak, a járdák, járdacsatlakozások hiánya a fogyatékkal élők, a mozgásukban akadályozottak, az idősek, a segédeszközökkel közlekedők és a babakocsival közlekedők számára egyaránt nehézséget okoz. Számos településre jellemző, hogy a mélyszegénységben élők és/vagy romák olyan településrészekben élnek, ahol a közutak erősen felújításra szorulnak.

A közösségi közlekedés igénybevételének lehetőségeit szintén meghatározza a közlekedési eszközök akadálymentesítésének mértéke. A vármegyében az újabb építésű autóbusszok és vonatok egyre nagyobb számban vannak jelen, ezekre a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés is többnyire jellemző, ugyanakkor még a régebbi gyártású járművek is részt vesznek a közösségi közlekedésben, amelyeket nem, vagy nehezen tudnak használni a kisgyermekesek, az idősek, vagy mozgásukban akadályozott emberek személyi segítség nélkül. Az akadálymentesített, biztonságos közlekedés érdekében a legtöbb településen szükség van még az utak, járdák minőségének javítására, egyes részekben járdák szélesítésére, akadálymentesítésére, az útkereszteződéseknél a szabad átkelés érdekében a biztonság megteremtésére hang és fényjelzéssel.

A **közbiztonságot**, a lakosság biztonságérzetét általában megfelelőnek ítélik meg a településeken, leggyakrabban kisebb vagyron elleni bűncselekmények fordulnak elő. A közbiztonság megőrzése és a bűnelkövetés megelőzése érdekében fontosnak tartják a fokozott rendőri jelenlétet, a bűnmegelőzéssel kapcsolatos folyamatos intézményi, szervezeti együttműködések (pl. rendőrség, polgárőrség, oktatási-és szociális intézmények), de az olyan infrastrukturális beruházásokat is, mint a térfigyelő kamerarendszerek fejlesztése, kiépítése, illetve a közvilágítás fejlesztése, melyek megvalósítását szűkös anyagi helyzetük hátráltatja. Bűnmegelőzést és közbiztonság javítását célzó programok elsősorban a rendőrség szervezésében, az oktatási intézményekben, alkalomszerűen valósulnak meg, azonban ezek sem minden településen vannak jelen és nem rendszeresek. További hiányosság, hogy ezek leginkább az iskolás korosztályt érik el, a teljes lakosság részére szervezett programok, események csak ritkábban vannak jelen a vármegyében, miközben széles körben nagy igény lenne ezekre. A mélyszegénységben élők és/vagy romák gyakran élnek olyan településrészekben, amelyekben alacsonyabb szintű a közbiztonság és több bűnelkövetés jellemző, így körükben nagyobb az áldozattá válás kockázata is. A vármegye településein található szegregátumok, szegregációval veszélyeztetett területek általában bűnelkövetéssel fertőzöttebbek. Az áldozattá válásban számos hátrányos helyzetű csoport veszélyeztetve van: családon belüli erőszak áldozatává leggyakrabban a gyerekek és nők válnak, míg a legtöbb bűnelkövetés az idősek ellen irányul, különösen, ha egyszemélyes háztartásokban élnek. Egyes településeken nem elérhetőek a bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok, valamint ahol, igen a meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenciós alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

Az építészeti bűnmegelőzés (CPTED) elvei még alig ismertek a településeken, így alkalmazásukban jelentős potenciál lehet, épp úgy, mint az olyan szervezeti vagy közösségi együttműködésekben, SZEM mozgalmak alakításában, melyek a bűnelkövetés megelőzésében, az áldozattá válás elkerülésnek segítségével játszhatnak nagy szerepet.

Közösségfejlesztést célzó programok

A mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek szóló hátránykompenzáló, fejlesztő szolgáltatások:

Hajdú Hajdú-Bihar vármegyében a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek jellemzően széles körben biztosítanak célzott fejlesztő tevékenységeket, szolgáltatásokat és programokat a hátrányok mérséklése, valamint a társadalmi befogadás, társadalmi kohézió és a munkaerőpiaci kompetenciák erősítése érdekében, azonban tevékenységek, szolgáltatások bővítésére, kiszélesítésére szükséges hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészség tudatosságot erősítő) tevékenységek biztosításával. Célzott fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások érhetőek el a vármegye mind a tíz járásában, ugyanakkor járásonként és településenként is markáns eltérések vannak a fejlesztő tevékenységekhez való hozzáférésben és a fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások körében és megvalósulási formájában is. A rendelkezésre álló adatok alapján a vármegyében vannak olyan járások, ahol a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek a járás minden településén többféle fejlesztő tevékenységhez, szolgáltatáshoz is hozzáférnek (pl. Hajdúböszörményi járás, Debreceni járás), de olyan szolgáltatáshiányos járásra is van példa (pl. Hajdúhadházi járás), ahol csak a járás egy részén szerveznek a célcsoport részére fejlesztést. A *baba-mama körök* szervezése vármegyei, járási és települési szinten is jellemző. A baba-mama körök a településeken élő családok és kismamák számára biztosítanak fejlesztő foglalkozást gyermekeikkel együtt. A baba-mama körök megszervezésében néhány településen a védőnőnek, a Jelenlét Pontnak kiemelt szerepe van, de van arra is példa, hogy civil szervezet, óvoda szervezi, vagy önszervező anyukák csoportjai a szervezők. A szolgáltatás jellemzően havonta biztosított, de baba-mama körönként változó, hogy milyen gyakorisággal elérhetőek. A *tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek* a hátrányok mérséklésére is az egyik leggyakrabban biztosított fejlesztő tevékenységek közé tartozik a mélyszegénységben élő iskolai tanulmányokat folytató gyermek, roma gyermekek, illetve részben fiatal felnőttek részére. Ezen fejlesztő tevékenységeket leggyakrabban a közoktatási intézmények

szervezik az általános és a középiskolákban is. Mindemellett a Tanoda programok és a Jelenlét Pontok is kiemelt szerepet vállalnak a célcsoport folyamatos, komplex programok keretében megszervezett fejlesztő tevékenységek és szolgáltatások biztosításával. Ennek ellenére továbbra is jelen vannak ezen gyermekek esetében a közösségbe való beilleszkedése nehézségei, az iskola átmenet - képességek, részképességek nem megfelelő ütemű fejlődése, kommunikációs és szocializációs elmaradások és az egyre növekvő már általános iskolában jelentkező mozgásszervi problémák is. A közoktatási intézmények egy jelentős részében szerveznek *pályaeorientációs, pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadást* is, főként a végzős korosztály részére, de van példa arra is, hogy már a felső tagozatos (főként 7-8. osztályos) diákok és a középfokú oktatásban pedig minden évfolyamon bevonásra kerülnek a tanulók. Az iskola mellett a Tanoda programok szolgáltatásai között is megjelenik a pályaeorientáció. A pályaeorientációs szolgáltatás megvalósulásának formája változó, a pályaválasztási kiállításától, az iskolalátogatáson, a középiskolák pályaválasztási előadásán át a pályaválasztási pszichológus szakember és a település vállalkozásainak bevonásával megvalósuló programokig, de továbbra is jellemzőek ezen gyermekek körében a pályaeorientációs, pályaválasztási problémák, így ezen tevékenységek kiegészítése indokolt. Az oktatási intézmények, közművelődési és kulturális intézmények és a Tanodák is biztosítanak *tehetségfejlesztő tudományos és/vagy kulturális jellegű foglalkozásokat* a célcsoport részére. A tehetségfejlesztő foglalkozásokhoz való hozzájutás járási, települési és intézményi szinten is markáns különbséget mutat. Van, ahol az adott szervezetek, intézmények akár több különféle tehetségfejlesztő foglalkozást is szerveznek és/vagy a településen több szervezet, intézmény is különböző formában tudja megszervezni a szolgáltatást. *Pénzügyi tudatosságot fejlesztő programokat és kommunikáció fejlesztését segítő programokat* is szerveznek a célcsoport számára, de ezen típusú fejlesztő programok alig biztosítottak vármegyei, járási és települési szinten is. A pénzügyi tudatosságot fejlesztő programok jellemzően a közoktatási intézmények tanulói részére érhetőek el, főként „PÉNZ7”, Téma Hét keretében, ritkábban szakmai órák keretében. Az iskolákon kívül volt példa arra is, hogy a FETE program biztosította a lehetőséget, vagy a települési önkormányzat is szervez ilyen típusú programot a városrehabilitációs program keretében. A kommunikáció fejlesztését segítő programok alig elérhetőek, és azokat is inkább az iskolák szervezik. A programok eltérő tematikájúak, inkább a beszédfejlesztésre irányulnak (pl. színjátszókör, drámaszakkör, író- olvasó találkozó, könyvtári órák) és kevésbé média fókuszúak (pl. médiaszakkör). A *készségfejlesztő és hátránykompenzáló szolgáltatások* mellett *természetbeni juttatásokat* is biztosítanak, főként a települési önkormányzatok, alkalomszerűen pedig a roma nemzetiségi önkormányzat a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, fiatal felnőttek részére. Az adományoknak is jelentős szerepe van a célcsoport szükségleteinek biztosításában. A természetbeni juttatásokhoz való hozzáférés településfüggő, a formáját és gyakoriságát tekintve is, de jellemzően alkalmanként biztosítottak. A természetbeni juttatások között jellemzően a tartós élelmiszer, a tisztálkodási szerek, a használt bútorok, a könyvek, az iskolai tanszerek, a gyermekétkeztetés szünetidőben is, valamint a célcsoport családjának tűzifa támogatása jelenik meg. A természetbeni juttatások körének bővítésére, rendszerességének biztosítására lenne szüksége és igénye a célcsoportnak, amely kiterjed a tanuláshoz szükséges digitális eszközökre (notebookra), a várandós anyáknak gyereknevelésre felkészítő csomagok összeállítására, de elsősorban a tüzelő és az élelmiszer biztosítására lenne szükség a leginkább. Vármegyei, járási és települési szinten is szükség lenne a fejlesztő tevékenységek, hátránykompenzáló szolgáltatások, programok körének bővítésére, illetve egyes településeken a hiányzó és/vagy hiánypótló tevékenységek megszervezésére, melyek jelenleg a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, fiatal felnőttek részére nem elérhetőek.

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása:

Az Oktatási Hivatal Köznevelés Információs Rendszerének (KIR) adatai alapján a vármegye 82 településéből 79-ben működik legalább egy köznevelési feladatellátási hely (óvoda, illetve általános vagy középiskola), és ezek közül mindössze három községben nincs a gyermekek között sajátos nevelési igényű (SNI). A Hajdú-Bihar köznevelési intézményeiben nevelt/tanuló gyermekek és fiatalok között mintegy háromezren minősülnek fogyatékkal élőknek vagy pszichés fejlődési zavarral küzdőknek, és hozzávetőlegesen kétharmaduk integráltan vesz részt a mindennapi óvodai, iskolai munkában. A szakértői vélemény alapján csak külön csoportban nevelhető/oktatható gyermekeket és tanulókat 11 település intézményei fogadják, legnagyobb részük enyhe vagy közepes súlyos értelmi fogyatékos, illetve autizmus spektrum zavarral küzd. Az integráltan, a többi gyermekkel-tanulóval együtt nevelt és oktatott létszám legnagyobb hányadát (csaknem

felét) az egyéb pszichés fejlődési, konkrétan súlyos tanulási zavarral küzdők teszik ki, mellettük még az enyhén értelmi fogyatékosok, az autizmussal élők, valamint a súlyos figyelemzavarral küzdők száma és aránya haladja meg az érintett gyermekek és fiatalok tizedét.

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek a nevelés-oktatás valamennyi szintjén érzékelhető számban vannak jelen, helyben történő fejlesztésük, tanításuk támogatása nem csak a közvetlenül érintett szülők érdeke. A települések visszajelzései alapján a döntéshozók egyfelől érzékelik is a kérdés fontosságát, ezért erőforrásaik függvényében igyekeznek megfelelő képzettségű szakembereket bevonását elősegíteni. Az SNI gyermekek helyben történő támogatása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

Ifjúságot célzó tevékenységek

A vármegyeszékhelyen a fiatalok részére számos ifjúságot célzó programot szerveznek, ezek egy része a szabadidő hasznos eltöltését segíti elő, míg más tevékenységek a fiatalok képességeinek fejlődését, a foglalkoztatás elősegítését, vagy éppen az érdekképviselet támogatását vállalják. A járási központok többségében is többféle program elérhető a célcsoport számára. A kisebb településeken azonban csak korlátozottan vannak jelen a foglalkoztathatóságot támogató szolgáltatások, a kulturális és szabadidős lehetőségek. Hiányoznak az ifjúsággal foglalkozó szakemberek, illetve azok a civil szervezetek is, amelyek hozzájárulnának a fiatal korosztály aktívabb társadalmi szerepvállalásához. Mindezekre nagy igény mutatkozna a kisebb településeken is annak érdekében, hogy a fiatalok számára is vonzó életteret nyújtsanak. Több településen is széles a tematikus táborok repertoárja, de van olyan település, ahol nem szerveznek ilyen jellegű programot. Számos településen nem szerveznek a fiatalok vállalkozói kompetenciáinak fejlesztését vagy foglalkozást elősegítő kompetenciáinak fejlesztését célzó programokat, melyek a fiatalok munkaerőpiacra történő belépését segítené elő. Ez hosszú távon a fiatalok elvándorlásának veszélyét rejti magában. Fontos lenne változatosabb programokat szervezni, hogy a fiatalok szélesebb körének érdeklődését is fel tudják kelteni. A fiatalok kevésbé vesznek részt a helyi ügyek alakításában, ösztönözni, motiválni kellene őket az aktívabb részvételre (pl. ifjúsági önkormányzatok, diákklubok működtetése). Az önkéntes programok változatosabbá tétele is hozzájárulhatna a fiatalok bevonódásához, a helyi közösségek fejlődéséhez. Hajdúnánáson például Gyermekek- és Ifjúsági Önkormányzat működik ifjúsági polgármesterrel és képviselőkkel, így a fiatalok közügyekbe történő bevonása és aktivizálása főként általuk történik, az ifjúsági korosztály igényének megfelelő programokat szerveznek. Hajdúszoboszlón ifjúsági klub kezdte meg működését. A civil szervezetek aktívabb szerepvállalása és támogatása fontos lenne a fiatalok bevonása terén. A fiatalok önkéntes munkájának jobb koordinációja és a fiatalok hatékonyabb tájékoztatása szükséges ahhoz, hogy a közösségi részvétel még szélesebb körben legyen megvalósítható. Sok helyen hiányzik az olyan szakember, aki célzottan a fiatalokkal foglalkozna, leginkább a kulturális intézmények dolgozóinak a feladata a településeken az ifjúságot érintő programok szervezése és megvalósítása. Számos településen kevés az ifjúságot célzó program, melynek az is az egyik oka, hogy több településen nincs megfelelő közösségi tér (pl. Bocskai kert). Van olyan település, ahol a meglévő művelődési ház és/vagy filmszínház épülete elavult (pl. Hajdúdorog, Álmosd, Szerep), nagyobb rendezvények megtartására nem alkalmas. A mai kornak megfelelő kulturális, szórakoztató központ kialakításának igénye fogalmazódik meg, mely a település minden korosztálya részére biztosítana lehetőségeket.

Helyi kulturális közösségfejlesztés:

A Hajdú-Bihari települések szinte mindegyikében szerveznek olyan közösségépítő akciókat, rendezvényeket, programokat, amelyek elősegítik a közösségi együttműködést és erősítik a helyi identitást. Ezen programok fontos célja a hagyományépítés, hagyományteremtés, kulturális örökség ápolása, valamint a településen élők közösségi együttműködésének elősegítése. A programok kialakításakor figyelnek arra, hogy minél szélesebb körben felkeltsék velük a lakosság érdeklődését, ezért fontosnak tartják a különböző korosztályokkal és társadalmi csoportokkal foglalkozó intézmények, szervezetek, helyi közösségi csoportok bevonását is a megvalósításba. Problémaként fogalmazódik meg néhány településen az, hogy a településen szervezett helyi kulturális közösségi programokon kevés az érdeklődő vagy nehéz új érdeklődőket megszólítani a részvételre. Kevés településen zajlott eddig közösségi felmérés, amelynek az eredményei lehetővé tennék a helyi igények és hiányosságok pontosabb azonosítását, ezért igény is lenne rá. A települések nagy része nem rendelkezik a település múltját feltáró krónikával, falukönyvvel sem. Vannak azonban olyan példák is, ahol volt már ezekre kezdeményezés, sőt olyan település is van, ahol lakossági

kezdemenyezésre kifejezetten falukönyv író klub alakult, hiszen a falukönyv írásának folyamata kiváló közösségépítő tevékenység a településen. Több település is jelzi, hogy egy szakszerű közösségi felmérés elkészítéséhez szükség lenne kutatómódszertanban jártas szakember jelenlétére, támogatására a településen. Problémát jelent az is, hogy kevés számú és régi IKT eszköz áll rendelkezésükre. Számos település igényként fogalmazta meg, hogy szükség lenne a településen színházi előadásokra, ifjúsági előadásokra, óvodások, kisiskolások részére bábszínházi előadásokra, mesenapokra, tematikus táborokra, zenés rendezvényekre, melyek megvalósítására forráshiány miatt kevés lehetőség volt. Nagy szerepe lenne a közösségi szerepvállalás és kezdeményezőképeség erősítésének a helyi közösségekben. Néhány településen kulturális kerekasztal több éve működik (pl. Derecskén), máshol még csak tervezik a megvalósítását (pl. Monostorpályi). Nagy jelentőséget tulajdonítanak az információs pontoknak, ahol a lakosság könnyen hozzáférhet információkhoz a közösségfejlesztési tevékenységekről, illetve fontosnak tartják a közösség igényeinek feltárását annak érdekében, hogy a programok és akciók az érdekeltek igényeihez igazodva valósulhassanak meg. Mindezekhez tapasztalattal, megfelelő ismeretekkel rendelkező szakemberek bevonására van szükség. Több település is jelezte ugyanakkor, hogy a hiányzó, vagy nem megfelelő közösségi terek és létesítmények akadályozzák a településen a helyi kulturális közösségfejlesztést. Községi színterek, parkok, játszóterek kialakítása, megújítása szükséges számos településen.

Vármegyei, térségi identitás erősítése, térségfejlesztési együttműködések:

A járások többségében rendszeresen sor kerül a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programok, események szervezésére és részt is vesznek a települések vármegyei, térségi szintű hasonló programokban. Ezek témái között megjelentek: ünnepek, gasztronómia, kultúra, művelődés, hagyományörzés, sport. Több járásban is felmerült az igény több, a kulturális közösségi identitáshoz, a lakosság együttműködéséhez kapcsolódó esemény megvalósulására. A generációk közötti tudásátadás nagy hangsúllyal jelent meg a programok céljai között, valamint szükségesnek vélik a települések a helyi értékek, hagyományok átörökítésére, a helytörténetre fókuszáló programok megvalósítását. A kívánt programok, események között továbbá megjelent a gasztronómiai jellegű programok iránti igény is. A települések ezen célokat közösségfejlesztő, szórakoztató, kulturális programok megvalósításával szeretnék elérni (pl. táncházak, koncertek, előadások, múzeumi rendezvények). A programok, események szervezése és megvalósítása érdekében több lehetséges együttműködő partner is felmerült, melyek közül jónéhányan már a meglévő programkínálatban is fontos szerepet töltenek be. A szereplők között megjelentek: civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális és művelődési intézmények, köznevelési intézmények, megyei önkormányzat, megyei kulturális intézmények, szociális szakemberek és egészségügyi munkatársak. A programok megvalósításához szükséges anyagi háttér, humánerőforrás, valamint eszközbeszerzés is (nyomtató, laptop). A fiatalok és hátrányos helyzetű családok elérése jelent kihívást a települések számára az említett programok kapcsán. A települések nagy része rendelkezik tudásmegosztó, kommunikációs platformokkal. A weboldalak fejlesztése, valamint kommunikációs szakember alkalmazása is felmerült igényként egyes települések esetében. Több település kiemelte, hogy nem szervez a településen kiemelt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések támogató képzéseket, rendezvényeket, de támogatják az ilyen jellegű eseményeket, igyekeznek részt venni ezeken. A szervezett rendezvények között megjelentek azok a falunapok, melyek járási szintű együttműködés keretében jönnek létre, valamint felnőtt és gyermek színházi előadások, melyek kapcsán törekszenek a járási települések bevonására. A korábbi vagy meglévő térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések kapcsán az egész életen át tartó tanulás, a gyermekvédelem és a közfoglalkoztatás jelent meg tématerületként. Azon települések, amelyek nem vettek még részt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködésekben, szükségesnek tartják ezeknek a megvalósítását. Szükségesnek tartják a településeken az azonos tématerületen működők együttműködésének kialakítását, a vármegyei és járási identitás erősítést, egymás megismerését, a különböző generációk bevonását, az ünnepek közösségi szintű megélését, a közös programok lebonyolítását. Ehhez szükségesek tartják az anyagi források meglétét és a pályázati lehetőségeket.

Roma nők foglalkoztathatóságát célzó programok:

Kifejezetten a roma nők foglalkoztathatóságát elősegítő felzárkózási programok a vizsgálat idején a vármegye egyetlen járásában sem zajlottak. A korábbi években a járások felében jelentek meg a roma nők munkaerőpiaci integrációját támogató programok, ezek elsősorban projektfinanszírozás keretében valósultak meg. A települések egy része legfőképpen a közfoglalkoztatást tekinti az alacsony iskolázottságú roma nők elhelyezkedést segítő programnak, ugyanakkor a roma nők a legtöbb településen már kiszorultak a

közfoglalkoztatásból is, ami azt bizonyítja, hogy a célcsoport jelentős hátrányban van a foglalkoztatási esélyek területén. A romák foglalkoztatási helyzete hosszú évek óta kihívásokkal küzd. Különösen nehéz helyzetben vannak a roma nők és a mélyszegénységben élők, akik számos strukturális és szociális akadállyal néznek szembe a munkaerőpiacon való érvényesülés során. A romák foglalkoztatási helyzetének és társadalmi integrációjának javítása érdekében fontos, hogy pontosan ismerjük a célcsoportot, azonban a romák azonosítása és nyilvántartása számos etikai, jogi és gyakorlati kihívással jár. A roma nők foglalkoztatásának javítása komplex és átfogó megközelítést igényel, amely figyelembe veszi a társadalmi, gazdasági és kulturális tényezőket is. Az előítéletek lebontása, az oktatás fejlesztése, a lakhatási és közlekedési támogatások, valamint az egészségügyi ellátás javítása mind elengedhetetlen lépések a roma nők és a mélyszegénységben élők foglalkoztatási helyzetének javításához. Ezek a lépések nem csak a roma nők és a roma közösségek, hanem az egész társadalom számára is kedvező hatással lennének.

Digitális kompetenciafejlesztés:

A vármegyében kevés, kifejezetten a digitális kompetenciák fejlesztésére vonatkozóan megtett lépésekről, kezdeményezésekről tudtak beszámolni a települések. A települések könyvtáraiban általában elérhető az internetes szolgáltatás, illetve a legtöbb háztartás rendelkezik interneteléréssel és digitális eszközökkel, azonban több településen a hiányos vagy elavult digitális eszközök akadályozzák a digitális készségek fejlesztését. Jónéhány település válaszdóki kiemelték, hogy nehéz megítélni a lakosság általános digitális kompetenciaszintjét, de a közösségi média felületek látogatottsága és a szórakozási célú digitális eszközhasználat nagyon gyakori a legtöbb csoport körében, ugyanakkor úgy vélik, hogy ezek a felületek nem feltétlenül járulnak hozzá a digitális kompetenciák fejlődéséhez. A gyermekek digitális képzésének elsődleges színterei az oktatási intézmények, ahol megfelelő ismereteket kaphatnak, az idősek és mélyszegénységben élők és/vagy romák digitális kompetenciáit azonban az átlagostól alacsonyabbnak tartják, ezek a célcsoportok szorulóknak leginkább fejlesztésre. A települések jelentős része úgy véli, hogy az idősek korcsoportjának van a legnagyobb lemaradása digitális kompetenciák terén, ezért indult jónéhány kezdeményezés kifejezetten az idősek ezen kompetenciáinak fejlesztésére. Egyes járásokban vannak eseti jellegű digitális kompetenciafejlesztést szolgáló kezdeményezések, mint például Balmazújváros támogató szervezet segítségével pl. az Idősügyi Infokommunikációs Modell Program Keretein belül több nyugdíjas számára biztosított informatikai eszközt, melyet kiegészítettek azzal, hogy segítők járnak az idősekhez az informatikai ismereteik bővítése érdekében. Tiszacsegén a számítógép használat alapismereteinek képzésére van lehetőség a könyvtárban, alapítványi pályázat keretein belül a hátrányos helyzetű lakosságot célozva. Csökmön néhány hónapos internetes felzárkóztató, tájékoztató szakkört indítottak nyugdíjasoknak, Hencidán pályázati forrásból digitális kompetencia fejlesztés képzés történt az eMagyarország Központ szervezésében.

Számos településen a digitális kompetenciafejlesztés területén rendkívül fontosnak tartanak az online tér adta veszélyekre való felhívást célzó programokat is. A legtöbb településen a digitális kompetenciafejlesztést célzó programok megvalósításához jó minőségű és használható eszközök ingyenes biztosítására lenne szükség.

A SZÚT látta, összegzi azokat a hiányokat, melyekre építve lehet tervezni azokat a beavatkozásokat, együttműködések, fejlesztési projekteket, melyek segítségével pótolhatók a hiányok, illetve melyek révén hatékonyan segíthető a társadalmi felzárkózás a vármegyében. **A SZÚT-ban feltárt hiányokra reagáló, javaslatokat megfogalmazó dokumentum a Vármegyei Esélyteremtő Paktum (VEP).**

II. Helyzetkép

1. Általános vármegyei helyzetkép

Hajdú-Bihar vármegye az ország keleti részén, az Észak-alföldi régióban helyezkedik el. Keleten Romániával, északon Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyével, északnyugaton Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyével, nyugaton Jász-Nagykun-Szolnok vármegyével, délen pedig Békés vármegyével határos. Területe 6 210,8 km² (ezen belül a települések összes belterülete 328,7 km²), vagyis Magyarország összterületének 6,7%-át foglalja el, és ezzel a **negyedik legnagyobb vármegye**. A **lakónépesség száma 520 656 fő** volt 2023. január 1-jén, az ország teljes népességéből 5,4%-kal részesedve, ugyancsak negyedik a vármegyék rangsorában. A **népességszám** (az ország egészéhez hasonlóan) folyamatosan, bár nem egyenletes ütemben **csökken**. A népesség fogyásával párhuzamosan csökken a népsűrűség is, a fenti időpontban 84 fő jutott a vármegyében egy km²-nyi területre. Ez alatta marad az országos átlagnak, a nyolcadik pozíciót eredményezve az összes, a harmadikat az alföldi vármegyék között.

II.1. ábra: A népességszám (bal tengely) és a népsűrűség (jobb tengely) alakulása

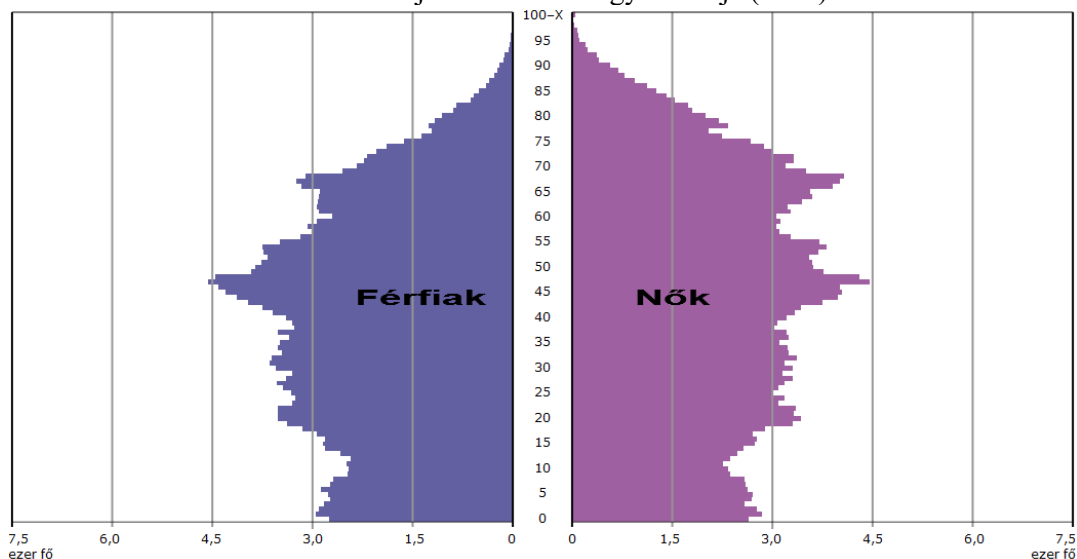
Forrás: KSH-TeIR

1.1. Humán erőforrás

▪ Demográfia

A vármegye népességének **nemek szerinti összetétele évtizedes távlatban is stabil**, mert bár az országos kiegyenlítődési trendekhez igazodva alig észrevehetően emelkedik a férfiak részaránya, továbbra is **a hölgyek vannak enyhe többségben**. A teljes népességen belül 2023. január 1-jén 48,5% volt a férfiak részaránya (2011-ben 47,9%), vagyis ezer férfira 1 061 nő jutott (2011-ben 1 089). Ez az országos értéknél (48,2%, 1 075 fő) valamivel kiegyenlítettebb megoszlást jelent, de a vármegyére is igaz, hogy 53 éves kor felett az idősebb korosztályok felé haladva egyre inkább a nőtöbbség válik jellemzővé – vagyis az életkor (illetőleg a születéskor várható átlagos élettartam) jelentősen befolyásolja a nemek egymáshoz viszonyított arányát.

II.2. ábra: Hajdú-Bihar vármegye korfája (2023)

Forrás: <https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/terulet.html>

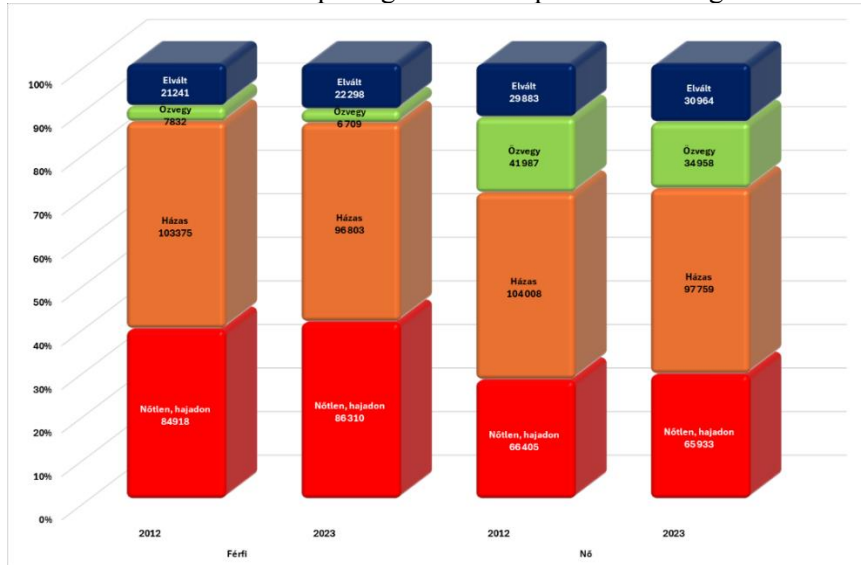
Mindez természetesen kihat a 15 éves és idősebb népesség családi állapot szerinti megoszlására is, jól látható eltéréseket eredményezve nemenként. A hölgyek esetében sokkalta magasabb – ötször akkora – az özvegyek aránya (idősebb korosztályok nőtöbblete), miközben a hajadonok részesedése 12 százalékponttal alacsonyabb a nőtlenekénél. A megoszlás összességében mindkét nem esetében megfelel az országos átlagoknak, egy százalékpontosnál nagyobb eltérés nem jellemző. Az elmúlt tíz évben nem történt jelentősebb változás, de az a trend a vármegyében és országosan is megfigyelhető, hogy **kis mértékben csökken a házások és özvegyek részaránya, miközben a nőtlenké/hajadonoké és az elváltaké lassan növekszik.**

Az országos trendeknek megfelelően Hajdú-Biharban is érzékelhető a **népesség fokozatos elöregedése**. A 2010-es évek elején a gyermekkorú (0-14 éves) népesség létszáma az országos átlaggal ellentétben még valamelyest meghaladta az időskorúakét (65 évesek és idősebbek), napjainkban viszont már érzékelhetően magasabb az utóbbiaké.

A két korosztály egymáshoz viszonyított arányát jelző **öregedési index** értéke ennek megfelelően **fokozatosan emelkedik**, 2023. január 1-jén 127,4% volt. A folyamat háttérében elsősorban nem a gyermekkorú népesség számának csökkenése áll, hanem sokkal inkább az, hogy a nagyobb létszámú középkorúak közül éves szinten akár ezer fős nagyságrendben lépnek át az érintettek az időskorúak közé.

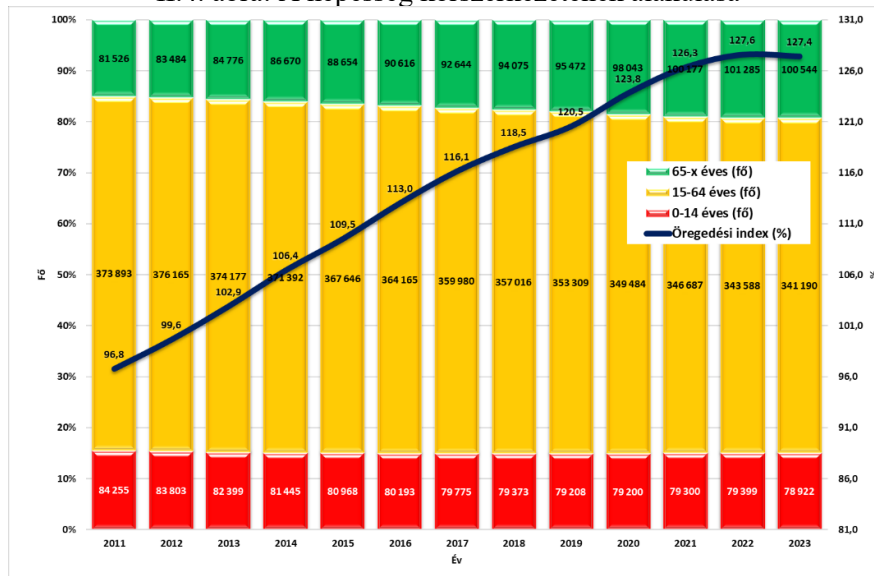
A vármegye népességének korösszetétele mindezzel együtt továbbra is fiatalosabb az országos átlagnál, a 141,5%-os öregedési index alapján hazánkban már csaknem másfélszer annyi időskorú él, mint gyermek. Ugyancsak az elöregedő, de az **országosnál fiatalosabb korszerkezetre** utal, hogy 2023. január 1-jén a vármegye férfi lakosságának átlagéletkora 40 év volt az országos 41 évvel szemben, míg a hölgyeknél 43,8 év, illetve 45 év a mutató értéke – mindkét nem esetében 1,8 évvel meghaladva a 2012. évit.

II.3. ábra: A 15 éves és idősebb népesség családi állapot szerinti megoszlásának alakulása

Forrás: KSH

II.4. ábra: A népesség korszerkezetének alakulása

Forrás: KSH

A fentiek alapján nem meglepő, hogy az elmúlt tíz évben jelentősen **emelkedett az eltartott népességnek az aktív korúakhoz (15-64 évesek) viszonyított aránya**, bár továbbra is az országos értéknél alacsonyabb szintet mutat. A gyermekkorúak és az időskorúak eltartottsági rátája 2012-ben még megegyezett, egy évtizeddel később viszont már kinyílt az olló az idősebb korcsoportok jóval nagyobb aráynövekedése miatt. A tendenciák megegyeznek az ország egészére jellemzőkkel, azzal a különbséggel, hogy a fiatalosabb korszerkezet eredményeként a gyermekkorúak eltartottsági rátája valamivel magasabb, az időskorúaké pedig alacsonyabb.

II.1. táblázat: Az eltartottsági ráták alakulása a vármegyében

Év	Gyermeknépesség eltarthatósági rátája	Idős népesség eltarthatósági rátája	Eltartott népesség rátája
2012	22,3	22,2	44,5
2023	23,1	29,5	52,6

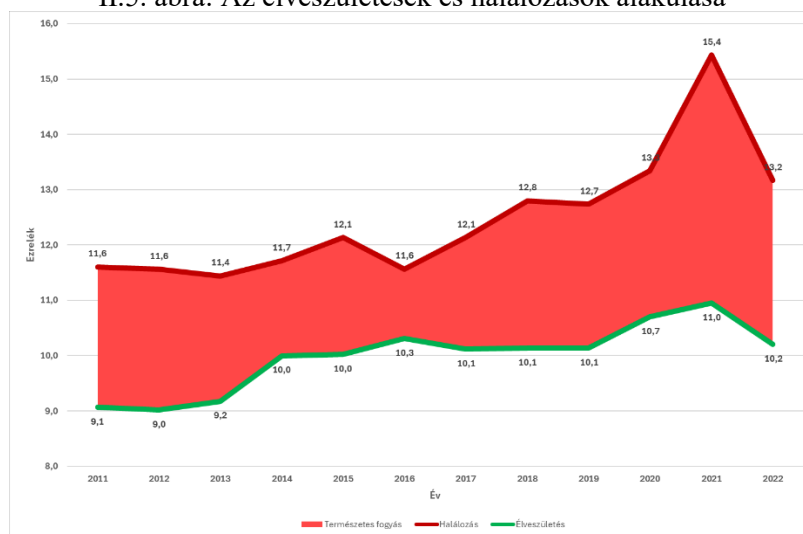
Forrás: KSH

A népességszám tényleges változását az egy adott időszakon belül bekövetkező ún. népmozgalmi folyamatok, vagyis a természetes szaporodás vagy fogyás, illetőleg a vándorlási különbözet határozza meg. Magyarország népességszáma 1981-től kezdődően folyamatosan (bár nem azonos ütemben) csökken, és ez a trend döntően a természetes fogyásra vezethető vissza, amit a nemzetközi vándorlási nyereség csak részben képes kompenzálni. A fentebb már említett előregedés mellett még sok más tényező (az első gyermek vállalásának kitolódása, egészségi állapot és életmód stb.) együttes eredményeként bekövetkezik a természetes fogyás, mivel évről évre többen halnak meg, mint ahány gyermek születik.

A természetes fogyási tendencia a vármegyében is jellemző, azonban az országoshoz képest alacsonyabb értékek figyelhetők meg. A 2011-2022 közötti időszakban -1,3‰ és -4,5‰ között mozgott a mutató, rendre az átlag felét-kétharmadát elérve. Kivételt a legkedvezőtlenebb értékkel jellemezhető 2021. év jelent, amikor a Covid-19 járvány következtében Hajdú-Biharban is jelentősen megugrott a halálozások száma, de a fogyás üteme még ekkor is csak az országra jellemző héttizede volt.

A halálzási ráta évtizedes távlatban érezhetően, de korántsem folyamatosan és egyenletesen **emelkedett**, a 2021-es kiugró értékhez képest ugyanakkor mérséklődött. Az ezer lakosra jutó élveszületések számának alakulásában összességében hasonló tendencia mutatható ki a 2010-es évek elejéhez képest. Az eddigiekkel ellentétben az ezer élveszületésre jutó csecsemőhalandóság – vagyis az élveszülettek első életévi halálázása – tekintetében már korántsem minősíthető egyértelműen kedvezőbbnek a kép az ország egészéhez viszonyítva. Bár az elmúlt bő évtizedben zömmel az átlagnál alacsonyabbak voltak az értékek, amelyek ugyanakkor sokkal nagyobb mértékben ingadoztak, és az elmúlt években egyértelműen emelkedő tendenciát vettek fel, a 2022-es 3,9‰ már meg is haladta az országos 3,6 ezreléket. Mindez azért figyelemreméltó, mivel a csecsemőhalálzás alakulása szorosan összefügg a társadalmi-gazdasági fejlettséggel, illetve közvetlenül az anya életmódjával, egészségi állapotával és egészségtudatos magatartásával.

II.5. ábra: Az élveszületések és halálozások alakulása

Forrás: KSH

A tényleges szaporodást meghatározó másik tényező a **vándorlási egyenleg**, amely azt mutatja meg, hogy miként alakult egy adott térségben az odaköltözők és az onnan elvándorlók száma egy adott időszakon belül.

Érdemes külön kezelni a belföldi és a nemzetközi migráció különbözetét, mivel a Dél-Dunántúl, illetve Bács-Kiskun és Heves kivételével Kelet-Magyarország valamennyi vármegyéjére érvényes az a megállapítás, hogy miközben az országon belül kisebb-nagyobb veszteséget könyvelhetnek el, a rendelkezésre álló adatok alapján **az ország egészéhez hasonlóan a nemzetközi egyenleg pozitív.**

A Tiszántúl egészéhez hasonlóan **Hajdú-Bihar is tradicionálisan népességkibocsátónak számít az országon belül**, mivel hosszabb távon érvényesül a fejlettebb térségek (a főváros és Nyugat-Magyarország) elszívó hatása. Ez az elmúlt évtizedben is érvényesülő folyamat olyan erőteljes, hogy három esztendőit leszámítva erőteljesebben csökkentette a népességszámot, mint a természetes fogyás. A 2022. évi adatok alapján az ezer lakosra jutó belföldi vándorlási veszteség (-3,8%) csak Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Békés vármegye esetében volt nagyobb.

A migráció típusainak elkülönítésében fontos szempont a vándorlás jellege és tartóssága, vagyis az, hogy a lakóhelyváltás csak ideiglenes, vagy hosszabb időszakra vonatkozó, akár végleges elhatározás. Ez utóbbi az ún. állandó vándorlás, amely az összes belföldi vándorlás hozzávetőlegesen felét teszi ki országosan és a vármegyében egyaránt. Az adatok tanúsága szerint az elmúlt bő évtizedben a vármegyehatárokat átlépő és az azon belül lezajló állandó **belföldi vándorlások volumene is emelkedett**, és az előzőekből következően mindvégig **negatív egyenleget eredményezve.**

II.2. táblázat: Az állandó belföldi vándorlások alakulása

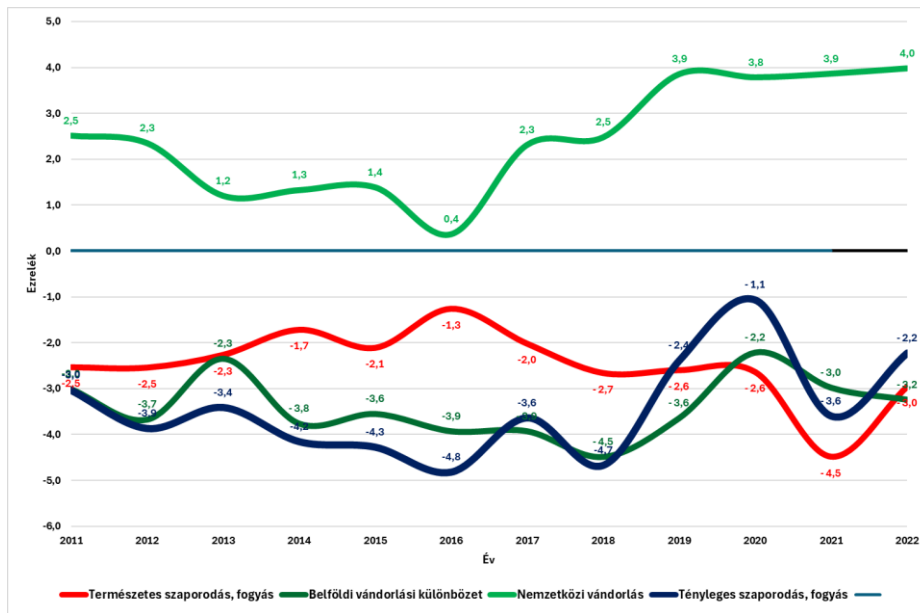
Év	Állandó belföldi odavándorlások száma	Állandó belföldi elvándorlások száma	Állandó belföldi vándorlási különbözet	Megyén belüli állandó vándorlások száma
2011	8 791	9 659	-868	5 627
2012	8 231	9 103	-872	5 207
2013	8 361	9 116	-755	5 307
2014	9 288	10 648	-1 360	5 852
2015	9 478	10 711	-1 233	6 022
2016	10 855	12 295	-1 440	6 932
2017	11 000	12 499	-1 499	6 910
2018	11 732	13 096	-1 364	7 410
2019	12 200	13 540	-1 340	7 797
2020	11 439	12 602	-1 163	7 283
2021	13 153	14 661	-1 508	8 344
2022	12 404	14 132	-1 728	7 893

Forrás: KSH

A **nemzetközi migráció** tekintetében egészen más a helyzet, az elmúlt fél évtizedben tapasztalható dinamikus emelkedés eredményeként 2022-ben egész Kelet-Magyarországon Hajdú-Bihar mutatója volt a legmagasabb, a 4 ezrelékes érték valamivel **az országos átlagot is meghaladta.**

A fentebb ismertetett folyamatok együttesen **a népesség tényleges fogyását** eredményezték az elmúlt bő évtized egészében. A 2018-tól meginduló látványos javulást drasztikusan megtörte a Covid-19 járvány, 2022-ben viszont ismét kedvező elmozdulás történt. A -2,2 ezrelékes érték ugyan duplája az országos átlagnak, ugyanakkor egész Kelet-Magyarországon a legkedvezőbb mutató, csak az ország legfejlettebb vármegyéit jellemzi ennél jobb adat.

II.6. ábra: A tényleges szaporodás/fogyás és összetevőinek alakulása

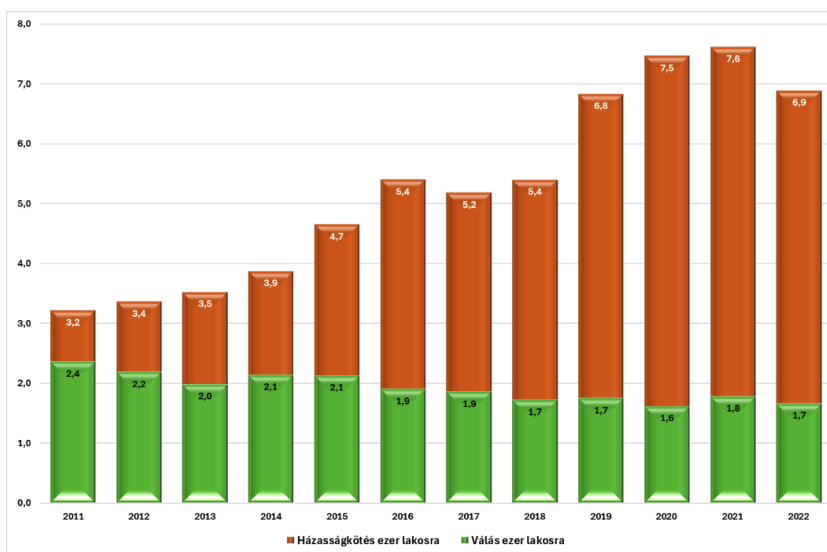
Forrás: KSH

A népességszám változását csak közvetve, a *családi állapot* szerinti megoszlást viszont a legdirektebb módon befolyásoló népmozgalmi mutatók a házasságkötések és a válások száma.

Az elmúlt évtizedben a két mutató ellentétes irányban mozgott a vármegyében, amiben érezhető szerepük van az átalakított családtámogatási, adózási, otthonteremtési stb. keretrendszereknek. **A házasságkötések** abszolút és ezer lakosra jutó száma kisebb-nagyobb hullámzásokkal jelentős (mintegy kétszeres) **növekedést** mutatott a 2022-es csökkenéssel együtt is, miközben **a válások száma** szintén hullámzó tendenciával és kisebb nagyságrendben **mérséklődött**. A kedvező makrogazdasági viszonyok és a támogatások ösztönző hatása révén tehát a korábban jellemzőkkel ellentétben már nem ért véget minden második házasság válással, az viszont kérdéses, hogy az utóbbi évek kedvezőtlen folyamatai (pl. infláció, energiaválság stb.) mellett megmarad-e a megnövekedett családalapítási kedv.

A vármegyei mutatók követik az országos trendeket, azzal a különbséggel, hogy a házasságkötések ezer lakosra jutó száma valamivel átlag fölött, a válásoké pedig annak megfelelően alakult. Ez a megállapítás 2022-ben is megállta a helyét, a házasságkötések Hajdú-Biharban 6,9%-os, a válások 1,7%-os szintet értek el, az országosátlag 6,6% és 1,8% volt ugyanebben az időpontban.

II.7. ábra: A házasságkötések és válások számának alakulása

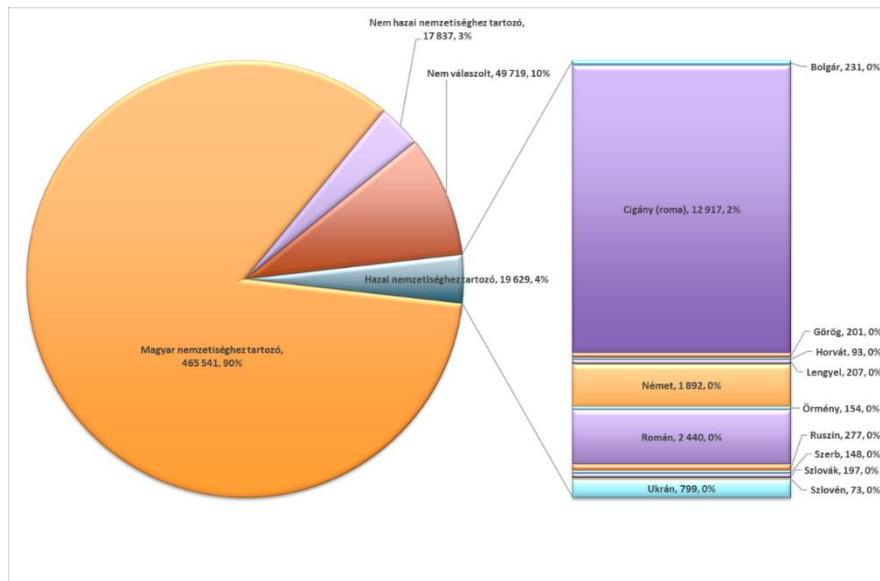
Forrás: KSH

A vármegye lakosságának **etnikai összetétele** az alapvető strukturális jellemzőket tekintve annak ellenére **sem változott számottevő mértékben** a 2011-2022 között eltelt időszakban, hogy egyes kisebbségek esetében érezhetően módosultak a korábbi létszámok. Ennek az a legfőbb oka, hogy Trianon következményeként a magyarországi nemzetiségek létszáma és aránya a töredékére olvadt. A jogszabályok 13 hazai nemzeti/etnikai kisebbséget ismernek el, ezek létszáma azonban országosan és a vármegyében is igen nagy szórást mutat.

Hajdú-Biharban a legutóbbi népszámlálás adatai alapján a népesség dominánsan magyarnak vallotta magát, és a **nemzetiségi hovatartozást** illető kérdésekre adott válaszok alapján alig több, mint hét százalék jelölt meg legalább egy opciót – érdemes megjegyezni, hogy ennél magasabb (de az országos átlagnál alacsonyabb) volt a nem válaszolók részesedése. A vármegyében továbbra is magasan a **cigánysághoz tartoznak a legtöbben** (12 917 fő), románok (2 440 fő) és a németek (1 892 fő) száma jóval kisebb, rajtuk kívül még az ukránok létszáma haladta meg az 500 főt. Ez a sorrend azzal a különbséggel megfelel az országosnak, hogy az országosan harmadik helyezett szlovákság itt alulreprezentált.

A két népszámlálás között eltelt időszak leglátványosabb változása országosan és a vármegyében egyaránt a **nem a hazai kisebbségekhez tartozók létszámának és arányának több mint háromszoros megránsa**. Mivel mindeközben a hazai kisebbségek részaránya összességében mintegy ötödével csökkent, így az egyéb nemzetiségek létszáma már közel került hozzájuk. A nagyobb létszámú **hazai nemzetiségek közül csak az ukránoké emelkedett** (igaz, elég jelentősen, Hajdú-Biharban a kétszeresére, országos szinten a 3,5-szeresére), a többieké kisebb-nagyobb mértékben visszaesett. Ez a trend érvényesült a roma etnikum esetében is: országosan közel harmadával, azaz mintegy százezer fővel kevesebben vallották magukat a hazai cigánysághoz tartozónak (Hajdú-Biharban 5,5 százalékponttal kisebb volt a visszaesés). Mindez nem azt jelenti, hogy ténylegesen ennyivel csökkent volna a létszám, az önbesorolás változásai viszont általában igen sokrétű okokra vezethetők vissza. Az adatok helyes értelmezéséhez figyelembe kell venni, hogy a népszámlálási adatok minden esetben önbesoroláson alapulnak. Az elmúlt évtizedekben számos, különböző megközelítésekre alapozott becslések láttak napvilágot a témában, azonban ezek legalább annyi, csak más jellegű problémát (etnobiznisz, előítéletesség stb.) vetnek fel, a cenzussal ellentétben egyik sem tekinthető hivatalosnak.

II.8. ábra: A népesség nemzetiségi megoszlása 2022-ben

Forrás: KSH

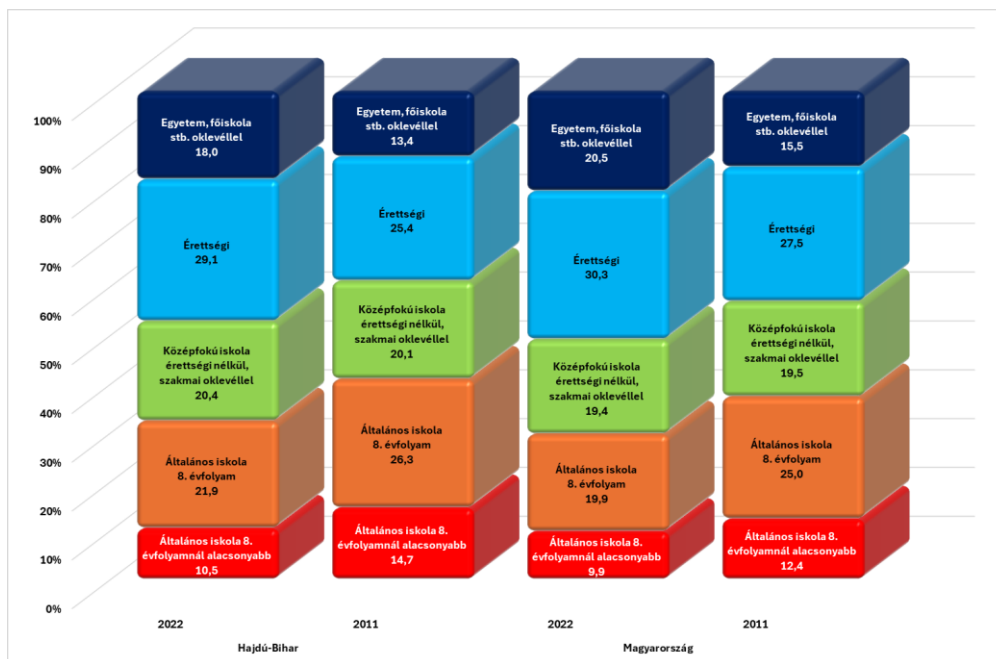
■ Iskolázottság

A 2022. évi népszámlálás adatai jelen pillanatban még nem érhetőek el a különböző korcsoportoknak megfelelő bontásban, így a népesség iskolai végzettség szerinti megoszlása a 7 évesekre és idősebbekre vonatkozóan elemezhető. A rendelkezésre álló információk alapján a korábbi évtizedek trendjét folytatva Magyarországon és ezen belül Hajdú-Biharban is folyamatosan **javul az iskolázottság szintje**.

A folyamat lényege, hogy a munkaerőpiac igényeinek változását követve az érettségizettek és a felsőfokú képzettségűek száma és aránya emelkedik, míg az ennél alacsonyabb végzettségűeké csökken.

A vármegye 7 éves és idősebb népességének iskolázottsága valamivel kedvezőtlenebb az országos átlagnál, ugyanakkor egyrészt gyorsabb ütemű javulás jellemzi, másfelől nem hagyható figyelmen kívül a fiatalosabb korszerkezet iskolázottságot befolyásoló hatásaira (pl. eleve nagyobb arányban vannak jelen olyan korosztályok, akik életkoruknál fogva még nem szerezhettek diplomát). Mindezzel együtt 2022-ben a 7 éves és idősebb népesség közel fele érettségivel vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezik, igaz, nagyon komoly területi különbségek jellemzők az előregedő és/vagy periférikus fekvésű kisebb települések kárára.

II.9. ábra: A népesség megoszlása iskolázottság szerint 2022-ben

Forrás: KSH

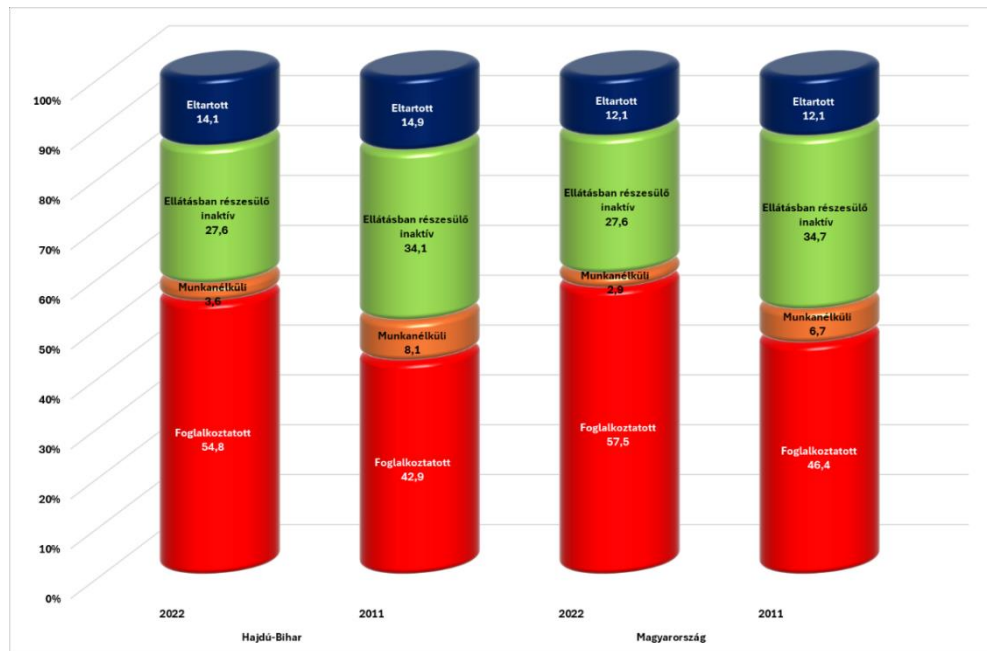
▪ Foglalkoztatás

A népesség gazdasági aktivitására és munkaerőpiaci részvételére vonatkozó információk több, eltérő adatgyűjtési módszertant alkalmazó, ezért egymással korlátozottan vagy egyáltalán nem összevethető forrásból szerezhetők be.

A népszámlálási adatok csak tízévente érhetőek el, viszont a teljes népességre vonatkozó, önbesoroláson alapuló, nemzetközileg összehasonlítható információkat szolgáltatnak a gazdasági aktivitásról. A 2022. évi census adatai országosan és a vármegyében egyaránt javuló tendenciákat jeleznek a korábbiakhoz képest. A 15 éves és idősebb népesség körében **nőtt a foglalkoztatottak száma és aránya**, ezzel párhuzamosan érezhetően **mérséklődött a munkanélküliség és csökkent az inaktivitás**.

A foglalkoztatottak száma úgy emelkedett 43 ezer fővel 241 ezer fő fölé a vármegyében, hogy közben 27,5 ezer fős népességfogyás következett be, ezáltal a foglalkoztatás bővülésének üteme (27,8%) valamivel még az országos átlagot is felülmúlta. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliség kevesebb, mint a felére olvadt, és az ellátásban részesülő inaktívak esetében mintegy 20%-os csökkenés volt megfigyelhető (azaz sokan léptek be vagy vissza az elsődleges munkaerőpiacra), az eltartottak részaránya kissé mérséklődött. Az összességében a Covid-19 világjárvány, az elöregedés és egyéb tényezők ellenére is javuló mutatók közelítették a vármegyét az országos átlagokhoz, azonban ezzel együtt még mindig valamivel kedvezőtlenebb az összkép.

II.10. ábra: A 15 éves és idősebb népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint (2022)

Forrás: KSH

A népszámlálásokhoz képest jóval kisebb mintára kiterjedő, ellenben a munkaerőpiacról negyedéves gyakorisággal információt szolgáltató adatforrás a KSH nemzetközi ajánlások, módszertan és fogalomrendszer alapján 1992. óta végrehajtott (de 2021-től módosított, EU modellkérdőívet használó) lakossági munkaerő-felmérés (MEF). Ennek során a megkérdezetteket az adatfelvételt megelőző heti tevékenységük alapján osztályozzák. A folyamatosan zajló összeírásban negyedévente mintegy 38 ezer háztartás vesz részt, havi részmintákra bontva.

A KSH MEF adatai alapján az elmúlt bő évtizedben **jelentősen emelkedett a munkaerőpiacon megjelenő gazdaságilag aktív népesség** (vagyis a foglalkoztatottak és a munkanélküliek) száma. Az egységesített EU módszertan alapján foglalkoztatottnak minősül mindenki, „aki a kérdészet megelőző héten (...) legalább 1 órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendelkezett munkával, de abban átmenetileg (pl. betegség, szabadság, ideértve a szülési szabadságot is) nem dolgozott.” (KSH). Az utóbbi kiegészítés a 2021-től bekövetkezett fontos változást jelzi, mivel a munkájuktól gyermekgondozási ellátás igénybevétele miatt tartósan távol lévők inaktívból foglalkoztatottá váló átminősítése jelentős hatást gyakorol a nők foglalkoztatási mutatóira, ezáltal a Covid-19 járvány és az orosz-ukrán háború hatásainak (energiaválság, infláció, bizonytalanság stb.) az adatokban történő visszatükröződésére

A makrogazdasági feltételek kedvezőtlen változásai így sokkal inkább a munkanélküliek számának változásában köszönnek vissza. A KSH MEF munkanélküliekre vonatkozó definíciója nem azonos a nyilvántartott álláskeresőkével, ebben az esetben azok minősülnek munkanélkülinek, akik a kérdészet megelőző héten nem dolgoztak, viszont a megelőző négy hét folyamán aktívan kerestek munkát, és két héten belül munkába tudnának állni. **A vármegyében a kedvező gazdasági környezet és a beruházások hatására 2014-től 2019-ig számottevően, alig a harmadára csökkent a munkanélküliek száma, ezt követően viszont tetten érhető a járvány és a háborús helyzet munkaerőpiaci hatásai.**

A vizsgált időszakban jelentős mértékben csökkent a gazdaságilag nem aktívak száma, és ez a statisztikai módszertani változások mellett sokkal meghatározóbb volt az a folyamat, hogy a **növekvő munkaerőpiaci kereslet hatására sokan léptek be vagy vissza a munka világába.** A potenciális munkaerőtartalék tehát nagy mértékben szűkült, még a munkanélküliség utóbbi években tapasztalható emelkedése ellenére is a felére olvadt (a potenciális munkaerőtartalékot „a munkanélküliek, az alulfoglalkoztatottak, a dolgozni szándékozó,

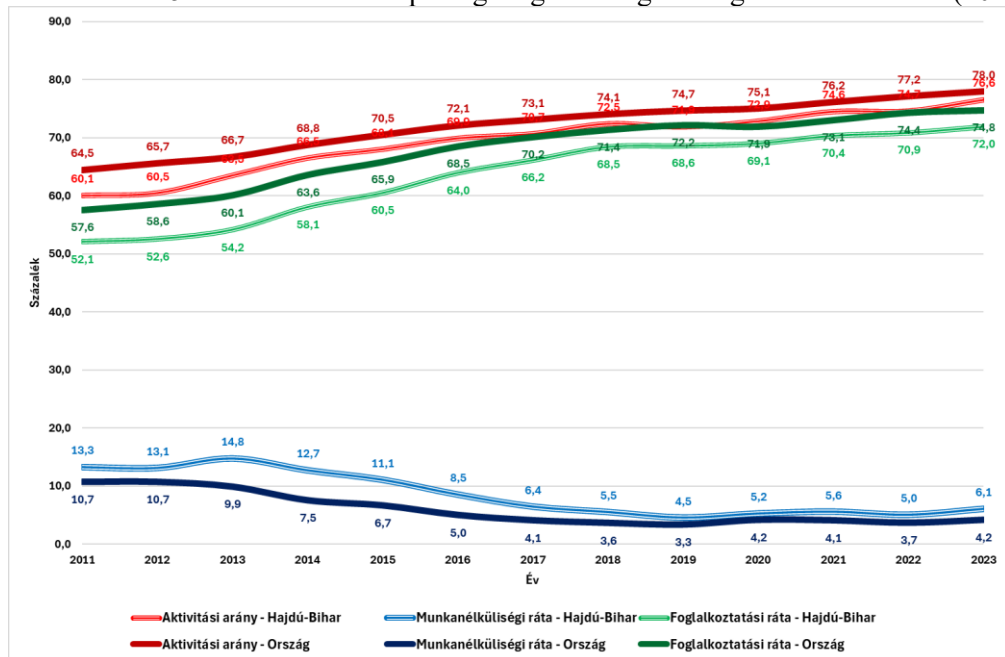
de munkát aktívan nem kereső, vagy a rendelkezésre állás kritériumát nem teljesítő inaktívok együtt jelentik” – KSH).

II.3. táblázat: A gazdasági aktivitás főbb mutatóinak alakulása

Év	Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdaságilag aktívak	Gazdaságilag nem aktívak	15-64 éves népesség	Ebből: Potenciális munkaerőtartalék
	ezer fő					
2011	192,4	29,4	221,9	147,6	369,5	48,9
2012	193,6	29,3	222,8	145,5	368,3	50,1
2013	198,2	34,3	232,5	133,5	366,0	55,8
2014	210,6	30,7	241,3	121,4	362,7	50,6
2015	217,2	27,0	244,2	114,6	358,8	42,6
2016	227,3	21,2	248,5	106,8	355,3	35,1
2017	232,4	16,0	248,4	102,8	351,2	26,8
2018	238,1	13,9	251,9	95,8	347,7	23,4
2019	236,2	11,2	247,5	96,6	344,1	21,6
2020	235,6	13,1	248,6	92,4	341,0	29,0
2021	238,1	14,0	252,2	86,0	338,2	25,8
2022	237,9	12,6	250,5	85,0	335,5	19,0
2023	239,9	15,5	255,4	78,1	333,5	21,2

Forrás: KSH

II.11. ábra: A 15 éves és idősebb népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint (2022)

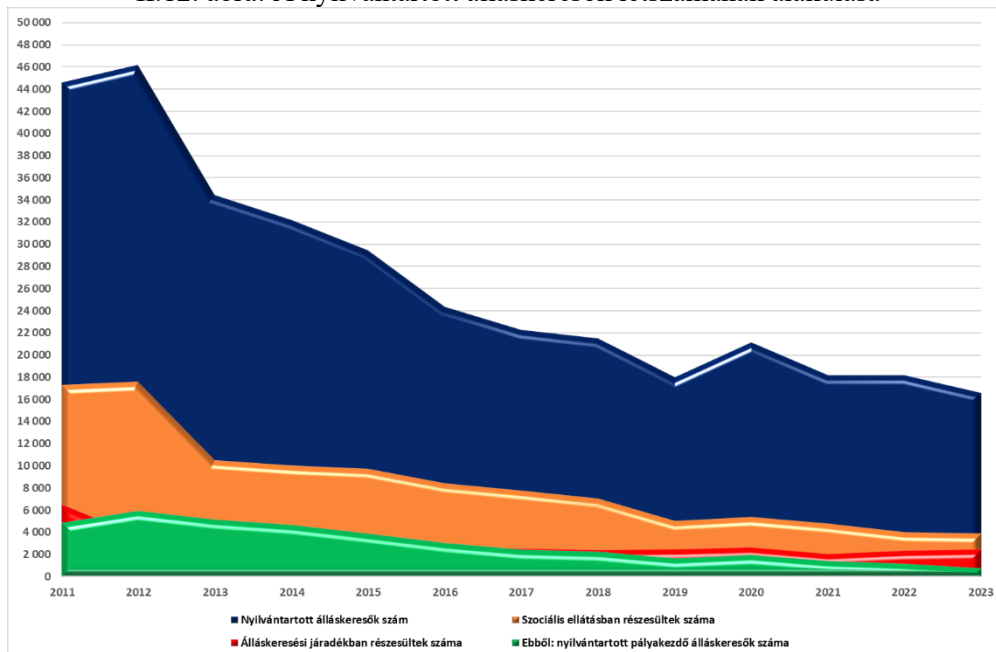
Forrás: KSH

A munkavállalási korú (15-64 éves) népesség gazdasági aktivitást jelző mutatószámai a fentieknek megfelelően összességében pozitív irányba változtak 2011-hez képest. A foglalkoztatottak és munkanélküliek népességen belüli részaránya (aktivitási arány), illetve a foglalkoztatottak népességen belüli aránya (foglalkoztatási ráta) hullámzóan bár, de csaknem folyamatosan emelkedett, míg a munkanélküliségi ráta (vagyis a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya) nagyobb kilengéseket és nem folyamatosan egyirányú trendet mutatva csökkent.

A vármegyei adatok nagy vonalakban együtt mozogtak az országos tendenciákkal, és bár valamivel még mindig kedvezőtlenebbek az átlagosnál, de jóval közelebb kerültek ahhoz a 2010-es évek elejéhez viszonyítva.

A munkaerőpiaci helyzetről más jellegű információforrásként a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) által gyűjtött és közzétett adatok szolgálnak. A nyilvántartott álláskeresőkre vonatkozó, 1992 óta rendelkezésre álló részletes adatok nemzetközi összehasonlításokra nem alkalmasak, viszont havi rendszerességgel érhetőek el települési/járási szinten is, ahol a KSH MEF már nem releváns. A nyilvántartott álláskereső definíciója jelentősen eltér a KSH MEF által használt munkanélkülitől: „az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az állami foglalkoztatási szervvel együttműködik, és akit az állami foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart.” (KSH).

II.12. ábra: A nyilvántartott álláskeresők létszámának alakulása

Forrás: KSH

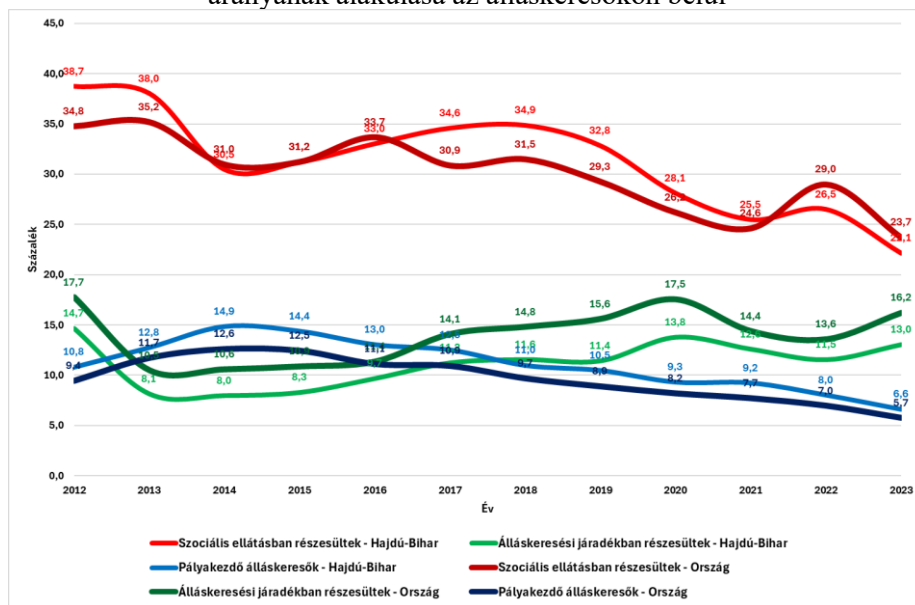
A nyilvántartott álláskeresők létszáma a 2010-es évek elejétől szinte folyamatosan csökkent a vármegyében, és végeredményben **alig a harmadára esett vissza**. Bár korábban a közfoglalkoztatási rendszer átalakítása (a létszám gyors felfutása, a közfoglalkoztatottak foglalkoztatotti státuszba kerülése) jelentősen befolyásolta a létszámadatokat, azonban tény, hogy a gazdasági élénkülés 2019-ig jótékony hatást gyakorolt a nyilvántartásba vettek létszámára, és ezt a Covid-19 járvány is csak átmenetileg törte meg. Ez utóbbi (és az orosz-ukrán háború) hatása leginkább abban érzékelhető, hogy az utóbbi években ismételen növekedett az álláskeresési járadékban részesülők korábban 2 100-2 800 fő között stabilizálódó létszáma. **A pályakezdő és a szociális ellátásban részesülő álláskeresők száma** ugyanakkor csak 2020-ban emelkedett, egyébként **tartósan csökkenő** trendet mutat. A létszámadatokat mozgása gyakorlatilag teljesen leköveti az országos tendenciákat, az álláskeresők strukturális összetételében ugyanakkor akadnak eltérések.

Hajdú-Biharban a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők (azaz a 25. életévüket – felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetén a 30. életévüket – nem betöltött, a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkező, tanulmányaik befejezését követően álláskeresési támogatásra nem jogosult fiatalok) aránya az

Észak-Alföldhöz hasonlóan évtizedes távlatokban magasabb az átlagosnál. Ennek okai összetettek, a munkaerőpiacra való – munkatapasztalat híján – nehezített belépéstől a közfoglalkoztatásba történő kisebb arányú bevonáson át az eleve fiatalosabb korszerkezetig sok tényező sorolható fel. Az álláskeresői járadékban részesülők (álláskeresővé válásukat megelőzően az előírt járulékfizetési kötelezettségüknek eleget téve álláskeresői járadék folyósítására jogosultságot szereztek) esetében ellentétes tendencia érvényesül, végig alacsonyabbak a vármegyei értékek. A szociális ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső (,hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korúak és jövedelmük kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátásban részesülnek” – KSH) arányában tapasztalhatók a legnagyobb kilengések.

A kedvező változások közé sorolható, hogy **a munkaerőpiacról tartósan, legalább 180 napja kiszoruló álláskereső létszáma a 2012-es érték kevesebb, mint felére csökkent** (27 ezer főről 10,5 ezer főre).

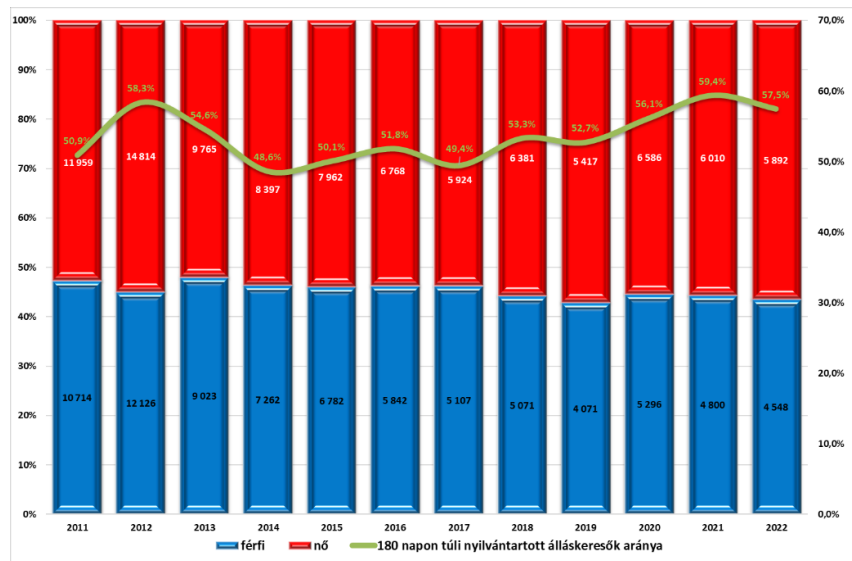
II.13. ábra: A pályakezdők, az álláskeresői járadékban, illetve a szociális támogatásban részesülők arányának alakulása az álláskeresőkön belül

Forrás: KSH

A képet azonban árnyalja, hogy a nyilvántartott álláskereső létszáma hasonló mértékben csökkent, így a tartósan elhelyezkedni nem tudó érintettek aránya inkább hullámzik, és továbbra is 50% felett alakul. Ez utóbbi elmondható a hölgyek tartósan álláskereső közötti arányáról is, ami mindvégig meghaladta a férfiakét és egyben a nők összes álláskeresőhöz viszonyított részarányát.

II.14. ábra: A 180 napon túli álláskereső arányának és nemi megoszlásának alakulása

Forrás: KSH-TeIR

A felülreprezentáltságból arra lehet következtetni, hogy **az állásukat veszítő nők nehezebben térnek vissza a munkaerőpiacra.**

Az elsődleges munkaerőpiacról rövidebb-hosszabb ideig kiszoruló átmeneti foglalkoztatását tűzte ki célul a rendszerváltást követően Magyarországon is létrehozott „második” vagy „szociális” munkaerőpiac. Főként **közfoglalkoztatás** keretében kívánják a munka világában maradási, illetve az elsődleges munkaerőpiacra való visszatérés elősegítését biztosítani azok számára, akik önálló álláskeresőse hosszú ideig eredménytelen.

A közfoglalkoztatásban részt vevők létszáma az ország egészéhez hasonlóan Hajdú-Biharban is a 2010-es évek közepére érte el a legmagasabb értéket, majd **2017-től kezdve gyorsan csökkenő trendet vett fel.** Ennek eredményeként a 2022. évi adat a legmagasabb átlagos létszámnak alig több, mint negyedét érte el. A háttérben leginkább az húzódik meg, hogy a „második piacot” finanszírozó, így a bérszintek mellett a létszámokat is meghatározó kormányzat egy 2017-es rendelet értelmében 2020-ig tervezetten, tudatosan csökkenteni kezdte a bevontak számát. Ezt kezdetben az élénkülő gazdaság, az elhelyezkedést segítő programok nagyobb számban történő elindítása indokolta, majd a Covid-19 okozta szervezési és egyéb nehézségek tartottak fenn.

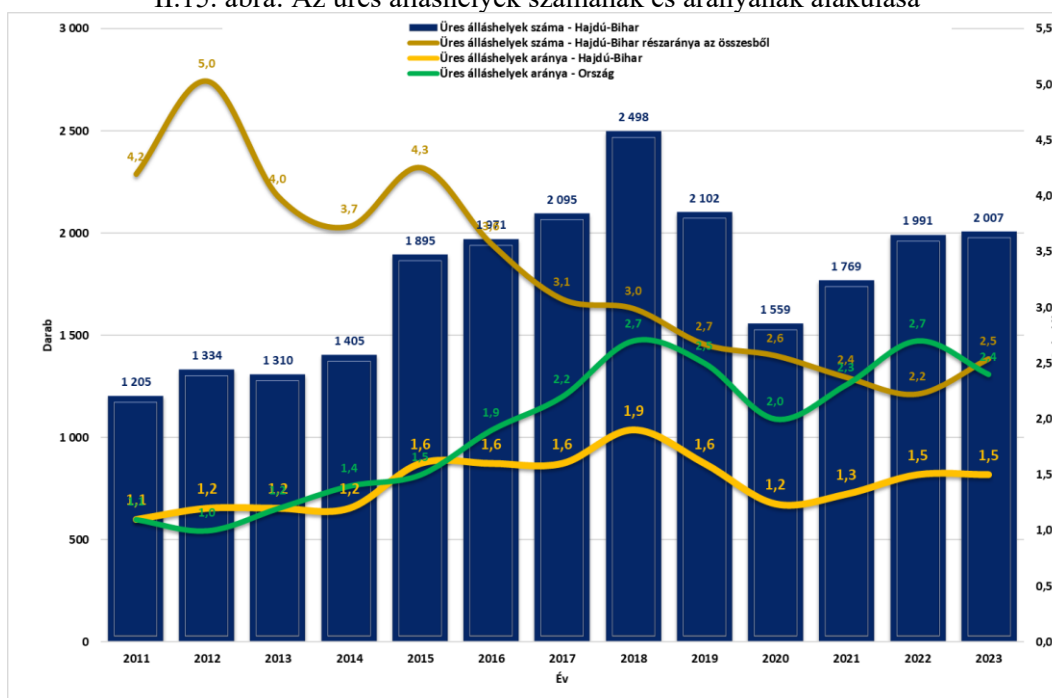
II.4. táblázat: A közfoglalkoztatásban részt vevők számának alakulása

Év	Közfoglalkoztatásban részt vevők száma (havi adatok éves átlaga), fő
2013	10 398
2014	16 143
2015	18 856
2016	21 723
2017	17 574
2018	13 417
2019	10 171
2020	9 061
2021	8 464
2022	7 262

Forrás: Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztály

A munkaerőpiac keresleti oldalának állapotára utaló fontos jelzőszám az üres álláshelyek számának alakulása. Ezekről részben a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálathoz bejelentett, munkaközvetítésre rendelkezésre álló munkalehetőségek (bejelentett betöltetlen álláshelyek) száma, részben pedig a KSH által nemzetközi sztenderdek alapján gyűjtött adatok szolgáltatnak információt. Az intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszer tartalmazza valamennyi költségvetési intézmény, illetve a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások, valamint a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezetek által bejelentett álláshelyeket. Ezek közül számos kritérium (foglalkoztatási forma, foglalkoztatni kívánt személy státusza stb.) alapján minősíthető vagy nem minősíthető üresnek egy adott álláshely – előbbi esetében mindenképp szükséges az, hogy a foglalkoztató aktív lépéseket tegyen a betöltésére. Az üres álláshelyek arányát az összes álláshely százalékában adják meg, beleértve ezekbe az üreseket is.

II.15. ábra: Az üres álláshelyek számának és arányának alakulása

Forrás: KSH

A rendelkezésre álló adatok tanúsága szerint 2011-hez viszonyítva az időszakon belül tapasztalható jelentős hullámváltozás ellenére összességében **növekedett az üres álláshelyek száma**. Kedvezőtlen tendencia ugyanakkor, hogy az országban meglévő üres álláshelyek számán belül érzékelhetően csökkent a vármegyében elérhető részesedése – igaz, a csökkenő trendet az előző évben már növekedés váltotta fel. Az üres álláshelyek arányának alakulása a vármegyében az utóbbi években követi az országos trendeket, némileg elmaradva az átlagostól.

1.2. Gazdasági helyzet

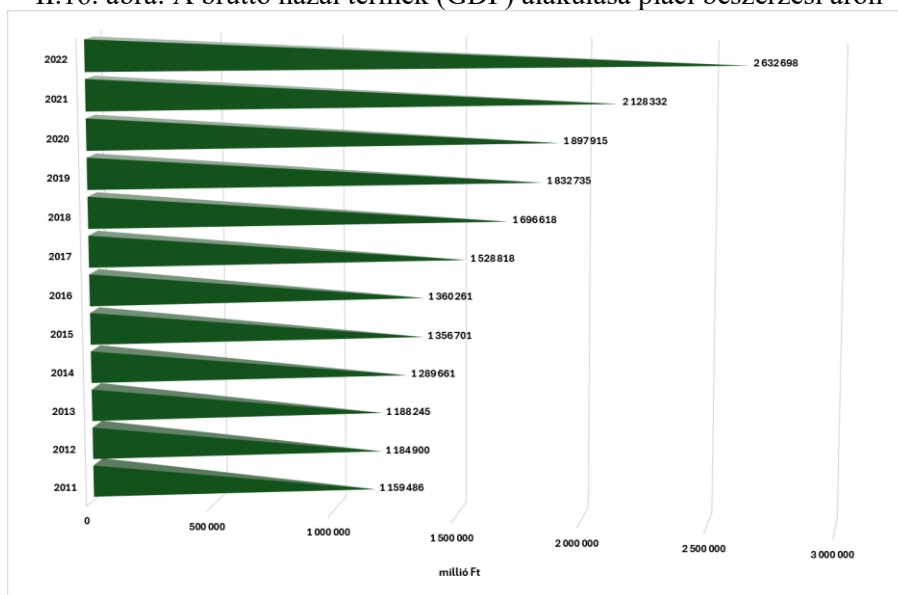
A vármegye gazdasági helyzetét és lehetőségeit alapvetően meghatározó tényezők közé tartoznak a rendelkezésre álló humán tőke jellemzői (lásd fentebb), a földrajzi elhelyezkedés (az országon belül és tágabb környezetben egyaránt), valamint a javarészt ebből következő természeti adottságok és erőforrások. Ez utóbbiak alapján **Hajdú-Bihar jelentős részben jó agráradottságúnak minősíthető, hagyományosan kiemelkedő szerepe van tehát az élelmiszergazdaságnak**, amelynek a növényi és állati alapanyagtermeléstől az élelmiszeripari feldolgozáson át a kereskedelemig és vendéglátásig tartó spektrumot

ölelnek fel az alrendszeri. Szintén országos és egyben nemzetközi jelentőségűek a termálvízvezeték és az egyéb turisztikai attrakciók, amelyek vonzó turisztikai desztinációként helyezik fel a vármegyét a térképekre.

▪ GDP

Hajdú-Bihar gazdasági erejének és országon belüli pozíciójának meghatározására az egyik legáltalánosabban használt mérőszám a **bruttó hazai termék**, vagyis a GDP. Az adatok tanúsága szerint a vármegye teljesítménye az elmúlt bő évtizedben (hullámzó mértékben bár, de) folyamatosan **növekedett**, és különösen a 2022-ben produkált látványos megugrásnak köszönhetően már 2,3-szerese a 2011. évinek. Az ezredfordulótól napjainkig terjedő időszakban mindez Magyarország teljes GDP-jének 3,8-4,1 százalékát jelentette, ami az országos rangsor 5-7. helyére, 2022-ben a 6. helyre volt elegendő.

II.16. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) alakulása piaci beszerzési áron

Forrás: KSH

Az egy főre jutó értékek esetében már kevésbé kedvező a helyzet, annak ellenére, hogy ez a mutató szintén folyamatosan emelkedik, és **közel megduplázódott** bő tíz esztendő alatt. Nem lehet ugyanakkor figyelmen kívül hagyni azt a tény, hogy a vármegyei érték csak 2011-ben érte el az országos átlag háromnegyedét, és a 2016-os mélypontot (69,1%) követően hullámzó mozgást mutatva csak 2022-re emelkedett újra annak közelébe (73,7%). Hajdú-Bihar tehát alulteljesít a lakónépesség arányához képest, és a 2010-es évek elejéhez képest hosszú ideig romlott a pozíciója. Az országos rangsor 8. helyéről egészen a 14. helyig zuhant, majd 2022-re a 11. helyre jött fel – de ez még mindig elmarad a „nyers” mutató esetében elfoglalt pozíciótól.

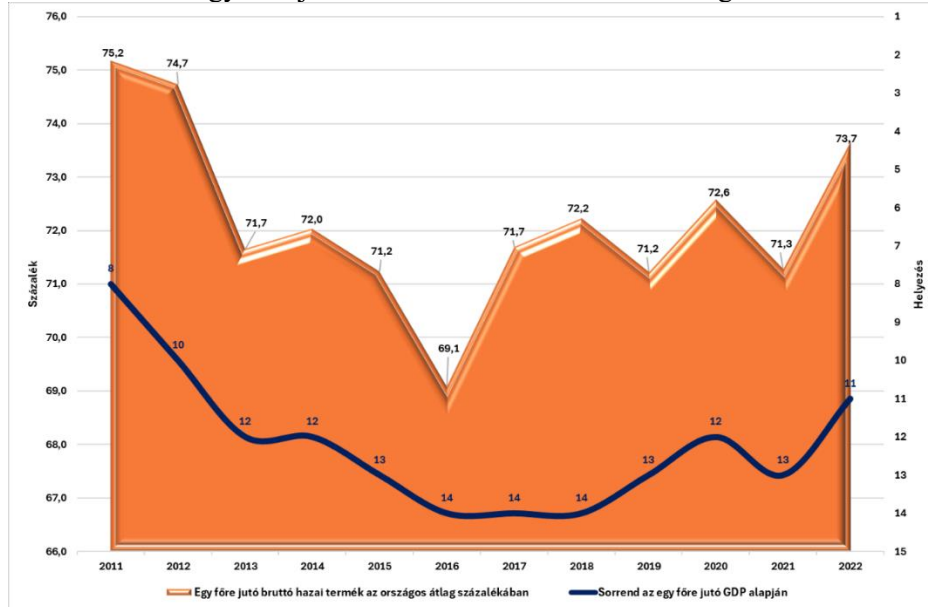
II.5. táblázat: Az egy főre jutó GDP értékének alakulása

Év	Egy főre jutó bruttó hazai termék, ezer Ft
2011	2 152
2012	2 185
2013	2 199
2014	2 395
2015	2 531
2016	2 549
2017	2 877
2018	3 206

2019	3 475
2020	3 605
2021	4 052
2022	5 027

Forrás: KSH

II.17. ábra: Az egy főre jutó GDP értékének alakulása országos összevetésben

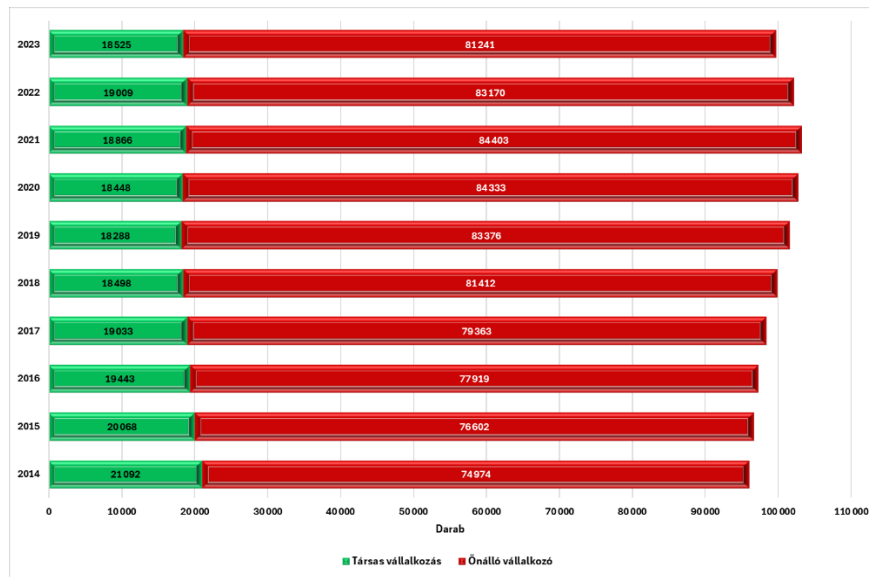
Forrás: KSH

▪ Gazdasági szervezetek

Hajdú-Bihar vármegyében 2023. január 1-jén összesen 105 940 darab **regisztrált gazdasági szervezet** szerepelt a nyilvántartásokban. A jogilag létező, adószámmal rendelkező (de akár felszámolás alatt álló vagy a tevékenységüket szünetelttő) gazdasági szervezetek közül tehát 5,3% található a vármegyében – ez arány bár kismértékben csökkent, **évtizedes távlatban is stabilnak** mondható.

A szervezetek túlnyomó többségét (mintegy 94%-át) mindvégig a vállalkozások tették ki, amelyek hozzávetőleg négyötöde az önálló vállalkozások közé tartozott – előbbi két százalékponttal, míg utóbbi tíz százalékponttal magasabb az országos átlagnál.

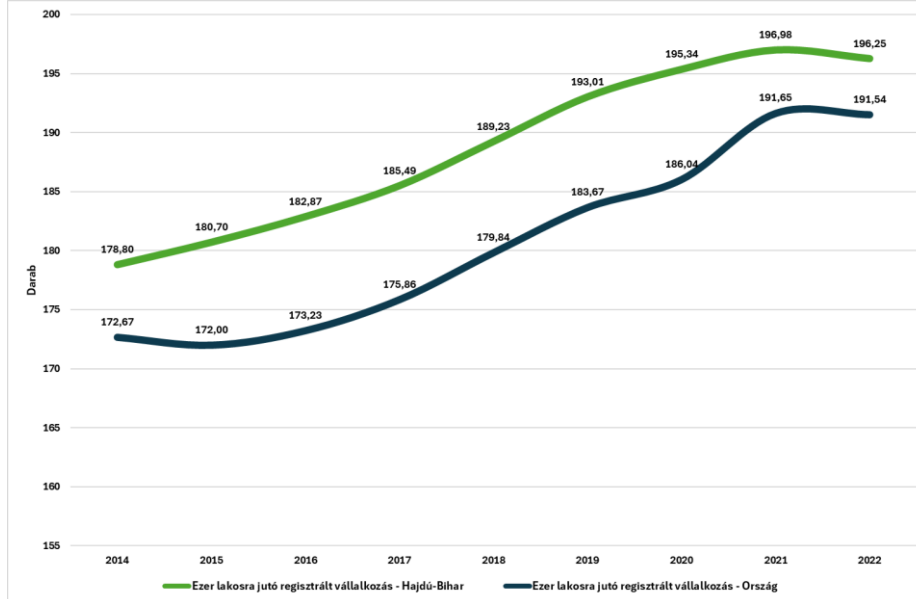
II.18. ábra: A regisztrált vállalkozások számának és megoszlásának alakulása

Forrás: KSH

Hajdú-Biharban a 2014-2021 közötti időszakban érezhetően **emelkedett a vállalkozássűrűség**. Az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások számának alakulása követte az országos tendenciákat, a mindenkori értékek pedig valamivel az átlagos feletti szintet mutattak, 2022-ben 196,2 darab volt a vármegyei mutató.

II.19. ábra: Az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások számának alakulása

Forrás: KSH

A nonprofit és egyéb nem nyereségérdekelt szervezetek száma a 2014-2023 közötti időszakban nem változott érdemben, mindvégig 5 450 és 5 650 darab között mozgott. Mivel ez a megállapítás az országos trendekre is érvényes volt, ezért a vármegyei szervezetek részaránya 4,2-4,4% között alakult az országban nyilvántartottak közül.

II.6. táblázat: A nonprofit és egyéb nem nyereségérdekelt szervezetek számának alakulása

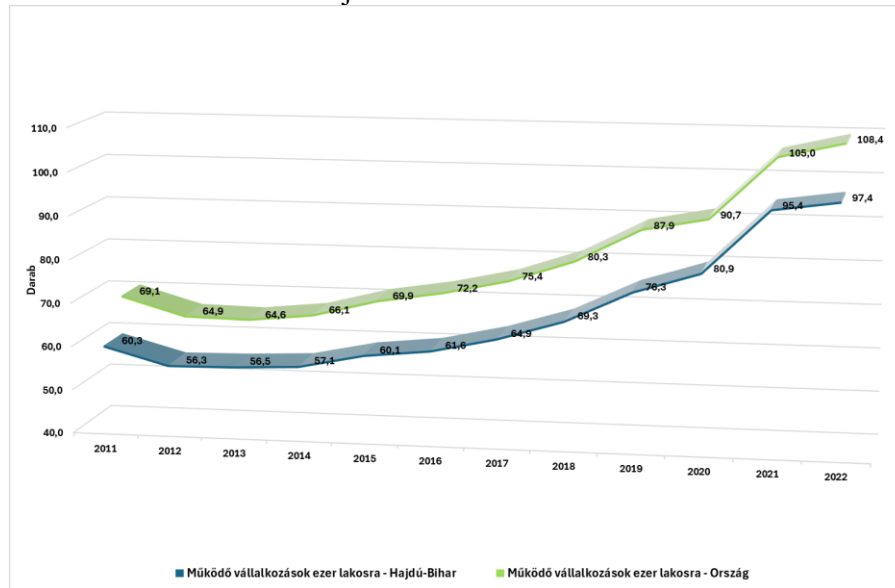
Év	Nonprofit és egyéb nem nyereségérdekelt szervezet (db)	
	Hajdú-Bihar	Ország összesen
2014	5 450	5 650
2015	5 450	5 650
2016	5 450	5 650
2017	5 450	5 650
2018	5 450	5 650
2019	5 450	5 650
2020	5 450	5 650
2021	5 450	5 650
2022	5 450	5 650
2023	5 450	5 650

2014	5 527	127 254
2015	5 621	128 271
2016	5 627	129 609
2017	5 588	130 305
2018	5 490	130 361
2019	5 460	129 767
2020	5 469	130 350
2021	5 451	131 217
2022	5 475	131 962
2023	5 526	132 761

Forrás: KSH

A gazdaság működését és fejlődési pályáját tekintve talán még fontosabbak a működő (vagyis az adott évben árbevétellel vagy létszámmal rendelkező) vállalkozásokra vonatkozó adatok, amelyek a tényleges működés utólagos ellenőrzése miatt értelemszerűen egy éves „késésben” vannak a regisztráltakhoz képest.

II.20. ábra: Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások számának alakulása

Forrás: KSH

Hajdú-Biharban a 2010-es évek közepéig 30,5-33 ezer között mozgott a **működő vállalkozások** száma, majd 2017-től előbb gyorsuló, majd 2022-ben erőteljesen lefékeződő ütemben több, mint másfélszeresére, közel 52 ezerre emelkedett. Mivel az ország egészét tekintve ezzel közel azonos gyarodási ütem volt megfigyelhető, így a vármegye országon belüli részesedése csak minimálisan, 47%-ról 4,9%-ra emelkedett. Mindezek alapján az ezer lakosra számított fajlagos értékek is együtt mozogtak a vizsgált időszakban, és a GDP adatok esetében látottaknak megfelelően a vármegye valamelyest alatta marad az országos átlagnak (2022-ben 97,4 darab a 108,4 darabhoz képest).

A fenti adatok alapján a 2010-es évek elején több vállalkozás szűnt meg évente, mint ahány létrejött, 2013-tól viszont megfordult a tendencia, és 2021-ig majdnem minden évben egyre nagyobbra nyílt az olló. **A 2022. év** előzetes adatai ugyanakkor **a valódi új vállalkozások** (vagyis azok, amelyek a vonatkozó évet megelőző két évben nem számítottak működőnek, és nem rendelkeztek működő joggal) számának

drasztikus **csökkenését mutatják**. Ez a trend érvényesül a vármegyében és országosan egyaránt, viszont Hajdú-Biharban a felével, Magyarország egészét tekintve csak harmadával csökkent a létszám.

A valódi megszűnő vállalkozásokról definíciós/módszertani okok miatt (az a működő vállalkozás tartozik ebbe a körbe, „amely a vonatkozási évben megszüntette a tevékenységét, a vonatkozási évet követő két évben nem számított működőnek, és nem rendelkezett működő jogutóddal sem” – KSH) csak két év késéssel érhetők el információk, így azt nem tudhatjuk, hasonló mértékben ugrott-e meg ezek száma, viszont a növekedés már egy évvel korábban elindult a Covid-19 járvány és az orosz-ukrán háború kihatásainak jeleként.

II.7. táblázat: A valódi új és megszűnő vállalkozások számának alakulása

Év	Valódi új vállalkozások száma	Valódi megszűnt vállalkozások száma
2011	3 188	4 323
2012	2 680	3 354
2013	3 268	2 672
2014	4 062	2 989
2015	4 024	2 628
2016	3 371	2 634
2017	4 262	2 418
2018	4 574	2 509
2019	5 898	2 730
2020	5 314	2 243
2021	8 744	3 826
2022	4 631	n.a

Forrás: KSH

1.3. Infrastruktúra

- A vármegyei közlekedés földrajzi helyzete

A **vármegye** közlekedésföldrajzi helyzetét alapvetően meghatározza, hogy Magyarországon belül periférikus fekvésű, ugyanakkor főként Debrecen kiemelkedő központi szerepe – gazdaság/foglalkoztatás, logisztika, (felső)oktatás, egészségügy, kereskedelem, turizmus – révén a **keleti határtérség** tágabb (szomszédos országokba átnyúló) értelemben vett **meghatározó szereplője**. A közúti és vasúti hálózat gerincét a fontos nemzetközi és hazai gazdasági/fejlesztési tengelyek (Kassa-Miskolc-Debrecen-Nagyvárad, Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza, Debrecen-Békéscsaba-Szeged, Debrecen-Füzesabony-Eger) jelölik ki, de ezek mellett számos térségi jelentőségű alsóbbrendű főút és vasúti szárnyvonal biztosítja a tranzit és helyi forgalmi lehetőségeket.

- Vármegyei közutak állapota, kerékpárforgalmi hálózat, közösségi közlekedés, közlekedésbiztonság

A legutóbbi időszak **közúti és vasúti fejlesztéseinek** eredményei az alábbi táblázatban még nem jelennek meg teljes mértékben, tekintve, hogy a debreceni **BMW gyárhoz kapcsolódó és egyéb kapacitásbővítő-korszerűsítési munkálatok** 2023-ban is folytak és jelenleg is zajlanak. A **gyorsforgalmi úthálózat (M35, M4) bővülésének** hatása azonban már jól kivehető a 2018-2022 között megváltozott elérési időkből – igazán érdemi változás ugyanis a legközelebbi gyorsforgalmi út csomópont kategóriában következett be (a maximum érték 44 percre, a medián 18 percre csökkent).

Bár a vasúti pályák, létesítmények és szállítóeszközök állapota hagy kívánnivalókat maga után, ugyanakkor több vonalon történt előrelépés. A vármegye **vasúthálózata sűrűnek minősíthető**, 33 településen üzemel állomás vagy megállóhely, és ezek száma nem csökkent az elmúlt években. Az elérési idők így meglehetősen gyorsak, a vasútvonalaktól legtávolabb fekvő település is csak 25 percre van, a medián pedig alig 6 perc – ezek az adatok viszont nem mutatják a járatok sűrűségét és napi eloszlását.

A vármegyén belüli jelentős területi egyenlőtlenségeket, illetve a trianoni határmegvonás máig ható közlekedésföldrajzi hatásait jelzi, hogy a Hajdú-Bihar déli szegletében elhelyezkedő, egykor minden szállal Nagyváradhoz kötődő települések (Csökmő, Körösszakál, Körösszegapáti, Magyarhomorog, Újiráz) a közúti elérhetőség szempontjából rendre a legrosszabb értékekkel rendelkeznek – könnyebb őket Békés vármegye felől megközelíteni, mint Debrecenből. A saját járásszékhely elérhetőségét tekintve más, a határ menti és belső perifériákon fekvő település (Álmosd, Bagamér, Egyek stb.) sincs kedvező helyzetben, és a 40 perces vagy afölötti **elérési idő tömegközlekedéssel** akár drasztikusan növekedhet is, ami **nem könnyíti meg a munkába járást és a magasabb szintű szolgáltatások igénybevételét**. Amint fentebb már jeleztük, a vármegyében 33 település rendelkezik vasútállomással, ezek száma az utóbbi években nem változott. Helyközi autóbusz-megállóhely minden településen található, tehát **távolsági buszjárással valamennyi helység elérhető**, menetrend szerinti helyi autóbusz közlekedéssel viszont már csak 3 település (Debrecen, Berettyóújfalú és Hajdúszoboszló) ellátott a 2011-es öttel szemben.

II.8. táblázat: Elérési idők alakulása közúton a leggyorsabb úttal számolva (perc)

		Medián	Módusz	Szórás	Tartomány	Minimum	Maximum
Budapest	2018	174,05	178,59	20,28	83,75	117,57	201,32
	2019	174,22	-	20,17	79,91	117,62	197,53
	2022	170,78	197,33	19,50	79,74	117,59	197,33
Saját régióközpont / vármegyeszékhely	2018	42,87	-	14,54	75,18	0,00	75,18
	2019	42,87	23,73	14,72	75,85	0,00	75,85
	2022	41,57	-	14,56	75,86	0,00	75,86
Saját járásszékhely	2018	20,39	0,00	10,95	44,03	0,00	44,03
	2019	22,13	0,00	11,17	44,04	0,00	44,04
	2022	21,26	0,00	11,02	44,06	0,00	44,06
Legközelebbi legalább 100 ezer fős város	2018	42,69	-	14,65	75,18	0,00	75,18
	2019	42,65	23,73	14,84	75,85	0,00	75,85
Legközelebbi legalább 20 ezer fős város	2018	35,14	0,00	14,35	62,16	0,00	62,16
	2019	35,15	0,00	14,36	62,18	0,00	62,18
Legközelebbi gyorsforgalmi út csomópont	2018	27,34	0,00	13,39	56,00	0,00	56,00
	2019	27,48	0,00	13,44	56,01	0,00	56,01
	2022	18,37	0,00	12,23	44,08	0,00	44,08
Legközelebbi vasútállomás	2018	5,73	0,00	7,00	25,03	0,00	25,03
	2019	5,75	0,00	7,07	25,06	0,00	25,06
	2022	5,73	0,00	7,04	25,07	0,00	25,07

Forrás: KSH-TeIR

Az országos közutak hossza Hajdú-Biharban 1 757 km volt 2022. év végén (ebből 14 km kiépítetlen, autópálya 144,3 km, autótút nincs, elsőrendű főútvonal 159,7 km, másodrendű főútvonal 264,6 km) ez 2011-

hez képest **87 kilométeres bővülést** jelent. A vármegyei országos közúthálózatot dominánsan (80%) aszfaltbeton burkolattal látták el, az útpálya burkolati szélessége majdnem pontosan ugyanekkora arányban (82%) esik a 6-7,9 m közötti tartományba. A Magyar Közút NZrt. adatai alapján a kezelésükbe tartozó vármegyei hálózat (tehát az autópályák adatai itt és a későbbiekben sem szerepelnek) 91%-a jó állapotúnak minősíthető a nyomvályúk mélysége alapján, az egyenetlenségeket tekintve viszont már vegyesebb a kép, csak 44% kapott jó minősítést (bár ez is jobb az országos átlagnál), és 21,3% tartozik a rossz kategóriába (országosan 21,7%). Az úthálózat teherbírása alapvetően igazodik az országos átlaghoz, 52,4%-a kapott jó, 26%-a rossz besorolást. Az eddigiekkel ellentétben a **burkolat állapotát tekintve sokkal rosszabb a vármegyei helyzetkép az országosnál**. A 2022. év végén Hajdú-Biharban az állami közúthálózat mindössze 25,1%-a kapott jó minősítést, míg 66,5%-át a rossz kategóriába sorolták (a nagy tranzitforgalmi terhelés következtében a főutak állapota még valamivel rosszabb is, mint a mellékutaké), szemben az országos 26,7%-os és 40,7%-os értékekkel.

Az országos építésű normál nyomtávú vasútvonalak építési hossza 4 km-es bővülést mutatott 2011-2022 között, így a teljes hossz 473 km. A MÁV Zrt. 2016 óta nemcsak az üzemeltetett, hanem az üzemeltetésre fenntartott állapotban lévő vonalakat is számba veszi a működtetett vonalak hosszának meghatározásakor, a vármegyében a szárnyvonalak 2012-es újraindításával azonban már ezt megelőzően is csak 9 km volt az inaktív szakasz.

Az önkormányzatok kezelésében lévő belterületi úthálózatból 2021. év végén 1 914 km volt a kiépített, 959 km a kiépítetlen szakasz – előbbi 33 km, utóbbi 73 km csökkenést jelent 2019-hez képest. A külterületi kiépített úthálózat hossza ugyanebben az időszakban 15 km-es bővüléssel 312 km-es hosszt ért el, míg a külterületi kiépítetlen utak igen jelentős, 823 kilométernyi csökkenést követően 5 940 km hosszúságban szeltek át a települések határait.

Az önkormányzatok kezelésében lévő kerékpárúthálózat az elérhető TeIR adatok tanúsága szerint a 2019. évihez képest 14 km-es csökkenést követően 160,5 km hosszúságot ért el a vármegyében, míg a kerékpársávok és kerékpáros nyomok hossza 4 km-es bővüléssel 208 km volt 2021 végén. Az önkormányzatok gyalogútjainak és járdáinak hossza ugyanebben az időszakban 94 kilométerrel csökkent, így a teljes hossz 3 036 km-t tett ki 2021. decemberben.

Az az önkormányzati tulajdonú úthálózati elemek hosszának jelentős (nem feltétlenül egyirányú) változása mögött számtalan ok húzódhat meg az adott úthálózati elem szimpla növekedése mellett például számos esetben a települések járdahálózatának egyes szakaszait közös gyalog-és kerékpárúttá alakították.

A vármegyében helyi tömegközlekedést működtető településein **a személyszállítás teljesítményadataiban nagyon szembeötlő a Covid-19 világjárvány és a nyomában bevezetett korlátozó intézkedések hatása**. 2020-ig hozzávetőleg stabil volt mind a szállított utasok, mind pedig a teljesített utaskilométerek száma, ekkor azonban mintegy harmadával esett mindkét mutató, és a korábbi szinteket a korlátozások feloldását követően sem sikerült még elérni 2022-ben.

II.9. táblázat: A helyi személyszállítás teljesítményadatainak alakulása

Év	Helyi személyszállításban szállított utasok száma (1.000 fő)	Helyi személyszállításban utaskilométer (Utaskilométer)
2011.	106 871,70	346 891,60
2012.	108 352,80	360 270,30
2013.	102 018,60	338 732,90
2014.	103 992,90	349 825,70
2015.	102 189,80	349 177,80
2016.	100 549,20	343 522,10

2017.	99 989,10	341 692,70
2018.	102 830,50	353 838,80
2019.	97 915,70	337 098,40
2020.	67 036,70	231 498,10
2021.	60 646,60	207 635,30
2022.	76 817,10	262 317,50

Forrás: KSH

Hajdú-Bihar közlekedésbiztonsági mutatói összességében javuló tendenciát mutattak 2011 és 2022 között. A személyi sérüléssel járó balesetek száma abszolút és fajlagos, százezer főre vetített értékeit tekintve (hullámzóan bár, de) egyaránt csökkent, méghozzá az országos átlagnál gyorsabb ütemben, így az utóbbi években már az átlagosnál kedvezőbbek a mutatók. A vármegye közútjain évente 16 és 39 között mozgott a halálos kimenetelű balesetek száma, és itt sokkal inkább a hullámlás volt jellemző, mint az egyértelmű trend – bár a 2022. évi 19 fős létszám alacsonynak számít. Az ittas állapotban elkövetett személyi sérüléssel járó balesetek száma 45 és 92 darab közötti tartományban változott szintén jelentős hullámlással, a 2022. év 65 darabos érték ebből a szempontból közepesnek minősíthető, a zéró toleranciát és az összes baleseten belüli részarányt figyelembe véve viszont magas. A balesetekben megsérült személyek száma 921 és 1 274 fő között alakult (2022-ben 1 021 fő), a közülük életüket veszítők száma 21 és 43 fő között volt (2022-ben 21 fő), mindkét esetben erősen hullámló, de az utóbbi években inkább csökkenő trendet mutatva.

II.10. táblázat: A személyi sérüléssel járó közlekedési balesetek számának alakulása

Év	Balesetek száma összesen (db)	Balesetek 100 ezer lakosra jutó száma (db)	
	Hajdú-Bihar	Hajdú-Bihar	Ország
2011	860	159,4	158,5
2012	823	151,4	152,8
2013	874	161,4	158,4
2014	827	153,3	160,4
2015	920	171,2	165,7
2016	968	180,9	169,1
2017	898	168,7	168,3
2018	935	176,3	173,4
2019	849	160,8	170,1
2020	685	130,0	141,0
2021	733	139,3	146,3
2022	739	141,0	152,2

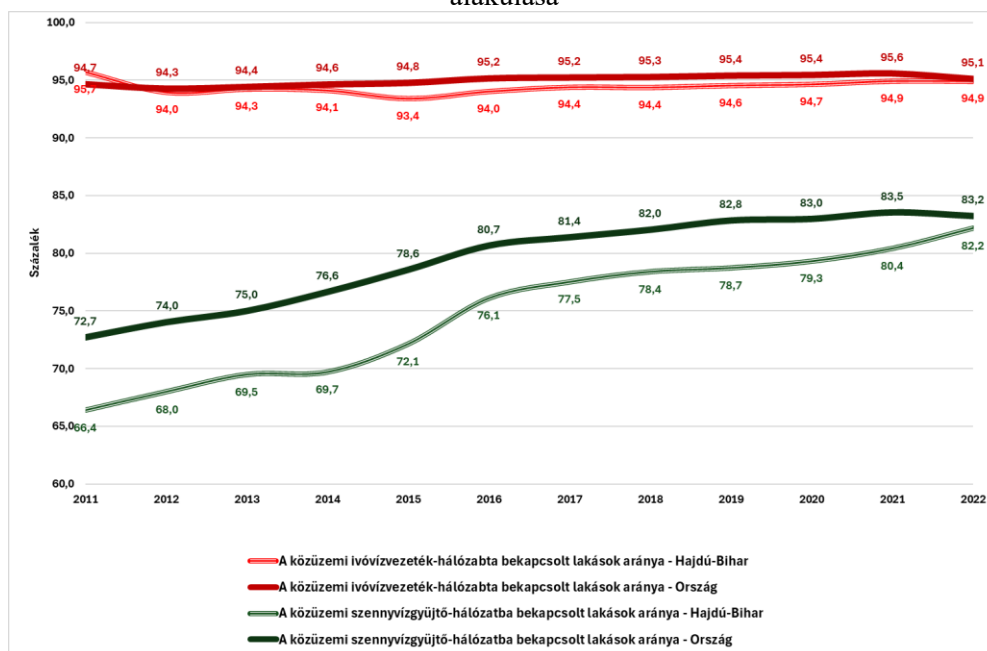
Forrás: KSH

- Közművekkel való ellátottság

A vármegyei lakásállomány csaknem teljes egészében (2022-ben 94,5%-a) megoldott a közüzemi vezetékes ivóvízzel való ellátás, és ez gyakorlatilag megfelel az országos átlagnak. A KSH felhívja a figyelmet arra, hogy az idősorban tapasztalható törés a korábbi évek továbbvezetett lakásállománya és a 2022. évi népszámlálás lakásállománya közötti különbségből származik, az viszont ezzel együtt is az országossal ellentétes trend, hogy Hajdú-Biharban csökkent az érték 2011-hez képest. **A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya Hajdú-Biharban igen látványosan emelkedett a két népszámlálás/lakásösszeírás között eltelt időszakban, a 2011-es 66,4%-os érték 2022-re 82,2%-ra nőtt.**

Ezáltal nem pusztán a közműolló záródott jóval kisebbre, hanem az országos átlagtól (2022-ben 82,2%) mérhető elmaradás is.

II.21. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték- és szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások arányának alakulása

Forrás: KSH

A távfűtésbe és a melegvízszolgáltatásba bevont lakások száma csaknem teljes egészében fedi egymást, így nem meglepő, hogy a 2011-2022 közötti időszakban a két érték gyakorlatilag együtt mozgott. A vármegyében 2022-ben 35 378 darab lakásban volt távfűtés, és 35 209 darab számára szolgáltatott melegvizet – mindkét esetben kis mértékben emelkedő trendet kirajzolva a korábbi évekhez képest.

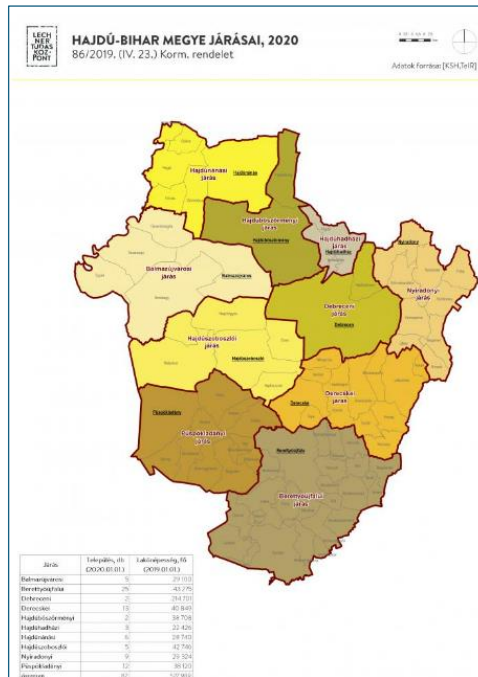
II.11. táblázat: A távfűtésbe és a melegvízszolgáltatásba bekapcsolt lakások számának alakulása

Év	Távfűtésbe bekapcsolt lakás	Melegvízszolgáltatásba bekapcsolt lakás
2011	34 342	34 310
2012	34 334	34 140
2013	34 707	34 142
2014	34 739	34 239
2015	34 739	34 256
2016	34 743	34 256
2017	34 607	34 280
2018	34 615	34 317
2019	34 615	34 312
2020	34 723	34 420
2021	34 886	34 810
2022	35 378	35 209

Forrás: KSH

2. Járásokról/ járások településeiről általánosságban

A 2013. január 1-jén életbe lépő közigazgatási változások értelmében a vármegye 82 települését 10 járásba sorolták.

Forrás: TÉRPORT

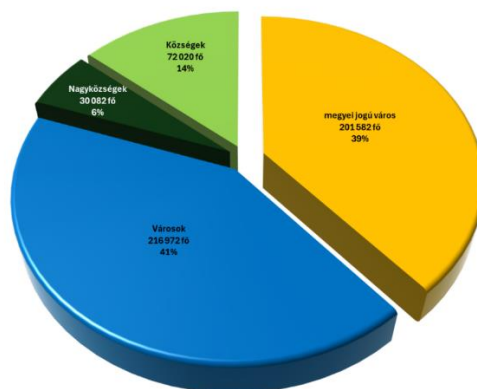
A járások az alábbiak, a járásokba tartozó települések száma zárójelben. Balmazújvárosi járás (5), Berettyóújfalui járás (25), Debreceni járás (2), Derecskei járás (13), Hajdúböszörményi járás (2), Hajdúhadházi járás (3), Hajdúnánási járás (6), Hajdúszoboszlói járás (5), Nyíradonyi járás (9) és Püspökladányi járás (12).

Hajdú-Biharban a vármegyeszékhely, megyei jogú város **Debrecen mellett 20 további város** (ezekből a fentiek alapján kilenc járásszékhely), 10 nagyközség és 51 község található. A **vármegye sajátossága a szélsőségesen monocentrikus településszerkezet, Debrecen túlsúlya** még a Budapest-vidék viszonyrendszerénél is erőteljesebb.

A vármegye székhelye, Debrecen az ország második legnagyobb városaként Hajdú-Bihar lakosságának csaknem 40 százalékát tömöríti (201.582 fő), és több mint háromszor népesebb a sorban következő Hajdúböszörménynél.

A települések átlagos népességszáma (6 350 fő), több mint duplája az országos átlagnak (3 043 fő). A vármegye urbanizáltsága jelentősen meghaladja az országos átlagot: a városi népesség aránya 80,4% (országosan 70,2%), a 120 fő/km² feletti népsűrűségű, városias településeken lakók aránya (46,9%) viszont már elmarad attól (62,1%), és inkább alföldi jellegzetességeket mutat.

II.22. ábra: A népesség megoszlása települési jogállás szerint (2023. január 1.)

Forrás: KSH

A vármegye járásai közül a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet alapján (a Berettyóújfalui, a Derecskei, a Nyíradonyi és a Püspökladányi) **négy tartozik a komplex programmal fejlesztendő** kategóriába. A periférikus fekvésű, a magyar-román határ mentén és a Sárréten egybefüggő területet alkotó, leghátrányosabb helyzetű járások 59 települése a vármegye településállományának 72 százalékát, népességének 28 százalékát foglalja magába, vagyis döntően az aprófalvas térségekre terjed ki. A vármegyében a „következő fokozatot” jelentő ún. fejlesztendő járás nem található, négy járás minősül kedvezményezettnek, és egyedül a Debreceni nem tartozik egyik kategóriához sem.

A kedvezményezett települések besorolását és a besorolás feltételrendszerét a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet tartalmazza. A „fejlettség/elmaradottságot mérő mutatókör a járások és a települések körében lényegében megegyezik, a számítási eljárás is azonos elveket követ” (KSH). A jogszabály a településeket „társadalmi gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett”, illetve „jelentős munkanélküliséggel sújtott” kategóriákba sorolja. A vármegyében az elsőbe 47 darab tartozik (a településállomány 57%-a, a népesség 17%-a), az utóbbiba 40 darab (a településállomány 49%-a, a népesség 25%-a), míg ezen belül a mindkét kategóriába együttesen tartozók száma 30 darab (a településállomány 37%-a, a népesség 12%-a). A KSH által jelzett egyezések alapján az érintett települések térbeli elhelyezkedése csaknem teljes egészében megfelel a komplex programmal fejlesztendő járásokéval.

A **lakóhelyi szegregátumokról**, vagyis a népszámlálási adatok alapján az egyes településeken belüli hátrányos helyzetű területekről jelenleg csak a 2011. évi adatok hozzáférhetők. (A KSH tájékoztatása alapján a települési szintnél alacsonyabb területi szintre (így a szegregátumokra is) vonatkozó adatokkal tervezetten csupán 2024 második felében tudnak szolgálni.) A szegregátumokat két mutató, a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők, illetve a legfeljebb az általános iskola 8 osztályát befejezők együttes arányának jogszabály szerint meghatározottan településtípushoz és népességszámhoz kötött értéke alapján, minimum 50 fős lakónépesség esetén határolják le. Hajdú-Biharban a 2011. évi census alapján 50 településen 124 darab szegregátumot határoltak le, ezek közül 65 darabot a vármegye 31 községében. A szegregátumok lakónépessége mindösszesen 26 865 fő volt, az érintett településeken élő akkori össznépesség 5,5 százalékát alkotva. A képet azonban jelentősen torzítja Debrecen, ahol mindössze egyetlen, 123 fős népességszámú szegregátum szerepel a listában, így a vármegyeszékhely adatai nélkül 26 742 főre és 9,7%-ra módosulnak az értékek. A legtöbb (8 darab) szegregátum Hajdúhadházon található (20 település rendelkezik egy szegregátummal), a legkisebbeket (50 fő) Fülöpön és Berettyóújfaluban, a legnagyobbat pedig Hajdúhadházon határolták le, ez 1 475 fős népességet tömörített. A szegregált élethelyzetben élők népességén belüli aránya Debrecenben volt a legkisebb (0,1%), Bagamérban pedig a legmagasabb (52%).

III. Elérhető szolgáltatások és hiányok

Az alábbiakban öt nagy tématerület (Egészségügy; szociális és gyermekjólét tématerület; oktatás; lakhatás-közszolgáltatás-infrastruktúra; közösségfejlesztés) szerint, járasonként és **az előírt módszertani útmutató előírásainak megfelelő bontásban kerülnek bemutatásra** a vármegyében elérhető szolgáltatások és hiányosságai. A bemutatás egyrészt a vizsgálat időpontjában elérhető, **hivatalos, nyilvános statisztikai adatbázisok adatai**, a **Helyi Esélyegyenlőségi Programok információi**, másrészt **a települési önkormányzatoktól beérkező adat-és információszolgáltatás alapján** történik.

A statisztikai adatok a vármegye egésze szempontjából teljes körűek, mind a tíz járás 82 településére vonatkoznak. A **statisztikai adatokat árnyaló, helyi szintű információk** kérése a Módszertani útmutató előírásainak megfelelően, ún. Települési adatbekérő sablon segítségével történt, s a vizsgálat ezen részében a vármegye mind a 82 települése megszólításra került. Az **önkéntes adat-és információszolgáltatásban szinte a vármegye összes települése részt vett**, (93%, 76 település), ezért a fejezetekben szereplő – statisztikán túli – információk a részt nem vevő települések vonatkozásában nem teljes körűek. Vagy olyan formában **nem teljes körűek az információk**, hogy egyáltalán nem vett részt adott település a Vármegyei Önkormányzat felkérése a vizsgálatban, vagy nem mind az öt tématerület vonatkozásában szolgáltatott információt, vagy az egyes tématerületeket feltáró kérdéseknek nem mindegyikére adott választ, vagy az adott válasznak nem volt megfelelő információtartalma. A települési önkormányzatok által szolgáltatott információk, tapasztalatok kerültek beépítésre.

1. Egészségügyi alap- és szakellátás keretében nyújtott szolgáltatások

Az alábbi fejezetben a téma kifejtése a Módszertani útmutató által elvárt szerkezetben és adatok felhasználásával, a települési információk járások szerinti összegzésével történik. A fejezet egy részét a Módszertani útmutató által elvárt, a teljes vármegyére kiterjedő, hivatalos statisztikai adatok teszik ki, melyeket a települési Helyi Esélyegyenlőségi Programok, illetve a településektől kért szakértői interjúkérdésekre adott információk egészítenek ki. Ez utóbbi vizsgálat keretében a települési önkormányzatok a Módszertani útmutató „1. számú sablon Települési adatbekérő – Egészségügy” elnevezésű dokumentumban szerepeltetett kérdésekre küldték meg válaszaikat. Továbbá az Egészségügyi munkacsoport tagjainak észrevételei nyomán az addig formálódó, nyers információk további kiegészítésére kerülhetett sor.

1.1. Alapellátások

1.1.1. Megelőző ellátások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) c7) 1-5; d1) 1-10; d2) 1-4)

A szűrővizsgálatok célja a betegségek és a betegségmegelőző állapotok korai felismerése a magukat egészségesnek tartó, tünet- és panaszmentes személyek időnkénti vizsgálata révén. A daganatos halálozás csökkentésére a legmegfelelőbb eszköz a lakosság szervezett, célzott szűrővizsgálata. Ezen szűrővizsgálat feltételeinek jelenleg három szűrési módozat felel meg, az emlő-, a méhnyak- és a vastagbéliszűrés. A 2022. évben a fent említett szűréseken kívül a vármegyében lehetőség nyílt a **„Helybe visszük a szűrővizsgálatokat” című országos program helyi megvalósítására** is. Ennek keretében 2 településen (Pocsajon 116 fő vett részt, Bagaméron 149 fő), 4 napon keresztül 4 vizsgálóbuszon ingyenes szűrővizsgálatokkal és prevenciószolgáltatásokkal várták a lakosságot.

Az **emlőszűrés** rendszere 2002 óta folyamatosan működik országos kiterjesztésben. A 2022. évben a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Kenézy Gyula Campus Központi Radiológia Emlőcentrum végezte a célzott lakossági emlőszűrő vizsgálatokat a vármegyében. 2022. évben összesen 23 083 nő kapott

emlőszűrésre meghívólevelet, 47,5%-os megjelenési aránnyal közel 11 ezer (10.981) nő vizsgálata történt meg. A megjelenési arány az utóbbi időkben növekszik, további növelése érdekében a település háziorvosa, polgármestere és védőnője is közvetlen tájékoztatást kap a szűrés időpontjáról és helyszínéről, így a lakosság felé való népszerűsítésében ők is részt vesznek. A 2022-ben két alkalommal történt csoportos beutazás szervezése 1 település (Tiszacsege) vonatkozásában.

2019. évben országosan újraindításra került a **védőnői méhnyakszűrési program**. A vármegyében 2022-ben egy védőnő végzett lakossági méhnyakszűrést. 3 alkalommal 126 fő meghívása történt meg. A meghívólevelek kiküldésének időszakában a részvételi hajlandóság növelése érdekében a vizsgálatot végző védőnő, valamint munkáltatójának tájékoztatása megtörtént. A korábbi évek gyakorlatának megfelelően a vármegyében a női lakosság **nem szervezett keretek között is** részt vehetett méhnyakszűrő vizsgálaton.

A **vastagbéliszűrés** 2009 óta modellprogramként működik, 2017 második felétől elindult a program országos kiterjesztése is, mely 2022-ben a vármegyében több helyen is működött. Az 50-70 év közötti lakosság kétéves ciklusban történő vastagbélrák szűrése uniós projekt keretében zajlik. 2022-ben a vastagbéliszűrő programban, együttműködési megállapodás alapján résztvevő háziorvosok száma 79 fő volt. A program keretén belül a vastagbéliszűrésre meghívottak száma 2022-ben a vármegyében 72 715 fő volt. A lakosok a vizsgálati egységcsomagot a háziorvosuktól vehették át. A nem negatív eredménnyel rendelkező páciensek további kolonoszkópiás vizsgálatát három vármegyei gastroenterológiai szakrendelés végezte el.

A betegségek korai felismerését és kezelését lehetővé tevő szűrővizsgálatok közül az orvosi ellátás során végzett/végeztetett rutinvizsgálatok (pl. vérnyomás-, koleszterinszint-, vércukorszintmérés) tekintetében országosan is pozitív változás figyelhető meg 2009 és 2019 között, ezek a vizsgálatok a lakosság egyre nagyobb hányadát fedték le. Kevésbé egyértelmű a helyzet azonban a személyes döntést igénylő vizsgálatoknál. A lakosság egészségi állapotát számos külső (különösen társadalmi, gazdasági és kulturális) tényező befolyásolja, azonban **az egészségi állapot az egyén életmódjával közvetlenül és meghatározó módon összefügg** (ismert kockázati tényezők pl. a dohányzás, az alkoholfogyasztás, az egészségtelen táplálkozás, a mozgásszegény életmód vagy a tartós stressz). A vármegyei kormányhivatal az egészségfejlesztési irodákkal folyamatos szakmai kapcsolatot tart fenn, az Egészség Fejlesztési Iroda által szervezett programok lebonyolításához szakmai támogatást és tanácsadást nyújt.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
Balmazújvárosi járás	
Balmazújváros	X
Egyek	X
Hortobágy	X
Tiszacsege	X
Újszentmargita	X

Települési adatbekerőn jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

A **Balmazújvárosi járásban** szűrések, szűrőprogramok elérhetőek a lakosság számára, azonban a helyben igénybe vehető szűrővizsgálatok köre, gyakorisága és megvalósulási formája településenként elérő. Balmazújvárosban, a járásközpontban élő lakosok többféle szűrővizsgálaton, megelőző szűrésen is részt vehetnek akár (pl. szív- és érrendszeri megbetegedéssel kapcsolatos szűréseken, illetve daganatos betegségek megelőzését célzó szűrőprogramokon, azonban emlőszűrés csak Debrecenben érhető el), s HEP-jükben külön kiemelték az EFI támogató szerepét a prevenciós és szűrőprogramok szervezésében. A járás többi településén azonban már sokkal korlátozottabb a helyben elérhető szűrések köre. Az egészségfejlesztő

szűrőbusz és a szervezett szűrések jellemzően évente egy-két alkalommal biztosítottak a településeken. A szervezett szűrések keretében elérhető vizsgálatok köre változó, de volt példa tüdőszűrésre, nőgyógyászati és cardiovascularis, méhnyak, melanóma stb. szűrésekre is néhány településen.

A szűrőközpontok mintegy 20-70 km távolságra érhetőek el a lakosoknak. A járás településeinek egy része szervezett utazás keretei között is segíti a lakosokat a szűrőközpontokba való eljutásban a tömegközlekedési nehézségek miatt, ami főként az időseknek jelent nehézséget. A legnagyobb igény a tüdőszűrésre és a mammográfiai vizsgálatra mutatkozik, azonban a bőrgyógyászati, nőgyógyászati szűrésre, illetve gyerekeknek a fogászati szűrésre is szüksége lenne. A középkorú népesség körében az egészségi állapot helyreállításának, illetve romlásának megelőzését a kialakult károsodások időben történő feltárásával kell biztosítani. Ehhez hiányoznak a tematizált egészségfejlesztő és az egészségtudatosságot erősítő alkalmaknak a megszervezése. Nem elégséges a szűrésekre való ösztönzés (azt is növelni szükséges), szervezett kampányokra van szükség, s egyéni állapotfelmérésre, tanácsadásra. A megelőzési munka fő szervezője pl.: Tiszacsegén vagy Újszentmargitán a Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv, végrehajtásában a háziorvosi szolgálat és a prevenciók tevékenységet végző hálózatok (iskola- és ifjúság-egészségügy, foglalkozás-egészségügy, sportorvoslás, védőnői hálózat stb.) feladata jelentős. Van olyan település, ahol a HEP-ben kiemelt feladatként lett meghatározva a gyermekek és a fiatal felnőttek preventív gondozása. Az önkormányzati kezdeményezések megindultak, a prevencióhoz azonban nagyobb anyagi erőforrás, további humánerőforrás szükséges. Igény mutatkozik az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében szervezendő eseményekre is.

A helyben biztosított szűrővizsgálatok körének szélesítése és elérhetőségének biztosítása főként az időseknek, illetve a hátrányos helyzetű csoportoknak hiánypótló, azonban minden településen igénylik a lakosok. A hiányosságok, problémák megoldása érdekében szükség lenne a településen elérhető rendszeres szűrőprogramok, szűrővizsgálatok megszervezésére, melyhez főként szakemberre, eszközök biztosítására és szűrőbuszra mutatkozik igény.

A kötelező koragyermekkorai szűrések biztosítottak minden gyermek számára. A védőnői szolgálat végzi a gyermekek folyamatos kötelező szűrővizsgálatait, illetve bölcsődés, óvodás, majd kisiskolás korban a köznevelési intézményekkel együttműködve szervezeten is végez folyamatos szűrővizsgálatokat.

A helyben nem elérhető, szűrőközpontokban biztosított szűrővizsgálatokra való részvétel főként az időseknek jelent nehézséget a távolság és a tömegközlekedés miatt. A helyben megszervezett szűrővizsgálaton az idősek egy része részt vesz, de vannak olyanok is, akik akár 10-20 éve voltak legutóbb szűrővizsgálaton. Helyben elérhető szűrések, szűrőprogramok hiánya jellemző a járás településeinek többségén. Kevés az egészséges életmódhoz (sport, táplálkozás) kapcsolódó ismeretterjesztő és pszichológiai tématerületű előadások szervezése.

A nők, de főként a mélyszegénységben élő és roma nők esetében különösen fontos lenne a mammográfiai vizsgálat és a méhnyakszűrés rendszeres megszervezése a településeken. Egyek településen a hátrányos helyzetű és a roma nők esetében kifejezetten szükség volt a koordinálásra a méhnyakszűrés esetén, de utólag sikeresnek ítélték meg a szűrést. Helyben elérhető szűrések, szűrőprogramok hiánya jellemző a járás településeinek nagy részén. Mammográfiai vizsgálatra Debrecenbe kell utazni a nőknek, amit szervezett szűrésként nem tud minden önkormányzat biztosítani.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
----------------------	-----------------------------------

Berettyóújfalui járás	
Ártánd	X
Bakonszeg	X
Bedő	X
Berekböszörmény	X
Berettyóújfalú	X
Biharkeresztes	X
Bojt	X
Csökmő	X
Darvas	X
Furta	X
Gáborján	X
Hencida	X
Komádi	X
Körösszakál	X
Körösszegapáti	X
Magyarhomorog	X
Mezőpeterd	X
Mezősas	X
Nagykerekí	X
Szentpéterszeg	X
Told	X
Újiráz	X
Váncsod	X
Vekerd	X
Zsáka	X

Települési adatbekerőn jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

A Berettyóújfalui járásban a lakosságnak szélesebb körben, alkalmanként többféle szervezett keretek között is van lehetősége a szűrőprogramokban való részvételre.

Berettyóújfaluban az alapellátás keretében a preventív célú szolgáltatások, szűrések folyamatosan biztosítottak és főként a nőkre irányulnak. A településeken a folyamatosan elérhető prevenciószűrések köre szűk, illetve változó: van példa vérnyomás, pulzus, EKG, vércukormérésre, testtömegindex mérésre stb. is, amit inkább a házi orvosok végeznek időszakos jelleggel. Azonban Újirázon például 2024-ben a felnőtt lakosság részére allergológiai szakrendelést helyeztek ki teljes körű szűrővizsgálatokkal. **A járás településeinek egy részén évente egy alkalommal szűrőbusz keretében biztosítottak helyben szűrővizsgálatok** (pl. bőrgyógyászati, nőgyógyászati, szív és érrendszeri vizsgálatok, csontsűrűség-mérés stb.) pl. Magyarhomorogon stb.; de vannak olyan települések is, ahol nem biztosított a szűrőbusz, azonban ingyenes beutazást biztosít az önkormányzat.

Ez történik **esetenként falugondnoki busszal, önkormányzati kisbusszal**. A szűrőközpontok távolsága és az utazási nehézségekből adódóan több településen szükséglet mutatkozik bizonyos időközönként **minden szűrővizsgálatra**, de főként a tüdőszűrésre, nőgyógyászati és méhnyak szűrésre, valamint a szív és érrendszeri vizsgálatokra, illetve részben fogászati szűrésre, daganat szűrésre és az iskoláskorú gyermekek esetében ortopédiai vizsgálatra. A hiányosságok, problémák megoldása érdekében igényként fogalmazódott meg a **háziorvosi rendelő minél komplexebb műszeres felszerelése és az orvosi eszközök fejlesztése, a helybe hozott szakemberek biztosítása a szükséges szűrővizsgálati eszközökkel együtt, a szűrőbuszok kiteleptése és a nem kihelyezhető vizsgálatok esetén 9 személyes kisbusz rendelkezésre állása, vérvizsgáló automaták biztosítása, valamint a szakdolgozói személyi háttér biztosítása**. Ahol a szakemberek biztosítottak, hiányként említik az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében szervezendő rendszeres esetmegbeszéléseket és stresszkezelő tanfolyamokat. Az egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő alkalmak közül egyik sem érhető el a települések egy jelentős részén, de hasznosnak ítélnék meg ilyen jellegű képzések szervezését, különös tekintettel a jogszabályban rögzített, térítésmentes, életkor szerinti szűrővizsgálatokon való részvétel ösztönzésére, szexuális felvilágosító programokra és szerhasználatot megelőző programokra irányulókat. Szükségesnek tartják a helyben történő szűrést egyéni állapotfelméréssel, tanácsadással kiegészítve.

Berettyóújfaluban igen tevékeny az EFI iroda. Céljuk az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek elsajátításának megismertetése, különösen a rizikócsoportba tartozókkal. Az egészségfejlesztési iroda ingyenes programjai között szerepel pl.: a dietetikai tanácsadás, gyógynövénytúrák, betegklubok működtetése, idősek közösségben tartása stb. Azonban tevékenységei megosztottak, nem minden településen működik egyforma hatékonysággal a járásban. Szükség mutatkozik életmódváltó (pl.: sport, egészséges életmóddal, táplálkozással) kapcsolatos közösségi egészségnevelő és pozitív pszichológiai tématerülettel összefüggő programokra.

Bármilyen szervezett szűrésre igény lenne a településeken, különösen a helyben megvalósulóakra. Szakemberekre, eszközökre, infrastruktúra fejlesztésre mutatkozik igény a problémák megoldása érdekében, és van olyan település, ahol kisbuszt jelöltek meg a hiányosságok pótlására.

Szűrőprogramokon való rendszeres részvétel hiánya vagy alacsony részvételi szándék jellemző a településekre (kivétel: Bakonszeg település, ahol a szűréseken a részvételi arány magas, azonban sokszor gondot okoz a szűrőközpontokba való bejutás. (Berettyóújfalun 6 km, Debrecen 40 km, Püspökladány 40 km)). A hiányosságok, problémák megoldása érdekében szükség mutatkozik a háziorvosi rendelő minél komplexebb műszeres felszerelésére, a szűrőbuszok kijárására a településre. Ahol nincs helyben szűrés, ott egyöntetűen jelezték, hogy legtöbbször akkor voltak utoljára tüdőszűrésen, amikor helyben volt a szűrőbusz vagy a szűrés.

A védőnői szolgáltatáson keresztül a 0-14 éves korosztály gondozás, szűrése megoldott. Jó gyakorlatként említendő Bakonszeg, ahol a szűrésben tevékenyen részt vesz a fejlesztőpedagógus is a háziorvos mellett. Az iskolás korú gyerekeknél igényként jelent meg az ortopédiai vizsgálat, mert körükben sok az ortopédiai eredetű elváltozás pl. gerincferdülés és lúdtalp, amelyen rendszeres gyógytorna sokat javítana és segítene a problémák, hiányosságok megoldásában.

Van olyan település, ahol a helyi alapítvány biztosítja a gyermekek szemészeti szűrését.

A védőnői szolgáltatáson keresztül a várandósok folyamatos felügyelet alatt állnak. Több település is csoportos szervezésben oldja meg az emlővizsgálatot a 45 év felettek részére.

A járásra nagymértékben jellemző:

- mammográfiás, nőgyógyászati vizsgálatok hiánya helyben a településeken;
- elérhető szűrővizsgálatok hiánya;
- preventív szűréseken való részvétel hiánya vagy alacsony részvétel;
- tömegközlekedési nehézség a szűrőközpontokra eljutásra.

Az idősek, mélyszegénységben élők jelentős része nem foglalkozik egészségi állapotának ellenőrzésével. A tudatosság hiánya, a betegségmegelőzés megfelelő tájékoztatással, figyelem felhívással javíthatna a helyzetet, melyhez elsősorban személyes beszélgetések, tájékoztató előadások lennének indokoltak.

Az idősebb célcsoportra jellemző:

- tömegközlekedési nehézség a szűrőközpontra eljutásra;
- elérhető szűrővizsgálatok hiánya;
- prevenciószűréseken való részvétel hiánya vagy alacsony részvétel.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
Debreceni járás	
Debrecen	X
Hajdúsámson	X

Települési adatbázison jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

A **Debreceni járás** településein a szűrőprogramokhoz való hozzájutás lehetősége jellemzően biztosított részben azért, mert **helyben biztosított**, részben pedig a **szűrőközpont közelsége** miatt. Debrecen városában a szűrővizsgálatokhoz való hozzájutás a leginkább kedvező, hiszen a szűrőközpontok és a háziorvos által biztosított **szűrővizsgálatok széles körben helyben elérhetőek**, és mindemellett egy-két alkalommal **szűrőbuszok** és az egészségügyi világnapokhoz, a népegészségügyi prioritásokhoz kapcsolódóan is szerveznek **tértismentes szűrővizsgálatokat**. A járásban a hiányosságok pótlása céljából szükség mutatkozik a **tüdőszűrés kapacitásának növelésére, az eszközök minőségi fejlesztésére és nagyobb orvosi időkeretre** a prevenció hangsúlyozása érdekében.

A járásban található két település Debrecen és Hajdúsámson. Debrecenben a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról szóló 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet szerinti szűrővizsgálatok biztosítottak, azonban a figyelemfelhívás a szűrésekre, a betegségmegelőző és betegségfelismeréssel kapcsolatos programok, tájékoztató előadások száma mindig növelhető. Minél nagyobb számban támogatni lenne szükséges a tematizált egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programokat. Az egyéni állapotfelmérésekre, kockázatbecslésekre, s hozzá kapcsolódóan egyéni tanácsadásokra további igény mutatkozik. Mindemellett évente egy-két alkalommal a Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogramja keretében a szűrőbusz szolgáltatása - a komplex állapotfelmérés (37 féle átfogó vizsgálat) - mellett, az érdeklődők 30 életmód ponton kérhetnek tanácsokat. Továbbá a Debreceni Egyetem Klinikai Központja, valamint a DE KK Debreceni Alapellátási és Egészségfejlesztési Irodája (DAEFI) rendszeresen végez térítésmentesen szűrővizsgálatokat, illeszkedve az egészségügyi világnapokhoz, a népegészségügyi prioritásokhoz. A hivatkozott 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet szerint zajlanak a szűrővizsgálatok. A kampány jellegű szűrésekről a lakosság a különböző médiafelületeken szerezhet információt. A háziorvosi kompetencia körébe tartozó szűrővizsgálatra személyes egyeztetés által, a nemzeti szűrőprogram szerinti szűrővizsgálatra elektronikus vagy postai úton kap értesítést a lakos. A településen belül könnyen és rövid időn belül elérhetőek a szűrővizsgálati helyek a közösségi közlekedés eszközeivel. A településen működik egészségfejlesztési iroda, amely együttműködik a háziorvosokkal. Debrecentől 14 km-re található Hajdúsámson, ahol a rendelőben csak fizikális vizsgálattal történő, illetve leletek alapján működő szűrések vannak, mint pl. szív- és érrendszeri rizikószűrés, cukorbetegség szűrése, magasvérnyomás szűrése stb. Ahol a szakemberek biztosítottak, hiányként jelenik meg az egészségügyi

dolgozók mentális támogatása érdekében szervezendő rendszeres esetmegbeszélések és stresszkezelő tanfolyamok.

A gyermekek részére tanácsadason és az iskolában az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok történnek (látás, hallás, súlymérés, vérnyomásmérés, testi és értelmi fejlettség vizsgálata stb. - előírás szerint). Meghatározott időközönként az egészségügyi szoftver jelzi, hogy a szűrés szükséges. Az, hogy ez mire irányul és milyen részletes, az függ az életkortól, a krónikus betegségektől és a beteg előzményeitől is. Csecsemőkorban kb. 8x, majd fél évente, évente, iskoláskortól pedig 2 évente vannak szűrővizsgálatok. Védőnők segítségével történik a megvalósításuk és az értesítésük. A gyermekek esetében a tanácsadóban és az orvosi rendelőben történik a szűrés, de egyéb esetben Debrecenbe szükséges utazni szűrővizsgálatra a szűrőközpontokba. A szűrések elérhetősége érdekében gondoskodnak arról, hogy kiadják a beutalót és a beteg bemegy Debrecenbe a szakvizsgálatra.

Nők, idősek, mélyszegénységben élők: Kevesen járnak szűrésekre, fontos szerepe van a toborzásban a házi orvosnak, védőnőnek. Kérdőívünkben jelezték, hogy problémát jelent, hogy nincsen elég idő a prevenció hangsúlyozására a 4 órás rendelési időben Hajdúsámsonban. Az időskorral együtt romlik mind a fizikai, mind a mentális egészség is. Fontosnak tartják a szakemberek az idősek figyelmének a felhívása az egészséges táplálkozásra és a rendszeres testmozgás fontosságára. /Debrecenben népszerű a „Mozdulj Debrecen!” elnevezésű programsorozat, mely a város több pontján és változó időpontokban elérhető. Az egészségmegőrzést célzó színes programok rendkívül népszerűek a nyugdíjas korosztály körében is./ A járásban további olyan tevékenységek szükségesek, amelyekkel javul az idősek aktivitása, erősödik fizikai, mentális állapotuk (pl.: pozitív pszichológiai tématerületekkel kapcsolatos programok), amikkel bővülnek az ismereteik az egészséges táplálkozás, életmódváltás, sportosabb életmód tárgykörében.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
Derecskei járás	
Derecske	X
Esztár	X
Hajdúbajos	X
Hosszúpályi	X
Kismarja	X
Kokad	X
Konyár	X
Létavértes	X
Mikepércs	X
Monostorpályi	X
Pocsaj	X
Sáránd	X

Tépe	X
------	---

Települési adatbekerőn jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

A Derecskei járásban biztosítottak prevenciószűrések (a szűrések köre változó), és a települések többségében elérhetőek helyben is, azonban vannak olyan települések is, ahol csak az ún. rutinvizsgálatok (pl.: vérnyomás-, koleszterinszintmérés stb.) érhetőek el helyben. A **járásközpontban**, Derecskén az alapellátás keretében **számos preventív célú szűrővizsgálat** biztosított helyben (pl. hipertonia, anémia, diabetes mellitus, további kardiometabolikus rizikó tényezők, kardiovaszkuláris rizikóbesorolás, krónikus vesebetegség, alsó végtagi érszűkület, érzékszervi károsodások szűrése stb.). Mindemellett **évente szűrőbusz** biztosítja a tüdőszűrést, sor kerül iskolafogászati szűrésre is és a lakosság fogazatának szűrésére, valamint a gyerekek szűrését a gyermekorvos folyamatosan végzi stb.

A járásközponton kívül Létavértesen található a Lét.A.Med Létavértesi Kistérségi Járóbeteg Szakellátó és Szolgáltató Nonprofit Zrt. , ahol a szűrések biztosítottak. A településen működik egészségfejlesztési iroda, amely együttműködik a háziorvosokkal, itt a szűrések zökkenőmentesen zajlanak.

A többi településen a helyben elérhető szűrések sokkal inkább korlátozottak, és településenként eltérőek, de megjelenik pl. a háziorvosi rendelés keretében a vércukor- és vérnyomásmérés, az obezitás szűrés, iskolafogászati szűrés stb. A járásban a településen **helyben nem elérhető szűrőprogramokat, szűrőközpontokat, megelőző ellátásokat főként Létavértesen, Debrecenben, Berettyóújfaluban érthetik el** a lakosok. Néhány településen esetenként az önkormányzat gondoskodik a lakosok szűrőközpontokba való eljuttatásáról. A járás településeinek többségén jellemzően évente/félévente elérhető a lakosok számára **szűrőbusz**, melynek **hiánypótló** szerepe van a helyben egyébként el nem érhető szűrések biztosításában, mint pl. tüdőszűrés, mammográfia, emlődaganat, és kardiovaszkuláris betegségek szűrése, nőgyógyászati szűrés stb. A járásban a **szűrőközpontok jellemzően elérhető távolságra vannak** a településektől, azonban szükség lenne a településeken helyben is elérhető szűrések bővítésére, az egyes szűrések gyakoriságának biztosítására, valamint a helyben nem megoldott szűrések esetében az **eljutásban való segítségnyújtás** (anyagi nehézségek, vagy fizikai akadályozottság miatt) pl.: , önkormányzati járművel való szállítással, betegszállító igénybevételeivel biztosítani az elérést. Erre részben megoldás lehetne a **humánerőforrás bővítése** (elsősorban plusz szakdolgozói óraszám finanszírozására lenne szükség), **kisbusz és sofőr biztosítása**, további alkalmankénti **szűrőbuszos szűrés** lehetőségének biztosítása, valamint az **eszközellátottság javítása** (pl. panorámaröntgen).

A járásban bár **részben biztosítottak** a településeken helyben is a szűrések, de szükség lenne a **megelőző ellátások körének a bővítésére, emellett** a humán erőforrás bővítésére, **szűrőprogramokba való bekapcsolódásra**, az egészségügyi alapszolgáltatás színvonalának emelése érdekében is, főként az alábbi szűrővizsgálatok alkalmankénti biztosításával: mammográfia, tüdőszűrés, méhnyakrákszűrés, urológiai szűrés, látásvizsgálat, ortopédiai vizsgálat stb. A hiányzó megelőző ellátások biztosítására jó alternatíva lehetne a **szűrőbusz megszervezésének** lehetősége. Van olyan település, ahol a COVID járvány óta nem járt szűrőbusz, s az alapszűréseken (kötelező szűréseken) kívül minden szűrésre utazni kell a lakosoknak. Problémát jelent, hogy van olyan település, ahonnan csak magán gépjárművekkel, vagy közösségi közlekedéssel (kizárólag busz) juthatnak el a településen élők a szűrésekre. (pl. Kokad, Kismarja stb.). Ahol a szakemberek biztosítottak, hiányként említik az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében szervezendő rendszeres eszmegbeszéléseket és stresszkezelő tanfolyamokat

Az emlőszűrést az NNK (Nemzeti Népegészségügyi Központ) koordinálja, a méhnyakrákszűrést a nőgyógyászati szakrendelések végzik, de ez utóbbinak központi koordinációja nincs. Az emlőszűrésre minden érintett nő kap behívó értesítést az NNK-tól, a részvételi arány 25-50% közötti Derecskén.

Elmondható, hogy a szűrőprogramokon való rendszeres részvétel nem megoldott, s több ismeretfelhívó előadásra, toborzásra van szükség, különösen az idősebb korosztály számára. Támogatni lenne szükséges a tematizált egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programok megvalósítását (kiemelve az egészséges táplálkozás és a sport fontosságát), közösségi egészségnevelési programok szervezését.

Fontos a betegségmegelőzés és betegségfelismerés a felnőtt lakosság körében. Ehhez életkor szerinti szűrővizsgálatokon való részvételre ösztönzés, egyéni állapotfelmérés és kockázatbecslés, illetve az ehhez kapcsolódó egyéni tanácsadás megvalósulására lenne igény.

Vannak jogyakorlatok is a járásban: Például a járásszékhelyen (Derecskén) a veszélyeztetett páciensek számára a COPD, ill. demencia szűrés történik egyéni felhívással, a székletvér szűrés országosan, központi irányítással történik.

A gyermekek számára a szűrési lehetőségek részint helyben, részint a közeli településeken (Debrecen, Berettyóújfalú) állnak rendelkezésre. Az iskolai kötelező szűréseket évente végzik a védőnők, emellett van olyan település is, ahol évente 3 alkalommal fejtetvesség kiszűrését is végzik. Státuszvizsgálatok a jogszabályban előírtaknak megfelelően történnek a védőnő és a gyermekorvos bevonásával. Ezek a vizsgálatok kötelezőek, az érintettek a helyi gyermekek.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
Hajdúböszörményi járás	
Hajdúböszörmény	X
Hajdúdorog	X

Települési adatbekerőn jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

A Hajdúböszörményi járásban a lakosok szűrővizsgálatokhoz való hozzájutásának lehetősége jellemzően biztosított részben azért, mert **helyben** biztosított, részben pedig a **szűrőközpont közelsége** miatt. A járás mindkét településén érhetőek el helyben folyamatos megelőző szűrések a lakosok részére. Hajdúböszörmény városában a szűrővizsgálatokhoz való hozzájutás a leginkább kedvező, az EFI, a szűrőközpont, a háziorvosok által biztosított szűrővizsgálatok széles körben helyben elérhetőek. Mindkét településen problémát jelent, hogy a **mammográfiára a szűrőközpontokra kell utazni, mert helyben nem elérhető**. Hajdúböszörményben további problémát jelent az **egészségtudatosság hiánya**, alacsony a szűrővizsgálatokon résztvevők aránya főként a férfiak és a romák körében. Térítésmentes, életkor szerinti szűrővizsgálatokon való részvételre való ösztönzésre, egyéni állapotfelmérésre és kockázatbecslésre, illetve az ehhez kapcsolódó egyéni tanácsadásra lenne igény. Továbbá a szűrővizsgálatok helyben történő biztosítására, tematizált egészségfejlesztő és egészség tudatosságot erősítő események szervezésére lenne szükség.

A városközponttól távolabb élőknek pedig **nehézséget jelent a központba való eljutás** tömegközlekedési és egészségi állapotuk miatt is. Az urológiai szűréshez való hozzáférés is korlátozott a **szakrendelés minimális óraszám** miatt. A problémák, hiányosságok megoldása érdekében szükség lenne többek között **betegedukációra, mammográfia, endoscopos szűrővizsgálatokra helyben megszervezésére**, több terület (pl. szociális, egészségügy, egészségfejlesztés) **szakembereinek együttműködésére** az egészségfejlesztés érdekében, **humán erőforrás pótlására**, gastroscopia és colonoscopia biztosításával a várólisták csökkentése céljából és **szűrőbusz** biztosítására is. Igény mutatkozik az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében szervezendő eseményekre is.

Szükség lenne a megelőző ellátások körének bővítésére (pl. mellkasröntgen, endoscopos szűrővizsgálat stb.), a helyben nem elérhető vizsgálatok esetében, illetve azon vizsgálatok esetében, ahol a

szakrendeléseken nagy várólista. A mammográfiás vizsgálat megszervezésre kiemelt igény lenne mindkét településen. A hiányzó szűrések esetében akár a **szűrőbusz** is megoldást jelenthetne.

A hiányosságok megoldása érdekében mindenképp a betegedukáció lenne a legfontosabb. A lakossággal meg kell értetni a szűrések fontosságát, azt, hogy mindenki saját magáért tehet a legtöbbet, és ennek érdekében egészségfejlesztési szakembereket, szociális munkásokat kellene bevonni, a szociális háló erősíteni annak érdekében, hogy mindenki el is jusson a számára fontos szűrésekre. Mindemellett az eszközök és humánerőforrás pótlására, biztosítására, illetve ezek finanszírozására lenne szükség. A szakmai protokollokat is frissíteni kellene. Továbbá a gastroscopia, colonoscopia biztosítása is nélkülözhetetlen lenne, mert több hónapos várólistával vehető igénybe. A településen működik egészségfejlesztési iroda, amely együttműködik a háziorvosokkal, amelynek keretében a szűréseket népszerűsítik, illetve háziorvosi klubokat szerveznek.

Gyermekek, nők, idősek, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

Hajdúdorogon a nők esetében a háziorvosi és a laboratóriumi vizsgálat helyben elérhető, azonban mammográfiára a szűrőközpontokra kell utazni (40 km-t). Az önkormányzat szervezi a szállítást a szűrőközpontokra. Évente a mellkasröntgen és két évente a mammográfia helyben való elérhetőségére lenne szükség szűrőbuszok biztosításával, melyek jelenleg nem elérhetőek.

Hajdúbozsórményben minden év szeptemberében szervezik meg a Férfiak-nők hetét, ahol PSA, nőgyógyászati szűrés és bőrgyógyászati szűrés biztosított előjegyzéssel, általában a közép és idős korosztály részvételével. Méhnyakrákszűrés a 25-65 év közötti nők esetében 3 évente behívólevéllel történik, de a nők döntő többsége évente részt vesz onkocitológiai szűrésen.

A rendelkezésre álló információk alapján a felnőtt lakosság körében a szervezeten működő szűrővizsgálatokon való részvétel elmarad a szükségestől, illetve a nők sokkal inkább részt vesznek, mint a férfiak. A roma lakosság körében az arány még rosszabb a részvételt tekintve.

- A településen a legtöbb lakos számára elérhetőek a szűrések, azonban a kisebb településrészekben, tanyákon élők egy részének a városközpontba, illetve a szűrőközpontokba való eljutás nehézsége gépkocsi hiánya, illetve egészségi állapotuk miatt problémát jelent, szűrőbusz pedig nem elérhető a településen. Számukra a mobil szűrőbuszok segíteni tudnának a szűrések lebonyolításában.

Hiányként jelenik meg:

- szűrőprogramokon való rendszeres részvétel hiánya, pl.: Betegségmegelőzés és betegségfelismerés a felnőtt lakosság körében
- ismeretek hiánya pl.: egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztése települési szinten; egészségtudatosság hiánya, pl.: Pozitív pszichológiai tématerülettel összefüggő programok szervezése, életmódváltó és közösségi egészségnevelési programok megvalósítására (pl.:sport programok)
- közlekedési probléma

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
Hajdúhadházi járás	

Bocskai kert	X
Hajdúhadház	X
Téglás	X

Települési adatbekerőn jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

A Hajdúhadházi járásban a preventációs szűrések köre szűk, de a házi orvos és védőnő részvételével biztosítottak. A településeken a folyamatos szűrőprogramok hiányoznak, csak alkalmaként érhetőek el. A szűrőközpontok 20-25 km távolságra vannak a településektől. A hiányosságok, problémák megoldása érdekében leginkább szűrőbuszra lenne szükség, ami biztosítja a lakosság számára a különböző szűrővizsgálatok lehetőségét, a várakozási idő csökkenését, de különösen a tüdőszűrés lehetőségét. Mindemellett szükség lenne az ingyenes vérvétel lehetőségének erősítésére is. Bocskai kertbe évente egy alkalommal szűrőbusz érkezik a településre, melyen nőgyógyászati rákszűrés, bőrgyógyászati vizsgálat, vérnyomás, vércukor mérése elérhető. Települési rendezvényeken pedig évente három alkalommal van egészségügyi szűrés. Amire a járásban a lakosoknak kifejezetten szüksége lenne, de nincs megoldva jelenleg, az a prosztata vizsgálat. Emellett szükségesnek tartják az állami szűrőprogramok bővítését.

A járás településeit tekintve az egészségfejlesztő szűrőbuszok, illetve különböző szűrési programok által megszervezett és a településen megvalósult szűrések gyakorisága kevés. A tüdőszűrésre nagy igény lenne, továbbá igény lenne a vérvétel ingyenes levételére, valamint ha nem lenne korlátozva a betegek száma. Több szűrőbuszra van szükség, hogy gyakrabban eljussanak a településekre. A másik probléma, hogy nagyon hosszú a várakozási idő, akár több hónapba is belekerülhet, mire időpontot kap a beteg a vizsgálatra.

A járás lakosainak a szűrővizsgálatra való hajlandóságára jellemző, hogy a fiatalabb korosztály és nők körében nagy átlagban jobbnak mondható.

A gyermekek részére a preventációs és szűrővizsgálatokat a Védőnői Szolgálat és a gyermekorvos végzik. Rendszeres korcsoportos szűrések vannak 3-14 éves korig. A népegészségügyi és gyermekkorú kötelező szűrések minden érintett számára elérhetőek. Az iskolai egészségnapok évente kerülnek megszervezésre, felvilágosító előadásokkal.

Tégláson a Védőnői Szolgálat szervezésében, az önkormányzat által biztosított ingyenes mikrobusz szállítja mammográfia vizsgálatra a meghívó levelet kapott nőket a debreceni Emlőcentrumba szűrésre.

A járásban jelentkező hiányok:

- szűrőprogramokon való rendszeres részvétel hiánya, pl.: Betegségmegelőzés és betegségfelismerés a felnőtt lakosság körében;
- ismeretek hiánya pl.: egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztése települési szinten; egészségtudatosság hiánya, pl.: Pozitív pszichológiai tématerülettel összefüggő programok szervezése, életmódváltó és közösségi egészségnevelési programok megvalósítása (pl.:sport programok)
- közlekedési probléma;
- mammográfiás vizsgálat hiánya helyben;
- preventációs célú szűrővizsgálatok hiánya.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
-----------------------------	--

Hajdúnánási járás	
Folyás	X
Görbeháza	X
Hajdúnánás	X
Polgár	X
Tiszagyulaháza	X
Újtikos	X

Települési adatbekerőn jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

A **Hajdúnánási járás** településein a rendelkezésre álló adatok alapján **többféle szűrővizsgálat lehetősége is adott, szakrendelések keretei között is helyben**. A házi orvosok, házi gyermekorvosok a prevenció célú rendelési idejükben a nagy népegészségügyi jelentőségű betegségek, mint pl. a magasvérnyomás, cukorbetegség, egyéb anyagcsere betegségek szűrését végzik.

Amire azonban nagy igény lenne, de **helyben nem elérhető az a mammográfia**. Az önkormányzatok a nők mammográfiás **szűrésre való eljuttatásában segítséget nyújtanak**. Ennek ellenére van olyan település (pl.: Polgár), ahol továbbra is **alacsony**, mintegy 30% a **vizsgálaton való résztvevők aránya**. A hiányosságok, problémák megoldása érdekében helyben végzett **rendszeres, vagy kampányszerű** szűrésekre lenne szükség, (többek között mammographias, gastroenterológia, vastagbél diagnosztikára vizsgálat biztosítására helyben), **eszközfejlesztésre** (pl. mammographias készülék, gastroscopia, colonoscopia), **humán erőforrás biztosítására**, illetve akár megoldásként **mobil szűrőállomások** segítségével végzett szűrésekre. **Hajdúnánáson** a foglalkozás egészségügyi ellátók a településen jelentős feladatot vállalnak az orvoshoz nem járó, aktív korú lakosság szűrésében. A vizsgálat részeként valósul meg a tüdőszűrés is.

Polgáron sokféle szűrési mód elérhető a járóbeteg szolgáltatónál igazodva a szakrendelésekhez (belgyógyászat, kardiológia, sebészet, fül-orr gége, bőr- és nemibeteg gyógyászat, szemészet, reumatológia, ortopédia, tüdőgyógyászat, pszichiátria, neurológia, urológia). Fontos lenne helyben a vastagbél diagnosztikára, mely pontosabb diagnózist állít fel a buborékos szervek esetében, mint az ultrahang, és ennek megoldása érdekében eszközökre lenne szükség.

A járóbeteg szakellátó intézményben Egészségfejlesztési Iroda működik, mely egészségmegőrző, valamint lelki egészségmegőrző programokat szervez a lakosság számára. Állapotfelméréseik is azt a célt szolgálják, hogy a résztvevők képet kapjanak az egészségi állapotukat fenyegető rizikófaktorokról. Ahol a szakemberek biztosítottak, igényként jelentkezik az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében szervezendő rendszeres esetmegbeszélések és stresszkezelő tanfolyamok.

Sajnos van olyan település is, ahol csak időközönként érhető el szűrőprogram, főleg rendezvények során. A járás lakosainak körében az egészségi állapot helyreállításának, illetve a betegségmegelőzést időben történő feltárással kell biztosítani. Ehhez fontos a több tematizált egészségfejlesztő és az egészségtudatosságot erősítő alkalmak szervezése. Szükséges a helyben elérhető, térítésmentes, életkor szerinti szűrővizsgálatokon való részvételre ösztönzés (azt is növelni kellene), szervezett kampányokra van szükség, s egyéni állapotfelmérésre, kockázatbecslésre, tanácsadásra. Hiányként jelentkezik az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeret. Igény lenne életmódváltó és közösségi egészségnevelési programok megvalósítása (egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztése, sportprogramok minden életkorban) települési szinten. Az idősek számára a fizika erőnlét fejlesztése mellett pozitív pszichológiai tématerülettel összefüggő programok szervezésére is igény mutatkozik.

A kisgyermekek kötelező időszakos mérését és ellenőrzését a polgári Pétegisz (Polgár és Térsége Egészségügyi Központ) munkatársai végzik. Az intézkedési terv tartalmazza, hogy szükséges a nők helyi esélyegyenlőségének javítása, mivel helyben nincs prevenció szűrési lehetőség pl.: emlőszűrés, ezen az érintettek egy része anyagi okok miatt nem tud részt venni a szűréseken. Ingyenes csoportos utaztatás

megszervezése az emlőszűrésre Debrecenbe, illetve helyi szűrések megszervezése szükséges (szűrőbuszokkal).

Méhnyakrák szűrés a hajdúnánási, hajdúdorogi nők részére a nőgyógyászati szakrendelésen biztosított.

Görbeházán az önkormányzat hasznos szerepet vállal az 50 év feletti nők körében a méhnyakrák és a mellrák megelőzését szolgáló szűrővizsgálatok népszerűsítésében. Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén.

A fogászati szűrővizsgálatok csoportosan a diákok részére a körzeti fogorvosi rendeléseken megoldottak.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
Hajdúszoboszlói járás	
Ebes	X
Hajdúszoboszló	X
Hajdúszovát	X
Nádudvar	X
Nagyhegyes	X

Települési adatbekérőn jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

A Hajdúszoboszlói járás településein vannak helyben elérhető szűrővizsgálatok, megelőző ellátások, azonban a **vizsgálatok köre, elérhetősége, gyakorisága, megvalósulási formája településenként változó.** A hajdúszoboszlói Járóbeteg – Ellátó Centrumban (JEC) az alábbi szakmák végeznek rendszeresen egészségügyi szűréseket: nőgyógyászat: méhnyakrákszűrés; tüdőgyógyászat: tüdőszűrés; bőrgyógyászat: anyajegyszűrés; urológia: prosztatatarák szűrés; fül- orr- gégegyógyászat: fej, - nyaki, és - szájüregi daganatszűrés; szemészet: szemfenék vizsgálat, látásvizsgálat; iskolafogászat: fogászati szűrés; ortopédia: csípőszűrés UH-gal csecsemőknek; iskolavédőnők: iskoláskorú gyermekek kötelező szűrései. Mammográfia, kolonoszkópia csak Debrecenben elérhető. A JEC területi ellátási kötelezettsége 4 településre terjed ki: Hajdúszoboszló, Ebes, Hajdúszovát, Nagyhegyes. Akik nem Hajdúszoboszlón laknak, saját maguk oldják meg az utazást (busszal, kocsival stb.) a JEC-be.

Nádudvaron a házi gyermekorvosi rendelőkben gyermekkori fejlődési és mozgásszervi szűrések, életkorhoz kötött vizsgálatok, mint pl. Findrisk, Osas tesztek, ABPM stb., illetve kötelező szűrővizsgálatok is biztosítottak, azonban van olyan település, ahol a gyermekek számának jelentős mértékű növekedése miatt szükség lenne külön gyermekgyógyászati alapellátás biztosítására. A nőgyógyászati szűrések, emlőszűrés, mammográfia **jellemzően nem helyben, hanem a szűrőközpontokban, Debrecenben biztosítottak**, helyben legfeljebb esetenként és időszakosan érhetőek el a lakosoknak a járás településeinek egy részén. Több településen volt példa arra vonatkozóan, hogy a településen kívüli **szűrőközpontokba való eljutásban az önkormányzat segítséget nyújt buszos/csoportos utaztatás keretében** bizonyos szűrővizsgálat esetében. Az egészségfejlesztő szűrőbusz nem jellemző, nem elérhető a településeken egy kivétellel.

Nádudvaron volt példa arra, hogy tüdőszűrőbusz évente van, de egyéb szűrésre nem áll rendelkezésre szűrőbusz. A járás településeinek szükség lenne további helyben elérhető szűrésre, vizsgálatokra (pl. méhnyakrák, melanóma szűrésre, tüdőszűrésre, gasztrointesztinális szűrés). A hiányosságok, problémák megoldása érdekében a településeken egészségfejlesztő **szűrőbuszok** által igénybe vehető szűrés biztosítására lenne szükség.

Jógyakorlatként említendő, hogy például Nagyhegyesen a 45-65 év közötti férfiaknak PSA-szűrés, PSA vérvétel történik évi két alkalommal helyben, az egészségügyi centrumban. Évente 100-120 fő vesz részt a szűrésen. Ebesen a méhnyakrákszűrés helyben az Egészségházban érhető el (évente 4 alkalommal).

Hajdúszoboszlón az eszközbeszerzés sürgető, mivel a JEC-ben lévő gépek, műszerek régiek, cserére szorulnak (vagy nem állnak rendelkezésre). (Például.:Nőgyógyászat számárákolposzkóp kamera monitorral; tüdőgyógyászat számára leletező munkaállomás, Definium 575 digitális röntgengép; bőrgyógyászat számára dermatoszkóp; urológia számára UH készülék, az iskolafogászat számára fogászati kezelőegység, amalgám szeparátorral; az ortopédia számára UH készülék; az iskolavédőnök számára szűrőaudiométerre lenne szükség a szolgáltatás magasabb szintű biztosítása érdekében stb.)

Ahol a szakemberek biztosítottak, hiányként említik az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében szervezendő rendszeres esetmegbeszéléseket, támogató előadásokat, tanfolyamokat.

A települések szerint a problémák megoldásának érdekében a humán erőforrás bővítésére, s a lakosság egészség tudatosságának fejlesztésére is figyelmet kell fordítani. Tematizált egészségfejlesztő alkalmak szervezésére (egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztése települési szinten, sportprogramok, pozitív pszichológiai tématerülettel összefüggő programok) lenne szükség, továbbá helyben elérhető szűrésre, melyek a betegségmegelőzést és felismerést szolgálják. Emellett életmódváltó és közösségi egészségnevelési programok megvalósítása szükséges minél több alkalommal a településeken.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
Nyíradonyi járás	
Álmosd	X
Bagamér	X
Fülöp	X
Nyírábrány	X
Nyíracsád	X
Nyíradony	X
Nyírmártonfalva	X
Újléta	X
Vámospércs	X

Települési adatbekerőn jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

A Nyíradonyi járásban a településeken biztosítanak folyamatosan és/vagy időszakosan elérhető szűréseket, szűrőprogramokat, de a települések egy jelentős részén kevés szűrés érhető el helyben a lakosoknak, illetve vannak települések, ahol szinte csak a preventív szűrések szűk köre (pl.: vérnyomás, pulzus, EKG, vércukormérésre stb.) érhető el. **A szűrések és szűrőprogramok helyben leginkább azon településen biztosítottak, ahol van szűrőközpont, működik az Egészségfejlesztési Iroda, illetve a járóbeteg-szakellátás. Az egészségfejlesztő szűrőbuszok a településeken nem érhetőek el** (többek között Nyírmártonfalván, Nyíraczádon, Nyírábrányban). Több településen az önkormányzat, illetve az EFI is említésre került, hogy segítséget nyújt bizonyos szűrések, vizsgálatok esetében a szűrőközpontra történő eljutásban. pl. Újlétáról Debrecenben elérhető szűrőközpontokba szállítják tanyagondnoki busszal a szűrésekre a lakosságot. Több településen is problémát jelent a helyben történő szűrések, szűrőprogramok hiánya. Évente egy alkalommal van szűrés pl Nyíraczádon, amit az egész lakosság igénybe vehet, közösségi médián keresztül értesítik a lakosokat. A szűrőközpontokhoz a lakosoknak utazni kell, 14 km távolságra. A szűrések elérhetőségéről tanyagondnoki segítséggel gondoskodnak. A járás településein szükség lenne (további) helyben elérhető szűrővizsgálatokra (pl. tüdőszűrésre, nőgyógyászati szűrésre, emlőszűrésre stb.). A hiányosságok, problémák megoldása érdekében igény lenne **(további) szűrőprogramok biztosítására, egészségfejlesztő szűrőbuszokra, a korábbi tüdőszűrőbusz visszaállítására.**

A járás településeinek az alábbiakra lenne szükség a hiányosságok, problémák megoldása érdekében: **tüdőszűrésre és nőgyógyászati rákszűrésre, emlőszűrésre, vastagbél- szűrésre, reumatológiai vizsgálatra, szűrőbuszokra, valamint eszközfejlesztésre, felszerelt helyi szakrendelőre, szakrendelésre, s a humánerőforrás bővítésére.** Ahol a szakemberek biztosítottak, hiányként említik az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében szervezendő rendszeres esetmegbeszéléseket, támogató előadásokat, tanfolyamokat.

Szükséges lenne a különféle szűrések, szűrőprogramok folyamatos biztosítására. Külön említették az ortopédiai-gerinc szűrést kifejezetten gyermekek részére. A másik nagy probléma és igény a lakosság részéről a járásban a reumatológiai vizsgálat, mivel nagyon sok mozgásszervi beteg él itt, akinek a fizio, illetve fizioterápiás kezelése, csak utazás által valósulhat meg, ami nagy terhet ró az érintetteknek.

Hiányok a járásban:

- szűrőprogramok hiánya,
- szűrőprogramokon való rendszeres részvétel hiánya, pl.: betegségmegelőzés és betegségfelismerés a felnőtt lakosság körében;
- ismeretek hiánya pl.: egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztése települési szinten; egészségtudatosság hiánya, pl.: Pozitív pszichológiai tématerülettel összefüggő programok szervezése, életmódváltó és közösségi egészségnevelési programok megvalósítása (pl.:sport programok).
 - közlekedési probléma;
- mammográfiás vizsgálat hiánya helyben;
- preventív célú szűrővizsgálatok hiánya.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Szűrések elérhetőek a településen
Püspökladányi járás	

Báránd	X
Bihardancsháza	X
Biharnagybajom	X
Bihartorda	X
Földes	X
Kaba	X
Nagyrabé	X
Püspökladány	X
Sáp	X
Sárrétudvari	X
Szerep	X
Tetétlen	X

Települési adatbekérőn jelölt adatok és HEP-ben leírtaknak megfelelően

Bár a **Püspökladányi járás** lakossága részére vannak elérhető - de **településenként eltérő** - **megelőző ellátások, szűrővizsgálatok, azonban a rendszeres, folyamatos szűrővizsgálatok, szűrőprogramok helyben a települések jelentős részén alig érhetőek el, vagy akkor is csak** rutinvizsgálatokkal (pl. vérnyomás-, koleszterinszint-, vércukorszintmérés).

Az egészségfejlesztő szűrőbuszok is egyáltalán nem, vagy csak ritkán, évente egy alkalommal biztosítottak a településeken, de több településen is szükségesnek tartanák.

A települések tekintetében a szűrővizsgálatok a háziorvosi szűrések keretein belüli valósulnak meg, de pl. Bárádon a szűrőbuszok további szűrési lehetőségeket nyújtanak (pl.:Méhnyak szűrés, melanóma szűrés, egészségi állapotfelmérés, rizikóbecslés, kardiovaszkuláris, stroke, diabétesz, nikotinfüggőség felmérés). Van, ahol a települési szintű rendezvényeken (pl: falunap) egészségügyi szűrést is végeznek: többek között vérnyomás mérést, vércukor szint mérést a településen jelen lévő egészségügyi szolgáltatókkal. A prevenció munkában jelentős szerepe van az intézmények mellett a civil szervezeteknek és a különböző területekre benyújtott nyertes pályázataiknak.

Szükség lenne a helyben elérhető szűrővizsgálatok, szűrőprogramok bővítésére és rendszeresebb elérésére. (A szűrőközpontok 10-60 km-re vannak a járás településeitől). Leginkább igény lenne a **tüdőszűrés, a méhnyakrák szűrés** helyben való biztosítására, de **minden típusú rákszűrésre, csontritkulás vizsgálatra, laborra,** lenne igény, ha helyben elérhető lenne.

Továbbá van olyan település, ahol a házi gyermekorvosi körzetben a feladatellátást segítené, ha újra lehetőség lenne helyben történő vérvételre és a vérminták eljuttatására a laboratóriumba. A hiányosságok, problémák megoldása érdekében egészségfejlesztő szűrőbusz / tüdőszűrőbusz kihelyezésre lenne szükség (pl. Kaba, stb.) rendszeresen, valamint a szakorvosok által igényelt eszközök biztosítására, több szakdolgozóra, a humán erőforrás bővítésére. Ahol a szakemberek biztosítottak, hiányként említik az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében szervezendő rendszeres eszmegbeszéléseket, támogató előadásokat, tanfolyamokat.

A szűrőközpontokba való eljutás legtöbbször saját költségen (autó, tömegközlekedés) valósul meg, de van, ahol az önkormányzat biztosítja a buszt a szűrőközpontokba való eljutáshoz. A szűréseket legtöbbször az idősebb korosztály veszi igénybe. A szűrővizsgálatok helyben történő biztosításával, tematizált egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programok megvalósításával (pl.: egészséges táplálkozás, sport fontossága, pozitív pszichológiai tématerületekkel kapcsolatos események) kellene növelni a betegségek kialakulásának a megelőzését. Igényként lép fel az életmódváltó és közösségi egészségnevelési

programok megvalósítása. Szükség lenne térítésmentes, életkor szerinti szűrővizsgálatokon való részvételre, egyéni állapotfelmérésre és kockázatbecslésre, illetve az ehhez kapcsolódó egyéni tanácsadásokra. Fontos a betegségmegelőzés és betegségfelismerés a felnőtt lakosság körében.

A települések nagy részén leginkább az idősebbek veszik igénybe a szűréseket, s ugyanez a tapasztalat a szemészeti szűrések tekintetében is. Van olyan település, ahol az 50 év felett 2-5 évente rizikó besorolástól függően állapotfelmérés történik. Vércukormérés, teljes körű vérvétel, vizeletvizsgálat, valamint kardiológiai kockázat becslés (60 év feletti) történik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek rendszeres felülvizsgálaton vesznek részt, - melyet a debreceni Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet végez el - ahova a szülőnek kell elvinni gyermekét és a vizsgálati eredményről tájékoztatják a szakemberek a szülőket, az óvodát és az általános iskolát is. A járás településein a koragyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés a védőnői szolgálaton keresztül biztosított.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A megelőző ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.1.2. Házi- és házi gyermekorvosi ellátások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: Felhívás 2.1.1. B) c7) 1-3.)

Balmazújvárosi járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermekorvosi körzetek	Betöltetlen gyermekorvosi körzeti állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró házi orvosok	Gyógyszertárak	Főkégygyszertárak
Balmazújvárosi járás	15	3	5	2	15	6	1
Balmazújváros	7		4	1	10	3	0
Egyek	3	3			0	1	0
Hortobágy	2				2	1	0
Tiszacsege	2		1	1	2	1	0
Újszentmargita	1				1	0	1

KSH tájékoztatói adatbázis 2023
TEIR 2023

Balmazújvárosi járás: A 2023-as statisztikai adatok alapján a járásban összesen 15 felnőttet és gyermekeket egyaránt ellátó területi ellátási kötelezettséggel bíró házi orvos van. Az általános orvosi körzetek száma összesen 15, amelyek közül **három felnőtt körzeti orvosi állás (mindhárom Egyek**

településen) volt betöltetlen. A gyermekorvosi körzetek száma 5, itt két állás volt betöltetlen. A járás minden településén biztosított a háziorvosi ellátáshoz való hozzáférés. **Gyermekorvosi körzet azonban csak a járásközpontban (itt négyből egy betöltetlen körzet) és Tiszacsegén van, de Tiszacsegén betöltetlen volt az állás.**

A 2022-es adatokhoz képest is történt változás, mivel Balmazújvároson plusz 1 betöltetlen házi gyermekorvosi állás lett, Egyeken pedig a betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások száma egyről nőtt egy év alatt háromra Egyeken. **A házi orvosok és a házi gyermekorvosok leterheltsége** jellemző egyrészt a magas betegszámból adódóan, másrészt azért is, mert több településen is a betöltetlen házi orvos/házi gyermekorvos praxis miatt több beteget kell, hogy ellásson az orvos. A házi orvosok és a házi gyermekorvosok jellemzően megfelelő színvonalon biztosítják a szolgáltatásokat. A járásban **csak Balmazújvároson működik házi orvosi ügyelet, de házi gyermekorvosi ügyelet egyáltalán nem biztosított.** A járás lakosságának problémát jelent, hogy a járásközpontban a házi orvosi ügyelet csak bizonyos időintervallumban érhető el, egyéb időben a vármegyeszékhelyen Debrecenben, a DE KK Kenézy Gyula Campuson biztosított. A településeken az országos központosítás eredményeként az OMSZ látja el az ügyeletet. Egyek tekintetében pl. az OMSZ ügyeleti rendszerében Tiszafüreden (másik járásban) vagy Balmazújvároson fogadják a betegeket, míg Hortobágyon a lakosoknak Hajdúböszörménybe, Debrecenbe vagy Hajdúszoboszlóra kell **utazni az ügyeleti ellátás eléréséhez.** A DEKK Gyermekgyógyászati Ügyelet 70 km távolságra van pl. a tiszacsegei lakosoknak, ami 50 perc alatt érhető el. Újszentmargitán a házi orvosi ügyelet a járási központban érhető el, hétfőig délután és éjszaka pedig a megyeszékhelyen elérhető. Hétköznap, hétfőig 14 óráig Balmazújvároson érhető el, ami kb. 30 km távolságra van. Hétfőig délután, éjszaka pedig Debrecenben, ami 60 km távolságra van.

Az **ügyeleteken is jellemző a leterheltség**, az ellátás színvonala megfelelő. A házi orvosi ellátás esetében sok esetben a probléma forrása az **egészségnevelés hiánya** a lakosság körében, emiatt a megelőzésre fókuszálni nehéz. Egyek településen **nagy szükség lenne házi gyermekorvosra.** Az egészségügyi szolgáltatás hiányosságának, a problémák megoldása érdekében **humán erőforrás biztosítására** lenne szükség. A legjelentősebb problémák közé tartozik a **betöltetlen orvosi állások** jelenléte, ami **különösen a gyermekorvosi ellátásban** érezhető. Ez a helyzet a betegellátási szolgáltatások minőségére és elérhetőségére is hatással van, különösen a kisebb településeken, ahol a betöltetlen állások még érzékenyebben érintik a lakosságot. Az egészségügyi szolgáltatás hiányosságának, a problémák megoldása érdekében humán erőforrás biztosítására lenne szükség.

A gyógyszerárak és fiókgyógyszerárak eloszlása is fontos információt nyújt az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésről: a járásban 6 gyógyszerár és 1 fiókgyógyszerár működik. Ezen körzetekben helyettesítéssel megoldott a betegek ellátása.

Gyermekek:

- a házi gyermekorvosi ellátáshoz való hozzáférés probléma, kevés a házi gyermekorvos, s van olyan település ahol csak helyettesítéssel megoldott;
- nincs házi gyermekorvos, de nagy szükség lenne rá;
- házi gyermekorvosi ügyelet egyáltalán nem biztosított a járásban, a gyermekek betegség esetén a járásban nem férnek hozzá a házi gyermekorvosi ügyeleti ellátáshoz;
- házi orvosi ügyelet a járásközpontban is csak meghatározott időintervallumban érhető el, egyéb időben a megyeszékhelyre kell utazni (tömegközlekedéssel eljutás és távolság több településen élők esetében probléma)
- egészségnevelés hiánya

Idősek, nők, fogyatékkal élők, romák:

- a házi orvosi ügyeleti ellátáshoz jutás probléma, melyek oka, hogy a járásban csak Balmazújvároson érhető elő, és ott is csak meghatározott időintervallumban, egyéb időben a megyeszékhelyre kell utazni (tömegközlekedéssel eljutás és távolság több település esetében is probléma);
- a lakosok csak nagyon indokolt esetben, ritkán veszik igénybe az ügyeleti szolgáltatást;

- egészségnevelés hiánya a lakosság körében.

Mélyszegénységben élők:

- a háziorvosi ügyeleti ellátáshoz jutás probléma, melyek oka, hogy a járásban csak Balmazújvárosra érhető elő, és ott is csak meghatározott időintervallumban, egyéb időben a megyeszékhelyre kell utazni (tömegközlekedéssel eljutás és távolság több településen élők esetében probléma);
- a lakosok csak nagyon indokolt esetben, ritkán veszik igénybe az ügyeleti szolgáltatást;
- egészségnevelés hiánya;
- nehéz anyagi helyzetükből adódóan gyakran a gyógyszereket sem tudják kiváltani.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A háziorvosi- és házigyermekorvosi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermek-orvosi körzetek	Betöltetlen körzeti gyermekorvosi állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok	Gyógyszertárak	Fiókgyógyszertárak
Berettyóújfalui járás	27	9	4	1	21	11	9
Ártánd					0	0	0
Bakonszeg	1				1	0	0
Bedő					0	0	0
Berekböszörmény	1	1			0	0	1
Berettyóújfalu	6		3	1	8	6	0
Biharkeresztes	3				3	1	0
Bojt					0	0	0
Csökmő	1				1	1	0
Darvas					0	0	1
Furta	1	1			0	0	1
Gáborján	1	1			0	0	0
Hencida	1	1			0	0	1
Komádi	3		1		4	1	0
Körösszakál	1	1			0	0	1
Körösszegapáti	1				1	0	1

Magyarhomorog					0	0	1
Mezőpeterd					0	0	0
Mezősas	1	1			0	0	0
Nagykerek	1				1	0	1
Szentpéterszeg	1				1	0	0
Told					0	0	0
Újiráz	1	1			0	0	1
Váncsod	1	1			0	1	0
Vekerd	1				1	0	0
Zsáka	1	1			0	1	0

A HBMO által a SZÚT-hoz kért, egészségügyre vonatkozó rendelkezésre álló 2023-as adatok

Berettyóújfalui járás: A járásban a házi orvosi és házi gyermekorvosi ellátások helyzete különböző kihívásokkal szembesül, amelyek alapvetően befolyásolják a lakosság egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést. A járásban összesen 27 általános orvosi körzet működik, amelyek közül 2022-ben **8 állás volt betöltetlen 2023-ra ez 9-re emelkedett, míg a 4 gyermekorvosi körzetből 1 nem rendelkezett orvossal.** A felnőtteket és gyermekeket egyaránt ellátó, területi ellátási kötelezettséggel rendelkező házi orvosok száma 2023-ra 22-ről 21-re csökkent, akik kulcsfontosságúak az alapvető egészségügyi ellátás biztosításában a járásban.

A gyógyszerárak és fiókgyógyszertárak számának megoszlása (11 gyógyszerár és 9 fiókgyógyszertár) fontos szerepet játszik a gyógyszerellátásban, azonban az egyes települések között jelentős eltérések mutatkoznak.

A járáshoz tartozó **25 településből 16 településen nincs állandó házi orvos.** Ezekben a településeken **helyettesítéssel megoldott** az ellátáshoz jutás, de van, ahol csak időszakosan érhető el helyben.

(Pl: Ártánd: településen önálló orvosi praxis nincs, a település lakóit az egyik biharkeresztesi házi orvos látja el heti egy alkalommal, a településen történő rendeléssel, a többi napon, Biharkeresztesen folytatódik az orvosi ellátás.)

Az ügyelet 6-37 km-re van a településektől, s időnként sokat kell várni az ügyeleti ellátásra.

Házi gyermekorvos pedig csak Berettyóújfaluban és Komádiban érhető el helyben a lakosoknak.

Problémát jelent az is, hogy a járásban **10 betöltetlen állás van, és ebből 9 házi orvosi és 1 gyermekorvos.** A házi orvosok és a házi gyermekorvosok több településen is **nagyon leterheltek.** Az elérhető házi orvosi szolgáltatás színvonala megfelelő, több településen magas színvonalú. **Berettyóújfaluban érhető el az ügyelet,** az ellátást megfelelő színvonalon biztosítják. Több település esetében is igaz az, hogy az elérhető **ügyeleti ellátás tömegközlekedéssel sok időt vesz igénybe.** A hiányosságok, problémák megoldása érdekében szükség lenne a **humán erőforrás biztosítására: egyfelől állandó orvosra,** további orvosokra. A helyettesítéssel megoldott- házi orvos nagyon leterhelt másrészt a **szolgáltatások javítása céljából pl. dietetikusra, gyógytornászra, egészségpszichológusra** lenne igény a településeken. Kiterjesztett hatáskörű ápoló, dentálhigiénikus és esztétikus alkalmazása a házi orvosi ellátás támogatására szintén hasznos lenne. További igény lenne a lakosság számára a településhez **közelebbi ügyeleti ellátás biztosítására** (pl. Bedő), valamint **eszközfejlesztésre** is (pl. komplexebb műszerezettség, orvosi eszközök).

Gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- házi orvosi szolgáltatás igénybevétele problémát jelent több településen is, mert a járás településeinek többségében nincs felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró házi orvos;

- háziorvosi ügyelet a járásközpontban érhető el (tömegközlekedéssel eljutás és távolság több település esetében is probléma);
- problémát jelent, hogy sok a visszaeső beteg, mert a nehéz anyagi helyzetükből adódóan nem váltják ki a gyógyszereket;
- Vegyes praxisok esetében a háziorvosok fokozottan leterheltek;
- Szükség lenne a településen egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő képzési programokra a teljes lakosság és a hátrányos helyzetű csoportok számára is.

Mélyszegénységben élők:

- problémát jelent, hogy sok a visszaeső beteg, mert a nehéz anyagi helyzetükből adódóan nem váltják ki a gyógyszereket;
- Leterhelt a háziorvosi ellátás, a nagyon sok halmozottan hátrányos helyzetű és mélyszegénységben élők miatt.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A háziorvosi- és házigyermekorvosi ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermekorvosi körzetek	Betöltetlen gyermekorvosi körzeti állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok	Gyógyszertárak	Fiókgyógyszertárak
Debreceni járás	101	0	43	0	144	60	0
Debrecen	96		41		137	58	0
Hajdúsámson	5		2		7	2	0

KSH tájékoztatási adatbázis 2023

TEIR 2023

Debreceni járás: A járás mindkét településén biztosított a háziorvosi és a házi gyermekorvosi ellátás. A járásban 101 általános orvosi körzetet van, melyek közül 2022-eben **csak egy volt betöltetlen, de 2023-ra már betöltésre került.** A gyermekorvosi körzetek száma 43 (ebből Debrecenben 41 házi gyermekorvosi körzet biztosítja a 0-14 éves korúak ellátását, egy házi gyermekorvosi körzetre jutó gyermeklétszám átlagosan 630 fő), és nincs betöltetlen állás, ami szintén pozitívumot jelent az ellátáshoz való hozzáférés tekintetében. A felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok száma 144, továbbá 60 gyógyszertár áll rendelkezésre, ami jól jellemzi a járás egészségügyi infrastruktúrájának erősségét és elérhetőségét.

A háziorvosi, házi gyermekorvosi szolgáltatások színvonala megfelelő. A háziorvosok és a házi gyermekorvosok leterheltsége változó, de Hajdúsámson jelezte, hogy a településükön nagyon leterheltek. A problémák megoldása érdekében szükség lenne a **humán erőforrás biztosítására** és további orvosokra,

valamint eszközfejlesztésre. A **házi orvosi ügyelet és a gyermekorvosi ügyelet Debrecenben**, a járásközpontban (10 km távolságra, mintegy 10 perc alatt) érhető el. Az ügyeleti ellátás színvonala megfelelő és jó a színvonala a DE KK Gyermekklinikán működő ügyeletnek. Házi gyermekorvosok látják el a beteg gyermekeket, de súlyos állapot esetén közvetlenül a Gyermekklinika orvosai.

Gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- házi orvosi szolgáltatás igénybevétele nem jelent problémát;
- közel, maximum 10 km távolságra található ügyelet;
- A házi gyermekorvosok egy része az iskola-egészségügyi feladatokban is szerepet vállal, illetve az egyéb szakvizsgálata szerinti szakrendelésen is közreműködik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A házi orvosi- és házigyermekorvosi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett elérhető helyben szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermekorvosi körzetek	Betöltetlen gyermekorvosi körzeti állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró házi orvosok	Gyógyszertárak	Fiókgyógyszertárak
Derecskei járás	20	1	5	0	24	8	5
Derecske	4		2		6	2	0
Esztár	1				1	0	1
Hajdúbagos	1				1	0	1
Hosszúpályi	2				2	1	0
Kismarja	1				1	0	1
Kokad	1	1			0	0	0
Konyár	1				1	1	0
Létavértes	3		1		4	1	1
Mikepércs	2		1		3	1	0
Monostorpályi	1				1	0	1
Pocsaj	1				1	1	0
Sáránd	1		1		2	1	0
Tépe	1				1	0	0

KSH tájékoztatási adatbázis 2023
TEIR 2023

Derecskei járás: Egy település kivételével (Kokad, ahol az ellátás csak helyettesítéssel megoldott) a járás minden településén biztosított a háziorvosi ellátás. A járásban összesen 20 általános orvosi körzet van, és ebből **1 állás volt betöltetlen 2023-ban.** A gyermekorvosi körzetek száma 5, és ebből 2022-ben **1 állás volt betöltetlen (Derecskén), azonban 2023-ra azt is betöltötték.** A felnőtteket és gyermekeket egyaránt ellátó orvosok száma 24, ami azt jelenti, hogy a lakosság számára viszonylag jól elérhető az alapvető egészségügyi ellátás. A gyógyszertárak száma 8, míg a fiókgyógyszertáraké 5 a járásban.

A házi orvosok és a házi gyermekorvosok leterheltsége változó, vannak, akik leterheltek és vannak, akik kevésbé. A házi orvosi, házi gyermekorvosi szolgáltatások színvonala megfelelő.

A **házi orvosi ügyelet, központi ügyelet Derecskén és Debrecenben található.** Az elérhető ügyeleti ellátások színvonala megfelelő. Gyermekorvosi ügyelet nincs. Gyermekorvosi ügyelet Debrecenben és Berettyóújfaluban érhető el. **Derecskén azonban az ügyelet időszakos jelleggel működik (hétköznap 8:00-16.00 között), utána vagy Berettyóújfaluban vagy Debrecenben érhető el.** A járásban az ügyeleti ellátáshoz való hozzáférés néhány település esetében a lakosság számára problémát jelent. Ennek oka az, hogy **tömegközlekedéssel az ügyeletre való eljutás körülményes vagy nem is elérhető, mert nincs járat/közvetlen járat** (pl.: Hosszúpályiból, Kokadból), vagy hétvégén ritkán közlekedő járatok miatt. A lakosok inkább mentőt hívnak vagy Debrecenben veszik igénybe a sürgősségi ellátást, mint a távolságban és ellátásban is sokkal közelebbi lehetőséget. Egyes településeken igényként fogalmazódott meg, hogy az **orvosi ügyeletet célszerű lenne közelebbi településen megszervezni.**

A házi orvosi szolgáltatás tekintetében a hiányosságok, problémák megoldása érdekében szükséges az infrastruktúra fejlesztésére: **rendelő teljes körű felújítására, a rendelő helyiségszámának bővítésére.** További igény lenne a **humán erőforrás bővítésére, (egyes településeken nagyon leterheltek a szakemberek, s a rendelési idő is hosszú a heti óraszámot tekintve), diplomás ápoló bevonása,** aki növelni tudná a prevenció és telemedicinális kapacitást. A járásban van olyan település, ahol a hátrányos helyzetű csoportok a távolság miatt nehezen tudnak hozzáférni a házi orvosi ellátáshoz, itt igényként jelenik meg pl egy kisbusz sofőrrel, mely az utazási nehézségek kiküszöbölésére nyújtana segítséget), a védőnői szolgáltatáshoz (gyerekek egy részét pedig nem viszi el tanácsadásra a szülő). A **hátrányos helyzetű településrészen élők számára szükség lenne megoldani a rendelőbe/tanácsadóba való elszállítás, melyhez kisbusz javasolt sofőrrel.** Az utazással járó nehézségek mellett további **szükség lenne a teljes lakosság betegegyesítésére, főként a hátrányos helyzetűek számára. Infrastrukturális bővítés lenne célszerű néhány településen, valamint további szakdolgozó, esetleg diplomás ápoló bevonására, valamint** kiterjesztett hatáskörű ápoló, dentálhigiénikus, esztétikus alkalmazására a házi orvosi ellátás támogatására, amely **érdemben tudná növelni a prevenció és telemedicinális kapacitást.**

Az egészségügyi dolgozók mentális támogatását több település is megjelölte hiányként, ahol szupervíziós és csapatépítési beavatkozásra lenne szükség. Emellett széleskörű egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő képzési programot is megjelöltek, ami szükséges lenne több tématerületen: (pl. jogszabályban rögzített, térítésmentes, életkor szerinti szűrővizsgálatokon való részvételre ösztönzés, egyéni állapotfelmérés és kockázatbecslés, valamint a stresszoldásra és a kiégés megelőzésére, minimalizálására, kezelésére; szexuális felvilágosító programok megvalósítása a fiatal (14-16 éves) korosztály esetében; szerhasználatot megelőző programok iskoláskorú korosztály esetében; Digitális egészségértés fejlesztése; fogyatékkal élő személyek társadalmi befogadásának elősegítése előadások szervezése által; pozitív pszichológiai tématerülettel összefüggő programok szervezése.)

Mentális egészségfejlesztés, káros szerhasználatot megelőző programokra, az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztésére, digitális egészség fejlesztését célzó programokra nagy szükség lenne a településeken.

Gyermekek:

- a hátrányos helyzetű gyermek egy részét nem viszi a szülő rendszeresen/időben házi orvoshoz, tanácsadásra;

- a lakóhely és az egészségügyi intézmény fizikai távolsága miatt a településeken belül sem megoldott sokszor a főként hátrányos helyzetű gyermekek háziorvoshoz, védőnőhöz való eljuttatása;
- egyes településeken fizikailag egyáltalán nem, vagy csak nehezen megoldott a gyermekeknek a központi ügyeletre való eljutás (közösségi közlekedés hiánya);
- háziorvoshoz való hozzáférés akadályozott a településen (helyettesítéssel megoldott a háziorvosi ellátás);
- házi gyermekorvosi ügyelet egyáltalán nem biztosított a járásban, a gyermekek betegség esetén a járásban nem férnek hozzá a házi gyermekorvosi ügyeleti ellátáshoz;
- egészségnevelés hiánya, betegedukációra lenne szükség.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, romák:

- egyes településeken fizikailag egyáltalán nem, vagy csak nehezen megoldott a központi ügyeletre való eljutás (közösségi közlekedés hiánya);
- háziorvoshoz való hozzáférés akadályozott a településen (helyettesítéssel megoldott a háziorvosi ellátás);
- A háziorvos a helyi idősek otthonában is lát el feladatokat.

Mélyszegénységben élők:

- egyes településeken fizikailag egyáltalán nem, vagy csak nehezen megoldott a központi ügyeletre való eljutás (közösségi közlekedés hiánya);
- egészségnevelés, egészségtudatosság hiánya, betegedukációra lenne szükség,
- a lakóhely és az egészségügyi intézmény fizikai távolsága miatt a településeken belül sem megoldott a családoknak a háziorvoshoz, védőnőhöz való eljuttatás;
- háziorvoshoz való hozzáférés akadályozott a településen (helyettesítéssel megoldott a háziorvosi ellátás);
- **sok a szociálisan rászorult, hátrányos helyzetű páciens, akik nagyobb terhelést rónak a praxisokra, mind a multimorbiditás, mind pedig a betegedukáció és a betegút-szervezés nehezítettsége okán.**

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerül sor:

A háziorvosi- és házigyermekorvosi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermekorvosi körzetek	Betöltetlen gyermekorvosi körzeti állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok	Gyógyszertárak	Fiókgyógyszertárak
Hajdúböszörményi járás	17	0	7	0	24	9	0
Hajdúböszörmény	13		5		18	7	0

Hajdúdorog	4	2	6	2	0
------------	---	---	---	---	---

KSH tájékoztatási adatbázis 2023
TEIR 2023

Hajdúböszörményi járás: A járás egészségügyi ellátásának jellemzése a háziorvosi és házi gyermekorvosi szolgáltatások szempontjából pozitív képet mutat. A járásban összesen 17 általános orvosi körzet működik, a gyermekorvosi körzetek száma 7, és **nincs betöltetlen háziorvosi és házi gyermekorvosi állás**. A felnőtteket és gyermekeket egyaránt ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok száma 24, ami azt mutatja, hogy az egészségügyi alapellátás biztosított a járás lakossága számára. A gyógyszerertárak száma 9, ami biztosítja a gyógyszerellátás alapvető szükségleteit.

A **házi orvosok és a házi gyermekorvosok leterheltsége** praxisonként változó, de jellemzően leterheltek. (Hajdúdorogon a házi orvosoknak, házi gyermekorvosoknak nemcsak egészségügyi, hanem szociális problémákat is kell kezelniük.) A hátrányos helyzetű csoportok hozzáférése az ellátáshoz biztosított. A háziorvosi, házi gyermekorvosi szolgáltatások színvonala jellemzően megfelelő. A háziorvosi szolgáltatás tekintetében a hiányosságok, problémák megoldása érdekében szükség lenne az **eszközellátás, felszereltség javítására (pl. beteghívó rendszer stb.), az eszközelhelyezés megfelelő biztosítására. Humán erőforrás tekintetében szakápolóra (akár diplomás ápoló) lenne szükség, aki végezhetné a krónikus betegek gondozását és a szűréseket**, az egészségügyi dolgozók mentális támogatására. A **szakellátás területén** szükség lenne a szakrendelések előjegyzési idejének kedvező irányba történő javulására, a **hosszú várólista idejének csökkenésére**. Hajdúböszörményben a gyermekorvosi ügyeleten a laborvizsgálat, röntgen, UH órákat is igénybe vesz. Segítségét jelentene többek között gyors teszt vagy ágy melletti kislabor elérhetősége.

Gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, romák, mélyszegénységben élők:

- a szűrések és a krónikus betegek gondozása bár biztosított, de szükség lenne az ellátásokhoz való hozzáférés javítására.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A háziorvosi- és házigyermekorvosi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermekorvosi körzetek	Betöltetlen gyermekorvosi körzeti állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró házi orvosok	Gyógyszerertárak	Fiókgyógyszerertárak
Hajdúhadházi járás	8	0	3	0	11	4	0
Bocskai kert	1				1	1	0
Hajdúhadház	4		2		6	2	0
Téglás	3		1		4	1	0

Hajdúhadházi járás: A járás minden településén biztosított az egészségügyi alapellátáshoz való hozzáférés. 8 általános orvosi körzet működik a járásban, és nincs betöltetlen állás. A gyermekorvosi körzetek száma 3, szintén nem volt közöttük betöltetlen állás. A felnőtteket és gyermekeket egyaránt ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok száma 11, ami biztosítja a járás lakosságának az alapvető egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést. A gyógyszertárak száma 4 és minden településen elérhető a gyógyszertár.

A háziorvosok és a házi gyermekorvosok leterheltsége jellemző. **s szükség lenne a humánerőforrás bővítésére**, így növelve a prevenció és telemedicinális kapacitást. A háziorvosi, házi gyermekorvosi szolgáltatások színvonala jellemzően megfelelő. Az **ügyelet a járásközpontban** biztosított. Az utazással járó nehézségek mellett további **szükség lenne a teljes lakosság betegedukációjára, főként a hátrányos helyzetűek számára**. Tégláson a háziorvosok megítélése alapján, a feladatellátás körülményei, az épület, a rendelő, a felszereltség modern, minden igényt kielégít a betegek, és a dolgozók számára is. A szolgáltatások magas szintű biztosításához új infrastruktúra szükséges Bocskaiertben.

Gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, romák, mélyszegénységben élők:

- egyetlen háziorvos van a településen, kevés az egyre növekvő lakosságszámhoz (pl. Bocskaiert);
- leterheltek a háziorvosok, van ahol új háziorvosi körzet kialakítása indokolt;
- az egészségügyi dolgozók mentális támogatása lenne szükséges;
- szűrések és a krónikus betegek gondozása bár biztosított, de szükség lenne az ellátásokhoz való hozzáférés javítására;
- új épület lenne szükséges a védőnői és a háziorvosi ellátás számára is.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A háziorvosi- és házigyermekorvosi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermekorvosi körzetek	Betöltetlen gyermekorvosi körzeti állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok	Gyógyszertárak	Fiókgyógyszertárak
Hajdúnánási járás	15	0	5	0	20	6	1
Folyás					0	0	0
Görbeháza	2				2	1	0
Hajdúnánás	8		3		11	3	0
Polgár	4		2		6	2	0

Tiszagyulaháza					0	0	1
Újtikos	1				1	0	0

KSH tájékoztatási adatbázis 2023
TEIR 2023

Hajdúnánási járás: A háziorvosi ellátás a járás településeinek többségében biztosított, de 2 településen (**Folyás, Tiszagyulaháza**) **nincs háziorvos** a rendelkezésünkre álló adatok alapján. Az általános orvosi körzetek száma 15, míg a gyermekorvosi körzetek száma 5 és nincs betöltetlen állás. A felnőtteket és gyermekeket egyaránt ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok száma 20, ami biztosítja a járás lakosságának az alapvető egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést. A járáshoz tartozó 6 településből azonban **csak 2 településen (Hajdúnánáson, Polgáron) van házi gyermekorvos.**

A gyógyszerterek száma 7-ről 6-ra csökkent 2023-ra a járásban és 2-ről 1-re a fiókgyógyszertárak száma.

A rendelkezésre álló adatok alapján a háziorvosok és a házi gyermekorvosok leterheltsége jellemző. A háziorvosi, házi gyermekorvosi szolgáltatások színvonala jellemzően megfelelő. Az egészségügyi dolgozók mentális támogatására lenne szükség. Újtikos és Tiszagyulaháza esetében közös háziorvosi körzet működik, egy háziorvossal, azonban házi gyermekorvosi ellátás egyik településen sem elérhető. Az ügyelet a járásközpontban biztosított, de a járás egy településén a közösségi közlekedés hiánya miatt nehézséget jelent a lakosság számára az oda való eljutás. Az ügyelet elérése nehézséget jelent tömegközlekedéssel a lakosok számára részben azért, mert Hajdúnánásra napközben is rendkívül gyér a lehetőség, míg pl. Hajdúböszörménybe általában nincs tömegközlekedés, amikor a legtöbben veszik igénybe az ügyeletet.

Hajdúnánáson a háziorvosok a város központi részén, a szakrendelőbe integráltan dolgoznak, ami előnyös a lakosság részére (pl. szakorvosi konzultáció lehetősége, napközbeni sürgős szakorvosi ellátás, labor és radiológia helyben elérhetősége).

Hiányok:

- az ügyelet elérése nehézséget jelent tömegközlekedéssel a lakosok számára;
- további szakemberek, humán erőforrás biztosítása a leterheltség feloldására, s szélesebb körű vizsgálatok biztosítására;
- utazási nehézségek kiküszöbölésére kisbusz biztosítása;

Gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, romák, mélyszegénységben élők:

- közösségi közlekedés hiánya miatt az ügyeletre való eljutás probléma;
- házi gyermekorvosi ellátás helyben nem elérhető;

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A háziorvosi- és házigyermekorvosi ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermekorvosi körzetek	Betöltetlen gyermekorvosi körzeti állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok	Gyógyszertárak	Fiókgyógyszertárak

Hajdúszoboszlói járás	20	0	6	0	26	10	1
Ebes	3				3	1	0
Hajdúszoboszló	9		4		13	6	0
Hajdúszovát	2				2	1	0
Nádudvar	4		2		6	2	0
Nagyhegyes	2				2	0	1

KSH tájékoztatási adatbázis 2023
TEIR 2023

Hajdúszoboszlói járás: A járás minden településén biztosított a házi orvosi ellátás. Az általános orvosi körzetek száma 20, a gyermekorvosi körzetek száma 6, és volt betöltetlen állás. **Házi gyermekorvosi ellátás azonban csak a járás 2 településén** biztosított, Hajdúszoboszlón és Nádudvaron. A járásban összesen 26 felnőttet és gyermekeket egyaránt ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró házi orvos biztosítja a lakosság egészségügyi ellátását. A gyógyszertárak száma 10 és 1 fiókgyógyszertár érhető el.

A rendelkezésre álló adatok alapján a házi orvosok és a gyermekorvosok jellemzően leterheltek, de a szolgáltatások színvonala kiváló. Az **ügyelet Hajdúszoboszlón érhető el (ami a településeket tekintve 10-18 km-re található), míg a gyermekorvosi ügyelet Debrecenben van (ami pl. Nádudvar tekintetében mintegy 50 km távolságra van. Személygépjárművel kb. 50 percet, közösségi közlekedéssel 1,5-2 órát kell utazniuk a betegeknek.)** Az ellátás színvonalának emeléséhez, a problémák mérséklése céljából az alábbiakra lenne szükség: **humán erőforrás bővítésére** (szakdolgozók bevonására); az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében csapatösszetartó, csapatépítő programok lennének szükségesek, a **lakosság egészségügyi edukációjának** biztosítására (szakrendelések, ambulanciák átláthatóbb előjegyzési rendszerének biztosítása), már általános iskolában is a betegségek megelőzése és a betegszám csökkenése miatt is. Az ügyelet elérése nehézséget jelent tömegközlekedéssel a lakosok számára. További szakemberek, humán erőforrás biztosítása a leterheltség feloldására, s szélesebb körű vizsgálatok biztosítására. Utazási nehézségek kiküszöbölésére kisbusz biztosítása.

Gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- egészségnevelés hiányából adódó magas betegszám
- betegedukáció hiánya
- közösségi közlekedés hiánya miatt az ügyeletre való eljutás probléma.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A házi orvosi- és házigyermekorvosi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermekorvosi körzetek	Betöltetlen gyermekorvosi körzeti állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró házi orvosok	Gyógyszertárak	Fiókgyógyszertárak

Nyíradonyi járás	14	0	3	1	16	5	3
Álmosd	1				1	0	1
Bagamér	1				1	1	0
Fülöp	1				1	0	1
Nyírábrány	2				2	1	0
Nyíracsád	2				2	1	0
Nyíradony	3		2	1	4	1	0
Nyírmártonfalva	1				1	0	1
Újléta	1				1	0	0
Vámospércs	2		1		3	1	0

KSH tájékoztatási adatbázis 2023
TEIR 2023

Nyíradonyi járás: A járásban minden településen van házi orvos, ami 2022-höz képes javulást jelent, (1 településen – Nyírmártonfalván előző évben nem volt). A járásban összesen 14 általános orvosi körzet található. A **gyermekorvosi körzetek száma 3, itt egy állás volt betöltetlen 2023-ban (Nyíradony)**. Összesen 16 olyan orvos van, akik felnőtteket és gyermekeket egyaránt ellátó, területi ellátási kötelezettséggel rendelkeznek. A gyógyszerárak száma 5, míg a fiókgyógyszeráraké 3, amelyek valamelyest javítják az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést a járásban.

A járásban a házi orvosok és a házi gyermekorvosok leterheltsége változó, de inkább jellemző a leterheltség. Az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében csapatösszetartó, csapatépítő programok lennének szükségesek. A **házi orvosi, házi gyermekorvosi szolgáltatások jó színvonalon biztosítottak. Az ügyelet Nyíradonyban és Debrecenben működik** (21 és 38 km közötti távolságra vannak a települések az ügyeleti helyszínektől), de vannak olyan települések, ahol a lakosok számára **kizárólag gépjárművel érhető el, mert nincs tömegközlekedés ügyeleti időszakban (pl. Fülöp, Vámospércs)**. A probléma megoldása érdekében szükség lenne a korábbi OMSZ Pilot projekt szerinti telephely visszaállítására Vámospércsen, ami közlekedési csomópont és könnyebben megközelíthető.

Hiányok:

- az ügyelet elérése nehézséget jelent tömegközlekedéssel a lakosok számára;
- további szakemberek, humán erőforrás biztosítása a leterheltség feloldására, s szélesebb körű vizsgálatok biztosítására;
- utazási nehézségek kiküszöbölésére kisbusz biztosítása;

Gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- Nehézkes az ügyletekre való eljutás - közösségi közlekedés hiánya az ügyeletre való eljutás érdekében

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A házi orvosi- és házigyermekorvosi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Általános orvosi körzetek száma	Betöltetlen felnőtt körzeti orvosi állások	Gyermekorvosi körzetek	Betöltetlen gyermekorvosi körzeti állások	Felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok	Gyógyszertárak	Fiókgyógyszertárak
Püspökladányi járás	24	8	5	0	21	11	4
Báránd	2	1			1	1	0
Bihardancsháza					0	0	0
Biharnagybajom	2	2			0	1	0
Bihartorda	1				1	0	1
Földes	2		1		3	1	0
Kaba	3		1		4	1	0
Nagyrábé	2				2	1	0
Püspökladány	7	1	3		9	5	0
Sáp	1	1			0	0	1
Sárrétudvari	2	1			1	1	0
Szerep	1	1			0	0	1
Tetétlen	1	1			0	0	1

KSH tájékoztatási adatbázis 2023
TEIR 2023

Püspökladányi járás: A járásban az általános orvosi körzetek száma 24, melyek közül míg 2022-ben **6 állás volt betöltetlen, ez 2023-ra 8 állásra növekedett.** A gyermekorvosi körzetek száma 5, ebből nem volt betöltetlen állás 2023-ban (2022-ben 1 betöltetlen állás volt.). A felnőtteket és gyermekeket egyaránt ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró háziorvosok száma 21. A járáshoz tartozó 12 településből 5 településen (Bihardancsháza, Biharnagybajom, Sáp, Szerep, Tetétlen) problémát jelent (csak helyettesítéssel megoldott) a háziorvosi alapellátás biztosítása. A gyógyszertárak száma 11, míg a fiókgyógyszertáraké 4 a járásban.

A rendelkezésünkre álló adatok alapján az elérhető háziorvosi, házi gyermekorvosi szolgáltatások megfelelő szinten biztosítottak, azonban a háziorvosok és a házi gyermekorvosok jellemzően **leterheltek**. A járásban több településen betöltetlenek a körzetek a statisztikai adatok alapján, és a jelenlegi adatok azt mutatják, hogy **több településen továbbra is csak helyettesítéssel megoldott a háziorvosi ellátáshoz való hozzáférés** a településen. Van olyan település is, ahol mindkét háziorvosi körzet betöltetlen és jelenleg egy háziorvos látja el helyettesítésben, napi 2 órában (Biharnagybajom). A **házi orvosi ügyeleti központ Püspökladányban működik, míg a házi gyermekorvosi ügyelet Berettyóújfaluban érhető el.** A hiányosságok, problémák megoldása érdekében a rendelkezésre álló **eszközök korszerűsítése, pótlása és röntgen** beszerzés, további szakemberek alkalmazása (kiterjesztett hatáskörű ápoló, dentálhigiénikus alkalmazását, illetve esztétikus alkalmazását a háziorvosi ellátás támogatása lenne indokolt. Az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében létszámbővítésben, bérfejlesztésben látják a megoldást. A településen szükség lenne egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programokra, szupervizióra.

Hiányok:

- az ügyelet elérése nehézséget jelent tömegközlekedéssel a lakosok számára;
- további szakemberek, humánerőforrás biztosítása a leterheltség feloldására, s szélesebb körű vizsgálatok biztosítására;
- utazási nehézségek kiküszöbölésére kisbusz biztosítása;

Gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, romák, mélyszegénységben élők:

- közösségi közlekedés hiánya miatt az ügyeletre való eljutás probléma;

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A háziorvosi- és házigyermekorvosi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.1.3. Fogorvosi alapellátások, fogorvosi ügyeleti ellátások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: Felhívás 2.1.1. B) c7) 3.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Balmazújvárosi járás		
Balmazújváros	X	-
Egyek	X	-
Hortobágy	-	-
Tiszacsege	X	-
Újszentmargita	X	-

Balmazújvárosi járás: A járásban **Hortobágy településen kívül minden településen helyben** biztosított a fogorvosi ellátás. Hortobágyon a fogászati rendelő biztosított, de **szakemberhiány (fogorvos és asszisztens) miatt nem megoldott** az ellátás helyben. A fogorvosi alapellátás igénybevételének lehetősége azonban településenként különböző helyi szinten. Balmazújvároson fogorvos és gyermek fogorvos is elérhető, míg Egyeken és Újszentmargitán vegyes (felnőtt és gyermek) fogorvosi körzet működik, de Újszentmargitán csak heti 2 alkalommal, fél napot rendelt a fogorvos, a többi napon Tiszacsegén biztosított az ellátás. **A hátrányos helyzetű csoportok fogászati ellátáshoz jutásának esélyei megegyeznek a teljes lakosságéval** a TB által térítésmentesen biztosított ellátások esetében, nem tesznek különbséget az ellátás biztosításakor.

A lakosság fogazatának az állapota változó, de gyakran nem megfelelő, rossz. A fogakkal kapcsolatos főbb probléma: a fogszuvasodás, a fogágy betegségek és a foghiány a felnőttek és gyermekek körében is. A gyermekek fogai elhanyagoltak (pl. Hortobágy). **A lakosság fogorvoshoz fordulásának gyakorisága** változó, van olyan település, ahol rendszeres (pl. Tiszacsege), de **több településen a szükségesnél ritkább** (pl. Újszentmargita, Egyek). A lakosságnak csak egy része jár rendszeresen fogászati szűrővizsgálatra, és **leginkább akut panasszal keresik fel a fogorvost, és utána kis részük jelenik meg további kezeléseken.**

A hátrányos helyzetű csoportok fogazata gyakran rossz/rosszabb, sok esetben elhanyagolt. A **legritkábban a hátrányos helyzetűek veszik igénybe az ellátást és főként akut esetben jelennek** meg a fogászaton, főként foghúzásra, amikor már a fogmegtartó kezelésekre kevés esély van. A fogászati ellátás **a hátrányos helyzetű csoportoknak** is ugyanúgy biztosított, de **a szociális helyzetükből adódóan a térítéses ellátásokhoz való hozzáférésre kevés esélyük van, nem tudják megfizetni. Az esetükben sok esetben fogpótlásra lenne szükség.** Van olyan település is, ahol problémát jelent, hogy a hátrányos helyzetű csoportok kevésbé együttműködőek a fogorvossal, az akut probléma megszüntetése után nem jelennek meg a visszarendelésen. A probléma megoldása érdekében **szükség lenne gyermekkortól kezdődően az óvodai, iskolai prevenciós tevékenységekre, előadásokra és ehhez szakemberek bevonására,** valamint a lakosság hozzáállásának javítására. A rendszeres fogápolás kultúrájának megteremtésével és a prevenció biztosításával a fog- és szájbetegségek mérséklődnének.

A hátrányos helyzetű csoportok: fogazata jellemzően nem megfelelő. A fogászati **ellátást sok esetben csak akut probléma esetén veszik igénybe,** és további fogmegtartó kezelésekre nem jelentkeznek. A hátrányos helyzetű csoportok fogászati kezeléshez jutásának esélyei megegyeznek a teljes lakosságéval a TB által térítésmentesen biztosított ellátások esetében.

Gyermekek:

- óvodai és iskolai prevenció hiánya, előadások, szakemberek hiánya;
- fogápolás kultúrájának a hiánya;
- rendszeres fogászati szűrések hiánya;
- fogászati alapellátás hiánya helyben;
- fogmegtartó kezelése hiánya,
- együttműködés hiánya a fogorvossal az akut probléma megszüntetése után, nem járnak vissza a kezelésre.

Fogyatékosok:

- fogászati alapellátás biztosításának a hiánya speciális esetekben: A fogyatékkal élők csak klinikai körülmények között, szakellátó helyen, gyakran csak altatásban kezelhetők. Általában ez a legbonyolultabb helyzet, mert az utaztatás, a betegszállítás is speciális feladatot jelent, illetve költség szempontjából is megterhelést jelent a család számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A fogorvosi alap- és fogorvosi ügyeleti ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Berettyóújfalui járás		
Ártánd	-	-
Bakonszeg	-	-
Bedő	-	-
Berekböszörmény	-	-
Berettyóújfalu	X	-
Biharkeresztes	X	-
Bojt	X	-

Csökmő	X	-
Darvas	-	-
Furta	-	-
Gáborján	-	-
Hencida	-	-
Komádi	X	-
Körösszakál	-	-
Körösszegapáti	X	-
Magyarhomorog	-	-
Mezőpeterd	X	-
Mezősas	-	-
Nagykereki	-	-
Szentpéterszeg	-	-
Told	-	-
Újiráz	-	-
Váncsod	-	-
Vekerd	-	-
Zsáka	X	-

Berettyóújfalui járás: A járásban a fogászati alapellátás biztosított a lakosság részére, a felnőtteknek és a gyermekeknek is egyaránt, **jellemzően egyes körzetekben/területi ellátással**, azonban **a települések többségén nem érhető el a lakosoknak a fogászati ellátás helyben**. Ezekben a településeken a lakosok jellemzően egy másik, szomszédos településen tudnak hozzájutni az ellátáshoz. A hátrányos helyzetű csoportok járáson, településen belüli fogászati kezeléshez jutásának esélyei a TB finanszírozott ellátásra vonatkozóan nem különböznek a lakosságétól.

A járásban a lakosság fogazatának az állapota változó. A lakosság egy részének a fogazata átlagos állapotú, megfelelő, de a lakosság egy jelentősebb részének sokkal inkább kezeletlen, elhanyagolt, rossz. **A lakosság fogazatának állapota** ebből adódóan **nem mindig függ össze a hátrányos helyzettel**, azonban sokkal inkább jellemzőbb az, hogy **a hátrányos helyzetű csoportok fogazata az átlagnál is elhanyagoltabb, rosszabb**.

A fogorvoshoz fordulás gyakorisága változó. A járás lakosságának egy részére igaz az, hogy a fogorvoshoz fordulás gyakori (pl. Berettyóújfalu, Zsáka) vagy átlagos (pl. Komádi), de sokkal inkább jellemzőbb, hogy a lakosok **ritkán, csak akut probléma esetén veszik csak igénybe az ellátást**. A fogorvoshoz fordulás a hátrányos helyzetű csoportok esetében is változó, de a körükben sokkal inkább jellemző, hogy ritkábban, akut esetben veszik igénybe az ellátást.

A problémák megoldása érdekében **edukációra, a lakosok fogászati ellátáshoz való hozzáállásának javítására és a fogorvosi ellátáshoz való feltételek helyben történő biztosítására** lenne szükség azokon a településeken, ahol a fogászati alapellátás helyben nem biztosított. Továbbá igényként fogalmazódott meg az is, hogy a **speciális eszközellátottság javítása** segítene a hiányosságok mérséklésében, **ismeretterjesztő anyagok lennének szükségesek a hátrányos helyzetű lakosság számára és az alapellátás keretében a fogpótlás térítésmentes biztosítására lenne szükség**.

A hátrányos helyzetű csoportok az anyagiak, a szokások és a tudatosság hiányából fakadóan ritkábban veszik igénybe az ellátást, ebből adódóan a fogazatuk állapota is sok esetben rosszabb, mint

az erre tudatosan figyelő, jobb helyzetben lévő csoportok tagjaié. Az alapellátás keretében a fogászati kezelésekhöz hozzá tudnának jutni, de szociokulturális okokból kifolyólag már a kezelésen való megjelenés sem történik meg sok esetben. A fogazat jó állapotának megőrzése is elsősorban prevenciót igényel. Ebből adódóan **már az óvodában el kellene kezdődnie a fogászati szűrővizsgálatoknak a probléma mérséklése érdekében, majd az éves iskolafogászaton való jelenlét is hiánypótló lenne**, de sok esetben ez a szülőre bízva elmarad.

Gyermekek, nők, idősek, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

- fogorvoshoz fordulás gyakoriságának hiánya,
- tudatos, rendszeres, preventív jellegű fogászati szűrések hiánya,
- edukáció hiánya,
- fogászati ellátáshoz való hozzáállás problémája, kezelésekre való visszajárás hiánya,
- fogorvosi ellátáshoz való feltételek helyben történő biztosítására azokon a településeken, ahol a fogászati alapellátás helyben nem biztosított (többek között Bedő, Váncsod),
- ismeretterjesztő anyagok hiánya,
- térítéses ellátások (pl. fogszabályzó, fogpótlás) igénybevételének hiánya,
- szokás és tudatosság hiánya
- óvodai-iskolai szűrővizsgálatok hiánya;
- a fogyatékos emberek számára fogászati alapellátás biztosításának a hiánya speciális esetekben.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A fogorvosi alap- és fogorvosi ügyeleti ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Debreceni járás		
Debrecen	X	X
Hajdúsámson	X	-

Debreceni járás: A járásban biztosított a fogorvosi alapellátás, a járás minden településén elérhető a fogorvos. **Vegyes fogászati területi ellátási kötelezettségű körzetben érhető el a fogorvosi alapellátás.** A járásban a **fogorvosi ügyelet is elérhető, azonban csak Debrecenben** a vármegyeszékhelyen biztosított helyben, Hajdúsámsonban nem elérhető helyben a lakosoknak. Debrecen város esetén van információ arra vonatkozóan, hogy az iskolafogászati ellátás végzi a gyermekek fogászati szűrését, szükség szerinti ellátását. A fogorvoshoz fordulás gyakorisága a településen szükség szerinti. A fogorvosi alapellátás, szakellátás szélesebb körű elérhetősége lehetővé teszi egyéni igény szerint a fogazat állapotának óvását, megőrzését, javítását. A rendszeres iskolafogászati szűrővizsgálatok, ellátások jelentősen javítják a fiatalok fogazati állapotát. A lakosság fogazatának állapota, az egyéni fogorvoshoz fordulás gyakorisága azonban fejlesztésre szorul. **A rendszeres kampányjellegű, illetve a lakosságközeli fogászati szűrési lehetőségek számának növelésével** javítható a lakosság fogazatának állapota. Emellett rendelő és eszközfejlesztés, folyamatos állagmegóvás szükséges.

Gyermekek, nők, idősek, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

- fogorvoshoz fordulás gyakoriságának hiánya;

- rendszeres kampányjellegű fogászati szűrések hiánya;
- tudatos, rendszeres, preventív jellegű fogászati szűrések hiánya;
- fogápolás kultúrájának a hiánya;
- együttműködés hiánya a fogorvossal az akut probléma megszüntetése után, nem járnak vissza a kezelésre.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A fogorvosi alap ellátás mindenki számára, a fogorvosi ügyeleti ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Derecskei járás		
Derecske	X	-
Esztár	-	-
Hajdúbagos	X	-
Hosszúpályi	X	-
Kismarja	-	-
Kokad	-	-
Konyár	X	-
Létavértes	X	-
Mikepércs	X	-
Monostorpályi	X	-
Pocsaj	X	-
Sáránd	X	-
Tépe	X	-

Derecskei járás: A járásban biztosított a fogorvosi alapellátáshoz való hozzájutás a gyermekeknek és a felnőtteknek is, s a legtöbb településen helyben elérhető a fogorvosi ellátás. Kokad település esetében a létavértesi fogorvosi körzetben biztosított a lakosok fogászati ellátása, míg az esztári és kismarjai lakosok számára Pocsajban biztosított a fogorvosi ellátás. A hátrányos helyzetű csoportok járáson, településen belüli fogászati kezeléshez jutásának esélyei a TB finanszírozott ellátásra vonatkozóan nem különböznek a lakosságétól.

A lakosság fogazata változó a teljes lakosságot tekintve és a hátrányos helyzetű csoportok esetében is. A lakosság egy részének, a hátrányos helyzetűek esetében is, rendezett, közepes a fogazat állapota, de gyakoribb, hogy rendezetlen, rossz, elhanyagolt. Azonban jellemzőbb, hogy a hátrányos helyzetű csoportok tagjainak az átlagnál rosszabb, még inkább elhanyagoltabb a fogazata a gyermekek és a felnőttek körében is.

A fogorvoshoz fordulás gyakorisága is változó. A lakosság egy része rendszeresen jár a fogorvoshoz, vagy általában évente, alkalmasszerűen, illetve **akut probléma esetén jellemzőbb a fogorvoshoz járás**. A hátrányos helyzetű csoportok fogorvoshoz fordulása is változó, de jellemzőbb, hogy ők azok, akik akut esetben fordulnak a fogorvoshoz. A hátrányos helyzetű csoportok fogászati kezelésekre jutásának esélye változó, jellemzően attól függ, hogy mennyire együttműködő a beteg, de az ellátás színvonala ugyanolyan, mint a nem hátrányos helyzetű pácienseknél. A hátrányos helyzetű csoportok tagjainak a jelentős része azonban jellemzően csak fájdalom esetén keresi fel a fogorvost, ugyanakkor problémát jelent, hogy az **akut probléma ellátását követően sokan nem hajlandóak további fogmegtartó kezelésekre visszajárni**. Viszont a hátrányosabb helyzetben lévő gyerekek körében több a jobb fogazatú gyerek (iskolai szűrések alapján) pl.: Sáránd esetében. A lakosok ellátása **inkább alkalmasszerű kezelés keretében történik és nem a megelőzési célú ellátások a jellemzőek**.

A hiányosságok, problémák megoldása érdekében szükség lenne: a lakosság **felvilágosítására**, az edukációra, **tájékoztatásra a prevencióról, a fogápolásról hirdetések, szórólapok formájában is**, a szűrések fontosságára felhívni a figyelmet, az iskolai szűrést követően a problémás **gyermekes esetében a rendelésekre való eljuttatásra, a helyben elérhető fogászati ellátás feltételeinek a megteremtésére** a lakosság fogazatának állapota javítása céljából. Továbbá megfelelő TB alapú támogatásra lenne szükség, mely biztosítja a **minőségben megfelelő fogászati anyagok, gépek beszerzését, a rendelő folyamatos állag megővését**, s ahol a fogorvos másik településen van, ott szükséges lenne egy helyi dentálhigiénikus alkalmazására, helyi szakemberekre, valamint helyben történő fogászati ellátásra és fogászati szűrések biztosítására.

Gyermekek, nők, idősek, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

- fogorvoshoz fordulás gyakoriságának hiánya,
- tudatos, rendszeres, preventív jellegű fogászati szűrések hiánya,
- fogászati alapellátás helyben elérhető hiánya,
- edukáció hiánya,
- tudás hiánya,
- iskolai szűrést követően a problémás gyermekek rendelésekre való eljuttatásának hiánya
- együttműködés hiánya a fogorvossal az akut probléma megszüntetése után, nem járnak vissza a kezelésre.
- a fogyatékos emberek számára fogászati alapellátás biztosításának a hiánya speciális esetekben.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A fogorvosi alap- és fogorvosi ügyeleti ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Hajdúböszörményi járás		
Hajdúböszörmény	X	-
Hajdúdorog	X	-

Hajdúböszörményi járás: A járásban biztosított a fogorvosi alapellátás, a járás minden településén elérhető a fogorvos, és **minden településen több praxis is** segíti a lakosok hozzáférést az ellátáshoz. A lakosság

fogazatának állapota változó, van, ahol inkább átlagos (pl. Hajdúdorog), míg van olyan település is, ahol az ellátás elérhetősége ellenére rossz, elhanyagolt a lakosság fogazata. Hajdúdorogon a hátrányos helyzetű csoportok fogazatának állapota elhanyagolt, különös tekintettel a fogpótlás területén és a férfiak körében. Esetükben **inkább az alkalmilag jelentkező panaszok kezeltetése** jellemző.

A fogorvoshoz fordulás gyakorisága megfelelő, Hajdúbozsörményben inkább jó. **A hátrányos helyzetű csoportok fogorvoshoz fordulása jellemzően ritkább**, inkább az alkalmilag jelentkező panaszok kezeltetése jellemző, de a **tudatos, preventív jellegű, illetve a fogászati szakellátások igénybevétele csekély mértékű, ritka**. A teljes lakosság egy részénél problémát jelent, a hátrányos helyzetű lakoságnál is, hogy sokan csak akut esetben veszik igénybe az ellátást.

A hiányosságok, problémák megoldása érdekében járási szinten szükség mutatkozik a lakosság **széles körű edukációjára, a fogászati alapellátás megerősítésére, a tudatos, preventív jellegű ellátások igénybevételének ösztönzésére**. Továbbá szükség lenne a **fogászati bútorzat beszerzésére, az informatikai rendszer korszerűsítésére**.

Gyermekek, nők, idősek, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

- fogorvoshoz fordulás gyakoriságának hiánya;
- a hátrányos helyzetű célcsoportok edukációjának hiánya;
- tudatos, rendszeres, preventív jellegű fogászati szűrések hiánya;
- fogmegtartó kezelések igénybevételének hiánya.
- a fogyatékos emberek számára fogászati alapellátás biztosításának a hiánya speciális esetekben.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A fogorvosi alap ellátás mindenki számára, a fogorvosi ügyeleti ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Hajdúhadházi járás		
Bocskai kert	X	-
Hajdúhadház	X	-
Téglás	X	-

Hajdúhadházi járás: A járásban jellemzően biztosított a lakosok hozzáférése a fogászati alapellátáshoz. A lakosság egy részének, illetve a hátrányos helyzetű csoportoknak a fogazata elhanyagolt, kevésbé ápoltságban van. A lakoságnál a fogak állapotánál a főbb probléma jellemzően a fogszuvasodás, a fogínygyulladás, és a foghiány.

A fogorvoshoz fordulás gyakorisága változó. **Gyermekkorban inkább megoldott a rendszeres óvodai, iskolai fogorvosi ellenőrzés, kezelés, de a hátrányos helyzetű gyermekeknél gyakrabban jelentkező probléma a fogszuvasodás**. A felnőtteknél és általában a hátrányos helyzetű csoportoknál a fogászati kezelés igénybevétele és rendszeresség elmarad és **leginkább a hátrányos helyzetű csoportok azok, akik jellemzően az azonnali beavatkozást igénylő esetben keresik fel a fogorvosokat**. A gyerekeknél

gyakoribb a fogszuvasodás, a nőknél terhességgel kezdődnek a problémák, az időseknél pedig nemtől függetlenül okoz gondot a foghiány. A nők valamivel többen veszik igénybe az ellátást, mint a férfiak. A hiányosságok, problémák megoldása érdekében járási szinten szükség mutatkozik a lakosság **széles körű edukációjára, a fogászati alapellátás megerősítésére, a tudatos, preventív jellegű ellátások igénybevételének ösztönzésére.** Továbbá szükség lenne a **fogászati bútorzat beszerzésére, az informatikai rendszer korszerűsítésére.**

A lakosság fogazata és a fogorvoshoz járás gyakorisága általános probléma annak ellenére, hogy a járásban is, de a településeken helyben is biztosított a fogászati alapellátás, de a hátrányos helyzetű csoportok esetében a probléma fokozottan jelentkezik és leginkább az azonnal beavatkozást igénylő esetekben veszik igénybe a fogorvosi alapellátást.

Gyermekek, nők, idősek, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

- Gyermekkorban megoldott a rendszeres óvodai, iskolai fogorvosi ellenőrzés, kezelés, azonban 18 éves kor felett az egyén döntése a fogászati kezelés igénybevétele és jellemzően a rendszeresség elmarad és leginkább fájdalom esetén keresik fel a fogorvosokat.
- A gyerekeknél gyakoribb a fogszuvasodás, a nőknél terhességgel kezdődnek a problémák, az időseknél pedig nemtől függetlenül okoz gondot a foghiány. A nők valamivel többen veszik igénybe az ellátást, mint a férfiak.
- fogorvoshoz fordulás gyakoriságának hiánya;
- a hátrányos helyzetű célcsoportok edukációjának hiánya;
- a fogyatékos emberek számára fogászati alapellátás biztosításának a hiánya speciális esetekben;
- tudatos, rendszeres, preventív jellegű fogászati szűrések hiánya;
- fogmegtartó kezelések igénybevételének hiánya;
- főként az időseknél a fogpótlás hiánya;
- fogorvosi ügyelet legközelebb Debrecenben elérhető.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A fogorvosi alap ellátás mindenki számára, a fogorvosi ügyeleti ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Hajdúnánási járás		
Folyás	X	X
Görbeháza	X	-
Hajdúnánás	X	X
Polgár	X	-
Tiszagyulaháza	-	-
Újtikos	X	-

Hajdúnánási járás: A rendelkezésre álló adatok alapján a járásban a fogászati alapellátáshoz való hozzáférés biztosított, azonban nem minden településen érhető el fogorvos. A hátrányos helyzetű csoportok fogorvoshoz fordulásának gyakorisága az átlagosnál is alacsonyabb mértékű és a fogazatuk állapota is jellemzően rosszabb.

A hátrányos helyzetű csoportok fogorvoshoz fordulásának gyakorisága az átlagosnál is alacsonyabb mértékű és a fogazatuk állapota is jellemzően rosszabb. Hajdúnánás járásközpont esetében van információ arra vonatkozóan, hogy a lakosok többsége panasz esetén keresi fel a fogorvost, de kismértékben megjelenik a szűrésekre érkezők számának növekedése is, inkább a fiatalabb korosztály körében. **Hajdúnánáson panoráma röntgen készülékre lenne szükség és térítésmentes biztosítására, mert ez a röntgen csak a vármegyeszékhelyen biztosított a járás lakossága részére.** A gyermekek esetén szükség lenne a **szülők – védőnők – fogorvosok közötti kommunikáció és információ áramlás javítására** a probléma mérséklése céljából. Járási szinten szükség mutatkozik a lakosság **széles körű edukációjára, a fogászati alapellátás megerősítésére, a tudatos, preventív jellegű ellátások igénybevételének ösztönzésére.** Továbbá szükség lenne a **fogászati bútorzat beszerzésére, az informatikai rendszer korszerűsítésére.**

Gyermekek, nők, idősek, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

- fogorvoshoz fordulás gyakoriságának hiánya,
- tudatos, rendszeres, preventív jellegű fogászati szűrésekre járás hiánya,
- fogmegtartó kezelések igénybevételének hiánya,
- a fogyatékos emberek számára fogászati alapellátás biztosításának a hiánya speciális esetekben,
- gyermekek érdekében a szülők – védőnők – fogorvosok közötti kommunikáció és információ áramlás javítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A fogorvosi alap- és fogorvosi ügyeleti ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Hajdúszoboszlói járás		
Ebes	X	-
Hajdúszoboszló	X	-
Hajdúszovát	X	-
Nádudvar	X	-
Nagyhegyes	X	-

A Hajdúszoboszlói járásban a rendelkezésre álló adatok alapján a járásban a fogászati alapellátáshoz való hozzáférés biztosított, a felnőttek és gyermekek egyaránt ellátásra kerülnek. A hátrányos helyzetű csoportok fogászati kezeléseikhez jutásának esélyei a fogászati alapellátás keretében adottak.

A járás települései tekintetében a fogorvoshoz járás gyakorisága több tényezőtől (pl. alapvető szájhigiénéiától, iskolai végzettségtől, dohányzási szokástól) függ, de jellemzően akut probléma esetében és nem megfelelő gyakorisággal látogatják a fogorvost és a lakosság fogazatának állapota rossz. Hiányok kiküszöbölése céljából szükség lenne a lakosság **felvilágosítására, az edukációra, tájékoztatásra a prevencióról, a fogápolásról hirdetések, szórólapok formájában is,** a szűrések fontosságára felhívni a figyelmet, az iskolai szűrést követően a problémás **gyermekek esetében a rendelésekre való eljuttatásra;**

a helyben elérhető fogászati ellátás feltételeinek a megteremtésére a lakosság fogazatának állapota javítása céljából.

Gyermekek, nők, idősek, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

Az iskolaszűrések alkalmával is súlyos fogászati kihívások jelennek meg a gyerekeknél, és a legtöbb diáknak több kezelésre szoruló foga van, míg a felnőttek esetében a probléma fokozottan jelen van. A hátrányos helyzetű csoportok fogorvoshoz fordulásának gyakorisága és a fogazatának az állapota a lakosság átlagánál is problémásabb. A mélyszegénységben élők fogorvoshoz fordulásának gyakorisága az akut ellátásra korlátozódik. Ezen gyermekek esetében jellemző, hogy az iskolaszűréseken kiszűrésre került problémával a szülők csekély mértékben jelennek meg gyermekükkel a rendelésen.

- edukációs, prevenciós programok hiánya (pl. Nádudvar)
- fogorvoshoz fordulás gyakoriságának hiánya,
- tudatos, rendszeres, preventív jellegű fogászati szűrések hiánya,
- fogmegtartó kezeléseken való részvétel hiánya.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A fogorvosi alap ellátás mindenki számára, a fogorvosi ügyeleti ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Nyíradonyi járás		
Álmosd	X	-
Bagamér	X	-
Fülöp	-	-
Nyírábrány	X	-
Nyíracsád	X	-
Nyíradony	X	-
Nyírmártonfalva	X	-
Újléta	-	-
Vámospércs	X	-

Nyíradonyi járás: A rendelkezésre álló adatok alapján a járásban bár a fogászati alapellátáshoz való hozzáférés biztosított, a felnőttek és gyermekek egyaránt ellátásra kerülnek, azonban **nincs minden településen fogorvos**. A hátrányos helyzetű csoportok fogászati kezelésekre jutásának esélyei a fogászati alapellátás keretében a járás azon településeinek esetében biztosítottak leginkább, ahol a településen helyben elérhető a fogorvos. Azokon a településeken, ahol helyben nem elérhető a fogorvosi ellátás, nekik **egy másik település körzetében biztosított (pl. a fülöpi lakosoknak Nyírábrányban, az újlétai lakosoknak Vámospércsen) az alapellátás, amely tömegközlekedéssel is megközelíthető**. A járás lakosságának általános fogazatának állapota változó, van, ahol átlagos (pl. Nyíradony), de jellemzően nem kielégítő. A hátrányos helyzetű csoportoké pedig rossz. A fogorvoshoz fordulás gyakorisága változó, de a lakosok jellemzően csak szükség esetén veszik igénybe az ellátást. A járás azon településein pedig ahol nem

elérhető helyben a fogorvos, csak részben fordulnak a körzethez tartozó fogorvoshoz és kevesen veszik igénybe az ellátást. A járásban Nyíradonyban és Vámospércsen volt példa arra, hogy a nyíradonyi fiatalabb korosztály körében egyre gyakoribb a rendszeres fogorvoshoz fordulás, míg a vámospércsi lakosság körében **egyre nagyobb az igény a konzerváló kezelések, a szűrések és a szájápolási tanácsok iránt, valamint növeli az ellátottak számát a gyerekek rendszeres iskolai szűrése is.**

A **hátrányos helyzetű csoportok esetében** nem csak a rendszer ellátás igénybevételének hiánya jelent jellemzően problémát, és hanem az is, hogy **az előírt kezelést nem csinálják végig és leginkább csak foghúzás esetén fordulnak fogorvoshoz.** Vámospércsen volt példa arra, hogy a hátrányos helyzetű csoportok esetében továbbra is jellemző az akut kezelések igénybevétele, de utóbbi időben az ingyenes konzerváló kezelések száma nő.

A problémák megoldása érdekében jellemzően **helyben biztosított szűrőprogramokra, szűrővizsgálatok szervezésére, tájékoztatásra, prevencióra lenne szükség, esetleg szűrőbuszra.** A lakosság körében a prevenció fontosságának erősítésére és **tértímentesen finanszírozott ellátások körének szélesítésére lenne szükség.** Továbbá eszközfejlesztése, fogászati bútorzat beszerzésére, a humán erőforrás bővítésére lenne szükség a problémák mérséklése céljából.

Gyermekek, nők, idősek, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

- hiányos tudás,
- óvodások, iskolások számára szűrővizsgálatok gyakoriságát, ismeretterjesztő előadások számát növelni szükséges
- edukációs, prevenciós programok hiánya,
- fogorvoshoz fordulás gyakoriságának hiánya,
- tudatos, rendszeres, preventív jellegű fogászati szűrések hiánya,
- fogmegtartó kezelések hiánya,
- szájhygiénés probléma;
- anyagi helyzetből adódó problémák miatt a hátrányos helyzetű csoportok fogazata rossz. Az ingyenes fogászati kezelés elérhető, míg a pótlások anyagi helyzettől függően vehetőek igénybe.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A fogorvosi alap- és fogorvosi ügyeleti ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Fogorvos elérhető a településen	Fogorvosi ügyelet elérhető a településen
Püspökladányi járás		
Báránd	X	-
Bihardancsháza	-	-
Biharnagybajom	X	-
Bihartorda	-	-
Földes	X	-
Kaba	X	-
Nagyrábé	X	-

Püspökladány	X	-
Sáp	-	-
Sárrétudvari	X	-
Szerep	-	-
Tetétlen	X	-

Püspökladányi járás: A rendelkezésre álló adatok alapján a járásban a fogászati alapellátás biztosított a lakosság részére, de nem **minden településen elérhető a fogorvos helyben a gyermekeknek és a felnőtteknek is** (jellemző a vegyes körzet). A hátrányos helyzetű csoportok járáson, településen belüli fogászati kezeléshez jutásának esélyei a TB finanszírozott ellátásra vonatkozóan nem különböznek a lakosságétól. A lakosság fogazatának az állapota változó. A lakosok egy részének a fogazata közepes/átlagos, de sok esetben kevésbé jó, vagy rossz állapotban van, elhanyagolt. A hátrányos helyzetű csoportok fogazata szintén változó, de jellemzően gyakran hiányos, rossz állapotú, elhanyagolt. A lakosság fogorvoshoz járásának gyakorisága nagyon változó. Volt példa olyan településekre, ahol a lakosok nagyrésze rendszeresen jár fogorvoshoz, illetve ahol jelenleg **egyre többen veszik igénybe az ellátásokat, így a megelőző szűrővizsgálatot is**. Volt példa olyan településre is, ahol a lakosok között vannak, akik **igénylik a féléves/éves szűrővizsgálatot, míg mások csak panasz esetén jelentkeznek, és többeket csak külső ráhatás vezérel (pl. terhesgondozás, foglalkozás egészségügy, műtét előtti góckutatás)**. De olyan települések is voltak, ahol a fogorvoshoz fordulás gyakorisága acut jellegű, **a lakosok jellemzően fájdalom esetén veszik igénybe az ellátást**. A hátrányos helyzetű csoportok fogorvoshoz járásának gyakorisága hasonlóan változó a járásban. A hátrányos helyzetű csoportok egy része akár rendszeresen is jár fogorvoshoz akár szűrővizsgálatokra is, míg a többség inkább panasz esetén, acut jelleggel vagy külső ráhatásra (pl. terhesgondozás, foglalkozás egészségügy, műtét előtti góckutatás). Összességében inkább jellemző, hogy a **hátrányos helyzetű csoportok tagjai ritkábban fordulnak fogorvoshoz, de a társadalmi státusz, a hátrányos helyzetbe tartozás és a fogorvoshoz fordulás gyakorisága között nincs mindig összefüggés**. A fogorvoshoz fordulás gyakorisága nem csak a hátrányos helyzetű csoportok esetében gyakran acut jellegű, a lakosok egy jelentős részére is igaz, hogy jellemzően fájdalom esetén veszik igénybe az ellátást. **Az iskola-fogászati szűrések esetében is igaz, hogy a szűrést követően a szülő tudatosságán és a nem feltétlenül a hátrányos helyzeten múlik inkább az, hogy a gyermekét elviszi vagy sem a térítésmentesen, helyben biztosított fogászati kezelésekre**. Sok esetben a szülők elhanyagolják a gyermekeik fogászati kezelését. Azon a hátrányos helyzetű gyermekek esetében még kevésbé jellemző a rendszeresen fogorvoshoz fordulás akár szűrés, akár kezelés szempontjából, gyakran csak akut panasz esetén mennek. A hiányosságok, problémák megoldása érdekében járási szinten szükség mutatkozik a lakosság **széles körű edukációjára, a fogászati alapellátás megerősítésére, a tudatos, preventív jellegű ellátások igénybevételének ösztönzésére**. Emellett az eszközök tekintetében **folyamatos eszközpótlásra és újak beszerzésre** lenne szükség. Azonban a legnagyobb problémát az jelenti, hogy hátrányos helyzetű csoportok a megelőzésről, majd a fogpótlásról sem gondoskodnak, fogorvoshoz ritkán fordulnak. Még **több térítésmentes szolgáltatásra lenne szükség** a lakosok, de főként a hátrányos helyzetű csoportok fogászati ellátásának javítása céljából és a problémák mérséklése érdekében.

Gyermekek, nők, idősek, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

- hiányos tudás;
- tudatos, rendszeres, preventív jellegű fogászati szűrések hiánya;
- megelőző szűrővizsgálaton való részvétel hiánya;
- edukációs, prevenció programok hiánya;

- fogorvoshoz fordulás gyakoriságának hiánya;
- fogmegtartó kezelések hiánya;
- szájhygiénés probléma;
- anyagi helyzetből adódó problémák miatt a TB finanszírozás keretében nem megoldható, anyagi ráfordítást igénylő ellátások hiánya (időseknél inkább a fogpótlás, gyermeknél és felnőtteknél pl. fogszabályozás) ;
- fizetős ellátásra, településen kívüli utazással járó szakellátásra a gyermekek és felnőttek esélyei egyaránt korlátozottak;
- fogyatékkal élők ellátása, ha az alapellátás keretei között nem megoldható, intézményi ellátásba irányítják őket.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A fogorvosi alap- és fogorvosi ügyeleti ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.1.4. A védőnői és az iskola-egészségügyi ellátások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) c7) 3-5; d1) 1-10; d2) 1-4)

A fejezetet rövid összefoglaló indítja, melyet a **védőnői ellátó rendszerben 2023. júliusában bekövetkezett változás** indokol. A fejezet táblázataiban szereplő adatok a KSH legfrissebb, 2022-es adatbázisaiból származnak, melyet a településektől 2024 február-március hónapban visszaérkező információk egészítenek ki.

A Debreceni Egyetem Klinikai Központ Debreceni Alapellátási és Egészségfejlesztési Intézet (DEKK DAEFI) keretein belül 2023. július elsején létrejött a **Debreceni Egyetem Klinikai Központ Vármegyei Védőnői Szolgálat**. A vármegyében lévő összes területi és vegyes körzetet ellátó védőnő munkáltatói feladatait és egységes szakmai irányítását vette át a DEKK Vármegyei Védőnői Szolgálat. Korábban a munkáltatói feladatokat az önkormányzatok látták el, a szakmai irányítást pedig a Kormányhivatalok szakfelügyelő védőnői végezték. Ennek az egységesítésnek köszönhetően egy kézbe került a feladat, a kollegiális védőnői mentorok irányításával. Hajdú-Bihar Vármegyében 82 település 79 védőnői tanácsadójában, 1 vármegyei kollegiális védőnői mentor és 3 városi kollegiális védőnői mentor szakmai vezetésével látják el a területi és vegyes körzetet ellátó védőnők a jogszabályban előírt feladataikat.

A vármegyében a területi, a vegyes és az iskolai védőnői körzetek száma összesen 287 db, ebből a DEKK DAEFI Vármegyei Védőnői Szolgálatnál 2024-es adatok alapján 226 (területi és vegyes) védőnői körzetben 222 védőnő áll alkalmazásban. A vármegyében minden védőnői körzet ellátása biztosított, tartós helyettesítéssel betöltött.

A DEKK DAEFI Iskola-egészségügyi Ellátásánál 35 főállású iskolavédőnő végzi munkáját. A vármegye településein lévő főállású iskolavédőnői körzetek ellátásának biztosítása 2024. júniusában még önkormányzati feladat.

Védőnői ellátásra vonatkozó fontosabb vármegyei statisztikai adatok	2023. év
Védőnői látogatások száma fokozott gondozást igénylőknél (vármegye)*	8.198 fő
Védőnői látogatások száma összesen (vármegye)*	136 073 eset

Fokozott gondozást igénylő várandós anyák száma (vármegye)*	3 329 fő
Fokozott gondozást igénylő 0-6 évesek havi átlagos száma (vármegye)*	3 600 fő
Védőnők összesen (fő) (vármegye)**	222
Betöltött körzeti védőnői állások száma**	226
A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)*	271
Iskola-egészségügyi védőnők száma**	55

*KSH Tájékoztató Adatbázis

** TEIR

A 2023. évi adatok alapján 226 volt a betöltött védőnői állások száma a vármegyében. A védőnők 136 073 esetben végeztek védőnői látogatást, és ebből a fokozott gondozást igénylő védőnői látogatások 8 198 főt érintettek. A védőnői körzetekben a gondozott várandósanyák (fokozott gondozást igénylő anyák) száma 3 329 fő volt és a fokozott gondozást igénylő 0-6 évesek havi átlagos száma 3 600 fő volt.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 97. §-ának b) pontjában (szabályozza a helyi önkormányzatok által fenntartott intézmények működésének szakmai követelményeit, az intézmények dolgozóinak képzési előírásait, ellenőrzi az előírások érvényesülését), valamint az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 16/1972. (IV. 29.) MT rendelet 37. §-a (1) bekezdésének b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 41. §-ának (5) bekezdése alapján határozták meg az iskola-egészségügyi ellátást. A 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet értelmében a 3–18 éves korosztály, valamint a 18 év feletti, középfokú nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevők megelőző jellegű, az egészségügyi alapellátás keretében szervezett iskola-egészségügyi ellátásban való rendszeres részvételéről az óvodák és iskolák gondoskodnak. Az iskola-egészségügyi ellátás iskolaorvos és védőnő együttes szolgáltatásából áll, amelyet fogorvos és fogászati asszisztens közreműködésével látnak el.

Ahol állami oktatási intézmények működnek, ott a települési önkormányzatnak kell az iskolaorvosról és az iskola fogorvosról gondoskodnia, az alapítványi, egyházi iskola esetében a fenntartónak. Azonban azokon a településeken, ahol nincsenek ilyen intézmények, a gyermekek azon a településen veszik igénybe az iskola-egészségügyi ellátást, amely intézménybe a gyermek jár. Így a szolgáltatás mindenki számára elérhető, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatás. Az iskola-egészségügyi feladatot ellátó védőnők szakmai irányítás támogatását a kollegiális védőnői mentorrendszeren keresztül az Országos Kórházi Főigazgatóság látja el.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola-fogorvos
Balmazújvárosi járás	13		
Balmazújváros	7	X	X
Egyek	2	X	X
Hortobágy	1	X	-
Tiszacsege	2	X	X
Újszentmargita	1	X	X

KSH tájékoztatói adatbázis 2022, Települési adatbekerő

A **Balmazújvárosi járásban** a 2022-es statisztikai adatok alapján 13 volt a védőnői dolgozók betöltött állásainak a száma, és minden településen biztosított volt a védőnői ellátás. Két településen (Hortobágy, Újszentmargita) is helyettesítés keretében megoldott a védőnői jelenlét. A család-és nővédelemmel

kapcsolatos szolgáltatások jellemzően elérhetőek, a védőnői szolgáltatás keretében a védőnők a jogszabályban előírtakat elvégzik, a várandós anyák gondozása helyben megfelelő. Egészségügyi szolgáltatások érhetőek el részben az iskolaorvos, részben az iskolafogorvos által biztosított ellátások keretében, településenként eltérő formában. Fejlesztésként megfogalmazódik az az igény, hogy prevenció előadásra lenne szükség a várandós nőknek, illetve szükség lenne a humánerőforrás biztosítására is. A fejlesztések érdekében javaslatként fogalmazódott meg: az iskolaorvoslás központosítása, pszichológus, gyógytornász, dietetikus bevonása a további fejlesztések érdekében. Volt példa arra is, hogy a védőnő és/vagy az iskolaorvos a gyermekvédelmi jelzőrendszerben is részt vesz. Problémaként fogalmazódott meg, hogy a hátrányos helyzetű csoportok problémáit egyre nehezebb orvosolni, a várandós anyák gondozását nehezíti a szakellátás távolsága, humánerőforrás hiányából (pl. iskola-fogorvos, védőnő helyettesítésben heti 1-2 nap van a településen) és a feladatmennyiségből adódóan az óvodákban, iskolákban inkább hiányos a szolgáltatás; A védőnők leterheltsége, mentális terhelése nagy. Gyermek, nők, romák, fogyatékosok, mélyszegénységben élők:

- több településen csak helyettesítéssel megoldott a védőnői jelenlét
- Az óvodákban, oktatási intézményekben a védőnői jelenléttel minimális az elégedettség. Az oltások, státuszvizsgálatok megtörténnek, de másra idő hiányában nincs lehetőség
- Az óvodákban, oktatási intézményekben jelenleg csak a legszükségesebb védőnői feladatok ellátása történik
- A védőnői munka a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozókkal összefüggésben kiváló.
- a hátrányos helyzetű családok problémáit egyre nehezebb orvosolnia a védőnőnek
- Fontos a balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás előadások és bemutatók szervezése a szülők számára, különös tekintettel a veszélyes anyagokkal (vegyszerekkel, mérgező anyagokkal, gázokkal, pl.: szén-monoxiddal) kapcsolatos ismeretek bővítésére a gyermekek/felnőttek körében előforduló mérgezések megelőzésére.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A védőnői és iskolaorvosi ellátások mindenki, míg az iskolafogorvosi ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola-fogorvos
Berettyóújfalui járás	21,5		
Ártánd	0	-	-
Bakonszeg	0,25	X	-
Bedő	0	-	-
Berekböszörmény	0	X	-
Berettyóújfalu	10	X	X
Biharkeresztes	3	X	-
Bojt	0	X	X

Csökmő	1	X	X
Darvas	0,25	-	-
Furta	0	X	-
Gáborján	0	X	-
Hencida	1	X	-
Komádi	2	X	X
Körösszakál	0	X	-
Körösszegapáti	1	X	-
Magyarhomorog	1	X	-
Mezőpeterd	0	-	-
Mezősas	0	-	-
Nagykerek	0	-	-
Szentpéterszeg	0	X	-
Told	0	-	-
Újiráz	0	X	-
Váncsod	1	X	-
Vekerd	0	-	-
Zsáka	1	-	X

KSH tájékoztatási adatbázis 2022, Települési adatbekerő 2024

A Berettyóújfalvai járásban a 2022-es statisztikai adatok alapján 21,5 volt a védőnői dolgozók betöltött állásainak a száma, és minden településen biztosított volt a védőnői ellátás. A települések döntő többségében a védőnői szolgálat leterhelt, inkább a kisebb településeken nem leterhelt. A területi védőnői ellátás a védőnők illetékességi területén lakcímmel rendelkező, vagy életvitelszerűen ott tartózkodó és a védőnői gondozás iránti igényt írásban bejelentő várandós és gyermekágyas anyákat, újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekeket, valamint fiatalokat érinti.

A család- és nővédelemmel kapcsolatos szolgáltatások jellemzően elérhetőek. A védőnői szolgáltatás keretében a védőnők a jogszabályban előírtakat elvégzik, a várandós anyák gondozását megfelelően ítélte a legtöbb település.

Ahol állami oktatási intézmények működnek, ott a települési önkormányzatnak kell az iskolaorvosról és az iskola fogorvosról gondoskodnia, az alapítványi, egyházi iskola esetében a fenntartónak. Azonban azokon a településeken, ahol nincsenek ilyen intézmények, a gyermekek azon a településen veszik igénybe az iskola-egészségügyi ellátást, amely intézménybe a gyermek jár. Így a szolgáltatás mindenki számára elérhető, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatás.

A hátrányos helyzetű csoportok hozzáférése az ellátásokhoz általában megfelelő, de több esetben is hozzájárul ezen csoportok nagy arányú létszáma a leterheltséghez. Az iskolaorvos és iskolafogorvos ellátások részben érhetőek el a járásban. Több település fejlesztési igényként fogalmazta meg, az infrastrukturális (műszerezettség fejlesztése, orvosi szoba) fejlesztést, emellett a humán erőforrás létszámának növelését is, vagy óraszám növelését. Fontosnak tartják a gyógypedagógiai terület fejlesztését és a korai fejlesztés bevezetését, s átfogó prevenciók előadásokra, szorosabb együttműködésre lenne szükség a fejlesztő központokkal és a szakemberekkel a további fejlesztések céljából. A szülők részéről az együttműködés és a tudatosság hiánya a legfőbb probléma forrás. Fejlesztő pedagógus, logopédus nagy segítség lenne. A

gyermek nagy száma mentális problémákkal küzd. Szükség lenne egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programokra. Szükség lenne az általános iskola felső tagozatában a nem kívánt terhesség elkerülése érdekében megfelelő bemutató eszközökkel felvilágosításra.

Igény mutatkozik a humán erőforrás bővítésére. (Többek között fejlesztő pedagógusra lenne szükséges, valamint gyógypedagógiai terület fejlesztésében, és a korai fejlesztésben 0-3 évig további együttműködések tartanak fontosnak a védőnők.) A településeken támogatni szükséges az egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programokat. Fontos a balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás előadások és bemutatók szervezése a szülők számára, különös tekintettel a veszélyes anyagokkal (vegyszerekkel, mérgező anyagokkal, gázokkal, pl.: szén-monoxiddal) kapcsolatos ismeretek bővítésére.

Gyermekek, nők, mélyszegénységben élők, romák, fogyatékkal élők:

- A védőnői munka során a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozók egyenlően eséllyel férnek hozzá a szolgáltatáshoz.
- hátrányos helyzetű csoportok nagy létszáma járul hozzá a védőnői leterheltséghez
- A hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozókkal összefüggésben kifejtik, hogy ismerni kell a kultúrájukat, hagyományait, szokásait. Ha érzik, hogy segítő szándékkal fordulnak feléjük, együttműködőek és igyekeznek betartani az utasításokat.
- A hátrányos helyzetű csoportok védőnői ellátása fokozott gondozás keretén belül történik szükség esetén többszöri látogatás, probléma esetén családsegítő munkatárssal együttműködve történik. A várandós anyák felvétele többnyire időben 12 hét betöltése előtt történik, egy-két esetben előfordul magasabb terhességi korban történő felvétel is.
- A védőnők nagyrésze részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszerben és kiváló a kapcsolattartás a különböző szakterületek szakembereivel.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A védőnői és iskola-egészségügyi ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola-fogorvos
Debreceni járás	112		
Debrecen	106	X	X
Hajdúsámson	6	-	-

KSH tájékoztatási adatbázis, 2022 Települési adatbekerő 2024

Debreceni járás: A rendelkezésre álló adatok alapján a járásban az iskolaorvos és az iskolafogorvos részben biztosított. Debrecenben iskolaorvos és iskola-fogorvos is elérhető, míg Hajdúsámsonban egyik sem. A **védőnői ellátás biztosított**, a járásban 112 védőnő dolgozik és ebből 106 Debrecenben és 6 Hajdúsámsonban. A **család és nővédelemmel kapcsolatos szolgáltatás biztosított**.

Debrecenben a NEAK által finanszírozott ellátás mellett a jelentős számú, igényesen kialakított, korszerű, diagnosztikai eszközökkel felszerelt magánfinanszírozott rendeléseken is elérhető a család- és nővédelemmel kapcsolatos szolgáltatás.

A védőnők részt vesznek a gyermekvédelmi jelzőrendszerben, az együttműködés jó, egymást segítő, támogató szakmai együttműködés van a különböző szakterületek szakembereivel. A további együttműködések erősítése céljából szükség lenne a kortárs segítőcsoportok dominanciájának növelésére, ill. a közösségi média széles körű együttműködésének, igénybevételére, valamint a szakellátásokat biztosító intézményrendszerrel konzultatív együttműködésre. Az iskolaorvosi és az iskolafogorvosi ellátás részben biztosított a járásban, mert Debrecenben mindkettő elérhető, azonban Hajdúsámsonban egyik sem. Hajdúsámsonban jelzik, hogy az iskolaorvosi feladatokat ellátni praxis mellett nagyon nehéz, a szolgáltatást főfoglalkozású iskolaorvossal kellene betölteni.

Ahol állami oktatási intézmények működnek, ott a települési önkormányzatnak kell az iskolaorvosról és az iskola fogorvosról gondoskodnia, az alapítványi, egyházi iskola esetében a fenntartónak. Azonban azokon a településeken, ahol nincsenek ilyen intézmények, a gyermekek azon a településen veszik igénybe az iskola-egészségügyi ellátást, amely intézménybe a gyermek jár. Így a szolgáltatás mindenki számára elérhető, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatás.

Gyermekek, nők, mélyszegénységben élők, romák, fogyatékkal élők:

- szolgáltatást főfoglalkozású iskolaorvossal kellene betölteni (Hajdúsámson)
- az együttműködések erősítése érdekében szükség lenne a kortárs segítőcsoportok dominanciájának növelésére, a közösségi média széles körű együttműködésének, igénybevételére, valamint a szakellátásokat biztosító intézményrendszerrel konzultatív együttműködésre (Debrecen).

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A védőnői és iskola-egészségügyi ellátások járásszékhelyen mindenki számára, míg Hajdúsámsonban nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola-fogorvos
Derecskei járás	21		
Derecske	4	X	X
Esztár	1	X	X
Hajdúbagos	1	X	X
Hosszúpályi	3	X	X
Kismarja	1	X	-
Kokad	0	X	-
Konyár	1	X	-
Létavértes	4	X	X
Mikepércs	2	X	X

Monostorpályi	1	-	-
Pocsaj	1	-	X
Sáránd	1	X	X
Tépe	1	X	X

KSH tájékoztatási adatbázis 2022, Települési adatbekérő 2024

A Derecskei járásban a 2022-es statisztikai adatok alapján 21 volt a védőnői dolgozók betöltött állásainak a száma, és minden településen biztosított a védőnői ellátás. Több településen leterhelt a védőnői szolgálat. Az iskolaorvosi és iskolafogorvosi szolgáltatás is jellemzően elérhető szolgáltatás a járásban. Ahol állami oktatási intézmények működnek, ott a települési önkormányzatnak kell az iskolaorvosról és az iskola fogorvosról gondoskodnia, az alapítványi, egyházi iskola esetében a fenntartónak. Azonban azokon a településeken, ahol nincsenek ilyen intézmények, a gyermekek azon a településen veszik igénybe az iskola-egészségügyi ellátást, amely intézménybe a gyermek jár. Így a szolgáltatás mindenki számára elérhető, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatás.

A településen élő családok és női lakosság számára elérhető a védőnői szolgáltatás. A gyermek- és családvédelem főként a kiemelten fontos szereppel bíró védőnői szolgálaton keresztül valósul meg. A védőnők az egészségvédelem, a betegségek kialakulásának megelőzése, valamint az egészségfejlesztés területein összetett, egészségmegőrző, családvédelmi szolgáltatást biztosítanak. A védőnő részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszerben.

Fejlesztési igény több település esetében is megfogalmazódott: infrastrukturális fejlesztés (műszerezettség, eszközök (pl.: hallásvizsgáló, digitális vérnyomásmérő, informatikai eszközök, bútorok (pl.: pelenkázó, padok, szekrények) épület) igénye jelent meg, továbbá humán erőforrásra, prevenciós és fejlesztői programok szervezésére. Fontos a balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás előadások és bemutatók szervezése a szülők számára, különös tekintettel a veszélyes anyagokkal (vegyszerekkel, mérgező anyagokkal, gázokkal, pl.: szén-monoxiddal) kapcsolatos ismeretek bővítésére. Az eddigi tapasztalatok alapján az egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programokon a részvételi arány alacsony, ennek növelése szükséges. (például.: Életmódváltó és közösségi egészségnevelési programok megvalósítása; Dohányzásról való leszokást, ill. alkoholoról való leszokást támogató programok, szolgáltatások megvalósítása; Szülésre / családdá válásra felkészítő tanácsadás; Az anyák egészségtudatos magatartását, mentális egészségfejlesztését támogató közösségi tevékenységek és kommunikációs kampányok megvalósítása (pl.: a csecsemő anyatejes táplálásának/szoptatásának népszerűsítése; a kisgyermek otthoni táplálásában az egészséges táplálkozás (kevesebb só, cukor fogyasztása, vízivás fontosságának hangsúlyozása) népszerűsítését célzó előadások szervezése)).

Adminisztrációs terhek csökkentésére lenne igény. A védőnő részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszerben, kiváló az együttműködés. A szakorvosokkal való szorosabb együttműködést tartanak fontosnak. A Védőnői Szolgálat épületének, helyiségének felújítása, új, korszerűbb eszközök beszerzése a szükséges szűrések elvégzéséhez. Továbbá fontos lenne egészségügyi szoba kialakítása, ahol indokolt.

Gyermekek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- azon gyermekek körében, akiknek szükségük van logopédus, pszichológus, gyógytornász vagy egyéb szakember segítségére, a fejlesztések esetében szükséges lenne ezeknek a szolgáltatásoknak a helyben történő biztosítása
- Szükség lenne a településen egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő képzési programokra, pl. mentális egészségfejlesztés, szexuális felvilágosító programok megvalósítása a fiatal (14-16 éves) korosztály esetében, szerhasználatot megelőző programok iskoláskorú korosztály esetében stb. Javasolt lenne a további fejlesztések érdekében az autizmussal, egyéb nehézségekkel élők kezelésére, fejlesztésére is.

- A korai fejlesztés (gyógytorna, logopédia, heti egyszeri labor kiszállás, havi rendszerességgel nőgyógyász kiszállás) helyben történő biztosítására lenne szükség, mert csecsemővel, kisgyerekkel nehéz megoldani a szülőknek a megyeszékhelyre történő utazást.
- A hátrányos helyzetű csoportok (nők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák) számára esélyteremtő jelentőségű a védőnők tevékenysége. A gyermekvédelmi jelzőrendszerben részt vesznek, együttműködnek a szociális ágazatokkal, így csökken a gyermekek elhanyagoltsága.
- A településen élő családok és női lakosság számára elérhető a védőnői szolgáltatás
- Derecskén koordinálják a nők részére szervezett szűrővizsgálatokat
- A különféle egészségügyi szűréseknek köszönhetően több gyermek jut el időben az orvosi ellátó rendszerbe. A tisztasági vizsgálatoknak köszönhetően megfékezhetőek az élőködők elszaporodása, járványos terjedése. A gyermekvédelmi jelzőrendszerben részt vesznek, együttműködnek a szociális ágazatokkal, így csökken a gyermekek elhanyagoltsága. Derecske
- Az óvodában és az oktatási intézményekben a kötelező szűrővizsgálatok (pl. fejtetű vizsgálat), tisztasági szűrések, és kampányoltások hiánytalanul megtörténnek.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A védőnői és iskola-egészségügyi ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola-fogorvos
Hajdúböszörményi járás	20		
Hajdúböszörmény	15	X	X
Hajdúdorog	5	X	X

KSH tájékoztatási adatbázis 2022, Települési adatbekerő 2024

A Hajdúböszörményi járásban a 2022-es statisztikai adatok alapján 20 volt a védőnői dolgozók betöltött állásainak a száma, és mindkét településen biztosított a védőnői ellátás, illetve az iskolaorvosi és iskolafogorvosi ellátás is.

A településeken a család- és nővédelemmel kapcsolatos szolgáltatások elérhetőek mindenki számára. A védőnők a várandósgondozásban, valamint a csecsemő-és kisgyermekgondozásban vesznek részt a nőgyógyászattal, háziorvosokkal, házi gyermekorvosokkal együtt. A védőnői szolgálat nagyon leterhelt. A településeken igényként fogalmazódott meg a humán erőforrás fejlesztés. Fontos lenne, hogy bizonyos szakemberek (és az általuk nyújtott szolgáltatások) államilag finanszírozott formában (pl.: csecsemőkori csípőszűrés, csecsemőkori hallásszűrés, gyógytornász, logopédia, pszichológus, fejlesztő pedagógus) helyben legyenek elérhetőek.

A településeken igény jelentkezik az egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programokra. Fontos a balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás előadások és bemutatók szervezése a szülők számára, különös tekintettel a veszélyes anyagokkal (vegyszerekkel, mérgező anyagokkal, gázokkal, pl.: szén-monoxiddal) kapcsolatos ismeretek bővítésére.

Gyermekek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- A védőnők a településen nagyon leterheltek, sokrétű és azonnali megoldásra váró problémáival találkozhatnak a mindennapi munkájuk során.
- szükséges lenne, hogy helyben elérhetőek legyenek bizonyos szakemberek, ellátások (hetente – kéthetente), államilag finanszírozott formában (pl. csecsemőkori csípőszűrés, csecsemőkori hallásvizsgálat, gyógytornász, logopédia, pszichológus, fejlesztő pedagógus).
- A házi gyermekorvost sok esetben egy bizonyos életkor felett már nem keresik fel a szülők rendszeresen, ezért a szűrések elvégzésében jó, ha segít az iskolaorvos.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A védőnői és iskola-egészségügyi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola- fogorvos
Hajdúhadházi járás	14		
Bocskai kert	2	X	-
Hajdúhadház	9	X	X
Téglás	3	X	X

KSH tájékoztatói adatbázis 2022, Települési adatbekérő 2024

A Hajdúhadházi járásban a 2022-es statisztikai adatok alapján 14 volt a védőnői dolgozók betöltött állásainak a száma, minhárom településen elérhető a védőnői szolgáltatás (területi és iskolavédőnői ellátás biztosított és teljeskörű szolgáltatást nyújtanak), azonban Bocskai kert és Hajdúhadházon a szolgálat nagyon leterhelt. Bocskai kert és Téglás esetében a család- és nővédelemmel kapcsolatos szolgáltatások elérhetőek, Hajdúhadház esetében kevésbé. A várandós anyák gondozása megfelelő színvonalú a járás településein, és a védőnők részt vesznek a gyermekvédelmi jelzőrendszerben is. A településeken a védőnői szolgálat infrastrukturális fejlesztése igényként jelent meg: új épület építése, új eszközök beszerzésére lenne szükség. A településeken igény jelentkezik az egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programokra is. Fontos a balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás előadások és bemutatók szervezése a szülők számára.

Gyermekek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- egy újabb védőnői körzet kialakítása szükséges (Bocskai kert)
- A védőnői munka során az ellátottak döntő része a hátrányos helyzetű csoportból kerül ki
- a településeken a gondozotti létszám közelíti a maximálisan ellátható létszám adatokhoz
- Az egészségügyi szolgáltatások minősége a közoktatási intézményekben megfelelő. A védőnő részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszerben. Az óvodákban, oktatási intézményekben igény lenne a gyakoribb jelenlétre.
- Az iskola-fogorvosi szűrés is rendszeres.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A védőnői és iskolaorvosi ellátások mindenki, míg az iskolafogorvosi ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola-fogorvos
Hajdúnánási járás	15		
Folyás	0	-	-
Görbeháza	1	X	-
Hajdúnánás	9	X	X
Polgár	4	X	X
Tiszagyulaháza	0	X	-
Újtikos	1	X	X

KSH tájékoztatási adatbázis 2022, Települési adatbekérő 2024

A Hajdúnánási járásban a 2022-es statisztikai adatok alapján 15 volt a védőnői dolgozók betöltött állásainak a száma, az elérhető Települési adatbekérők információi alapján Hajdúnánás, Polgár és Újtikos településeken elérhető a védőnői szolgáltatás, a statisztikai adatok alapján Folyáson és Tiszagyulaházán nem. Tiszagyulaháza és a szomszédos Újtikos községek tekintetében egy védőnő látja el a feladatokat helyben, betöltetlen védőnői státusz nincs. A védőnői szolgálat feladatait szintén Újtikkal együtt látja el a település, a két községben egy védőnő dolgozik.

Azok a település lakói sem maradnak szolgáltatás nélkül, ahol nincs védőnő, mivel a helyettesítés megoldott. Folyáson a szolgálatot a Polgáron működő Pétegisz Nonprofit Kft látja el. Polgár és Hajdúnánás esetében a közoktatási intézményekben az egészségügyi szolgáltatások jelenléte megfelelő.

Polgár esetében megjelenik infrastrukturális fejlesztési igény: a szűrésekhez szükséges tárgyi feltételek és a járműellátottság megoldására lenne szükség. Tiszagyulaháza és Újtikos közösen, egy védőnővel látja el a szolgáltatást, mivel a községek társulást hoztak létre a feladatok ellátására Tiszagyulaháza székhellyel.

Gyermekek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- infrastrukturális fejlesztési igény
- Az óvodákban, oktatási intézményekben a védőnői jelenléttel elégedettek. Az óvodában és az oktatási intézményekben a kötelező szűrővizsgálatok (pl. fejtetű vizsgálat), tisztasági szűrések, és kampányoltások hiánytalanul megtörténnek.
- 1-1 körzethez a jogszabályban meghatározott gondozotti létszámtól lényegesen kevesebb létszám tartozik
- minden gyermek hozzájut a védőnői szolgáltatáshoz.
- az iskolaorvosi-fogorvosi szűrések rendszerezettek.
- A településen élő családok és női lakosság számára elérhető a védőnői szolgáltatás.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A védőnői és iskolaegészségügyi ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola- fogorvos
Hajdúszoboszlói járás	22		
Ebes	3	X	X
Hajdúszoboszló	12	X	X
Hajdúszovát	2	X	X
Nádudvar	4	X	X
Nagyhegyes	1	X	X

KSH tájékoztatási adatbázis 2022, Települési adatbekérő 2024

A Hajdúszoboszlói járásban a 2022-es statisztikai adatok alapján 22 volt a védőnői dolgozók betöltött állásainak a száma, és az összes településen biztosított a védőnői szolgáltatás, illetve az iskolaorvosi és iskolafogorvosi ellátások is elérhetők. A legtöbb település védőnője részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszerben. A településeken a család- és nővédelemmel kapcsolatos szolgáltatások elérhetősége megfelelő, elérhető a védőnői szolgáltatás.

Fejlesztési javaslatként a járás települései tekintetében humánerőforrásra, fejlesztési programokra és infrastrukturális fejlesztésre vonatkozó igényeket fogalmaztak meg. Minden oktatási intézmény rendelkezzen felszerelt iskolaorvosi szobával. Rendszeres iskolavédőnői munkához kapcsolódó továbbképzések biztosítása elérhető közelségben, különös tekintettel az egészségnevelésre. Az egészségneveléshez szükséges demonstrációs és oktató eszközök biztosítása. További egyműködések vonatkozásában igényként fogalmazzák meg alapítványok és egyesületek bevonását, amelyek térítésmentesen segítséget nyújtanak az iskolai egészségfejlesztésben. Gépbeszerzés lenne szükséges: Szűrőaudiométer az iskolások hallásvizsgálatához, vérnyomásmérők. A felvilágosító előadásokhoz projektor és vászon. Az egészségügyi dolgozók mentális támogatása érdekében csapatösszetartó, csapatépítő programokra lenne szükség. Egyes szervezeti egységek számára speciális tanfolyamok pl. konfliktuskezelés. Szükségnek tartják egészségnapok szervezését. Fontosnak tartják a szexuális felvilágosító programok megvalósítását a fiatal (14-16 éves) korosztály esetében, a nőgyógyászati szakrendelésen és az iskolavédőnői munka során fontos a szexuális felvilágosítás, ehhez az előadást biztosító eszközök beszerzése szükséges. Az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztése keretében dietetikai előadásokhoz az előadást biztosító eszközök beszerzését is szükségesnek tartják. Valamennyi témában nagy szükség van az egészségfejlesztésre lakossági szinten térítésmentes formában. Fontos a balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás előadások és bemutatók szervezése a szülők számára, különös tekintettel a veszélyes anyagokkal (vegyszerekkel, mérgező anyagokkal, gázokkal, pl.: szén-monoxiddal) kapcsolatos ismeretek bővítésére. Egyéni szinten a területi védőnői ellátás biztosítja a szülésre/családdá válásra felkészítő

tanácsadást, közösségi szinten azonban az összes egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő témában szükség lenne programokra.

A védőnők leterheltsége az átlagosnál nagyobb, különösen Nádudvar tekintetében.

A közoktatási intézményekben az iskolaorvosi ellátás jól működik, a fogorvosi azonban csak részben. A további fejlesztések érdekében az intézményekben kialakított orvosi szoba vizsgálatokhoz szükséges eszközökkel való felszerelésére (hallásvizsgáló, magasságmérő, látásvizsgáló tábla, vérnyomásmérő) lenne szükség azért is, hogy a védőnő és az orvos több feladatot végezhesen együtt, mint a jelenlegi rendszerben. A hiányosságok, problémák megoldása érdekében szükség lenne továbbá a közszférában dolgozók folyamatos edukációjára és az alapellátás keretében az eszközpark bővítésére.

Gyermekek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- prevenciók előadások tartására lenne szükség az iskolában
- orvosi szoba vizsgálatokhoz szükséges eszközökkel való felszerelésére (hallásvizsgáló, magasságmérő, látásvizsgáló tábla, vérnyomásmérő) eszközfejlesztésre lenne szükség.
- Van olyan település, ahol nincs nőgyógyász, egyre kevésbé fogadják el a kismamák a területileg illetékes várandós gondozást ebből adódóan, aki megteheti magánrendelésre megy.
- A településen élő családok és női lakosság számára elérhető a védőnői szolgáltatás.
- Szorosabb az iskolavédőnő és a tanulók közötti kapcsolat azon intézményekben, ahol helyben az orvosi szobában az iskolavédőnő rendszeresen elérhető. Az iskolaorvosi ellátás mindenhol biztosított, azonban előnyt jelent, ha az iskolaorvos rendszeresen az adott intézmény orvosi szobájában tudja ellátni feladatait.
- Baba-Mama klubfoglalkozások szervezésére van igény, továbbá az óvodában a gyerekek egészségének megőrzését, fejlesztését segítő feladatokra, a krónikus beteg gyermek integrációjának segítésére.
- Az iskolaorvos rendszeresen végzi az iskolai szűrővizsgálatokat, a védőoltások szervezésében, lebonyolításában aktívan részt vesz.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A védőnői és iskola-egészségügyi ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola-fogorvos
Nyíradonyi járás	14		
Álmosd	1	X	-
Bagamér	2	-	-
Fülöp	1	X	-
Nyírábrány	2	X	-
Nyírac nád	2	X	X
Nyíradony	3	X	X

Nyírmártonfalva	1	-	-
Újléta	0	X	-
Vámospércs	2	X	X

KSH tájékoztatási adatbázis 2022, Települési adatbekérő 2024

A Nyíradonyi járásban a 2022-es statisztikai adatok alapján 14 volt a védőnői dolgozók betöltött állásainak a száma és a járás összes településén elérhető a védőnői szolgáltatás. A járás településeinek többségében alacsony vagy közepes leterheltség jellemző a védőnői szolgálat munkatársai körében, Bagaméron azonban a védőnők leterheltsége magas. A család- és nővédelemmel kapcsolatos szolgáltatások elérhetőek a településeken. A várandós anyák gondozásának színvonala megfelelő. Az óvodában, oktatási intézményben a védőnői jelenlét folyamatos. A védőnő részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszerben, s jó az együttműködés a különböző szakterületek szakembereivel.

A járásban fejlesztési igényként megfogalmazódik a prevenció és egészségfejlesztéssel kapcsolatos programok számának növelése. A védőnői szolgálat helyisége elavult, szükség lenne új, modern, a mai kor elvárásainak megfelelő helyiségre, valamint eszközökre, bútorzatra a fejlesztés érdekében és a hiányosságok megoldása céljából. Az infrastruktúrára (felszerelés, épület), és a humán erőforrásra vonatkozó fejlesztések szükségesek. A településen mindenféle egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programra széles körben szükség lenne. Fontos a balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás előadások és bemutatók szervezése a szülők számára, különös tekintettel a veszélyes anyagokkal (vegyszerekkel, mérgező anyagokkal, gázokkal, pl.: szén-monoxiddal) kapcsolatos ismeretek bővítésére. További fejlesztések érdekében gyógytornászra, logopédusra, gyermekpszichológusra általános igény fogalmazódott meg.

Gyermekek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- A szakemberek a házi orvos bevonását tartanák fontosnak a gyermekvédelmi jelzőrendszerbe.
- Több szakmaközi megbeszélésre lenne szükség a hatékonyabb együttműködés elősegítése érdekében a jelzőrendszer tagjai között.
- A hátrányos helyzetű csoportok nem csak egészséggel, gondozással kapcsolatos kérdésekkel, hanem életvezetési problémákkal, ügyintézésrel kapcsolatban is igénybe veszik a védőnői szolgálatot.
- Az óvodai és iskolai védőnői jelenlét lehetne gyakoribb, de ez a területi védőnői ellátás mellett nem kivitelezhető.
- Van, ahol az ellátás helyettesítéssel van megoldva, a védőnői szolgálat munkatársa eléggé leterhelt a napi feladatok elvégzése során. A hátrányos helyzetű, valamint a veszélyeztetett csoportokba tartozó lakosokat fokozottabb figyelemmel kíséri a védőnői szolgálat (pl. gyakrabban végez családlátogatást).
- A településen élő családok és női lakosság számára elérhető a védőnői szolgáltatás. A várandós anyák gondozásának színvonala jó.
- Az egészségügyi szolgáltatások jelenléte a közoktatási intézményben megfelelő. A törvényi előírásoknak megfelelően elvégzik a kötelező szűrővizsgálatokat, illetve a korcsoportoknak megfelelő kampányoltásokat.
- A közoktatási intézményben rendszeres iskolaorvosi és iskola-fogorvosi jelenlét biztosított.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A védőnői és iskolaegészségügyi ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	A védőnői dolgozók betöltött állásainak száma (db)	Iskolaorvos	Iskola-fogorvos
Püspökladányi járás	20		
Báránd	1	X	X
Bihardancsháza	0	-	-
Biharnagybajom	2	X	-
Bihartorda	0	X	-
Földes	2	X	-
Kaba	2	X	X
Nagyrábé	1	X	X
Püspökladány	8	X	-
Sáp	0	X	-
Sárrétudvari	2	X	-
Szerep	1	X	X
Tetétlen	1	X	X

KSH tájékoztatási adatbázis 2022, Települési adatbekérő 2024

A Püspökladányi járásban a 2022-es statisztikai adatok alapján 20 volt a védőnői dolgozók betöltött állásainak a száma, Az összes településen elérhető a védőnői szolgáltatás, azonban vannak olyan települések, ahol csak helyettesítés keretén belül megoldott. A szolgálat sok esetben leterhelt többek között Báránd, Biharnagybajom, Földes, Sárrétudvari, Tetétlen esetében. A védőnők részt vesznek a gyermekvédelmi jelzőrendszerben, az együttműködést jónak ítélik a legtöbb esetben. Az iskola- és ifjúság-egészségügyi szolgálat feladatait a házi orvos és a védőnő látja el leginkább.

Ahol állami oktatási intézmények működnek, ott a települési önkormányzatnak kell az iskolaorvosról és az iskola fogorvosról gondoskodnia, az alapítványi, egyházi iskola esetében a fenntartónak. Azonban azokon a településeken, ahol nincsenek ilyen intézmények, a gyermekek azon a településen veszik igénybe az iskolaegészségügyi ellátást, amely intézménybe a gyermek jár. Így a szolgáltatás mindenki számára elérhető, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatás.

Nehézségek, hiányok, igények:

Azokon a településeken, ahol a szakemberek munkáit helyettesítéssel oldják meg, további szakemberekre, a humán erőforrás bővítésére vagy a védőnői szolgálat hosszabb elérési idejére, egyéb szakemberek foglalkoztatására (pl.: pszichológusra, iskolapszichológusra, gyógypedagógusra, logopédusra, nevelési tanácsadóra) lenne szükség a megnövekedett igények miatt.

Az önkormányzat és fenntartott intézményei, korlátozott anyagi lehetőségeik miatt többnyire pályázatok keretében valósítanak meg prevenciós programokat, amikor van rá lehetőség. Szükség lenne a folyamatosságra, egészségfejlesztési és prevenciós programokra, valamint eszközbeszerzésre.

Gyermekek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák:

- van olyan település, ahol a védőnői ellátások a településen hetente egyszer érhetőek el, ami nagyon kevés;
- előfordul, hogy a háziorvos vagy a védőnő a gyermekvédelmi jelzőrendszerben nem vesz részt- fontos lenne a jelenlétük
- az egészségügyi szakemberek köre szűk, igény lenne az oktatási intézményekben (pl.: gyógypedagógusra, logopédusra) további szakemberekre;
- az egészségügyi és szociális alapellátásokhoz való hozzáférés mindenki számára egyformán elérhető, nincs megkülönböztetés a hátrányos helyzetű lakosok tekintetében;
- A várandós anyák gondozásának színvonala megfelelő; Baba-mama klub is elérhető egy-egy településen, melyet az EFI iroda biztosít.
- Az óvodai, iskolai védőnői jelenléttel elégedettek a települések jelentős részén, azonban az oktatási intézményekben lehetne gyakoribb és hatékonyabb (pl.: prevenciós foglalkozásokkal) a megelőzés szempontjából.
- Az iskolafogászati szűrővizsgálatok tekintetében a legtöbb településre igaz, hogy a rendeléseken szinte minden tanuló megjelenik.
- A prevenciós szűréseken a hátrányos helyzetű lakosság csak kis mértékben jelenik. A szakemberek részéről igényként merült fel a prevenciós foglalkozások, előadások növelése.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A védőnői és iskolaegészségügyi ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.1.5. Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások

Otthoni szakápolás, hospice ellátás: Az otthoni szakápolási tevékenység orvosi elrendelésre, szakképzett ápoló által a biztosított otthonában, vagy tartózkodási helyén nyújtott szolgáltatás, mely kórházi ellátást válthat ki. Otthoni szakápolás keretében a beteg számára szakápolás, gyógytorna, fizioterápia, illetve logopédiai szolgáltatás nyújtható.

Az otthonápolási tevékenység speciális formája a hospice (palliatív) ellátás, amely a gyógyíthatatlan – elsősorban terminális állapotban lévő daganatos megbetegedésben szenvedő, végső stádiumba került – betegek fájdalmainak és egyéb kínzó tüneteinek megszüntetése vagy csökkentése által a betegek életminőségének javítását tűzi ki célul. A térség valamennyi települése (8) otthoni szakápolási szolgáltatással lefedett.

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekérőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktiválódnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Balmazújvárosi járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető
Balmazújvárosi járás		
Balmazújváros	X	X
Egyek	X	X
Hortobágy	X	X
Tiszacsege	X	X
Újszentmargita	X	X

NEAK adatok

Balmazújváros járás: A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekerítőben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktiválódnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető
Berettyóújfalui járás		
Ártánd	X	X
Bakonszeg	X	X
Bedő	X	X
Berekböszörmény	X	X
Berettyóújfalu	X	X
Biharkeresztes	X	X
Bojt	X	X

Csökmő	X	X
Darvas	X	X
Furta	X	X
Gáborján	X	X
Hencida	X	X
Komádi	X	X
Körösszakál	X	X
Körösszegapáti	X	X
Magyarhomorog	X	X
Mezőpeterd	X	X
Mezősas	X	X
Nagykereki	X	X
Szentpéterszeg	X	X
Told	X	X
Újiráz	X	X
Váncsod	X	X
Vekerd	X	X
Zsáka	X	X

NEAK adatok

Berettyóújfalui járás: A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekérőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktiválódnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető

Debreceni járás		
Debrecen	X	X
Hajdúsámson	X	X

NEAK adatok

Debreceni járás: A rendelkezésre álló adatok alapján a járásban mind az otthoni szakápolás és mind az otthoni hospice ellátás elérhető a lakosság számára, mindkét településen.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető
Derecskei járás		
Derecske	X	X
Esztár	X	X
Hajdúbagosa	X	X
Hosszúpályi	X	X
Kismarja	X	X
Kokad	X	X
Konyár	X	X
Létavértes	X	X
Mikepércs	X	X
Monostorpályi	X	X
Pocsaj	X	X
Sáránd	X	X
Tépe	X	X

NEAK adatok

Derecskei járás: A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekerőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktíválnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető
Hajdúböszörményi járás		
Hajdúböszörmény	X	X
Hajdúdorog	X	X

NEAK adatok

Hajdúböszörményi járás: A rendelkezésre álló adatok alapján a járásban mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás elérhető a lakosság számára, mindkét településen.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető
--------------------	-----------------------------	----------------------------------

Hajdúhadházi járás		
Bocskai kert	X	X
Hajdúhadház	X	X
Téglás	X	X

NEAK adatok

Hajdúhadházi járás: A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekérőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktiválódnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetők el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető
Hajdúnánási járás		
Folyás	X	X
Görbeháza	X	X
Hajdúnánás	X	X
Polgár	X	X
Tiszagyulaháza	X	X
Újtikos	X	X

NEAK adatok

Hajdúnánási járás: A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekérőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktiválódnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetők el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető
Hajdúszoboszlói járás		
Ebes	X	X
Hajdúszoboszló	X	X
Hajdúszovát	X	X
Nádudvar	X	X
Nagyhegyes	X	X

NEAK adatok

Hajdúszoboszlói járás: A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekérőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktiválódnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetők el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető
Nyíradonyi járás		

Álmosd	X	X
Bagamér	X	X
Fülöp	X	X
Nyírábrány	X	X
Nyíracsad	X	X
Nyíradony	X	X
Nyírmártonfalva	X	X
Újléta	X	X
Vámospércs	X	X

NEAK adatok

Nyíradonyi járás: A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekérőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktíválnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetők el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

Járási települések	Otthoni szakápolás elérhető	Otthoni hospice ellátás elérhető
Püspökladányi járás		
Báránd	X	X
Bihardancsháza	X	X
Biharnagybajom	X	X
Bihartorda	X	X
Földes	X	X
Kaba	X	X
Nagyrábé	X	X
Püspökladány	X	X
Sáp	X	X

Sárrétudvari	X	X
Szerep	X	X
Tetétlen	X	X

NEAK adatok

Püspökladányi járás: A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekérőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktiválódnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- Az otthoni szakápolás és az otthoni hospice ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a település minden lakosa számára.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.2. Szakellátás

1.2.1. Járóbeteg szakellátások

Felhívás kapcsolódó pontjai: -

Járóbeteg szakellátásra vonatkozó adatok Hajdú-Bihar vármegyében	
Teljesített évi szakorvosi munkaórák a járóbeteg szakellátásban (óra)	1 146 170
Az évi gyógykezelési vizsgálati esetek a járóbeteg ellátásban (MÁV-val együtt) (eset)	4 813 553
Addiktológiai gondozók forgalma (eset)	6 418
Bőr- és nemibeteg gondozók forgalma (eset)	66 777
Gyermek- és ifjúsági pszichiátriai gondozók forgalma (betegmegjelenések száma) (eset)	8 599
Onkológiai gondozók forgalma (eset)	125 059
Pszichiátriai gondozók forgalma (eset)	128 264
Tüdőbeteg gondozók vizsgálatok (szűrővizsgálatok nélkül) (eset)	107 410

NEAK, TEIR 2023

Hajdú-Bihar közfinanszírozott járóbeteg szakellátását a NEAK 2024. április 1-én érvényes nyilvántartása alapján 16, az elérhető szolgáltatásokat és/vagy az ellátott népességet tekintve jelentős szolgáltató biztosítja szerződéses keretek között, amelyekben összesen mintegy 740 darab rendelőt működtetnek vármegye szerző. A szolgáltatásokban domináns szerepet játszik a vármegyei fekvőbeteg-ellátó intézmény, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ által működtetett integrált járóbeteg-ellátás, az

üzemeltetett rendelők száma és a rendelkezésre álló kapacitás (67,4%-os és 80,9%-os részesedés) terén egyaránt.

A 2022. év végi adatok szerint a teljesített évi szakorvosi munkaórák száma a járóbeteg szakellátásban elérte az 1 147 511 órát, míg a teljesített évi nem szakorvosi munkaóráké a 241 419 órát. A járóbeteg szakellátásban a megjelenési esetek száma 3 766 408 volt (amely 2023-ban 4.298.493-ra emelkedett), ezekhez kapcsolódóan mindösszesen 23 128 801 darab beavatkozás történt.

A megjelenési esetszámok már a Covid-19 világjárványt megelőző években is csökkenő tendenciát mutattak, azonban a pandémia kapcsán bevezetett korlátozások drasztikus visszaesést (1,2 millió darabos, 26,5%-os csökkenés) okoztak. Ez 2021-ben még csak mérsékelt, 2022-ben már érezhető emelkedésbe fordult, de a korábbi szinttől még mindig messze elmarad. Az **ellátórendszerben a legnagyobb forgalom** továbbra is a **laboratóriumi diagnosztika** (868 115 eset), a **fogászat** (361 750 eset) és a **fizioterápia** (354 168 eset) területeken jellemző.

A járóbeteg szakellátás rendszere napjainkban átalakulóban van. A Magyar Orvosi Kamara 2023 őszén kiadott javaslata az alábbiakat irányozza elő a járóbeteg szakellátás számára, mint javasolt fejlődési irány: a jelenlegi szakrendeléseknek, rendelőintézeteknek át kell venniük a kórházaktól bizonyos feladatokat (egynapos sebészet, nappali kórház, a magasabb progresszivitási szinten kórházakban ellátott betegek rehabilitálása, utógondozása, követése), másrészt rutin-tevékenységük jelentős részét át kell engedniük az alapellátásnak.

A Balmazújvárosi járásban két településen van járóbeteg szakellátás: Balmazújvárosban és Egyeken. Balmazújvárosban elérhetők: Belgyógyászat, Pszichiátria, Neurológia, Ortopédia, Szemészet, Sebészet, Fül-Orr-Gége, Reumatológia, Gyógytorna, Fizioterápia, Röntgen, Ultrahang, Urológia, Laboratórium (vérvételi), Nőgyógyászat, Kardiológia, Gasztroenterológia. Egyek pedig: szemészet, belgyógyászat, reumatológia, sebészet, fizioterápia- gyógytorna. Magánrendelés formájában van a településen érsebészet és márciustól lesz kardiológia. előkészítés alatt heti 3 órában pszichiátriai szakrendelés bevezetése, ami a szünetelő fül-orr-gége szakóra szám kapacitás átcsoportosításával valósulhatna meg.

A további településeket tekintve Hortobágy területileg Balmazújvároshoz tartozik (23 km- a vonat 2 óránként jár), míg Tiszacsege (30km) és Újszentmargita (19 km) Polgárhoz.

A Berettyóújfalui járás települései -a járóbeteg szakellátásra vonatkozásában- mind területileg Berettyóújfaluhoz (Gróf Tisza István Kórház) tartoznak, ahol 41 szakrendeléssel és gondozóval, 5 fogszakorvossal a bihari térség minden lakója számára biztosítva van a magas színvonalú egészségügyi szakellátás. Debrecenben a járóbeteg szakellátás elérhető, a szülészeti ellátás biztosított, mindegyik rehabilitációs forma elérhető és működik betegszállítás. A település rendelkezik egészségfejlesztő irodával, amely együttműködik a háziorvosokkal. Hajdúsámson területileg Debrecenhez tartozik, amelynek elérési ideje 10-15 perc, így a járóbeteg szakellátást a hajdúsámsoni lakosok is Debrecenben veszik igénybe.

A Derecskei járás települései közül csak Létavértes rendelkezik járóbeteg szakellátással. 2011. szeptemberében nyitotta meg kapuit Létavértesen az Érmellék Egészségcentrum. A Centrum 8 település – Álmosd, Bagamér, Esztár, Hajdúbagos, Kokad, Létavértes, Monostorpályi, Pocsaj – társulásával jött létre. Az intézmény – mely Közép-Európa egyik legkorszerűbb járóbeteg-szakellátó központja – igényes környezetben, a mai legmodernebb technikai felszereltség mellett helybe hozza a térség legmagasabb színvonalú egészségügyi ellátását. A kezdeti időszakról heti 200 óra szakorvosi és 120 óra nem szakorvosi óraszámmal biztosítják a betegek ellátását a következő szakterületeken: általános belgyógyászat, általános sebészet, általános szülészeti-nőgyógyászat, általános csecsemő- és gyermekgyógyászat, általános fül-orr-gégegyógyászat, általános szemészet, általános bőr- és nemibeteg-ellátás, általános neurológia, ortopédia, urológia, reumatológia, pszichiátria, tüdőgyógyászat, általános kardiológia, általános laboratóriumi diagnosztika, általános röntgendiagnosztika, ultrahangdiagnosztika, általános fizioterápia-gyógytorna, gyógytorna, gyógymasszázs. Továbbá az országban egyedülálló módon az intézményben nappali kórház is megkezdte működését, ahol kúraszerű járóbeteg ellátás keretében infúziós terápiákra van lehetőség. A

járóbeteg szakrendelő megépítése és beindítása óta a szűrések az egészségügy szinte minden területére kiterjednek.

A hajdúböszörményi járásban Hajdúböszörmény rendelkezik járóbeteg szakellátási szolgáltatással, Az intézetben működő 17 szakrendelés új, korszerű orvosi gép és műszerparkot, valamint informatikai eszközállományt kapott ebből az alkalomból, ami magasabb színvonalú diagnosztikus és gyógyító tevékenységet tesz lehetővé.” /Helyi Esélyegyenlőségi Program - Hajdúböszörmény Város Önkormányzata 2022-2027/ A járás másik települése Hajdúdorog, mely nem rendelkezik járóbeteg szakellátással. A legközelebbi lehetőség Hajdúnánáson található, elérési ideje személygépkocsival 10 perc.

A hajdúhadházi járás mindhárom települése (Bocskai kert, Hajdúhadház, Téglás) tekintetében egyik településen sem érhető el járóbeteg szakellátás. Területileg Debrecenhez tartoznak, melyek személyautóval 20-30 percre vannak a megyeszékhelytől.

Hajdúnánáson az egészségügyi alap- és szakellátások biztosítása Hajdúnánás központjában, a Szalay János Rendelőintézetben folyik összesen több mint 1600 m² alapterületen. A növekvő számú szakrendelés helyigényét segítette a Csohány Jenő Gyermekegészségügyi Központ. Hajdúnánás és Hajdúprg szakellátását 20 járóbeteg-szakrendelés végzi, 362 szakorvosi és 113 nem szakos óraszám keretében. Az ügyeleti ellátást 2021. augusztus 2-től az önkormányzat az Országos Mentőszolgálattal kötött feladatellátási szerződés útján biztosítja. (HEP Hajdúnánás Város Önkormányzata 2022-2027)

A járás többi települése területileg a polgári járóbeteg szakellátó központhoz tartozik Az intézmény ellátási területe 2023-ban meghaladja a 21 ezer lakost. Polgáron található a térség egyetlen szakrendelője a PÉTEGISZ Járóbeteg Szakellátó Központ. Az egészségügyi ellátórendszer 2007-es átalakítása után 18%-kal csökkent az aktív ágyak száma, és ugyanakkor elmaradt a járóbeteg kapacitások fejlesztése. Ezen enyhített a szakellátó 2011. évi létrejötte a szakorvosi órák növelésével.

A hajdúszoboszlói járás településeiből egyedül Hajdúszoboszló rendelkezik járóbeteg szakellátással. Hajdúszoboszló város Önkormányzata fenntartja és működteti (NEAK finanszírozással együtt) a Járóbeteg-Ellátó Centrumot (JEC). Az intézmény a négy település lakosainak és a Hajdúszoboszlón üdülő vendégeknek a gyógyító szakellátását végzi, 2021-ben heti 544 szakorvosi órában, heti 121 nem szakorvosi (fizioterápia és gyógytorna) óra keretében.

Járóbeteg gyógyító gondozás (bőr- és nemibeteg-gondozó, tüdőbeteg-gondozó) is működik a városban.

A nyíradonyi járásban egyedül Vámospércs rendelkezik járóbeteg szakellátással. A járás többi településeit tekintve Álmosd és Bagamér lakossága számára a járóbeteg szakellátás a LÉT.A.MED Létavértesi Kistérségi Járóbeteg Szakellátó és Szolgáltató Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaságnál érhető el, míg a nyíradonyi lakosok Debrecenhez tartoznak. A járás többi települése Vámospércshez tartozik területileg, a Vámospércsi Kistérségi járóbeteg-szakellátó központ felépítésével egy 1500 négyzetméter alapterületű, teljesen akadálymentesített, európai színvonalú egészségügyi centrumot hozott létre, amelyet 2012. december 1. óta vehetnek igénybe a kistérség gyógyulni vágyó lakói. Az egészségügyi intézetben orvosi rendelők, kezelőhelyiségek, tornaterem, gyerekváró, öltözők, és nyolcágyas nappali kórház került kialakításra. A beruházáshoz kapcsolódóan 500 millió forint értékben a járóbeteg-ellátáshoz szükséges orvosi technológiai eszközök (pl. röntgenberendezés, ultrahangvizsgáló készülékek, EKG-készülékek, ...stb.) és kórházi bútorzat is beszerzésre került. A beruházásnak köszönhetően Fülöp, Nyírábrány, Nyíracsad, Nyírmártonfalva, Újléta és Vámospércs lakói számos olyan európai színvonalú szakorvosi ellátást, orvosi vizsgálatot vehetnek igénybe, melyekért eddig Debrecenbe kellett utazni.

Egyedül Püspökladány rendelkezik járóbeteg szakellátással a Püspökladányi járásban. Berettyóújfalu vagy Debrecenbe jöhetnek Bihartordáról, Bihardancsházáról, Földesről, Kabáról és Tetétlenről (Debrecen), Sápáról és Nagyrábérről (Berettyóújfalu). A Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft. Püspökladány város, Báránd, Biharnagybajom, Földes, Sárrétudvari és Szerép községek lakosainak nyújt alap- és szakellátási szolgáltatásokat. Szakellátásként belgyógyászat, bőr és nemibeteggyógyászat, foglalkozás egészségügyi alapellátás, fül-orr-gégészet, gyermekpszichiátria, ideggyógyászat, kardiológia, laboratórium,

nemibeteg gondozás, nőgyógyászat, röntgen, sebészet, szemészet, tüdőgyógyászat és gondozás, ultrahang, urológia nyújt egészségügyi szolgáltatást.

Hiányok: A járóbeteg szakellátó központok által nyújtott ellátások további magas szintű biztosításához a meglévők megújítása, cseréje, további korszerű gépek, berendezések beszerzése szükséges, pl. fogászati panoráma röntgen, ultrahang gépek, röntgen, több szakrendelés, pl. kardiológia, szemészet eszközparkja, műszerei stb. Az épület energetikai korszerűsítése, felújítása, valamint az állagmegóvás szintén hozzájárulna a betegellátás színvonalának emeléséhez.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- A szakellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a települések minden lakosa számára.
- Más településekre utazni az egészségügyi szolgáltatást igénybe venni az idősek, kismamák, kisgyermekkel utazók számára nehézkes, időigényes és plusz költséggel jár, különösen a hátrányos helyzetű emberek számára nehéz ezen összegek kifizetése.
- Az idős, mozgásukban korlátozott, illetve önálló közlekedésre képtelen személyek számára, szükség szerint van olyan önkormányzat, ahol önkormányzati gépjármű igényelhető.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A járóbeteg szakellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.2.2. Fogorvosi szakellátás

Felhívás kapcsolódó pontjai: -

Hajdú-Bihar vármegye fogorvosi szakellátására vonatkozó adatok	
	2023
Fogorvosok (fő)* (közfinanszírozott)	209
Fogászati ellátásban teljesített évi gyógykezelési esetek a járóbeteg szakellátásban (eset)**	431 717

A NEAK legfrissebb (2024. 04. 01.) adatai alapján Hajdú-Biharban **51 településen összesen 264 darab közfinanszírozott fogorvosi rendelő működik, amelyek közül 204 darab az alapellátásban, 60 darab pedig a szakellátásban folytatja tevékenységét.** Az egészségügyi szolgáltatóegységek székhelyüket tekintve nagy koncentrációt mutatnak, az alapellátás esetében 56,9%, a szakellátásban pedig 96,7% Debrecen részaránya. A közfinanszírozott keretek között dolgozó 209 fogorvos felerészben az alapellátás vegyes típusú (felnőtt és gyermek) szolgáltatásait látja el (132 db rendelőben), míg a fogászati ügyelet ellátása a Debreceni Alapellátási és Egészségfejlesztési Intézet feladata. Gyermekfogászati alapellátás Hajdúszoboszlón, iskolai és ifjúsági pedig Balmazújvárosban, Debrecenben és Hajdúszoboszlón érhető el. **A szakellátási formák** (egyetemi szakellátás, fogszabályozás, fogyatékkal élő felnőttek és gyermekek szakellátása, gyermek szakellátás, parodontológia, röntgen, szájszabályozás) a fentiek alapján **székhely szerint gyakorlatilag csak a vármegyeszékhelyen érhetőek el, a kivételt a Hajdúböszörményben és Hajdúsámsonban is igénybe vehető fogszabályozás képezi.** A szakellátás gyógykezelési esetszámainak alakulásban szintén jelentős nyomot hagyott a pandémia, a visszaesés követően csak 2022-ben fordult meg a tendencia.

Hiányok, problémák:

A vármegyében 2024-ben szűnt meg egy hajdúböszörményi fogászati szolgálat, két további praxis pedig rövidebb-hosszabb ideje betöltetlen: a Polgáron székhellyel, Tiszagyulaházán telephellyel rendelkező szolgálat három hónapja üresedett meg, az álmosdi rendelő viszont már 2020. november óta gazdátlan.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- A fogorvosi szakellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a település minden lakosa számára.
- Más településekre utazni az egészségügyi szolgáltatást igénybe venni az idősek, kismamák, kisgyermekkel utazók számára nehézkes, időigényes és plusz költséggel jár, különösen a hátrányos helyzetű emberek számára nehéz ezen összegek kifizetése.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A fogorvosi szakellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.2.3. Fekvőbeteg-szakellátás

Felhívás kapcsolódó pontjai: -

Hajdú-Bihar vármegye fekvőbeteg-szakellátásra vonatkozó fontosabb adatai (KSH Tájékoztatósi adatbázis, 2023)	
	2023. év
Egynapos ellátási esetek száma (eset)	20 788
A kórházi ápolás átlagos tartama (2019-től o.) (nap)	7,49
Működő kórházi ágyak (db)	3.505
Kórházi ágykihasználási százalék (%)	62,71
Fertőzőbeteg-ellátó osztályon működő kórházi ágy (db)*	66
Belgyógyászaton működő kórházi ágy (db)*	453
Betegfelvételi osztályon működő kórházi ágy (db)	0
Bőr- és nemibeteg-gyógyászaton működő kórházi ágy (db)*	15
Csecsemő- és gyermekgyógyászaton működő kórházi ágy (db)*	180
Elme és ideggyógyászaton működő kórházi ágy (db)*	139
Arc-, állcsont- és szájsebészetben működő kórházi ágy (db)*	18
Fogászaton és szájsebészetben működő kórházi ágy (db)	0
Fül-orr-gégészeten működő kórházi ágy (db)*	64
Mátrix osztályokon működő kórházi ágy (db)	0
Onkológián, onkoradiológián működő kórházi ágy (db)*	193
Ortopédián működő kórházi ágy (db)*	200
Pszichiátriai ágyak (db)*	153
Tartós ápolási osztályon működő kórházi ágy (db)	561

Tüdőgyógyászatban működő kórházi ágy (db)*

97

NEAK 2023

Hajdú-Bihar fekvőbeteg-szakellátásában az elmúlt néhány év igen jelentős átalakulást hozott, amelyek közül a legfontosabb, hogy 2023. júliusban egyesült a vármegye két nagy intézménye, és a berettyóújfalui Gróf Tisza István Kórház a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Campusaként folytatta tevékenységét. Az ellátórendszer így gyakorlatilag egyközpontúvá vált, a debreceni és berettyóújfalui klinikai telephelyek mellett még egy addiktológiai rehabilitációs intézet működik Nagyhegyesen, illetve egy ápolási intézet Hajdúnánáson. A NEAK adatai alapján Debrecenben 121, Berettyóújfaluban 21 osztályon fogadják a betegeket.

A Debreceni Egyetem Klinikai Központjában a fent említett fúziót megelőzően és azóta is zajlottak és zajlanak jelentősebb szervezeti átalakulások és fejlesztések. A **betegirányító központ átalakítása, a Sürgősségi Klinika jelentős kapacitásbővítése, a belgyógyászati klinikák integrációja, a Gasztroenterológiai Klinika létrehozása** kiemelésre érdemes példa ezek sorában. **Számos ellátás vonzáskörzete terjed túl a vármegye, sőt a régió határain is túlra,** így nem meglepő, hogy a KSH adatai szerint 2022-ben az aktív és krónikus betegellátó osztályokon mindösszesen 690 178 volt a teljesített ápolási napok száma, és a kórházból elbocsátott (kiírt) betegek száma elérte a 120 113 főt. A legtöbb (legalább 250 darab) kórházi ágy a rehabilitációs ellátás területén, a belgyógyászaton, a krónikus ellátást végző osztályokon, valamint a sebészeti ellátásban működött.

A kórházi ágyak átlagos kihasználtsága 53,6% volt (ez 3023-ra közel 63%-ra emelkedett), azonban a betegápolási osztályokon meghaladta a 80%-ot, és érthető módon a krónikus ellátást (98 nap) követően itt volt a második leghosszabb a kórházi ápolás átlagos időtartama (67 nap az átlagos 5,6 nappal szemben). A kihasználtság a belgyógyászat, az infektológia és a szemészet esetében érte még el, vagy haladta meg a rendelkezésre álló kapacitás kétharmadát. A teljes ápolási idő elérte a 676 243 napot, amiből a belgyógyászat (122 ezer), illetve a rehabilitációs (79 ezer nap) és krónikus ellátás (66 ezer nap) vette ki a legnagyobb részt. **Az egynapos ellátási esetek gyors ütemben növekvő 18 ezres számából a szemészeti (8 675 eset), a szülészeti és nőgyógyászati (3 805 eset), valamint az ortopédia-traumatológiai (1 866 eset) ellátások képviselték a legmagasabb hányadot.**

A vármegye 9 járás (Balmazújvárosi járás, Debreceni járás, Derecske járás 11 települése, Hajdúböszörményi járás, Hajdúhadházi járás, Hajdúnánási járás, Hajdúszoboszlói járás, Nyíradonyi járás és Püspökladányi járás) települései fekvőbeteg szakellátás szempontjából területileg a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Kenézy Gyula Campushoz tartoznak, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Gróf Tisza István Campusához tartozik a Berettyóújfalui járás, a Derecskei járás két települése Derecske és Tépe, valamint a Püspökladányi járás települései mindkét Campushoz tartoznak.

Hiányok, problémák:

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- A fekvőbeteg-szakellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetők el a település minden lakosa számára.
- Más településekre utazni az egészségügyi szolgáltatást igénybe venni az idősek, kismamák, kisgyermekkel utazók számára nehézkes, időigényes és plusz költséggel jár, különösen a hátrányos helyzetű emberek számára nehéz ezen összegek kifizetése.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A fekvőbeteg szakellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.3. Egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) c7) 1-6; d1) 1-10; d2) 1-4)

Egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások fontosabb Hajdú-Bihar vármegyei adatai	
	2023. év
Működő szülészeti és nőgyógyászati kórházi ágyak (db)*	177
Rehabilitációs osztályon működő kórházi ágy (db)*	548
Mentőszállítás (fő= esetszám) *	8 850
Futó mentőgépkocsik száma (db)*	54
Mentőállomások (db)*	15
Mentőfeladatok közül szülés (eset)*	1 707
Mozgó szakorvosi szolgálatok által ellátott települések száma**	74 település

*KSH tájékoztatási adatbázis 2023

** NEAK Mozgó szakorvosi Szolgáltatást Nyújtó Szolgáltatók ellátandó települései 2023

1.3.1. Szülészeti ellátás

A vármegyében **három szülészeti és nőgyógyászati osztály működik** a Debreceni Egyetem Klinikai Központ keretein belül, **kettő debreceni, egy pedig berettyóújfalui telephelyen**. A működő ágyak száma stabil, az elmúlt években folyamatos fejlesztések zajlanak a területen. Egyrészt az ellátórendszer keretei közé integrálták a meddőségi ellátást, másrészt a megújuló telephelyeken bővítették a klinikai védőnők létszámát, így az öt fő valamennyi osztályon el tudja látni a feladatait. **A humánerőforrás és egyéb kapacitások növelését indokolja, hogy a vármegyében működik az ország legnagyobb szülésszámú intézménye**, ahol évente több, mint 5.500 újszülött látja meg a napvilágot. A szülészeti-nőgyógyászati osztályokról 2022-ben 12 223 fő volt elbocsátott (kiírt) betegek száma, míg az újszülött osztályok 6 288 fős értéket mutattak.

Balmazújvárosi járás:

A járás településeit tekintve a településeken nem biztosított a szülészeti ellátás. A legközelebbi lehetőség a DE KK Kenézy Gyula Campus, melynek személygépkocsival 30-60 perc az elérési ideje.

Berettyóújfalui járás:

A járás településeit tekintve a településeken nem biztosított a szülészeti ellátás (kivéve Berettyóújfalu). A legközelebbi lehetőség Berettyóújfaluban van (DEKK Gróf Tisza István Campus), melynek személygépkocsival 10-40 perc az elérési ideje.

Debreceni járás:

Debrecenben a szülészeti ellátás biztosított, részletezve a fejezet elején. A járás másik településén nem érhető el szülészeti ellátás, a legközelebbi lehetőség Debrecen, amelynek elérési ideje személygépkocsival 10-15 perc.

Derecskei járás:

A járás településeit tekintve a településeken nem biztosított a szülészeti ellátás. A legközelebbi lehetőség Berettyóújfaluban és Debrecenben található, elérési ideje személygépkocsival 10-50 perc között van.

Hajdúböszörményi járás:

Hajdúböszörményben a szülészeti ellátás szakrendelés szintjén működik, legközelebbi lehetőség Debrecen, amelynek elérési ideje személygépkocsival 20 perc, Hajdúdorogról 45 perc.

Hajdúhadházi járás:

A járás településeit tekintve a településeken nem biztosított a szülészeti ellátás. A legközelebbi lehetőség Debrecenben található, elérési ideje személygépkocsival 10-40 perc között van.

Hajdúnánási járás:

A járás településeit tekintve a településeken nem biztosított a szülészeti ellátás. A legközelebbi lehetőség Debrecenben található, elérési ideje személygépkocsival 30-90 perc között van.

Hajdúszoboszlói járás:

A járás településeit tekintve a településeken nem biztosított a szülészeti ellátás. A legközelebbi lehetőség Debrecenben található, elérési ideje személygépkocsival 10-50 perc között van.

Nyíradonyi járás:

A járás településeit tekintve a településeken nem biztosított a szülészeti ellátás. A legközelebbi lehetőség Debrecenben található, elérési ideje személygépkocsival 35-60 perc között van.

Püspökladányi járás:

A járás településeit tekintve a településeken nem biztosított a szülészeti ellátás. A legközelebbi lehetőség Berettyóújfaluban és Debrecenben található, elérési ideje személygépkocsival 15-40 perc között van.

Hiányok, problémák:

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- A szülészeti ellátás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a település minden lakosa számára.
- Más településekre utazni az egészségügyi szolgáltatást igénybe venni az idősek, kismamák, kisgyermekkel utazók számára nehézkes, időigényes és plusz költséggel jár, különösen a hátrányos helyzetű emberek számára nehéz ezen összegek kifizetése.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A szülészeti ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.3.2. Orvosi rehabilitáció

A NEAK adatai alapján a vármegyében összesen **23 rehabilitációs feladatot ellátó, nappali ellátást is biztosító részleg működik** 2024. áprilisban, **egy kivétellel valamennyi a Debreceni Egyetem Klinikai Központ keretein belül**. Itt számos területen – kardiológiai és szívsebészeti, gyermek, mozgásszervi, pszichológiai és pszichiátriai rehabilitáció stb. – érhetőek el a célzott szolgáltatások. Mérsékelt bővülést követően 2022-ben 561 darab kórházi ágy működött a rehabilitációs ellátásban, átlagosan 44,7%-os kapacitáskihasználtsággal. Az ápolási napok száma meghaladta 90,7 ezret, az elbocsátott betegeké pedig a 2 800 főt, akik átlagosan 28 napot töltöttek az intézményekben.

A fent említett **egyetlen kivételt a Forrás Lelki Segítők Egyesülete által Nagyhegyesen üzemeltetett Fordulópont Szenvedélybetegek Rehabilitációs Intézménye jelenti.** Itt addiktológiai rehabilitációra fogadják 10 férőhelyen az Észak-alföldi régióból önként jelentkező, 16 év feletti szenvedélybeteg férfiakat.

Az **egészségfejlesztési irodák** az egészségügyi ellátórendszer részeként összehangolják az adott térség, járás különböző prevenció, egészségfejlesztési programjait, és az ezeket szervező intézmények, szervezetek működését. Híd szerepet betöltve az egyes szervezetek között, erősítik az alapellátás szerepvállalását a megelőzésben, a gyógyítást középpontba állító szemlélet és működés mellett. Az egészségfejlesztési irodák saját székhelyükön térítésmentesen szűréseket végeznek, felméri az életmódból adódó rizikófaktorokat, és életmódváltó tanácsokat adnak a hozzájuk fordulóknak. Emellett egyes településeken betegklubot működtetnek, mozgásprogramokat szerveznek. Programjaik jelentős hányada külső helyszíneken valósul meg, így települési rendezvényeken, munkahelyeken, oktatási intézményekben, az idősellátás intézményeiben. A vármegyében 7 településen található EFI iroda (Balmazújváros, Hajdúböszörmény, Létavértes, Polgár, Debrecen, Püspökladány és Berettyóújfalu), azonban az irodák a székhelyükön kívül szinte az egész vármegyét lefedik tevékenységükkel. Különbség van azonban az irodák működésének sokrétűségében, mivel a pályázati támogatások megszűnésével, nem minden iroda tud egyszerre több helyszínen többféle foglalkozást vagy klubot működtetni, azonban alap szűrések tekintetében minden településre kimennek igény esetén.

Orvosi rehabilitációs lehetőségek a megyében: míg Balmazújvárosban mozgásszervi, baleset utáni, műtét utáni, pszichiátriai rehabilitáció biztosított, addig pl. Hortobágyon csak házi szakápolás keretein belül mobilizálás, mozgásszervi rehabilitáció történik. Tiszacsegén elérhető rehabilitációs lehetőség a körzeti kötőzöszolgálat, hospice kijáró ellátás és a gyógytorna kijáró ellátás. A Tiszacsegei Termálfürdő híres a termálfürdő és gyógyító hatásáról, azonban a területen hiányzik egy dedikált orvosi rehabilitációs központ, amely széleskörű egészségügyi szolgáltatásokat kínálhatna a látogatók és a helyi lakosok számára. A Berettyóújfalu járás településeit tekintve egyedül Berettyóújfaluban biztosított a rehabilitációs lehetőség. Mozgásszervi, baleset utáni, műtét utáni, kardiológiai, onkológiai, gyermek pulmonológiai (ebből a felnőtt hiányzik), addiktológiai (szenvedélybeteg) és pszichiátriai rehabilitációs ellátások biztosítottak. A járás többi települése orvosi rehabilitáció szempontjából területileg Berettyóújfaluhoz (DEKK Gróf Tisza István Campus) tartozik. Debrecenben mindegyik rehabilitációs forma elérhető, míg Hajdúsámson tekintetében a rehabilitációk közül mozgásszervi rehabilitáció keretében gyógytorna, gyermekek részére helyben nincs rehabilitációs lehetőség. A Derecskei járás településeinek nagyrészen a rehabilitáció nem biztosított. A települések közül Derecskén házi ápolás keretében biztosítják a következő szolgáltatásokat: gyógytorna, kötözés, hospice. Hajdúböszörményben a településen biztosított rehabilitációs lehetőségek: mozgásszervi gondozás szintjén kardiológia, pulmonológia, pszichiátria, szenvedélybetegek fizioterápia, gyógytorna, fürdőkezelés, szenvedélybeteg ellátás. Hajdúdorogon biztosított rehabilitáció a háziápolás keretében gyógytorna. A Hajdúhadházi járás tekintetében Tégláson elérhető rehabilitációs lehetőség a fizioterápiás kezelés, szenvedélybeteg és pszichiátriai kezelés. Bocskai kert és Hajdúhadház számára rehabilitációs lehetőség a vármegyeközpontban, Debrecenben érhető el. Hajdúnánáson elérhető bizonyos rehabilitációs lehetőségek: a szakrendelőben lévő gyógytornászok kisebb sérülések, balesetek, traumatológiai-ortopédiai műtétek utáni mozgásszervi rehabilitációban, járóbeteg formában tudnak segíteni, míg Polgáron elérhető mozgásszervi rehabilitáció, baleset utáni műtét esetében van lehetőség otthoni szakápolásra, valamint gyógytornász igénybevételére. A járás többi településén orvosi rehabilitáció nem érhető el, Polgárra vagy Debrecenbe utaznak, ha ilyen típusú kezelésekre van szükségük a betegeknek. Hajdúszoboszlón is működik Járóbeteg Ellátó Centrum. A JEC-ban rehabilitációs ellátás biztosított: fizioterápiás és gyógytorna kezelések elérhetők a járóbetegek számára. A Nyíradonyi járás településeit tekintve egyedül Vámospercsen részben biztosítottak a rehabilitációs ellátások, ezek a mozgásszervi, baleset utáni, műtét utáni, kardiológiai, légzés/pulmonológiai, pszichiátriai, a többi ellátás legközelebb Debrecenben érhető el. A Püspökladányi járásban a legtöbb településen az orvosi rehabilitáció nem megoldott. A Püspökladányi Gyógyfürdőben mozgásszervi, baleset, műtét utáni rehabilitáció érhető el. A kardiológiai, onkológiai, pulmonológiai ellátás csak Debrecenben vehető igénybe. A többi kezelést Berettyóújfaluban vagy Debrecenben veszik igénybe a települések lakói.

Hiányok, problémák:

- Más településekre utazni az egészségügyi szolgáltatást igénybe venni nehézkes, időigényes és plusz költséggel jár. Ez mind jellemző a hátrányos helyzetű lakosokra, idősekre, nőkre és a kisgyermekkel utazókra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az orvosi rehabilitációs ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.3.3. Betegszállítás

A vármegyében fokozatosan **bővül a mentőállomások száma**, 2000-ben még csak 11 darab működött, 2022-re ez a szám 15 darabra emelkedett (Balmazújváros, Berettyóújfalú, Biharkeresztes, Debrecen, Derecske, Egyek, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Komádi, Létavértes, Nyíradony, Nyírábrány, Polgár, Püspökladány) – tehát **valamennyi járásban üzemel legalább egy**. A mentőgépkocsik száma a 2000-es évek elejéhez képest érzékelhetően csökkent, viszont ezzel párhuzamosan emelkedett a futó gépkocsik aránya, tehát összességében **javult a járműpark minőség és megbízhatósága**. **A mentési esetek száma az utóbbi években jelentősen megemelkedett**, a mentőszállítások (vagyis a betegnek az orvos megrendelésére az egészségügyi intézménybe azonnal, de legfeljebb két órán belül történő eljuttatása) számát viszont érzékelhetően befolyásolta a pandémia, 2019-től érezhető a visszaesés. A szülések ezzel ellentétben relatíve stabil számokat mutatnak a mentési feladatok között, évi 1 750 és 2 500 eset között mozogtak az elmúlt 10 évben.

A megye járásait tekintve a települések nagyobb részén működik a betegszállítás. Azokon a településeken ahol nem, ott magánúton oldják meg azt, ami többletköltséggel jár. Vannak olyan települések, ahol a betegszállítás például csak Debrecen irányába megoldott, a településeken belül nem. Gyakran túlterheltek a betegszállítók. Az utóbbi időben többször fennakadás történt, késve vagy egyáltalán nem érkeztek meg a betegek az adott napon. És ez csak utólag derült ki a beteg beszámolójából, mely az új időpontok miatt sok bonyodalmat eredményez.

Van olyan település is a megyében, ahol a tanyagondnoki szolgálat vesz részt az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosításában, így a háziorvosi rendelésre szállításban, az egyéb egészségügyi intézménybe szállításban. Az is előfordul, hogy a települések közötti szállítás esetében az állami és különböző magán betegszállítókat tudják igénybe venni a betegek. Van olyan önkormányzat, ahol a településen belül a fogyatékkal élők szállítását megoldja az önkormányzat fenntartásában lévő Támogató Szolgálat végzi.

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- A betegszállítás tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetők el a település minden lakosa számára.
- Más településekre utazni saját költségen az idősek, kismamák, kisgyermekkel utazók számára nehézkes, időigényes és plusz kiadással jár. Különösen a hátrányos helyzetű emberek számára nehéz ezen összegek kifizetése.
- Az idős, mozgásukban korlátozott, illetve önálló közlekedésre képtelen személyek számára, szükség szerint van olyan önkormányzat, ahol önkormányzati gépjármű igényelhető.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A betegszállítás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

1.3.4. Mozgó szakorvosi szolgálat

A mozgó szakorvosi szolgálat olyan **rendszeres időközökben biztosított egészségügyi szolgáltatás**, amely szakorvossal nem rendelkező települések lakosainak szülész-nőgyógyász, valamint csecsemő- és gyermekgyógyász kiszállásával **helyben nyújt szakellátást**. A Balmazújváros, Berettyóújfalú, Debrecen, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló és Püspökladány kivételével **74 településen** (Nyíradonyban külön Aradványpusztán is) összesen 116 helyszínen **elérhető szolgáltatások döntően nőgyógyászatiak** (84 darab) a NEAK nyilvántartása szerint, míg a gyermekgyógyászat 32 darabban képviselteti magát a vármegyében. A rendszert **két szolgáltató, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ, illetve a Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft. működteti**, előbbi dominanciájával (a püspökladányi intézmény 10 helyszíntre jár ki).

A Balmazújvárosi járás települése, Tiszacsege kiemelte, hogy a településen a mozgó szakorvosi szolgálatok hiánya (nőgyógyászati ellátás elérhető) komoly kihívást jelent. Ezek a szolgáltatások elengedhetetlenek a távoli területeken élő emberek számára, akik nehezen jutnak el a szakorvosi rendelőkhöz. A hiányosságok számos okra vezethetők vissza, beleértve a szakorvosok alacsony számát, a járulékos költségek magas szintjét és a szolgáltatások hozzáférhetőségének nehézségeit. Sokára kapnak időpontot a betegek. Igényelnék mobil szakorvosi egységek létrehozását a háziorvosokkal való együttműködés során, amelyek a távoli és nehezen elérhető területekre jutnak el. Rövid időn belül elérhető ellátások elérése lenne a cél.

Mozgó szakorvosi szolgálatok elérhetősége Hajdú-Bihar vármegye településein

Szolgáltató	Ellátás típusa	Ellátási Terület Megnevezése
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Álmosd
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Bagamér
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Bakonszeg
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Berekböszörmény
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Biharkeresztes/Told/Bedő
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Biharkeresztes/Ártánd
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Biharkeresztes/Bojt
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Bihartorda
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Csökmő
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Egyek
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Furta/Darvas
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Fülöp
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Gáborján
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Hencida
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Kokad
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Körösszakál
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Körösszegapáti
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Létavértes

Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Létavértes
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Magyarhomorog
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Mezőpeterd
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Mezősas
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Nagykerek
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Nagyrábé
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Nagyrábé/Bihardancsháza
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Nyírábrány
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Nyírábrány
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Sáp
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Szentpéterszeg
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Újiráz
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Váncsod
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Gyermekgyógyászat	Zsáka +/Vekerd/
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Álmosd
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Aradványpuszta/Nyíradony
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Bagamér
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Bakonszeg
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Berekbőszörmény
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Biharkeresztes/Told/Bedő
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Biharkeresztes/Ártánd
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Biharkeresztes/Bojt
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Bihartorda
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Bocskai kert
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Csökmő
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Derecske
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Ebes
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Ebes
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Egyek
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Esztár
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Furta +/Darvas/
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Fülöp
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Gáborján
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Görbeháza
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Hajdúbagos
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Hajdúhadház
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Hajdúsámson
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Hajdúsámson
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Hajdúszovát
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Hajdúszovát
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Hencida
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Hortobágy
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Hosszúpályi
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Kaba
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Kaba

Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Kismarja
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Kokad
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Komádi
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Konyár
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Körösszakál
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Körösszegapáti
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Létavértes
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Létavértes
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Létavértes
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Magyarhomorog
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Mezőpeterd
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Mezősas
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Mikepércs
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Monostorpályi
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nagyhegyes
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nagyhegyes
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nagykerek
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nagyráb
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nagyráb/Bihardancsháza
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nyírábrány
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nyírábrány
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nyírac nád
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nyíradony
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Nyírmártonfalva
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Pocsaj
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Pocsaj
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Polgár
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Polgár/Folyás/
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Sáp
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Sáránd
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Szentpéterszeg
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Téglás
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Tépe
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Tetétlen
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Tizacsege
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Tizacsege
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Újiráz
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Újléta
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Újszentmargita
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Újtikos/Tizagyulaháza
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Vámospércs
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Váncsod
Debreceni Egyetem Klinikai Központ	Nőgyógyászat	Zsáka +/Vekerd/
Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Báránd

Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Biharnagybajom
Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Biharnagybajom
Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Földes
Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Földes
Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Nádudvar
Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Nádudvar
Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Sárrétudvari
Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Sárrétudvari
Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Intézmény	Nőgyógyászat	Szerep

Forrás: NEAK, 2024. augusztus

Idősek, nők, fogyatékkal élők, gyermekek, mélyszegénységben élők, romák:

- A mozgó szakorvosi szolgálat tekintetében ugyanazok a szolgáltatások érhetőek el a település minden lakosa számára.
- Néhány település kivétel a nők számára elérhető a nőgyógyászati ellátás mozgó szakorvosi szolgálat által.
- Ahol az ellátás nem biztosított, ott az utazás többletköltséggel jár, melyet különösen a mélyszegénységben élők nehezebben vagy nem tudnak kifizetni.
- A mozgó gyermekgyógyászati ellátás kevesebb településen érhető el.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A mozgó szakorvosi szolgálat nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Az egészségügyi alap- és szakellátások vármegyei szintű összegzése

Hajdú-Bihar vármegyében az **egészségügyi alap- és szakellátás keretei között számos ellátás, szolgáltatás biztosított** a lakosság és ezen belül a hátrányos helyzetű csoportok (gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák) részére is, **azonban az egyes ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, elérésben települési és járási szinten is mutatkoznak eltérések.**

Egészségügyi alapellátás

A **megelőző alapellátások** területén markáns különbségek vannak járási és települési szinten is az ellátás megszervezésében, az ellátások körében, formájában és a hozzáférés tekintetében is. A járásokban és a településeken jelentős részén helyben is vannak elérhető szűrővizsgálatok, szűrőprogramok, ugyanakkor a szűrővizsgálatok a legszélesebb körben a debreceni járásban, a vármegye székhelyén, Debrecenben biztosítottak, valamint a járásközpontokban. A járásokhoz tartozó többi településen már sokkal szűkebb és korlátozott a szűrővizsgálatok köre, a szűrőprogramok elérhetősége és rendszeressége, de akadt olyan település is, ahol szűrések nincsenek. A rendelkezésre álló adatok alapján jellemzően a háziorvosok, illetve ahol volt adat, a házi gyermekorvosok, védőnők, fogorvosok is végeznek szűréseket a településeken, ugyanakkor a szűrések köre és elérhetősége ott legszélesebb, ahol Egészségfejlesztési Iroda működik,

járóbeteg szakellátás biztosított, valamint lehetőség van a szűrőprogramokba való bekapcsolódásra. Az egészségfejlesztő szűrőbusz jellemzően évente egy alkalommal biztosított a településeken, de vannak olyan települések is, ahol egy ideje már erre sincs lehetőség, vagy még nem is volt, holott nagy szükség lenne rá. Az egészségfejlesztő szűrőbusz évente egyszer is hiánypótló a településeken.

A járáások településeinek egy részén esetenként szervezett utazás keretei között is segítik a lakosságot, a hátrányos helyzetű csoportokat (pl. idősök, nők stb.) a szűrőközpontokra való eljutásban, hogy támogassák a szűrővizsgálatokon való részvételt, illetve a vizsgálatokhoz való hozzáférést a tömegközlekedési nehézségek, az egészségi állapot, egészségügyi problémák (pl. idősök) miatt, valamint az egészségvédelem, prevenció érdekében. A mammográfiás vizsgálaton való hozzáférés esetén sok esetben megnevezésre került a szervezett utazás.

A járáásokban és a járáások településein jellemzően szükség lenne az elérhető szűrővizsgálatok és szűrőprogramok körének kiszélesítésére. Az igények bár településenként eltérőek, de a legtöbb esetben szükség lenne a tüdőszűrésre, a mammográfia vizsgálatra, és gyakran megnevezésre került a bőrgyógyászati, nőgyógyászati szűrés is.

A hiányosságok, problémák megoldása érdekében szükség lenne járáási szinten a helyben nem elérhető szűrővizsgálatok, illetve a szűrőprogramok rendszeres biztosítására. A települések jelentős részén szintén szükség lenne a helyben elérhető szűrővizsgálatok körének kibővítésére, szűrőprogramok elérhetővé tételére, rendszeres vagy akár rendszeres időközönkénti biztosításával, sok esetben egyes vizsgálatok esetén akár az egészségfejlesztő buszok biztosításával is. A problémák, hiányosságok megoldása érdekében igény van a humán erőforrás bővítésére, az eszközök biztosítására és a meglévő eszközök fejlesztésére, az egészségfejlesztő szűrőbuszok kitelepítésére. Több esetben említésre került az is, hogy egyes településeken 9 személyes kisbuszra és gépkocsivezetőre lenne szükség a helyben nem elérhető és vagy nem kihelyezhető szűrővizsgálatok esetében. A lakosság és a hátrányos helyzetű csoportok esetén azonban nem csak az elérhető szűrővizsgálatok, szűrőprogramok hiánya jelenti a problémát, hanem a prevenció, az egészségtudatosság, az ismeretek hiánya és az egészséggel kapcsolatos edukáció hiánya is.

A vármegyében biztosított a **házi orvosi-, házi gyermekorvosi ellátáshoz** való hozzáférés. A járáasközpontokon kívül jellemzően a házi orvosi ellátás keretén biztosított a gyermekek ellátása is. A járáasközpontokban és a városokban élő gyermekek azok, akik a leginkább hozzáférnek a házi gyermekorvosi ellátáshoz helyben a településen. A házi gyermekorvosi ellátás bővítésére lenne szükség több településen is. A felnőtteket és gyermekeket is ellátó, területi ellátási kötelezettséggel bíró házi orvosok jellemzően biztosítottak vármegyei, járáási és települési szinten is, ugyanakkor problémát jelent, hogy vannak betöltetlen házi orvosi és házi gyermekorvosi álláshelyek is. A betöltetlen házi orvosi és házi gyermekorvosi álláshelyek azonban járáásonként és településenként is eltérőek. A betöltetlen általános orvosi körzetekben és a gyermekorvosi körzetekben a betegek ellátása jellemzően helyettesítéssel megoldott, de akadt példa olyan településekre is, ahol a házi orvos helyettesítés csak időszakosan megoldott, illetve arra is, hogy helyettesítés keretében a házi orvos csak napi 2 órában látja el a betegeket helyben. Ezzel szemben a Debreceni járáásban a járáás minden településén biztosított helyben a házi orvosi és házi gyermekorvosi ellátás is és csak egy általános orvosi körzetben és egy gyermekorvosi körzetben van betöltetlen állás. A házi orvosok és a házi gyermekorvosok leterheltsége változó, de jellemzően leterheltek. A leterheltség hátterében az alábbi fő okok állnak: a magas betegszám, valamint az egyes településeken a betöltetlen házi orvosi/házi gyermekorvosi álláshelyek miatt több beteget kell, hogy ellásson az orvos. Ennek ellenére a házi orvosok és a házi gyermekorvosok jellemzően megfelelő színvonalon biztosítják az ellátást.

A **házi orvosi ügyelet** központilag kerül megszervezésre, a házi orvosi ügyelet biztosított a leginkább gyermekügyelet nehezen érhető el. A házi orvosi ügyeleteken a felnőtteket és gyermekeket is egyaránt ellátják. A házi orvosi és a házi gyermekorvosi ügyeleteken az ellátás színvonala jellemzően megfelelő, de az ügyeleteken is leterheltek az orvosok. A problémát a legtöbb esetben az jelenti, hogy egyrészt az egyes járáasközpontokban az ügyeleti ellátás csak egy adott időintervallumban biztosított, és azon kívül jellemzően a vármegyeszékhelyen, Debrecenben érhető el. Az ügyeleti ellátás esetén a legnagyobb probléma az, hogy a betegek lakóhelye és az elérhető ügyelet között nagy a távolság. Az ügyeleti ellátás eléréséhez utazni kell, de a településeken gyakran nem, vagy nem megfelelő rendszerességben és időintervallumban biztosított

ügyeleti időben a közösségi közlekedés, ebből adódóan vagy személygépkocsival tudnak eljutni a betegek az ügyeletre, vagy mentőt hívnak. A gyermekorvosi ügyeletre való eljutás még nagyobb kihívást jelent a vármegye gyermekes családjai számára a távolság és az idő tekintetében is. Így pl. a tiszacsegei lakóknak 70 km-t kell utazniuk, hogy eljussanak a DEKK Gyermekgyógyászati Ügyeletre, ami autóval is 50 percet jelent.

A problémák és hiányosságok megoldása érdekében szükség lenne a betöltetlen háziorvosi és házi gyermekorvosi álláshelyek betöltésére, plusz humánerőforrás biztosítására (pl. dietetikusra, gyógytornászra, egészségpszichológusra, diplomás ápolóra, szakápolókra), helyben elérhető háziorvos biztosítására, a lakosság körében az egészségnevelés hiányának a pótlására, a lakosság egészségügyi edukációjának a biztosítására, az ügyeletre tömegközlekedéssel való eljutás- és a településekhez közelebbi ügyeleti ellátás biztosítására is. A szolgáltatások javítása céljából további igény mutatkozik az eszközfejlesztésre is (pl. komplexebb műszerezettség, orvosi eszközök, beteghívó rendszer, röntgen stb.) és néhány település esetében a rendelő teljeskörű felújítására, vagy a rendelő helyiségszámának a bővítésére. A háziorvosi ellátás esetében sok esetben probléma forrása az egészségnevelés hiánya a lakosság körében, különös tekintettel a hátrányos helyzetű csoportok (nők, gyermekek, romák, fogyatékosok, idősek, mélyszegénységben élők) körében. Ebből adódóan nő a betegek aránya, a háziorvosok és házi gyermekorvosok leterheltsége is nő, és még kevesebb idő és lehetőség marad a megelőzésére, a prevencióra. A humánerőforrás bővítése segítséget jelent a prevenció és telemedicinális kapacitás növelésében, a szűrések végzésében és a krónikus betegek ellátásában is. Különösen indokolt lenne azokon a településeken, ahol a hátrányos helyzetű csoportok a távolság miatt nehezen tudnak hozzáférni a településen belül is a háziorvosi ellátáshoz, a védőnői szolgáltatásokhoz (gyerekek egy részét nem viszi el tanácsadásra szülő). Ezekon a településeken és a hátrányos helyzetű településrészekon megoldást jelenthetne a rendelőbe/tanácsadóba való szállításban való segítségnyújtás (pl. kisbusz sofőrrel) is. A hátrányos helyzetű csoportok (gyermekek, idősek, fogyatékosok, nők, mélyszegénységben élők) esetében vármegyei szinten a szűrések és a krónikus betegek gondozása bár jellemzően biztosított, de szükség lenne az ellátásokhoz való hozzáférés javításában. A teljes lakosság, de különösen a hátrányos helyzetű célcsoportok esetében hiánypótló lenne az egészségnevelés erősítése, az egészségügyi edukáció, már általános iskolás kortól kezdődően a betegségek megelőzése és a betegszám csökkenése miatt is.

A rendelkezésre álló adatok alapján a vármegyében a **fogászati alapellátáshoz** való hozzáférés biztosított a lakosság részére, a felnőtteknek és a gyermekeknek is egyaránt, jellemzően vegyes körzetekben/területi ellátással, és települések többségén helyben is elérhető. A települések egy kisebb részében azonban helyben nem érhető el a lakosoknak a fogászati ellátás, jellemzően egy másik, szomszédos településen tudnak hozzájutni az ellátáshoz. A hátrányos helyzetű csoportok esetében a fogászati kezeléshez jutásának esélyei a TB finanszírozott ellátásra vonatkozóan jellemzően nem különböznek a lakosságétól a vármegyében, sem a járásokban, és a településeken sem a lakosságétól, a térítéses ellátásokat (pl. fogpótlás, fogszabályozó) azonban az anyagi helyzetükből adódóan sokkal inkább kevésbé tudják igénybe venni. A hátrányos helyzetű csoportok esetében további problémát jelent, hogy az alapellátás bár hozzáférhető számukra, de a kezelésekre sokkal ritkábban járnak vissza. A vármegyében a fogorvosi ügyelet elérhetőségéről Debrecen esetén van adat.

A vármegyében a lakosság fogazatának az állapota változó. A lakosság egy részének a fogazata átlagos állapotú, megfelelő, de a lakosság egy jelentősebb részének sokkal inkább kezeletlen, elhanyagolt, rossz. A lakosság fogazatának állapota azonban nem mindig függ össze a hátrányos helyzettel, ugyanakkor sokkal inkább jellemzőbb az, hogy a hátrányos helyzetű csoportok fogazata az átlagosnál is elhanyagoltabb, rosszabb.

A vármegyében a lakosság fogorvoshoz fordulási gyakorisága is változó. Szinte minden településen arról számoltak be a fogorvosok, hogy a lakosok jelentős része ritkán, gyakran csak akut probléma jelentkezése esetén veszik igénybe az ellátást. A fogorvoshoz fordulás a hátrányos helyzetű csoportok esetében is változó, de a körükben sokkal inkább jellemző, hogy ritkábban, akut esetben veszik igénybe az ellátást, és a szükséges további kezeléseken már nem jelennek meg.

A problémák megoldása érdekében kiemelt szükséglet mutatkozik az edukációra, a lakosok fogászati ellátáshoz való hozzáállásának javítására és a fogorvosi ellátáshoz való feltételek helyben történő

biztosítására azokon a településeken, ahol a fogászati alapellátás helyben nem biztosított. Ezen szükségletek biztosítása a teljes lakosság számára hiánypótló lenne, de a hátrányos helyzetű csoportoknak különösen nagy szüksége lenne rá. A hátrányos helyzetű lakosok esetében az igények között megnevezésre került az ismeretterjesztő anyagok biztosítása is. Továbbá igényként fogalmazódott meg az infrastruktúra és az eszközellátottság, eszközfejlesztés is. Több járásban és több településen is szükség lenne panorámaröntgen biztosítására az ellátás színvonalának javítása érdekében és azért is, mert az gyakran csak távolabbi városokban és főként a megyeszékhelyen biztosított a lakosoknak. Jellemző megoldatlan probléma az is, hogy az alapellátás keretében a térítéses ellátásokat csak a lakosok egy része tudja megfizetni és a hátrányos helyzetű csoportoknak különösen nagy szükségük lenne a fogpótlásra, mert gyakori a hiányos fogazat, ugyanakkor ez a beavatkozás nem térítésmentes, így alig veszik igénybe.

A hátrányos helyzetű csoportok az anyagiak, a szokások és a tudatosság hiányából fakadóan ritkábban veszik igénybe a fogászati ellátást, ebből adódóan a fogazatuk állapota is sok esetben rosszabb, mint az erre tudatosan figyelő, jobb helyzetben lévő csoportok tagjaié. Az alapellátás keretében a fogászati kezelésekhöz hozzá tudnának jutni, de szociokulturális okokból kifolyólag már a kezelésen való megjelenés sem történik meg sok esetben. A fogazat jó állapotának megőrzése is elsősorban prevenciót igényel. Ebből adódóan már az óvodában el kellene kezdődnie a fogászati szűrővizsgálatoknak a probléma mérséklése érdekében, majd az éves iskolafogászaton való jelenlét (mindkettő ellátása kötelező, ugyanakkor a jelenlét nem) is hiánypótló lenne, és sok esetben a szülő nem viszi a jelzések ellenére sem a gyermeket a kezelésekre. A rendszeres, kampányjellegű, illetve a lakossághoz közeli fogászati szűrési lehetőségek számának növelésével, a prevenció és tájékoztatás biztosításával javítható lenne a lakosság fogazatának állapota.

A család- és nővédelemmel kapcsolatos szolgáltatások elérhetőek és igénybevehetőek a vármegyében. Számos településen biztosított helyben a **védőnői ellátás**, több helyen helyettesítés keretében megoldott a védőnői jelenlét. A védőnői szolgáltatással többnyire elégedett a lakosság. A várandós anyák gondozása megfelelő színvonalú, a terhesgondozást több helyen a szakellátás távolsága nehezíti. Számos településen megfogalmazódott igényként az, hogy még több prevenció előadásra lenne szüksége a várandós nőknek. Leterheltségük, mentális terhelésük számos településen igen nagy, különösen ott, ahol a hátrányos helyzetű ellátottak száma magas. A hátrányos helyzetű családokkal a napi kapcsolat rendkívül fontos, jelenlétük nélkülözhetetlen, az óvodákban és iskolákban is igény lenne a gyakoribb jelenletre. A védőnők jelentős részét vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszerben is és probléma észlelése esetén azonnal megteszi a szükséges jelzést. Egészségügyi szolgáltatások érhetőek el részben az iskolaorvos, részben az iskolafogorvos által biztosított ellátások keretében, településenként eltérő formában. 2023. júliusáig a települési önkormányzatok az egészségügyi alapellátás körében biztosították a védőnői ellátást. Az egészségügyi alapellátásról szóló törvény módosulásával az állam az egészségügyi alapellátás körében - a települési önkormányzattal együttműködésben - gondoskodik a védőnői ellátásról, az irányító vármegyei intézmény útján, mely a Debreceni Egyetem Klinikai Központja.

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján minden településen elérhető mind az otthoni szakápolás, mind az otthoni hospice ellátás. A települési adatbekérőkben egyes települések képviselői viszont jelezték, hogy a szolgáltatások hosszabb ideig aktiválódnak, gyakran hetekbe/hónapokba is belekerül.

Egészségügyi szakellátás

Hajdú-Bihar közfinanszírozott **járóbeteg szakellátását** 16, az elérhető szolgáltatásokat és/vagy az ellátott népességet tekintve jelentős szolgáltató biztosítja szerződéses keretek között, amelyekben összesen mintegy 740 darab rendelőt működtetnek vármegye szerte. A szolgáltatásokban domináns szerepet játszik a vármegyei fekvőbeteg-ellátó intézmény, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ által működtetett integrált járóbeteg-ellátás. Az ellátórendszerben a legnagyobb forgalom a laboratóriumi diagnosztika, a fogászat és a fizioterápia területeken jellemző. Fontos cél az egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzáférés területi kiegyenlítése, a társadalmi esélykülönbségek csökkentése; a járóbeteg szakellátások infrastrukturális körülményeinek és műszerezettségének javítása.

Hajdú-Biharban 51 településen összesen 264 darab közfinanszírozott fogorvosi rendelő működik, amelyek közül 60 darab folytatja tevékenységét a szakellátásban. Az egészségügyi szolgáltatóegységek székhelyüket

tekintve nagy koncentrációt mutatnak, a szakellátásban 96,7% Debrecen részaránya. A **fogorvosi szakellátási** formák (egyetemi szakellátás, fogszabályozás, fogyatékkal élő felnőttek és gyermekek szakellátása, gyermek szakellátás, parodontológia, röntgen, szájszűrés) székhely szerint gyakorlatilag csak a vármegyeszékhelyen érhető el, a kivételt a Hajdúböszörményben és Hajdúsámsonban is igénybe vehető fogszabályozás képezte.

Hajdú-Bihar **fekvőbeteg-szakellátásában** az elmúlt néhány év igen jelentős átalakulást hozott, amelyek közül a legfontosabb, hogy 2023. júliusban egyesült a vármegye két nagy intézménye, és a berettyóújfalui Gróf Tisza István Kórház a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Campusaként folytatta tevékenységét. Az ellátórendszer így gyakorlatilag egyközpontúvá vált, a debreceni és berettyóújfalui klinikai telephelyek mellett még egy addiktológiai rehabilitációs intézet működik Nagyhegyesen, illetve egy ápolási intézet Hajdúnánáson. Számos ellátás vonzáskörzete terjed túl a vármegye, sőt a régió határain is túlra.

A vármegyében három **szülészeti és nőgyógyászati** osztály működik a Debreceni Egyetem Klinikai Központ keretein belül, kettő debreceni, egy pedig berettyóújfalui telephelyen. A működő ágyak száma stabil, az elmúlt években folyamatos fejlesztések zajlanak a területen. A humán erőforrás és egyéb kapacitások növelését indokolja, hogy a vármegyében működik az ország legnagyobb szülésszámú intézménye. A vármegyében 23, **rehabilitációs feladatok** ellátó, nappali ellátást is biztosító részleg működik 2024. áprilisban, egy kivételével valamennyi a Debreceni Egyetem Klinikai Központ keretein belül. A vármegyében fokozatosan bővül a **mentőállomások** száma, valamennyi járásban üzemel legalább egy (Balmazújváros, Berettyóújfalú, Biharkeresztes, Debrecen, Derecske, Egyek, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Komádi, Létavértes, Nyíradony, Nyírábrány, Polgár, Püspökladány). Összességében javult a futó mentőgépkocsi járműpark minőség és megbízhatósága. A mentési esetek száma az utóbbi években jelentősen megemelkedett. **A mozgó szakorvosi szolgálat** 74 településen, összesen 116 helyszínen elérhető. A szolgáltatások döntően nőgyógyászatiak. A rendszert két szolgáltató, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ, illetve a Püspökladányi Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft. működteti.

2. Szociális alap-és szakellátások, valamint gyermekjóléti alapellátás és gyermekvédelmi szakellátás keretében nyújtott szolgáltatások

Az alábbi fejezetben a téma kifejtése a Módszertani útmutató által elvárt szerkezetben és adatok felhasználásával, a települési információk járások szerinti összegzésével történik. A fejezet egy részét a Módszertani útmutató által elvárt, a teljes vármegyére kiterjedő, hivatalos statisztikai adatok teszik ki, melyeket a települési Helyi Esélyegyenlőségi Programok, illetve a településektől kért szakértői interjúkérdésekre adott információk egészítenek ki. Ez utóbbi vizsgálat keretében a települési önkormányzatok a Módszertani útmutató 2a. számú „Települési adatbekérő – Szociális alap- és szakellátás”, illetve a 2b. sz. sablon „Települési adatbekérő - Gyermekjóléti alapellátás és gyermekvédelmi szakellátás” elnevezésű dokumentumokban szerepeltetett kérdésekre küldték meg válaszaikat. A szakértői interjúkérdések megválaszolásához a sablon ajánlásokat tett a megkérdezendő, adott feladatellátást végző szakemberek vonatkozásában is. A Szociális munkacsoport tagjainak észrevételei nyomán az addig formálódó, nyers információk további kiegészítésére kerülhetett sor.

Bevezető

Magyarországon szociális szolgáltatást és a gyermekvédelmi alap- és szakellátást a vonatkozó jogszabályokban előírt feltételek teljesítése esetén állami, egyházi, önkormányzati és civil fenntartó egyaránt biztosíthat, míg a javítóintézeti ellátást kizárólag az állam biztosíthatja. Az állam a 2013. január 1-jén létrejött

központi szerv, az **Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (SZGYF)** útján köteles gondoskodni és gondoskodik

- az idősek, a fogyatékos személyek, a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek ellátásának megszervezéséről és biztosításáról (szociális alap- és szakellátás);
- a családjából – súlyos veszélyeztetettsége miatt – hatósági intézkedéssel kiemelt gyermek egyénre szabott helyettesítő védelmének biztosításáról és szükség szerinti ellátásáról nagykorúvá válását követően is (gyermekvédelmi szakosított ellátás).

A személyes gondoskodást nyújtó ellátások terén az egyházak szerepvállalása többnyire az idős, valamint fogyatékossgal élő személyek bentlakását biztosító intézményekre terjed ki. Az állami szerepvállalásban valamennyi ellátástípusban (idős, fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek) főként a legnehezebb ápolási/gondozási szükségletű ellátástípusok vannak jelen. A róluk való gondoskodás igényli a legtöbb figyelmet és anyagi ráfordítást.

Magyarországon szociális szolgáltatást a vonatkozó jogszabályokban előírt feltételek teljesítése esetén állami, egyházi, önkormányzati és civil fenntartó egyaránt biztosíthat. Az állam a 2013. január 1-jén létrejött központi szerv, az Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (SZGYF) útján gondoskodik az idősek, a fogyatékos személyek, a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek szociális alapellátásának megszervezéséről és biztosításáról.

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltségének fenntartásában lévő szociális intézmények által biztosított szociális alapellátások az alábbiak:

	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (készülék)	Fogyatékos személyek nappali ellátása	Szenvedélybetegek nappali ellátása	Pszichiátriai betegek nappali ellátása	Szociális étkeztetés (szociális konyha)	Támogató szolgáltatás	Házi segítségnyújtás	Közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	Közösségi ellátás szenvedélybetegek részére
Biborka Integrált Szociális Intézmény Berkenye Támogat-Lak Szolgáltató Központ T: Derecske, Morgó tanya 1.		72			72	72	72		
Szellőrózsa Integrált Szociális Intézmény Hajdú-Bihar vármegye Sz.: 4032 Debrecen, Böszörményi út 148.	140								
Frézia Otthon Báránd T.: 4161 Báránd, Szociális Otthon sétány 1.			82	23	105		105	23	82
Napraforgó Támogatott Lakhatási Központ Szerp T.: 4163 Szerp, Emlék u. 16.				72	72		72	72	
Boglárka Támogatott Lakhatási Központ Sárrétudvari T.: 4171 Sárrétudvari, Csokonai u. 14.		72			72	72	72		
Összesen	140	144	82	95	321	144	321	95	82

Forrás: Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltsége, 2024

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltsége adatai alapján a fenntartásában lévő intézmények közül öt biztosít szociális alapszolgáltatást. A legtöbb ellátott (321 fő) számára biztosított települési alapszolgáltatás a házi segítségnyújtás és a szociális étkeztetés. Jelzőrendszeres

házi segítségnyújtás szolgáltatását 140 készülék segítségével oldják meg. A nappali ellátások legnagyobb kapacitása a fogyatékos személyeket (144 fő) éri el, a pszichiátriai betegeket 95, a szenvedélybetegeket 82 férőhelyen fogadják. A közösségi ellátásokat 95 pszichiátriai- és 82 szenvedélybeteg tudja igénybe venni, támogató szolgáltatás 144 személy számára biztosított a vármegyében a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltségének fenntartásában.

A települési szociális alapszolgáltatási ellátásokat többnyire az önkormányzat, illetve egyházi és civil szervezetek biztosítják – nagyrészt az állami támogatás igénybevételével – ezért a szolgáltatások számának és ellátási kapacitásának alakulása a vonatkozó jogszabályi feltételek és a finanszírozás által meghatározott.

2.1. Szociális alapszolgáltatások

2.1.1. Települési alapszolgáltatások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) a2) 1-3; a3) 1-4

E fejezetben a szociális alapszolgáltatások körébe sorolt *falugondnoki szolgálatot*, a *tanyagondnoki szolgálatot*, a *szociális étkeztetést*, a *házi segítségnyújtást*, a *jelzőrendszeres házi segítségnyújtást* és az *utcai szociális munkát* mutatjuk be a vármegye járásaiban.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit. A helyi önkormányzatok az e törvényben szabályozott ellátásokon túl saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthatnak.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	Falugondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Utcái szociális munka
Balmazújváros	-	-	X	X	X	-
Egyek	-	X	X	X	X	-
Hortobágy	-	X	X	X	-	-
Tiszacsege	-	X	X	X	X	-
Újszentmargita	-	X	X	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Balmazújvárosi járásban települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. A tanyagondnoki szolgáltatás, a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás a legelterjedtebb szociális alapszolgáltatás. Falugondnoki szolgálat nem jellemző, de a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás néhány településen elérhető. A hátrányos helyzetű csoportok (pl. idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák) is akadálytalanul elérhetik a szociális alapszolgáltatásokat. Felmerült a szakember hiány, a meglévő szakemberek mentálhigiénés, kiegészítő megakadályozó és továbbképzési lehetőségeinek szélesebb körű biztosítása, az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése. A hátrányos helyzetű csoportok hozzáférési esélyei terén

elsősorban a kisgyermekes munkanélküli nők elhelyezkedési nehézségei jelentenek súlyos problémát, különösen az alacsony iskolázottságú és/vagy roma származású emberek esetén.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Falugondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Útcai szociális munka
Ártánd	X	-	X	X	-	-
Bakonszeg	-	-	X	X	-	-
Bedő	X	-	X	X	-	-
Berekböszörmény	-	-	X	X	-	-
Berettyóújfalú	-	-	X	X	X	-
Biharkeresztes	-	X	X	X	X	-
Bojt	X	-	X	X	-	-
Csökmő	-	-	X	X	-	-
Darvas	X	-	X	X	-	-
Furta	-	-	X	X	X	-
Gáborján	X	-	X	X	-	-
Hencida	-	-	X	X	-	-
Komádi	-	X	X	X	X	-
Körösszakál	X	-	X	X	X	-
Körösszegapáti	-	-	X	X	-	-
Magyarhomorog	X	-	X	X	X	-
Mezőpeterd	X	-	X	X	-	-
Mezősas	X	-	X	X	-	-
Nagykerekí	-	X	X	X	-	-
Szentpéterszeg	-	-	X	X	-	-
Told	X	-	X	X	-	-
Újiráz	X	-	X	X	-	-
Váncsod	-	-	X	X	-	-
Vekerd	X	-	X	X	-	-

Zsáka	-	-	X	X	-	-
-------	---	---	---	---	---	---

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Berettyóújfalui járásban mindenhol elérhető szociális alapszolgáltatás a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás. A járásban a települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. Néhány helyen elérhető a jelzőrendszeres segítségnyújtás is, a tanyagondnoki és a falugondnoki szolgálat is. A települések többségében viszont nagy szükség lenne a szakemberek létszámának növelésére, pszichológusra, gyógypedagógusra, logopédusra, óvodai és iskolai szociális segítőkire stb. A hátrányos helyzetű csoportok hozzáférése terén a szociális alapszolgáltatások körében a legtöbb ellátáshoz egyenlő esélyekkel jutnak hozzá az érintettek, ugyanakkor elsősorban a helyben nem igénybe vehető szolgáltatások esetén, a gyermekek számára szükséges fejlesztő foglalkozások, pszichiátriai ellátások, az egészségromlással összefüggő ellátások esetében a településeken élő rászorulóknak sok esetben nem, vagy csak nehézségek árán tudják megszervezni az eljutást a megfelelő településre. Több településen igényként fogalmazódott meg, hogy a munkavégzéshez szükséges feltételeken, eszközrendszer fejlesztése, amely megkönnyítené a szakemberek munkáját.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáféréssel mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Falugondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Utcai szociális munka
Debrecen	X	X	X	X	-	X
Hajdúsámson	-	X	X	X	X	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Debreceni járásban a vármegyeszékhelyen jelzőrendszeres segítségnyújtás kivételével minden szociális települési alapszolgáltatást biztosítanak, míg Hajdúsámsonban az utcai szociális munka és a falugondnoki szolgálat nem érhető el. A járásban a települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. Az el nem érhető szolgáltatásokra nem jelentkezik jelenleg igény. Debrecenben a *jelzőrendszeres házi segítségnyújtás* bevezetésére még nem került sor. A „Gondosóra program” megjelenése bizonyos fókig kielégíti az ilyen irányú igényeket. A *tanyagondnoki szolgálatot* egyházi fenntartók biztosítják a bányai, nagycseri, halápi külterületi részeken. Ezen felüli igény nem tapasztalható, mivel az önkormányzat által biztosított *családsegítés és házi segítségnyújtás* elérhető a város kertési, külterületi részein is. *Szociális étkeztetést* a Debrecen Megyei Jogú Város Városi Szociális Szolgálat (a továbbiakban: VSzSz) gondozó szolgálatai, egyházi fenntartók, valamint civil szervezet is nyújt, a megfelelő lefedettség biztosított. A szociális étkeztetés esetében megfigyelhető a napi átlag igénybevételek számának csökkenése, ebben jelentős szerepe van a népkonyhák megjelenésének, mely szolgáltatás több mint 40 ponton elérhető Debrecenben. A város különböző pontjain élők hasonló eséllyel férnek hozzá a szolgáltatáshoz. A *házi segítségnyújtás* szolgáltatás esetében a szociális segítség keretében elsősorban takarításra, bevásárlásra, gyógyszerkiváltásra van szükségük az ellátottaknak, míg a személyi gondozás körében főként fürdetést, öltöztetést, ágyazást, folyadékpótlást igényelnek. A házi segítségnyújtás terén az ellátottak rossz egészségi állapota és az életkor előrehaladtával tapasztalható további állapotrosszabbodás az

ápolási, gondozási feladatok növekedését vonja maga után, az ágyban fekvők és a demenciában szenvedők speciális ellátást, nagyobb odafigyelést igényelnek, így egyre nagyobb teher hárul a dolgozókra.

A széles körű lefedettséghez kapcsolódó minőségi munkavégzéshez igényként fogalmazódott meg több ellátással kapcsolatban a személyi és üzemeltetési feltételek javításának szükségessége. Az elhasználódott eszközpark cseréje, az egyes ellátások kapcsán a célcsoportok körében megnövekedett gondozási időhöz kapcsolódó problémákra reagálás fontos igényként merül fel. A kiterjedt feladatvállalás, a magas minőségi színvonalon nyújtott ellátásokra törekvés, a széles lefedettség nagy kihívások elé állítja a szakembereket. Több ellátási területen szakemberhiány jellemző, szükség lenne a munkavégzés helyül szolgáló épületek felújítására, bérrendezésre, szakmai továbbképzésekre. Többnyire a családsegítés területén dolgozók, de más ellátás kapcsán is nagy szükség lenne a szociális szakemberek pszichés terhelésének csökkentésére megfelelő munkahelyi támogatással. Hajdúsámsonban a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás vonatkozásában szükségesnek tartják a törvényben meghatározott bekerülési feltételek megváltoztatását, monitorozását. A fejlesztések kapcsán elsősorban a módszertani intézmények kiépítését tartanák fontosnak minden szolgáltatásnyújtás esetén. Szükségesnek tartanák a szakemberekkel való havi legalább egy kerekasztal beszélgetést, mely feltárhatná minden egyes szakfeladat hiányosságait az érzékelt problémákkal összefüggésben.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Falugondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Utcai szociális munka
Derecske	-	-	X	X	X	X
Esztár	-	X	X	X	-	-
Hajdúbagos	-	X	X	X	X	-
Hosszúpályi	-	X	X	X	-	-
Kismarja	-	-	X	X	-	-
Kokad	-	-	X	X	X	-
Konyár	-	-	X	X	X	-
Létavértes	-	-	X	X	X	-
Mikepércs	-	X	X	X	X	-
Monostorpályi	-	-	X	X	X	-
Pocsaj	-	X	X	X	-	-
Sáránd	-	X	X	X	X	-
Tépe	-	-	X	X	X	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Derecskei járásban a szociális települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. Minden településen elérhető a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás. 6 településen működik tanyagondnoki szolgálat. A járás településeinek többségében a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is igénybe vehető, és egy településen utcai szociális munka feladatot is ellátnak. A szociális étkeztetést és a házi segítségnyújtást minden településen akadályok nélkül igénybe tudják venni a lakosok, ezenbelül valamennyi hátrányos helyzetű célcsoport is. A legtöbb településen a szolgáltatások minőségének vagy racionalizálásnak érdekében igény lenne az ellátások eszköz fejlesztésére, többek között a közlekedési idő csökkentése érdekében településen belüli közlekedést elősegítő járművek beszerzése. Több ellátási forma esetében felmerül a kapacitásbővítő fejlesztések biztosítása, ennek keretében többek között szakemberhiány pótlása, a meglévő szakemberek számára pszichés terhelésének csökkentését szolgáló alkalmak, valamint a számukra biztosított továbbképzési lehetőségek és a szolgáltatások minőségi fejlesztéséhez szükséges háttér magasabb szintű biztosítása. Nehézség az idősök helyzetével összefüggésben, hogy a megnövekedett és egyre súlyosbodó problémákkal és az egyedülálló idősök számának növekedésével a helyi ellátórendszer sok esetben humánerőforrás és jogszabályi kereteknek megfelelő működés mellett nem tud megoldást találni. A kisebb településeken az szociális étkeztetés és házi segítségnyújtás mellett igény mutatkozik a falugondnoki szolgálatok létrehozására és működtetésére. Továbbá felmerül az egyes ellátási formák közötti kommunikáció és együttműködés tovább erősítése, főként azokon a területeken, ahol több különböző fenntartású szolgáltató is jelen van.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Falugondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Utcai szociális munka
Hajdúböszörmény	-	X	X	X	X	-
Hajdúdorog	-	X	X	X	X	X

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Hajdúböszörményi járás két településén szinte minden szociális alapszolgáltatási formát biztosítanak. A járásban a települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. Az ellátás igénybevételének helye jól megközelíthető a helyi lakosok számára, és a hozzáférés esélye minden ott élő számára biztosított. A megfelelő szintű ellátások biztosítása érdekében többféle szakmai együttműködés, partnerség is kiépült a járásban. A szociális étkeztetések terén fontosnak tartanak a minőség javítását a választhatóság bevezetésével. A tanyagondnoki szolgáltatás rendkívül fontos feladatainak ellátásához szükség lenne erre alkalmas gépjármű beszerzésére. A gondozási munka segítségét, a gondozók közlekedési lehetőségeinek javítását elektromos kerékpárok beszerzésével lenne szükséges megoldani. A házi segítségnyújtás terén a mindennapi eszköztár, a napi munkavégzés során használt eszközök megújítása indokolt. Felmerült Hajdúdorogon az utcai szociális munka ellátásához szükséges krízisautó hiánya. Több ellátási forma esetében felmerül a kapacitásbővítő fejlesztések biztosítása, ennek keretében többek között szakemberhiány pótlása, a meglévő szakemberek számára továbbképzési lehetőségek, pszichés terhelésének csökkentését szolgáló alkalmak és a szolgáltatások minőségi fejlesztéséhez szükséges háttér magasabb szintű biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Falugondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Utcai szociális munka
Bocskai kert	-	X	X	X	X	-
Hajdúhadház	-	-	X	X	X	-
Téglás	-	-	X	X	X	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A **Hajdúhadházi járás** településein szinte minden szociális alapszolgáltatási formát biztosítanak. A járásban a települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. A házi és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, valamint a szociális étkeztetés biztosított helyben a lakosság számára, valamint Bocskai kert esetében a tanyagondnoki szolgáltatás. A járásban a mélyszegénységben élők élet- és lakhatási körülményei a legsúlyosabbak, de növekszik a pszichés problémákkal küzdő gyermekek és felnőttek száma is. Ugyancsak súlyos helyzetben vannak az idősek, gondozásra szoruló személyek, elhelyezési lehetőségek híján komoly kihívás az ellátórendszernek a támogatásuk. A fentiekből adódóan több ellátási forma esetében felmerül a kapacitásbővítő fejlesztések biztosítása, ennek keretében többek között szakemberhiány pótlása, a meglévő szakemberek számára továbbképzési lehetőségek, pszichés terhelésének csökkentését szolgáló alkalmak és a szolgáltatások minőségi fejlesztéséhez szükséges háttér magasabb szintű biztosítása. Szükségesnek tartanak az idősek köré védőháló szervezését: pl. családi kapcsolatok megerősítése (preventív módon), társas kapcsolatok erősítése, a „minőségi időskor” időtartamának megnövelése különböző helyben elérhető szolgáltatások megszervezésével

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Falugondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Utcai szociális munka
Folyás	X	X	X	X	-	-

Görbeháza	-	X	X	X	-	-
Hajdúnánás	-	X	X	X	X	-
Polgár	-	-	X	X	-	-
Tiszagyulaháza	-	X	X	X	-	-
Újtikos	X	X	X	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Hajdúnánási járás hat települése közül mindegyikben elérhető a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás. A járásban a települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. Újtikoson és Folyáson ezeken kívül falugondnoki szolgálat, Hajdúnánáson és Görbeházán tanyagondnoki szolgálat is működik, ezeket a segítségre szoruló idősebb korosztály veszi igénybe. Hajdúnánás szinte minden szociális alapszolgáltatást elérhetővé tett a lakossága számára, Polgáron a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás ellátásait tudja igénybe venni a helyi lakosság. A hozzáférést minden társadalmi csoport számára egyenlő esélyekkel biztosítják, egyes ellátásokat partnerségben más szervezetekkel. Az ellátás lefedettségét a tanyagondnoki szolgálat a legtávolabbi területeken is biztosítja megfelelő színvonalon. Problémát jelent, hogy a házi segítségnyújtás több esetben is fontos lenne azon idős, rászorult személyek számára, akik nem akarnak bentlakásos időszotthonba elhelyezést kérni, ugyanakkor a térítési díj megfizetése gondot okoz számukra, vagy nem áll rendelkezésre az a megfelelő óraszám, amelyet a gondozásukra/ellátásukra lehet fordítani. Ugyancsak fontos, hogy az idősek részéről igény mutatkozik „társalkodóra”, mentális beszélgetésre az otthonukban, amely nem kifejezetten gondozási/ápolási tevékenység. Szükség lenne a tanácsadásban jártas szakemberekre az alapellátásban (pszichológus, gyógypedagógus stb.), az alkalmazásuk nehezen megoldható a szakemberhiány miatt. Vannak területek, ahol kapacitásbővítésre és a hozzáférés feltételeinek javítására is szükség lenne, pl. a házi segítségnyújtás területén. Alapellátásban szükséges lenne a szakemberhiányt képzéssel pótolni, akár az adott intézményben dolgozó szakemberek képzésével, átképzésével. Az összes szakmai területen a humánerőforrás hiánya a legnagyobb probléma. Az alapszolgáltatások biztonságos és magas színvonalú ellátásához a szakemberhiány orvoslásán túl szükség lenne új informatikai eszközökre és a gépkocsialomány fejlesztésére is. Tiszagyulaházán a szociális étkeztetés egy részét a Hajdúsági Szociális Centrum által létrehozott népkonyha biztosítja, míg a további szolgáltatások a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei Tiszadobi Családsegítő és Gyermekjóléti Térségi Intézményfenntartó Társulás látja el.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Falugondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Utcai szociális munka
Ebes	-	X	X	X	-	-
Hajdúszoboszló	-	-	X	X	-	-
Hajdúszovát	-	-	X	X	-	-

Nádudvar	-	-	X	X	X	-
Nagyhegyes	-	-	X	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Hajdúszoboszlói járás településein elsősorban a szociális étkeztetést és a házi segítségnyújtást biztosítják a helyi lakosság számára, ez minden járási településen elérhető. A járásban a települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. Egy-egy településen tanyagondnoki szolgálat és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is működik. A járásban a lakosság hozzáférése maximálisan biztosított az ellátásokhoz, a hátrányos helyzetű csoportok tagjai is egyenlő esélyekkel férnek hozzá a szolgáltatásokhoz. Az idősek, fogyatékkal élők esetében az ellátás biztosítása a jogszabályi feltételeknek megfelelően működik, azonban sok járásban az alapszolgáltatások magas színvonalú szervezéséhez szükség lenne a kapacitásbővítő fejlesztések biztosítása, ennek keretében többek között szakemberhiány pótlása, a szociális szakma népszerűségét növelő tevékenységek, a meglévő szakemberek számára továbbképzési, átképzési lehetőségek, pszichés terhelésének csökkentését szolgáló alkalmak és a szolgáltatások minőségi fejlesztéséhez szükséges háttér magasabb szintű biztosítása. Az ellátást biztosító eszközök és járművek beszerzése is nagy mértékben segíteni a szolgáltatásban dolgozó szakemberek munkáját. A speciális iskolai szükséglettel bíró gyermekek számára iskolabusz beszerzésére lenne szükség, amely megkönnyítené a hátrányos helyzetű családok gyermekeinek más településekre történő eljutását.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáféréssel, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Falgondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Utcai szociális munka
Álmosd	-	X	X	X	X	-
Bagamér	-	-	X	X	X	-
Fülöp	-	X	X	X	X	-
Nyírábrány	-	X	X	X	X	-
Nyíracsád	-	X	X	X	X	-
Nyíradony	-	X	X	X	X	-
Nyírmártonfalva	-	-	X	X	X	-
Újléta	-	X	X	X	X	-
Vámospécs	-	-	X	X	X	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Nyíradonyi járásban a válaszoló települések csaknem mindegyike biztosít szociális étkeztetést, minden településen elérhető a házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, és több településen

működik tanyagondnoki szolgálat is. A falugondnoki szolgáltatás és az utcai szociális munka nem jellemző. A járásban a települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. Ugyancsak fontos lenne javítani a települések speciális helyzetű csoportjainak szolgáltatásokhoz történő hozzáférést, pl. kiemelt jelentőségű lenne a sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, a tartós beteg vagy fogyatékkal élő gyermekek szükségleteihez igazított szolgáltatások elérhetőségének biztosítása. Ez különösen a hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő családok körében jelent súlyos problémát. A járás több településén is szükség lenne az eszközpark javítására a munkavégzés minőségének emelése céljából. A házi segítségnyújtásban, a szociális étkeztetésben és családsegítésben járművek beszerzése indokolt. Szintén felmerült igényként több településen a szakemberek létszámának növelése, további szakemberek bevonása (pl. ápolási szolgálatot ellátó szakemberek, stb.), infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerül sor:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáféréssel, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Falugondnoki szolgáltatás	Tanyagondnoki szolgáltatás	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Utcai szociális munka
Báránd	-	-	X	X	X	-
Bihardancsháza	X	-	X	X	-	-
Biharnagybajom	-	-	X	X	X	-
Bihartorda	X	-	X	X	X	-
Földes	-	-	X	X	-	-
Kaba	-	-	X	X	X	-
Nagyrábé	-	-	X	X	-	-
Püspökladány	-	-	X	X	X	-
Sáp	-	-	X	X	X	-
Sárrétudvari	X	-	X	X	X	-
Szerep	-	X	X	X	X	-
Tetétlen	-	-	X	X	X	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A **Püspökladányi járásban** a települések mindegyike biztosítja a szociális étkeztetést és a házi segítségnyújtást a lakossága számára. Három településen falugondnoki szolgáltatás és egy településen tanyagondnoki szolgáltatás is működik, és több helyen elérhető a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is. A járásban a települési alapszolgáltatásokat részben önkormányzati részben egyházi és civil, nonprofit fenntartású intézmények biztosítják. A hátrányos helyzetű csoportok is egyenlő eséllyel jutnak hozzá a szolgáltatásokhoz. Problémaként említik, hogy egyre több az idős, segísége szoruló lakos. A járás ellátórendszerében szükség lenne speciális szakemberekre. Több településről hiányként jelezték a pszichológus, fejlesztőpedagógus, családterapeuta, logopédus, gyógypedagógus stb. szakemberek munkáját.

A hátrányos helyzetű családok az ilyen típusú ellátásokért kénytelenek más településekre utazni, melynek a költségeit és az ellátás igénybevételének megszervezését nehezen tudják megoldani. Szintén fontos lenne a szakmában dolgozók számára a pszichés nyomás és terhelés enyhítése érdekében szupervíziós foglalkozásokat biztosítani. Igény fogalmazódott meg több szakmai kapcsolat, együttműködés kiépítésére is a különböző szolgáltatások összehangolása érdekében. Igényként fogalmazódott meg, hogy fejleszteni szükséges az ellátások eszközparkját, kiemelten járművek, ellátás biztosításához szükséges további eszközök vonatkozásában. A szakmai munkához új módszerek bevezetésének lehetőségére, speciális szakemberek alkalmazására, külső városrészekbe kihelyezett ügyfélfogadási lehetőségre lenne igény a szolgáltatások jobb elérhetősége érdekében. Szintén felmerült igényként több településen a szakemberek létszámának növelése, további szakemberek bevonása (pl. ápolási szolgálatot ellátó szakemberek, stb.), infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A szociális települési alapszolgáltatások fent részletezett formái mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.1.2. Családsegítés

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) a4) 1-5)

A bemutatás a Települési adatbekérők információi alapján történik.

A családsegítés feladata a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. A családsegítés keretében biztosítani kell: a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást, az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését, a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését, a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést, a tartós álláskeresőket, a fiatal álláskeresőket, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékosokkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását, a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat, emellett készenléti szolgálatot. A Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató – a család- és gyermekjóléti szolgálat keretében működtethető. A család- és gyermekjóléti szolgálat látja el a családsegítés feladatait, illetve a gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat. A szolgáltatás *A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló törvény* értelmében mindenki számára hozzáférhető, életkorhoz, jövedelemhez, szakértői véleményhez nem kötött, önkéntesen és térítésmentesen igénybe vehető szociális alapszolgáltatás. A családsegítés vonatkozásában további információkat a dokumentum gyermekjóléti szolgáltatások fejezete tartalmaz a család-és gyermekjóléti központok, illetve család-és gyermekjóléti szolgálatok munkájához kapcsolódva.

Hajdú-Bihar vármegye	2020
Családsegítő szolgálatok által ellátott települések (db)	82
Családsegítő szolgálattal kapcsolatban álló összes igénybe vevő (a szolgálat telephelye szerint) (fő)	29 677
Családsegítő szolgálattal kapcsolatban álló összes igénybe vevő (igénybe vevők lakóhelye szerint) (fő)	29 677
Családsegítő szolgáltatást igénybe vevők (fő)	13 267
Családsegítő szolgáltatást igénybe vevők hozott problémáinak összesen (eset)	17 082

Forrás: KSH-TeIR

A TEIR Vármegyei Monitoring adatbázisában 2020-2021 évekre érhető el vármegyei szintű, publikált, a családsegítő szolgálatokkal összefüggő statisztikai adat. Az adatok alapján a vármegye mind a 82 települése ellátott családsegítő szolgáltatással, az igénybe vevők száma 13-15 ezer fő közötti a rendelkezésre álló adatok alapján. A továbbiakban az adott település által megfogalmazott információk alapján kerül bemutatásra a családsegítés.

A Balmazújvárosi járásban a családsegítő szolgáltatás igénybevétele több helyen problémás, a települések jelentős részén nem érhető el megfelelő szinten, és nincs is helyben folyamatosan igénybe vehető ellátás. Kéthetente egy nap, hetente fél nap, hetente egy nap stb. megoldások alapján vehetik igénybe a települések lakói az ellátást, amely nem biztosítja megfelelő módon a felmerülő problémák megoldását, a gyors beavatkozást. A járásban a hátrányos helyzetű célcsoportok ellátása a szociális alapszolgáltatások terén megoldott, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítva van.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Berettyóújfalui járásban a települések többségében nagy szükség lenne a szakemberek létszámának növelésére, pszichológusra, gyógypedagógusra, logopédusra, óvodai és iskolai szociális segítőkre stb. A hátrányos helyzetű csoportok hozzáférése terén a szociális alapszolgáltatások körében a legtöbb ellátáshoz egyenlő esélyekkel jutnak hozzá az érintettek, ugyanakkor elsősorban a helyben nem igénybe vehető szolgáltatások esetén, a gyermekek számára szükséges fejlesztő foglalkozások, pszichiátriai ellátások, az egészségromlással összefüggő ellátások esetében a településeken élő rászorulóknak sok esetben nem, vagy csak nehézségek árán tudják megszervezni az eljutást a megfelelő településre. Több településen igényként fogalmazódott meg, hogy a munkavégzéshez szükséges feltételeken, épületeken, eszközrendszeren javítani kellene, új gépkocsi, számítógépek, kerékpárok stb. javítanak a munkavégzés minőségét, gyorsítanák és könnyítenék a szakemberek munkáját.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Debreceni járásban szinte minden szociális alapszolgáltatást biztosítanak a települések. A széles körű lefedettséghez kapcsolódó minőségi munkavégzéshez igényként fogalmazódott meg több ellátással kapcsolatban a finanszírozási feltételek javításának szükségessége. Az elhasználódott eszközpark cseréje, az egyes ellátások kapcsán a célcsoportok körében megnövekedett gondozási időhöz kapcsolódó problémákra reagálás fontos igényként merül fel. A kiterjedt feladatvállalás, a magas minőségi színvonalon nyújtott ellátásokra törekvés, a széles lefedettség nagy kihívások elé állítja a szakembereket. Több ellátási területen szakemberhiány jellemző, szükség lenne a munkavégzés helyétől szolgáló épületek felújítására, bérrendezésre, szakmai továbbképzésekre. A családsegítés területén a szociális szakemberek pszichés terhelésének csökkentésére nagy szükség lenne megfelelő munkahelyi támogatással.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Derecskei járásban A családsegítést minden településen igyekeznek professzionálisan, mindenki számára hozzáférhetően szervezni. Az ellátás minőségének javítása érdekében a települések többsége jelezte, hogy szükségük lenne szakemberekre, fejlesztő pedagógusokra, gyógypedagógusokra, gyógytornászokra, pszichológusokra, logopédusokra, vagyis olyan szaktudással rendelkezőkre, akik képesek a speciális helyzetű célcsoportok (elsősorban a gyermekek) fejlesztését helyben megoldani. Helyben nem megoldott a korai fejlesztés, a rászorulókat Debrecenbe hordják fejlesztésre.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Hajdúböszörményi járás két településén szinte minden szociális alapszolgáltatási formát biztosítanak. A családsegítés terén fontos igényként fogalmazódott meg az állandó jelenlét a lakosság körében, illetve a preventív intézkedésekre helyezett nagyobb hangsúly, amelyhez viszont a fejlesztésben speciális tudású szakemberekre, logopédusokra, gyógypedagógusokra, gyógytornászokra stb. lenne szükség.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Hajdúhadházi járás településein nagy szükség lenne a családsegítéssel összefüggésben különböző fejlesztő szakemberekre, elsősorban a korai fejlesztés területén, illetve a lakosság hivatalos ügyeinek intézésében segítségnyújtásra, pl. hatósági ügyintézőkre.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Hajdúnánási járás Az összes szakmai területen a humán erőforrás hiánya a legnagyobb probléma. A családsegítés mindenki számára hozzáférhető, ugyanakkor ennek színvonalát is szívesen javítanák további szakemberek bevonásával. Az alapszolgáltatások biztonságos és magas színvonalú ellátásához a szakemberhiány orvoslásán túl szükség lenne új informatikai eszközökre és a gépkocsifleet fejlesztésére is.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Hajdúszoboszlói járásban az alapszolgáltatások magas színvonalú szervezéséhez, a családsegítés munkájához kapcsolódó tanácsadó szakemberekre, speciális ellátást igénylők számára pl. szenvedélybetegek számára lehetőséget biztosító beavatkozásokra. Lényeges lenne az informatikai eszközpark folyamatos fejlesztése, az elavult gépek cseréje. A speciális iskolai szükséglettel bíró gyermekek számára iskolabusz beszerzésére lenne szükség, amely megkönnyítené a hátrányos helyzetű családok gyermekeinek más településekre történő eljutását. Szükség lenne a szakemberek túlterheltségének csökkentésére, ennek érdekében a szakmai létszám növelésére. Ugyancsak fontos lenne a felnőtt fogyatékkal élő személyek számára a térségben foglalkoztatási lehetőségeket biztosítani.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Nyíradonyi járás több településén is szükség lenne az eszközpark javítására a munkavégzés minőségének emelése céljából. A családsegítésben gépkocsibeszerzés javíthatná a helyzetet. Van olyan település, ahol a dolgozók a saját gépkocsijukat használják családlátogatásokra stb., ezért nagy szükség lenne egy szolgálati autóra. Szintén felmerült igényként a szakemberek létszámának növelése, a szakmában dolgozók béreinek rendezése bérfejlesztéssel.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Püspökladányi járás szociális ellátórendszerében szükség lenne speciális szakemberekre. Több településről hiányként jelezték a pszichológus, fejlesztőpedagógus, családterapeuta, logopédus, gyógypedagógus stb. szakemberek munkáját. A hátrányos helyzetű családok az ilyen típusú ellátásokért kénytelenek más településekre utazni, melynek a költségeit és az ellátás igénybevételének megszervezését nehezen tudják megoldani. Szintén fontos lenne a szakmában dolgozók számára a pszichés nyomás és terhelés enyhítése érdekében szupervíziós foglalkozásokat biztosítani. Igény fogalmazódott meg több szakmai kapcsolat, együttműködés kiépítésére is a különböző szolgáltatások összehangolása érdekében. Fontos igényként fogalmazódott meg, hogy fejleszteni szükséges az ellátások eszközparkját, informatikai rendszerét, szükség van új gépkocsikra, kerékpárokra. A szakmai munkához új módszerek bevezetésének lehetőségére, speciális szakemberek alkalmazására, a meglévő szakemberek támogatott átképzésére, a külső városrészekbe kihelyezett ügyfélfogadási lehetőségekre, a szolgáltatások jobb elérhetősége érdekében.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A családsegítés mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.1.3. Szociális nappali ellátások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) a1) 1-6; a2) 1-3; a3) 1-4)

A nappali ellátásokat előbb a KSH Tájékoztatói adatbázisa 2022-es adatai alapján, majd a Települési adatbekerők információi alapján mutatjuk be.

Balmazújvárosi járás

Terület	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegezők) napi átlagos forgalma (fő)	Demens sz. nappali ellátása
Balmazújvárosi járás	143	63	121	178	-	
Balmazújváros	49	37	56	108	-	X
Egyek	3	10	55	55	-	-
Hortobágy	-	-	-	-	-	-
Tiszacsege	18	-	-	-	-	-
Újszentmargita	73	16	10	14	-	X

A Balmazújvárosi járásban Balmazújvárosban, Egyeken és Újszentmargitán az idősek, fogyatékkal élők, pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása is elérhető, továbbá Tiszacsegén idősek nappali ellátása. Demens nappali ellátás Balmazújvároson és Újszentmargitán biztosított. Hortobágyon nem érhetőek el nappali ellátások. A nappali ellátás maximális kihasználtsággal működik járási szinten, kivétel Egyeken az idősek nappali ellátása az idősek otthona épületében működik, amelynek a kihasználtsága rendkívül alacsony, mert a saját otthonukban élő idős emberek inkább a házi segítségnyújtást igénylik, mint a nappali ellátást, viszont a többi ellátás maximális kapacitással működik.

A nappali ellátás esetében az intézményekbe való eljutás jelenthet problémát. A nappali ellátásban az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humán erőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásban. Az infrastrukturális és eszközellátottság fejlesztése is az utóbbi években nem fejlesztett intézmények esetében releváns. Felmerült továbbá az ellátáson belül a pszichiáter és a pszichológus szakemberek több alkalommal történő biztosításának igénye.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

Terület	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegezők) napi átlagos forgalma (fő)	Demens sz. nappali ellátása
Berettyóújfalui járás	570	137	59	52	-	
Ártánd	-	-	-	-	-	-
Bakonszeg	43	16	-	-	-	-
Bedő	-	-	-	-	-	-

Berekböszörmény	24	-	-	-	-	-
Berettyóújfalu	55	46	59	52	-	-
Biharkeresztes	77	8	-	-	-	-
Bojt	-	-	-	-	-	-
Csökmő	55	20	-	-	-	-
Darvas	-	-	-	-	-	-
Furta	43	11	-	-	-	-
Gáborján	-	-	-	-	-	-
Hencida	-	-	-	-	-	-
Komádi	82	-	-	-	-	-
Körösszakál	28	-	-	-	-	-
Körösszegapáti	50	-	-	-	-	-
Magyarhomorog	35	-	-	-	-	-
Mezőpeterd	-	-	-	-	-	-
Mezősas	32	-	-	-	-	-
Nagykerek	-	-	-	-	-	-
Szentpéterszeg	-	21	-	-	-	-
Told	-	-	-	-	-	-
Újiráz	-	-	-	-	-	-
Váncsod	-	-	-	-	-	-
Vekerd	-	-	-	-	-	-
Zsáka	46	15	-	-	-	-

A Berettyóújfalui járásban a 25 járási településből 13 településen érhetőek el nappali ellátások. A járás székhelyen érhető el az idősek, fogyatékkal élők, pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása, további 11 településen idősek nappali ellátása, míg 6 településen fogyatékkal élők nappali ellátása. Demensek nappali ellátása nem biztosított a járásban.

A fogyatékos személyek nappali ellátásában állapotuk fenntartásához és fejlesztéséhez szükség lenne több speciális foglalkozási anyagra, készségfejlesztő eszközökre, pl. mozgást fejlesztő eszközökre, tartást erősítő segédeszközökre, vizuális érzékelést fejlesztő eszközökre, valamint kézségfejlesztő alkalmakra. Szükség lenne gépkocsira, amivel meg tudná oldani a programokra történő szállítást, olyan rendezvényekre utazást, amelyeket az ő igényeiknek megfelelően állítanak össze a nagyobb településeken működő intézményekben (pl. Hajdúszoboszló, Debrecen), de akár helyi szinten is nagy segítséget jelentene.

A járási települések, főként a kisebb lélekszámú települések lakossága előregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen.

A nappali ellátásban az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humán erőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásban. A nappali ellátások igénybevitelével megelőzhető az elmagányosodás, az idős és fogyatékos klubtagoknak lehetőségük van szabadidejük aktív eltöltéséhez az intézményben. Időseik közül sokan aktívan részt vesznek a klubéletben, folyamatosan igénybe veszik a szolgáltatásokat. Minden csoport számára hozzáférhetőek az egyes szolgáltatások. Az intézményekben lehetőségeikhez képest minden évben megvalósulnak különböző fejlesztések, melyek szintén az időseink érdekeit szolgálják. Eszközeik folyamatos cseréje nagyobb lehetőségeket teremthet. Idén kicserélték az autójukat, mellyel egy sokkal korszerűbb járművel állnak ellátottjaik segítségére. Szolgáltatásaikat is lehetőségeinkhez képest igyekeznek bővíteni, havi 1x gyógytornász jár, akit szeretnének, ha több alkalommal is ellátogatna. Különböző szakembereket is szívesen látnának, ha előadásaiikkal színesebbé tennék időseik hétköznapijait, azonban forrásaik ez ügyben korlátozottak.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

Terület	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegedők) napi átlagos forgalma (fő)	Demens sz. nappali ellátása
Debreceni járás	593	331	162	298	295	
Debrecen	521	331	130	298	295	X
Hajdúsámson	72	-	32	-	-	-

A **debreceni járásban** a vármegyeszékhelyen a nappali ellátások minden formája elérhető. Az önkormányzat a jogszabályban előírt ellátási kötelezettségének eleget tesz. A szolgáltatások önkormányzati fenntartású intézményekben, illetve ellátási szerződés keretében egyházi, valamint civil szervezetek által biztosítottak. Az önkormányzat gondoskodik arról, hogy a jogosultsági feltételek fennállása esetén mindenki számára hozzáférhetőek legyenek a szolgáltatások, a hozzáférési esélyeket az intézményi ellátások esetében a szabad férőhelyek aktuális száma befolyásolja. Az intézmények a biztosított ellátás színvonalát az elmúlt évek nehézségei ellenére is igyekeznek megőrizni, lehetőségeikhez mérten az igényekhez alkalmazkodva fejleszteni. A fontosabb problémák között szerepel, hogy egyes ellátások, mint pl. a nagykorú fogyatékos személyek nappali ellátása, a demens személyek nappali ellátása, illetve a hajléktalan személyek nappali ellátása igen magas kihasználtsággal működik. Utóbbi a vármegyéből érkező új ellátottak számának folyamatos növekedése miatt elérte kapacitása felső határát. Az egyre nagyobb számú demens megbetegedéssel küzdő, túlnyomórészt időskorú személyek ellátása nagy terhet jelent a hozzátartozóknak, illetve speciális ismereteket is igényel, ezért növekszik a demens nappali ellátás (és ezzel párhuzamosan a tartós bentlakásos intézmény demens részlegén való elhelyezés) iránti igény. A fenti ellátások túlnyomórészt hátrányos helyzetű célcsoportok részére szólnak, így a hozzáférési esélyekre a szabad férőhelyek száma van kihatással. A fejlesztési igény elsősorban a férőhelyek számának bővítéséhez kapcsolódik, továbbá a szakemberek megtartásához, szakmai fejlesztéséhez és kiegészük megelőzéséhez, valamint az ingatlanok állagának megőrzéséhez és az eszközfejlesztéshez. Hajdúsámsonban pedig településen idősek nappali ellátása szolgáltatás működik. A nappali ellátásban dolgozó szakemberek hiánya mellett, a szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humán erőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásában.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

Terület	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegezők) napi átlagos forgalma (fő)	Demens sz. nappali ellátása
Derecskei járás	240	90	84	154	-	
Derecske	30	84	30	100	-	X
Esztár	52	6	-	-	-	-
Hajdúbajos	-	-	-	-	-	-
Hosszúpályi	7	-	54	54	-	-
Kismarja	-	-	-	-	-	-
Kokad	-	-	-	-	-	-
Konyár	-	-	-	-	-	-
Létavértes	78	-	-	-	-	X
Mikepércs	-	-	-	-	-	-
Monostorpályi	-	-	-	-	-	-
Pocsaj	24	-	-	-	-	-
Sáránd	49	-	-	-	-	X
Tépe	-	-	-	-	-	-

A **Derecskei járásban** a 13 járási településből 8 településen érhető el nappali ellátások. A járás székhelyen érhető el az idősek, fogyatékkal élők, pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása, további 6 településen idősek nappali ellátása, míg 2-2 településen fogyatékkal élők, szenvedélybetegek és pszichiátriai betegek nappali ellátása. Demensek nappali ellátása 3 településen biztosított a járásban.

A járási települések, főként a kisebb lélekszámú települések lakossága előregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott nappali ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiánya.

A nappali ellátásban az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humán erőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásban.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

Terület	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegezők) napi átlagos forgalma (fő)	Demens sz. nappali ellátása
Hajdúböszörményi járás	186	49	30	40	-	
Hajdúböszörmény	157	49	30	40	-	X
Hajdúdorog	29	-	-	-	-	-

A hajdúböszörményi járásban a járásszékhelyen valamennyi nappali ellátás a hajléktalanok nappali ellátásán kívül biztosított. Hajdúdorogon az idősek nappali ellátása biztosított.

Az *idősek és demens személyek nappali ellátása* terén Hajdúböszörmény esetében a közigazgatásilag a városhoz tartozó külterületekről történő bejárás az idősek számára igen nehézkes, az intézmény nem rendelkezik olyan gépjárműparkkal, hogy ezen személyek beszállítását biztosítani tudja. A pszichiátriai betegek nappali ellátását biztosító intézményben a pszichológus túlterhelt, így az ellátottak várólistára kerülnek, célszerű lenne a pszichológus szakember kapacitásának a bővítése. A nappali ellátásban az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humán erőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásában.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

Terület	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegedők) napi átlagos forgalma (fő)	Demens sz. nappali ellátása
Hajdúhadházi járás	119	30	68	89	-	
Bocskai kert	69	-	0	0	-	-
Hajdúhadház	27	30	51	52	-	X
Téglás	23	-	17	37	-	folyamatban van az engedélyeztetés

A hajdúhadházi járás mindhárom településen biztosított az idősek nappali ellátása, a pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátása két településen, míg a fogyatékosok nappali ellátása kizárólag a járás székhelyen. A demens személyek nappali ellátása Hajdúhadházon biztosított és Tégláson jelenleg folyamatban az ellátás forma engedélyeztetése.

A nappali ellátásban az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humán erőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásában.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

Terület	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegezők) napi átlagos forgalma (fő)	Demens sz. nappali ellátása
Hajdúnánási járás	131	54	-	52	-	
Folyás	-	-	-	-	-	-
Görbeháza	45	-	-	-	-	-
Hajdúnánás	25	54	-	52	-	-
Polgár	61	-	-	-	-	-
Tiszagyulaháza	-	-	-	-	-	-
Újtikos	-	-	-	-	-	-

A hajdúnánási járás esetében az idősek nappali ellátása 3 településen, a fogyatékosok és szenvedélybetegek ellátása kizárólag a járás székhelyen, míg a pszichiátriai és demens nappali ellátása nem biztosított a járásban. A járási települések, főként a kisebb lélekszámú települések lakossága előregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott nappali ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiánya.

A nappali ellátásban az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humán erőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásban.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

Terület	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegezők) napi átlagos forgalma (fő)	Demens sz. nappali ellátása
Hajdúszoboszlói járás	279	26	56	-	-	
Ebes	53	-	-	-	-	-
Hajdúszoboszló	94	-	29	-	-	-
Hajdúszovát	19	26	-	-	-	-
Nádudvar	113	-	27	-	-	-
Nagyhegyes	-	-	-	-	-	-

A hajdúszoboszlói járás esetében az idősek nappali ellátása 4 településen, a fogyatékosok nappali ellátása 1 településen és pszichiátriai betegek ellátása 2 településen biztosított, míg a szenvedélybetegek és demens nappali ellátása nem biztosított a járásban.

A járási települések, főként a kisebb lélekszámú települések lakossága előregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott nappali ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiánya.

A nappali ellátásban az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humánerőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásában.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

Terület	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegezők) napi átlagos forgalma (fő)	Demens sz. nappali ellátása
Nyíradonyi járás	89	-	50	50	-	
Álmosd	50	-	50	50	-	-
Bagamér	-	-	-	-	-	-
Fülöp	-	-	-	-	-	-
Nyírábrány	-	-	-	-	-	-
Nyíracsád	-	-	-	-	-	-
Nyíradony	24	-	-	-	-	-
Nyírmártonfalva	-	-	-	-	-	-
Újléta	-	-	-	-	-	-
Vámospércs	15	-	-	-	-	X

A nyíradonyi járás esetében az idősek nappali ellátása 3 településen, pszichiátriai és szenvedélybetegek, valamint a demens személyek nappali ellátása 1 településen biztosított, míg a fogyatékosok nappali ellátása nem biztosított a járásban.

A járási települések, főként a kisebb lélekszámú települések lakossága előregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott nappali ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiány.

A nappali ellátásban az eszköz, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humánerőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásában.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

Terület	Idősek nappali ellátásában	Fogyatékosok nappali ellátásában	Pszichiátriai betegek nappali ellátásában	Szenvedélybetegek nappali ellátásában	Hajléktalanok nappali otthonainak	Demens sz.
---------	----------------------------	----------------------------------	---	---------------------------------------	-----------------------------------	------------

	részesülők száma (fő)	részesülők száma (fő)	részesülők száma (fő)	részesülők száma (fő)	(nappali melegezők) napi átlagos forgalma (fő)	nappali ellátása T.a alapján
Püspökladányi járás	576	124	235	183	-	
Báránd	36	-	42	48	-	-
Bihardancsháza	12	-	-	-	-	-
Biharnagybajom	44	-	-	44	-	-
Bihartorda	29	-	-	-	-	-
Földes	34	-	-	-	-	X
Kaba	80	-	40	43	-	-
Nagyrábé	32	-	-	-	-	X
Püspökladány	106	72	106	48	-	X
Sáp	34	-	-	-	-	-
Sárrétudvari	36	52	-	-	-	X
Szerep	53	-	47	-	-	-
Tetétlen	80	-	-	-	-	-

A **püspökladányi járás** esetében az idősek nappali ellátása a járás valamennyi településén, a pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali, valamint a demens személyek nappali ellátása 4 településen biztosított, míg a fogyatékosok nappali ellátása 2 településen biztosított.

A járási települések, főként a kisebb lélekszámú települések lakossága előregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott nappali ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiánya.

A nappali ellátásban az eszköz-, infrastrukturális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humánerőforrás biztosíthatóságához. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásában.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A nappali ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.1.4. Közösségi ellátások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) a1) 1-6)

A közösségi ellátások terén a KSH adatai vármegyei bontásban érhetőek el, így e fejezet keretei közt ezen adatok bemutatása történik meg, melyet a települési adatbekérőkön beérkező adatok bemutatása követ.

A közösségi ellátás célcsoportját az otthonukban élő, intenzív támogatást igénylő, hosszan tartó pszichiátriai problémával élők képezik, akik pszichiátriai kezelésben részesülnek, betegségük ambuláns szakorvosi ellátás mellett egyensúlyban tartható, ugyanakkor a szükségleteiknek megfelelő életvitelük, rehabilitációjuk és szociális biztonságuk intenzív közösségi ellátással segíthető optimálisan. Az érintettek ellátása eredeti lakókörnyezetükben, közösségükben történik, s nem az érintett kiemelésével, intézményi keretek között. A lakókörnyezetben nyújtott szolgáltatás biztosítja, hogy az érintett ott kapjon segítséget problémáira, ahol

azok keletkeztek, javítva ezzel a segítséghez jutás esélyét és az igénybevételi hajlandóságot. A közösségi gondozás kiemelt része, hogy az elláttal együtt élő családtagok is a gondozás részét képezik.

Közösségi ellátások Hajdú-Bihar vármegyei adatai	2023
Közösségi ellátásban részesülő pszichiátriai betegek száma (fő)	534
Közösségi ellátásban részesülő szenvedélybetegek száma (fő)	428
Támogató szolgáltatásban részesülők száma (fő)	1.377

KSH 2023

A közösségi ellátások nem tipikusan igénybe vehető szolgáltatások a vármegyében, mindhárom szolgáltatási forma, a *szenvedélybetegek közösségi ellátása*, a *pszichiátriai betegek közösségi ellátása* és a *támogató szolgáltatások* is csak szórványos érhetők el a lakosság számára. A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belül speciális segítségnyújtás biztosítása révén.

Ahol működik támogató szolgáltatás (látás-, hallás-, mozgás-, értelmi és halmozottan sérült vagy autista személyek számára), ott súlyos problémát okoz, hogy a térítési díjak a magas üzemanyagárak miatt nem fedezik a tényleges költségeket, ezért jelentős finanszírozási nehézségek keletkeztek. Szükség lenne célzott pályázati lehetőségekre annak érdekében, hogy egyrészt az elöregedett gépjárművek cseréje megtörténhessen, másrészt, hogy a munkavégzéshez szükséges eszközállomány megfelelő minőségben rendelkezésre álljon. A szenvedélybetegek közösségi ellátása szakterületen hiányzó szakemberek pótlására (addiktológus, gondozó, terápiás munkatárs), illetve a jelenleg a rendszerben dolgozók megtartása érdekében bérrendezésre lenne szükség. Ugyancsak forráshiány jelentkezik a preventív jellegű tevékenységek finanszírozásával összefüggésben is. A pszichiátriai betegek közösségi ellátása terén szintén a szakemberhiány okoz nehézségeket, illetve az alulfinanszírozottság miatt az állami támogatások csak a minimális tárgyi feltételek biztosítását fedezik, fejlesztésekre nincs megfelelő lehetőség. Ennek következményeként elmaradnak technikai és informatikai fejlesztések, amelyek gátolják a színvonalas szakmai ellátás biztosítását, és csökkentik az ellátottak pszichoszociális rehabilitációjának esélyét.

A Balmazújvárosi járásban a járásszékhelyen Balmazújváros Kistérség Humán Szolgáltató Központ biztosítja a közösségi ellátásokat. A közösségi gondozás a pszichiátriai betegek számára nyújt a lakókörnyezetükben, a család és más kliens szociális kapcsolati körébe tartozók aktív részvételével segítséget. Továbbá a Központ a szenvedélybetegek közösségi ellátást is végzi Balmazújváros, Hortobágy, Egyek és Tiszacsege településeken, amely a lakosok számára (16 év felett) önkéntesen és ingyenesen igénybe vehető. A támogató szolgáltatás a fogyatékkal élő személyek lakókörnyezetében történő ellátását biztosítja. A lakáson kívüli közszolgálatok elérésének segítésére, az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartása mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtásra irányul.

A Berettyóújfalui járásban a járásszékhelyen biztosítottak a közösségi ellátások, a támogatói szolgáltatás a járás több településén is biztosított. A szakemberhiány (pszichológus, gondozó, terápiás munkatárs) ezen szolgáltatás esetében is nehezíti a feladatellátását, valamint a tárgyi feltételek hiánya is jellemző.

A Debreceni járásban A járás mindkét településén elérhető közösségi ellátás. A járásszékhely önkormányzat ellátási szerződések keretében tesz eleget feladatának, a közösségi ellátások egyházi és civil fenntartók által biztosítottak Debrecenben. A megnövekedett energia- és üzemanyag árak megnehezítik a szolgáltatásnyújtást, finanszírozási problémák jelentkeznek, fejlesztések maradnak el.

Számos fogyatékkal élő ellátott él a város peremén, ahol sokszor aszfaltozott út sincs, tájékozódási képesség hiányában a közösségi közlekedést nem tudják igénybe venni. A pszichiátriai betegek közösségi ellátása terén a szakemberhiány és az alulfinanszírozottság okoz problémát, az állami támogatás csak a minimális

tárgyi feltételek biztosítását fedezi, fejlesztésekre nem nagyon van lehetőség. Az elmaradó technikai és informatikai fejlesztések visszahúzzák a szakmai színvonalat és csökkentik az ellátottak pszichoszociális rehabilitációjának esélyét. A hátrányos helyzetű csoportok számára a hozzáférés biztosított. Megfelelő finanszírozással, eszközfejlesztés által (gépjárművek és technikai, informatikai eszközök beszerzése) javíthatók a hozzáférési esélyek. Célrányos pályázati lehetőségek (gépjárművek cseréjére, eszközbeszerzésre), a hiányzó szakemberek (addiktológus, gondozó, terápiás munkatárs) pótlása és megtartása érdekében bérrendezés, preventív jellegű tevékenységek finanszírozásához forrás biztosítása lenne szükséges.

A Derecskei járásban a közösségi ellátásokra vonatkozóan a járásszékhely településen kívül Hosszúpályiban és Létavértesen biztosított a hozzáférés. A közösségi ellátásokra vonatkozóan igényként fogalmazódott meg a több humán erőforrás a jobb ellátás biztosítása érdekében, illetve a támogató szolgáltatással kapcsolatban emelték ki azt, hogy kapacitásbővítő fejlesztésekre lennének szükségességek. Kapacitásbővítésre lenne szükséges, mivel korlátozottak a hozzáférési lehetőségek a hátrányos helyzetű csoportok számára. Létavértesen a Vértesi Református Egyházközség által működtetett Idősek Szeretetháza nyújt Támogató Szolgáltatást, melynek feladata a településen élő valamennyi fogyatékos személy felkutatása, a szállító és a személyi segítő szolgálat szervezése és működtetése, amely segítséget nyújt a fogyatékos ember személyi higiéniés, életviteli, életfenntartási szükségleteinek kielégítéséhez.

A Hajdúböszörményi járásban Hajdúböszörményben biztosított a hozzáférés szenvedélybetegek számára, azonban hiányosságok jellemzik a szolgáltatást. A szolgáltatás fogadóhelyisége nem alkalmas esetmegbeszélésre, illetve csoportos foglalkozásra, ezáltal a kliensek anonimitását nem tudják biztosítani. A külterületen élő kliensek látogatása (szőlőskertek, Bodaszőlő) szintén nehezen biztosított, mert az intézmény autója elavult, illetve túlterhelt. Hajdúdorogon a támogató szolgálatot az Észak Hajdúsági Támogató Szolgálat (fenntartó: Fehér Bot Alapítvány) működtet.

A Hajdúhadházi járásban valamennyi településen elérhetők a közösségi ellátások. Bocskai kertben Hajdú Gondoskodó Nonprofit Kft. működtetésében a közösségi ellátás pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek számára helyben elérhető, térítésmentesen biztosított szolgáltatásként. Támogató szolgáltatás is elérhető a Hajdúhadházi Mikrotérségi Központtal kötött együttműködési megállapodás alapján. A közösségi ellátásokkal kapcsolatban problémaként említik, hogy a szolgáltatók kapacitása korlátozott. Tégláson az Új Esély Központ nyújt szenvedély- és pszichiátriai betegeknek segítséget nappali ellátás formájában. Hajdúhadházon a támogató szolgáltatás bővítése megtörtént a tavalyi évben, mégis vannak még várákók a településen.

A Hajdúnánási járásban a közösségi ellátások közül a támogató szolgáltatás Polgáron és Hajdúnánáson helyben elérhető. Alapvetően az egyéb közösségi ellátások hiánya jellemző, szükséglete felmerül. Helyben elérhető szolgáltatások megvalósítása lenne szükséges minden területen.

A Hajdúszoboszlói járásban a közösségi ellátások Nádudvaron, Nagyhegyesen és a járásszékhelyen elérhetők. Hajdúszoboszlón támogató szolgáltatás érhető el helyben, amelynek keretében a gépkocsipark fejlesztése szükséges. Nádudvaron azt tapasztalják a szakemberek, hogy gyakran a rászoruló azért nem jutnak el az őket segítő szolgálatokig, mert titkolják rászorultságukat. Mindkét érintett településen ugyanúgy hozzáférnek a szolgáltatásokhoz az egyes hátrányos helyzetű csoportok is.

A Nyíradonyi járásban a közösségi ellátások közül mindössze a támogató szolgáltatás működik, az is csupán Bagaméron, Nyíradonyban, Nyírábrányban és Vámospércsen elérhető helyben. A járásszékhelyen arról számoltak be, hogy ellátottjaik egyre romló egészségügyi állapotúak, ennek következményeként egyre több segítségre szorulnak. Vámospércsen a Szociális Szolgáltató Központ intézményén belül működik a Támogató Szolgálat. Ellátási területe Vámospércs, Újléta, Nyírábrány, Nyírmártonfalva. Az ellátás könnyen elérhető a rászorultak részére bármelyik településről. Térítésmentesen biztosítják a szociálisan rászorult személyek számára, a személyi segítséget és személyszállítást is.

A Püspökladányi járásban Bárádon közösségi ellátások a Tamasz Szociális Alapszolgáltatói Központban elérhetők. Segítő Kezek Szociális Szolgáltató Központ szociális szakmai egysége támogató szolgáltatást végez, fogyatékos és mozgáskorlátozott személyek ellátását látja el Földes, Bihartorda és Szerep községben. Jelentkezik az igény arra vonatkozóan, hogy speciális szakemberekre lenne szükség, akik az alapellátást megerősítenék. Kabán a közösségi ellátások mindhárom típusa elérhető. Az intézménynek új, korszerű gépjárműre lenne szüksége, mert a régi fenntartási költsége magas, egy új járművet minden ellátásban tudnának használni. A közösségi ellátásokat bárki igénybe veheti, jók a hozzáférési esélyek. Bárádon a szenvedélybetegek leszokását segítő programokra lenne szükség, Nagyrábé támogató szolgálatra tartana igényt, Sárretudvarin főként a fogyatékossgal élő (látás, hallás, mozgás, értelmi, és halmozottan sérült, vagy autista) személyek igényelnék a támogató szolgáltatást, mivel tömegközlekedéssel nem tudnak eljutni az orvoshoz, kezelésre, vagy egyéb közszolgáltatás igénybevételére.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A közösségi ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.2. Szakosított ellátások

Az állam az idősek, a fogyatékos személyek, a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek szakellátásának megszervezéséről és biztosításáról a 2013. január 1-jén létrejött központi szerv, az **Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság** (SZGYF) útján gondoskodik. A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltségének fenntartásában lévő szociális intézmények által biztosított szociális szakellátásokat az alábbi táblázat összegzi:

Sorszám	Kirendeltség: Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltség	Székhely -enként telephely -enként	Tartós bentlakásos ellátás			Rehabilitációs intézmény		Lakó-otthon	Átmeneti elh.	Támogatott lakhatás												
			Idősek otthona	Fogyatékos sz. otthona	Pszichiátriai b. otthona	Fogyatékos sz. rehabilitációs i.	Pszichiátriai b. rehabilitációs i.			Fogyatékos sz. ápoló-gondozó célú lo.	Pszichiátriai b. átmeneti otthona	Fogyatékos sz.	Pszichiátriai b.	Szenvedélyb.								
															Férőhelyek száma							
1	Bíborka Integrált Szociális Intézmény Hajdú-Bihar vármegye Sz.: 4130 Derecske, Sas utca 1.	68		31	23	11	3															
2	Akácfa Otthon Komádi T.: 4138 Komádi Fő utca 222-224. E	137		137																		
3	Bodza Lakóotthon Komádi T.: 4138 Komádi Fő utca 222-224. A.	12						12														
4	Cédrus Lakóotthon Komádi T.: 4138 Komádi Fő utca 222-224. B.	12						12														
5	Gesztenye Lakóotthon Komádi T.: 4138 Komádi Fő utca 222-224. C.	12						12														
6	Platán Lakóotthon Komádi T.: 4138 Komádi Fő utca 222-224. D	12						12														

7	Hóvirág Terápiás Ház Debrecen* T.: 4031 Debrecen Kishegyesi út 88.	206		40	166							
8	Berkenye Támogat-Lak Szolgáltató K T.: 4130 Derecske, Morgó tanya 1.	72							72			
9	Szociális Szakápolási Központ Vásárosnamény T.: 4800	60	60									
Biborka Integrált Szociális Intézmény Hajdú-Bihar Vármegye összesen:		591	60	208	189	11	3	48		72	0	0
1	Szellőrózsa Integrált Szociális Intézmény Hajdú-Bihar vármegye Sz.: 4032 Db., Böszörményi út 148.	152		140				12				
2	Frézia Otthon Báránd T.: 4161 Báránd, Szociális Otthon sétány 1.	105									23	82
3	Gyöngyvirág Otthon Szerep- Hosszúhát Telephely címe: 4162 Szerep-Hosszúhát Ág utca 27.	0										
4	Pipacs Otthon Szerep-Hosszúhát T.: 4162 Szerep-Hosszúhát Ág utca 28.	20							20			
5	Napraforgó Támogatott Lakhatási K Szerep T.: 4163 Szerep, Emlék u. 16.	72									72	
6	Boglárka Támogatott Lakhatási K Sárrétudvari T.: 4171, Csokonai u.14.	72								72		
Szellőrózsa Integrált Szociális Intézmény Hajdú-Bihar Vármegye ö:		421	0	140	0	0	0	12	20	72	95	82
1	Búzavirág Otthon Balmazújváros T.: 4060 Bújváros, Nagyhát tanya 28.	150	50	100	0	0	0	0	0			
2	Kamilla Otthon Balmazújváros T.: 4060, Parkerdő út 260/43.	40			0	40	0	0	0			
Jázmin Integrált Szociális Intézmény Hajdú-Bihar Vármegye összesen:		190	50	100	0	40	0	0	0	0	0	0
Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltség ö:		1202	110	448	189	51	3	60	20	144	95	82

Forrás: Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltsége, 2024

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltségének fenntartásában lévő szociális intézmények által biztosított szociális szakellátásokat összesen 1202 férőhely szolgálja. Legnagyobb kapacitással (a vármegyei közel felével, 591 férőhely) a Biborka Integrált Szociális Intézmény rendelkezik, mely Komádiban, Derecskén és Debrecenben is elérhető. A Szellőrózsa Integrált Szociális Intézmény 421 férőhelyen Bárádon, Debrecenben, Szerepen és Sárrétudvariban nyújtja szolgáltatásait. A Jázmin Integrált Szociális Intézmény szakosított ellátása Balmazújvároson érhető el összesen 190 rászoruló részére.

2.2.1. Tartós bentlakásos ellátások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

A tartós bentlakásos ellátások (személyes gondoskodást nyújtó ellátás) közé az időskorúak otthona, a fogyatékos személyek otthona, a pszichiátriai betegek otthona, a szenvedélybetegek otthona és a hajléktalan személyek otthonaiban nyújtott ellátások tartoznak. A tartós bentlakásos ellátásokat a KSH Tájékoztatói adatbázisa 2023-as adatai alapján mutatjuk be. A KSH a tartós bentlakás elhelyezést nyújtó intézményekre

vonatkozó adatokat összegezve kezeli, az ötféle tartós bentlakásos ellátás közül egyedül az időskorúak otthonai vonatkozásában nyújt férőhely és ellátottak száma tekintetében adatokat, így a bemutatás ez alapján történik.

	Tartós bentlakásos elhelyezést nyújtó intézmények működő férőhelyeinek száma (db)	Tartós bentlakásos elhelyezést nyújtó intézményekben gondozottak száma (fő)	Kapacitáskihasználtság (%)	Tartós bentlakásos elhelyezést nyújtó intézményekben a 65 éves és idősebb gondozottak száma (fő)
Hajdú-Bihar vármegye	4 193	3 972	94,7	2 994
Balmazújvárosi	344	303	88,1	161
Berettyóújfalui	479	480	100,2	265
Debreceni	1 030	941	91,4	616
Derecskei	672	635	94,5	528
Hajdúböszörményi	332	335	100,9	308
Hajdúhadházi	0	0	0	0
Hajdúnánási	293	287	98	208
Hajdúszoboszlói	588	565	96,1	505
Nyíradonyi	283	278	98,2	257
Püspökladányi	172	148	86	146

Ahogy az a fenti táblázat is mutatja, a vármegye tartós bentlakásos elhelyezést nyújtó intézményeiben 2023-ban összesen 4 193 fő ellátására van engedélyezett férőhely. Ezen férőhelyeken összesen 3 972 fő ellátása történt meg 2023-ban, ami a rendelkezésre álló vármegyei kapacitások 94,7%-os kihasználását jelenti. A magas kapacitáskihasználtság minden, ilyen intézménnyel rendelkező járásban jellemző. Legmagasabb a Berettyóújfalui és a Hajdúböszörményi járásban, ahol a rendelkezésre álló férőhelyeknél több a gondozott. A vármegyében egyedül a Hajdúhadházi járásban nem található tartós bentlakásos elhelyezést nyújtó intézmény.

A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmények fenntartásában az önkormányzatok mellett továbbra is nagy szerepet vállalnak az egyéb szervezetek: egyházak, alapítványok, vállalkozások. A vármegye területén tartós bentlakásos elhelyezést nyújtó intézményekben gondozottak száma meghaladja a 4 ezer főt, több, mint 75%-a 65 éves és idősebb gondozott. Az idősödő vármegyei lakosság gondozási-szükséglet növekedést vetít előre, hiszen a várható élettartammal nem jár együtt az egészségben eltöltött idő. Az életkor előrehaladtával rendszerint az ápolási-gondozási szükséglet lineárisan nő. Az idősebb, leromlott egészségi állapotú szülők gondozása többlet terhet jelent a családoknak, különösen, ha a szülőt nem tudják állapotának megfelelő szolgáltatáshoz juttatni. Ekkor ugyanis kénytelen a család legalább egy tagja a munka világából kilépni, ezáltal azonban a család gazdasági aktivitása csökken, rosszabb esetben megszűnik. Nagy szükség van tehát a szociális szolgáltatások fejlesztésére. Az idősek otthona jelenthet egyfajta megoldást, ahol a bentlakók számára fizikai, egészségügyi és mentálhigiénés ellátást is biztosítanak, mellyel cél az aktivitás, a pszichés állapot szinten tartása és fejlesztése. A demencia megjelenésére az életkor növekedésével egyre nagyobb esély van, így az öregedő társadalmakban a demenciával élők számának növekedésével kell számolni, ami növekvő gondozási igényt jelent.

Balmazújvárosi járás

Terület	Időskorúak otthonainak száma (db)	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedélybetegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
Balmazújvárosi járás	4	3	-	-	-
Balmazújváros	3	3	-	-	-
Egyek	1	-	-	-	-
Hortobágy	-	-	-	-	-
Tizacsege	-	-	-	-	-

Újszentmargita	-	-	-	-	-
----------------	---	---	---	---	---

A Balmazújvárosi járásban a tartós bentlakásos ellátások 5 típusa közül kettő érhető el, az időskorúak otthona és a fogyatékos személyek otthona. A KSH adatai alapján ebben a két szakosított ellátásban összesen 7 otthon működik. Az időskorúakat 192 férőhely fogadja a járásban, melyek döntő többsége a járásszékhelyen érhető el. Míg az Egyeken működő 25 férőhelyes otthon 100%-os kihasználtsággal működik, addig Balmazújvároson 90%-os a kihasználtság. A járásban pszichiátriai és szenvedélybetegek otthona, illetve hajléktalanok otthona nem működik.

A járási települések, főként a kisebb lélekszámú települések lakossága elöregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott tartós bentlakásos ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiány.

A szolgáltatásnyújtással kapcsolatban továbbra is problémaként jelentkezik a dolgozók körében tapasztalható magas fluktuáció, a szakképzett és gyakorlattal rendelkező, elkötelezett, megfelelő képességekkel bíró munkaerő hiánya, a szakemberek elvándorlása, a helyettesítések megoldásának nehézsége, a munkatársak fizikai és mentális túlterheltsége. Az épületek és környezetük korszerűsítésében (energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások, bizonyos helyiségek klimatizálása, épület belső átalakítása, újabb lakószobák kialakítása, a meglévő lakószobák modernizálása, fürdőszobák felújítása, lift felújítása, az ellátás színvonalának javítását célzó újabb helyiségek kialakítása, terasz burkolás, árnyékolás), az eszközök fejlesztésében (a növekvő ápolási, betegellátási feladatok miatt elektromos betegágyak, kórházi ágyak beszerzése, az ápolást, gondozást segítő korszerű eszközök folyamatos beszerzése, kültéri tornaeszközök vásárlása) látják, valamint az ellátás iránt jelentkező igények alapján a férőhelybővítésben, demens részlegek kialakításában és a meglévők bővítésében. Fontosnak tartják továbbá a dolgozók képzsését, rekreációs lehetőségek biztosítását számukra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

Terület	Időskorúak otthonainak száma (db)	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedélybetegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
Berettyóújfalui járás	5	7	1	-	-
Ártánd	-	-	-	-	-
Bakonszeg	-	-	-	-	-
Bedő	-	-	-	-	-
Berekböszörmény	-	-	-	-	-
Berettyóújfalu	1	2	1	-	-
Biharkeresztes	1	-	-	-	-
Bojt	-	-	-	-	-
Csökmő	-	-	-	-	-
Darvas	-	-	-	-	-
Furta	-	-	-	-	-
Gáborján	-	-	-	-	-
Hencida	-	-	-	-	-
Komádi	1	5	-	-	-

Körösszakál	-	-	-	-	-
Körösszegapáti	-	-	-	-	-
Magyarhomorog	1	-	-	-	-
Mezőpeterd	-	-	-	-	-
Mezősas	-	-	-	-	-
Nagykereki	-	-	-	-	-
Szentpéterszeg	-	-	-	-	-
Told	-	-	-	-	-
Újiráz	1	-	-	-	-
Váncsod	-	-	-	-	-
Vekerd	-	-	-	-	-
Zsáka	-	-	-	-	-

A Berettyóújfalui járás 25 településén a tartós bentlakásos ellátások 5 típusa közül három érhető el, az időskorúak otthona, a fogyatékos személyek otthona és a pszichiátriai betegek otthona. A KSH adatai alapján ebben a három szakosított ellátásban öt településen (Berettyóújfalu, Biharkeresztes, Komádi, Magyarhomorog és Újiráz) összesen 13 otthon működik, az időskorúak otthonai 98%-os kihasználtsággal. Az időskorúakat 246 férőhely fogadja a járásban, melyek döntő többsége a járásszékhelyen Berettyóújfaluban és Biharkeresztesen érhető el. A Berettyóújfalun és az Újirázon működő 50 és 46 férőhelyes otthonok 100%-os kihasználtsággal működnek, de a többiben is magas, 96% feletti a kihasználtság. A járásban szenvedélybetegek otthona, illetve hajléktalanok otthona nem működik. Az alábbiakban azon járási településeket szerepeltetjük, amelyek kiegészítő információt adtak meg a nappali ellátásokra, hiányaikra vonatkozóan.

A járási települések, főként a kisebb lélekszámú települések lakossága előregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott tartós bentlakásos ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiány.

A szolgáltatásnyújtással kapcsolatban továbbra is problémaként jelentkezik a dolgozók körében tapasztalható magas fluktuáció, a szakképzett és gyakorlattal rendelkező, elkötelezett, megfelelő képességekkel bíró munkaerő hiánya, a szakemberek elvándorlása, a helyettesítések megoldásának nehézsége, a munkatársak fizikai és mentális túlterheltsége. Az épületek és környezetük korszerűsítésében (energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások, bizonyos helyiségek klimatizálása, épület belső átalakítása, újabb lakószobák kialakítása, a meglévő lakószobák modernizálása, fürdőszobák felújítása, lift felújítása, az ellátás színvonalának javítását célzó újabb helyiségek kialakítása, terasz burkolás, árnyékolás), az eszközök fejlesztésében (a növekvő ápolási, betegellátási feladatok miatt elektromos betegágyak, kórházi ágyak beszerzése, az ápolást, gondozást segítő korszerű eszközök folyamatos beszerzése, kültéri tornaeszközök vásárlása) látják, valamint az ellátás iránt jelentkező igények alapján a férőhelybővítésben, demens részlegek kialakításában és a meglévők bővítésében. Fontosnak tartják továbbá a dolgozók képését, rekreációs lehetőségeik biztosítását számukra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

	Időskorúak otthonainak száma (db)	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedélybetegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
--	--	--	---	---	---

Debreceni járás	6	4	1	-	-
Debrecen	5	4	1	-	-
Hajdúsámson	1	-	-	-	-

A Debreceni járásban szenvedélybetegek otthona, illetve hajléktalanok otthona nem működik, azonban időskorúak otthona, a fogyatékos személyek otthona és a pszichiátriai betegek otthona elérhető el a vármegyeszékhelyen. Hajdúsámsonban kizárólag időskorúak otthona biztosított. Az időskorúakat 246 férőhely fogadja a járásban, melyek döntő többsége a vármegye székhelyén, Debrecenben érhető el. Az idősek számára nyújtott alapszolgáltatási és szakosított ellátási feladatok azonos intézményen, a Városi Szociális Szolgáltatón belüli biztosításával a városban az időskorúak komplex segítése vált lehetővé. A járásban az intézményi férőhelyek kihasználtsága rendkívül magas, Debrecenben az elmúlt évek során férőhelyhiány tapasztalható, melynek következtében – különösen a demens részleg és a Szávay Gyula utcai telephely esetében – rendkívül hosszú várólista alakult ki.

Több esetben jelentkezik vagy az adott tartós bentlakásos ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiány. A szolgáltatásnyújtással kapcsolatban továbbra is problémaként jelentkezik a dolgozók körében tapasztalható magas fluktuáció, a szakképzett és gyakorlattal rendelkező, elkötelezett, megfelelő képességekkel bíró munkaerő hiánya, a szakemberek elvándorlása, a helyettesítések megoldásának nehézsége, a munkatársak fizikai és mentális túlterheltsége. Az épületek és környezetük korszerűsítésében (energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások, bizonyos helyiségek klimatizálása, épület belső átalakítása, újabb lakosztályok kialakítása, a meglévő lakosztályok modernizálása, fürdőszobák felújítása, lift felújítása, az ellátás színvonalának javítását célzó újabb helyiségek kialakítása, terasz burkolás, árnyékolás), az eszközök fejlesztésében (a növekvő ápolási, betegellátási feladatok miatt elektromos betegágyak, kórházi ágyak beszerzése, az ápolást, gondozást segítő korszerű eszközök folyamatos beszerzése, kültéri tornaeszközök vásárlása) látják, valamint az ellátás iránt jelentkező igények alapján a férőhelybővítésben, demens részlegek kialakításában és a meglévők bővítésében. Fontosnak tartják továbbá a dolgozók képzését, rekreációs lehetőségek biztosítását számukra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgálatához történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

Terület	Időskorúak otthonainak száma (db)	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedély-betegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
Derecskei járás	8	3	3	-	-
Derecske	-	2	2	-	-
Esztár	1	-	-	-	-
Hajdúbagos	1	-	-	-	-
Hosszúpályi	1	-	-	-	-
Kismarja	1	-	-	-	-
Kokad	-	-	-	-	-
Konyár	-	-	-	-	-
Létavértes	2	-	-	-	-
Mikepércs	1	-	-	-	-
Monostorpályi	1	-	-	-	-

Pocsaj	-	-	-	-	-
Sáránd	-	-	-	-	-
Tépe	-	1	1	-	-

A Derecskei járásban háromféle tartós bentlakásos ellátás érhető el: az időskorúak otthona, a fogyatékos személyek otthona és a pszichiátriai betegek otthona. Ebben a három szakosított ellátásban, hét településen összesen 15 otthon működik, az időskorúak otthonai közel százszázalékos kihasználtsággal. Az időskorúakat 524 férőhely fogadja a járásban, melyek döntő többsége a Mikepércsen és Létavértesen érhető el. A férőhelybővítési igények mellett a járás többi településén is nagy igény van az idősök otthonai nyújtotta szolgáltatásokra. Nagyon nehéznek tartják a bejutást az intézményekbe az intézmények telítettsége miatt. A járásban szenvedélybetegek otthona, illetve hajléktalanok otthona nem működik.

A járási települések, főként a kisebb lélekszámú települések lakossága elöregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott tartós bentlakásos ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiánya.

A szolgáltatásnyújtással kapcsolatban továbbra is problémaként jelentkezik a dolgozók körében tapasztalható magas fluktuáció, a szakképzett és gyakorlattal rendelkező, elkötelezett, megfelelő képességekkel bíró munkaerő hiánya, a szakemberek elvándorlása, a helyettesítések megoldásának nehézsége, a munkatársak fizikai és mentális túlterheltsége. Az épületek és környezetük korszerűsítésében (energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások, bizonyos helyiségek klimatizálása, épület belső átalakítása, újabb lakószobák kialakítása, a meglévő lakószobák modernizálása, fürdőszobák felújítása, lift felújítása, az ellátás színvonalának javítását célzó újabb helyiségek kialakítása, terasz burkolás, árnyékolás), az eszközök fejlesztésében (a növekvő ápolási, betegellátási feladatok miatt elektromos betegágyak, kórházi ágyak beszerzése, az ápolást, gondozást segítő korszerű eszközök folyamatos beszerzése, kültéri tornaeszközök vásárlása) látják, valamint az ellátás iránt jelentkező igények alapján a férőhelybővítésben, demens részlegek kialakításában és a meglévők bővítésében. Fontosnak tartják továbbá a dolgozók képzését, rekreációs lehetőségek biztosítását számukra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

Terület	Időskorúak otthonainak	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedélybetegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
Hajdúböszörményi járás	6	1	-	-	-
Hajdúböszörmény	5	1	-	-	-
Hajdúdorog	1	-	-	-	-

A Hajdúböszörményi járásban időskorúak otthona és a fogyatékos személyek otthona érhető el. A KSH adatai alapján ebben a két szakosított ellátásban a két településen összesen 7 otthon működik, az időskorúak otthonai 100%-ot meghaladó kihasználtsággal. Az időskorúakat 320 férőhely fogadja a járásban, melyek döntő többsége a járás székhelyén, Hajdúböszörményben érhető el. A Hajdúdorogon működő 35 férőhelyes otthon is 97%-os kihasználtsággal működik. A járásban szenvedélybetegek otthona, pszichiátriai betegek otthona, illetve hajléktalanok otthona nem működik. Hajdúböszörményben az önkormányzat által fenntartott idősök otthonában a férőhelyek duplájára is igény lenne. Valódi megoldást a bővítés jelentene. A várólistán

elsőbbeséget élveznek a Hajdúböszörményi lakosok, de az alacsony kikerülési ráta miatt ez nem segítség azoknak, akinek hozzátartozója sürgős elhelyezésre szorulna.

Több esetben jelentkezik vagy az adott tartós bentlakásos ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiány.

A szolgáltatásnyújtással kapcsolatban továbbra is problémaként jelentkezik a dolgozók körében tapasztalható magas fluktuáció, a szakképzett és gyakorlattal rendelkező, elkötelezett, megfelelő képességekkel bíró munkaerő hiánya, a szakemberek elvándorlása, a helyettesítések megoldásának nehézsége, a munkatársak fizikai és mentális túlterheltsége. Az épületek és környezetük korszerűsítésében (energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások, bizonyos helyiségek klimatizálása, épület belső átalakítása, újabb lakószobák kialakítása, a meglévő lakószobák modernizálása, fürdőszobák felújítása, lift felújítása, az ellátás színvonalának javítását célzó újabb helyiségek kialakítása, terasz burkolás, árnyékolás), az eszközök fejlesztésében (a növekvő ápolási, betegellátási feladatok miatt elektromos betegágyak, kórházi ágyak beszerzése, az ápolást, gondozást segítő korszerű eszközök folyamatos beszerzése, kültéri tornaeszközök vásárlása) látják, valamint az ellátás iránt jelentkező igények alapján a férőhelybővítésben, demens részlegek kialakításában és a meglévők bővítésében. Fontosnak tartják továbbá a dolgozók képzését, rekreációs lehetőségek biztosítását számukra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

Terület	Időskorúak otthonainak száma (db)	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedélybetegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
Hajdúhadházi járás	-	-	-	-	-
Bocskai kert	-	-	-	-	-
Hajdúhadház	-	-	-	-	-
Téglás	-	-	-	-	-

A Hajdúhadházi járás 3 településén a tartós bentlakásos ellátások 5 típusa közül egyetlen egy sem érhető. Valamennyi településen esetében jelentkezik tartós bentlakásos ellátási forma hiánya, főként az időskorúak otthonára vonatkozóan. A járásban élők csak más járásban található intézményekben tudják igénybe venni a szolgáltatásokat, amely nagy problémát jelent.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

Terület	Időskorúak otthonainak száma (db)	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedélybetegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
Hajdúnánási járás	3	2	1	-	-
Folyás	-	-	-	-	-

Görbeháza	-	-	-	-	-
Hajdúnánás	3	2	1	-	-
Polgár	-	-	-	-	-
Tiszagyulaháza	-	-	-	-	-
Újtikos	-	-	-	-	-

A Hajdúnánási járásban a tartós bentlakásos ellátások közül három érhető el: az időskorúak otthona, a fogyatékos személyek otthona és a pszichiátriai betegek otthona. Mind a három egyedül Hajdúnánáson érhető el összesen 6 otthonban. Az időskorúak otthona közel teljes kihasználtsággal (97%) működik, nehéz az intézményekbe bekerülni, hosszú a várakozási idő. A járásban szenvedélybetegek otthona, illetve hajléktalanok otthona nem működik.

A járási települések lakossága előregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott tartós bentlakásos ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiánya. A szolgáltatásnyújtással kapcsolatban továbbra is problémaként jelentkezik a dolgozók körében tapasztalható magas fluktuáció, a szakképzett és gyakorlattal rendelkező, elkötelezett, megfelelő képességekkel bíró munkaerő hiánya, a szakemberek elvándorlása, a helyettesítések megoldásának nehézsége, a munkatársak fizikai és mentális túlterheltsége. Az épületek és környezetük korszerűsítésében (energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások, bizonyos helyiségek klimatizálása, épület belső átalakítása, újabb lakószobák kialakítása, a meglévő lakószobák modernizálása, fürdőszobák felújítása, lift felújítása, az ellátás színvonalának javítását célzó újabb helyiségek kialakítása, terasz burkolás, árnyékolás), az eszközök fejlesztésében (a növekvő ápolási, betegellátási feladatok miatt elektromos betegágyak, kórházi ágyak beszerzése, az ápolást, gondozást segítő korszerű eszközök folyamatos beszerzése, kültéri tornaeszközök vásárlása) látják, valamint az ellátás iránt jelentkező igények alapján a férőhelybővítésben, demens részlegek kialakításában és a meglévők bővítésében. Fontosnak tartják továbbá a dolgozók képzését, rekreációs lehetőségek biztosítását számukra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

Terület	Időskorúak otthonainak	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedélybetegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
Hajdúszoboszlói járás	8	-	1	1	-
Ebes	1	-	-	-	-
Hajdúszoboszló	4	-	1	-	-
Hajdúszovát	1	-	-	-	-
Nádudvar	1	-	-	-	-
Nagyhegyes	1	-	-	1	-

A Hajdúszoboszlói járásban háromféle tartós bentlakásos ellátás érhető el, az időskorúak otthona, a pszichiátriai betegek otthona és a szenvedélybetegek otthona összességében 10 otthonban. Az időskorúakat 531 férőhely fogadja a járásban, minden településen elérhető ez az ellátás, magas kihasználtsággal

működnek. A járásban Nagyhegyesen működik egy szenvedélybetegek otthona. A járásban fogyatékos személyek otthona, illetve hajléktalanok otthona nem működik.

A járási települések lakossága elöregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott tartós bentlakásos ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiány. A szolgáltatásnyújtással kapcsolatban továbbra is problémaként jelentkezik a dolgozók körében tapasztalható magas fluktuáció, a szakképzett és gyakorlattal rendelkező, elkötelezett, megfelelő képességekkel bíró munkaerő hiánya, a szakemberek elvándorlása, a helyettesítések megoldásának nehézsége, a munkatársak fizikai és mentális túlterheltsége. Az épületek és környezetük korszerűsítésében (energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások, bizonyos helyiségek klimatizálása, épület belső átalakítása, újabb lakószobák kialakítása, a meglévő lakószobák modernizálása, fürdőszobák felújítása, lift felújítása, az ellátás színvonalának javítását célzó újabb helyiségek kialakítása, terasz burkolás, árnyékolás), az eszközök fejlesztésében (a növekvő ápolási, betegellátási feladatok miatt elektromos betegágyak, kórházi ágyak beszerzése, az ápolást, gondozást segítő korszerű eszközök folyamatos beszerzése, kültéri tornaeszközök vásárlása) látják, valamint az ellátás iránt jelentkező igények alapján a férőhelybővítésben, demens részlegek kialakításában és a meglévők bővítésében. Fontosnak tartják továbbá a dolgozók képzését, rekreációs lehetőségek biztosítását számukra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

Terület	Időskorúak otthonainak száma (db)	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedélybetegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
Nyíradonyi járás	5	-	1	-	-
Álmosd	-	-	-	-	-
Bagamér	2	-	-	-	-
Fülöp	-	-	-	-	-
Nyírábrány	1	-	-	-	-
Nyíracsád	1	-	-	-	-
Nyíradony	-	-	1	-	-
Nyírmártonfalva	-	-	-	-	-
Újléta	-	-	-	-	-
Vámospércs	1	-	-	-	-

A Nyíradonyi járásban időskorúak otthona és a pszichiátriai betegek otthona érhető el. Az időskorúakat alig több, mint száz férőhely fogadja a járásban, melyek mindegyike a járásszékhelyen kívül érhető el. Az idősök intézményi elhelyezésnél problémát jelent, hogy jóval több a jelentkező, mint az üres férőhelyek száma. A településeken egyre több olyan idős ember él, akik saját lakásukban, háztartásukban betegségük miatt önmaguk ellátására képtelenek. Idősök otthona több településen is működik a járásban, de ezek kis létszámú otthonok, hosszú várólistákkal. Ezért a térségben egy idősök otthonára lenne szükség. Az ellátás minőségét eszközbeszerzések, pl. elektromos betegágyak jelentősen segítenék. A járásban Nyíradonyban működik pszichiátriai betegek otthona, azonban fogyatékos személyek otthona, szenvedélybetegek otthona, illetve hajléktalanok otthona nem működik a járásban.

A járási települések lakossága elöregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott tartós bentlakásos

ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiány. A szolgáltatásnyújtással kapcsolatban továbbra is problémaként jelentkezik a dolgozók körében tapasztalható magas fluktuáció, a szakképzett és gyakorlattal rendelkező, elkötelezett, megfelelő képességekkel bíró munkaerő hiánya, a szakemberek elvándorlása, a helyettesítések megoldásának nehézsége, a munkatársak fizikai és mentális túlterheltsége. Az épületek és környezetük korszerűsítésében (energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások, bizonyos helyiségek klimatizálása, épület belső átalakítása, újabb lakószobák kialakítása, a meglévő lakószobák modernizálása, fürdőszobák felújítása, lift felújítása, az ellátás színvonalának javítását célzó újabb helyiségek kialakítása, terasz burkolás, árnyékolás), az eszközök fejlesztésében (a növekvő ápolási, betegellátási feladatok miatt elektromos betegágyak, kórházi ágyak beszerzése, az ápolást, gondozást segítő korszerű eszközök folyamatos beszerzése, kültéri tornaeszközök vásárlása) látják, valamint az ellátás iránt jelentkező igények alapján a férőhelybővítésben, demens részlegek kialakításában és a meglévők bővítésében. Fontosnak tartják továbbá a dolgozók képzését, rekreációs lehetőségek biztosítását számukra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

Terület	Időskorúak otthonainak	Fogyatékos személyek otthonainak száma (db)	Pszichiátriai betegek otthonainak száma (db)	Szenvedélybetegek otthonainak száma (db)	Hajléktalanok otthonainak száma (db)
Püspökladányi járás	5	3	-	-	-
Báránd	-	1	-	-	-
Bihardancsháza	-	-	-	-	-
Biharnagybajom	-	-	-	-	-
Bihartorda	-	-	-	-	-
Földes	-	-	-	-	-
Kaba	1	-	-	-	-
Nagyrábé	1	-	-	-	-
Püspökladány	2	-	-	-	-
Sáp	-	-	-	-	-
Sárrétudvari	-	-	-	-	-
Szerep	-	2	-	-	-
Tetétlen	1	-	-	-	-

A Püspökladányi járásban a tartós bentlakásos ellátások közül csak az időskorúak otthona és a fogyatékos személyek otthona érhető el. Négy településen (Kaba, Nagyrábé, Püspökladány és Tetétlen) összesen 8 otthon működik, az időskorúak otthona magas kihasználtsággal. Az intézmények várólistája magas, jellemzően maximálisan kihasznált az engedélyezett férőhely szám. A járásban Bárádon és Szerepen működik fogyatékos személyek otthona; azonban pszichiátriai betegek otthona, szenvedélybetegek otthona, illetve hajléktalanok otthona nem működik.

A járási települések lakossága előregedő, így ezekre az ellátásokra szükség van annak érdekében, hogy az idősödő lakosság életminősége fenntartható legyen. Több esetben jelentkezik vagy az adott tartós bentlakásos ellátási forma hiánya, vagy férőhely hiány. A szolgáltatásnyújtással kapcsolatban továbbra is problémaként

jelentkezik a dolgozók körében tapasztalható magas fluktuáció, a szakképzett és gyakorlattal rendelkező, elkötelezett, megfelelő képességekkel bíró munkaerő hiánya, a szakemberek elvándorlása, a helyettesítések megoldásának nehézsége, a munkatársak fizikai és mentális túlterheltsége. Az épületek és környezetük korszerűsítésében (energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások, bizonyos helyiségek klimatizálása, épület belső átalakítása, újabb lakószobák kialakítása, a meglévő lakószobák modernizálása, fürdőszobák felújítása, lift felújítása, az ellátás színvonalának javítását célzó újabb helyiségek kialakítása, terasz burkolás, árnyékolás), az eszközök fejlesztésében (a növekvő ápolási, betegellátási feladatok miatt elektromos betegágyak, kórházi ágyak beszerzése, az ápolást, gondozást segítő korszerű eszközök folyamatos beszerzése, kültéri tornaeszközök vásárlása) látják, valamint az ellátás iránt jelentkező igények alapján a férőhelybővítésben, demens részlegek kialakításában és a meglévők bővítésében. Fontosnak tartják továbbá a dolgozók képzését, rekreációs lehetőségeik biztosítását számukra.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A tartós bentlakásos ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Összegzés: A vármegyében a tartós bentlakásos ellátást nyújtó ellátások öt típusa közül négy érhető el: az időskorúak otthona, a fogyatékos személyek otthona, a pszichiátriai betegek otthona és a szenvedélybetegek otthona. A Hajdúhadházi járás kivételével minden járásban működnek tartós bentlakásos ellátást nyújtó intézmények, összesen 35 településen. Ezen szakellátást végző ellátások 4347 férőhellyel elérhetők, kihasználtságuk magas, 93%-os. A Debreceni, a Hajdúböszörményi és a Hajdúszoboszlói járásban minden településen elérhető a tartós bentlakásos ellátások valamely formája. Leggyakrabban elérhető szakosított ellátás az időskorúak otthona, melyek száma a vármegyében 50, ezekben összesen 2.827 idős személy tartós bentlakásos ellátására van mód. Kihasználtságuk közel 95%-os, óriási igény mutatkozik ezen kapacitások bővítésére. Nincs továbbá a vármegyében olyan tartós bentlakásos ellátást biztosító intézmény, ahol a kettős diagnózisú ellátottak elhelyezése megoldható lenne. Szendélybetegek otthona a legtrikábban elérhető szolgáltatás, a járások közül mindössze a Hajdúszoboszlói járásban, Nagyhegyesen elérhető. Nincs biztosítva ugyanakkor a súlyos addikcióval rendelkező fiatalok ellátása, holott a rendszerben egyre növekvő számban vannak jelen ilyen problémával küzdő gyermekek. Számukra nem elérhető ez a szolgáltatás, szükséges lenne szenvedélybetegek otthonának létrehozása a kapcsolódó szakmai létszám bővítésével, a jogszabály módosításával. Hajléktalanok otthona nem elérhető a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján.

2.2.2. Átmeneti elhelyezés

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények ideiglenes jelleggel teljes körű ellátást - beleértve a lakhatást is - biztosítanak az arra rászoruló személy részére. Az elhelyezés időtartama legfeljebb egy év. A határidő lejártát megelőző egy hónappal az intézmény vezetője megvizsgálja, hogy az ellátást igénybe vevő családi környezetébe visszahelyezhető-e, ellátása személyes gondoskodás útján biztosítható-e. Ha erre nincs lehetőség, az ellátás időtartama további egy évvel meghosszabbítható. Ha az ellátott személyt más, személyes gondoskodást nyújtó intézményben el lehet látni, a megfelelő intézménybe történő áthelyezés lehetőségéről az intézmény vezetője tájékoztatást ad. Az új intézménybe történő elhelyezésig az ellátást igénybe vevő ellátását változatlan feltételekkel kell biztosítani.

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények típusai:

- időskorúak gondozóháza;
- fogyatékos személyek gondozóháza;
- pszichiátriai betegek átmeneti otthona;
- szenvedélybetegek átmeneti otthona;
- éjjeli menedékhely;
- hajléktalan személyek átmeneti szállása.

Járás	Időskorúak gondozóháza	Fogyatékos személyek gondozóháza	Pszichiátriai betegek átmeneti otthona	Szenvedélybetegek átmeneti otthona	Éjjeli menedékhely	Hajléktalan személyek átmeneti szállása
Balmazújvárosi	-	-	-	-	-	-
Berettyóújfalui	-	-	-	-	-	-
Debreceni	X	-	-	-	X	X
Derecskei	-	-	-	-	-	-
Hajdúbozsórményi	X	-	-	-	-	-
Hajdúhadházi	-	-	-	-	-	-
Hajdúnánási	-	-	-	-	-	-
Hajdúszoboszlói	X	-	-	-	-	-
Nyíradonyi	X	-	X	-	-	-
Püspökladányi	-	-	X	-	-	-

Debreceni járás:

Járás	Időskorúak gondozóháza	Fogyatékos személyek gondozóháza	Pszichiátriai betegek átmeneti otthona	Szenvedélybetegek átmeneti otthona	Éjjeli menedékhely	Hajléktalan személyek átmeneti szállása
Debreceni járás						
Debrecen	X	-	-	-	X	X
Hajdúsámson	-	-	-	-	-	-

Debreceni járás	Idősek gondozóháza		Fogyatékos személyek gondozóháza		Pszichiátriai betegek átmeneti otthona		Szenvedélybetegek átmeneti otthona		Éjjeli menedékhely	Hajlékt. átmeneti szállása
	Férőhely	Ebből állami	Férőhely	Ebből állami	Férőhely	Ebből állami	Férőhely	Ebből állami		
Ellátási terület									Férőhely	Férőhely
Debrecen 1. Országos 2017.	17	0								
Debrecen 2. Debrecen 2007.	50	50								
Debrecen 3. Debrecen 2015.									28	
Debrecen 4. Debrecen 1997										50
Debrecen 5. Debrecen 2017	12	0								

Debrecen 6. Debrecen 2018.	10	0								
Debrecen 7. Hajdú-Bihar 2014	18	0								
Debrecen 8. Országos 2009	11	11								
Debrecen 9. Hajdú-Bihar 2019									26	
Debrecen 10. Országos 2008	14	14								
Debrecen 11. Debrecen 1998									64 50-re	
Debrecen 12. Debrecen 1997									60	
Debrecen 13. Országos 2015	21	21								
Debrecen 14. Országos 2017	19	19								
Járás összesen	172	115	0	0	0	0	0	0	178	50

A Debreceni járásban egyedül Debrecenben működik átmeneti elhelyezést biztosító intézmény. A hat ebbe a típusba sorolt intézmény közül mindössze három, az idősek gondozóháza, az éjjeli menedékhely és a hajléktalan személyek átmeneti otthona nyújtja szolgáltatásait. A háromból két átmeneti elhelyezést biztosító intézménytípus (éjjeli menedékhely és hajléktalan személyek átmeneti szállása) az, amelyet kizárólag Hajdú-bihari, vagy debreceni lakosok vehetnek igénybe, összesen 228 férőhely kapacitásig. E két szakosított ellátás kizárólag Debrecenben érhető el a vármegyében. A kapacitáskihasználtságról ugyan nincs információ, azonban a Szociális Ágazati Portál információ szerint a debreceni ellátási körrel rendelkező éjjeli menedékhely 50 férőhelyen 64 személy vesz igénybe ellátást.

Hajdúböszörményi járás:

	Időskorúak gondozó- háza	Fogyatékos személyek gondozóháza	Pszichiátriai betegek átmeneti otthona	Szenvedély- betegek átmeneti otthona	Éjjeli menedék- hely	Hajléktalan személyek átmeneti szállása
Hajdúböszörményi járás	X	-	-	-	-	-
Hajdúböszörmény	X	-	-	-	-	-
Hajdúdorog	-	-	-	-	-	-

Hajdúböször- ményi járás	Idősek gondozóháza		Fogyatékos személyek gondozóháza		Pszichiátriai betegek átmeneti otthona		Szenvedély- betegek átmeneti otthona		Éjjeli mene- dék- hely	Hajlékt. sz. átmeneti szállása
	Férő- hely	Ebből állami	Férő- hely	Ebből állami	Férő- hely	Ebből állami	Férő- hely	Ebből állami	Férőh- ely	Férőhely
Hbös.z.1. Országos 2011	31	25								
Járás összesen	31	25	0	0	0	0	0	0	0	0

A járásban mindössze a járásszékhelyen működik átmeneti elhelyezést biztosító intézmény: a hat ide sorolt szakosított ellátásból egy, az idősek gondozóháza érhető itt el. Az országos ellátotti körrel 2011 óta működő intézmény 31 férőhellyel működik, ebből 25 állami támogatású.

Hajdúszoboszlói járás:

	Időskorúak gondozó- háza	Fogyatékos személyek gondozóháza	Pszichiátriai betegek átmeneti otthona	Szenvedély- betegek átmeneti otthona	Éjjeli menedék- hely	Hajléktalan személyek átmeneti szállása
Hajdúszoboszlói járás	X	-	-	-	-	-
Ebes	-	-	-	-	-	-
Hajdúszoboszló	X	-	-	-	-	-
Hajdúszovát	-	-	-	-	-	-
Nádudvar	X	-	-	-	-	-
Nagyhegyes	-	-	-	-	-	-

Hajdúszoboszlói járás	Idősek gondozóháza		Fogyatékos személyek gondozóháza		Pszichiátriai betegek átmeneti otthona		Szenvedély- betegek átmeneti otthona		Éjjeli menedék- hely	Hajlékt. sz. átmeneti szállása
	Férő- hely	Ebből állami	Férő- hely	Ebből állami	Férő- hely	Ebből állami	Férő- hely	Ebből állami	Férő- hely	Férőhely
Ellátási terület										
Nádudvar.1. Országos 2008-	5	5								
Hajdúszoboszló 1. Országos 2026.11.30-ig	33	33								
Járási összesen	38	38	0	0	0	0	0	0	0	0

A járásban két településen, Nádudvaron és Hajdúszoboszlón működik egy-egy átmeneti elhelyezést biztosító intézmény: a hat ide sorolt szakosított ellátásból csupán az idősek gondozóháza érhető e két településen el. Mindkét intézmény országos ellátotti körrel működik, összesen 38 férőhellyel. A Hajdúszoboszlón működő 33 férőhelyes intézmény azonban csupán 2026. november végéig fog üzemelni, szakosított ellátását nyújtani.

Nyíradonyi járás:

	Időskorúak gondozó- háza	Fogyatékos személyek gondozóháza	Pszichiátriai betegek átmeneti otthona	Szenvedély- betegek átmeneti otthona	Éjjeli menedék- hely	Hajléktalan személyek átmeneti szállása
Nyíradonyi járás	X	-	-	-	-	-
Álmosd	-	-	-	-	-	-
Bagamér	-	-	-	-	-	-
Fülöp	-	-	-	-	-	-
Nyírábrány	X	-	-	-	-	-
Nyíracsád	-	-	-	-	-	-
Nyíradony	-	-	X	-	-	-
Nyírmártonfalva	-	-	-	-	-	-
Újléta	-	-	-	-	-	-
Vámospércs	-	-	-	-	-	-

Nyíradonyi járás	Idősek gondozóháza		Fogyatékos személyek gondozóháza		Pszichiátriai betegek átmeneti otthona		Szenvedélybetegek átmeneti otthona		Éjjeli menedék-hely	Hajlékt. sz. átmeneti szállása
	Férő-hely	Ebből állami	Férő-hely	Ebből állami	Férő-hely	Ebből állami	Férő-hely	Ebből állami	Férőhely	Férőhely
Ellátási terület										
Nyírábrány 1. Országos 2002	4	4								
Nyíradony 1. Országos 2011. nov.					12	12				
Járás összesen	4	4	0	0	12	12	0	0	0	0

A Nyíradonyi járásban két településen, Nyírábrányban és Nyíradonyban működik egy-egy átmeneti elhelyezést biztosító intézmény: Nyírábrányban idősek gondozóháza, a járásszékhelyen pedig pszichiátriai betegek átmeneti otthona, mindösszesen 16 férőhellyel.

Püspökladányi járás:

	Időskorúak gondozóháza	Fogyatékos személyek gondozóháza	Pszichiátriai betegek átmeneti otthona	Szenvedélybetegek átmeneti otthona	Éjjeli menedék-hely	Hajléktalan személyek átmeneti szállása
Püspökladányi járás	-	-	X	-	-	-
Báránd	-	-	-	-	-	-
Bihardancsháza	-	-	-	-	-	-
Biharnagybajom	-	-	-	-	-	-
Bihartorda	-	-	-	-	-	-
Földes	-	-	-	-	-	-
Kaba	-	-	-	-	-	-
Nagyrábé	-	-	-	-	-	-
Püspökladány	-	-	-	-	-	-
Sáp	-	-	-	-	-	-
Sárrétudvari	-	-	-	-	-	-
Szerep	-	-	X	-	-	-
Tetétlen	-	-	-	-	-	-

Püspökladányi járás	Idősek gondozóháza		Fogyatékos személyek gondozóháza		Pszichiátriai betegek átmeneti otthona		Szenvedélybetegek átmeneti otthona		Éjjeli menedék-hely	Hajlékt. sz. átmeneti szállása
	Férő-hely	Ebből állami	Férő-hely	Ebből állami	Férő-hely	Ebből állami	Férő-hely	Ebből állami	Férőhely	Férőhely
Ellátási terület										
Szerep 1. Hajdú-Bihar 2010					20	20				

Járás összesen	0	0	0	0	20	20	0	0	0	0
----------------	---	---	---	---	----	----	---	---	---	---

A Püspökladányi járásban mindössze egyetlen településen, Szerepen működik átmeneti elhelyezést biztosító intézmény: egy 20 férőhelyes pszichiátriai betegek átmeneti otthona, mely kizárólag Hajdú-Biharból fogadja ellátottjait.

A **Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Derecskei, Hajdúhadházi, Hajdúnánási járásokban** nem működik átmeneti elhelyezést biztosító intézmény.

Hajdú-Bihar vármegyében mindössze öt járásban (Debreceni, Hajdúböszörményi, Hajdúszoboszlói, Nyíradonyi, Püspökladányi) működik átmeneti elhelyezést biztosító intézmény. A hat ide sorolt szakosított ellátásból négy (idősek gondozóháza (245), pszichiátriai betegek átmeneti otthona (32), éjjeli menedékhely (178) és hajléktalanok átmeneti szállása (50)) érhető el, melyekben összesen félezren (501 fő) vehetik igénybe a nyújtott szolgáltatásokat. Az éjjeli menedékhely és a hajléktalanok átmeneti szállása ellátás kizárólag Debrecenben elérhető, míg az idősek gondozóháza négy járás öt településén elérhető. A vármegyében az átmeneti ellátások közül a fogyatékosok gondozóháza és a szenvedélybetegek átmeneti otthona nem érhető el a Szociális Ágazati Portál információi alapján.

A fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek átmeneti ellátása területén továbbra is alig találunk intézményeket Hajdú-Bihar vármegyében. Az intézmény működtetése során gondot jelent, hogy a jogszabály által előírt létszám nem elegendő a 24 órás felügyelet, a szakmai munka biztosításához, valamint az igénybe vevők alacsony jövedelme miatt igen kevés bevétel származik a személyi térítési díjakból. A fogyatékos személyek gondozóháza iránt továbbra is nagy igény mutatkozna településünkön és vélhetően a pszichiátriai betegek, valamint szenvedélybetegek átmeneti ellátását biztosító intézmények férőhelyeit is fel lehetne tölteni a célcsoportokra jellemző várólisták alapján.

Az időskorúak gondozóházaival kapcsolatban a fenntartók elsősorban a munkaerő és működési háttér hiányával küzdenek. Az ellátottak egészségi és fizikai állapota is több gondozó alkalmazását tenné szükségessé. Egyre több idős ember számára kell diétás étrendet biztosítani, így már a folyamatosan működő konyha dolgozói létszáma is kevésnek bizonyul. A tárgyi feltételek esetében infrastrukturális és eszközök fejlesztési igénye is felmerült.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az átmeneti elhelyezést biztosító ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.2.3. Lakóotthonok

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

A lakóotthon 8-12, esetleg 14 fő fogyatékos személyt (ideértve az autista személyeket is), vagy pszichiátriai beteget, illetőleg szenvedélybeteget befogadó intézmény, amely az ellátást igénybe vevő személy részére életkorának, egészségi állapotának és önellátása mértékének megfelelő ellátást biztosít.

A lakóotthonok típusai, az ellátás formái:

1. fogyatékos személyek lakóotthona, ezen belül rehabilitációs célú vagy ápoló-gondozó célú lakóotthon
2. pszichiátriai betegek lakóotthona, mely rehabilitációs célú lakóotthon
3. szenvedélybetegek lakóotthona, mely rehabilitációs célú lakóotthon.

A Szociális Ágazati Portál adatai alapján Hajdú-Bihar vármegyében mindössze négy járásban (négy városban), négy szolgáltató működtetésében működik lakóotthon. Ezek mindegyike fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonaként működik.

	Fogyatékos személyek lakóotthona		Pszichiátriai betegek lakóotthona	Szenvedély-betegek lakóotthona
	Rehabilitációs célú	Ápoló-gondozó célú		
Balmazújvárosi járás	-	X	-	-
Berettyóújfalui járás	-	X	-	-
Debreceni járás	-	X	-	-
Derecskei járás	-	-	-	-
Hajdúböszörményi járás	-	X	-	-
Hajdúhadházi járás	-	-	-	-
Hajdúnánási járás	-	-	-	-
Hajdúszoboszlói járás	-	-	-	-
Nyíradonyi járás	-	-	-	-
Püspökladányi járás	-	-	-	-

Balmazújvárosi járás:

	Fogyatékos személyek lakóotthona		Pszichiátriai betegek lakóotthona	Szenvedély-betegek lakóotthona
	Rehabilitációs célú	Ápoló-gondozó célú		
Balmazújvárosi járás	-	X	-	-
Balmazújváros	-	X	-	-
Egyek	-	-	-	-
Hortobágy	-	-	-	-
Tiszacsege	-	-	-	-
Újszentmargita	-	-	-	-

Balmazújvároson 2009 óta működik (debreceni székhelyű közhasznú alapítványi fenntartásban) lakóotthon, (fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthona). Ez a lakóotthon autizmus spektrumzavarral élő felnőttek számára áll rendelkezésre, 12 fő számára biztosítja a lehető legönállóbb életvitelt célzó lakhatást, rehabilitációs-rehabilitációs támogatást és életteret. A lakóotthoni ellátáson túl munkalehetőséget is biztosítanak munka-rehabilitációs foglalkoztatás kereteiben.

Berettyóújfalui járás:

	Fogyatékos személyek lakóotthona		Pszichiátriai betegek lakóotthona	Szenvedély-betegek lakóotthona
	Rehabilitációs célú	Ápoló-gondozó célú		
Berettyóújfalui járás	-	X	-	-
Ártánd	-	-	-	-
Bakonszeg	-	-	-	-
Bedő	-	-	-	-

Berekböszörmény	-	-	-	-
Berettyóújfalu	-	-	-	-
Biharkeresztes	-	-	-	-
Bojt	-	-	-	-
Csökmő	-	-	-	-
Darvas	-	-	-	-
Furta	-	-	-	-
Gáborján	-	-	-	-
Hencida	-	-	-	-
Komádi	-	X	-	-
Körösszakál	-	-	-	-
Körösszegapáti	-	-	-	-
Magyarhomorog	-	-	-	-
Mezőpeterd	-	-	-	-
Mezősas	-	-	-	-
Nagykereki	-	-	-	-
Szentpéterszeg	-	-	-	-
Told	-	-	-	-
Újiráz	-	-	-	-
Váncsod	-	-	-	-
Vekerd	-	-	-	-
Zsáka	-	-	-	-

Derecskei székhelyű intézmény keretében a Berettyóújfalui járás egyetlen településén, Komádiban működik lakóotthon, 4 szolgáltatási helyen. Ezen lakóotthonok mindegyike fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonaként működik 12-12 férőhellyel, így összesen 48 fogyatékos személy számára nyújthatja ezt a szolgáltatást, 2009 óta. Hencida települése kiemeli, hogy lakóotthonok vonatkozásában a helyi családsegítő szolgálat nyújt maximális segítséget a szakellátások eléréséhez.

Debreceni járás:

	Fogyatékos személyek lakóotthona		Pszichiátriai betegek lakóotthona	Szenvedélybetegek lakóotthona
	Rehabilitációs célú	Ápoló-gondozó célú		
Debreceni járás	-	X	-	-
Debrecen	-	X	-	-
Hajdúsámson	-	-	-	-

A járásban egyedül Debrecenben működik lakóotthon. A fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthona 2003 óta működik, 12 férőhellyel.

Hajdúböszörményi járás:

	Fogyatékos személyek lakóotthona		Pszichiátriai betegek lakóotthona	Szenvedély-betegek lakóotthona
	Rehabilitációs célú	Ápoló-gondozó célú		
Hajdúböszörményi járás	-	X	-	-
Hajdúböszörmény	-	X	-	-
Hajdúdorog	-	-	-	-

A járásban egyetlen helyszínen, Hajdúböszörményben működik lakóotthon. A 12 férőhelyes lakóotthon 2012 óta működik. Fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonaként nyújtja szolgáltatását.

A Derecskei, Hajdúhadházi, Hajdúnánási, Hajdúszoboszlói, Nyíradonyi, Püspökladányi járásokban nem működik lakóotthon.

Hajdú-Bihar vármegyében mindössze négy járás (Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Debreceni és Hajdúböszörményi járás), négy városában működik lakóotthon. Ezek mindegyike fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonaként működik, mindösszesen 84 fő fogadására alkalmas kapacitással. A Balmazújvároson üzemelő lakóotthon kizárólag autizmus spektrumzavarral élő felnőttek számára nyújt szolgáltatást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A lakóotthonok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.2.4. Rehabilitációs intézmények

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

A Szociális Ágazati Portál adatai alapján Hajdú-Bihar vármegyében mindössze három járásban (három városban) működik rehabilitációs intézmény.

	Pszichiátriai betegek rehabilitációs intézménye	Szenvedély-betegek rehabilitációs intézménye	Fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye	Hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye
Balmazújvárosi járás	-	-	X	-
Berettyóújfalui járás	-	-	-	-
Debreceni járás	-	-	-	-
Derecskei járás	-	-	X	-
Hajdúböszörményi járás	-	-	-	-
Hajdúhadházi járás	-	-	-	-
Hajdúnánási járás	-	-	-	-
Hajdúszoboszlói járás	-	X	-	-
Nyíradonyi járás	-	-	-	-

Püspökladányi járás	-	-	-	-
Hajdú-Bihar vármegye	-	-	-	-

Balmazújvárosi járás:

	Pszichiátriai betegek rehabilitációs intézménye	Szenvedély- betegek rehabilitációs intézménye	Fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye	Hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye
Balmazújvárosi járás	-	-	X	-
Balmazújváros	-	-	X	-
Egyek	-	-	-	-
Hortobágy	-	-	-	-
Tiszacsege	-	-	-	-
Újszentmargita	-	-	-	-

A Balmazújvárosi járásban egyedül a járásszékhelyen, Balmazújvároson működik rehabilitációs intézmény, mely 1998 óta fogadja a fogyatékos személyeket. A vármegye legnagyobb kapacitású rehabilitációs intézménye (40 férőhelyen nyújtja szolgáltatásait) országos ellátási területtel működik. Szolgáltatásait 2026 év végéig nyújtja.

Derecskei járás:

	Pszichiátriai betegek rehabilitációs intézménye	Szenvedély- betegek rehabilitációs intézménye	Fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye	Hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye
Derecskei járás	-	-	X	-
Derecske	-	-	X	-
Esztár	-	-	-	-
Hajdúbajos	-	-	-	-
Hosszúpályi	-	-	-	-
Kismarja	-	-	-	-
Kokad	-	-	-	-
Konyár	-	-	-	-
Létavértes	-	-	-	-
Miképerc	-	-	-	-
Monostorpályi	-	-	-	-
Pocsaj	-	-	-	-
Sáránd	-	-	-	-
Tépe	-	-	-	-

A Derecskei járásban egyedül Derecskén működik rehabilitációs intézmény, mely 2006 óta fogadja a fogyatékos személyeket. Kapacitása mindössze 11 férőhely. Ellátási területe országos.

Hajdúszoboszlói járás:

	Pszichiátriai betegek rehabilitációs intézménye	Szenvedély- betegek rehabilitációs intézménye	Fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye	Hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye
Hajdúszoboszlói járás	-	-	-	-
Ebes	-	-	-	-
Hajdúszoboszló	-	-	-	-
Hajdúszovát	-	-	-	-
Nádudvar	-	-	-	-
Nagyhegyes	-	X	-	-

A járásban egyedül Nagyhegyesen működik rehabilitációs intézmény, mely 2007 óta fogadja a szenvedélybeteg személyeket. Kapacitása mindössze 10 férőhely. Ellátási területe az Észak-alföldi régió.

A Berettyóújfalui, Debreceni, Hajdúböszörményi, Hajdúhadházi, Hajdúnánási, Nyíradonyi és Püspökladányi járások településein nem működnek rehabilitációs intézmények.

Hajdú-Bihar vármegyében mindössze három járásban (három településen: Balmazújváros, Derecske, Nagyhegyes) működik rehabilitációs intézmény, melyekben 61 fő veheti igénybe a nyújtott szolgáltatást.

A vármegye legnagyobb kapacitású rehabilitációs intézménye Balmazújvároson működik, 40 férőhellyel. Szolgáltatásait azonban ez az intézmény nem csak Hajdú-bihari lakosok számára nyújtja, hiszen országos ellátási területtel működik, igaz, csak 2026 év végéig. A vármegyében mindössze Nagyhegyesen működik szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye, kapacitásai azonban rendkívül szűkösek, mindössze 10 fő tudja igénybe venni ezt a szolgáltatást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A rehabilitációs intézmények nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.2.5. Támogatott lakhatás

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

A támogatott lakhatás – szakosított ellátásként – a fogyatékos személyek, a pszichiátriai betegek (kivétel: demens személyek) és a szenvedélybetegek részére biztosított ellátás, amely az életkornak, egészségi állapotnak és önellátási képességnek megfelelően az ellátott személyek önálló életvitelének fenntartása, elősegítése érdekében biztosít a) lakhatási szolgáltatást, b) esetvitelt, c) segítségnyújtást a közszolgáltatások és a társadalmi életben való részvételt segítő más szolgáltatások igénybevételéhez, továbbá d) igény esetén, komplex szükségletfelmérés alapján felügyeletet, étkeztetést, gondozást, készségfejlesztést, tanácsadást, pedagógiai segítségnyújtást, gyógypedagógiai segítségnyújtást, szállítást, háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtást.

A Támogatott lakhatás, de az alapszolgáltatások sem ismertek a potenciális ellátottak számára, hiszen nincsenek a széles lakosság előtti megjelenést biztosító fórumok, ahol a tájékoztatás, illetve ezen ellátások promóválása megtörténhetne. A támogatott lakhatás ellátásban részesített szenvedélybetegek, fogyatékos

személyek, illetve pszichiátriai betegek részére szükséges lenne munkalehetőség, pénzkereseti lehetőség biztosítása minél nagyobb létszámban, az ellátást nyújtó valamennyi érintett településen.

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére	Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére
Balmazújvárosi járás	-	-	-
Berettyóújfalui járás	-	-	-
Debreceni járás	141	-	34
Derecskei járás	72	-	-
Hajdúböszörményi járás	40	-	-
Hajdúhadházi járás	-	-	-
Hajdúnánási járás	59	-	-
Hajdúszoboszlói járás	20	-	-
Nyíradonyi járás	-	-	-
Püspökladányi járás	79	95	82
Hajdú-Bihar vármegye	411	95	116

Debreceni járás:

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére	Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére
Debreceni járás	X	-	X
Debrecen	X	-	X
Hajdúsámson	-	-	-

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére		Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére		Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	
	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely
Debreceni járás						
Debrecen 1. Országos ellátási terület (2003)	-	-	-	-	22	12
Debrecen 2. Észak-Alföldi ellátási terület (2023. december)	10	0	-	-	-	-
Debrecen 3. Észak-Alföldi ellátási terület (2014)	-	-	-	-	12	12
Debrecen 4. Országos ellátási terület (2020)	42	0	-	-	-	-
Debrecen 5. Országos ellátási terület (2023. december)	17	0	-	-	-	-
Debrecen 6. Országos ellátási terület (2023. december)	12	0	-	-	-	-

Debrecen 7. Országos ellátási terület (2023. december)	60	0	-	-	-	-
Debreceni járás összesen	141	0	0	0	34	24

A Debreceni járásban egyedül Debrecenben működik támogatott lakhatás. Debrecenben összesen 7 támogatott lakhatást biztosító intézmény működik. Öt szolgáltatását fogyatékos személyek, kettőét szenvedélybetegek tudják igénybe venni, összesen 175 férőhellyel (141+34). A hét intézmény közül öt országos ellátási területtel működik, a szolgáltatást mindegyik állami támogatás nélkül nyújtja.

Derecskei járás:

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére	Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére
Derecskei járás	X	-	-
Derecske	X	-	-
Esztár	-	-	-
Hajdúbagos	-	-	-
Hosszúpályi	-	-	-
Kismarja	-	-	-
Kokad	-	-	-
Konyár	-	-	-
Létavértes	-	-	-
Mikepércs	-	-	-
Monostorpályi	-	-	-
Pocsaj	-	-	-
Sáránd	-	-	-
Tépe	-	-	-

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére		Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére		Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	
	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely
Derecskei járás						
Derecske 1. Országos ellátási terület (2023.májusától)	72	0	-	-	-	-
Járas összesen	72	0	0	0	0	0

A Derecskei járásban egyedül a járásszékhelyen, Derecskén működik támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére. Országos ellátási területtel 2023 májusa óta 72 fő számára tudja szolgáltatását nyújtani, állami támogatás nélkül. Pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek számára nem elérhető a járásban ez az ellátás.

Hajdúböszörményi járás:

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére	Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére
Hajdúböszörményi járás	X	-	-
Hajdúböszörmény	X	-	-
Hajdúdorog	-	-	-

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére		Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére		Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	
	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely
Hajdúböszörményi járás						
Hajdúdorog 1. Országos ellátási terület (2014)	16	8	-	-	-	-
Hajdúböszörmény 1. Országos ellátási terület (2023 december)	24	0	-	-	-	-
Járas összesen	40	8	0	0	0	0

A Hajdúböszörményi járásban Hajdúdorogon és Hajdúböszörményben működik támogatott lakhatás, mindkettő fogyatékos személyek részére. Mindkettő országos ellátási területtel működik, összesen 40 fő számára tudnak szolgáltatását nyújtani, ebből 8 férőhely állami támogatású. Pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek számára nem elérhető a járásban ez az ellátás.

Hajdúnánási járás:

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére	Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére
Hajdúnánási járás	X	-	-
Folyás	-	-	-
Görbeháza	-	-	-
Hajdúnánás	X	-	-
Polgár	-	-	-
Tiszagyulaháza	-	-	-
Újtikos	-	-	-

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére		Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére		Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	
	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely
Hajdúnánási járás						

Hajdúnánás 1. Országos ellátási terület (2023. novemberétől)	12	0	-	-	-	-
Hajdúnánás 1. Országos ellátási terület (2021. februárjától)	12	0	-	-	-	-
Hajdúnánás 1. Országos ellátási terület (2015)	35	0	-	-	-	-
Járás összesen	59	0	0	0	0	0

A Hajdúnánási járásban egyedül a járásszékhelyen, Hajdúnánáson működik támogatott lakhatás, három intézményben, mindegyik fogyatékos személyek részére. Országos ellátási területről összesen 59 fő számára tudnak szolgáltatást nyújtani, állami támogatás nélkül. Pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek számára nem elérhető a járásban ez az ellátás.

Hajdúszoboszlói járás:

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére	Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére
Hajdúszoboszlói járás	X	-	-
Ebes	-	-	-
Hajdúszoboszló	X	-	-
Hajdúszovát	-	-	-
Nádudvar	-	-	-
Nagyhegyes	-	-	-

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére		Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére		Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	
	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely
Hajdúszoboszlói járás						
Hajdúszovát 1. Országos ellátási terület (2020)	14	0				
Hajdúszoboszló 1. Országos ellátási terület (2023.december)	6	0				
Járás összesen	20	0	0	0	0	0

A Hajdúszoboszlói járásban a járásszékhelyen, Hajdúszoboszlón és Hajdúszováton működik támogatott lakhatás, két intézményben, mindegyik fogyatékos személyek részére. Országos ellátási területről összesen 20 fő számára tudnak szolgáltatást nyújtani, állami támogatás nélkül. Pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek számára nem elérhető a járásban ez az ellátás.

Püspökladányi járás:

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére	Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére

Püspökladányi járás	X	X	X
Báránd	-	X	X
Bihardancsháza	-	-	-
Biharnagybajom	-	-	-
Bihartorda	-	-	-
Földes	-	-	-
Kaba	-	-	-
Nagyrábé	-	-	-
Püspökladány	X	-	-
Sáp	-	-	-
Sárrétudvari	X	-	-
Szerep	-	X	-
Tetétlen	-	-	-

	Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére		Támogatott lakhatás pszichiátriai betegek részére		Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	
	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely	Férőhely	Ebből állami támogatású férőhely
Püspökladányi járás						
Püspökladány 1. Országos ellátási terület (2016)	7	0				
Báránd 1. Országos ellátási terület (2022. szeptember)					82	0
Báránd 2. Országos ellátási terület (2023. szeptember)			23	23		
Szerep 1. Országos ellátási terület (2021. március)			72	0		
Sárrétudvari 1. Országos ellátási terület (2023. május)	72	0				
Püspökladányi járás összesen	79	0	95	23	82	0

A Püspökladányi járásban 4 településen, Püspökladányban, Bárándon (2), Szerepen és Sárrétudvariban működik támogatott lakhatás. A Szociális Ágazati Portál információi alapján a vármegyében ez az egyetlen járás, ahol mindhárom ellátotti kör (fogyatékosok, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek) igénybe tudja venni ezt a szakellátást. 79 fogyatékos, 95 pszichiátriai beteg és 82 szenvedélybeteg számára elérhető ebben a járásban ez az ellátás. Bárándon szenvedélybetegek és pszichiátriai betegek számára is elérhető a támogatott lakhatás.

A Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Hajdúhadházi és Nyíradonyi járások településein nem működnek rehabilitációs intézmények.

A vármegye 10 járosa közül hatban (Debreceni, Derecskei, Hajdúböszörményi, Hajdúnánási, Hajdúszoboszlói és Püspökladányi járásban) működik *támogatott lakhatást* nyújtó intézmény, összesen 506 férőhellyel. A legtöbb férőhelyet (411) a fogyatékkal élők tudják igénybe venni. A vármegyében a Püspökladányi az egyetlen olyan járás, ahol mindhárom ellátotti kör (fogyatékosok, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek) igénybe tudja venni ezt a szakellátást. A vármegye székhelyén, Debrecenben a

fogyatékos személyek és a szenvedélybetegek számára elérhető a támogatott lakhatás, összesen 175 férőhellyel.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A támogatott lakhatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Vármegyei szociális alap- és szakellátás összegzése:

Szociális alapszolgáltatások:

A vármegye járásaiban, településeiben a legalapvetőbb és legelterjedtebb szociális alapszolgáltatás a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtásra, bár több helyen is elérhető, jóval nagyobb számban lenne szükség a bevezetésére, mint ahány helyen biztosítják. Fontos szerepet töltenek be a tanyagondnoki és a falugondnoki szolgálatok. A családsegítő szolgáltatások leginkább azokon a településeken hatékonyak, amelyeken helyben elérhetők és igénybe vehetők az ellátások. Gyakori helyzet viszont, hogy csupán kihelyezett, időszakosan ellátott tevékenységekről van szó, ezzel a problémával viszonylag nagy számban érintettek a települések. Az ilyen ellátásszervezés esetében szükség lenne az állandó családsegítői jelenlétre a településeken. A vármegye járásaiban a hátrányos helyzetű célcsoportok ellátása a szociális alapszolgáltatások terén megoldott, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítva van. Ugyanakkor a helyben nem igénybe vehető szolgáltatások esetén az érintett településeken élő rászorulóknak sok esetben nem, vagy csak nehézségek árán tudják megszervezni az eljutást egy másik településre, így ezekben az esetekben csak korlátozott esélyeik vannak a hozzáférésre. Az idős emberek helyzetével összefüggésben nehézséget jelent, hogy a megnövekedett és egyre súlyosbodó problémákkal szemben a helyi ellátórendszer nem tud megoldást találni, az idős emberek számára helyben elérhető egyéb gondozási formák nincsenek. Különösen problémás a demenciával küzdő idős betegek ellátása a vármegye településeiben. A humán erőforrás igénye a területnek nagyon magas, a szakma jelentős létszámmal küzd. Nagy szükség lenne a szakemberek létszámának növelésére a legtöbb területen, valamint a speciális szaktudással rendelkezők munkájának bevonására. A legtöbb járásban, településen a szolgáltatások minőségének javítása érdekében szükség lenne pszichológusokra, gyógypedagógusokra, logopédusokra, óvodai és iskolai szociális segítők, fejlesztő pedagógusokra, gyógytornászokra stb. A vármegye településeinek jelentős részében nagy szükség lenne az idős emberek nappali ellátását biztosító szolgáltatásokra, ellátásokra de a fogyatékkal élők, pszichiátriai és szenvedélybetegek számára nyújtandó nappali ellátások fejlesztése is indokolt több járásban. Ugyancsak fontos lenne javítani a települések speciális helyzetű csoportjainak szolgáltatásaihoz történő hozzáférését is. A szolgáltatások minőségének és hatékonyságának növelése érdekében minden járás legtöbb településén megfogalmazódott, hogy szükség lenne a munkavégzéshez szükséges feltételek javítására, mind az infrastruktúrális, mind az eszközparkkal kapcsolatos fejlesztésekre nagy szükség lenne. A nappali ellátásban az eszköz, infrastruktúrális feltételek és működtetési háttér fejlesztése mellett az dolgozó szakemberek hiánya jelentkezik, a meglévő szakemberek pszichés nyomás és terhelés enyhítése csökkentése kiemelten fontos a megfelelő humán erőforrás biztosíthatóságához. A nagyfokú szakemberhiány mellett a szakmában dolgozók számára fontos lenne a pszichés nyomás és terhelés enyhítése érdekében szupervíziós foglalkozásokat biztosítani. Ezenkívül megjelenik a szemléletformáló tevékenységek hiánya is a nappali ellátásban. Rendkívül nagy szükség lenne professzionális, az igényekhez igazított szakmai továbbképzési, átképzési programokra is. A közösségi ellátások nem tipikusan igénybe vehető szolgáltatások a vármegyében, mindhárom szolgáltatási forma, a szenvedélybetegek közösségi ellátása, a pszichiátriai betegek közösségi ellátása és a támogató szolgáltatások is csak szórványosan érhetők el a lakosság számára. Ahol működik támogató szolgáltatás (látás-, hallás-, mozgás-, értelmi és halmozottan sérült vagy autista személyek számára), ott súlyos problémát okoz, hogy a térítési díjak a magas üzemanyagárak miatt nem fedezik a tényleges költségeket, ezért jelentős finanszírozási nehézségek keletkeztek. Szükség lenne célzott pályázati lehetőségekre annak érdekében, hogy egyrészt az elöregedett gépjárművek cseréje megtörténhessen, másrészt, hogy a munkavégzéshez szükséges eszközállomány megfelelő minőségben rendelkezésre álljon. A szenvedélybetegek közösségi ellátása szakterületen hiányzó szakemberek pótlására (addiktológus,

gondozó, terápiás munkatárs), illetve a jelenleg a rendszerben dolgozók számára a működési háttér fejlesztése indokolt, ahogyan a preventív jellegű tevékenységek esetében is. A pszichiátriai betegek közösségi ellátása terén szintén a szakemberhiány és tárgyi feltételek fejlesztésének hiánya okoz nehézségeket. Indokoltak a technikai és informatikai fejlesztések, amelyek a színvonalas szakmai ellátás biztosítását szolgálják, és növelik az ellátottak pszichoszociális rehabilitációjának esélyét.

Szakosított ellátások:

A vármegyében a *tartós bentlakásos ellátást* nyújtó ellátások öt típusa közül négy érhető el: az időskorúak otthona, a fogyatékos személyek otthona, a pszichiátriai betegek otthona és a szenvedélybetegek otthona. A Hajdúhadházi járás kivételével minden járásban működnek tartós bentlakásos ellátást nyújtó intézmények, összesen 35 településen. Ezen szakellátást végző ellátások 4347 férőhellyel elérhetők, kihasználtságuk magas, 93%-os. A Debreceni, a Hajdúböszörményi és a Hajdúszoboszlói járásban minden településen elérhető a tartós bentlakásos ellátások valamely formája. Leggyakrabban elérhető szakosított ellátás az időskorúak otthona, melyek száma a vármegyében 50, ezekben összesen 2.827 idős személy tartós bentlakásos ellátására van mód. Kihasználtságuk közel 95%-os. Szendélybetegek otthona a legritkábban elérhető szolgáltatás, a járások közül mindössze a Hajdúszoboszlói járásban, Nagyhegyesen elérhető. Hajléktalanok otthona nem elérhető a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján.

Hajdú-Bihar vármegyében mindössze öt járásban (Debreceni, Hajdúböszörményi, Hajdúszoboszlói, Nyíradonyi, Püspökladányi) működik *átmeneti elhelyezést biztosító* intézmény. A hat ide sorolt szakosított ellátásból négy (idősek gondozóháza (245), pszichiátriai betegek átmeneti otthona (32), éjjeli menedékhely (178) és hajléktalanok átmeneti szállása (50)) érhető el, melyekben összesen félezren (501 fő) vehetik igénybe a nyújtott szolgáltatásokat. Az éjjeli menedékhely és a hajléktalanok átmeneti szállása ellátás kizárólag Debrecenben elérhető, míg az idősek gondozóháza négy járás öt településén elérhető. A vármegyében az átmeneti ellátások közül a fogyatékosok gondozóháza és a szenvedélybetegek átmeneti otthona nem érhető el a Szociális Ágazati Portál információi alapján.

Hajdú-Bihar vármegyében mindössze négy járás (Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Debreceni és Hajdúböszörményi járás), négy városában működik lakóotthon. Ezek mindegyike fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonaként működik, mindösszesen 84 fő fogadására alkalmas kapacitással. A Balmazújvároson üzemelő lakóotthon kizárólag autizmus spektrumzavarral élő felnőttek számára nyújt szolgáltatást.

Hajdú-Bihar vármegyében mindössze három járásban (három településen: Balmazújváros, Derecske, Nagyhegyes) működik *rehabilitációs ellátást* nyújtó intézmény, melyekben 61 fő veheti igénybe a nyújtott szolgáltatást. A vármegye legnagyobb kapacitású rehabilitációs intézménye Balmazújvároson működik, 40 férőhellyel. Szolgáltatásait azonban ez az intézmény nem csak Hajdú-bihari lakosok számára nyújtja, hiszen országos ellátási területtel működik, igaz, csak 2026 év végéig. A vármegyében mindössze Nagyhegyesen működik szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye, kapacitásai azonban rendkívül szűkösek, mindössze 10 fő tudja igénybe venni ezt a szolgáltatást.

A vármegye 10 járása közül hatban (Debreceni, Derecskei, Hajdúböszörményi, Hajdúnánási, Hajdúszoboszlói és Püspökladányi járásban) működik *támogatott lakhatást* nyújtó intézmény, összesen 506 férőhellyel. A legtöbb férőhelyet (411) a fogyatékkal élők tudják igénybe venni. A vármegyében a Püspökladányi az egyetlen olyan járás, ahol mindhárom ellátotti kör (fogyatékosok, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek) igénybe tudja venni ezt a szakellátást. A vármegye székhelyén, Debrecenben a fogyatékos személyek és a szenvedélybetegek számára elérhető a támogatott lakhatás, összesen 175 férőhellyel. A támogatott lakhatás nem ismert a potenciális ellátottak számára, indokolt a megjelenést biztosító fórumok, tájékoztató alkalmak biztosítása.

2.3. Gyermekjóléti alapellátások

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény értelmében a **gyermekek védelme** a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő

gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják az alábbiak szerint.

Pénzbeli és természetbeni ellátások körébe az alábbiak tartoznak:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- b) a gyermekétkeztetés,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonteremtési támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó **gyermekjóléti alapellátások**:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása,
- d) gyermekek esélynövelő szolgáltatásai.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó **gyermekvédelmi szakellátások**:

- a) az otthont nyújtó ellátás,
- b) az utógondozói ellátás,
- c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó **hatósági intézkedések**:

- a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- b) a védelembe vétel,
- c) a családbafogadás,
- d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- e) a nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,
- h) az utógondozói ellátás elrendelése,
- i) a megelőző pártfogás elrendelése.

A gyermekjóléti alapellátásnak hozzá kell járulnia a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Az alapellátás hozzájárul a gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének feltárásához, és a gyermek szocializációs hátrányának csökkentésével annak leküzdéséhez. Az alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást – lehetőség szerint – a jogosult lakóhelyéhez, tartózkodási helyéhez legközelebb eső ellátást nyújtó személynél vagy intézményben kell biztosítani.

Az alábbiakban Hajdú-Bihar vármegye gyermekjóléti alapellátására vonatkozó, a Módszertani útmutató által elvárt települési adatait mutatjuk be járásokként a KSH legfrissebb, 2022-es statisztikai adatai alapján.

Balmazújvárosi járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelembe vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Balmazújvárosi járás összesen	1 548	1 059	773	519	112	181
Balmazújváros	495	226	149	242	25	50
Egyek	537	313	291	177	38	35
Hortobágy	39	35	14	21	0	9
Tiszacsege	350	408	222	56	43	79
Újszentmargita	128	77	97	23	6	8

A Balmazújvárosi járásban a szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 1059 fő, a járás minden településén részesülnek szünidei étkeztetésben gyermekek. Legtöbbször Tiszacsegén vették igénybe ezt az ellátást. E járásban a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 773 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 519 fő. 112 védelembe vett gyermek és 181 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján.

Berettyóújfalui járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelembe vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Berettyóújfalui járás	2 839	2 211	1 525	710	241	547
Ártánd	17	2	12	0	0	3
Bakonszeg	20	7	5	0	4	4
Bedő	8	0	0	0	0	0
Berekböszörmény	217	194	134	43	21	17
Berettyóújfalu	255	187	115	34	27	81
Biharkeresztes	164	71	107	13	10	17
Bojt	67	66	48	17	9	18
Csökmő	100	52	57	29	8	44
Darvas	9	3	3	0	0	1
Furta	80	41	50	0	21	24
Gáborján	144	94	72	62	4	36

Hencida	246	223	121	102	18	88
Komádi	558	526	255	210	30	30
Körösszakál	87	78	33	35	20	52
Körösszegapáti	93	91	34	10	2	3
Magyarhomorog	139	110	73	37	0	1
Mezőpéterd	48	36	20	5	1	1
Mezősas	83	60	62	16	14	17
Nagykerek	131	115	114	0	17	22
Szentpéterszeg	52	49	16	23	5	17
Told	83	58	67	8	9	27
Újiráz	12	11	6	0	2	2
Váncsod	101	77	77	12	7	19
Vekerd	5	4	4	0	0	0
Zsáka	125	56	40	54	12	23

A Berettyóújfalui járásban a szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 2211 fő. Legtöbben Komádiban vették igénybe ezt az ellátást, míg Bedőn egyetlen gyermek sem vette igénybe a szünidei étkeztetést: ezen a településen általános iskola nem működik. A járásban a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 1525 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 710 fő. 241 védelembe vett gyermek és 547 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján. Berekböszörmény, Nagykerek, Mezősas, Körösszakál, Hencida, Komádi, Told, Bojt és Furta településeken a gyermekek védelembe vételére irányuló tevékenység magas esetszámot mutat a lakosság és gyereklétszám arányához képest.

Debreceni járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelembe vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Debreceni járás	2 264	458	390	600	756	1 101
Debrecen	1 597	239	308	252	694	890
Hajdúsámson	667	219	82	348	62	211

A Debreceni járásban a szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 458 fő, a járás mindkét településén részesülnek szünidei étkeztetésben gyermekek. A járásban a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 390 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 600 fő. 756 védelembe vett gyermek és 1101 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján.

Derecskei járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünnidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelembe vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Derecskei járás	2 838	1 550	1 544	866	383	683
Derecske	305	133	180	38	45	94
Esztár	119	71	54	29	25	25
Hajdúbagos	105	71	54	7	9	18
Hosszúpályi	634	266	470	117	99	163
Kismarja	127	99	52	53	29	45
Kokad	51	46	20	26	7	14
Konyár	287	184	219	8	37	81
Létavértes	443	423	178	265	42	67
Mikepércs	129	98	37	59	23	37
Monostorpályi	44	8	6	4	0	12
Pocsaj	499	79	241	240	66	96
Sáránd	66	72	25	20	1	28
Tépe	32	0	8	0	0	3

A Derecskei járásban a szünnidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 1550 fő. Legtöbben Létavértesen vették igénybe ezt az ellátást, míg Tépén egyetlen gyermek sem. A járásban a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 1544 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 866 fő. 383 védelembe vett gyermek és 683 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján.

Hajdúböszörményi járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünnidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelembe vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Hajdúböszörményi járás összesen	1 457	502	271	671	179	388
Hajdúböszörmény	899	136	204	404	135	200
Hajdúdorog	558	366	67	267	44	188

A Hajdúböszörményi járásban a szünnidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 502 fő, a járás mindkét településén részesülnek szünnidei étkeztetésben gyermekek. A járásban a megállapított hátrányos helyzetű

gyermek és nagykorúvá vált gyermekek száma 271 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 671 fő. 179 védelemben vett gyermek és 388 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján.

Hajdúhadházi járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünnidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelemben vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Hajdúhadházi járás	2 365	1 354	151	1 869	230	425
Bocskai kert	61	34	7	35	22	30
Hajdúhadház	2 175	1 273	99	1 825	203	390
Téglás	130	47	45	9	5	5

A Hajdúhadházi járásban a szünnidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 1354 fő, a járás mindhárom településén részesülnek szünnidei étkeztetésben gyermekek. A járásban a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 151 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma rendkívül magas: 1869 fő. 230 védelemben vett gyermek és 425 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján.

Hajdúnánási járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünnidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelemben vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Hajdúnánási járás	681	215	405	58	55	269
Folyás	7	3	3	0	0	7
Görbeháza	25	12	11	0	0	27
Hajdúnánás	201	24	98	0	14	134
Polgár	408	159	270	57	40	70
Tiszagyulaháza	24	11	18	0	0	17
Újtikos	16	6	5	1	1	14

A Hajdúnánási járásban a szünnidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 215 fő, a járás összes településén részesülnek szünnidei étkeztetésben gyermekek. A vármegye tíz járása közül ebben a járásban vették igénybe legkevesebben ezt az ellátást. A járásban a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 405 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 58 fő. 55 védelemben vett gyermek és 269 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján.

Hajdúszoboszlói járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelembe vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Hajdúszoboszlói járás	1 186	630	552	259	207	150
Ebes	32	9	11	0	4	11
Hajdúszoboszló	248	165	48	113	51	58
Hajdúszovát	452	178	220	146	121	28
Nádudvar	421	267	267	0	28	42
Nagyhegyes	33	11	6	0	3	11

A Hajdúszoboszlói járásban a szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 630 fő, a járás összes településén részesülnek szünidei étkeztetésben gyermekek. A járásban a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 552 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 259 fő. 207 védelembe vett gyermek és 150 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján.

Nyíradonyi járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelembe vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Nyíradonyi járás	2 921	1 884	905	1 296	200	568
Álmosd	167	107	87	49	9	50
Bagamér	463	408	136	298	53	127
Fülöp	222	184	157	40	15	36
Nyírábrány	320	138	80	58	16	18
Nyíracsád	349	163	152	120	13	36
Nyíradony	866	538	118	509	57	156
Nyírmártonfalva	82	49	30	14	3	47
Újléta	200	176	87	110	24	60
Vámospércs	253	121	58	98	10	38

A Nyíradonyi járásban a szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 1884 fő, a járás összes településén részesülnek szünidei étkeztetésben gyermekek. A vármegye járásai közül a 25 településből álló Berettyóújfalui járást követően a Nyíradonyiban vették igénybe legtöbbször a szünidei gyermekétkeztetést. A

járásban a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 905 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 1296 fő. 200 védelembe vett gyermek és 568 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján.

Püspökladányi járás

Járási települések	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)	Szünidei étkeztetésben részesült gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelembe vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Püspökladányi járás	1 801	1 068	694	628	264	377
Báránd	100	32	35	0	8	12
Bihardancsháza	8	2	2	0	0	0
Biharnagybajom	253	127	105	112	70	45
Bihartorda	47	37	37	0	10	8
Földes	86	43	30	10	10	51
Kaba	166	68	84	46	36	33
Nagyrábé	90	57	61	0	7	6
Püspökladány	450	231	100	183	43	101
Sáp	127	90	3	101	21	26
Sárrétudvari	184	161	89	72	21	38
Szerep	196	149	96	85	24	48
Tetétlen	95	71	52	19	14	9

A Püspökladányi járásban a szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 1068 fő, a járás mind a 12 településén részesülnek szünidei étkeztetésben gyermekek. Legtöbben a járásszékhelyen, legkevesebben (2 gyermek) Bihardancsházán részesültek szünidei étkeztetésben. A járásban a megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 694 fő. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 628 fő. 264 védelembe vett gyermek és 377 veszélyeztetett kiskorú gyermek él a járásban a statisztikai adatok alapján.

2.3.1. Gyermekjóléti szolgáltatások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) a4) 1-5, b1) 1-6, b2)

A járási és települési adatok forrása (a táblázatokon (melyek a KSH 2022-es adatai) kívül) a települési adatbázisokon a települések által megadott, 2024. februári információk.

Balmazújvárosi járás

Járási települések	Család-és gyermekjóléti központok (db)	Család-és gyermekjóléti szolgálatok (db)
Balmazújvárosi járás összesen	1	1

Balmazújváros	1	1
Egyek	0	0
Hortobágy	0	0
Tiszacsege	0	0
Újszentmargita	0	0

A Balmazújvárosi járásban a járásszékhelyen, Balmazújvároson áll rendelkezésre Család- és Gyermekjóléti Központ, illetve Család- és Gyermekjóléti Szolgálat.

A Balmazújvárosi járás több településén is komplex szolgáltatásokat nyújtanak a gyermekjóléti szolgáltatás keretében. Van rá példa ugyanakkor, hogy a mélyszegénységben élő családok számára nem érhetőek el ingyenesen olyan szolgáltatások, melyek a családi problémák megoldásában segítséget nyújtanának (pl. pszichológus, családterapeuta, mediátor). Programok és csoportos készségfejlesztések megvalósítására néhány település esetében sor kerül, de van olyan település, ahol humánerőforrás és anyagi erőforrás hiányában nincs rá lehetőség. Ezek a programok jellemzően a gondozott családokat érintik, ugyanakkor szélesebb körben szükség lenne rájuk. A gyermekek számára (szünidei) szabadidős programokat valósítanak meg a településeken, melyek egy része kifejezetten a hátrányos helyzetű családok gyermekeit célozzák meg. Ugyanakkor vannak olyan nyári táborok is a járásban, melyek önköltségesek, ezekben az esetekben anyagi támogatásra lenne szükség, hogy a rászoruló családok is igénybe tudják venni a szolgáltatást. Ezekre a táborokra nagy az igény, kulturális, sport, hagyományőrző, természetismereti témák jelennek meg a táborok tematikájában. A szülők számára néhány településen szerveznek szülőket felkészítő programokat prevenció jelleggel, ugyanakkor ezeknek biztosítására különösen nagy szükség lenne a hátrányos helyzetű családok számára. A fejlesztendő területek között megjelentek: életvezetés, háztartásvezetés, gyermeknevelés és gondozás, konfliktuskezelés, készségfejlesztő, személyiségfejlesztő, önismereti csoportok. A megvalósításhoz szükséges feltétel az anyagi háttér. Az óvodai és iskolai szociális segítők közösségi tevékenységeinek támogatását elsősorban a szabadidős tevékenységek lebonyolításában, illetve a segítők számára megfelelő képzések biztosításában tartják fontosnak a településeken. Érdemes lenne támogatni az óvodai és iskolai szociális segítők tevékenységét több közösségi program szervezésével, az ezekhez szükséges források biztosításával. Szupervízióra több település intézményében is szükség lenne, bár néhol rendelkeznek a szakmai munkát fejlesztő, támogató egyéb gyakorlattal, de a szupervízió szükségessége kiemelkedően hangsúlyos. Ehhez anyagi és személyi feltételek szükségesek.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermekjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás:

Járási települések	Család-és gyermekjóléti központok (db)	Család-és gyermekjóléti szolgálatok (db)
Berettyóújfalui járás összesen	1	8
Ártánd	0	0
Bakonszeg	0	0
Bedő	0	0
Berekböszörmény	0	0

Berettyóújfalu	1	1
Biharkeresztes	0	1
Bojt	0	0
Csökmő	0	0
Darvas	0	0
Furta	0	0
Gáborján	0	0
Hencida	0	1
Komádi	0	1
Körösszakál	0	0
Körösszegapáti	0	1
Magyarhomorog	0	1
Mezőpeterd	0	0
Mezősas	0	0
Nagykerek	0	0
Szentpéterszeg	0	1
Told	0	0
Újiráz	0	0
Váncsod	0	1
Vekerd	0	0
Zsáka	0	0

A Berettyóújfalui járásban a járásközpontban, Berettyóújfaluban működik a Család- és Gyermekejóléti Központ, további nyolc településen (Berettyóújfalu, Biharkeresztes, Hencida, Komádi, Körösszegapáti, Magyarhomorog, Szentpéterszeg és Váncsod) Család- és Gyermekejóléti Szolgálat található.

A Berettyóújfalui járásban komplex, szerteágazó segítséget nyújtanak a településeken élő családok számára. Több településen is beszámoltak arról, hogy nem szerveznek programokat, csoportos készségfejlesztéseket a településen élő gyermekek és családjaik számára, ugyanakkor szükség lenne ilyen jellegű programokra, főként a hátrányos helyzetű családok körében. A szociális és konfliktuskezelési készségfejlesztés jelent meg fontos fejlesztendő területként. Ahol szerveznek programokat, ott jellemzően prevenció jelleggel, a jelzőrendszeri tagokkal közösen dolgoznak együtt. A lakhatási krízisbe került családokkal kapcsolatban két település is problémaként jelezte, hogy nem tudnak megfelelő segítséget nyújtani. Felmerült problémaként a pszichológus-hiány. A fiatalok számára szükséges lenne tematizált programok megvalósítása a következő területeken: szabadidős/sport tematizált programok; dohányzás, kábítószer fogyasztás és az alkoholizmus elkerülésére prevenció témájú programok vagy előadások; generációk közötti kapcsolatokat erősítő rendszeres és tematikus programok; egészséges életmódra nevelés. A programok megvalósításához összességében szükséges az anyagi háttér biztosítása, fejlesztő játékok, szemléltető eszközök, digitális eszközök, szakemberek meghívása.

A gyermekek számára (szünidei) szabadidős programokat több településen is szerveznek, több esetben ezeket kifejezetten a hátrányos helyzetű gyermekek veszik igénybe és térítésmentesek. A településeken élő családoknak szükségük lenne több kapcsolódó programra, a nyári szünetben problémát jelent a gyermekek napközbeni felügyeletének biztosítása néhány településen. A táborok témái között megjelenik a népi

hagyományok, református vallás. Bizonyos településeken kirándulásokra, mozilátogatásra, az ünnepek előtt kézműves foglalkozásokra is sor kerül. További programok biztosítása érdekében anyagi háttérre és szakemberekre lenne szükség.

A szülők számára néhány településen szerveznek szülőket felkészítő programokat prevenciós jelleggel, ezeket jellemzően gyermekes családok, hátrányos helyzetű családok látogatják. Fontos, fejlesztendő területként jelentek meg az alábbiak: nevelési készségek fejlesztése, döntéshozatali, kommunikációs és konfliktuskezelési készségek fejlesztése, adósságkezelési tanácsadás, életvezetési tanácsadás. Szükség lenne a családok támogatására irányuló, megelőző jellegű szolgáltatásokra. A programok megvalósításához szükséges feltételek: prevenciós előadások, szemléltető anyagok, szakemberek meghívása, anyagi háttér biztosítása.

Szupervízió egy településen rendelkezésre áll, további települések jelezték, hogy szükség lenne erre a szolgáltatásra. Az intézmények néhány esetben rendelkeznek további, a szakmai tevékenységet támogató, fejlesztő gyakorlattal.

A segítő tevékenységek során néhány településen beszámoltak arról, hogy kiemelt figyelmet fordítanak a hátrányos helyzetű és fogyatékkal élő személyekre. Ugyanakkor több település jelezte, hogy nincsenek pontos információk a településeken a fogyatékkal élő lakosságra vonatkozóan és ez nagymértékben érinti a fogyatékkal élő gyermekeket is (szociális körülmények stb.).

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermekjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

Járási települések	Család-és gyermekjóléti központok (db)	Család-és gyermekjóléti szolgálatok (db)
Debreceni járás összesen	1	3
Debrecen	1	3
Hajdúsámson	0	0

A Debreceni járásban Debrecenben működik a Család- és Gyermekjóléti Központ, ezen kívül Debrecen településén 3 Család- és Gyermekjóléti Szolgálat végez tevékenységet.

A Debreceni járás mindkét településén szerteágazó szolgáltatásokat nyújtanak a gyermekjóléti szolgáltatás keretében. Szerveznek programokat, csoportos készségfejlesztéseket a településeken élő gyermekek és családtagjaik számára (konfliktuskezelés, kommunikációs készségek területén tapasztalható a legnagyobb hiányosság), a programok megvalósítása érdekében szakemberekre, illetve anyagi forrásra van szükség. Az adott területi iroda (program helyszíne) környezetében élő, elsősorban gyermekes családok látogatják a programokat. Hajdúsámsonban hangsúlyosan megjelenő téma ezeken a programokon a bűnelkövetés megelőzése.

A nyári szünetben mindkét településen szerveznek programokat, szünidei gyermekfelügyeletet a településeken élő gyermekek számára. Főként olyan gyermekeknek lenne szükségük ilyen jellegű programokra, akik a nyári szünetben felügyelet nélkül maradnak és anyagi lehetőség hiányában a táborokban nem tudnak részt venni.

Debrecenben szerveznek a szülőket felkészítő programokat prevenciós jelleggel, melynek szervezése jelenleg folyamatban van. Ezek a programok jellemzően a gondozottakra irányulnak.

Az óvodai és iskolai szociális segítők támogatása érdekében szükséges lenne az infokommunikációs eszközök fejlesztése, szakkönyvek, tesztek biztosítása.

Szupervízióra mindkét településen van lehetőség, ugyanakkor Hajdúsámsonban kevés. Szívesen veszik igénybe a területen dolgozók ezt a lehetőséget, továbbá jellemzőek az egyéb, szakmai munkát támogató, fejlesztő gyakorlatok is.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

Járási települések	Család-és gyermekjóléti központok (db)	Család-és gyermekjóléti szolgálatok (db)
Derecskei járás összesen	1	7
Derecske	1	1
Esztár	0	1
Hajdúbagos	0	1
Hosszúpályi	0	1
Kismarja	0	0
Kokad	0	0
Konyár	0	1
Létavértes	0	1
Mikepércs	0	0
Monostorpályi	0	0
Pocsaj	0	1
Sáránd	0	0
Tépe	0	0

A Derecskei járásban Derecske településen működik a Család- és Gyermekjóléti Központ. A járásban összesen 7 Család- és Gyermekjóléti Szolgálat található: Derecske, Esztár, Hajdúbagos, Hosszúpályi, Konyár, Létavértes, Pocsaj településeken.

A Derecskei járásban hangsúlyos problémaként jelenik meg a szakemberhiány a gyermekjóléti szolgáltatás területén. A szakemberek hiánya konkrét területekhez kapcsolódóan jelenik meg (pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, szociális asszisztens stb.). Van olyan település a járásban, ahol arra lenne szükség, hogy egy adott szakember egy héten többször is elérhető legyen a településen. Ennek kiküszöbölésére elsősorban anyagi forrásra lenne szükség, valamint a tárgyi, informatikai feltételek javítására, szakmai konzultációkra, konferenciák szervezésére, továbbképzési lehetőségek javítására.

Néhány településen szerveznek programokat, csoportos készségfejlesztéseket a településen élő gyermekek és családtagjaik számára, azonban ezek a látogatottság és az anyagi forrás szempontjából is változóak. A programok néhány esetben pályázati forrásból valósulnak meg. Az ilyen jellegű programokra szükségük lenne a sajátos nevelési igényű-, korai fejlesztésre jogosult-, tartósan beteg- vagy fogyatékkal élő gyermekeknek és családjaiknak, a mélyszegénységben élőknek, a romáknak, a fiatal felnőtteknek, az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezőknek, a fiatal anyáknak. A legfontosabb fejlesztendő területek

közé sorolható a fiatalok egészségtudatos nevelése, családtervezési ismeretek, konfliktuskezelés, agressziókezelés technikáinak elsajátítása.

Jellemzően nem szerveznek a települések a szülők számára szülőket felkészítő programokat prevenciós jelleggel, ugyanakkor célszerű lenne ilyen jellegű programok szervezése. Fontos célcsoportként jelennek meg ebben az esetben a speciális szükséglettel élő, tartósan beteg, fogyatékos személyek, illetve a tartós munkanélküliek, romák, fiatal anyák, korai iskolaelhagyók, mélyszegénységben élők, lakhatási problémákkal küzdők. A fejlesztendő területek között megjelennek: nevelési készségek fejlesztésére, gyermekek életkori változásaira, kamaszkori sajátosságok kezelésére, drogprevencióra vonatkozó programok. A programok megvalósításának feltétele az anyagi háttér biztosítása.

Több településen is valósítanak meg a gyermekek számára (szünidei) szabadidős programokat, melyekre lenne további igény is, ugyanis a költségtérítéssel programokat sok család anyagi helyzete miatt nem tudja igénybe venni. Sport, kézműves témák jelennek meg a palettán. Főként azoknak a gyermekeknek lenne szükségük ezekre programokra, akiknek nem megoldott a szünidő alatt a felügyeletük, valamint a hátránnyal küzdő, betegségben, vagy fogyatékossgal élő gyermekeknek is szükségük lenne ilyen programokra. Ezekhez a programokhoz anyagi feltételek, szakképzett személyzet és pedagógusok szükségesek. Az óvodai és iskolai szociális segítők tekintetében felmerült igényként a felvilágosító alkalmak megszervezésének újraindítása egy településen, továbbá szabadidős program, illetve tanítási órákon kívüli foglalkozások megszervezésében támogatná egy település az óvodai és iskolai szociális segítőt.

A szupervízió lehetősége fontos igényként jelent meg több település esetében is, melynek feltételei a pályázati források, a szakemberek és továbbképzési lehetőségek.

A fogyatékkal élő gyermekekről kevés információval rendelkeznek a járásban, a családokat az elszigetelődés veszélye fenyegeti néhány településen.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

Járási települések	Család-és gyermekjóléti központok (db)	Család-és gyermekjóléti szolgálatok (db)
Hajdúböszörményi járás összesen	1	2
Hajdúböszörmény	1	1
Hajdúdorog	0	1

A **Hajdúböszörményi járásban** Hajdúböszörmény településen található a Család- és Gyermekjóléti Központ, a településen működik Család- és Gyermekjóléti Szolgálat is, valamint Hajdúdorog településen is elérhető a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat.

A *Hajdúböszörményi járás* mindkét településén széleskörű szolgáltatásokat nyújtanak a településeken élő családok számára. Ezek a szolgáltatások minden lakos számára elérhetőek, ugyanakkor a külterületeken élőkhöz történő eljutáshoz gépjármű lenne szükséges Hajdúböszörményben, ami jelenleg nem áll rendelkezésre. Hasonlóan problémát jelent a gépjármű hiánya Hajdúdorogon is. A településeken szükség lenne tanácsadóra, mediátorra, család- és párterapeutára, gyermekpszichológusra. Hajdúdorogon a speciális szolgáltatások helyben történő elérhetősége is hiányosság. Mindkét településen jellemző, hogy a szabadidős és prevenciós programok megvalósulása a pályázati lehetőségekhez kötötten biztosított.

Hajdúböszörményben krízis kezelő, kommunikációs csoportfoglalkozásokat tartottak a szülők számára, de ügyfeleik többségénél szükség lenne kommunikációs, szociális csoportfoglalkozásra. A külterületen élő emberek részére prevenciós, szabadidős programok szervezése lenne szükséges. Ezeknek feltétele az megfelelő helyszín, az előadó bérezése és a résztvevők jutalmazása.

Mindkét településen valósítanak meg a gyermekek számára (szünidei) szabadidős programokat. A táborok témái között megjelennek: az ünnepekhez kötött történelmi és kézműves foglalkozások, játszóház, tábor, meseolvasás, hagyományörző programok, sporttevékenységek, játszótér látogatás, társasjátékozás. Hajdúböszörményben nagyobb lenne az igény az ilyen jellegű programokra, melyeknek nemcsak a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek a célcsoportjai, hanem azok a gyermekek is, akiknek a szülei nem tudják megoldani a napközbeni felügyeletet. Sokak esetében a programokon való részvétel anyagi akadályokba ütközik, a többgyermekes családok esetében a gyermekek eljuttatása a különböző programokra is akadályt jelenthet. Tárgyi és személyi feltételek szükségesek ezeknek a megvalósítása érdekében.

Felmerült mindkét településen a szülőket felkészítő programok szükségessége főként az alábbi területeken: gyermeknevelési tanácsadás, tudatos gyermekvállalás, háztartási ismeretek, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok és fiatal felnőttek részére tudatos családtervezés, személyi és környezeti higiéne beépítése a hétköznapi életbe. Hajdúdorog esetében a szegregátumban élők jelentek meg külön célcsoportként ezen programok kapcsán. A szükséges feltételek: helyszín, előadó, résztvevők jutalmazása, megvendégelése.

Hajdúböszörményben az óvodai és iskolai szociális segítők a civil szervezetek által életre hívott programokban is érintettek.

Szupervízióra szükség lenne mindkét településen, amelynek feltétele az anyagi háttér, a megfelelő szakember és a folyamatosság biztosítása, ugyanakkor mindkét esetben rendelkeznek a szakmai munkát támogató, fejlesztő egyéb gyakorlatokkal.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

Járási települések	Család-és gyermekjóléti központok (db)	Család-és gyermekjóléti szolgálatok (db)
Hajdúhadházi járás összesen	1	3
Bocskai kert	0	1
Hajdúhadház	1	1
Téglás	0	1

A Hajdúhadházi járásban Hajdúhadház településen működik a Család- és Gyermekjóléti Központ, illetve egy Család- és Gyermekjóléti Szolgálat. A település további két településén Család- és Gyermekjóléti Szolgálat található.

A Hajdúhadházi járásban a prevenciós programok szükségletként jelennek meg. A programok egy része érdeklődés és együttműködés hiányában kudarcba fullad. A gyermekjóléti szolgáltatáshoz kapcsolódóan problémaként merült fel a szakemberhiány, a magas gondozotti létszám, az adminisztrációs terhek, illetve az intézményekkel kapcsolatban állók érdektelensége. A mélyszegénységben élő gyermekek otthoni tanulása nem megfelelően biztosított. Szükség lenne tanoda jellegű szolgáltatásra, több prevenciós programra az iskolákban, óvodákban, szakemberek biztosítására (pl. jogi szakember, pszichológus), ehhez megfelelő anyagi (normatív), feladatfinanszírozó támogatásra. Tégláson a szülői szerep támogatása érdekében a BekapcsolLak Egyesület havonta több alkalommal szervez programokat szülők és gyermekek számára a mindennapi élet kihívásaival kapcsolatban. A településen élő első gyermekes szülőknek, fiatal szülőknek és olyan gyermekes családok felnőtt tagjainak lehet szükségük ilyen programra, ahol

szenvedélybetegség áll fenn a családban, illetve fizikai vagy verbális bántalmazás történik családon belül. Megvalósulnak továbbá Baba-Mama Klub foglalkozások, az óvodában Szülők Akadémiája.

Bocskai kert hiányosságként jelzi, hogy nincs helyben elérhető pszichológiai tanácsadás, család-és párterápia, jogi tanácsadás. A Család- és Gyermekjóléti Központ kapacitása korlátozott, vagy teljesen hiányoznak ezek a szolgáltatások a Központ által nyújtott szolgáltatások közül is. Szükséges lenne szakemberek alkalmazása helyben (rész munkaidő, megbízási szerződés) vagy a Központ kapacitásának növelése, új szolgáltatások beindítása, településszám arányos hozzáférés biztosítása (forrás hozzárendelésével).

Elérhetőek a járásban további programok, csoportos készségfejlesztések a járásban élő gyermekek és családtagjaik számára. Várandós, fiatal anyák részére, általános iskolások részére szociális és készségfejlesztő foglalkozások, nyári játszóházi programok, napközis tábor sorolható ezen programok közé. Jellemzően ezen programok által a család- és gyermekjóléti központ/szolgálat látóterében lévő családokat érik el.

A járásban szünidei napközis táborok és programok valósulnak meg a gyermekek számára. A programok és táborok témái között megjelennek: sportprogramok, kulturális-, kézműves foglalkozások, bűnmegelőzési témájú foglalkozások. Főként azok számára szükségesek ezek a programok, akik a szülői felügyeletet nem tudják megoldani a szünidő alatt. Ehhez szükséges feltételként jelennek meg a szakemberek, az idő és az anyagi forrás. Tégláson azonban nem merül fel szükségletként további ilyen jellegű programok, táborok szervezése a meglévők mellett, ugyanis az érdeklődésnek megfelelően kielégítik az igényeket.

Az óvodai és iskolai szociális segítők száma kevés Hajdúhadházon, ugyanakkor a szakembereknek nagy szerepük van felvilágosító, prevenciós célú tájékoztatókat tartanak, rendkívüli és rendes szülői értekezleteken vesznek részt, iskolaérettség, gyermeknevelés, káros szenvedélyek, egészséges életmód témákban szülői csoportos beszélgetések valósulnak meg. A tudatos családtervezés, a várandósgondozás és a gyermekkel kapcsolatos információk átadására lenne még leginkább szükség. Tégláson hasonlóan felmerült az igény szülői klubok szervezésére, valamint a pedagógusok érzékenyítésére. Fontos feltételek a helyszín és annak bérleti díjának biztosítása, a különböző feladatokhoz szükséges tárgyi eszközök biztosítása. Szupervízió mindkét településen rendelkezésre áll, de Hajdúhadházon nem rendszeresen. Igény szerint szükséges a lehetőség biztosítása. Ehhez feltétel a szakemberek és díjazásaik, helyszín és bérleti díjának biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A gyermekjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

Járási települések	Család-és gyermekjóléti központok (db)	Család-és gyermekjóléti szolgálatok (db)
Hajdúnánási járás összesen	1	3
Folyás	0	0
Görbeháza	0	1
Hajdúnánás	1	1
Polgár	0	1
Tiszagyulaháza	0	0
Újtikos	0	0

A Hajdúnánási járásban Hajdúnánás településen működik a Család- és Gyermejjóléti Központ. Görbeházán, Hajdúnánáson és Polgáron továbbá Család- és Gyermejjóléti Szolgálat található.

A Hajdúnánási járásban lehetőségük van a gyermekeknek és családtagjaiknak részt venni különböző szabadidős programokon. Hajdúnánáson rendszeresen szervez a szolgálat különböző témájú programokat, csoportfoglalkozásokat. A gyermejjóléti szolgáltatáshoz kapcsolódó települési hiányosságok, problémák az alábbiak: szakemberhiány, személyi feltételek javítása. Tárgyi feltételek területén a prevenció, szabadidős programokhoz pénzügyi keret biztosítása. Szerveznek programokat, csoportos készségfejlesztéseket mindkét említett településen. Hajdúnánáson megjelennek a kínálatban az iskolai beilleszkedési zavarokról, internet veszélyeiről, közlekedés biztonságról, konfliktuskezelési módszerekről szóló előadások. Polgáron az ünnepekhez kapcsolódóan szerveznek tematikus programokat, kézműves foglalkozásokat. A hátrányos helyzetű családok is nagy számban látogatják ezeket a programokat. Gyermektáborok, szünidei programok is elérhetőek a járás két említett településén, megjelenő tématerületek: honismeret, tánc/ének, népi hagyományok. Ismeretterjesztő és prevenció programok is elérhetőek Hajdúnánáson. Továbbá Hajdúnánáson a szülők számára szerveznek szülőket felkészítő programokat prevenció jelleggel szabadidős program keretében. Újtikos kiemeli, hogy anyagi erőforrásra és szakemberekre lenne szükség a magasabb fokú ellátás érdekében.

Az óvodai-és iskolai szociális segítők fő tevékenysége a csoportos foglalkozások, ahol prevenció témában tevékenykednek. A szükségletek anyagi jellegűek, a szociális segítők által szervezett programokhoz kellékek biztosítása, valamint egy-egy témában meghívott szakember által tartott előadás is fontos lenne (pl. droprevenció, szenvedélybetegség, az internet veszélyei) (Hajdúnánás).

Szupervízióra Hajdúnánáson minden évben van lehetőség, de egyéb, a szakmai munkát fejlesztő, támogató gyakorlatra is van példa.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermejjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

Járási települések	Család-és gyermejjóléti központok (db)	Család-és gyermejjóléti szolgálatok (db)
Hajdúszoboszlói járás összesen	1	5
Ebes	0	1
Hajdúszoboszló	1	1
Hajdúszovát	0	1
Nádudvar	0	1
Nagyhegyes	0	1

A Hajdúszoboszlói járásban Hajdúszoboszlón található a Család- és Gyermejjóléti Központ. A járás minden településén található Család- és Gyermejjóléti Szolgálat.

A Hajdúszoboszlói járásban a gyermejjóléti szolgáltatáshoz kapcsolódóan számos program és szolgáltatás érhető el. A prevenció programok tekintetében van olyan település, ahol hiányosságokat tapasztalnak, ennek megoldásához pályázati forrásra lenne szükség. A konfliktusok több településen is hangsúlyos területként jelennek meg, így megfogalmazódott a konfliktuskezeléssel kapcsolatos készségfejlesztések szükségessége, valamint emellett a családi életre való nevelés területe is felmerült. Az ünnepek köré szervezve jelennek meg szabadidős programok a járás programkínálatában. Szükségük lehet ilyen jellegű programokra az egyéni ügyintézési nehézséggel küzdőknek, a digitális ügykezelésben járatlanoknak, a családi-kapcsolati konfliktusban élőknek, a szenvedélybetegeknek, a pszichiátriai betegeknek, a mélyszegénységben élő családoknak és egyéneknek.

Szünidei programok, táborok megjelennek a járásban, de szükség lenne ezeknek a bővítésére, mind létszámban, mind programlehetőségben (pl. múzeumlátogatás, állatkert, hegyi túra stb.). Ehhez szükségesek: anyagi forrás, tárgyi eszközök, élelmiszerek a gyermekek megvendéglésére.

A szülők számára szerveznek szülőket felkészítő programokat prevenciós jelleggel, többek között elsősegély nyújtó képzést, prevenciós előadássorozatot, az internet ártalmaira vonatkozó előadást, családi napot, mikulás napot, közös karácsonyi ünnepséget, mézeskalács sütést. Ezek a programok Hajdúszováton elérhetőek bárki számára a település lakosai közül, de elsősorban a gondozott családokat érintik. A programok megvalósításához tárgyi, anyagi eszközökre, illetve humánerőforrásra lenne szükség.

Az óvodai és iskolai szociális segítők kapcsán felmerült az igény egy településen, hogy minden nap fontos lenne a segítő jelenléte, akár prevenciós előadások, tevékenységek szervezése kapcsán is. A szakemberek számára több szakmai továbbképzésre, folyamatos képzésekre, tréningekre, szupervízióra lenne szükség. Rendszeresen szükség lenne szupervízióra, ehhez szükségesek a megfelelő szakemberek és az anyagi forrás.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

Járási települések	Család-és gyermekjóléti központok (db)	Család-és gyermekjóléti szolgálatok (db)
Nyíradonyi járás összesen	1	3
Álmosd	0	0
Bagamér	0	1
Fülöp	0	0
Nyírábrány	0	0
Nyíracsád	0	0
Nyíradony	1	1
Nyírmártonfalva	0	0
Újléta	0	0
Vámospércs	0	1

A Nyíradonyi járásban Nyíradonyban található a Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat három településen található (Bagamér, Nyíradony, Vámospércs).

A Nyíradonyi járásban több területen is nyújtanak szolgáltatást a településeken élő gyermekek és családjaik számára. Szükség lenne ugyanakkor gyermekjóléti preventív programok szervezésére, hátránykompenzációra, felzárkóztatásra irányuló programokra, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek körében lenne fontos a programokhoz való hozzáférés biztosítása. Egy településen felmerült a szakemberhiány (pszichológus).

A meglévő programok, csoportos készségfejlesztések mellett nagy szüksége lenne a hátrányos helyzetű családoknak, a szegregátum területén élőknek a további programokra az alábbi területeken: szociális- és kommunikációs területek, pénzügyi, egészség megőrzési, konfliktuskezelési készségfejlesztés. Ezen programok megvalósításának feltételei a szakemberek, illetve a kliensek motiválásához szükséges pénzbeli vagy egyéb tárgyi eszközök. Több településen is szerveznek (szünidei) szabadidős programokat a gyermekek számára. Ezekre még nagyobb igény lenne a településeken, leginkább a hátrányos helyzetű családok gyermekeinek lenne szükségük rá. A táborok tematikájában megjelennek: kézműves (művészeti nevelés), önismereti (szociális készségek fejlesztése), sport és környezettudatossággal kapcsolatos

programok, kirándulások, mozilátogatások. A táborok megvalósításához képzett szakemberek és színvonalas programok szükségesek.

A települések változóan számoltak be a szülőket felkészítő programok szervezéséről. Volt olyan település, ahol érdeklődés hiányában nem voltak sikeresek a programok, máshol nem is szerveznek hasonló programokat, ugyanakkor a hátrányos helyzetű családoknak nagy szükségük lenne rá, valamint a magatartás problémával érintett gyermekek szüleinek. A fejlesztendő területek között megjelentek: nevelési készségek fejlesztése a gyermekek életkori változásait illetően, a gyermekvállalásra és nevelésre felkészítő programok, a korai gyermek vállalás. A programok megvalósításához szükséges pénzügyi és szakmai háttér.

Az óvodai és iskolai szociális segítők együttműködése jellemző a településeken más intézményekkel. Egy településen felmerült szükséges tárgyi eszközök: laptop, telefon, projektor, valamint internet, illetve személygépkocsi, csoportos útiköltség.

Bagamér jelzi, hogy a település hiányosságát elsősorban a szociális, és gyermekjóléti rendszer által igénybe vehető szolgáltatások helyi szinten történő elérése okozza. Nincs mediátor, pszichológus, nincsenek családokat támogató alapítványok a településen. A problémák megoldásában elsősorban szemléletmód váltásra, a szociális és gyermekjóléti rendszer megreformálására lenne szükség. Kifejtik, hogy a tűzoltó jellegű munka helyett, problémamegoldó, problémát megelőző, hathatós munkavégzés elősegítése lenne szükséges.

Szupervízióra szükség lenne a járásban, ehhez szükséges lenne egy szupervízióval foglalkozó szakember alkalmazása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

Járási települések	Család-és gyermekjóléti központok (db)	Család-és gyermekjóléti szolgálatok (db)
Püspökladányi járás összesen	1	3
Báránd	0	0
Bihardancsháza	0	0
Biharnagybajom	0	0
Bihartorda	0	0
Földes	0	0
Kaba	0	1
Nagyrábé	0	1
Püspökladány	1	1
Sáp	0	0
Sárrétudvari	0	0
Szerep	0	0
Tetétlen	0	0

A Püspökladányi eljárásban Püspökladányban található a Család- és Gyermekjóléti Központ, három településen Család- és Gyermekjóléti Szolgálat működik (Kaba, Nagyrábé, Püspökladány).

A Püspökladányi eljárásban nagy szükség lenne pszichológus szakemberre, illetve egyéb speciális szakemberek hiánya is felmerült (pl. fejlesztőpedagógus, családterapeuta).

A eljárásban a települések egy része arról számolt be, hogy nincs kapacitása a családsegítő szakembernek programok, csoportos készségfejlesztések szervezésére. Ahol sor kerül hasonló jellegű programokra, ott jellemzően a család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve az oktatási intézmény keretében valósulnak meg ezek. A résztvevők ennek megfelelően többségében az intézményekhez kötődő gyermekek, családok. A programok keretében szükséges lenne a konfliktuskezelés, a kommunikáció fejlesztése, valamint asszertív technikák ismerete. Ezek mellett megjelennek az alábbi területek: döntéshozatal, gyermeknevelés, életvezetés, háztartásvezetés és társadalmi beilleszkedés, közösségfejlesztés. Elsődleges feltétele a programoknak a szakemberek jelenléte, a helyszín és az anyagi háttér biztosítása.

A eljárásban több településen is biztosítanak napközbeni gyermekfelügyeletet a szünidő idején, valamint különböző program- és táborozási lehetőségeket. Ezek egy része kifejezetten a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre fókuszál. Ugyanakkor lenne nagyobb igény az ilyen jellegű programokra a településeken, főleg azokban a családokban, ahol az otthoni szabadidő eltöltése nem tud megvalósulni az életkornak megfelelő elfoglaltsággal. A programok és táborok tematikájában megjelennek az alábbi témák: prevenció programok, kézművesfoglalkozások és játékos sportfoglalkozások, kulturális programok, hagyományőrzés, egészségfejlesztés, környezettudatosságra való nevelés, önismeret, közösségépítés, kompetenciafejlesztés, művészeti nevelés, kulturális örökségeink. A megvalósításhoz szükségesek eszközök, személyi feltételek, anyagi forrás, pályázati lehetőségek.

A települések egy részén elérhető szülőket felkészítő program prevenció jelleggel, ezek részben pályázathoz kapcsolódóan valósultak meg. Elsősorban azon szülőket lehet elérni ezek által a programok által, akik az adott intézménnyel (Biztos Kezdet Gyerekház, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat) kapcsolatban állnak, ugyanakkor minden szülő számára hasznosak lehetnének a programok. A programok kapcsán fontos tématerületként jelentek meg az alábbiak: gyermeknevelési módszerek, elsősegélynyújtás, konfliktuskezelés, gyermeknevelési tanácsadás, egészségvédelem, döntéshozatal, életvezetés, háztartásvezetés és társadalmi beilleszkedés, közösségfejlesztés. A programok megvalósításához szakemberekre, anyagi háttérre és helyszínre van szükség.

Az óvodai és iskolai szociális segítők szerepe meghatározó a szabadidős tevékenységek, témaspecifikus csoportfoglalkozások szervezésében, megvalósításában. Szükségletként jelennek meg a fejlesztő eszközök, játékok, technikai eszközök beszerzése és fejlesztése.

Hangsúlyosan megjelent a eljárásban a szupervízió iránti igény, ami a legtöbb esetben nem áll rendelkezésre. A szakemberek támogatásának feltételeként a pályázati lehetőségek és támogatott továbbképzések merültek fel.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A gyermekjóléti szolgáltatások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.3.2. Gyermekek napközbeni ellátása

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b1) 1-6, b2

Az 1997. évi XXXI. törvény értelmében a gyermekek napközbeni ellátásaként az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, törvényes képviselői munkavégzésük – ideértve a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás és a gyermeknevelési támogatás folyósítása melletti munkavégzést is –, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, nappali rendszerű iskolai

oktatásban, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban, felsőoktatási intézményben nappali képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő, törvényes képviselő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátásának formái – a gyermekek életkorának megfelelően –

- a bölcsődei ellátás,
- a napközbeni gyermekfelügyelet, és
- az alternatív napközbeni ellátás.

A bölcsődei ellátás keretében – ha e törvény kivételt nem tesz – a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani. Bölcsődei ellátást biztosíthat a bölcsőde, a mini bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde és a családi bölcsőde.

A napközbeni gyermekfelügyelet keretében – nem nevelési-oktatási céllal – a szolgáltatás nyújtója az életkornak megfelelő napközbeni ellátást biztosít

- a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben nem részesülő gyermek számára,
- a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól felmentett gyermek számára,
- az óvodai nevelésben részesülő gyermek számára a kötelező óvodai nevelésben való részvételének idején kívül,
- az egyéni munkarenddel rendelkező tanuló számára,
- az iskolai oktatásban részesülő tanuló számára az Nktv. szerinti kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvételének idején kívül, valamint a tanítási szünetekben, és
- az Nktv. rendelkezései szerint az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól felmentett gyermek számára.

Alternatív napközbeni ellátás a játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott,

- a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatás,
- a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés.

A járási és települési adatok forrása (kivéve a bölcsődei férőhelyekre vonatkozó táblázat) a Települési adatbekerőkön a települések által megadott információk (2024. február). Amennyiben adott település vonatkozásában a 2024-es Települési adatbekerő nem szolgáltatott megfelelő információt, a Helyi Esélyegyenlőségi Program információi kerültek megjelenítésre.

Balmazújvárosi járás

Járási települések	Bölcsődébe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a családi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a munkahelyi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek mini bölcsődékben (db)
Balmazújvárosi járás	163	0	0	0	188	0	0	0
Balmazújváros	82	0	0	0	104	0	0	0
Egyek	24	0	0	0	24	0	0	0
Hortobágy	0	0	0	0	0	0	0	0

Tiszacsege	33	0	0	0	36	0	0	0
Újszentmargita	24	0	0	0	24	0	0	0

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
Balmazújváros	-	-
Egyek	-	-
Hortobágy	-	-
Tiszacsege	-	-
Újszentmargita	X	-

A Balmazújvárosi járásban összesen 188 működő bölcsődei férőhely áll rendelkezésre. A járásban a bölcsődei ellátás egy település kivételével (Hortobágy) mindenhol biztosított. A járás egyik települése sem rendelkezik családi, munkahelyi vagy mini bölcsőde kapacitással. Újszentmargitán elérhető napközbeni gyermekfelügyelet. Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humánerőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

Járási települések	Bölcsődébe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a családi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a munkahelyi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a mini bölcsődékben (db)
Berettyóújfalui járás	120	0	0	7	134	0	0	7
Ártánd	0	0	0	0	0	0	0	0
Bakonszeg	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedő	0	0	0	0	0	0	0	0
Berekböszörmény	0	0	0	0	0	0	0	0
Berettyóújfalu	72	0	0	0	82	0	0	0
Biharkeresztes	24	0	0	0	28	0	0	0
Bojt	0	0	0	0	0	0	0	0
Csökmő	7	0	0	7	0	0	0	7
Darvas	0	0	0	0	0	0	0	0

Furta	0	0	0	0	0	0	0	0
Gáborján	0	0	0	0	0	0	0	0
Hencida	0	0	0	0	0	0	0	0
Komádi	24	0	0	0	24	0	0	0
Körösszakál	0	0	0	0	0	0	0	0
Körösszegapáti	0	0	0	0	0	0	0	0
Magyarhomorog	0	0	0	0	0	0	0	0
Mezőpeterd	0	0	0	0	0	0	0	0
Mezősas	0	0	0	0	0	0	0	0
Nagykerekí	0	0	0	0	0	0	0	0
Szentpéterszeg	0	0	0	0	0	0	0	0
Told	0	0	0	0	0	0	0	0
Újiráz	0	0	0	0	0	0	0	0
Váncsod	0	0	0	0	0	0	0	0
Vekerd	0	0	0	0	0	0	0	0
Zsáka	0	0	0	0	0	0	0	0

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
Ártánd	-	-
Bakonszeg	-	-
Bedő	-	-
Berekböszörmény	X	-
Berettyóújfalú	X	-
Biharkeresztes	X	X
Bojt	-	-
Csökmő	-	-
Darvas	-	-
Furta	-	-
Gáborján	-	-
Hencida	-	-
Komádi	-	-
Körösszakál	X	-
Körösszegapáti	X	-
Magyarhomorog	X	-
Mezőpeterd	-	-
Mezősas	-	-

Nagykerekéi	-	-
Szentpéterszeg	X	-
Told	-	-
Újiráz	-	-
Váncsod	-	-
Vekerd	-	-
Zsáka	-	-

A Berettyóújfalui járásban 134 működő bölcsődei férőhely áll rendelkezésre, melynek kihasználtsága a statisztikai adatok alapján 120 fő. A járás 25 települése közül a legfrissebb statisztikai adatok alapján 3 településen (Berettyóújfalu, Biharkeresztes, Komádi) érhető el bölcsődei ellátás. Továbbá egy településen, Csökmön érhető el működő bölcsődei férőhely mini bölcsődében (7 férőhely). Családi bölcsődei és munkahelyi bölcsődei férőhelyek nem találhatók a járásban. Több településen is szükséges volna a nyári szünetben a gyermekek napközbeni felügyeletét biztosítani, néhány településen a bölcsőde iránti igény is felmerült. Hat településen érhető el napközbeni gyermekfelügyelet, egy településen alternatív napközbeni ellátás. Zsákán elérhetővé válik a bölcsődei ellátás, 2024. szeptember 1-vel indul, így a 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátása elérhető lesz az igénylők számára. Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humán erőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

Járási települések	Bölcsődébe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a családi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a munkahelyi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a mini bölcsődékben (db)
Debreceni járás	1 023	336	0	0	1 108	337	0	0
Debrecen	975	336	0	0	1 054	337	0	0
Hajdúsámson	48	0	0	0	54	0	0	0

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
Debrecen	X	X

Hajdúsámson	X	-
-------------	---	---

A Debreceni járásban 1108 működő bölcsődei férőhely áll rendelkezésre, melynek kihasználtsága 1023 fő. A családi bölcsődékben található férőhelyek száma 337, melynek kihasználtsága 336 fő. A járásban nem találhatóak működő bölcsődei férőhelyek munkahelyi és mini bölcsődékben. Hajdúsámsonban egyre nagyobb az igény további bölcsődei ellátásra, illetve a koragyermekkorai fejlesztések elérhetőségére. Debrecenben a gyermekek nyári felügyeletének biztosítására egyre nagyobb az igény. Debrecenben és Hajdúsámsonban is megoldott a gyermekek napközbeni gyermekfelügyelete, Debrecenben az alternatív napközbeni ellátás is elérhető. Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humán erőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

Járási települések	Bölcsődébe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a családi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a munkahelyi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a mini bölcsődékben (db)
Derecskei járás	105	16	0	34	110	16	0	34
Derecske	26	0	0	0	28	0	0	0
Esztár	0	0	0	7	0	0	0	7
Hajdúbagos	0	0	0	13	0	0	0	14
Hosszúpályi	0	0	0	6	0	0	0	6
Kismarja	0	0	0	0	0	0	0	0
Kokad	0	0	0	0	0	0	0	0
Konyár	0	0	0	0	0	0	0	0
Létavértes	27	0	0	0	28	0	0	0
Mikepércs	40	0	0	0	42	0	0	0
Monostorpályi	12	0	0	0	12	0	0	0
Pocsaj	0	0	0	0	0	0	0	0
Sáránd	0	0	0	8	0	0	0	7
Tépe	0	16	0	0	0	16	0	0

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
--------------------	------------------------------	-------------------------------

Derecske	X	-
Esztár	-	-
Hajdúbagos	X	-
Hosszúpályi	-	-
Kismarja	-	-
Kokad	-	-
Konyár	-	-
Létavértes	-	-
Mikepércs	-	-
Monostorpályi	-	-
Pocsaj	-	-
Sáránd	-	-
Tépe	X	-

A Derecskei járásban a 110 működő bölcsődei férőhelyből 105 férőhely van kihasználva. Családi, illetve mini bölcsődékben is van férőhely kapacitása a járásnak, munkahelyi bölcsődei férőhellyel nem rendelkezik. A járás négy települése rendelkezik működő bölcsődei férőhellyel, családi bölcsődei férőhellyel egy település (Tépe, 16 férőhely), mini bölcsődei férőhellyel három település (Esztár, Hajdúbagos, Sáránd) (összesen 34 férőhely) rendelkezik. Hajdúbagason problémát jelent a szakemberhiány és a speciális szolgáltatások helybeli elérhetőségének hiánya, Mikepércsen és Tépén nagyobb férőhely kapacitásra lenne szükség a bölcsődei ellátásban. A napközbeni gyermekfelügyelet három településen érhető el.

Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humán erőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

Járási települések	Bölcsődébe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődébe beírt gyermek a családi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermek a munkahelyi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a mini bölcsődékben (db)
Hajdúböszörményi járás	104	0	0	0	103	0	0	0
Hajdúböszörmény	76	0	0	0	77	0	0	0
Hajdúdorog	28	0	0	0	26	0	0	0

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
Hajdúböszörmény	X	X
Hajdúdorog	-	-

A Hajdúböszörményi járásban a működő bölcsődei férőhelyek száma összesen 103 fő. A járás mindkét településén elérhető a bölcsődei ellátás, családi, munkahelyi és mini bölcsődei férőhelyek a járásban nem állnak rendelkezésre. Hajdúböszörményben a speciális szolgáltatások helybeli elérhetősége és a szakemberek hiánya (gyógy pedagógusok) problémaként jelentkezik a településen, továbbá intézményfejlesztés lenne szükséges. A napközbeni gyermekfelügyelet és az alternatív napközbeni ellátás Hajdúböszörményben biztosított.

Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humán erőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

Járási települések	Bölcsődébe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a családi bölcsődékben	Bölcsődébe beírt gyermekek a munkahelyi bölcsődékben	Bölcsődébe beírt gyermekek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi	Működő bölcsődei férőhelyek mini bölcsődékben (db)
Hajdúhadházi járás	99	23	0	32	100	22	0	32
Bocskai kert	0	23	0	32	0	22	0	32
Hajdúhadház	49	0	0	0	48	0	0	0
Téglás	50	0	0	0	52	0	0	0

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
Bocskai kert	-	-
Hajdúhadház	-	-
Téglás	-	-

A Hajdúhadházi járásban a működő bölcsődei férőhelyek száma 100 fő, a beírt gyermekek száma 99 fő. Bocskai kertben elérhető családi bölcsőde és mini bölcsőde is (összesen 54 férőhellyel), melyek a teljes kapacitásukat kihasználva működnek. A dinamikus lakosságszám növekedése miatt a meglévő kapacitás kevésnek bizonyul, szükséges a meglévő kapacitások bővítése. Minden hátrányos helyzetű gyermek elsőbbséget élvez a bölcsődei ellátás igénybevételét tekintve. A 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátása

kapacitás bővítésre szorul a magas szükséglet miatt. A járás egyik településén sem található munkahelyi bölcsődei férőhely. Hajdúhadházon szükség lenne fejlesztőpedagógusra és gyógypedagógusra helyben.

Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humán erőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

Járási települések	Bölcsődébe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a családi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a munkahelyi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermekek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek mini bölcsődékben (db)
Hajdúnánási járás	88	12	0	0	92	12	0	0
Folyás	0	0	0	0	0	0	0	0
Görbeháza	12	0	0	0	14	0	0	0
Hajdúnánás	62	12	0	0	64	12	0	0
Polgár	14	0	0	0	14	0	0	0
Tiszagyulaháza	0	0	0	0	0	0	0	0
Újtikos	0	0	0	0	0	0	0	0

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
Folyás	-	-
Görbeháza	-	-
Hajdúnánás	X	-
Polgár	-	-
Tiszagyulaháza	-	-
Újtikos	-	-

A Hajdúnánási járásban a működő bölcsődei férőhelyek száma 92 fő, a beírt gyermekek száma 88 fő. A járás három településén nem működik bölcsődei ellátás. Családi bölcsődei férőhely egy településen, Hajdúnánáson érhető el (kapacitása 12 fő), munkahelyi és mini bölcsődei férőhely nem áll rendelkezésre a járásban. Bölcsődei ellátásra lenne szükség Tiszagyulaházán, a férőhelyek bővítésére Polgáron. A speciális szolgáltatások helyben történő elérhetősége akadályozott Hajdúnánáson, ahol a szakemberhiány is problémát jelent. Hajdúnánáson elérhető a napközbeni gyermekfelügyelet.

Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humán erőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

Járási települések	Bölcsődébe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődébe beírt gyermek a családi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermek a munkahelyi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek mini bölcsődékben (db)
Hajdúszoboszlói járás	138	34	0	13	144	34	0	23
Ebes	28	0	0	0	28	0	0	0
Hajdúszoboszló	86	22	0	0	90	22	0	0
Hajdúszovát	0	0	0	6	0	0	0	16
Nádudvar	12	12	0	7	14	12	0	7
Nagyhegyes	12	0	0	0	12	0	0	0

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
Ebes	-	-
Hajdúszoboszló	x	-
Hajdúszovát	-	-
Nádudvar	-	-
Nagyhegyes	-	-

A Hajdúszoboszlói járásban a működő bölcsődei férőhelyek száma 144 fő, a bölcsődébe beírt gyermekek száma 138 fő. Családi bölcsődei férőhely két településen biztosított (Hajdúszoboszló és Nádudvar) (34 férőhely), mini bölcsődei férőhely Hajdúszováton és Nádudvaron áll rendelkezésre (23 férőhellyel). Munkahelyi bölcsődei férőhely nem áll rendelkezésre a járás településein.

Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humán erőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

Járási települések	Bölcsődébe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődébe beírt gyermek a családi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermek a munkahelyi bölcsődékben (fő)	Bölcsődébe beírt gyermek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek mini bölcsődékben (db)
Nyíradonyi járás	76	0	0	34	77	0	0	35
Álmosd	12	0	0	12	12	0	0	12
Bagamér	0	0	0	0	0	0	0	0
Fülöp	0	0	0	0	0	0	0	0
Nyírábrány	7	0	0	7	8	0	0	8
Nyíracsad	0	0	0	0	0	0	0	0
Nyíradony	42	0	0	0	42	0	0	0
Nyírmártonfalva	7	0	0	7	7	0	0	7
Újléta	0	0	0	0	0	0	0	0
Vámospércs	8	0	0	8	8	0	0	8

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
Álmosd	-	-
Bagamér	-	-
Fülöp	-	-
Nyírábrány	-	-
Nyíracsad	X	-
Nyíradony	-	-
Nyírmártonfalva	X	-
Újléta	-	-
Vámospércs	-	-

A Nyíradonyi járásban a 77 működő bölcsődei férőhely áll rendelkezésre, amelyben 76 bölcsődébe beírt gyermek számára. Mini bölcsődékben férőhelyet biztosítanak három településen (Álmosd, Nyírábrány, Nyírmártonfalva, Vámospércs), összesen 35 férőhelyen, 34 gyermek számára. Fülöpön folyamatban van új, 7 férőhelyes mini bölcsőde kialakítása.

Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humánerőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

Járási települések	Bölcsődebe beírt gyerekek (fő)	Bölcsődebe beírt gyermek a családi bölcsődékben (fő)	Bölcsődebe beírt gyermek a munkahelyi bölcsődékben (fő)	Bölcsődebe beírt gyermek a mini bölcsődékben (fő)	Működő bölcsődei férőhelyek (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a családi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek a munkahelyi bölcsődékben (db)	Működő bölcsődei férőhelyek mini bölcsődékben (db)
Püspökladányi járás	152	0	0	14	157	0	0	14
Báránd	12	0	0	0	12	0	0	0
Bihardancsháza	0	0	0	0	0	0	0	0
Biharnagybajom	26	0	0	0	26	0	0	0
Bihartorda	0	0	0	7	0	0	0	7
Földes	12	0	0	0	14	0	0	0
Kaba	26	0	0	0	26	0	0	0
Nagyrábé	11	0	0	0	14	0	0	0
Püspökladány	29	0	0	0	29	0	0	0
Sáp	0	0	0	0	0	0	0	0
Sárrétudvari	24	0	0	0	24	0	0	0
Szerep	0	0	0	7	0	0	0	7
Tetétlen	12	0	0	0	12	0	0	0

Járási települések	Napközbeni gyermekfelügyelet	Alternatív napközbeni ellátás
Báránd	-	-
Bihardancsháza	-	-
Biharnagybajom	-	-
Bihartorda	-	-
Földes	X	-
Kaba	X	-
Nagyrábé	-	-
Püspökladány	-	-

Sáp	-	-
Sárrétudvari	X	-
Szerep	-	-
Tetétlen	-	-

A Püspökladányi járás 157 működő bölcsődei férőhellyel rendelkezik, a beírt gyermekek száma 152 fő. A járás két településén (Bihardancsháza, Sáp) semmilyen típusú bölcsődei ellátás nem érhető el. Mini bölcsőde Bihartordán és Szerepen működik, összesen 14 férőhellyel. Családi és munkahelyi bölcsődei férőhely nem áll rendelkezésre a járásban. A napközbeni gyermekfelügyelet három településen megoldott. Kabán a bölcsődei férőhelyek növekedése lehetővé teszi, hogy a roma és mélyszegénységben élő gyermekeket és családjukat nagyobb számban tudják segíteni.

Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humán erőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek napközbeni ellátása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.3.3. Gyermekek átmeneti gondozása

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

E fejezetben a járási és települési adatok forrását a Települési adatbekérőkön a települések által megadott információk (2024. február) képezik.

Az 1997. évi XXXI. törvény értelmében a gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) kell gondoskodni.

A gyermek átmeneti gondozása megszervezhető a szolgáltató, intézmény által kijelölt helyettes szülőnél, gyermekek átmeneti otthonában vagy családok átmeneti otthonában.

A helyettes szülő a családban élő gyermek átmeneti gondozását – a helyettes szülői hálózatot működtető szolgáltató, intézmény által készített egyéni gondozási-nevelési terv alapján – saját háztartásában biztosítja. **A gyermekek átmeneti otthonában** az a családban élő, tizenkettedik életévét betöltött vagy tizenkettedik életévét be nem töltött, nem helyettes szülőnél elhelyezett gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett. A gyermekek átmeneti otthona segítséget nyújt – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – a gyermek családjába történő visszatéréséhez.

Az otthontalanná vált szülő kérelmére a **családok átmeneti otthonában** együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy – ha tanulói jogviszonyban, hallgatói jogviszonyban vagy felnőttképzési jogviszonyban áll –, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket

emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától. A családok átmeneti otthona legalább tizenkettő, de legfeljebb negyven felnőtt és gyermek együttes ellátását biztosítja.

Balmazújvárosi járás

Járási települések	Helyettes szülők	Gyermekek átmeneti otthona	Családok átmeneti otthona
Balmazújváros	X	-	-
Egyek	X	-	-
Hortobágy	-	-	-
Tiszacsege	X	-	-
Újszentmargita	-	-	-

A **Balmazújvárosi járás** három településén érhető el helyettes szülő, gyermekek átmeneti otthona és családok átmeneti otthona nem biztosított. A járás településein ugyanakkor felmerül az igény a gyermekek és családok átmeneti otthonának elérhetőségére, ha nem is helyben, de elérhető közelségben.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermekek átmeneti gondozása mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

Járási települések	Helyettes szülők	Gyermekek átmeneti otthona	Családok átmeneti otthona
Ártánd	-	-	-
Bakonszeg	-	-	-
Bedő	-	-	-
Berekböszörmény	-	-	-
Berettyóújfalu	X	-	-
Biharkeresztes	-	-	-
Bojt	-	-	-
Csökmő	-	-	-
Darvas	-	-	-
Furta	-	-	-
Gáborján	-	-	-
Hencida	-	-	-
Komádi	-	-	-
Körösszakál	-	-	-
Körösszegapáti	-	-	-
Magyarhomorog	-	-	-

Mezőpeterd	-	-	-
Mezősas	-	-	-
Nagykereké	-	-	-
Szentpéterszeg	X	-	-
Told	-	-	-
Újiráz	-	-	-
Váncsod	-	-	-
Vekerd	-	-	-
Zsáka	-	-	-

A Berettyóújfalui járásban helyettes szülők Berettyóújfaluban és Szentpéterszegen működnek. Berekböszörményben, Berettyóújfaluban, Körösszegapátiban és Zsákán is felmerült az igény a családok átmeneti otthonának elérhetősége iránt, Berettyóújfaluban ez az igény a gyermekek átmeneti otthonával, Körösszegapátiban a helyettes szülői hálózattal párosul.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek átmeneti gondozása mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

Járási települések	Helyettes szülők	Gyermekek átmeneti otthona	Családok átmeneti otthona
Debrecen		X	X
Hajdúsámson	-	-	-

A Debreceni járásban Debrecenben önkormányzati, civil és egyházi fenntartásban is több gyermekek és családok átmeneti otthona működik, azonban az ellátásban munkaerőhiány van. Szükséges lenne a bérrendezés, képzés, biztonsági rendszer kialakítása – modernebb kamerarendszer, beléptető rendszer kialakítása. A járás másik településén nem elérhető a gyermekek átmeneti gondozása.

Debrecenben a területen munkaerőhiány van. Szükséges lenne működési háttér biztosítására, képzés, biztonsági rendszer kialakítása – modernebb kamerarendszer, beléptető rendszer kialakítása.

A település Helyi Esélyegyenlőségi Programja információ alapján az önkormányzat a fenntartásában lévő családok átmeneti otthonaiban és ellátási szerződés keretében biztosítja a családok átmeneti gondozását. 2023. január 1-től a DMJV Család- és Gyermekegészségügyi Központja két Családok Átmeneti Otthonát működtet. A 4026 Debrecen, Mester u. 30. szám alatti Családok Átmeneti Otthona 26 férőhelyes, ahol minden család számára egy 20-30 m² alapterületű lakószobát biztosítanak. A lakók a konyhát és a fürdőszobát közösen használhatják. A 4032 Debrecen, Böszörményi út 68. szám alatti Családok Átmeneti Otthona 2017 áprilisától működik, 48 a férőhelyeinek száma. Az átmeneti gondozás időtartama meghatározott időre, maximum 12 hónapra szól, mely indokolt esetben, ha a család lakhatása az eltelt év alatt nem oldódott meg, 6 hónappal meghosszabbítható. A szolgáltatás célja az, hogy az otthonban tartózkodás alatt a szülők rendezzék helyzetüket, találjanak munkahelyet, teremtsék meg a feltételeit az életbe való kilépésnek. 2023-

tól a Családok Átmeneti Otthona 14 külső férőhelyen biztosítja azoknak a családoknak az ellátását, akik önálló lakhatásra csak támogatással képesek.

A ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. két 40 férőhelyes családok átmeneti otthonát működtet a Debrecen, Derék u. 22. szám alatti társasház 8. és 10. emeletén. A városban egyházi fenntartású családok átmeneti otthonai is működnek, pl.:

- Családok Átmeneti Otthona, 4024 Debrecen, Barna utca 18.
- Kamilla Családok Átmeneti Otthona, 4034 Debrecen, Vécsey u. 2.
- Szent Miklós Családok Átmeneti Otthona, 4030 Debrecen, Szávay Gyula utca 25.
- Szivárvány Családok Átmeneti Otthona, 4031 Debrecen, Szotyori utca 23.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermekek átmeneti gondozása mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

Járási települések	Helyettes szülők	Gyermekek átmeneti otthona	Családok átmeneti otthona
Hajdúböszörmény	X	-	X
Hajdúdorog	-	-	-

A Hajdúböszörményi járásban Hajdúböszörményben működik helyettes szülői gondozás, illetve családok átmeneti otthona, ugyanakkor szükség lenne gyermekek átmeneti otthonára is. Hajdúdorogon egyik átmeneti gondozási forma sem elérhető.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermekek átmeneti gondozása mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

Járási települések	Helyettes szülők	Gyermekek átmeneti otthona	Családok átmeneti otthona
Bocskai kert	-	-	-
Hajdúhadház	X	-	-
Téglás	-	-	-

A Hajdúhadházi járásban egyedül Hajdúhadházon elérhető a helyettes szülői ellátás, a járás másik két településén, Bocskai kertben és Tégláson egyik átmeneti gondozási forma sem érhető el.

Az eddigi tapasztalatok szerint probléma esetén Hajdúhadházon a szülők inkább a gyermekek-vagy családok átmeneti otthonát választják. Tégláson amennyiben igény van rá, a Családsegítő-, és Gyermekejóléti Szolgálat közbenjár annak érdekében, hogy más településen igénybe vehesse a krízishelyzetbe került személy a szolgáltatást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek átmeneti gondozása mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

Járási települések	Helyettes szülők	Gyermekek átmeneti otthona	Családok átmeneti otthona
Ebes	-	-	-
Hajdúszoboszló	X	-	X
Hajdúszovát	-	-	-
Nádudvar	-	-	-
Nagyhegyes	-	-	-

A Hajdúszoboszlói járásban csupán a járásszékhelyen működik átmeneti gondozási forma. Hajdúszováton problémát jelent, hogy nem működik helyettes szülői hálózat és 50 km-es körzetben nincs gyermekek átmeneti otthona. Hajdúszoboszlón helyettes szülői ellátás és családok átmeneti otthona elérhető, azonban gyermekek átmeneti otthonának létrehozására és gépjármű beszerzésére lenne igény. A járás további négy településen semmilyen átmeneti gondozási forma nem érhető el.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek átmeneti gondozása mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

Járási települések	Helyettes szülők	Gyermekek átmeneti otthona	Családok átmeneti otthona
Álmosd	-	-	-
Bagamér	-	-	-
Fülöp	-	-	-
Nyírábrány	-	-	-
Nyíracsád	-	-	-
Nyíradony	-	-	-
Nyírmártonfalva	-	X	X
Újléta	-	-	-
Vámospércs	-	-	-

A Nyíradonyi járásban gyermekek átmeneti gondozását biztosító ellátások közül a járásban egyedül Nyírmártonfalván működik gyermekek átmeneti otthona, valamint családok átmeneti otthonának kihelyezett lakása. A járás többi településén nem elérhetők a gyermekek átmeneti gondozását biztosító szolgáltatások.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek átmeneti gondozása mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Derecskei, a Hajdúnánási és Püspökladányi járások településein nem biztosított a gyermekek átmeneti gondozása.

2.3.4. Gyermekek esélynövelő szolgáltatásai

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

A járási és települési adatok forrása: a Települési adatbekérőkön a települések által megadott információk (2024. február)

A **Biztos Kezdet Gyerekházak** a koragyerekkori esélyteremtés támogatása érdekében az óvodáskor alatti gyereket nevelő családok számára olyan szolgáltatáshiányos, 1000 állandó lakos feletti, de 4000 állandó lakost meg nem haladó településeken jöttek létre, ahol a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek aránya több mint 50%. A Biztos Kezdet Gyerekházak (BKGYH) feladata az óvodáskor alatti gyermekek és szüleik számára különféle programok és fejlesztések biztosítása; a szocio-kulturális hátrányok kompenzálása, a gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató foglalkozások elérhetővé tétele, a szülői kompetenciák erősítése, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek együttes támogatása, a helyi közösség mozgósítása. A BKGYH együttműködik a család- és gyermekjóléti szolgálattal, valamint család- és gyermekjóléti központtal. A Biztos Kezdet Gyerekházak létrehozását támogató EFOP-1.4.3. Felhíváson a vármegyében 10 településen (Váncsod, Zsáka; Esztár; Bagamér, Fülöp, Újszentmargita; Nagyrábé, Biharnagybajom, Tetétlen) valósulhatott meg Gyerekház a 2017 decemberi támogató döntés eredményeként.

Tanoda: Az iskolai követelményekhez történő alkalmazkodást a társadalmi-gazdasági háttér alapvetően meghatározza, ezért azok a gyerekek, akik hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és/vagy roma családból érkeznek az iskolába, sok esetben nehezen alkalmazkodnak az iskola elvárásaihoz és sok esetben az iskola sem alkalmazkodik hozzájuk. A nehézségek jelentős része megfelelő pedagógiai, szociális támogatással, a hátrányok kompenzálását célzó fejlesztésekkel kiküszöbölhető – a tanoda ezt kívánja elősegíteni. A tanoda, mint az inkluzív nevelés szemlélete mentén kialakított és alkalmazott extrakurrikuláris pedagógiai tevékenységek rendszere, hozzájárul ahhoz, hogy az alap- és középfokú köznevelési intézményekben tanuló, különböző társadalmi helyzetű, kulturális hovatartozású és egyéni adottságú tanulók tanulmányaikban sikeresen haladjanak előre az iskolában és ezen keresztül megvalósuljon társadalmi mobilitásuk. A tanoda a gyermek szükségleteire reagáló, elsősorban tanulmányi, szociális, kulturális és lelki segítséget nyújt. Ennek kerete az a „selfhelp” (önsegítő) szemléletű kortárs-közösség, mely közösséget támogató pedagógusok, segítő szakemberek, szülők és más felnőttek segítenek. A tanoda-program nem a tanulókat csoportosítja tantárgyak, szaktanárok köré, hanem éppen fordítva: a tanulók egyéni fejlettsége és szükségletei alapján határozza meg, hogy melyek azok a területek, ahol fejlesztésre, segítségre van szükség.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Biztos Kezdet Gyerekház	Tanoda
Ártánd	-	-
Bakonszeg	-	-
Bedő	-	-

Berekböszörmény	-	X
Berettyóújfalu	-	X
Biharkeresztes	X	X
Bojt	-	-
Csökmő	-	-
Darvas	-	-
Furta	-	-
Gáborján	-	-
Hencida	-	-
Komádi	X	X
Körösszakál	-	-
Körösszegapáti	-	-
Magyarhomorog	-	-
Mezőpeterd	-	-
Mezősas	-	-
Nagykerek	-	-
Szentpéterszeg	-	-
Told	-	-
Újiráz	-	-
Váncsod	X	-
Vekerd	-	-
Zsáka	-	-

A Berettyóújfalui járásban Biharkeresztes, Komádi, Váncsod településeken működik Biztos Kezdet Gyerekház. A települések Helyi Esélyegyenlőségi Programja alapján a Biharkeresztesen működő Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait a Biharkeresztes Város Önkormányzatával kötött megállapodás alapján több település lakosai is (pl. Ártánd, Bojt, Nagykerek, Szentpéterszeg, Told) igénybe vehetik. Tanoda négy településen működik: Berekböszörmény, Biharkeresztes, Komádi, Körösszakál. Komádiban a Biztos Kezdet Gyerekház által elért családok több program által is érintettek, jellemző az együttműködés más szervezetekkel, intézményekkel. Többnyire a hátrányos helyzetű családok vesznek részt a programokon.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek esélynevelő szolgáltatásai nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Biztos Kezdet Gyerekház	Tanoda
Debrecen	-	X

Hajdúsámson	-	-
-------------	---	---

A Debreceni járásban Debrecen városban Tanoda 2024. május elseje óta működik, Cívis Tanoda néven, a Pósa utca 1. szám alatt. Települési hiányként jelenik meg a Biztos Kezdet Gyerekház nyújtotta szolgáltatás a vármegyeszékhelyen. Hajdúsámsonban hiányként jelenik meg a Biztos Kezdet Gyerekház és a Tanoda.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermekek esélynevelő szolgáltatásai nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Biztos Kezdet Gyerekház	Tanoda
Derecske	-	-
Esztár	-	X
Hajdúbagos	-	-
Hosszúpályi	-	X
Kismarja	-	-
Kokad	-	X
Konyár	-	-
Létavértes	-	-
Mikepércs	-	-
Monostorpályi	-	-
Pocsa	-	-
Sáránd	-	-
Tépe	-	-

A Derecskei járásban alig érhető el a gyermekek esélynevelő szolgáltatásai: a Biztos Kezdet Gyerekházak hiányoznak, és Tanoda is csupán három településen (Esztáron, Hosszúpályiban és Kokadon) működik. Tíz településen egyik szolgáltatás sem érhető el.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermekek esélynevelő szolgáltatásai nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Biztos Kezdet Gyerekház	Tanoda
Hajdúböszörmény	-	X
Hajdúdorog	-	X

A Hajdúböszörményi járás mindkét településén működik Tanoda, azonban Biztos Kezdet Gyerekház egyikén sem. Hajdúböszörményben felmerült az igény Biztos Kezdet Gyerekház működtetésére, azonban ez személyi és tárgyi feltételekhez, hosszútávú fenntartási költségekhez kötött.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermekek esélynevelő szolgáltatásai nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Biztos Kezdet Gyerekház	Tanoda
Folyás	-	-
Görbeháza	-	-
Hajdúnánás	-	X
Polgár	-	X
Tiszagyulaháza	-	-
Újtikos	-	-

A Hajdúnánási járásban Hajdúnánás és Polgár településeken működik Tanoda, Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatás nem elérhető.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A gyermekek esélynevelő szolgáltatásai nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Biztos Kezdet Gyerekház	Tanoda
Álmosd	-	-
Bagamér	-	X
Fülöp	X	-
Nyírábrány	-	-
Nyíracád	-	X

Nyíradony	-	-
Nyírmártonfalva	-	X
Újléta	X	-
Vámospércs	-	-

A Nyíradonyi járásban Fülöpön és Újlétán Biztos Kezdet Gyerekház, Bagaméron, Nyíraczádon és Nyírmártonfalván Tanoda működik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek esélynevelő szolgáltatásai nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Biztos Kezdet Gyerekház	Tanoda
Báránd	-	-
Bihardancsháza	-	-
Biharnagybajom	X	-
Bihartorda	-	-
Földes	-	-
Kaba	-	-
Nagyrábé	X	X
Püspökladány	-	-
Sáp	-	-
Sárrétudvari	-	-
Szerep	-	-
Tetétlen	X	-

A Püspökladányi járásban Biharnagybajom, Nagyrábé és Tetétlen településeken működik Biztos Kezdet Gyerekház, Nagyrábén Tanoda is működik. Nagyrábén szükség lenne pszichológus rendszeres jelenlétére és szakemberek biztosítására.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A gyermekek esélynevelő szolgáltatásai nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Balmazújvárosi, Hajdúhadházi és Hajdúszoboszlói járások településein nem biztosítottak a gyermekek esélynevelő szolgáltatásai.

2.4. Gyermekvédelmi szakellátások

A Hajdú-Bihar Vármegye Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat adatai alapján a vármegyében 1 825 (ideiglenes hatállyal elhelyezett és nevelésbe vett) kiskorú él a gyermekvédelmi szakellátásban: nevelőszülőnél, vagy gyermekotthonban. Ebből 1 722 fő Hajdú-Bihar vármegyei településen van elhelyezve. A gyermekvédelmi szakellátásban gondozott gyermekek kb. 70%-a nevelőszülőknél él, harmada pedig gyermekotthonokban. Az utógondozói ellátásban részesülők (gyermekek és fiatal felnőttek) száma 171 fő.

A vármegyében hét fenntartó nyolc nevelőszülői hálózatot működtet 557 nevelőszülővel, 1 778 férőhellyel az alábbiak szerint:

A fenntartó neve	A szolgáltató neve	Nevelőszülők száma	Férőhelyek száma
Hajdúdorogi Metropolita Egyház	Szent Péter és Pál Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ	110	359
Hajdúdorogi Metropolita Egyház	Szent Anna Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ	34	124
Református Szeretetszolgálat	Kelet-magyarországi Református Gyermekvédelmi Központ	203	701
Debreceni Baptista Gyülekezet	Benita Gyermekvédelmi Szolgáltató	63	168
Cívus Humán Szociális és Gyermekvédelmi Központ	Cívus Humán Szociális és Gyermekvédelmi Központ Nevelőszülői Hálózat	119	336
Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	Boldog Gyermekkor Nevelőszülői Hálózat - Észak-magyarországi Központ	23	75
GYOFI Szolgáltatási Központ	Angyal Nevelőszülői Hálózat	4	12

A vármegyében gyermekotthoni elhelyezést és utógondozást hét intézmény biztosít, ezek az alábbiak:

- Szent Péter és Pál Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ – Lakásotthon
- BENITA Lakásotthon
- BENITA Utógondozói Ház
- SZELLŐRÓZSA Integrált Szociális Intézmény
- Tégláskert Befogadó Gyermekotthon
- Kelet-magyarországi Református Gyermekvédelmi Központ – Lakásotthon
- Szent Anna Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ

2.4.1. Otthont nyújtó ellátások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

Az 1997. évi XXXI. törvény értelmében a szakellátás keretében kell biztosítani az ideiglenes hatállyal elhelyezett, a nevelésbe vett gyermek otthont nyújtó ellátását, a fiatal felnőtt további utógondozói ellátását, valamint a szakellátást más okból igénylő gyermek teljes körű ellátását. Otthont nyújtó ellátás keretében biztosítani kell az ideiglenes hatállyal elhelyezett, a nevelésbe vett gyermek számára

- a) a 45. § (1) bekezdése szerinti teljes körű ellátást,
- b) a családi környezetébe történő visszahelyezését előkészítő, családi kapcsolatainak ápolását segítő családgondozást, vagy ha ez nem lehetséges, az örökbefogadásának elősegítését,
- c) a családjába történő visszailleszkedéshez, önálló életének megkezdéséhez szükséges utógondozást.

Az otthoni nyújtó ellátás keretében

- a) különleges ellátást kell biztosítani
 - aa) a tartósan beteg, a fogyatékos,
 - ab) a három év alatti gyermek számára;
- b) speciális ellátást kell biztosítani
 - ba) a súlyos személyiségfejlődési, érzelmi élet- és impulzuskontroll-zavarokkal küzdő, illetve súlyos pszichotikus vagy neurotikus tüneteket mutató gyermek (súlyos pszichés tüneteket mutató gyermek),
 - bb) a súlyos magatartási és beilleszkedési zavarokat vagy súlyos antiszociális viselkedésformákat tanúsító gyermek (súlyos disszociális tüneteket mutató gyermek),
 - bc) az alkohol, drog és egyéb pszichoaktív szert használó gyermek (pszichoaktív szert használó gyermek),
 - bd) a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló törvényben meghatározott szexuális szolgáltatásra feljáró tilalmát megszegő gyermek (emberkereskedelem feltételezett áldozatává vált gyermek) számára;
- c) különleges és speciális ellátást együttesen kell biztosítani a különleges és speciális szükséglet egyidejűleg mutató gyermek (kettős szükségletű gyermek) számára.

48/A § A befogadó szülő átmeneti vagy tartós jelleggel saját háztartásában nyújt teljes körű ellátást az általa befogadott gyermeknek és fiatal felnőttnek. Befogadó szülő a helyettes szülő, a nevelőszülő, a speciális nevelőszülő és a különleges nevelőszülő. A nevelőszülő tevékenységét nevelőszülői hálózat keretében végzi a nevelés célját, alapelvét és módszereit tartalmazó szakmai program alapján.

55. § (1) A nevelőszülő – egyéni gondozási-nevelési terv alapján – a saját háztartásában nyújt teljes körű ellátást az ideiglenes hatállyal elhelyezett, a nevelésbe vett gyermeknek. Ennek érdekében különösen a) elősegíti a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, személyisége kibontakozását, b) elősegíti – a nevelőszülői hálózat támogatásával – a gyermek vér szerinti családjába való visszakerülését és ennek érdekében együttműködik a családdal, vagy ha ez nem lehetséges, illetve ez nem áll a gyermek érdekében, örökbefogadó családnál történő elhelyezését, c) elősegíti a gyermek vallási vagy lelkiismereti meggyőződésének szabad megválasztását, kinyilvánítását, gyakorlását, hit- és vallásoktatásban való részvételét, d) felkészíti a gyermeket az önálló életvezetésre, alapvető személyes ügyeinek intézésére.

Az alábbiakban a nevelőszülői és gyermekotthoni ellátásra vonatkozó járási és települési szintű adatokat a Hajdú-Bihar Vármegye Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat adatai alapján szerepeltetjük.

Balmazújvárosi járás:

Járási települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Balmazújváros	6	0
Egyek	13	0
Hortobágy	0	0
Tiszacsege	24	0
Újszentmargita	0	0
Járas összesen	43	0

A Balmazújvárosi járásban három településen (Balmazújváros, Egyek és Tiszacsege) elérhető nevelőszülői hálózat, ahol összesen 43 gyermek gondozása történik, gyermekotthoni elhelyezés nem biztosított.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az otthon nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás:

Járási települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Ártánd	3	0
Bakonszeg	13	0
Bedő	0	0
Berekböszörmény	10	0
Berettyóújfalú	16	70
Biharkeresztes	4	0
Bojt	0	0
Csökmő	0	0
Darvas	0	0
Furta	0	11
Gáborján	3	0
Hencida	0	0
Komádi	0	92
Körösszakál	0	0
Körösszegapáti	0	0
Magyarhomorog	0	0
Mezőpeterd	0	0
Mezősas	0	0
Nagykerek	4	0
Szentpéterszeg	5	0
Told	0	0
Újiráz	0	0
Váncsod	0	0
Vekerd	0	0
Zsáka	3	10
Járás összesen	61	183

A **Berettyóújfalui járásban** 9 településen (Ártánd, Bakonszeg, Berekböszörmény, Berettyóújfalú, Biharkeresztes, Gáborján, Nagykerék, Szentpéterszeg, Zsáka) elérhető nevelőszülői hálózat, ahol összesen 61 gyermek gondozása történik. 183 gyermek gondozása gyermekotthoni elhelyezéssel történik, ami a járás

4 településén (Berettyóújfalu, Furta, Komádi és Zsáka) biztosított. A járásból a mindkét szakellátást biztosító Zsáka települése jelzi, hogy kevés a szakember. A nevelőszülők számára több megerősítő beszélgetés, gondozás nyújtása lenne szükséges. Megoldást a több szakember képzésében, figyelemfelhívó előadások tartásában látják.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az otthon nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás:

Járási települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Debrecen	106	192
Hajdúsámson	49	0
Járas összesen	155	192

A **Debreceni járás** mindkét településén elérhető nevelőszülői hálózat, ahol összesen 155 gyermek gondozása történik, 192 gyermek gondozása pedig gyermekotthoni elhelyezéssel biztosított.

Debrecenben több nevelőszülői hálózat is működik. A Hajdúdorogi Metropolitai Egyház fenntartásában működik a Szent Péter és Pál Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ, a Református Szeretetszolgálat fenntartásában a Kelet-magyarországi Református Gyermekvédelmi Központ, a Debreceni Baptista Gyülekezet fenntartásában a Benita Gyermekvédelmi Szolgáltató, a Cívus Humán Szociális és Gyermekvédelmi Központ fenntartásában a központ Nevelési Hálózata és a Baptista Tevékeny Szeretet Misszió fenntartásában a Boldog Gyermekkor Nevelőszülői Hálózat nyújt ellátást a gondozottaknak.

A településen különböző fenntartásban több gyermekotthon is működik, melyek az alábbiak: Szent Péter és Pál Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ – Lakásotthon; BENITA Lakásotthon; SZELLŐRŐZSA Integrált Szociális Intézmény; Tégláskert Befogadó Gyermekotthon és a Kelet-magyarországi Református Gyermekvédelmi Központ Lakásotthona.

A gyermekotthonokra vonatkozó részletes információkkal a Szent Péter és Pál Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ Lakásotthona és a Kelet-magyarországi Református Gyermekvédelmi Központ Lakásotthona vonatkozásában rendelkezünk, ezek az alábbiak:

A Szent Péter és Pál Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ I. sz. Gyermekotthona önálló szakmai egységként működik. Tégláson, Debrecenben és Nyíraczádon két lakásotthonban, összesen 46 fő gyermek teljeskörű ellátását tudja biztosítani. A 2-es számú Gyermekotthona 48 férőhelyen nyújt otthon nyújtó ellátást gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek és fiatal felnőttek részére Hajdú-Bihar megye több településén. Gyermekotthon 5 lakásotthon működését biztosítja Debrecenben, Debrecen-Józsán, Tégláson, Nyíradonyban és Nyírmártonfalván. A III. számú gyermekotthonhoz 4 lakásotthon tartozik, ez Berettyóújfaluban található.

A Református Szeretetszolgálat fenntartásában működő Debreceni Reménysugár Gyermekotthon 3 gyermekotthonból, egy különleges gyermekotthonból, és egy 7 családot magában foglaló nevelőszülő hálózatból áll. Újszülött kortól nagykorúvá válásukig, saját kérésre 21 éves korig, vagy felsőfokú tanulmányaik végzése esetén 24 éves korig - összesen 184 férőhelyen - gondoskodnak a náluk elhelyezett családjuk nélkül nevelkedő gyermekekről. Az 1.sz. gyermekotthon 4 lakásotthonban 48 férőhelyen látja el a gyermekek gondozását. A 2.sz. gyermekotthon 4 lakásotthonban 46 férőhelyen látja el a gyermekek gondozását. A 3.sz. gyermekotthon 3 lakásotthonban 28 férőhelyen látja el a gyermekek gondozását. A Debreceni Reménysugár Gyermekotthon Különleges Ellátást is Nyújtó Gyermekotthona Debrecen, Ibolya

u. 22. szám alatt található, itt van az intézmény központja is. 40 férőhelyen gondoznak főként egészséges - de esetenként sérült, fogyatékos gyermekeket is - újszülött kortól 6 éves korig.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az otthon nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

Járási települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Derecske	2	0
Esztár	0	0
Hajdúbagos	2	0
Hosszúpályi	6	0
Kismarja	1	0
Kokad	0	0
Konyár	3	0
Létavértes	9	0
Mikepércs	7	0
Monostorpályi	0	0
Pocsaj	0	0
Sáránd	5	0
Tépe	5	0
Járás összesen	40	0

A **Derecskei járásban** 9 településen (Derecske, Hajdúbagos, Hosszúpályi, Kismarja, Konyár, Létavértes, Mikepércs, Sáránd, Tépe) elérhető nevelőszülői hálózat, ahol összesen 40 gyermek gondozása történik. Gyermekotthoni elhelyezésben nem élnek gyermekek ebben a járásban.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az otthon nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

Járási települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Hajdúböszörmény	46	26
Hajdúdorog	10	0

Járás összesen	56	26
----------------	----	----

A **Hajdúböszörményi járás** mindkét településén elérhető nevelőszülői hálózat. Nevelőszülői háztartásban 56 gyermek gondozása történik. 26 gyermek gondozása pedig gyermekotthoni elhelyezéssel biztosított a járás székhelyén, Hajdúböszörményben.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

Az otthon nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

Járási települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Bocskai kert	12	0
Hajdúhadház	146	0
Téglás	40	20
Járás összesen	198	20

A **Hajdúhadházi járás** mindhárom településén elérhető nevelőszülői hálózat. Nevelőszülői háztartásban közel 200 gyermek (198 fő) gondozása történik, míg gyermekotthoni elhelyezésben 20 gyermek gondozása biztosított, mely szolgáltatás a járásban kizárólag Tégláson elérhető.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

Az otthon nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

Járási települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Folyás	0	0
Görbeháza	1	0
Hajdúnánás	58	101
Polgár	95	-
Tiszagyulaháza	0	0
Újtikos	0	0
Járás összesen	154	101

A **Hajdúnánási járásban** 3 településen (Görbeháza, Hajdúnánás, Polgár) elérhető nevelőszülői hálózat, ahol összesen 154 gyermek gondozása történik. Gyermekotthoni elhelyezés egyedül Hajdúnánáson

biztosított, ahol 101 gyermek gondozását látják el. Hajdúnánás esetében szükség lenne az iskola és a lakásotthon aktívabb együttműködésére a beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek támogatása érdekében.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az otthont nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

Járási települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Ebes	7	0
Hajdúszoboszló	23	52
Hajdúszovát	2	0
Nádudvar	27	0
Nagyhegyes	10	0
Járás összesen	69	52

A **Hajdúszoboszlói járás** településeinek mindegyike biztosít nevelőszülői ellátást, amelynek keretében 69 gyermek gondozása történik. A járásban egyedül Hajdúszoboszlón biztosított gyermekotthoni ellátás, ahol 52 gyermeket gondoznak.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az otthont nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

Járási települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Álmosd	5	0
Bagamér	3	0
Fülöp	3	0
Nyírábrány	0	0
Nyíracsád	70	21
Nyíradony	35	10
Nyírmártonfalva	6	9
Újléta	0	0
Vámospércs	0	0

Járás összesen	122	40
----------------	-----	----

A **Nyíradonyi járás** 9 települése közül hatban (Álmosd, Bagamér, Fülöp, Nyíracsad, Nyíradony, Nyírmártonfalva) elérhető nevelőszülői hálózat, ahol összesen 122 gyermek gondozása történik. Legtöbb gyermek nevelőszülői háztartásban Nyíracsadon él. Gyermekotthoni elhelyezés három településen (Nyíracsad, Nyíradony, Nyírmártonfalva) biztosított a járásban, amely 40 gyermek ellátását biztosítja.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az otthon nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

Járás települések	Nevelőszülői ellátásban gondozott	Gyermekotthonban gondozott
Báránd	6	0
Bihardancsháza	0	0
Biharnagybajom	11	0
Bihartorda	3	0
Földes	1	0
Kaba	3	0
Nagyrábé	3	0
Püspökladány	168	0
Sáp	0	0
Sárrétudvari	7	0
Szerep	4	0
Tetétlen	2	0
Járás összesen	208	0

A **Püspökladányi járás** 12 települése közül Bihardancsháza és Sáp kivételével tízben elérhető nevelőszülői hálózat, ahol összesen 208 gyermek gondozása történik. Gyermekotthoni elhelyezésben egyetlen gyermek sem részesül, nem működik gyermekotthon a járásban.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az otthon nyújtó ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

2.4.2. Utógondozói ellátás

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

Az 1997. évi XXXI. törvény értelmében a gyámhatóság által elrendelt **utógondozói ellátás** keretében a fiatal felnőtt számára utógondozást és szükség szerinti ellátást kell biztosítani. Az utógondozói ellátást a nevelőszülő a nevelőszülői hálózat közreműködésével, a gyermekotthon, az utógondozó otthon vagy az általuk, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgálat által működtetett, lakhatást nyújtó külső férőhely, különösen albérlet vagy egyéb hely (külső férőhely) révén biztosítja.

Hajdú-Bihar vármegyében a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat adatai alapján az utógondozói ellátásban részesülők (gyermekek és fiatal felnőttek) száma 171 fő.

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltsége adatai alapján Hajdú-Bihar vármegyében nincs önálló utógondozotti otthon, állami fenntartású debreceni telephely nincs. A veszélyeztető családban élő gyermekek lakásonthonban történő elhelyezése nehezített, tekintettel arra, hogy a gondozási helyen biztosítani kell az utógondozotti ellátásban részesülő fiatal felnőttek lakhatását. Vármegyei önálló utógondozotti otthon létrehozása lenne szükséges pl. a Sopronban működő jó gyakorlat példájára.

Berettyóújfalui járás

Járási települések	Utógondozói ellátás
Ártánd	-
Bakonszeg	-
Bedő	-
Berekböszörmény	-
Berettyóújfalu	X
Biharkeresztes	-
Bojt	-
Csökmő	-
Darvas	-
Furta	X
Gáborján	-
Hencida	-
Komádi	X
Körösszakál	-
Körösszegapáti	-
Magyarhomorog	-
Mezőpeterd	-
Mezősas	-
Nagykerek	-
Szentpéterszeg	-
Told	-
Újiráz	-
Váncsod	-
Vekerd	-

Zsáka	-
-------	---

A Berettyóújfalui járásban Berettyóújfalu, Furta és Komádi településeken működik utógondozói ellátás. A gyermekek elfogadását és társadalmi integrációját elősegítő programok, valamint az ellátásban dolgozók működési hátterének további fejlesztése merült fel.

Debreceni járás

Járási települések	Utógondozói ellátás
Debrecen	X
Hajdúsámson	-

A Debreceni járásban Debrecenben biztosított utógondozói ellátás. Utógondozói ház a vármegyében egyedül Debrecenben elérhető. A Debreceni Baptista Gyülekezet fenntartásában működő Benita Utógondozói Házban jelenleg 2 fő utógondozói ellátása valósul meg. A gyermekek elfogadását és társadalmi integrációját elősegítő programok, valamint az ellátásban dolgozók működési hátterének további fejlesztése merült fel.

Hajdúböszörményi járás

Járási települések	Utógondozói ellátás
Hajdúböszörmény	X
Hajdúdorog	X

A Hajdúböszörményi járás mindkét településén elérhető az utógondozói ellátás. A gyermekek elfogadását és társadalmi integrációját elősegítő programok, valamint az ellátásban dolgozók működési hátterének további fejlesztése merült fel.

Hajdúnánási járás

Járási települések	Utógondozói ellátás
Folyás	-
Görbeháza	-
Hajdúnánás	X
Polgár	-
Tiszagyulaháza	-
Újtikos	-

A Hajdúnánási járásban Hajdúnánáson érhető el utógondozói ellátás. A gyermekek elfogadását és társadalmi integrációját elősegítő programok, valamint az ellátásban dolgozók működési hátterének további fejlesztése merült fel.

Nyíradonyi járás

Járási települések	Utógondozói ellátás
Álmosd	X

Bagamér	-
Fülöp	-
Nyírábrány	-
Nyíracsad	-
Nyíradony	-
Nyírmártonfalva	-
Újléta	X
Vámospércs	-

A Nyíradonyi járásban mindössze két településen, Álmosdon és Újlétán biztosított az utógondozói ellátás. A gyermekek elfogadását és társadalmi integrációját elősegítő programok, valamint az ellátásban dolgozók működési hátterének további fejlesztése merült fel.

Püspökladányi járás

Járási települések	Utógondozói ellátás
Báránd	-
Bihardancsháza	-
Biharnagybajom	-
Bihartorda	-
Földes	-
Kaba	-
Nagyrábé	-
Püspökladány	X
Sáp	-
Sárrétudvari	-
Szerep	-
Tetétlen	-

A Püspökladányi járásban a járasszékhelyen Püspökladányban biztosított az utógondozói ellátás. A gyermekek elfogadását és társadalmi integrációját elősegítő programok, valamint az ellátásban dolgozók működési hátterének további fejlesztése merült fel.

A Balmazújvárosi, Derecskei, Hajdúhadházi, Hajdúszoboszlói járás településein nem biztosítottak az utógondozói ellátások.

A gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások vármegyei szintű összegzése

	Szüneti életkorú gyermekek (fő)	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek (fő)	Védelembe vett gyermekek (fő)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek (2016-tól érvényes módszertan) (fő)
Balmazújvárosi járás	1 059	773	519	112	181
Berettyóújfalui járás	2 211	1 525	710	241	547
Debreceni járás	458	390	600	756	1 101
Derecskei járás	1 550	1 544	866	383	683
Hajdúböszörményi járás	502	271	671	179	388
Hajdúhadházi járás	1 354	151	1 869	230	425
Hajdúnánási járás	215	405	58	55	269
Hajdúszoboszlói járás	630	552	259	207	150
Nyíradonyi járás	1 884	905	1 296	200	568
Püspökladányi járás	1 068	694	628	264	377

Szüneti életkorú gyermekekben a Berettyóújfalui járásban részesülnek a legtöbben. A legtöbb megállapított hátrányos helyzetű gyermek és nagykorúvá vált gyermek a Derecskei járásban található, a megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma a Hajdúhadházi járásban a legmagasabb. A Debreceni járásban vették védelembe a legtöbb gyermeket és a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma is itt a legmagasabb.

	Család-és Gyermekjóléti Központ (db)	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (db)
Balmazújvárosi járás	1	1
Berettyóújfalui járás	1	8
Debreceni járás	1	3
Derecskei járás	1	7
Hajdúböszörményi járás	1	2
Hajdúhadházi járás	1	3
Hajdúnánási járás	1	3
Hajdúszoboszlói járás	1	5
Nyíradonyi járás	1	3
Püspökladányi járás	1	3

A gyermekjóléti szolgáltatásokat nyújtó Család- és Gyermekjóléti Központok járásonként szerveződnek. Hajdú-Bihar vármegye minden járásában működik legalább egy Család- és Gyermekjóléti Szolgálat is. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálatok száma a Berettyóújfalui és a Derecskei járásokban a legmagasabb, 8 és 7, míg a Balmazújvárosi járás öt települése számára egy Szolgálat elérhető.

A gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások vármegyei szintű összegzése:

Gyermekjóléti alapellátások:

A vármegye legtöbb településén komplex szolgáltatásokat nyújtanak a **gyermekjóléti szolgáltatás** keretében, amelyekre sok esetben megfelelő igény is mutatkozik. A szolgáltatások tekintetében a legtöbbet említett problémák közé tartozik a megfelelő képesítésű szakemberek hiánya (fejlesztőpedagógus, pszichológus, gyógypedagógus, szociális asszisztens, mediátor, tanácsadó, pár- és családterapeuta, szociális segítő). Ezzel összefüggésben több esetben említették meg a meglévő szakemberek leterheltségét, a gondozott családok és gyermekek magas számát. A legtöbb járás esetén megjelentek a szolgáltatásokhoz szükséges infrastrukturális hiányosságok, vagy az ahhoz kapcsolódó anyagi nehézségek. Több járásban is gondot okoz ugyanis a megfelelő helyszínek hiánya vagy a bérleti díj kifizetése. Ugyancsak számos alkalommal említették a megfelelő szakmai eszközök hiányát (képzésekhez, gondozáshoz, fejlesztéshez szükséges eszközök, játékok, sporteszközök), valamint a korszerűtlen infokommunikációs eszközöket és azok csekély száma miatti nehézségeket. Három járás esetében az is gondot okoz, hogy a külterületeken élő családokhoz nem, vagy csak nehezen jutnak el, megemlítették a szolgálati autó szükségességét is. Felmerült a speciális szolgáltatások helyben történő megvalósításának hiánya, valamint problémaként egyes járások esetében, hogy a lakhatási krízisek esetén nincs lehetőségük releváns segítségnyújtásra.

Programok, csoportos készségfejlesztések nagy számban kerülnek megrendezésre változatos formákban és témákban, de a jelzések szerint a meglévő programoknál sokkal nagyobb számban lenne ezekre igény. Ezek bővítésének akadályaként az anyagi források hiányát említették meg elsődleges okként. A programok nagy részét hátrányos helyzetű és mélyszegénységben élő családok számára szervezik, de érdemes volna szélesebb körre kiterjeszteni ezeket a tevékenységeket akár a teljes lakosság számára, illetve a hátrányos helyzetű és mélyszegénységben élő családok számára is több lehetőséget lenne érdemes biztosítani. További fontos lehetséges igénybe vevő csoportként jelentek meg a sajátos nevelési igényű-, korai fejlesztésre jogosult-, tartósan beteg- vagy fogyatékossgal élő gyermekek és családjaik, a romák, a fiatal felnőttek, az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők és a fiatal anyák. Az ingyenes programok iránti megnövekedett igény szintén a programkínálat bővítését indokolja. A programok lebonyolításához szükséges szakemberek és az ő díjazásuk, valamint a lebonyolításhoz szükséges infrastrukturális problémák (megfelelő helyszín, bérleti díj) is felmerültek nehézségként.

A gyermekek számára szabadidős (szünidei) programok is biztosítottak a legtöbb járásban, sok esetben Erzsébet táborok formájában, azonban fontos feltételként említették három járásban is a szakemberek biztosítását ezen programok, táborok megvalósulása során. A táborok tematikájában változatos tématerületek jelennek meg, többek között: kultúra, sport, hagyományörzés, önismeret, környezetvédelem, prevenció. A programkínálat bővítése, színesítése iránti igény is megfogalmazódott. A leginkább azon gyermekeknek lenne szükségük ilyen lehetőségekre, akiknek a szülei nem tudják megoldani a szünidő alatt a gyermekfelügyeletet. Megjelent továbbá lehetséges igénybe vevő csoportként a betegségben vagy fogyatékossgal élő gyermekek csoportja. Problémát okoz, hogy a nyári táborok többsége költségtérítéses, így éppen azok kimaradnak ezekből a lehetőségekből, akik nem tudják az adott programot megfizetni (hátrányos helyzetű családok, mélyszegénységben élők). A szülők számára az előzőknél kisebb arányban tartanak szülőket felkészítő programokat, felkészítéseket vagy csoportos fejlesztéseket, ugyanakkor a települések egy része szerint nagy szükség lenne prevenció programokra. A lehetséges tématerületek között az alábbiak jelentek meg: életvezetés, családtervezés, háztartásvezetés, gyermeknevelés és gondozás, döntéshozatal, konfliktuskezelés, dropprevenció, készségfejlesztő, személyiségfejlesztő, önismereti csoportok. A programokat jellemzően hátrányos helyzetű családok látogatják. A programok megvalósulásának akadályai között elsősorban a forráshiányt, a megfelelő szakemberek hiánya jellemző.

Az említett három program típus (programok, csoportos készségfejlesztések gyermekek és családjaik számára; szünidei és szabadidős programok a gyermekek számára; szülők számára felkészítő programok) jellemzően az adott szervező intézménnyel (Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, Biztos Kezdet Gyerekház, stb.) kapcsolatban álló családokat érinti, éri el, ugyanakkor ezekre szélesebb körben lenne szükség. Továbbá a programok megvalósulása sok esetben pályázati támogatáshoz kötött, mely önerő hiányában nem teszi lehetővé a programok rendszeres biztosítását.

Az óvodai és iskolai szociális segítők együttműködése jellemző a településeken más intézményekkel. Prevenációs előadások, tevékenységek szervezése kapcsán az óvodai és iskolai segítők segítségére nagy igény mutatkozik és a települések nagy része szívesen támogatja is a szakembereket további közösségi programok szervezésében. A területhez kapcsolódó szükségletek között megjelennek a programszervezésekhez szükséges infokommunikációs eszközök, tárgyi eszközök és anyagi források.

Több településen van lehetőség szupervíziora, ugyanakkor nagy arányban jelent meg igényként, szükségletként a szupervízió lehetősége a további településeken. Azokon a településeken, ahol működik a szupervízió, ott a rendszerességet fogalmazzák meg szükségletként. Emellett felmerült a megfelelő szakember biztosításának feltétele, a változatos szakmai munkát fejlesztő és támogató gyakorlatok iránti igény is megmutatkozott (változatos képzési formák, pályázati lehetőségek, továbbképzési lehetőségek, meghívott vendég előadók). Ehhez szükséges az anyagi feltételek biztosítása.

A **gyermek napközbeni ellátása** területén a vármegye összes járásában biztosítottak működő bölcsődei férőhelyek, legnagyobb arányban a Debreceni járásban. Az adatok alapján a bölcsődei ellátások a kapacitásokat nagymértékben kihasználva működnek. A bölcsődei férőhelyek tekintetében a legtöbb járásban bővítésre lenne igény. Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek egyik járásban sem találhatók, családi bölcsődei férőhelyek azonban öt járásban is elérhetőek (Debreceni, Derecskei, Hajdúhadházi, Hajdúnánási, Hajdúszoboszlói járások). Mini bölcsődei férőhelyek a vármegyében négy járásban nem állnak rendelkezésre. A napközbeni gyermekfelügyelet és az alternatív napközbeni ellátás nem jelenik meg ilyen súllyal a bölcsődei ellátás mellett a vármegye járásaiban. Legnagyobb hangsúllyal a szakemberek hiányát említették meg problémaként a települések, felmerült a segítő és fejlesztő szakemberek hiánya (fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus). Utóbbival szoros összefüggésben megjelent a speciális szolgáltatások helyben elérhetősége iránti igény is. Néhány esetben továbbá megemlítették a nyári felügyelet hiányát is. Járási szinten a gyermekek számából adódóan indokolt esetben új bölcsődei ellátás kialakítása, vagy a már meglévők esetében a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, továbbá eszköz és humán erőforrási hiányok esetében szükséges további fejlesztések biztosítása.

A vármegyében az **átmeneti gondozás** mindhárom formája megtalálható (helyettes szülő, családok átmeneti otthona, gyermekek átmeneti otthona). Ezeknek elérhetősége azonban bizonyos járásokban problémát okoz, ugyanis a családok és gyermekek átmeneti otthona néhány esetben távoli településeken érhető el, ami nehezíti a kapcsolattartást, a gyermekek, családok elszigetelődését eredményezheti. A területen munkaerőhiányt tapasztalnak. Az 1997. évi XXXI. törvény alapján ezen szolgáltatások biztosítása húsz és harmincezer főnél nagyobb lakosságszámú településeken kötelező önkormányzati feladat. A több járás esetében az elérhetőséget nagyban befolyásolja a járás településszerkezete. A **gyermek esélynevelő szolgáltatásai** a rendelkezésre álló adatok alapján részben elérhetőek a járásokban. Ahol a szolgáltatás elérhető ott más szervezetekkel, intézményekkel összefogásban a gyermekek és szülők számára is számos program valósul meg a Biztos Kezdet Gyerekházak és Tanodák keretében. Igény mutatkozott több településen is a gyermekek esélynevelő szolgáltatásai keretében nyújtott tevékenységek kialakítására vagy a meglévők bővítésére.

Gyermekvédelmi szakellátások:

A Hajdú-Bihar Vármegye Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat adatai alapján a vármegyében 1 825 (ideiglenes hatállyal elhelyezett és nevelésbe vett) kiskorú él a gyermekvédelmi szakellátásban: nevelőszülőnél, vagy gyermekotthonban. Ebből 1 722 fő Hajdú-Bihar vármegyei településen van elhelyezve. A gyermekvédelmi szakellátásban gondozott gyermekek kb. 70%-a nevelőszülőknél él, harmada pedig gyermekotthonokban. Az utógondozói ellátásban részesülők (gyermekek és fiatal felnőttek) száma 171 fő.

A gyermekvédelmi szakellátások keretében az **otthont nyújtó ellátások** közül a nevelőszülői ellátás a vármegye minden járásában elérhető, gyermekotthon néhány járásban, ahogyan utógondozói ellátás is. Az otthont nyújtó ellátások és az **utógondozói ellátás** vonatkozásában volt olyan település, ahol az oktatási intézmények és lakásotthonok korábbi pozitív eredményeket hozó együttműködésének folytatását szorgalmazták. A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Hajdú-Bihar Vármegyei Kirendeltsége adatai alapján Hajdú-Bihar vármegyében nincs önálló utógondozotti otthon, állami fenntartású debreceni telephely nincs. Utógondozói ház a vármegyében egyedül Debrecenben elérhető. A Debreceni Baptista

Gyülekezet fenntartásában működő Benita Utógondozói Házban jelenleg 2 fő utógondozói ellátása valósul meg.

A veszélyeztető családban élő gyermekek lakásotthonban történő elhelyezése nehezített, tekintettel arra, hogy a gondozási helyen biztosítani kell az utógondozotti ellátásban részesülő fiatal felnőttek lakhatását. Vármegyei önálló utógondozotti otthon létrehozása lenne szükséges pl. a Sopronban működő jó gyakorlat példájára.

3. Oktatás és oktatási intézmények

Az alábbi fejezetben a téma kifejtése a Módszertani útmutató által elvárt szerkezetben és adatok felhasználásával, a települési információk járások szerinti összegzésével történik. A fejezet egy részét a Módszertani útmutató által elvárt, a teljes vármegyére kiterjedő, hivatalos statisztikai adatok teszik ki, melyeket a települési Helyi Esélyegyenlőségi Programok, illetve a településektől kért szakértői interjúkérdésekre adott információk egészítenek ki. Ez utóbbi vizsgálat keretében a települési önkormányzatok a Módszertani útmutató 3. számú „Települési adatbekérő – Oktatás, képzés” elnevezésű dokumentumokban szerepeltetett kérdésekre küldték meg válaszaikat. A szakértői interjúkérdések megválaszolásához a sablon ajánlásokat tett a megkérdezendő, adott feladatellátást végző szakemberek vonatkozásában is. Az Oktatás-képzés munkacsoport tagjainak észrevételei nyomán az addig formálódó, nyers információk további kiegészítésére kerülhetett sor.

3.1. Köznevelési alapfeladatok és szakképzési alapfeladat-ellátás

3.1.1. Óvodai ellátás

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b2); c7) 4; d1) 9, 10; d3) 1) i., ii.

A járási és települési adatok forrása: KSH 2023; OH 2023/2024. I. és II. félév, KIR adatbázis, települési HEP-ek, valamint a települési adatbekérőkön a települések által megadott információk, az ellátást biztosító szervezetek adatai és az Oktatási és Képzési Munkacsoport tagok által tett kiegészítések és észrevételek.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	Óvodai feladat ellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport*	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek (integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmozottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) *	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) *	Óvodapedagógusok száma*	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
----------------------	---	--------------------------------	-------------------------------	--------------------------------------	--	---	--	--	--	-------------------------	--

Balmazújvárosi járás összesen	12	1 268	50	1 096	20	0	126	88	32	90	111
Balmazújváros	8	773	31	713	23	0	29	55	18	60	63
Egyek	1	220	8	181	23	0	53	24	5	14	18
Hortobágy	1	25	1	16	16	0	0	0	0	2	6
Tiszacsege	1	175	7	120	17	0	30	6	8	11	18
Újszentmargita	1	75	3	66	22	0	14	3	1	3	6

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A Balmazújvárosi járásban minden településén elérhető az óvodai ellátás. A járásban 12 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 50, a férőhelyek száma pedig 1 268 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 1 096 fő, így járási szinten a kihasználtság 86,4%-os. Balmazújvároson a városi mellett egyházi óvoda is működik, míg Egyeken a köznevelési feladatokat a Debrecen-Nyíregyháza egyházmegye fenntartásában lévő intézmény látja el. Újszentmargitán a hajdúnánási járásba tartozó Folyásról érkező gyermekek óvodai ellátása történik köznevelési megállapodás keretein belül. A járásban működő óvodákba beírt gyerekek száma óvodai csoportonként 16-23 fő között változik. A járás óvodáiba összesen 214 (közel 20 %) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás jár, de a járás települései között változó arányuk (Hortobágy 0%, Balmazújváros 12%, Újszentmargita 25%, Tiszacsege 30%, Egyek 42%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 32 fő (2,5%).

Az óvodapedagógusok száma 90 fő. Balmazújvároson, Egyeken és Tiszacsegén vannak betöltetlen álláshelyek, amely miatt fokozott az óvodapedagógusok leterheltsége, ebből adódóan hiány van a járásban az óvodapedagógusokból. A járás óvodáiban további problémaként jelentkeznek a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (továbbiakban: BTMN), sajátos nevelési igényű (továbbiakban: SNI) gyermekek emelkedő száma, továbbá a HH és HHH gyermekek integrációs problémái (pl.: kommunikációs, szocializációs képességek hiánya). A gyermekek fejlesztése részben saját szakemberek, részben az utazó szakszolgálati munkatársak által biztosított, azonban szükséges további szakemberek bevonása vagy magasabb óraszámokban történő fejlesztések, foglalkozások biztosítása a gyermekek minél hatékonyabb ellátása és az óvodapedagógusok leterheltségének csökkentése érdekében. Ezenkívül képesség- és készségfejlesztő, mozgás fejlesztő alkalmak további biztosítása is igényként jelentkezik.

Hiányként jelentkezik továbbá infrastrukturális területen fejlesztő- és tornaszobák hiánya, a nem teljeskörű akadálymentesítések a feladatellátási helyeken, a képességfejlesztő és udvari fejlesztő eszközök alacsony száma vagy hiánya, valamint a fejlesztő szakemberek hiánya vagy alacsony óraszámú ellátás. Igény mutatkozik többek között gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, nevelési tanácsadó szakemberekre. Továbbá Újszentmargita esetében a folyási gyermekek utaztatásának nehézségei merültek fel.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az óvodai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Óvodai feladat ellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport**	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek (integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmozottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) **	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezebe) **	Óvodapedagógusok száma*	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
Berettyóújfalui járás	33	1897	69	1490	19	30	310	130	54	132	152
Ártánd	1	25	1	15	15	0	0	0	0	2	1
Bakonszeg	1	50	2	39	20	0	0	5	2	3	2
Bedő	1	20	1	12	12	0	4	8	0	2	1
Berekböszörmény	1	81	3	64	21	0	50	6	2	6	8
Berettyóújfalu	8	650	23	533	23	20	23	8	21	53	58
Biharkeresztes	1	125	5	107	21	0	21	2	3	11	17
Bojt	1	25	1	25	25	0	14	5	2	2	2
Csökmő	1	90	3	74	25	0	9	3	4	5	6
Darvas	1	25	1	13	13	0	1	0	0	1	1
Furta	1	50	2	56	28	3	11	0	1	3	4
Gáborján	1	50	2	44	22	0	14	20	3	3	4
Hencida	1	66	2	37	19	0	22	7	2	4	2
Komádi	3	225	8	187	23	0	54	42	5	14	11
Körösszakál	1	45	2	30	15	0	17	5	1	2	4
Körösszegapáti	1	25	1	22	22	0	3	4	1	2	2
Magyarhomorog	1	25	1	25	25	0	2	0	0	2	3
Mezőpeterd	1	25	1	21	21	0	2	0	0	2	1
Mezősas	1	25	1	11	11	0	5	0	1	2	1
Nagykerek	1	25	1	21	21	0	15	2	2	1	2
Szentpéterszeg	1	75	2	42	21	0	4	2	0	2	6
Told	1	25	1	17	17	0	15	0	0	2	1
Újiráz	1	20	1	15	15	0	0	0	1	1	3
Váncsod	1	50	2	37	19	7	17	2	1	3	3
Vekerd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zsáka	1	75	2	43	22	0	7	9	2	4	9

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A Berettyóújfalui járásban Vekerd kivételével minden településen elérhető az óvodai ellátás. A vekerdi gyermekek Furtán veszik igénybe az óvodai ellátást. Berettyóújfaluban az önkormányzati fenntartási intézmény mellett egy egyházi fenntartású óvoda is működik, továbbá a Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény és Pedagógiai Szakszolgálat létrehozott egy speciális intézményt, ahol az SNI gyermekeknek az ellátása biztosított. A legkisebb települések tagóvodaként működnek önkormányzati társulás keretében vagy országos nemzetiségi önkormányzati intézmény keretein belül, így lehetséges a helyben biztosított ellátás: Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde (Biharkeresztes) tagóvodái: Ártánd, Bojt, Nagykerek, Told; Furtai Általános Művelődési Központ (Furta) tagóvodája: Bakonszeg; Zsákai Kastélykerti Általános Művelődési Központ tagóvodája (Zsáka): Darvas; Bihar Román Nemzetiségi Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda (Körösszakál): Bedő és Körösszakál; Körösmenti óvoda (Magyarhomorog) tagóvodái: Körösszegapáti, Mezőpeterd, Mezősas. A

járásban 33 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 69, a férőhelyek száma pedig 1 897 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 1 490 fő, így járási szinten a kihasználtság 78,54%-os, azonban a járás településeinek felében közel 80% vagy a feletti a kihasználtság, míg egyes kisebb települések esetében 50% vagy az alatti.

A járásban működő óvodákba beírt gyerekek száma óvodai csoportonként 11-28 fő között változik, amely szintén a települések eltérő kihasználtságát mutatja. A járás óvodáiba összesen 440 (közel 30 %) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás jár, de a járás települései között változóak az arányok (10 településen 50% fölötti, amelyből 4 településen 80% fölötti, további 3 településen 25-50 % közötti, valamint 9 településen 25% alatti). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 54 fő (3,6%).

Az óvodapedagógusok száma 132 fő, leterheltségük a legtöbb településen magas szintű a hátrányos (továbbiakban: HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HHH) gyermekek esélyteremtő fejlesztései, valamint további fejlesztést igénylő gyermekek növekvő számából, valamint a betöltetlen álláshelyekből adódóan. Azonban az alacsonyabb kihasználtsággal működő intézmények esetében a leterheltség átlagos szintű, kivéve az alacsony létszámmal, de a magas HH és HHH és BTMN és SNI gyermekeket ellátó intézmények.

A sajátos nevelési igényű és BTMN-s gyermekek ellátásában általában vagy saját munkatársként, vagy megbízási jogviszonnyal foglalkoztatnak gyógy – és fejlesztő pedagógusokat, valamint az óvodapedagógusok mellett a Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézménye segít, utazó fejlesztő szakemberekkel, mint fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, logopédus, pszichológus. Azonban a települések többségében a fejlesztendő gyermekek növekvő és egyre magasabb számából adódóan további szakemberek (pl.: fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő, gyógytornász) vagy magasabb óraszámú történő biztosításának hiánya jelentkezik. Ezenkívül képességfejlesztő, illetve mozgás fejlesztő alkalmak szervezésének hiánya is megállapítható.

A fenti okokból adódóan infrastruktúrális hiányosságok is jelentkeznek főként mozgás és készségfejlesztő csoportszobai és udvari eszközök hiánya. Számos helyen már felújításra kerültek az óvodai intézmények, de vannak feladatellátási helyek, amelyek vagy csak részben vagy nem a kapacitásoknak és az akadálymentesítési előírásoknak megfelelően kerültek korszerűsítésre, így kapacitásbővítő és az utóbbi 15 évben felújítással nem érintett feladatellátási helyek fejlesztése szintén hiányként jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

Az óvodai ellátás Vekerd kivételével mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Óvodai feladat ellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport**	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek (integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmozottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) **	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva, kezelve) **	Óvodapedagógusok száma*	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
Debreceni járás	65	9194	337	7192	22	62	58	128	172	703	910
Debrecen	63	8 619	316	6 706	21	62	43	39	164	660	869
Hajdúsámson	2	575	21	486	23	0	15	89	8	43	41

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A Debreceni járásban mindkét településen elérhető az óvodai ellátás. A járásban 65 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 337, a férőhelyek száma pedig 9 194 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 7 192 fő, így járási szinten a kihasználtság 78,22%-os.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának fenntartásában 33 óvoda működik, 48 feladat ellátási helyen. a 2023/2024. nevelési évtől összesen 6872 óvodai férőhely áll rendelkezésre. Az önkormányzati óvodák férőhelyeinek kihasználtsága a városban az elmúlt években egyenletesnek mondható, mely városi szinten meghaladta a 80%-ot. Jelenleg 253 óvodai csoportban folyik a gyermekek ellátása, a csoportok átlagléttszáma 2023. október 1-jén 21,5 fő volt. A 2023/2024. nevelési év végére több mint 5600 gyermek nevelését biztosítják az önkormányzat által fenntartott intézmények. Debrecen közigazgatási területén az önkormányzat által fenntartott intézményeken kívül a 2023/2024-es nevelési évben 1747 férőhelyen 15 nem önkormányzati fenntartású intézmény (egyházi és civil fenntartású, valamint magán intézmények) 63 csoportjával fogadja az óvodás korú gyermekeket.

Hajdúsámsonban a köznevelési feladatokat a városi óvoda mellett a Hit Gyülekezete Oktatási Főigazgatósága, mint egyházi jogi személy által fenntartott II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, Gimnázium, Szakképző Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda látja el.

A járásban működő óvodákba beírt gyerekek száma óvodai csoportonként átlagosan 22 fő, de feladatellátási helyen 25 fő feletti csoportlétszámokkal kerül sor a feladatok ellátására.

A járás óvodáiba összesen 186 (2,5 %) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás jár, de a járás települései között változó arányuk (Debrecen 1,22%, míg Hajdúsámson 21,39 %). Mivel a hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítása az esetek többségében hivatalosan jegyzői határozattal nem történik meg, ki lehet jelteni, hogy a ténylegesen kimutatható hátrányos helyzetűek számánál jóval több a rászoruló családok száma, melyet jól szemléltet az a tény, hogy a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának fenntartásában lévő óvodák esetében a gyermekek 73,3 % ingyenes gyermekétkeztetésre jogosult (2023. október 1-jén összes étkező: 5 439 fő, ebből térítés nélkül étkező: 3 987 fő).

A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 172 fő (2,4%). A debreceni önkormányzati óvodák a kötelező feladatellátás keretében gondoskodnak a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő, továbbá az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekekről. Az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyerekek nevelése valamennyi

önkormányzati fenntartású óvoda alapító okiratában megtalálható, ezen túlmenően 5 óvoda - szakértői bizottság kijelölése alapján - speciális feladatot is ellát, melynek eredményeként önkormányzati fenntartású intézményben lehetséges a Down-szindrómás, autizmus spektrum zavarral küzdő, értelmi (enyhe- és közép súlyos értelmi) fogyatékos, mozgásszervi-, érzékszervi (gyengénlátó hallássérült) fogyatékos, beszéd fogyatékos, valamint több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos gyermekek ellátása is. 2023-ban az önkormányzati fenntartású óvodákban összesen 122 sajátos nevelési igényű gyermeket nevelnek az óvodapedagógusok együttműködve a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat utazó gyógypedagógusaival és fejlesztő pedagógusaival. Az önkormányzati óvodák mindegyikére átlagosan 3,7 fő sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése hárul, mely magas szintű pedagógiai hozzáadott értéket igényel.

Az óvodapedagógusok száma 703 fő. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában működő óvodák engedélyezett álláshelyeinek száma 2023 szeptemberében összesen 1098,75 volt, melyből a pedagógusok száma 560, a nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottak engedélyezett létszáma 374,25 fő, míg az egyéb technikai feladatokat 164,5 fő létszámmal biztosítja a fenntartó. Összességében ezen alkalmazotti létszám az óvodai neveléshez szükséges, jogszabályok által előírt létszámnak megfelelő. Egyes intézményekben vannak olyan csoportok, ahol csak egy óvodapedagógus dolgozik. Az önkormányzat által fenntartott óvodákban jelenleg 14 üres óvodapedagógus álláshely van, mely alapján elmondható, hogy a pedagógus álláshelyek 97,5 %-a van betöltve. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott egyes intézményekben szükséges, hogy a fenntartó engedélyezze a csoportonként felvehető maximális gyermeklétszámon (25 fő/csoport) felüli létszámokat. Ennek oka, hogy a város egyes településrészein (Nagyerdő, Veres Péter kert, Tócskert, Józsa, Újkert, Szabadságtelep, Homokkert, Kerekestelep) működő óvodákban túljelentkezés volt tapasztalható, máshol a korcsoportok homogenitásának biztosítása miatt és az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek létszáma miatt volt szükség az engedélyezésre. Az önkormányzati fenntartású óvodák 253 csoportja közül a 2023/2024. nevelési évben a maximális létszámtól való eltérés 17 intézmény összesen 60 óvodai csoportját érinti, az eltérés mértéke összesen 149 fő. A maximális létszám túllépését az alábbi nevelésszervezési okok indokolják:

- körzetes gyermekek óvodai ellátásának kötelezettsége,
- óvodaköteles gyermek átvétele, felvétele,
- sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.

Az önkormányzati intézmények több mint felében tapasztalható a pedagógusok átlagnál magasabb leterheltsége a magasabb (25 fő feletti) csoportlétszámok miatt. A 33 önkormányzati óvodában összesen 73 pedagógiai asszisztens és 7 gyógypedagógiai asszisztens segíti az óvodapedagógusok munkáját. 2018. szeptember 1-jétől valamennyi nevelési-oktatási intézményben jelen van a szociális segítő.

A nem önkormányzati fenntartású intézmények esetében a pedagógusok száma a jogszabályi előírásoknak megfelelő, de egyes intézményekben a magas ellátotti létszám mellett van igény további létszám bővítésre. A hajdúsámsoni egyházi fenntartású óvodában nagy a dolgozók leterheltsége, az önkormányzati óvodában a dolgozók leterheltsége az előírásoknak megfelelő.

A legnagyobb problémát a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének szakemberhiánya okozza, mivel nem áll rendelkezésre elegendő utazó gyógypedagógus, illetve logopédus, óvodapszichológus a gyermekek teljeskörű ellátásának biztosíthatóságához és az integrált környezetben történő fejlesztéséhez. Ezenkívül a fejlesztésekhez szükséges infrastrukturális hiányosságok (kapacitásbővítő fejlesztések, fejlesztő eszközök, akadálymentesítési problémák a még nem vagy részben korszerűsített intézményekben) jelentkeznek ezen járás esetében is.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az óvodai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Óvodai feladat ellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport**	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek (integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmazottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) **	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) **	Óvodapedagógusok száma *	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
Derecskei járás	17	1 986	75	1 769	22	0	348	178	48	139	148
Derecske	1	360	12	304	25	0	29	3	4	25	31
Esztár	1	75	3	62	18	0	16	3	1	6	6
Hajdúbagos	1	75	3	56	19	0	9	0	1	4	4
Hosszúpályi	2	270	11	228	21	0	88	32	8	18	31
Kismarja	1	50	2	49	25	0	10	9	6	5	3
Kokad	1	25	1	11	11	0	2	9	0	1	1
Konyár	1	77	4	84	21	0	37	1	7	8	5
Létavértes	2	380	14	340	24	0	75	62	11	30	23
Mikepércs	2	305	11	276	25	0	13	16	1	18	14
Monostorpályi	1	120	4	121	28	0	2	1	4	6	9
Pocsaj	2	120	5	119	24	0	61	34	1	9	13
Sáránd	1	75	3	65	22	0	4	5	4	6	5
Tépe	1	54	2	54	27	0	2	3	0	3	3

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A Derecskei járásban minden településen elérhető az óvodai ellátás. Hosszúpályiban az önkormányzati óvoda mellett egy roma nemzetiségi óvoda is működik. A járásban 17 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 75, a férőhelyek száma pedig 1 986 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 1 769 fő, így járási szinten a kihasználtság 89,07 %-os, azonban a járás települései közül egy esetében (Kokad) 44%-os a kihasználtság, míg a további 12 településen 70% feletti a kihasználtság. A járásban működő óvodákba beírt gyermekek száma óvodai csoportonként 11-28 fő között változik. A járás óvodáiba összesen 526 (közel 30 %) hátrányos helyzetű és halmazottan hátrányos helyzetű óvodás jár, de a járás települései között változó arányuk (10 településen 50% alatti, amelyből 6 településen 25% alatti, további 3 településen 50 % fölötti). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 48 fő (2,71%).

Az óvodapedagógusok száma 139 fő, vannak a betöltetlen álláshelyek és GYES-en lévő vagy nyugdíj előtt felmentési idejét töltő óvodapedagógusok miatti hiányból adódóan fokozott az óvodapedagógusok leterheltsége. Szakember hiány miatt több településen is előfordul, hogy a pedagógus hiány pedagógiai asszisztensek bevonásával megoldott, azonban a pedagógiai asszisztensek számos szakmai tevékenységet nem tudnak ellátni, így az óvodapedagógusok leterheltsége tovább nő. Továbbá járás valamennyi településén folyamatosan nő a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézségekkel küzdő, hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, amely szintén egyre nagyobb terhet és többletmunkát ró az óvodapedagógusokra. Továbbá a magas létszámmal működő csoportokból adódóan is nő a leterheltség.

A hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődési lemaradása jellemző, szülei gyermeknevelési kompetenciái hiányosak. Megjelenik a fejlesztő (képesség-, készség- és mozgás, valamint egészségfejlesztés) alkalmak alacsony száma vagy hiánya. A Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat vagy külső szolgáltatásként igénybe vett fejlesztő szakemberek által kerül biztosításra a fejlesztendő gyermekek

ellátása, azonban valamennyi településen hiányként jelentkezik az adott szakemberek biztosítása akár főállásban, akár nagyobb óraszámokban (pl.: logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, pszichológus, gyógytestnevelő, gyógytornász, gyógypedagógiai asszisztens). A fejlesztő szakemberek mellett hiányként jelentkezik a készség- és képességfejlesztő csoportszobai és udvari eszközök hiánya. A 95% és a feletti kihasználtság működő intézmények esetében kapacitásbővítő fejlesztések szükségesek, továbbá részben vagy építése óta felújításon, korszerűsítésen át nem esett feladatellátási helyek fejlesztése is igényként merült fel.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az óvodai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Óvodai feladat ellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport**	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek (integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmozottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) **	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (fogyatékoság szerinti bontást összesítve, kezelve) **	Óvodapedagógusok száma*	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
Hajdúböszörményi j.	15	1681	65	1609	25	48	69	126	60	138	161
Hajdúböszörmény	11	1266	50	1241	25	31	39	104	47	111	136
Hajdúdorog	4	415	15	368	25	17	30	22	13	27	25

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Hajdúböszörményi járás** minden településén elérhető az óvodai ellátás. Mindkét településen az önkormányzati fenntartású óvoda mellett egyházi intézmény is működik, továbbá Hajdúböszörményben Debreceni Egyetem Gyakorló Óvodája működik és a Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium végez gyógypedagógiai óvodai nevelést. A járásban 15 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 65, a férőhelyek száma pedig 1 681 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 1 609 fő, így járási szinten a kihasználtság 95,71 %-os (Hajdúböszörményben 98%, Hajdúdorogon 88,67%). A járásban működő óvodákba beírt gyerekek száma óvodai csoportonként átlagosan 25 fő. A járás óvodáiba összesen 195 (12,11%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás jár. A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 60 fő (3,7%).

A járás óvodáiban 138 óvodapedagógus dolgozik, leterheltségük eltérő főként a magasabb csoportszámmal dolgozó óvodapedagógusoknál jelentkezik a leterheltség. Vannak gyógypedagógiai oktatásban részesülő gyermekek, akiknek teljes körű ellátásuk általában megoldott. pl. a kevert specifikumú gyermekek esetében szükség lenne külön logopédusra, mert a pedagógiai szakszolgálat szakemberei nem láthatnak el gyógypedagógiai feladatokat. A mozgáskorlátozott gyermekek számára szükség lenne szomatopedagógusra. Vannak SNI-s gyermekek, akik ellátását nem minden esetben tudják teljeskörűen biztosítani. A Pedagógiai

Szakszolgálat szakemberei, fejlesztő, logopédus és óvodapszichológus segíti a munkát, de az ő kapacitásuk eléggé korlátozott, nagy szükség lenne óvodapszichológusra és gyógypedagógusokra (logopédus és fejlesztőpedagógus). A szakembereken kívül fejlesztőeszközök és fejlesztő (képesség-, készség és mozgásfejlesztés) alkalmak hiánya és a szükséges infrastrukturális fejlesztések (kapacitásbővítés, fejlesztő helyiségek számának növelése, korábban felújításra nem került feladatellátási helyek fejlesztése, akadálymentesítése) hiánya is problémaként jelentkeznek.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az óvodai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Óvodai feladatellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport**	Gyógypedagógiai oktatásban részülő óvodás gyermek (integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmazottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) **	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (jogvitakésség szerinti bontást összevonva kezelve) **	Óvodapedagógusok száma *	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
Hajdúhadházi j.	6	1140	41	1093	26	0	35	375	23	78	86
Bocskai kert	1	210	7	192	27	0	0	4	5	13	16
Hajdúhadház	4	630	24	648	27	0	29	365	16	45	50
Téglás	1	300	10	253	25	0	6	6	2	20	20

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A Hajdúhadházi járás mindhárom településén elérhető az óvodai ellátás. Hajdúhadházon az önkormányzati fenntartású óvoda mellett egyházi intézmény is működik. A járásban 6 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 41, a férőhelyek száma pedig 1 140 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 1 093 fő, így járási szinten a kihasználtság 95,87 %-os (Bocskai kert 91,42%, Hajdúhadház 102,8%, Téglás 84,3%). A járásban működő óvodákba beírt gyerekek száma óvodai csoportonként átlagosan 26 fő. A járás óvodáiba összesen 410 (közel 40 %) hátrányos helyzetű és halmazottan hátrányos helyzetű óvodás jár, de a járás települései között változó arányuk (Bocskai kert 2,08 %, Tégláson 4,7%, míg Hajdúhadházon 60,8%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 23 fő (2,1%).

A járásban az óvodapedagógusok száma 78 fő, vannak betöltetlen álláshelyek, amelyeket vagy nyugdíjasok visszafoglalkoztatásával vagy pedagógiai asszisztensek alkalmazásával oldanak meg. A járásban magas csoportlétszámmal működő feladatellátási helyeken és Hajdúhadházon a halmazottan hátrányos helyzetű családokból érkező gyermekek magas számából adódóan is jelentős a leterheltségük. Bocskai kert és Hajdúhadházon is a kapacitásbővítő fejlesztések szükségesek abból adódóan, hogy a rendelkezésre álló férőhelyek nem tudják és nem fogják tudni a statisztikai adatok alapján az egyre növekvő gyermeklétszám számára biztosítani az óvodai ellátást. Emellett fejlesztő helyiségek száma sem elegendő a fejlesztendő gyermekek magas számából adódóan. A hajdúhadházi járásban is szükséges további fejlesztő (képesség-,

készség- és mozgásfejlesztés) eszközök és alkalmak biztosítása, valamint itt is jelentős a szakember hiány a fejlesztések területén (pl.: pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus stb.).

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az óvodai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Óvodai feladat ellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport**	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek (integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmozottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) **	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) **	Óvodapedagógusok száma *	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
Hajdúnánási j.	11	1 128	41	1 061	20	0	63	29	34	83	94
Folyás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Görbeháza	1	100	4	104	26	0	0	1	1	9	12
Hajdúnánás	6	648	24	608	25	0	14	17	21	51	57
Polgár	2	330	11	306	28	0	46	11	9	19	20
Tiszagyulaháza	1	25	1	26	26	0	3	0	2	2	5
Újtikos	1	25	1	17	17	0	0	0	1	2	0

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A Hajdúnánási járásban Folyás kivételével minden településen elérhető az óvodai ellátás. A folyási gyermekek óvodai ellátása balmazújvárosi járáshoz tartozó Újszentmargitán történik köznevelési megállapodás keretein belül. Hajdúnánáson a városi mellett egyházi óvoda is működik. A járásban 11 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 41, a férőhelyek száma pedig 1 128 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 1 061 fő, így járási szinten a kihasználtság 94 %-os. A járásban működő óvodákba beírt gyerekek száma óvodai csoportonként 17-28 fő között változik. A járás óvodáiba összesen 92 (közel 9 %) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás jár, de a járás települései között változó arányuk (3 településen (Görbeháza, Hajdúnánás, Újtikos) 5% alatti, Tiszagyulaházán 11,5%, Polgáron 18,6%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 34 fő (3,2 %).

A járás óvodáiban 83 óvodapedagógus dolgozik, vannak betöltetlen álláshelyek. A pedagógus hiánnyal küzdő feladatellátási helyeken a nagy létszámú csoportok esetében jellemző a nagyfokú leterheltség, továbbá abból adódóan, hogy a gyermekek nagyon különböző képességgel, egyéni fejlettségi szinttel érkeznek az óvodába és, hogy évről évre növekszik a különleges bánásmódot igénylő gyermekek létszáma és egyre nagyobb fokú, súlyosabb SNI-s gyermekek érkeznek az intézményekbe (autista, hallássérült, súlyos kevert specifikus gyerekek). Továbbá az egészségkárosodással, allergiával küzdő gyermekekről száma is növekszik (pl.: diabetesz). A fejlesztő szakembereket a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúnánási Tagintézménye biztosítja, de felmerült az igény a szakemberek (pl. pszichológus, gyógytornász,

gyógypedagógus) nagyobb létszámban vagy óraszámában való biztosítására. Infrastrukturális fejlesztések kapacitásbővítés és a még korszerűsítésre nem került feladatellátási helyek esetében indokolt, továbbá fejlesztő (képeség-, készség- és mozgás, valamint egészségfejlesztés) eszközök és alkalmazások hiánya merül fel a szakember hiány mellett.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az óvodai ellátás Folyás kivételével mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Óvodai feladat ellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport**	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek (integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmazottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) **	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva, kezelve) **	Óvodapedagógusok száma*	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
Hajdúszoboszlói j.	17	1 714	67	1 684	26	0	113	73	50	136	152
Ebes	1	225	9	254	28	0	1	3	2	17	23
Hajdúszoboszló	9	851	35	847	25	22	7	27	34	74	57
Hajdúszovát	3	143	6	141	24	0	41	39	7	10	23
Nádudvar	3	370	12	313	26	0	63	3	4	25	26
Nagyhegyes	1	125	5	129	26	0	1	1	3	10	23

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A Hajdúszoboszlói járásban minden településen elérhető az óvodai ellátás. Hajdúszoboszlón a városi mellett egy alapítványi óvoda is működik. A járásban 17 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 67, a férőhelyek száma pedig 1 714 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 1 684 fő, így járási szinten a kihasználtság 98,25 %-os (Nagyhegyesen és Ebesen 100% fölötti, de Hajdúszováton és Hajdúszoboszlón is járási átlag 98,25% feletti, valamint Nádudvaron is 85%-os). A járásban működő óvodákba beírt gyerekek száma óvodai csoportonként 24-36 fő között változik. A járás óvodáiba összesen 186 (közel 11 %) hátrányos helyzetű és halmazottan hátrányos helyzetű óvodás jár, de a járás települései között változó arányuk (3 településen (Ebes, Hajdúszoboszló, Nagyhegyes) 5% alatti, Nádudvaron 21,1%, Hajdúszováton 56,7%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 50 fő (közel 3%).

A járás óvodáiban 136 óvodapedagógus dolgozik, vannak betöltetlen álláshelyek és óvodapedagógus hiány jelentős. A hiányzó pedagógusok helyett vagy nyugdíjasok visszafoglalkoztatásával oldják meg vagy több

esetben pedagógiai asszisztenseket alkalmaznak, amely asszisztensek segítik a munkát, de szakmai feladatok ellátása 2 fő helyett csoportonként 1 óvodapedagógussal megoldott, amely miatt az integráltan fejlesztendő gyermekek növekvő számából és magas csoportlétszámokból adódóan kiemelt terhelést jelent. Hajdúszovátton problémaként jelentkezik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek magas száma és így az alacsony szintű képességeikből és készségeikből adódó többlet figyelem és hátránykompenzációs tevékenységek biztosításának magas aránya az amúgy is létszám hiányos feladatellátási helyeken további nehézségeket okoz. A fejlesztéseket a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúszoboszlói Tagintézménye látja el, azonban igény jelentkezik nagyobb létszám vagy óraszám biztosítására a gyermekek teljeskörű és hatékony ellátásához.

A fejlesztő szakemberek mellett hiányként jelentkezik a készség- és képességfejlesztő csoportszobai és udvari eszközök hiánya, valamint a fejlesztő (képesség-, készség- és mozgás, valamint egészségfejlesztés) alkalmazás alacsony száma vagy hiánya. A 95% és a feletti kihasználtság működő intézmények esetében kapacitásbővítő fejlesztések szükségesek, továbbá részben vagy építése óta felújításon, korszerűsítésen át nem esett feladatellátási helyek fejlesztése is igényként merült fel.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az óvodai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Óvodai feladat ellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport**	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek (integráltan oktatótt sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmozottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) **	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (fogyatékoság szerinti bonitást összevonva kezelve) **	Óvodapedagógusok száma*	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
Nyíradonyi járás	14	1 339	48	1 120	204	0	192	187	24	85	107
Álmosd	1	75	3	65	20	0	23	9	0	5	4
Bagamér	2	139	5	104	23	0	27	51	1	8	10
Fülöp	1	50	2	50	25	0	22	11	2	4	7
Nyírábrány	2	150	6	135	22	0	15	9	2	6	13
Nyíraacsád	1	150	5	141	26	0	30	15	3	11	11
Nyíradony	4	375	12	302	22	0	20	75	6	21	29
Nyírmártonfalva	1	80	3	51	17	0	8	2	1	4	8
Újléta	1	60	2	48	24	0	40	5	4	3	7
Vámospércs	1	260	10	224	25	0	7	10	5	23	18

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A Nyíradonyi járásban minden településén elérhető az óvodai ellátás. Nyíradonyban a városi mellett egy egyházi óvoda is működik, míg Vámospércsen az óvodai ellátást a Hajdúvidéki Református Egyházmegye fenntartásában lévő Vámospércsi Mátyás Király Református Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola,

Óvoda és Mini Bölcsőde látja el A járásban 14 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 48, a férőhelyek száma pedig 1 339 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 1 120 fő, így járási szinten a kihasználtság 83,64 %-os (7 településen 80 % feletti, 2 településen 60 és 75% közötti). A járásban működő óvodákba beírt gyerekek száma óvodai csoportonként 17-26 fő között változik. A járás óvodáiba összesen 379 (33,84 %) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás jár, de a járás települései között változó arányuk (5 településen (Nyírábrány, Nyírmártonfalva, Vámospércs, Nyírcsád, Nyíradony) 35% alatti, Álmosdon 49,23%, Fülöpön 66%, Bagamérban 75%, míg Újlétán 93,7%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 24 fő (2,1%).

Az óvodapedagógusok száma 85 fő, magas a betöltetlen álláshelyek és tartós távolléten lévő óvodapedagógusok száma járási szinten. Problémaként jelentkeznek a szakember hiány, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek magas aránya és szüleikkel való együttes nevelés kialakításának nehézségei (pl.: negatív szülői minta átörökítésének problémái, hiányos a szülők neveléssel, gyermekgondozással kapcsolatos tudása), egyre több a különböző nehézségekkel küzdő gyermek. A Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat tagintézménye, valamint a Református EGYMI foglalkoztatásában álló szakemberek segítik a járási intézmények munkáját (logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus, gyógytestnevelő, alapozó mozgásfejlesztő pedagógus), de újabb szakemberek vagy magasabb óraszámban történő biztosítása indokolt. További hiányként jelentkeznek az infrastrukturális területen a megfelelő számú fejlesztő szoba rendelkezésre állása, ezenkívül részben vagy építése óta felújításon, korszerűsítésen át nem esett feladatellátási helyek korszerűsítésének hiánya. A szakemberek mellett a fejlesztő (képeség-, készség- és mozgás, valamint egészségfejlesztés) eszközök és alkalmak alacsony száma vagy hiánya.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az óvodai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Óvodai feladat ellátási helyek száma (db) *	Óvodai férőhelyek száma (fő) *	Óvodai csoportok száma (db) *	Óvodába beírt gyermekek száma (fő) *	Óvodába beírt gyermekek száma/csoport**	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermek (integráltan oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek nélkül) *	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek (fő) *	Halmozottan hátrányos helyzetű óvodások száma (fő) **	Sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva, kezelve) **	Óvodapedagógusok száma*	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma**
Püspökladányi j.	21	1 521	59	1 288	21	38	124	127	47	96	107
Báránd	1	75	4	74	19	0	3	0	3	6	7
Bihardancsháza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biharnagybajom	2	175	5	104	21	36	25	23	3	6	13
Bihartorda	1	48	2	32	16	2	4	1	3	3	4
Földes	2	150	6	139	23	0	4	0	6	12	9
Kaba	2	175	6	155	26	0	11	8	5	10	9
Nagyrábé	1	75	3	63	21	0	6	2	1	5	9
Püspökladány	7	503	21	451	21	0	12	63	16	37	28
Sáp	1	65	2	37	19	0	0	22	2	2	3
Sárrétudvari	2	120	5	118	24	0	16	6	1	9	10

Szerep	1	70	3	70	23	0	22	0	3	4	10
Tetétlen	1	65	2	45	23	0	21	2	4	2	5

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A Püspökladányi járásban Bihardancsháza kivételével minden településén elérhető az óvodai ellátás. A bihardancsházi gyermekek Nagyrábén veszik igénybe az óvodai ellátást. Püspökladányban a városi mellett egy egyházi óvoda is működik. A járásban 21 feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma 59, a férőhelyek száma pedig 1 521 fő. Az óvodába beírt gyerekek száma 1 288 fő, így járási szinten a kihasználtság 84,68 %-os (7 településen 80 % feletti, 4 településen 50 és 75 % közötti). A járásban működő óvodákba beírt gyerekek száma óvodai csoportonként 16-26 fő között változik. A járás óvodáiba összesen 251 (19,49 %) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás jár, de a járás települései között változó arányuk (7 településen 25% alatti, 2 településen 25-50 % közötti, míg 2 településen (Tetétlen és Sáp) 50 – 60 % közötti). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 47 fő (3,6 %).

A járás óvodáiban 96 óvodapedagógus dolgozik, de vannak betöltetlen álláshelyek, ebből adódóan óvodapedagógus hiány jelentkezik a járási települések többségében.

A fejlesztést igénylő gyermekek ellátásában a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Püspökladányi tagintézményének munkatársai látják el. Egyre több a különleges bánásmódot igénylő SNI-s, BTMN-s vagy hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, akiknek szüksége van a nap folyamán az egyéni és csoportos fejlesztésekre, de ezek ellátása nem tud teljeskörűen megvalósulni megfelelő számú szakember hiányában. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében a szülők általi negatív minta átörökítése, szocializációs hiányok problémaként jelentkeznek a mindennapi óvodai ellátás során. A gyermekek fejlesztéséhez azonban több településen is szükséges lenne további fejlesztő szakemberek biztosítása (pl.: logopédus, pszichológus, gyógytornász, gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens). A szakemberek hiánya mellett a fejlesztő és tornaszobák és eszközök hiánya, valamint a készség és képesség, valamint mozgásfejlesztő és közösségi alkalmak hiánya is megjelenik. A 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, valamint a meglévő épületek részben vagy építése óta nem korszerűsített intézmények esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, amelyek a jogszabályokban előírt akadálymentesítési feladatok megvalósítását is tartalmazzák az egyenlő hozzáférés biztosíthatóságához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az óvodai ellátás Bihardancsháza kivételével mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

3.1.2. Általános iskolai ellátás

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b1) 3-6; b2); b3) 1) i.: a, d; b3) 2; c5); c7) 4; d1) 3, 4, 9, 10; d3) 2) i., ii.)

A járási és települési adatok forrása: KSH 2023; OH 2023/2024. I. és II. félév, KIR adatbázis, települési HEP-ek, valamint a települési adatbekérőkön a települések által megadott információk, az ellátást biztosító szervezetek adatai és az Oktatási és Képzési Munkacsoport tagok által tett kiegészítések és észrevételek.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban*	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban*	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolában**	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban*	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban**	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban**	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban**	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló száma az általános iskolákban**	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) **	Pedagógusok száma*
Balmazújvárosi járás összesen	9	104	2 156	20	122	341	277	444	90	395	94	228
Balmazújváros	4	58	1 282	22	13	86	114	217	52	224	52	138
Egyek	2	17	306	18	0	72	63	6	14	40	17	30
Hortobágy	1	8	124	16	72	25	44	74	8	39	8	17
Tiszacsege	1	13	286	22	11	115	43	143	14	55	14	30
Újszentmargita	1	8	158	20	26	43	13	4	2	37	3	13

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Balmazújvárosi járás** valamennyi településen található általános iskolai feladatellátási hely. Balmazújvároson a tankerületi intézmények mellett egyházi általános iskola működik, míg Egyeken az egyházi fenntartású Szent János Katolikus Bölcsőde, Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola biztosítja az általános iskolai ellátást. A járásban 9 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 104 iskolai osztályban a tanulók száma 2 156 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 122 fő legmagasabb számban a hortobágyi és az újszentmargitai iskolákba. A járás általános iskoláiba összesen 618 (28,6 %) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, de a járás települései között változó arányuk (Hortobágy 0%, Balmazújváros 12%, Újszentmargita 25%, Tiszacsege 30%, Egyek 42%), rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 444 fő (20,6%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 94 fő (4,4 %), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 395 fő (18,3 %), összességében 489 fő, amely a teljes tanulói létszám 23%-a járási szinten, a legmagasabb létszám 38%-os aránnyal Hortobágyon található.

A pedagógusok száma 228 fő, amely létszám a járás településeinek nagyrészen megfelelő és teljes a szakos ellátás is, kivételt képez Hortobágy, ahol jelenleg a matematika-fizikai szakos pedagógus hiánya jelentkezik,

de problémaként azonosítható a pedagógusok magas életkora, amely miatt jelentkezhet a következő években pedagógus hiány és ebből adódóan a szakos ellátottsági probléma is. Képzett pedagógiai asszisztensek számának növelése, továbbá a nyelvi és informatikai infrastrukturális fejlesztések és eszközök biztosítása igényként jelentkezik. A gyógypedagógia ellátás, logopédus, pszichológus, valamint gyógytornász óraszámának vagy létszámának bővítése is jelentkezik a HH és HHH gyermekek közösségbe való beilleszkedése nehézségei, az iskola átmenet - képességek, részképességek nem megfelelő ütemű fejlődése, kommunikációs és szocializációs elmaradások és az egyre növekvő már általános iskolában jelentkező mozgásszervi problémák miatt. A hátrányos helyzetű tanulók és SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent. Az adatok alapján ezeknek a tanulóknak a száma jelentős, így megfelelő ellátásuk és a differenciált oktatás biztosítása kiemelt fontosságú lenne. Emellett az infrastruktúra (pl. fejlesztő helyiségek, udvarok, tornatermek kialakítása vagy modernizálása) és a készség- és képességfejlesztéshez kapcsolódó eszközállomány fejlesztése is igényként fogalmazódott meg, továbbá a jogszabályban megfelelő akadálymentesítéssel nem rendelkező intézmények fejlesztése is indokolt. További problémaként jelentkezik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozóan a szülők negatív mintái, az otthoni tanulási nehézségek okozta lemaradás miatt jellemző az évismétlés, a korai lemorzsolódás, valamint a tankötelezettségi korhatár elérését követően sokan befejezik tanulmányaikat, valamint az önfejlesztő és kommunikációs készségek, valamint pénzügyi tudatosság alacsony szintje is jellemző. Ezenkívül a tehetséggondozás és pályaorientáció területén is jelentős hátránnyal küzdenek a járásban élő HH és HHH gyermekek, így ezen tevékenységek kiegészítése, fejlesztése indokolt és a gyermekek számára sportolási és szünidei programok biztosítására is igény mutatkozik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az általános iskolai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett elérhető szolgáltatás, azonban a gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban *	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban *	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolában **	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban *	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban **	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban **	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban **	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban **	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló száma az általános iskolákban **	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) **	Pedagógusok száma *
Berettyóújfalui j.	33	166	3 078	15	682	589	444	1 012	153	355	153	335
Ártánd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bakonszeg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedő	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Berekböszörmény	1	7	109	16	0	44	26	68	5	18	5	11
Berettyóújfalu	8	58	1 471	25	413	101	71	159	43	95	43	129
Biharkeresztes	4	16	278	17	50	91	12	105	22	25	22	34

Bojt	1	2	25	13	0	10	6	14	6	9	6	3
Csökmő	2	8	150	19	16	20	16	38	13	35	13	17
Darvas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Furta	4	8	105	13	26	27	8	37	8	25	8	18
Gáborján	1	4	52	13	14	19	16	35	3	11	3	4
Hencida	2	7	81	12	1	36	34	70	13	20	13	11
Komádi	4	18	333	19	2	81	142	191	6	50	6	38
Körösszakál	1	8	69	9	33	28	27	54	1	8	1	11
Körösszegapáti	1	7	70	10	42	21	14	35	3	10	3	11
Magyarhomorog	1	7	131	19	85	25	13	63	8	16	8	16
Mezőpeterd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mezősas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nagykerek	1	4	42	11	0	30	1	31	6	6	6	8
Szentpéterszeg	1	4	59	15	0	37	19	54	4	12	4	9
Told	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Újiráz	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Váncsod	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vekerd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zsáka	1	8	103	13	0	19	39	58	12	15	12	15

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Berettyóújfalui járás** 10 településen (Ártánd, Bakonszeg, Bedő, Darvas, Mezőpeterd, Mezősas, Told, Újiráz, Váncsod, Vekerd) nem elérhető helyben, további 15 településen biztosított az általános iskolai ellátás. A feladatellátási hellyel nem rendelkező települések általános iskolai gyermekei az alábbi településekre járnak át:

- ártándi gyermekek Biharkeresztesre,
- a bakonszegi gyermekek Berettyóújfaluba és Furtára,
- a bedői gyermekek Körösszakálba,
- a darvasi gyermekek Csökmőre és Furtára,
- a mezőpeterdi gyermekek Berettyóújfaluba,
- a mezősasi gyermekek Körösszegapátiba,
- a toldi gyermekek Biharkeresztesre,
- az újirázai gyermekek Csökmőre és Vésztőre,
- a váncsodi gyermekek Berettyóújfaluba,
- míg a vekerdői gyermekek Furtára.

A 15 település esetében is a kisebb települések vagy alsó tagozattal rendelkeznek csak vagy biztosított az teljeskörű iskolai ellátás, viszont tagintézményként működnek. A Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskola tagintézményei Bojt, Nagykerek és a derecskei járásban lévő Kismarja települések általános iskolái, a derecskei járásba tartozó esztári Irinyi Károly Általános Iskola tagintézményei Szentpéterszeg, Hencida és Gáborján települések általános iskolái, továbbá Magyarhomorogi Szabó Pál Általános Iskola tagintézménye a Körösszegapáti település általános iskolája. Berettyóújfaluban a tankerületi intézmények mellett egyházi fenntartású általános iskolák is működnek, valamint az egyik berettyóújfalui általános iskolában az Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény telephelyet működtet, ahol sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (beszédfogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - középsúlyos értelmi fogyatékos) folyik. Körösszakálon az általános iskolai ellátást országos nemzetiségi önkormányzati intézmény keretein belül Bihar Román Nemzetiségi Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda biztosítja. A járásban 33 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 166 iskolai osztályban a tanulók száma 3 078 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 682 fő (22%), legmagasabb számban a berettyóújfalui iskolákba érkeznek más településekről. Az általános iskolai ellátás nem minden településen megoldott emiatt több iskolában pedig magas a más településről bejáró általános iskolás gyerekek száma, több település is van, ahol több mint 50%-os. A járás iskoláiba összesen 1 033 (34%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, de a járás települései között változó

arányuk (5 településen 50% alatti, 7 településen 50-75% közötti, 3 településen meghaladja a 75%-ot), rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 1 012 fő (33%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 153 fő (4,9%), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 355 fő (11,5%). A pedagógusok száma 335 fő, leterheltségük magas, több településen jellemző a pedagógus hiány és szakos ellátás hiánya is, továbbá ezen járás esetében is felmerül az pedagógusok magas életkora, amely rövidtávon is szakember hiányt eredményez.

Magas a BTMN-s és SNI gyermekek aránya és növekvő tendenciát mutat, továbbá kihívásként jelentkezik, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók aránya is magas, amely további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának, valamint egyéni vagy csoportos fejlesztő foglalkozások, kisebb létszámú osztályok vagy iskola előkészítő évfolyam indításának és hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igényét mutatják. Továbbá a gyermekek szünidei ellátásának problémája is felmerül, amelyhez további programok, lehetőségek biztosítása jelenthet megoldást. Az infrastruktúra és az épületek állapota helyenként nem megfelelő, feladat ellátási helyek korszerűsítése fejlesztése, kiemelt figyelemmel az akadálymentesítés megvalósítására, ezenbelül is több esetben felmerült, hogy az iskolai udvarok, járdák, épületek állaga és eszközállománya is fejlesztésre szorul azon esetekben, ahol ez az utóbbi években nem valósulhatott meg vagy csak részben biztosította a teljeskörű ellátást. Különböző készség és képességfejlesztő helyek kialakítása (pl.: fejlesztőszoba, tankonyha, gyakorlókert, természettudományos labor vagy technikai labor stb.) is indokolt a készség és képesség fejlesztéshez szükséges eszközök beszerzésével együttesen.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az általános iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, mivel 15 településen nem biztosított és több településen csak alsó tagozat működik. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban*	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban*	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolákban**	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban *	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban**	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban**	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban**	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma az általános iskolákban**	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) **	Pedagógusok száma*
Debreceni járás	50	689	15 509	44	1 524	190	403	808	889	1 439	906	1 538
Debrecen	48	656	14 794	22	1 495	157	242	558	836	1 274	853	1 459
Hajdúsámson	2	33	715	22	29	33	161	250	53	165	53	79

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Debreceni járás** mindkét településén található általános iskolai feladatellátási hely. Debrecenben a tankerületi intézmények mellett egyházi, civil és nonprofit társaságok által fenntartott általános iskolai intézmények is működnek. A Debreceni Tankerületi Központ döntése alapján a 2023/2024 tanévben a Csapókerti Általános Iskola Hajdúsámsoni Tagintézményében az oktatási tevékenység szünetel, a második, harmadik és negyedik osztály tanulói létszáma nem éri el a jogszabályban előírt létszámot. Ennek érdekében, hogy az érintett évfolyamokon tanuló gyerekek változatlanul minőségi oktatásban részesüljenek, a Debreceni Tankerületi Központ lehetőséget kínált a Csapókerti Általános Iskola Debrecenben működő székhelyintézményébe történő bejárásra, amelyhez iskolabuszjáratot biztosít. A járásban 50 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 689 iskolai osztályban a tanulók száma 15 509 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 1 524 fő (Debrecen esetében 10%, Hajdúsámsonban 4%). A szülők gyakran választják általános iskolai oktatás szempontjából is a járási székhelyet. A járás általános iskoláiba összesen 593 (4%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, de a járás települései között változó arányuk (Debrecen 3%, míg Hajdúsámson 27%), rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 808 fő (5%) (Debrecen 4%, Hajdúsámson (35%)). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 906 fő (5,8%), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 1 439 fő (9,3%), összességében 2 345 fő, amely a teljes tanulói létszám 15%-a járási szinten, de eltérő arányuk a két település között Debrecenben 14%, míg Hajdúsámsonban 30%.

A járás általános iskoláiban dolgozó pedagógusok száma összesen 1538 fő, amely létszám alapján a járás két megfelelő és teljes a szakos ellátás is, de vannak intézmények, ahol jelentkezik pedagógus hiány és problémaként azonosítható a pedagógusok átlagosan magas életkora, amely miatt jelentkezhet a következő években pedagógus hiány és ebből adódóan a szakos ellátottsági probléma is. Az intézmények infrastrukturális fejlesztése folyamatosan valósult/valósul meg azonban a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, valamint a meglévő épületek részben vagy építése óta nem korszerűsített intézmények esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, amelyek a jogszabályokban előírt akadálymentesítési feladatok megvalósítását is tartalmazzák az egyenlő hozzáférés biztosíthatóságához.

A hátrányos helyzetű tanulók és SNI-s és BTMN-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan kihívást jelent. A fejlesztéssel érintett gyermekek ellátásában felmerült humán erőforráshiány több iskolapszichológusra, pedagógiai asszisztensre és logopédusra lenne szükség. Továbbá tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészség tudatosságot erősítő tevékenységek segítenék a gyermekek fejlesztését.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az általános iskolai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban*	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban*	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolában**	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban*	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban**	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban**	Integráltan oktató sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban**	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló száma az általános iskolákban**	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) **	Pedagógusok száma*
Derecskei járás	20	161	3 097	17	269	562	501	1 172	173	434	173	326
Derecske	2	30	670	22	40	97	16	112	25	81	25	61
Esztár	2	10	178	18	75	17	37	69	13	19	13	17
Hajdúbagosa	1	6	106	18	0	18	8	45	8	15	8	12
Hosszúpályi	2	22	425	19	5	144	80	224	30	57	30	46
Kismarja	1	8	96	12	11	18	34	52	10	8	10	11
Kokad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Konyár	2	9	162	18	0	19	65	110	6	24	6	16
Létavértes	5	29	588	20	22	112	121	265	31	111	31	69
Mikepércs	1	14	298	21	16	16	20	48	11	37	11	27
Monostorpályi	1	8	137	17	28	7	0	17	6	18	6	16
Pocsaj	1	13	227	17	0	90	106	196	14	32	14	28
Sáránd	1	7	128	18	27	13	11	20	7	20	7	15
Tépe	1	5	82	16	45	11	3	14	12	12	12	8

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Derecskei járásban** Kokad kivételével valamennyi településen található általános iskolai feladatellátási hely. A kokadi gyermekek Létavértesen, valamint a nyíradonyi járáshoz tartozó Álmosdon és Bagamérban veszik igénybe az általános iskolai ellátást. Egyes településeken kizárólag tagintézmények biztosítják az általános iskolai feladatellátást. A Derecskei Bocskai István Általános Iskola tagintézményei Konyár és Tépe települések általános iskolái, az esztári Irinyi Károly Általános Iskola tagintézményei Kismarja település, valamint a berettyóújfalui járáshoz tartozó Szentpéterszeg, Hencida és Gáborján települések általános iskolái, továbbá a Hosszúpályi Irinyi József Általános Iskola tagintézménye Hajdúbagosa település általános iskolája. A járásban 20 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 161 iskolai osztályban a tanulók száma 3 097 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 269 fő (8,7%), legmagasabb számban a tépei, az esztári, a monostorpályi és a sárándi iskolákba. A járás általános iskoláiba összesen 1 063 (34%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, de a járás települései között változó arányuk (2 településen 15% alatti, 4 településen 15-25% közötti, 2 településen 25-50% közötti, 4 településen 50% fölötti), rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 1 172 fő (38%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 173 fő (5,6%), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 434 fő (14%), összességében 607 fő, amely a teljes tanulói létszám 20%-a járási szinten.

A pedagógusok száma 326 fő, amely létszám a járás településeinek nagyrészen megfelelő és teljes a szakos ellátás is, de problémaként azonosítható a pedagógusok magas életkora, amely miatt jelentkezhet a következő években pedagógus hiány és ebből adódóan a szakos ellátottsági probléma is, továbbá a fejlesztendő (SNI, BTMN) és a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek magas számából adódóan további szakemberek és hátránykompenzáló és egyéni vagy csoportos fejlesztő foglalkozások, hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaeorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő,

mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igénye merült fel. Továbbá a felújítással nem érintett vagy részben korszerűsített intézmények fejlesztése, további fejlesztő helyiségek kialakítása, valamint fejlesztéshez szükséges eszközök beszerzése indokolt. Ezenkívül a gyermekek szünidei ellátásának problémája is jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az általános iskolai ellátás Kokad kivételével mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban*	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban*	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolában **	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban *	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban **	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban **	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban **	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban **	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma az általános iskolákban **	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) **	Pedagógusok száma *
Hajdúböszörményi j.	13	134	2772	20	21	96	290	434	256	362	256	308
Hajdúböszörmény	10	100	2 128	21	18	66	214	305	248	296	248	243
Hajdúdorog	3	34	644	19	3	30	76	129	8	66	8	65

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Hajdúböszörményi járás** mindkét településen található általános iskolai feladatellátási hely. Mindkét településen a tankerületi intézmények mellett egyházi fenntartású intézmény is található. A járásban 13 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 134 iskolai osztályban a tanulók száma 2 772 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 21 fő (0,7%). A járás általános iskoláiba összesen 386 (14%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 434 fő (16%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 256 fő (9,2%), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 362 fő (13%), összességében 618 fő, amely a teljes tanulói létszám 22%-a járási szinten.

A pedagógusok száma 308 fő, amely létszám a Hajdúböszörményben megfelelő és teljes a szakos ellátás, azonban Hajdúdorogon jelentkezik szakos ellátásban hiány, továbbá ebben a járásban is jelentkezik az aránylag magas átlagéletkor a pedagógusok esetében, így pedagógus szakember hiány ebben a járásban is releváns problémaként azonosítható. A pedagógiai szakellátást és gyógypedagógiai ellátást a Hajdú-Bihar Vármegyei Szakszolgálat Hajdúböszörményi tagintézménye mellett a Református EGYMI és a Hajdúböszörményi Dr. Molnár István EGYMI biztosítja gyógypedagógusok és utazó gyógypedagógusok biztosításával. Az ellátásban amennyiben növekszik az SNI, BTMN tanulók száma vagy az ellátó szervek esetében szakember hiány lép fel indokoltá válik további fejlesztő eszközök és szakemberek (gyógypedagógus, logopédus, pedagógiai asszisztens, gyógytornász stb.) bevonása, de kiemelten jelenleg további iskolapszichológusok bevonásának szükségessége merült fel, valamint egyéni fejlesztő

foglalkozások tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaeorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igénye is felmerült. Ezenkívül felmerült a felújítással nem érintett vagy részben korszerűsített intézmények fejlesztése, további fejlesztő helyiségek kialakítása, valamint fejlesztéshez szükséges eszközök beszerzése. Továbbá a gyermekek szünidei ellátásának problematikája, amely további programok biztosításával kezelhetővé válna.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az általános iskolai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban*	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban*	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolában**	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban*	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban**	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban**	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban**	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló száma az általános iskolákban**	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve)**	Pedagógusok száma*
Hajdúhadházi j.	9	107	2309	66	216	79	847	1075	100	465	100	224
Bocskaikert	1	16	357	22	96	7	41	62	13	52	13	34
Hajdúhadház	6	64	1330	21	11	41	754	926	76	340	76	133
Téglás	2	27	622	23	109	31	52	87	11	73	11	57

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Hajdúhadházi járás** valamennyi településen található általános iskolai feladatellátási hely. Hajdúhadházon a tankerületi intézmények mellett egyházi fenntartású intézmény is található. A járásban 9 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 107 iskolai osztályban a tanulók száma 2 309 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 216 fő (9,3%), Tégláson és Bocskaikerten magasabb az átjáró gyermekek aránya. A járás általános iskoláiba összesen 926 (40%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, de a járás települései között változó arányuk (Bocskaikert és Téglás 15% alatti, míg Hajdúhadház 60%). A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 1 075 fő (47%), Tégláson és Bocskaikertben 20% alatti, míg Hajdúhadházon 70%-os az arányuk. A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 100 fő (4,3%), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 465 fő (20%), összességében 565 fő, amely a teljes tanulói létszám 24%-a járási szinten.

A járás általános iskoláiban dolgozó pedagógusok száma összesen 224 fő, amely létszám alapján a járásban Hajdúhadházon kívül megfelelő és teljes a szakos ellátás is, Bocskai kertben a GYES-en lévő kollegák pótlása jelent kihívást, míg Hajdúhadházon vannak betöltetlen álláshelyek és problémaként azonosítható a pedagógusok átlagosan magas életkora, amely miatt jelentkezhet a következő években pedagógus hiány és ebből adódóan a szakos ellátottsági probléma is. A pedagógiai szakellátást és gyógypedagógiai ellátást a Hajdú-Bihar Vármegyei Szakszolgálat Hajdúhadházi tagintézménye mellett a Református EGYMI látja el.

Az intézmények infrastrukturális fejlesztése folyamatosan valósult/valósul meg azonban a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, valamint a meglévő épületek részben vagy építése óta nem korszerűsített intézmények esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, amelyek a jogszabályokban előírt akadálymentesítési feladatok megvalósítását is tartalmazzák az egyenlő hozzáférés biztosíthatóságához.

Magas a BTMN-s és SNI gyermekek aránya és növekvő tendenciát mutat, továbbá kiemelten Hajdúhadház esetében jelentkezik, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók aránya is nagyon magas, amely további kézség-, képesség-, mozgásfejlesztő eszközök és szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens, gyógytestnevelő) bevonásának, valamint egyéni fejlesztő foglalkozások, hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igényét mutatják. A fentiek alapján további kiemelt problémát jelent a gyermekek szünidei elhelyezése és ellátása, amely számos család esetében nem megoldott.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az általános iskolai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban*	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban*	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolában**	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban*	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban**	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban**	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban**	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló száma az általános iskolákban**	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) **	Pedagógusok száma*
Hajdúnánási járás	11	92	1957	18	205	197	151	323	105	228	105	194
Folyás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Görbeháza	1	8	175	24	28	3	0	3	10	18	10	16
Hajdúnánás	6	57	1 233	22	46	58	70	124	71	67	71	129
Polgár	2	18	367	21	2	119	77	186	17	116	17	32
Tiszagyulaháza	1	4	76	19	52	11	3	3	5	13	5	7
Újtikos	1	5	106	19	77	6	1	7	2	14	2	10

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Hajdúnánási járásban** Folyás kivételével valamennyi településen található általános iskolai feladatellátási hely. A folyási gyermekek a balmazújvárosi járáshoz tartozó Újszentmargitai Hunyadi Mátyás Általános Iskolába járnak. Hajdúnánáson a tankerületi intézmények mellett egyházi fenntartású intézmény is található, Polgáron pedig egyházi fenntartású az általános iskolai ellátás. Ezenkívül Újtikos-Tiszagyulaháza Általános Iskola esetében Újtikoson az alsó tagozat, míg Tiszagyulaházán a felső tagozat működik. A járásban 11 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 92 iskolai osztályban a tanulók száma 1 957 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 205 fő (10%), Újtikoson és Tiszagyulaházán magasabb az átjáró gyermekek aránya a megosztott alsó és felső tagozatos ellátásból adódóan. A járás általános iskoláiba összesen 348 (18%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, de a járás települései között változó arányuk (4 településen 20% alatti, míg Polgáron 53%). A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 323 fő (17%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 105 fő (5,4%), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 228 fő (11,6%), összességében 333 fő, amely a teljes tanulói létszám 17%-a járási szinten.

A járás általános iskoláiban dolgozó pedagógusok száma összesen 194 fő, amely létszám alapján a járásban megfelelő és teljes a szakos ellátás is, Újtikoson jelentkezik pedagógus hiány jelenleg, de problémaként azonosítható a pedagógusok átlagosan magas életkora, amely miatt jelentkezhet a következő években pedagógus hiány és ebből adódóan a szakos ellátottsági probléma is. A pedagógiai szakellátást és gyógypedagógiai ellátást a Hajdú-Bihar Vármegyei Szakszolgálat Hajdúnánási tagintézménye mellett a Református EGYMI látja el.

Az intézmények infrastrukturális fejlesztése folyamatosan valósult/valósul meg azonban a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, valamint a meglévő épületek részben vagy építése óta nem korszerűsített intézmények esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, amelyek a jogszabályokban előírt akadálymentesítési feladatok megvalósítását is tartalmazzák az egyenlő hozzáférés biztosíthatóságához, valamint tanuszoda hiánya is felmerült Hajdúnánás esetében.

A BTMN-s és SNI gyermekek aránya ebben a járásban is növekvő tendenciát mutat, továbbá kiemelten Polgár esetében jelentkezik, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók aránya is magas, amely további fejlesztő eszközök és szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens, gyógytestnevelő, gyógytornász, stb.) bevonásának, valamint egyéni fejlesztő foglalkozások, hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igényét mutatják. A gyermekek szünidei ellátása is felmerül több település esetében.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az általános iskolai ellátás Folyás kivételével mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban*	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban*	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolában**	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban*	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban**	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban**	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban**	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló száma az általános iskolákban**	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve)**	Pedagógusok száma*
Hajdúszoboszlói j.	11	144	3 267	22	182	292	199	459	214	133	214	327
Ebes	1	16	398	25	32	6	1	17	11	11	11	38
Hajdúszoboszló	5	74	1 786	24	117	84	94	118	168	64	168	183
Hajdúszovát	2	11	206	19	0	73	87	172	12	20	12	20
Nádudvar	2	31	627	20	1	124	13	147	14	29	14	64
Nagyhegyes	1	12	250	21	32	5	4	5	9	9	9	22

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Hajdúszoboszlói járásban** valamennyi településen található általános iskolai feladatellátási hely. Hajdúszoboszlón a tankerületi intézmények mellett egyházi fenntartású intézmény is található, továbbá a Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben 122 fő SNI gyermekek nevelése történik. A járásban 11 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 144 iskolai osztályban a tanulók száma 3 267 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 182 fő (5,6%). A járás általános iskoláiba összesen 491 (15%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, de a járás települései között változó arányuk (3 településen 20% alatti, Nádudvaron 22%, míg Hajdúszováton 78%). A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 459 fő (14%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 214 fő (6,5%), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 133 fő (4%), összességében 347 fő, amely a teljes tanulói létszám 11%-a járási szinten.

A járás általános iskoláiban dolgozó pedagógusok száma összesen 327 fő, amely létszám alapján a járásban megfelelő és teljes a szakos ellátás is, Újtitkoson jelentkezik pedagógus hiány jelenleg, de problémaként azonosítható a pedagógusok átlagosan magas életkora, amely miatt jelentkezhet a következő években pedagógus hiány és ebből adódóan a szakos ellátottsági probléma is. A pedagógiai szakellátást és gyógypedagógiai ellátást a Hajdú-Bihar Vármegyei Szakszolgálat Hajdúszoboszlói tagintézménye mellett az Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény látja el.

Az intézmények infrastrukturális fejlesztése folyamatosan valósult/valósul meg azonban a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések (többek között tantermek, ebédlők, tornatermek fejlesztése), valamint a meglévő épületek részben vagy építése óta nem korszerűsített intézmények esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, amelyek a jogszabályokban előírt akadálymentesítési feladatok megvalósítását is tartalmazzák az egyenlő hozzáférés biztosíthatóságához.

A BTMN-s és SNI gyermekek aránya ebben a járásban is növekvő tendenciát mutat, továbbá kiemelten Hajdúszovát esetében jelentkezik, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók aránya is magas, amely további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens, gyógytestnevelő,

gyógytornász, stb.) bevonásának, valamint egyéni fejlesztő foglalkozások, hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igényét mutatják. Felmerül több település vonatkozásában a fejlesztő (pl.: készség, képesség, mozgás) eszközök hiánya. Emelett problémaként jelentkezik a gyermekek szünidei elhelyezése.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az általános iskolai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban*	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban*	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolában**	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban*	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban***	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban**	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban**	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban**	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló száma az általános iskolákban**	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva a kezelve) **	Pedagógusok száma*
Nyíradonyi járás	15	129	2 345	17	162	397	664	1 189	129	426	129	255
Álmosd	1	8	167	21	14	54	37	91	7	28	7	13
Bagamér	2	15	250	10	14	33	190	222	23	68	23	33
Fülöp	1	8	131	16	0	72	20	103	14	29	14	14
Nyírábrány	1	14	239	17	0	42	32	127	15	53	15	28
Nyíracsád	1	15	325	22	28	78	10	82	19	15	19	30
Nyíradony	4	37	628	17	22	43	270	376	18	143	18	69
Nyírmártonfalva	1	7	104	15	1	11	16	2	8	21	8	14
Újléta	2	7	93	13	0	33	49	84	9	27	9	12
Vámospércs	2	18	408	23	83	31	40	102	16	42	16	42

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Nyíradonyi járásban** valamennyi településen található általános iskolai feladatellátási hely. Nyíradonyban a tankerületi intézmények mellett egyházi fenntartású intézmény is található, Fülöpön, Nyíracsádon és Vámospércsen is egyházi fenntartású intézmények biztosítják az általános iskolai ellátást. A járásban 15 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 129 iskolai osztályban a tanulók száma 2 345 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 162 fő (6,9%). A járás általános iskoláiba összesen 1 061 (45%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, de a járás települései között változó arányuk (6 településen 15-50 % közötti, 2 településen 50-75 % közötti, míg Bagamérban és Újlétán 85% feletti). A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 1 189 fő (51%). A sajátos

nevelési igényű gyermekek száma 129 fő (5,5%), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 426 fő (18%), összességében 555 fő, amely a teljes tanulói létszám 24%-a járási szinten.

A járás általános iskoláiban dolgozó pedagógusok száma összesen 255 fő, amely létszám alapján a járásban megfelelő és teljes a szakos ellátás is, egy-egy betöltetlen álláshely van egyes településeken és helyettesítéssel megoldottak az ellátás, de problémaként azonosítható a pedagógusok átlagosan magas életkora, amely miatt jelentkezhet a következő években pedagógus hiány és ebből adódóan a szakos ellátottsági probléma is. A pedagógiai szakellátást és gyógypedagógiai ellátást a Hajdú-Bihar Vármegyei Szakszolgálat Nyíradonyi tagintézménye mellett a Református EGYMI látja el.

Az intézmények infrastrukturális fejlesztése folyamatosan valósult/valósul meg azonban a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében szükséges kapacitásbővítő fejlesztések, valamint a meglévő épületek részben vagy építése óta nem korszerűsített intézmények esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, amelyek a jogszabályokban előírt akadálymentesítési feladatok megvalósítását is tartalmazzák az egyenlő hozzáférés biztosíthatóságához. Felmerül több település esetében a fejlesztő (pl.: kézség, képesség, mozgás) eszközök hiánya.

Problémaként jelentkezik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozóan a szülők negatív mintái, szocializációs háttér hiánya, az otthoni tanulási nehézségek okozta lemaradás miatt jellemző az évismétlés, esetlegesen a korai lemorzsolódás. A BTMN-s és SNI gyermekek jelenlegi magas aránya és növekvő tendenciája, valamint járási szinten is (Bagamér és Újléta esetében kiemelten) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók aránya is magas, amely további szakemberek (pl: iskolapszichológus, logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens, gyógytestnevelő, gyógytornász, stb.) bevonásának, valamint egyéni fejlesztő foglalkozások, hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaeorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igényét mutatják. Emelett problémaként jelentkezik a gyermekek szünidei elhelyezése is.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az általános iskolai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Általános iskolai feladat ellátási helyek száma (db) *	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban*	Általános iskolai tanulók a nappali oktatásban*	Egy osztályra jutó nappali tagozatos tanulók száma az általános iskolában**	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban*	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	Halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban**	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma az általános iskolákban**	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma az általános iskolákban**	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló száma az általános iskolákban**	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók száma (fogyatékoság szerinti bontást összevonva kezelve) **	Pedagógusok száma*
Püspökladányi járás	25	145	2713	16	156	409	403	776	129	150	129	286
Báránd	1	8	158	20	0	10	1	25	1	6	1	12
Bihardancsháza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biharnagybajom	2	8	166	21	2	48	40	97	7	8	7	15
Bihartorda	1	6	74	12	4	20	1	8	7	10	7	8
Földes	2	13	245	19	28	73	87	172	12	20	12	29
Kaba	2	17	341	20	10	46	22	69	21	18	21	37
Nagyrábé	2	8	150	19	15	25	2	16	7	14	7	19
Püspökladány	8	53	1024	19	30	36	134	119	49	55	49	105
Sáp	1	4	47	12	0	0	46	47	7	1	7	7
Sárrétudvari	3	13	284	22	66	74	27	94	6	8	6	29
Szerep	2	8	133	17	1	48	40	84	7	8	7	12
Tetétlen	1	7	91	13	0	29	3	45	5	2	5	13

*KSH 2023 (KIR közzétételi listák adatai szerint) és települési adatszolgáltatás

**OH 2023/2024. I. félév és települési adatszolgáltatás

A **Püspökladányi járásban** Bihardancsháza kivételével valamennyi településen található általános iskolai feladatellátási hely. A bihardancsházi gyermekek Nagyrábéra járnak át iskolába. Püspökladányban a tankerületi intézmények mellett egyházi fenntartású intézmény is található. A kisebb települések vagy alsó tagozattal rendelkeznek csak vagy biztosított az teljeskörű iskolai ellátás, viszont tagintézményként működnek. A Sári Gusztáv Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola tagintézményei Sáp (csak alsó tagozat működik), Tetétlen és Báránd települések általános iskolái, a Nagyrábéi Móricz Zsigmond Általános Iskola tagintézménye Bihartorda település általános iskolája, ahol szintén csak alsó tagozat működik. A járásban 25 feladatellátási helyen, nappali ellátásban, 145 iskolai osztályban a tanulók száma 2 713 fő. Más településről átjáró gyermekek száma 156 fő (6,9%). A járás általános iskoláiba összesen 812 (30%) hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű iskolás jár, de a járás települései között változó arányuk (8 településen 40% alatti, 3 településen 40-75 % közötti, míg Sápon 98%). A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma 776 fő (29%). A sajátos nevelési igényű gyermekek száma 129 fő (4,7%), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma 150 fő (5,5%), összességében 279 fő, amely a teljes tanulói létszám 10%-a járási szinten.

A járás általános iskoláiban dolgozó pedagógusok száma összesen 286 fő, amely létszám alapján a járásban megfelelő, de nem teljes a szakos ellátás, egyes településeken hiányoznak máshol pedig áttanítással és helyettesítéssel megoldott, de problémaként azonosítható a pedagógusok átlagosan magas életkora, amely miatt jelentkezhet a következő években pedagógus hiány és ebből adódóan a szakos ellátottsági probléma is. A pedagógiai szakellátást és gyógypedagógiai ellátást a Hajdú-Bihar Vármegyei Szakszolgálat

Püspökladányi tagintézménye mellett a Református EGYMI és a hajdúszoboszlói Éltés Mátyás Általános Iskola és Kollégium, EGYMI látja el.

Az intézmények infrastrukturális fejlesztése folyamatosan valósult/valósul meg azonban a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő intézmények esetében szükséges kapacitásbővítő fejlesztések, valamint a meglévő épületek részben vagy építése óta nem korszerűsített intézmények esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, amelyek a jogszabályokban előírt akadálymentesítési feladatok megvalósítását is tartalmazzák az egyenlő hozzáférés biztosíthatóságához.

Problémaként jelentkezik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozóan a szülők negatív mintái, szocializációs háttér hiánya, az otthoni tanulási nehézségek okozta lemaradás miatt jellemző az évismétlés, esetlegesen a korai lemorzsolódás. A BTMN-s és SNI gyermekek jelenlegi magas aránya és növekvő tendenciája, valamint járási szinten is (Bagamér és Újléta esetében kiemelten) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók aránya is magas, amely további szakemberek (pl: iskolapszichológus, logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens, gyógytestnevelő, gyógytornász, stb.) bevonásának, valamint egyéni fejlesztő foglalkozások, hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igényét mutatják. Felmerül több esetben a fejlesztő (pl.: kézség, képesség, mozgás) eszközök hiánya. Emelett problémaként jelentkezik a gyermekek szünidei elhelyezése is.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az általános iskolai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

3.1.3. Középfokú oktatás

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b1) 3-6; b2); b3) 1) i.: a, d; b3) 2; c5); c7) 4; d1) 3, 4, 9, 10)

A járási és települési adatok forrása: KSH 2023; OH 2023/2024. I. és II. félév, KIR adatbázis, települési HEP-ek, valamint a települési adatbekérőkön a települések által megadott információk, az ellátást biztosító szervezetek adatai és az Oktatási és Képzési Munkacsoport tagok által tett kiegészítések és észrevételek. A táblázatok csak azokat a településeket tartalmazzák járásonként, ahol működik középiskola.

Balmazújvárosi járás

A járási települések		gimnázium	szakiskola és készségfejlesztő	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola
Balmazújváros	Feladat ellátási helyek száma (db)	1	0	1	1
	Pedagógusok száma (fő)	33			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	2			
	Tanulók száma (fő)	112	0	105	143

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

	Más településről bejáró középi. tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
		szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Balmazújvárosi járás	102	32					37				
Balmazújváros	102	32					37				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járás	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma				Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma				Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma				
	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Balmazújvárosi járás	16				69				56				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Balmazújváros járásban csak a járásszékhelyen érhető el középfokú oktatási ellátás, a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Veres Péter Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola többfunkciós intézménye. A helyi általános iskolákkal kialakított nagyon jó kapcsolatnak köszönhetően, a nyolcadikosok nagyon nagy százaléka ebben a tagintézményben folytatja tanulmányait. Sajnos a gimnázium elvégzése után kevesen választják az iskola szakképzési ajánlatát. A vármegyeszékhely közelsége jelentős elszívó hatást gyakorol a végzős diákokra. A tanműhelyek jól felszereltek, informatikai park folyamatos fejlesztés alatt van. A tanulók és szülei számára az adott járásszékhelyen történő ellátás elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A középfokú iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések		gimnázium	szakiskola és kézségfejlesztő	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola
Berettyóújfalú	Feladat ellátási helyek száma (db)	2	1	3	1
	Pedagógusok száma (fő)	73			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	7			
	Tanulók száma (fő)	208	15	594	128
Biharkeresztes	Feladat ellátási helyek száma (db)	0	0	0	1
	Pedagógusok száma (fő)	8			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	1			
	Tanulók száma (fő)	-	-	-	59

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

	Más településről bejáró középiskolai tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
		szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola
Berettyóújfalui járás	651	198					129				
Berettyóújfalú	651	198					129				
Biharkeresztes											

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járási	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma				Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma				Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma				
	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola
Berettyóújfalui járás	33				232				32				
Berettyóújfalú	33				232				32				
Biharkeresztes													

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Berettyóújfalui járásban két településen Berettyóújfaluban és Biharkeresztesen működik középfokú oktatás. Berettyóújfalui SZC Bessenyei György Technikum informatikai és szaktantermi felszereltsége nagyon jó, az oktató kollégák nagyon innovatívak és ennek köszönhetően a tanulmányi eredmények is jók. Új szakmák bevezetése elősegíti a tanulók gyors elhelyezkedését a gazdasági szereplőknél. Berettyóújfalui SZC Eötvös József Szakképző Iskola és Szakiskolája iskola diákjainak jelentős százaléka hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű. A szakképző iskola beiskolázási és lemorzsolódás nehézségei jól megfigyelhetők az intézményben. A Berettyóújfalui SZC Arany János Gimnáziuma, Egészségügyi és Közgazdasági Szakgimnáziuma a vármegyében az egyedüli állami fenntartású iskola, ahol egészségügyi ágazatban történik különböző szintű szakképzés. Rendkívül jó kapcsolata van az iskolának a városban működő Gróf Tisza István Kórházzal.

Az intézmény képzési szerkezete évek óta stabil, nagyon jól szolgálja a kistérség szakember utánpótlását. Biharkeresztesen a Berettyóújfalui SZC Bocskai István Szakképző Iskola és Kollégium intézményben kizárólag szakképző iskolai képzés folyik, melyhez az infrastrukturális feltételek adottak. Az intézmény infrastruktúrája nagyon jó. A beiskolázási körzete a bihari települések. A falvak előregedésének hozadéka a középfokú képzési intézmény kihasználtságának a csökkenése. A hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók magas száma miatt fejlesztő szakemberek főként pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus magas óraszámában helyben történő biztosítása indokolt. A tanulók és szüleik számára az adott járásszékhelyen történő ellátás elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében, vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A középfokú iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések		gimnázium	szakiskola és kézségfejlesztő	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola
Debrecen	Feladat ellátási helyek száma (db)	25	3	21	10
	Pedagógusok száma (fő)	1 603			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	-			
	Tanulók száma (fő)	7 728	111	8 646	1 802
Hajdúsámson	Feladat ellátási helyek száma (db)	2	0	0	1
	Pedagógusok száma (fő)	12			

	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	-			
	Tanulók száma (fő)	58	0	0	87

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

	Más településről bejáró középiskolai tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
		szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Debreceni j.	2 521	460					47				
Debrecen	2 515	449					42				
Hajdúsámson	6	11					5				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járás	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma				Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma				Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma				
	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	készségfejlesztő iskola
Debreceni járás	105				146				211				
Debrecen	101				92				209				
Hajdúsámson	4				54				2				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Debreceni járás mindkét településén Debrecenben és Hajdúsámsonban is található középfokú intézmény. Debrecenbe összesen 59 feladat ellátási helyre 18.287 nappali tagozatos tanuló jár. A legtöbb tanuló technikumba és szakgimnáziumba jár és ezekben az intézményekben a legmagasabb a pedagógusok száma is. Hajdúsámsonban összesen 3 feladat ellátási helyen (gimnázium és szakképző iskola) tanulói létszám 145 fő. A legtöbb tanuló szakképző iskolába jár.

Járási szinten a hátrányos helyzetű tanulók száma a technikumokban és szakgimnáziumokban a legtöbb, akik a járásszékhelyen, Debrecenben járnak középfokú intézménybe. A járásban működő középfokú oktatási intézmények a vármegyeszékhely által biztosított széleskörű képzés kínálattal lefedik a teljes középfokú oktatási palettát. A járásban működő intézmények nem mindegyike működik maximális kihasználtsággal. A tanárok száma elegendőnek bizonyul, szakos tárgyak oktatásában jellemző a tanárok leterheltsége, valamint itt is megfigyelhető a pedagógusok átlagéletkorából adódóan a közeljövőben pedagógus hiány felmerülése. A hajdúsámsoni iskolában jóval magasabb a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű diákok aránya, mint a debreceni intézményekben és ez állapítható meg az SNI-s és BTMN-s diákok arányával kapcsolatban is.

Debrecenben több fenntartó működtetésével vannak jelen a különböző középfokú oktatást végző intézmények. A Debreceni Tankerületi Központ által fenntartott köznevelési intézményeken kívül van minisztériumi fenntartású szakképző intézmény, valamint megtalálhatóak a Debreceni Egyetem által fenntartott és működtetett középiskolák, valamint egyházi intézmények is. A különböző fenntartóval működő

oktatási intézményekre vonatkozó információk és adatok alapján eltérő problémákat és hiányokat lehet azonosítani. Az intézményi férőhelyek kihasználtsága az egyetemhez kötődő oktatási intézményekben és a Hajdúdorogi Főegyházmegye fenntartásában működő intézményekben a legmagasabb (maximális). Debreceni Szakképzési Centrum 11 szakképző intézményben látja el a feladatait, ebből 4 többcélú szakképző intézmény: technikumi alapfeladat 6.951 fő, szakképző iskolai alapfeladat 1 378 fő, szakiskolai nevelés-oktatás alapfeladat 49 fő, kollégiumi nevelés-oktatás alapfeladat 723 fő tanulói jogviszony létesült. Az SNI-s diákok aránya az összlétszámhoz viszonyítva, valamint a BTMN-s diákok aránya is a szakképzési centrumban és a Hajdúdorogi Főegyházmegye fenntartásában működő intézményben a legmagasabb. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű diákok aránya, valamint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő diákok aránya a szakképzési centrum intézményeiben a legmagasabb, ahogyan a más településről bejáró diákok aránya (48,4%) is. A más településről bejáró diákok aránya a Hajdúdorogi Főegyházmegye fenntartásában működő intézményben is megközelíti az 50%-ot.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A középfokú iskolai ellátás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések		gimnázium	szakiskola és képzőfejlesztő	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola
Derecske	Feladat ellátási helyek száma (db)	1	0	1	0
	Pedagógusok száma (fő)	29			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	4			
	Tanulók száma (fő)	164	0	128	0

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

	Más településről bejáró középiskolai tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
		szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	képzőfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	képzőfejlesztő iskola
Derecskei járás	146	20					25				
Derecske	146	20					25				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járas	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma

	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Derecskei járás	0				52				15				
Derecske	0				52				15				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Derecskei járásban kizárólag járásszékhely településen biztosított középfokú oktatás az alábbi képzési formákban: gimnázium, technikum. A szaktanári ellátottság megfelelő. Minden pedagógus a munkakörének megfelelő maximális óraszámában dolgozik. Az intézményben nincsenek gyógypedagógiai oktatásban részesülő gyermekek és az intézmény nem vesz fel SNI-s gyermekeket, de vannak beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő és HH és HHH tanulók, így további szakemberek (iskolapszichológus, fejlesztő szakember) bevonása indokolt. A bejáró tanulók távolságtól függően átlagosan 1-1,5 óra alatt érik el lakóhelyüktől az adott ellátásokat.

A tanulók és szülei számára az adott járásszékhelyen történő ellátás elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A középfokú iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések		gimnázium	szakiskola és készségfejlesztő	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola
Hajdúböszörmény	Feladat ellátási helyek száma (db)	1	1	2	2
	Pedagógusok száma (fő)	139			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	-			
	Tanulók száma (fő)	639	30	219	308
Hajdúdorog	Feladat ellátási helyek száma (db)	2	0	1	0
	Pedagógusok száma (fő)	42			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	-			
	Tanulók száma (fő)	119	0	85	0

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

	Más településről bejáró középiskolai tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
		szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Hajdúböszörményi járás	204	56					28				
Hajdúböszörmény	184	56					28				
Hajdúdorog	20	3					-				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járás	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma				Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma				Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma				
	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Hajdúböszörményi	12				15				11				
Hajdúböszörmény	12				15				11				
Hajdúdorog	-				-				-				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A **Hajdúböszörményi járás** mindkét településén elérhető középfokú oktatás. Hajdúböszörményben minden iskolatípus, Hajdúdorogon pedig gimnázium és technikum, szakgimnázium működik. Hajdúböszörményben 6, Hajdúdorogon 3 feladatellátási helyen zajlik középfokú oktatás.

Hajdúböszörményben a következő típusú középfokú oktatási intézmény működik: Mezőgazdaság, élelmiszeripar; Gimnázium; Szociális, építőipar, Turizmus-vendéglátás. Berettyóújfalui SZC Veress Ferenc Szakképző Iskola Hajdúböszörmény három középiskolájának egyike, amelyhez két telephely tartozik. Beiskolázási lehetőségeit az nehezíti, hogy a vármegyeközpont nagyon közel van és még két másik fenntartó által üzemeltetett középfokú intézmény is működik a városban. A képzési kínálat változatosságával tudja az iskola a minimális beiskolázási létszámát megtartani. Az intézmény képzési kínálata rendkívül rugalmas, gyorsan reagál a környezeti változásokra. Az iskola diákjainak nagyon nagy része hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű.

A középiskolában elegendő tanár és szaktanár van, közepes leterheltség jellemző. Vannak gyógypedagógiai oktatásban részesülő gyermekek az iskolákban, megoldott a teljes körű ellátásuk. A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya az egyik középiskolában 80%.

Hajdúdorogon egyházi fenntartásban működik gimnázium, technikum és szakképző iskola. Kihasználatosság tekintetében még vannak szabad férőhelyek. Van elegendő tanár, szaktanár, a törvénynek megfelelő létszámban dolgoznak a pedagógusok. Vannak gyógypedagógiai oktatásban részesülő gyermekek az iskolában, kisebb létszámban és teljes körű ellátásuk megoldott. A középiskolai tanulók többsége hajdúdorogi lakos, a bejárók, illetve kollégiumban lakó tanulók aránya kb. 40% az összlétszámból.

A tanulók és szülei számára nehézséget jelent az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A középfokú iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási település(ek)		gimnázium	szakiskola és képzőfejlesztő	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola
Hajdúhadház	Feladat ellátási helyek száma (db)	0	0	1	1
	Pedagógusok száma (fő)	26			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	2			
	Tanulók száma (fő)	0	0	0	148

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

	Más településről bejáró középiskolai tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
		szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	képzőfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	képzőfejlesztő iskola
Hajdúhadházi járás	3	4					116				
Hajdúhadház	3	4					116				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járas	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma				Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma				Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma				
	gimnázium	technikum, szakgimnázium	képzőfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	képzőfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	képzőfejlesztő iskola
Hajdúhadházi járás	2				115				17				

Hajdúhadház	2	115	17
-------------	---	-----	----

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Berettyóújfalui SZC Szilágyi Dániel Szakképző Iskola Hajdúhadház egyetlen középfokú intézménye. A tanulók nagyon nagy része hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű. Az intézményben szakképzés minden esetben a helyi munkaerő piaci igényeknek megfelelően zajlik. Az iskola környezete, épülete és eszközellátottsága megfelelő, a hatékony oktató-nevelő munkát szolgálják. A vármegyeszékhely rendkívüli közelsége nagy elszívó hatást gyakorol a beiskolázásra. Nincsenek a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő szakemberek a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók magas száma miatt fejlesztő szakemberek főként pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus magas óraszámában helyben történő biztosítása indokolt. A tanulók és szülei számára az adott járásszékhelyen történő ellátás elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében, vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A középfokú iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések					
		gimnázium	szakiskola és kézségfejlesztő	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola
Hajdúnánás	Feladat ellátási helyek száma (db)	1	0	1	1
	Pedagógusok száma (fő)	74			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	10			
	Tanulók száma (fő)	396	0	236	131
Polgár	Feladat ellátási helyek száma (db)	0	0	0	1
	Pedagógusok száma (fő)	11			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	1			
	Tanulók száma (fő)	0	0	0	130

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Más településről bejáró középiskolai tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola

Hajdúnánási járás	217	92	52
Hajdúnánás	166	55	19
Polgár	51	37	33

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járás	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma				Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma				Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma				
	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Hajdúnánási járás	41				108				40				
Hajdúnánás	27				54				25				
Polgár	14				54				15				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Hajdúnánási járás két településén Hajdúnánáson 5, Polgáron 2 feladat ellátási helyen valósul meg középfokú oktatás. Hajdúnánáson 6 és 4 évfolyamos gimnázium működik, ahol maximális kihasználtság jellemző, valamint technikum és szakképző iskola is biztosít középfokú oktatási ellátást. Hajdúnánáson összesen 715 fő nappali tanuló jár középfokú intézménybe és az összes intézménybe jár hátrányos helyzetű tanuló, legnagyobb arányban a szakképző iskolába járnak (3,8 %). Berettyóújfalui SZC Csiha Győző Technikum és Szakképző Iskola esetében a beiskolázottságra hatással volt, hogy korábban a szakképesítés más intézményegyüttes részeként működött majd 2015-ben szétválasztás után alakult ki a jelenlegi intézményi forma. Az iskola informatikai és szaktantermi felszereltsége nagyon jó, az oktató kollégák nagyon innovatívak és ennek köszönhetően a tanulmányi eredmények is jók. A tanműhelyi felszereltség jó, új gépészeti és autószerelő műhelyeket adtak át az utóbbi időben.

A polgári Berettyóújfalui SZC József Attila Szakképző Iskola esetében nagy kihívást jelent a beiskolázás területén Tiszaújváros, mint elszívó hatást gyakorló ipari város a szomszéd vármegyében. A beiskolázási körzete ritkán lakott kis településekből tevődik össze. A tanulók nagyszázaléka hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű. Szakos ellátottságban jelentkezik hiányok, amelyet humán erőforrás bevonás biztosítással lehetne megoldani. Mindkét településen megjelenik a megfelelő létszámú vagy óraszámú segítő szakemberek főként iskolapszichológus és mentálhigiénés szakember hiánya. A tanulók és szüleik számára az adott járásszékhelyen történő ellátás elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A középfokú iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések		gimnázium	szakiskola és kézségfejlesztő	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola
Hajdúszoboszló	Feladat ellátási helyek száma (db)	2	0	2	1
	Pedagógusok száma (fő)	88			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	8			
	Tanulók száma (fő)	532	0	293	230
Nádudvar	Feladat ellátási helyek száma (db)	0	0	1	0
	Pedagógusok száma (fő)	10			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	6			
	Tanulók száma (fő)	0	0	87	0

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

	Más településről bejáró középiskolai tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
		szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola
Hajdúszoboszlói járás	347	41					48				
Hajdúszoboszló	262	36					42				
Nádudvar	85	4					6				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járas	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma				Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma				Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma				
	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	kézségfejlesztő iskola
Hajdúszoboszlói járás	39				66				15				
Hajdúszoboszló	13				62				6				
Nádudvar	26				4				9				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A Hajdúszoboszlói járásban két településen Nádudvaron és Hajdúszoboszlón elérhető középkorú oktatás, legtöbb feladat ellátási hellyel Hajdúszoboszlóban. A hajdúszoboszlói Berettyóújfalui SZC Közgazdasági Technikumban szakmai vizsgára készítik fel közgazdasági, informatika és turizmus-vendéglátás ágazatban. Nagy hangsúlyt fektetnek a munkaerőpiacon is felhasználható tudás megszerzésére. Ennek érdekében szoros együttműködésben vannak az IT Service az, NI informatika cégekkel, amelyek támogatásával a legkorszerűbb technikai eszközök (CISCO) megismerésére van lehetősége a diákoknak. A több évtizedes tapasztalatok szerint az intézmény jó színvonalú munkát végez, melyet az országos átlagnál jóval magasabb kompetenciamérési, érettségi és jelentkezési eredmények támasztanak alá.

Berettyóújfalui SZC Bocskai István Szakképző Iskola a humánerőforrás és eszközellátottság a képzések tekintetében jó, ezt támasztja alá a szakmai versenyeken elért sok jó eredmény. Az intézménynek jelentős szerepe van a térség gasztronómiai szakembereinek utánpótlásában.

A járás középiskoláiban a tanulói létszámhoz viszonyítva viszonylag alacsony a hátrányos helyzetű diákok aránya. Hajdúszoboszlón a hátrányos helyzetű tanulók száma és aránya a szakképző iskolában a legmagasabb.

Nádudvaron állami fenntartású, a Berettyóújfalui Tankerületi Központ által fenntartott szaggimnázium működik, egy feladatellátási helyen, alacsony a hátrányos helyzetű diákok aránya, viszont magas a sajátos nevelési igényű tanulók száma az intézményben.

A tanulók és szüleik számára az adott járásszékhelyen történő ellátás elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A középfokú iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási település(ek)		gimnázium	szakiskola és készségfejlesztő	technikum, szaggimnázium	szakképző iskola
Nyíradony	Feladat ellátási helyek száma (db)	1	0	1	1
	Pedagógusok száma (fő)	17			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	3			
	Tanulók száma (fő)	67	0	75	10

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Más településről bejövő középiskolai tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szaggimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szaggimnázium	készségfejlesztő iskola

Nyíradonyi járás	56	18	33
Nyíradony	56	18	33

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járás	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma				Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma				Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma				
	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Nyíradonyi járás	1				53				1				
Nyíradony	1				53				1				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A **Nyíradonyi járásban** a járásszékhelyen, Nyíradonyban található középfokú intézmény a Baptista Általános Iskola, Középfokú Iskola és Kollégium, amely 3 feladatellátási helyen működik. Az intézmény kihasználtsága nem teljes, a szakos ellátottság megfelelő, azonban a digitális eszközök elavultak.

A tanulók és szüleik számára az adott járásszékhelyen történő ellátás elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A középfokú iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási település(ek)		gimnázium	szakiskola és készségfejlesztő	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola
Püspökladány	Feladat ellátási helyek száma (db)	1	0	1	1
	Pedagógusok száma (fő)	29			
	Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók létszáma (fő)	2			
	Tanulók száma (fő)	43	0	128	150

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

	Más településről bejáró középiskolai tanulók a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű tanulók száma					Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma				
		szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Püspökladányi járás	203	75					51				
Püspökladány	203	75					51				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Járás	Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók száma				Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma				Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma				
	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola	szakképző iskola	szakképző iskola	szakiskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	készségfejlesztő iskola
Püspökladányi járás	26				82				12				
Püspökladány	26				82				12				

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A **Püspökladányi járásban** a járásszékhelyen, Püspökladányban van középfokú oktatási intézmény, 4 feladatellátási hellyel. Berettyóújfalu SZC Karacs Ferenc Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája Püspökladány település, valamint a sárréti térség középfokú oktatását fedi le széleskörű képzési kínálatával a járás egyetlen középfokú oktatási intézményként. A gimnáziumi, technikai és szakképző iskolai képzések mind megtalálhatók itt, melyhez az intézmény eszközellátottsága és a több telephelyen folyó oktatás minden feltételt biztosít. A képzési szerkezet kialakítása jól illeszkedik a térség igényeihez. A tanműhelyek és a szaktantermek nagyon jól felszereltek és az előző évben egy autószerelő tanműhelyet is átadtak. A legtöbb tanuló a szakképző iskolába jár és itt a legmagasabb a hátrányos helyzetű hallgatók aránya 9,6% is, ezt követi a gimnáziumi, a technikai, illetve szakgimnáziumi létszám.

A tanulók és szüleik számára az adott járásszékhelyen történő ellátás elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében, vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A középfokú iskolai ellátás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

3.1.4. További köznevelési feladatok

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b1) 3,4; c5); c7) 4,5)

A járási és települési adatok forrása: a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat honlapja (<https://hbmpsz.edu.hu/hbmpsz/>), OH és KIR adatbázis, települési HEP-ek, valamint a települési adatbekerőkön a települések által megadott információk, az ellátást biztosító szervezetek adatai és az Oktatási és Képzési Munkacsoport tagok által tett kiegészítések és észrevételek.

Gyógypedagógiai ellátás

Hajdú-Bihar vármegyében az integráltan oktató, sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók ellátásáról a vármegyében működő három tankerületi központ által fenntartott **Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények** (EGYMI-k) szakemberei gondoskodnak az állami intézmények esetében:

- Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
- Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvoda, Általános Iskola és Kollégium
- Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
- Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium. Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény.

Négy EGYMI az értelmileg sérült, autista, mozgássérült, beszéd fogyatékos tanulókat, egy EGYMI hallássérült gyermekeket lát el. Valamint a látássérült tanulókat a Hajdú-Bihar Vármegyei Általános Iskola, Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Kollégium fogadja, mely intézmény a képzési palettát komplexen tudja biztosítani látássérült tanulóik részére. Ép értelmű, autista tanulók ellátását a Debreceni Kinizsi Pál Általános Iskola autista tagozata végzi. Egyházi intézmények esetében a fenntartó köteles megszervezni az ellátást. Az óvodákban integráltan lévő SNI gyermekekről az óvoda fenntartójának kell gondoskodnia.

A tankerületek fenntartásában működő EGYMI-k mindegyike működtet utazó gyógypedagógiai intézményegységet. Az **utazó gyógypedagógusok** minden tanév elején tájékoztatják az integráló intézményeket a munka szervezéséről, a biztosítandó órakeret törvényi háttéréről, mely az évente megkötött együttműködési megállapodásban is szerepel. Az integráló intézmények célja az iskolájukba járó SNI tanulók fejlesztésének teljeskörű megszervezése. Ehhez a területükön levő EGYMI-hez kell fordulniuk, amelyek utazó szolgáltatás keretében látják el az integrált SNI fejlesztést. Az EGYMI-k feladatköre az SNI tanulók fejlesztése; a szakszolgálat a BTMN-s (beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő) gyermekek ellátásáról gondoskodik. Az Nkt. (2011. évi CXCV törvény a köznevelésről) rendelkezik arról, hogy „A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.” Az Nkt. óvodák esetében nem határozza meg a fejlesztési órakeretet, kivéve a mozgás, beszéd és hallássérült gyermekek esetében, ahol heti 11 óra komplex fejlesztést ír elő, mely nemcsak a gyógypedagógus feladata. Az ellátás megszervezésekor figyelembe kell venni a tanuló gyermek évfolyamát: alsós tanulónak az órakeret egészét, azaz heti 3 órát; felső tagozatos 5-6. évfolyamon 50%-át 1,5 órát; felső tagozatos 7-8. évfolyamon 50%-át 2 órát; középfokú intézmények esetében 25%-ot, azaz 1 órát kell biztosítani utazó gyógypedagógiai ellátásban, mely lehet egyéni vagy csoportos fejlesztés. Szakmailag, a fejlesztés hatékonysága érdekében a kis létszámú csoportok működtetését preferálják. Az utazó gyógypedagógus alapfeladata, hogy a többségi iskolák pedagógusait segítse a sikeres integráció megvalósulásában. Erre óriási az igény, folyamatosan várják, kéri a szakmai támogatást, a gyakorlati és módszertani tanácsokat szakemberektől. A törvény alapján a fogadó intézménynek is van feladata az ellátásban: a rehabilitációs órakeretből a nem gyógypedagógus által ellátott fennmaradó időt tehetséggondozásra, felzárkóztatásra fordítható: szakkör, versenyre felkészítés, korrepetálás, továbbtanulásra felkészítés, sportolás, művészeti foglalkozás stb. Számos esetben azonban ezzel kevesebb vannak tisztában a többségi iskolák.

Rugalmas tanulási utak – (Hídprogramok – Doppantó program és Műhelyiskolák):

Tankötelezettség általános iskolában, középfokú iskolában, Köznevelési és Szakképzési Hídprogram keretében, valamint fejlesztő nevelés-oktatásban teljesíthető. A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a 16. életévét betölti. Ennek megfelelően az általános iskolát befejező 16 éven aluli (14-15 éves), tanköteles tanuló köteles valamelyik középfokú iskolában vagy a Híd-programok keretében továbbtanulni. Az elmúlt években 2-3000 fő vett részt országosan a Hídprogramok nappali képzésén. A 2013-ban indult Hídprogramok célja a lemorzsolódás csökkentése, a lemorzsolódott tanulók visszavezetése a képzésbe volt. Köznevelési Híd-programba azokat a tanköteles korú tanulókat küldik az általános iskolák, akiknek van alapfokú végzettségük, de középfokú intézménybe nem vették fel őket. Az egyéves képzés során a továbbtanuláshoz szükséges hiányzó alapismereteket, kompetenciákat pótolták.

A Szakképzési Híd-programba azok a tanulók kerültek, akik legfeljebb hat általános iskolai évfolyamot végeztek el sikeresen annak a tanévnek a végéig, amelyben betöltik a 15. életévüket. Rajtuk kívül részt vehettek olyan, már nem tanköteles fiatalok is, akik a képzésbe való belépés időpontjakor legfeljebb 23 évesek. A Szakképzési HÍD-program két évfolyamos volt. A tankötelezettség definiálása során olyan szabályozásra volt szükség, amelynek középpontjában nem az életkor van, hanem az a cél áll, hogy általános iskolai végzettséget és szakmai képzettséget szerezzenek a fiatalok. A műhelyiskola a Szakképzési, valamint a Köznevelési Hídprogramot váltja fel. Kiemelt célja, hogy a Hídprogramhoz képest lényegesen nagyobb arányban szerezzenek szakmai képesítést a résztvevők.

Ennek érdekében azok, akik általános iskolai tanulmányaikat a 16. életévük betöltéséig nem tudják sikeresen befejezni, alapkompentencia-fejlesztő képzésben vehetnek részt a szakképző iskolák bázisán működő Dobbantó programban. Ezt követően választhatnak a térségben elérhető Műhelyiskolák által kínált részsakmák elsajátítására irányuló képzésekből. A Dobbantó program, a tizenhatodik életévét betöltött és alapfokú végzettséggel nem rendelkezők számára a szakképző iskolai képzés bázisán alapkompentencia-fejlesztést biztosító program. Az iskolai rendszerű oktatásban lemaradó, vagy a rendszerből már korábban kisodródott fiatalok és felnőttek a Dobbantó program sikeres elvégzését követően Műhelyiskolába léphetnek tovább és alapfokú végzettséget szerezhetnek.

A Műhelyiskolában azok a személyek tudnak részsakmát szerezni, akik vagy alapfokú végzettséggel nem rendelkeznek és a szakképző iskola Dobbantó programját elvégezték, vagy kizárólag alapfokú végzettséggel rendelkeznek és a 16. életévüket betöltötték, de nem tudnak a klasszikus iskolai környezetben tanulni, esetleg lemorzsolódnának a szakképzésből. A műhelyiskolában a szakma tanulása a gyakorlati képzés helyszínén, tanműhelyben vagy munkahelyi körülmények között történik.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobbantó program (Hídprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Balmazújváros	-	-	X	-	-	X	X	X	-	-
Egyek	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Hortobágy	-	-	X	X	-	-	X	X	-	-
Tiszacsege	-	-	X	-	-	-	X	X	-	-
Újszentmargita	-	-	X	-	-	-	X	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A járásban alapfokú művészetoktatás valamennyi településen, a kollégiumi ellátás Hortobágyon biztosított. Balmazújvárosban működik a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Balmazújvárosi

Tagintézménye, mely 5 település (Balmazújváros, Egyek, Hortobágy, Tiszacsege, Újszentmargita) köznevelési intézményeit látja el. Szakszolgálati feladatok: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, konduktív pedagógiai ellátás, gyógytestnevelés, iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás, a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása, továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás. Tiszacsegén pedig a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Balmazújvárosi Tagintézményének telephelye működik.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobantó program (Hídprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Ártánd		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Bakonszeg		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Bedő		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Berekböszörmény		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Berettyóújfalú		X	X	X	-	X	X	X	X	-
Biharkeresztes		-	X	-	-	X	X	X	-	-
Bojt		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Csökmő		-	X	-	-	-	-	X	-	-
Darvas		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Furta		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Gáborján		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Hencida		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Komádi		-	X	-	-	-	-	X	-	-
Körösszakál		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Körösszegapáti		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Magyarhomorog		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Mezőpeterd		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Mezősas		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Nagykereki		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Szentpéterszeg		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Told		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Újiráz		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Váncsod		-	-	-	-	-	-	X	-	-
Vekerd		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zsáka		-	X	-	-	-	X	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Kizárólag a járás székhelyen Berettyóújfaluban biztosított a kollégium ellátás. A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézménye a járás 25 településének nevelési-oktatási intézményeit látja el. A szakemberek az ellátások egy részét az intézményekbe kiutazva, az intézményi helyszíneken nyújtják, más szakfeladatokat a Berettyóújfalui tagintézményben és a Biharkeresztesi telephelyen. Elérhető szolgáltatások: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, konduktív pedagógiai ellátás, gyógytestnevelés, iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek gondozása. A szakemberek az ellátások egy részét az intézményekbe kiutazva, az intézményi helyszíneken nyújtják, más szakfeladatokat a Berettyóújfalui tagintézményben és a Biharkeresztesi telephelyen.

A járás egyes településein igény mutatkozik további alapfokú művészetoktatás biztosítására, továbbá a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek magas számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái nem mindenki számára egyenlő hozzáféréssel, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobantó program (Hidprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Debrecen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hajdúsámson	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A vármegyeszékhelyen minden további köznevelési feladathoz sorolt szolgáltatás elérhető. Kollégium ellátás Debrecenben 9 kollégiumban biztosított, amelyek között a tankerületi mellett egyházi fenntartású intézmények is működnek. Alapfokú művészetoktatás mindkét településen, viszont tovább köznevelési feladatok Hajdúsámsonban helyben nem biztosítottak. Ezen szolgáltatásokat a hajdúsámsoniak a vármegyeszékhelyen tudják igénybe venni, amely többlet-terhet ró a fogyatékkal élő gyermekekre és szüleikre, valamint a mélyszegénységben élő és/vagy roma családokra.

A pedagógiai szakszolgáltatást és utazó, gyógypedagógiai, utazó konduktori hálózatot a Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium, Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvoda, Általános Iskola és Kollégium, valamint a Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény és Pedagógiai Szakszolgálat utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatot működtetett.

A Debreceni Tankerületi Központ 2022. évi október 1-jei statisztikai adatai szerint, általános iskolai oktatásban 11 316 fő, alapfokú művészetoktatásban 2703 fő, készségfejlesztő iskolai oktatásban 55 fő, fejlesztő nevelés-oktatásban 84 fő, utazó gyógypedagógusi hálózat által biztosított ellátásban 384 részesült.

A Boldogasszony Iskolánővérek fenntartásában működik a Svetits Katolikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium Debrecenben, mely a következő köznevelési feladatokat látja el: óvodai nevelés,

általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, 6 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, kollégiumi ellátás.

A Tiszántúli Református Egyházkerület fenntartásában működik a Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma és Diákotthona, mely a következő köznevelési feladatokat látja el: 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, kollégiumi ellátás.

A Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye fenntartásában működik a Szent József Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium Debrecenben, mely a következő köznevelési feladatokat látja el: óvodai nevelés, általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, 6 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, 8 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, kollégiumi ellátás.

A Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában működik a Kós Károly Művészeti Szakgimnázium, Technikum és Kollégium Debrecenben, mely a következő köznevelési feladatokat látja el: szakgimnáziumi nevelés-oktatás (9-12. évfolyam, 2020.09.01-től kifutó rendszerben), szakgimnáziumi nevelés-oktatás (kizárólag szakképzési évfolyamok, 2020.09.01-től kifutó rendszerben), kollégiumi ellátás, technikum (9-13. évfolyam), szakgimnáziumi nevelés-oktatás (köznevelési törvény szerinti, 4+1 évfolyamos képzés).

A Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában működik a Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium, mely a következő köznevelési feladatokat látja el: általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás, fejlesztő nevelés-oktatás, kollégiumi ellátás, utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése.

A Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában működik a Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvoda, Általános Iskola és Kollégium Debrecenben, mely a következő köznevelési feladatokat látja el: óvodai nevelés, általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), kollégiumi ellátás, utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése.

A Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség fenntartásában működik a Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség Immanuel Otthona, Általános Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája és Készségfejlesztő Iskolája Debrecenben, mely a következő köznevelési feladatokat látja el: általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás, fejlesztő nevelés-oktatás.

A Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában működnek a Gulyás Pál Kollégium és a Debreceni Deák Ferenc Tehetségfejlesztő Középiskolai Szakkollégium Debrecenben, amelyek a következő köznevelési feladatokat látják el: kollégiumi ellátás.

A Konstruktív Életvezetés Iskolája Alapítvány fenntartásában működik a Suliszerviz Pedagógiai Intézet Debrecenben, mely a következő köznevelési feladatokat látja el: pedagógiai értékelés, szaktanácsadás, tantárgygondozás, pedagógiai tájékoztatás, tanügy-igazgatási szolgáltatás, pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése, tanuló-tájékoztató, tanácsadó szolgálat, tanulmányi, sport-és tehetséggondozó versenyek szervezése, összehangolása, lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók támogatásához kapcsolódó korai jelző-és pedagógiai támogató rendszer működtetésének segítése

A Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában működik a Hajdú-Bihar Vármegyei Általános Iskola, Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Kollégium, mely a következő köznevelési feladatokat látja el: általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), 4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, kollégiumi ellátás, technikum (kizárólag szakmai képzés), szakgimnáziumi nevelés-oktatás (köznevelési törvény szerinti, kizárólag szakképzés).

A Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában működik a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye, mely Debrecen és Hajdúsámson nevelési-oktatási intézményeit látja el. A szakemberek az ellátások egy részét az intézményekbe kiutazva, az intézményi helyszíneken nyújtják, más szakfeladatokat a Debreceni Tagintézményben, az Ibolya utcai és a Jerikó utcai telephelyeken. A következő köznevelési feladatokat látja el: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, konduktív pedagógiai ellátás, gyógytestnevelés, iskolapszichológiai ellátás, óvodapszichológiai ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek gondozása. A korai fejlesztés 7 helyszínen biztosított.

Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottsága a vármegye 82 településének nevelési-oktatási intézményeit látja el. A szakemberek az ellátások egy részét az

intézményekbe kiutazva, az intézményi helyszíneken nyújtják, más szakfeladatokat pedig Debrecenben. A következő köznevelési feladatokat látja el: szakértői bizottsági tevékenység, továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái a vármegye székhelyen mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás, a járás másik településen nem teljeskörűen. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobantó program (Hídprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Derecske	-	-	X	X	-	-	X	X	X	-
Esztár	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Hajdúbagos	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Hosszúpályi	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Kismarja	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Kokad	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Konyár	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Létavértes	-	-	X	-	-	-	X	X	-	-
Mikepércs	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Monostorpályi	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Pocsaj	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Sáránd	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Tépe	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Kizárólag a járás székhelyen Derecskén biztosított a kollégium ellátás. A járás településein elérhető szolgáltatások egy részét jellemzően az általános iskolák, valamint a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Derecskei Tagintézménye és az Éltes Mátyás Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény utazó gyógypedagógusa biztosít a településen élők számára.

A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Derecskei Tagintézmény illetékessége kiterjed a járás területén lévő települések gyermekeire, tanulóira, a gyermekek szüleire és a köznevelési intézményekre.

A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Derecskei Tagintézménye Derecskén kívül Esztár, Pocsaj, Kismarja, Tépe, Konyár, Mikepércs, Sáránd, Hajdúbagos, Hosszúpályi, Létavértes és Kokad oktatási-nevelési intézményeit látja el. A szakemberek az ellátások egy részét az intézményekbe kiutazva, az intézményi helyszíneken nyújtják, más szakfeladatokat a Létavértesi Tagintézményben. A következő köznevelési feladatokat látja el: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, konduktív pedagógiai ellátás, gyógytestnevelés, iskolapszichológiai ellátás, óvodapszichológiai ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek gondozása.

A járás egyes településein igény mutatkozik további alapfokú művészetoktatás biztosítására, továbbá a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek magas számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának

növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobantó program (Hídprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Hajdúböszörmény	X	X	X	X	-	X	X	X	X	-
Hajdúdorog	-	-	X	X	-	-	X	-	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A járáshoz tartozó két településen a felsorolt további köznevelési feladatok jelentős része biztosított, vagy a településen működő iskolák, vagy a vármegyeszékhelyen elérhető szakszolgálat közreműködésével. Kollégiumi ellátás, alapfokú művészetoktatás és pedagógiai szakszolgáltatás a járás mindkét településén elérhető. **A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúböszörményi Tagintézménye** Hajdúböszörményen kívül Hajdúdorog köznevelési intézményeit látja el. A szakemberek az ellátások egy részét az intézményekbe kiutazva, az intézményi helyszíneken nyújtják, más szakfeladatokat a hajdúböszörményi tagintézményben. Elérhető szolgáltatások: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, konduktív pedagógiai ellátás, gyógytestnevelés, iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek gondozása.

A járás egyes településein igény mutatkozik további alapfokú művészetoktatás biztosítására, továbbá hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek magas számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobantó program (Hídprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Bocskai kert	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Hajdúhadház	-	-	X	-	-	X	X	-	-	-
Téglás	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A járás településein kevés elérhető szolgáltatás van a további köznevelési feladatok közül, az alapfokú művészetoktatás mindhárom településen, viszont a kollégiumi ellátás egyik településen sem. **Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúhadházi Tagintézménye ellátásait a járás mindhárom települése számára biztosítja:** szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek gondozása. A járás településein, több helyen is szükség lenne különböző fejlesztéseket nyújtó szakemberekre, Hajdúhadházon a kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás igénye merült fel.

A járás

településein igény mutatkozik további alapfokú művészetoktatás biztosítására, továbbá a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek magas számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái nem mindenki számára egyenlő hozzáféréssel, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobantó program (Hídprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Folyás	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Görbeháza	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Hajdúnánás	-	-	X	X	-	X	X	X	X	-
Polgár	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Tiszgyulaháza	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Újtikos	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Kollégiumi ellátás kizárólag a járásszékhelyen Hajdúnánáson biztosított. A folyásiak számára további köznevelési feladatok nem biztosítottak, abból adódóan, hogy nincsenek működő köznevelési intézmények, a gyermekek más településeken veszik igénybe a szolgáltatásokat. **A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúnánási Tagintézménye** Hajdúnánáson kívül Polgár, Görbeháza, Újtikos és Tiszagyulaháza oktatási-nevelési intézményeit látja el. A szakemberek az ellátások nagy részét az intézményekbe kiutazva, az intézményi helyszíneken nyújtják. Elérhető szolgáltatások: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek gondozása.

A járás településein a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek magas számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái nem mindenki számára egyenlő hozzáféréssel, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobantó program (Hídprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Ebes	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Hajdúszoboszló	-	X	X	X	-	X	X	X	-	-
Hajdúszovát	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Nádudvar	-	-	X	X	-	X	-	X	-	-
Nagyhegyes	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

Kollégiumi ellátás Hajdúszoboszlón és Nádudvaron érhető el. A gyógypedagógiai ellátás, valamint az alapfokú művészetoktatás valamennyi járási településen biztosított. A Berettyóújfalvai Tankerületi Központ a hajdúszoboszlói Éltés Mátyás Általános Iskola és Kollégium Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben a következő szolgáltatásokat biztosítja: általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), **fejlesztő nevelés-oktatás, kollégiumi ellátás, utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése.** A településen a Szép Ernő Kollégiumban is elérhető a **kollégiumi ellátás.** **A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúszoboszlói Tagintézménye** Hajdúszoboszlón kívül Nagyhegyes, Nádudvar, Ebes, Hajdúszovát oktatási-nevelési intézményeit látja el. A szakemberek az ellátások egy részét az intézményekbe kiutazva, az intézményi helyszíneken nyújtják, más szakfeladatokat a hajdúszoboszlói és a nádudvari telephelyeken. Elérhető szolgáltatások: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, konduktív pedagógiai ellátás, gyógytestnevelés, iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek gondozása.

A járás településein a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek magas számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy

óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobantó program (Hídprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Álmosd	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Bagamér	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Fülöp	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Nyírábrány	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Nyíracsád	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Nyíradony	-	-	X	X	-	-	X	X	-	-
Nyírmártonfalva	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Újléta	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Vámospércs	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A kollégiumi ellátás a járásszékhelyen biztosított, alapfokú művészetoktatás viszont valamennyi járási településen. **A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíradonyi Tagintézményének ellátási körzete:** Álmosd, Fülöp, Nyíradony, Nyíradony – Aradványpuszta, Vámospércs, Nyírábrány, Bagamér, Újléta, Nyíracsád, Nyírmártonfalva. Elérhető szolgáltatások: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek gondozása. Egyes településeken a Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium által biztosítottak az utazó gyógypedagógiai ellátások.

A járás településein a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek magas számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás	Fejlesztő nevelés-oktatás	Alapfokú művészetoktatás	Kollégiumi ellátás	Kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	Műhelyiskolák, Dobantó program (Hídprogramok)	Pedagógiai szakszolgáltatás	Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat	Pedagógiai-szakmai szolgáltatás	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
Báránd	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Bihardancsháza	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Biharnagybajom	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Bihartorda	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Földes	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Kaba	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Nagyrábé	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Püspökladány	-	-	X	X	-	X	X	X	-	-
Sáp	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Sárrétudvari	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-
Szerep	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Tetétlen	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-

Települési és szakmai adatszolgáltatás alapján

A kollégiumi ellátás a járásszékhelyen biztosított. **A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Püspökladányi Tagintézménye által ellátott** települések: Püspökladány, Sárrétudvari, Biharnagybajom, Nagyrábé, Bihardancsháza, Bihartorda, Sáp, Kaba, Báránd, Tetétlen, Földes, Szerep. Ellátott feladatok: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, iskolapszichológiai, óvodapszichológiai koordinátor ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozását végzi.

A járás településein a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek magas számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A további köznevelési feladatok ellátása fent részletezett formái nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

3.1.5. Felnőttoktatás

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.2.2. A) a1) 9

A járási és települési adatok forrása: www.dari.oktatas.hu, OH és KIR adatbázis, települési HEP-ek, valamint a települési adatbekérőkön a települések által megadott információk, az ellátást biztosító szervezetek adatai és az Oktatási és Képzési Munkacsoport tagok által tett kiegészítések és észrevételek. A táblázatok csak azokat a településeket tartalmazzák járásonként, ahol működik felnőttoktatás.

Balmazújvárosi járás

A járási település(ek)	általános iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközépiskola)	szakiskola
Balmazújváros	-	X	-	X	-

A rendelkezésre álló adatok alapján az állapítható meg, hogy a Balmazújvárosi járásban csak egy településen a járásszékhelyen van jelenleg felnőttoktatás. Jelenleg 34 fő szakképző iskolába, 11 fő érettségi felkészítőre jár.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A felnőttoktatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási település(ek)	általános iskola (fő)	Gimnázium (fő)	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközépiskola)	szakiskola
Berettyóújfalu	X	X	-	-	-

A rendelkezésre álló adatok alapján az állapítható meg, hogy a Berettyóújfalui járásban csak Berettyóújfaluban van jelenleg felnőttoktatás, ahol általános iskolai és gimnáziumi képzésben tudnak részt venni a felnőttek. A járásban élők a Berettyóújfalui mellett sok esetben a vármegyeszékhelyen elérhető felnőttoktatást veszik igénybe, vagy a déli részen fekvő települések más vármegye településén elérhető ellátást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A felnőttoktatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	általános iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközépiskola)	szakiskola
----------------------	------------------	-----------	-----------------------------	---------------------------------------	------------

Debrecen	-	X	X	X	-
Hajdúsámson	-	X	-	-	-

A rendelkezésre álló információk alapján megállapítható, hogy a Debreceni járás mindkét településén elérhető a felnőttoktatás. A Debreceni Szakképzési Centrum valamennyi szakképző intézménye ellát felnőttoktatási/felnőttképzési feladatot. Felnőttképzési jogviszonyban szervezett szakmai oktatásban részt vevők száma: 3794 fő. A Szent László Görögkatolikus Gimnázium és Technikumban 143 tanuló van jelenleg technikai felnőttképzési jogviszonyban.

2024 májusában a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztálya és a Debreceni Szakképzési Centrum (DSZC) koordinációjában, valamint a Berettyóújfalvai Szakképzési Centrum (BSZC) közreműködésével elindult „A szakképzési centrumok által szervezett munkaerőpiaci képzések pilot programja”. A program célja a potenciális munkaerő-tartalékot jelentő munkanélküliek, a dolgozni szándékozó, de munkát aktívan nem kereső, vagy a rendelkezésre állás kritériumát nem teljesítő inaktív munkaerőpiaci szempontból releváns szakmához, szakképesítéshez juttatása, alap- és munkaerőpiaci kompetenciáinak fejlesztése, foglalkoztathatóságuk előmozdítása. Hajdú-Bihar vármegyében a program 1. körében 57 képzési csoportban, 18 helyszínen 643 fő szerezhethet szakmát, részs szakmát, szakképesítést vagy vehet részt hatósági jellegű képzésben. A bevontak létszáma 2024. év végéig tervezetten eléri az 1.000 főt. Hajdúsámsonban pedig szerződéses esti gimnázium működik 50 fővel.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A felnőttoktatás mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	általános iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközepiskola)	szakiskola
Derecske	-	-	-	-	-
Létavértes	X	X	-	-	-
Mikepércs	-	X	-	-	-

A Derecskei járás fenti három településén van felnőttoktatás. Létavértesen és Mikepércsen gimnáziumi oktatást szerveznek. A Debreceni Szakképzési Centrum indított dajka képzést a városban, mely ingyen elérhető az érdeklődők részére. A középiskolában nincs felnőttoktatás, de a lehetősége adott.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A felnőttoktatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	általános iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközépiskola)	szakiskola
Hajdúböszörmény	-	-	X	X	-
Hajdúdorog	-	X	-	X	-

Hajdúböszörményben az Északi AszC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégiumban van biztosítva felnőttoktatás. Egy évben 400 fő részesül felnőttképzésben oktatásban.

Hajdúdorogon pedig a felnőttoktatás esti munkarendben, gimnáziumi szinten folyik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A felnőttoktatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	általános iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközépiskola)	szakiskola
Hajdúhadház	-	X	-	-	-
Téglás	-	X	-	-	-

Hajdúhadházon településen biztosított a felnőttoktatás, jelenleg 170 fő vesz benne részt. Tégláson pedig gimnáziumi felnőttoktatást lehet igénybe venni.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A felnőttoktatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	általános iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközépiskola)	szakiskola
Hajdúnánás	-	-	X	X	-
Polgár	-	-	-	X	-

Hajdúnánáson biztosított a felnőttoktatás, amelynek keretein belül a szakképzésben 2 év alatt szakmajegyzékes szakma tanulható ingyenesen. Technikumi évfolyam: 26 fő (Kereskedelmi és web áruházi technikus), szakképző iskolai szakmákban: 121 fő (hegesztő, gépjármű mechatronikus, gépi- és CNC forgácsoló, szigetelő, villanszerelő, kereskedő, szociális ápoló és gondozó).

Polgáron pedig a Berettyóújfalui Szakképzési Centrum fenntartásában működik a középfokú iskola, mely a felnőttoktatás területén is jelen van, a helyi középiskola a Berettyóújfalui SZC József Attila Szakképző Iskola folyamatosan megszervezi a felnőttoktatást.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A felnőttoktatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	általános iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközépiskola)	szakiskola
Hajdúszoboszló	-	-	X	-	-
Ebes	-	X	-	-	-
Nádudvar	-	-	X	-	-

A Hajdúszoboszlói járásban két településen, Ebesen és Nádudvarban van lehetősége az ott élőknek felnőttoktatásban részt venni. Ebesen gimnáziumi, Nádudvaron technikum, szakgimnáziumi képzésbe tudnak bekapcsolódni. Hajdúszoboszlón a Berettyóújfalui SZC Közgazdasági Technikum a felnőttek oktatásában jelentős feladatot lát el a közgazdasági szakemberek képzése-továbbképzése terén.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A felnőttoktatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	általános iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközépiskola)	szakiskola
Nyírábrány	-	X	-	-	-
Vámospércs	-	X	-	-	-

A Nyíradonyi járásban két településen, Nyírábrányban és Vámospércsen van felnőttoktatás, mindkét helyen gimnáziumi oktatást szerveznek.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A felnőttoktatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási település(ek)	általános iskola	gimnázium	technikum, szakgimnázium	szakképző iskola (szakközépiskola)	szakiskola
Püspökladány	-	X	-	-	-

Püspökladányban felnőttoktatás keretében gimnáziumi oktatást szerveznek.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A felnőttoktatás nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Felnőttképzés

A szakképzési centrumok széles körben biztosítanak felnőttképzési lehetőséget intézményeikben. Emellett a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztály Közfoglalkoztatási Osztály által ellátott tevékenységek is nagyban segítik a munkaerőpiaci elhelyezkedési lehetőségeket.

2024. májusában munkaerőpiaci kereslethez kapcsolódó pilot programot hirdettek, amelyben a résztvevők először Hajdú-Bihar Vármegyében, a Berettyóújfalvai és a Debreceni Szakképzési Centrumok szervezésében szerezhetnek szakmát, szakképesítést, részsakmát vagy hatósági képzést. Hajdú-Bihar Vármegyében a

program keretében 57 képzési csoportban, 18 helyszínen 643 fő szerezhethet szakmát, részs szakmát, szakképesítést vagy vehet részt hatósági képzésben. A képzések időtartama szakképesítések és részs szakmák esetén 2-3 hónap, szakmák esetén 11-12 hónap. A képzések több ütemben indulnak és legkésőbb 2025 júniusában zárulnak.

Továbbá futnak Európai uniós és hazai finanszírozású programok a vármegye területén, melyek többek közt a hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatásának javítását is célozzák:

Elérhetőek támogatások hátrányos és súlyosan hátrányos álláskeresőket támogató foglalkoztatásához:

- Egész évben elérhető a hazai forrásból finanszírozott súlyosan hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatását elősegítő támogatás.
- Európai Uniós forrásból – GINOP Plusz-3.1.1, GINOP Plusz-4.1.1, TOP_Plusz-3.1.1 – pedig különböző konstrukciókban szinte egész évben elérhető valamilyen foglalkoztatást elősegítő bértámogatás.

Ezen programok esetében a képzés ideje alatt, munkaerőpiaci alkalmazkodás támogatása keretében nyújtható álláskeresőket ösztönző juttatás az alábbiak alapján:

A 100/2021. (II. 27.) kormányrendelet hatályba lépésével – 2021. március 1. – kikerült a képzésszervezés a kormányhivatalok hatásköréből. Az új rendszerben a Kormányhivataloknak arra van lehetőségük, hogy Európai Uniós vagy hazai forrásból támogassák azokat a képzésben résztvevő regisztrált álláskeresőket, akik a képzés idejére „Munkaerőpiaci alkalmazkodás támogatása keretében nyújtható álláskeresőket ösztönző juttatásra” nyújtanak be kérelmet. A szakképzetlen vagy elavult szakképzettséggel rendelkező regisztrált álláskeresőknél így lehetőségük van munkaerőpiaci szempontból versenyképes végzettséget szerezni.

- A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal **2024. évben európai uniós forrásból nagyszámúan 1000 fő – főként hátrányos helyzetű regisztrált álláskeresőket – támogat képzés alatti álláskeresőket ösztönző juttatással.** A 2024. évben Hajdú-Bihar vármegyében támogatható képzések az alábbiak: állatorvos, állatorvosi asszisztens, betegkísérő, csőhálózat-szerelő, elektronikai gyártósori műszerész, élelmiszer-eladó, élelmiszeripari gyártáselőkészítő, gipszkartonszerelő, gyalogkísérő targonca-kezelő, gyorséttermi eladó, higiénés intézményi takarító, hűtő-klíma és hőszivattyú berendezés szerelő, logisztikus, mezőgazdasági erő-és munkagépkészítő, munkaerő-gazdálkodási és társadalombiztosítási ügyintéző, raktáros, segédgondozó, sütő-és cukrászipari szakember, szakácssegéd, számítógépes adatrögzítő, személy-és vagyonőr, tejipari szakmunkás, tisztítás-technológiai szakmunkás, traktoralapú univerzális földmunkagép-kezelői képzés, vezetőüléssel targonca-kezelő, burkoló, cukrász, festő-mázoló-tapétázó, finommechanikai műszerész, kereskedelmi értékesítő, kisgyermekgondozó-, nevelő, kőműves, rendezési őr, szakács, szárítógép-kezelő, szociális gondozó-és ápoló képzés elérhető.

1. GINOP PLUSZ-3.1.1-23-2024-00001 - A munkaerő-kínálat bővítése és fejlesztése projekt:

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz keretében 2023. december 1. és 2027. augusztus 31. között megvalósuló GINOP_Plusz-3.1.1-23 munkaerőpiaci program célja, hogy segítse a 30-64 év közötti álláskeresőket, szolgáltatást kérő vagy átmeneti védelem alatt álló személyek munkához, illetve piacképes tudáshoz jutását.

A program célcsoportjai:

- nem hátrányos helyzetűek,
- hátrányos helyzetűek.

A program és bértámogatás szempontjából is hátrányos helyzetűek:

- tartósan (legalább 12 hónapja, folyamatosan) álláskeresőket,
- 50 éven felülieket (bértámogatás esetén 54 éven felülieket),

- alacsony iskolázottságú személyek (legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők (ISCED 1-2), azaz nincsen befejezett középfokú iskolai végzettségük),
- vidéki területen (Uniós definíció alapján ritkán lakott – DEGURBA 3 – térségben) élők,
- 12 évnél fiatalabb kisgyermeket nevelő szülők,
- közfoglalkoztatásból a versenyszférába visszavezethetők (azok a közfoglalkoztatásból való kilépésre felkészített, a közfoglalkoztatásból 30 napnál nem régebben kilépett, nyilvántartott álláskereső, akik az esetükben nyújtható támogatásokkal a versenyszférába visszavezethetők - akik 30 napnál régebben léptek ki a közfoglalkoztatásból, más jellemzőjük mentén vonhatók be a jelen munkaerőpiaci programba),
- romák (akik belépéskori nyilatkozatuk alapján romának vallják magukat),
- megváltozott munkaképességű személyek (és a fogyatékkal élő személyek – jogszabály alapján megváltozott munkaképességű vagy fogyatékkal élő személynek vannak minősítve),
- ápolási díjban részesülők (akik ápolási díjban részesülnek, vagy részesültek az elmúlt (tehát a programba vonás napját megelőző) 3 hónapban legalább egy napig).

A hátrányos helyzetű álláskereső és inaktív azonosítása, elérése, felkutatása hangsúlyos feladat a projektben, amely releváns szervezetekkel (pl.: civil, szociális, egyházi, egészségügyi szervezetek, oktatási intézmények, önkormányzatok) együttműködve valósul meg. Eddig a következő 4 szervezettel kötött együttműködési megállapodást a kormányhivatal:

- Baptista Tevékeny Szeretet Misszió,
- Derecskei Szociális, Család- és Gyermekjóléti Központ,
- Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány,
- EU-Roma Országos Egyesület.

2. GINOP Plusz-4.1.1-23-2023-0001 Ifjúsági Garancia Plusz projekt

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz keretében 2027. augusztus 31-ig megvalósuló GINOP_Plusz-4.1.1-23-2023-0001 Ifjúsági Garancia Plusz kiemelt pillér projekt segíti a 15-29 év közötti, nem tanuló, nem dolgozó (NEET) fiatalok munkához, munkatapasztalathoz vagy piacképes tudáshoz jutását. Cél, hogy a fiatalok minél rövidebb időt töltsenek munkanélküliségben, inaktivitásban vagy tanulás nélkül, illetve személyre szabott segítséget kapjanak a munkaerőpiaci helyzetük javításához.

A program célcsoportjai:

- nem hátrányos helyzetűek,
- hátrányos helyzetűek.

A program és bértámogatás szempontjából is hátrányos helyzetűek:

- tartósan (legalább 12 hónapja, folyamatosan) álláskereső,
- 18 éven aluliak,
- alacsony iskolázottságú személyek (legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők (ISCED 1-2), azaz nincsen befejezett középfokú iskolai végzettségük),
- vidéki területen (Uniós definíció alapján ritkán lakott – DEGURBA 3 – térségben) élők,
- 12 évnél fiatalabb kisgyermeket nevelő szülők,
- pályakezdő álláskereső,
- romák (akik belépéskori nyilatkozatuk alapján romának vallják magukat),
- megváltozott munkaképességű személyek (és a fogyatékkal élő személyek – jogszabály alapján megváltozott munkaképességű vagy fogyatékkal élő személynek vannak minősítve),
- ápolási díjban részesülők (akik ápolási díjban részesülnek, vagy részesültek az elmúlt (tehát a programba vonás napját megelőző) 3 hónapban legalább egy napig).

Az inaktív fiatalok azonosítása, elérése, felkutatása hangsúlyos feladat a projektben, amely releváns szervezetekkel (pl.: ifjúságsegítők, civil, szociális, egyházi, egészségügyi szervezetek, képző intézmények)

együttműködve valósul meg. Eddig a következő 4 szervezettel kötött együttműködési megállapodást a kormányhivatal:

- Baptista Tevékeny Szeretet Misszió,
- Derecskei Szociális, Család- és Gyermekjóléti Központ,
- Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány,
- EU-Roma Országos Egyesület.

3. TOP PLUSZ-3.1.1-21-HB1-2022-00001 azonosító számú Hajdú-Bihar megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés

A 2022. április 1. és 2027. október 31. között megvalósuló TOP_PLUSZ-3.1.1-21-HB1-2022-00001 azonosító számú Hajdú-Bihar megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés elnevezésű projekt a 2017-ben létrehozott foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés eredményeire épít. A projekt keretében megvalósuló munkaerőpiaci program célja a munkaerő kereslet és kínálat vármegyei szintű összehangolása, az adott térségben munkát vállalni szándékozó, hátrányos helyzetű álláskereső személyek és inaktív foglalkoztathatóságának javítása, nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedésének támogatása.

A 2024-2026 közötti időszakra a – 2023. október 27. napján, GFM által jóváhagyott – vármegyei célcsoportok:

1. Legalább középfokú iskolai végzettséggel rendelkező, több mint 6 hónapja regisztrált álláskereső: Azok a 30 év feletti legalább középfokú iskolai végzettséggel (ISCED 3-8. besorolás) rendelkezők, akik több mint hat hónapja regisztrált álláskereső.

2. Ingázást vállaló, alacsony iskolai végzettségű álláskereső: Azok a 30 év feletti alacsony iskolai végzettségű személyek, akik egyaránt megfelelnek a vidéki területen élők (DEGURBA 3) fogalmának és a 105/2015. (IV.23.) Korm. rend alapján a kedvezményezett települések jegyzékében felsoroltaknak is, továbbá a foglalkoztatás érdekében vállalják, hogy a lakó/tartózkodási helytől eltérő munkavégzési helyen vállalnak munkát (mobilitási hajlandóságot mutatnak).

3. Inaktív (kötelező elem a projektben, a korábbiakhoz hasonlóan megmarad): Azok a 30 év feletti személyek, akik a programba való bevonás előtt nem dolgoztak, illetve nem volt rendszeres jövedelmet biztosító munkájuk, és nem is kerestek munkát, vagy kerestek, de nem tudtak volna munkába állni. (Ide tartoznak a passzív munkanélküliek, valamint a gazdaságilag nem aktívak, kivéve a nappali tagozatos tanulói, hallgatói jogviszonnyal rendelkezők és az öregségi nyugdíjasok).

- A jellemzően kompetenciadecifittel küzdő hátrányos/súlyosan hátrányos helyzetű álláskeresőnek pedig hazai forrásból – ez további 120 főt jelent – nyújt álláskeresőt ösztönző juttatást Dobbantó program + műhelyiskola vagy műhelyiskola + szakmai oktatásban részvétel esetén.

1. Alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkezők számára: DOBBANTÓ PROGRAM + MŰHELYISKOLAI SZAKMAI OKTATÁS:

2024. évre a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal 55 fő programbavonását tervezi ezen program esetében.

Oktatás intézményes formája: Dobbantó program + műhelyiskolai oktatás (felnőttképzési jogviszonyban szervezett szakmai oktatás)

Program célja: A dobbantó program célja az általános iskolát be nem fejezők hiányzó alapkompenciáinak fejlesztése, valamint a műhelyiskolába történő belépés megalapozása. A műhelyiskola a dobbantó programot elvégző képzésben résztvevők számára részzakma megszerzésének lehetőségét kínálja.

A tanulási-tanítási folyamat jellemzői:

A dobbantó program hangsúlyos eleme a mentorálás és projektoktatás, a képzésben résztvevőt kizárólag a szövegesen minősítik és döntenek az előrehaladásáról. A diákokra fordítandó nagyobb figyelem, az egyéni fejlődés biztosítása érdekében az oktatók alacsonyabb csoportlétszámokkal (8–12 fő) dolgoznak. Egy-egy tanulócsoporthal stabil oktatói csapat, az ún. Dobbantó Team (DT) működik együtt. A fejlesztő munka során nem a szakrendszerű oktatáson van a hangsúly, hanem a szakképzés előkészítésén, azaz az alapkompenciák fejlesztésén és a személyiség fejlődésén. A DT tagjai egyben a diákok segítő párijai. A team heti

rendszerességgel ül össze, az egyes diákokkal kapcsolatos teendők, események megbeszélése érdekében, a megbeszélések esetenként meghívott szakemberekkel is kibővíülhetnek, pl. pszichológus, szociális munkás, bűnmegelőzési tanácsadó. A dobbantó program a tanulás-tanítás tartalmát tekintve „műveltségterületekbe sorolt modulok” köré szerveződik az alábbiak szerint:

- alapkészségek (kiemelten: számolás, szövegértés),
- idegen nyelv,
- transzverzális készségek (kritikus gondolkodás, vállalkozói és kezdeményezőképeség, problémamegoldás, együttműködés képesség),
- digitális írástudás,
- az életpálya-építéssel összefüggő készségek fejlesztése,
- a tanulás tanulása, az élethosszig tartó tanulás megalapozása.

A műhelyiskola tanulási tartalmainak meghatározásában kiemelt szerepe van a gyakorlati tudásátadásnak, valamint a várható, előre jelzett munkaerőpiaci kompetenciáknak. A képzésben résztvevők mester és tanítvány viszonyrendszerben sajátíthatják el a választott részszakmát. A szakoktató – mint a képzésben résztvevő mestere – 3–5 diákkal foglalkozik. A műhelyiskolában értékelés, minősítés nem alkalmazható.

Megszerezhető végzettség/szakképzettség: Az Szt. 15. § (1) alapján a részszakma megszerzéséről kiállított szakmai bizonyítvány államilag elismert alapfokú végzettséget és szakképesítést tanúsít és legalább egy munkakör betöltésére képesít.

Javasolt óraszám, intenzitás: Dobbantó program: heti 20, de legfeljebb 30 óra (360–540 óra); Műhelyiskola: heti 20, de legfeljebb 30 óra (360–540 óra), Időtartam: 6–9 hónap.

2. Kizárólag alapfokú végzettséggel, ugyanakkor alap- és munkaerőpiaci kompetenciadeficittel rendelkezők számára: MŰHELYISKOLAI SZAKMAI OKTATÁS:

2024. évre a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal 65 fő programbavonását tervezi ezen program esetében.

Oktatás intézményes formája: Műhelyiskolai oktatás (felnőttképzési jogviszonyban szervezett szakmai oktatás)

Program célja: A műhelyiskola a képzésben résztvevők számára részszakma megszerzésének lehetőségét kínálja.

A tanulási-tanítási folyamat jellemzői: A műhelyiskola tanulási tartalmainak meghatározásában kiemelt szerepe van a gyakorlati tudásátadásnak, valamint a várható, előre jelzett munkaerőpiaci kompetenciáknak. A képzésben résztvevők mester és tanítvány viszonyrendszerben sajátíthatják el a választott részszakmát. A szakoktató – mint a képzésben résztvevő mestere – 3–5 diákkal foglalkozik. A műhelyiskolában értékelés, minősítés nem alkalmazható.

Megszerezhető végzettség/szakképzettség: Az Szt. 15. § (1) alapján a részszakma megszerzéséről kiállított szakmai bizonyítvány szakképesítést tanúsít és legalább egy munkakör betöltésére képesít.

Javasolt óraszám, intenzitás: Heti 20, de legfeljebb 30 óra (360–540 óra); Időtartam: 3–4,5 hónap

Ezenkívül pedig fontos szerep jut a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások biztosításának is:

Az Állami Foglalkoztatási Szerv regisztrációjában lévő ügyfelek sok esetben nincsenek tisztában a munkaerőpiac jelenlegi elvárásaival, a térség foglalkoztatási lehetőségeivel, vagy a számukra legszükségesebb önfejlesztési lépésekkel, ezért segítségre van szükségük az elsődleges munkaerőpiacra történő kilépéshez. A foglalkoztatási szolgáltatásokkal lehetőség van személyre szabottan, az adott ügyfél egyedi igényeire figyelemmel segítséget nyújtani.

Regisztrált álláskereső, valamint szolgáltatást kérők számára elérhető foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások az alábbiak Hajdú-Bihar vármegye illetékességi területén:

Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások nyújthatósága az egyes uniós projekteken

Szolgáltatás megnevezése	Szolgáltatás rövid ismertetése	Formája	TOP_ Plusz- 3.1.1	GINOP_ Plusz- 4.1.1	GINOP_ Plusz- 3.1.1

Munkaerőpiaci információnyújtás	A térség munkaerőpiaci helyzetéről, a munkaerő-kereslet és - kínálat helyi jellemzőiről, foglalkoztatási lehetőségekről, a térségben elérhető képzésekről, a foglalkoztatást elősegítő támogatásokról és szolgáltatásokról szóló információnyújtás.	egyéni/ csoportos	X	X	X
Szociális információnyújtás	A személyes gondoskodást nyújtó szociális alap - és szakellátásokról, szolgáltatásokról, a szolgáltatások tartalmáról, elérhetőségükről, a hozzájutás feltételeiről szóló, valamint életviteli problémák kezeléséhez kapcsolódó információnyújtás.	egyéni/ csoportos	X	X	X
Álláskeresési tanácsadás	Feltárássra és megerősítésre kerülnek a szolgáltatást kérő álláskeresési eredményességét biztosító készségei és kommunikációs tényezői. Célja, hogy az álláskeresők elsajátítsák az álláskereséshez szükséges legfontosabb ismereteket, amelyek alkalmazásával önállóan, hatékonyan tudnak állást keresni és minél rövidebb idő alatt megtalálni és megszerezni a számukra megfelelő munkalehetőséget.	egyéni	X	X	X
Pályaválasztási tanácsadás	Pályaválasztás előtt állóknak (szakmával nem rendelkezők) nyújtott egyéni tanácsadás, amelynek keretében az egyéni képességek, készségek és érdeklődés feltárása után, arra alapozva történik meg a pályakép meghatározása és a pályatervezés. A tanácsadás elemei: a pályaismeret bővítése, az önismeret fejlesztése, a pályakép kialakítása, és ezekre építve a pálya és karriertervezés.	egyéni	X	X	X
Pályamódosítási tanácsadás	Pályamódosítás előtt állóknak (szakmával már rendelkezők) segítséget nyújtson az egyéni kompetenciáikhoz, életpálya-elképzeléseikhez illeszkedő pályadöntés meghozatalában, valamint a pályadöntésnek megfelelő képzések, tanulási lehetőségek kiválasztásában.	egyéni	X	X	X
Mentori szolgáltatás	A mentori szolgáltatást azoknak a hátrányos helyzetű aktív korú, nem foglalkoztatott személyeknek ajánlott nyújtani, akiknek munkavállalói, illetve tanulási pályájuk többször megszakadt és nem motiváltak az álláskeresésben sem. Elkallódásuknak, lemorzsolódásuknak még akkor is komoly kockázata van, ha elindíthatók a munkaerő-piaci (re)integráció útján, ezért munkaerő-piaci (re)integrációjuk csak mentor közreműködésével, személyre szabott tanácsadással és személyes segítségnyújtással biztosítható	egyéni		X	X
Képzésre történő fejlesztő felkészítés	A szolgáltatás azoknak az ügyfeleknek ajánlott, akiknek munkaerőpiaci belépéséhez és beilleszkedéséhez feltétlenül szükséges a képzettség megszerzése, de hiányoznak a képzés elkezdéséhez szükséges képességeik. Az egyéni vagy csoportos formában megvalósuló	egyéni/ csoportos		X	X

	szolgáltatást az egyéni elképzelésekhez kapcsolódóan, a közvetlenül a képzésbe történő bekapcsolódást megelőzően célszerű nyújtani.				
Képzési információnyújtás és tanácsadás (Program specifikus)	Az uniós munkaerőpiaci programokhoz kapcsolódó képzési információnyújtás, amely során az álláskereső képzési igényeiből kiindulva egyénre szabott képzési tájékoztatás nyújtása történik.	egyéni/ csoportos		X	X
Álláskeresői technikák oktatása	A csoportos foglalkozás az álláskereső folyamatához kapcsolódó technikák, módszerek megismerését és elsajátítását célozza. Ezzel a résztvevő számára biztosítható a reális célállás-elképzelés kialakulása (ha az korábban hiányzott) és a professzionális álláskereső gyakorlat kialakítása, ennek következtében az aktívabb és hatékonyabb álláskereső.	csoportos		X	
Pályaorientációs csoportos foglalkozás	Pályaválasztás előtt állók a csoportos foglalkozáson megszerzik a szükséges tájékozottságot ahhoz, hogy a pályájukra vonatkozó aktuális lépéseket tervezni tudják. Megalapozza az egyéni kompetenciáikhoz, életpálya-elképzeléseikhez és a munkaerőpiaci igényekhez illeszkedő reális, ésszerű pályaválasztást az aktív életkor bármely szakaszában.	csoportos		X	
Pályamódosítási csoportfoglalkozás (csak ráépülő szolgáltatás)	A pályamódosítási csoportfoglalkozáson a téves pályaválasztás, a nem piacképes szakma, kényszerpálya esetén, vagy elavult szakmai ismeretek miatt pályaváltási helyzetbe került ügyfelek segítséget kapnak pályájuk módosításához és ahhoz, hogy a pályamódosításhoz szükséges lépéseket tervezni tudják.	csoportos			X
Impulzus csoportfoglalkozás	A tréning során a résztvevők számára tudatosul saját munkához, tanuláshoz való hozzáállásuk. A foglalkozás célja, hogy saját érdeklődésük megfogalmazása és tisztázása révén eljussanak egy döntési alaphelyzethez, amely kiinduló pontként szolgál személyes terveik előkészítéséhez. A döntési alaphelyzet a munkaerőpiacon történő elhelyezkedés, vagy a tanulás közötti választásra teremt lehetőséget.	csoportos		X	

Forrás: Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztály Közfoglalkoztatási Osztály

3.2. Egyéb oktatási-képzési feladatok

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b1) 3,4; c5); c7) 4,5); d3) 1,2

A járási és települési adatok forrása: KSH 2023; OH 2023/2024. I. és II. félév, KIR adatbázis, települési HEP-ek, valamint a települési adatbekerítőn a települések által megadott információk, az ellátást biztosító szervezetek adatai és az Oktatási és Képzési Munkacsoport tagok által tett kiegészítések és észrevételek.

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet alapján a korai fejlesztés és gondozás tevékenységei a komplex gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai tanácsadás, a kognitív, a szociális, a kommunikációs és a nyelvi készségek fejlesztése, a mozgásfejlesztés és a pszichológiai segítségnyújtás. A korai fejlesztés és gondozás megkezdésére a szakértői bizottság tesz javaslatot. A korai fejlesztés és gondozás keretében a gyermek állapotának, szükségleteinek, valamint a család terhelhetőségének függvényében a fejlesztési feladatok végrehajtásának időkerete a) 0–2 éves kor között legalább heti egy óra; b) 3–4 éves kor között legalább heti kettő óra; c) 5–6 éves kor között legalább heti öt óra. A heti időkeretet a szakértői bizottság állapítja meg.

A logopédiai ellátás feladata a hangképzés, a beszéd, a beszélt és írott nyelvi képesség fejlődési és szerzett zavaraihoz, továbbá a specifikus tanulási zavarokhoz (diszlexia, diszortográfia, diszgráfia, diszkalkulia) kapcsolódó prevenció, állapotmegismerési és terápiás tevékenység. A logopédiai ellátásban való részvétel a gyermek életkorától függetlenül, az annak szükségességét megállapító logopédiai vizsgálat alapján bármikor megkezdhető.

A gyógytestnevelés feladata a gyermek, a tanuló speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha az iskolaorvosi vagy szakorvosi vizsgálat gyógytestnevelésre utalja. A gyógytestnevelés megszervezése, személyi feltételeinek biztosítása a pedagógiai szakszolgálati intézmény feladata a tankerületi központ által kijelölt nevelési-oktatási intézményekben.

Az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás feladata a pedagógiai szakszolgálati intézményben a nevelési-oktatási, illetve szakképző intézményekben dolgozó pszichológusok munkájának összefogása és segítése, melyet az iskola- és óvodapszichológus feladatok koordinátora lát el.

A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása keretében a pedagógiai szakszolgálati intézmény feladata: a) korai tehetség-felismerés, tehetségazonosítás, amelynek során a tehetség életkori megjelenését figyelembe kell venni; b) a tehetséges gyermek személyiségfejlődésének támogatása, szükség esetén további megsegítésre irányítás, c) önismereti csoport szervezése és vezetése a tehetséges gyermekek részére, d) tanácsadás, támogatás a szülőknek, e) konzultáció a pedagógus részére, f) közös tehetség-tanácsadási fórum szervezése, g) speciális tehetségprogramban való részvételre javaslat adása, h) a tehetségazonosítás, a tehetséggondozás feladatát ellátó pszichológus szakmai kapcsolatot tart a feladatellátási körzetében működő tehetségfejlesztő programok vezetőivel és az iskolapszichológussal, óvodapszichológussal, i) javaslatot tesz a tanuló számára a tehetségprogramba történő bekapcsolódásra, j) kimeneti mérések elvégzése, k) tehetségfejlesztő műhelyek vezetői számára konzultációs lehetőség biztosítása, melyet a tehetséggondozó koordinátor lát el.

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás feladata a tanuló adottságainak, tanulási képességének, irányultságának szakszerű vizsgálata, és ennek eredményeképpen iskolaválasztás ajánlása. A tanácsadás során figyelembe kell venni a tanuló személyes adottságait és érdeklődését. E feladatokat a pedagógiai szakszolgálati intézmény székhelyintézménye, illetve vármegyei, fővárosi tagintézménye, vármegyei, fővárosi működési körzettel látja el.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskolai pszichológiai ellátás	tehetséggondozás	pályaválasztási tanácsadás
----------------------	------------------	--------------------	------------------	---	------------------	----------------------------

Balmazújváros	X	X	-	X	X	X
Egyek	X	X	-	X	X	X
Hortobágy	-	X	-	X	X	X
Tiszacsege	X	X	-	X	X	X
Újszentmargita	-	X	-	-	X	X

A Balmazújvárosi járásban nagyon vegyes a különböző egyéb oktatási-képzési szolgáltatások elérhetősége. Leginkább a logopédiai ellátás, a tehetséggondozás és a pályaválasztási tanácsadás megoldott. Óvodai és iskolai pszichológiai ellátás két helyen, korai fejlesztés pedig csak egy-egy helyen elérhető a járásban. A korai fejlesztés Balmazújvárosban és Tiszacsegen biztosított heti több alkalommal. Logopédiai ellátás jórészt óvodai ellátás keretében biztosított és csak 2 iskolai csoportot tudnak ellátni 2023/2024-es évben és a fejlesztésre szoruló gyermekek 34%-a várólistán szerepel az ellátás szempontjából. Gyógytestnevelés alapfeladat ellátása továbbra sem megoldott a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Balmazújvárosi Tagintézményében szakember hiányból adódóan.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskolai pszichológiai ellátás	tehetséggondozás	pályaválasztási tanácsadás
Ártánd	-	X	-	-	-	-
Bakonszeg	-	X	-	-	X	-
Bedő	-	-	-	-	-	-
Berekböszörmény	X	X	-	X	X	X
Berettyóújfalu	X	X	X	X	X	X
Biharkeresztes	-	X	X	X	-	-

Bojt	-	X	-	X	-	-
Csökmő	X	X	X	X	X	-
Darvas	-	X	-	-	-	-
Furta	X	X	X	X	X	-
Gáborján	-	X	X	X	X	-
Hencida	-	X	-	X	-	X
Komádi	X	X	-	X	X	X
Körösszakál	X	X	X	X	X	X
Körösszegapáti	-	X	-	X	X	X
Magyarhomorog	X	X	-	X	X	X
Mezőpeterd	-	X	-	-	-	-
Mezősas	X	X	-	-	-	-
Nagykerek	-	X	-	X	-	-
Szentpéterszeg	X	X	-	X	X	X
Told	-	X	-	-	-	-
Újiráz	-	X	-	-	-	-
Váncsod	X	X	-	X	X	-
Vekerd	-	-	-	-	-	-
Zsáka	X	X	-	X	X	X

A Berettyóújfalui járás települései nagyon vegyes képet mutatnak ezen belül is a különböző egyéb oktatási-képzési szolgáltatások elérhetősége szempontjából. Leginkább a logopédiai ellátás, az óvodai és iskolai pszichológiai ellátás, valamint a tehetséggondozás megoldott, de ezek is csupán 10-11 településen biztosítottak. Korai fejlesztés a berettyóújfalui szakszolgálati épület mellett Komádiban, Váncsodon Bakonszegen biztosított, továbbá egy gyermek ellátása otthonában Zsákán. Gyógytestnevelés alapfeladat ellátása a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézményében 9 általános iskola 15 csoportjában 21 órában főállású pedagógus látja el, azonban a fejlesztendő gyermekek számának növekedése további szakemberek bevonását teszik indokolttá.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskolai pszichológiai	tehetség gondozás	pályaválasztási tanácsadás
Debrecen	X	X	X	X	X	X
Hajdúsámson	-	-	-	X	X	-

A **Debreceni járásban** minden egyéb oktatási ellátáshoz sorolható szolgáltatás elérhető, de ez leginkább a vármegyeszékhelyen élőkre érvényes. Hajdúsámson településen csak az óvodai és iskolai pszichológiai ellátás és a tehetséggondozás érhető el.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. Debrecen esetében a speciális szükségletű diákok ellátása: autizmussal, komolyabb magatartászavarral küzdő gyerekek helyzete nem megoldott teljeskörűen. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskolai pszichológiai ellátás	tehetséggondozás	pályaválasztási tanácsadás
Derecske	-	X	-	X	X	X
Esztár	-	X	-	-	X	X
Hajdúbagos	-	X	-	-	X	X
Hosszúpályi	-	X	-	-	X	X
Kismarja	-	-	-	-	X	X

Kokad	-	-	-	-	-	-
Konyár	-	-	-	-	X	X
Létavértes	X	X	-	-	X	X
Mikepércs	-	X	-	-	X	-
Monostorpályi	X	X	-	-	X	X
Pocsaj	X	-	-	-	X	X
Sáránd	-	X	-	-	X	X
Tépe	X	X	-	-	X	X

A járás településein eltérő az egyéb oktatási-képzési feladatok elérhetősége. Gyógytestnevelés alapfeladat ellátása továbbra sem megoldott a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Derecskei Tagintézményében szakember hiányból adódóan, mivel saját szakemberrel nem rendelkeznek és nem volt lehetőség óraadó tevékenységgel ellátni a tevékenységet. Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Derecskei Tagintézmény feladatellátási területén egyetlen intézményben sincs óvoda-, vagy iskolapszichológus, így a koordinátori feladat helyett a csoportos közösségerősítő, szociális készségfejlesztő foglalkozások valósultak meg a létavértesi általános iskolában, valamint az intézményekkel folyamatos konzultációk zajlottak a 2023/2024-es nevelési évben. A pszichológiai ellátás csak a derecskei lakcímmel rendelkező és a kollégista tanulók számára biztosított a Derecskei Szociális, Család- és Gyermejkölési Központ pszichológusa által.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljesskörű elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskola pszichológiai ellátás	tehetséggondozás	pályaválasztási tanácsadás
Hajdúböszörmény	X	X	X	X	X	X

Hajdúdorog	X	X	X	X	X	X
------------	---	---	---	---	---	---

A járás két településén elérhetőek az egyéb oktatás-képzési feladatok. Intézményi szinten, a Hajdúböszörményi Egységes Pedagógiai Szakszolgálat munkatársaival közösen megoldott a korai fejlesztés, a logopédia, a gyógytestnevelés, a pszichológiai ellátás, a tehetséggondozás, az SNI tanulók iskolai együttnevelése, oktatása. A szakemberek túlterheltsége azonban jelentős. Gyógytestnevelés alapfeladat ellátása megoldott a járás két településén a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúböszörményi Tagintézményének, a hajdúböszörményi EGYMI és az egyházi fenntartású intézmény biztosít.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan, valamint abból kifolyólag, hogy egyre több korai fejlesztésre jogosult, és megkésett beszédfejlődésű gyermek, ezért a 3 éven aluli gyermekek esetében is kiemelten fontos a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskolai pszichológiai ellátás	tehetséggondozás	pályaválasztási tanácsadás
Bocskai kert	-	X	-	X	X	X
Hajdúhadház	-	X	-	X	X	X
Téglás	X	X	X	X	X	X

A járás településein eltérő az egyéb oktatási-képzési feladatok elérhetősége. A korai fejlesztés szakember hiány miatt nem biztosított a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúhadházi Tagintézményében, a gyermekek ellátása a Debreceni Tagintézményben történik. Gyógytestnevelés alapfeladat ellátása továbbra sem megoldott a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúhadházi Tagintézményében szakember hiányból adódóan.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek magas és egyre növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai

továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskolai pszichológiai ellátás	tehetséggondozás	pályaválasztási tanácsadás
Folyás	-	-	-	-	-	-
Görbeháza	-	X	-	-	X	X
Hajdúnánás	X	X	-	X	X	X
Polgár	-	X	-	X	X	X
Tiszagyulaháza	-	X	-	-	X	X
Újtikos	-	-	-	-	X	X

A járás településein eltérő az egyéb oktatási-képzési feladatok elérhetősége. Korai fejlesztés Hajdúnánási tagintézményben felszerelt fejlesztő szobájában biztosított, továbbá 2 éve nagy hatékonysággal működik a kutyás terápiás csoportos foglalkozás gyógypedagógia és korai fejlesztés területén. Gyógytestnevelés alapfeladat ellátása továbbra sem megoldott a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúnánási Tagintézményében szakember hiányból adódóan.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek egyre növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskolai pszichológiai ellátás	tehetség gondozás	pályaválasztási tanácsadás
Ebes	-	X	X	X	X	X
Hajdúszoboszló	X	X	X	X	X	X
Hajdúszovát	X	X	-	X	-	X
Nádudvar	-	X	X	-	X	X
Nagyhegyes	-	X	X	X	X	X

A járás településein eltérő az egyéb oktatási-képzési feladatok elérhetősége, de a szolgáltatások többsége biztosított. Korai fejlesztés Hajdúszoboszlói tagintézményben és a nádudvari telephelyen felszerelt mozgásfejlesztő szobákban biztosított. Gyógytestnevelés alapfeladat ellátása megoldott a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúszoboszlói Tagintézményében 1 fő főállású és egy 1 fő megbízási szerződéssel történő alkalmazásával a járás valamennyi településén.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek egyre növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskolai pszichológiai ellátás	tehetség gondozás	pályaválasztási tanácsadás
Álmosd	-	-	-	-	X	X

Bagamér	-	X	-	-	X	X
Fülöp	-	-	-	-	X	X
Nyírábrány	X	X	X	X	X	X
Nyíracsad	-	X	-	-	X	X
Nyíradony	-	X	X	X	X	X
Nyírmártonfalva	X	X	X	-	X	X
Újléta	X	X	X	-	X	X
Vámospércs	-	X	X	X	X	X

A járás településein eltérő az egyéb oktatási-képzési feladatok elérhetősége. Korai fejlesztést végző gyógypedagógus 2023/2024 tanév első felében távozott, így az ellátás rövid ideig szünetelt és 2023. novemberétől érhető el újra. A fejlesztés szempontjából a rossz tömegközlekedési feltételek miatt a szülők kérik a gyermekeik ellátási lehetőségének biztosítását Debrecenben.

Gyógytestnevelés alapfeladat ellátása továbbra sem megoldott a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíradonyi Tagintézményében szakember hiányból adódóan. Óvodai- és iskolapszichológusi ellátása a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíradonyi Tagintézményében egy intézményben érhető el, így a tankerületi intézmények esetében nagy hiányként jelentkezik az óvodai- és iskolapszichológusi ellátás egyaránt, az intézmények jelzései alapján szükséges lenne a rendszeres iskolapszichológusi ellátásra. Vámospércs esetében a Református EGYMI által a szolgáltatások a korai fejlesztés kivételével elérhetőek.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek egyre növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	korai fejlesztés	logopédiai ellátás	gyógytestnevelés	óvodai és iskolai pszichológiai ellátás	tehetségnevelés	pályaválasztási tanácsadás
Báránd	-	X	-	-	X	-
Bihardancsháza	-	-	-	-	-	-
Biharnagybajom	-	X	-	-	X	-
Bihartorda	-	X	-	X	X	X
Földes	-	X	-	-	X	X
Kaba	-	X	-	-	-	-
Nagyrábé	-	X	-	-	-	X
Püspökladány	X	X	X	X	X	X
Sáp	-	-	-	-	X	X
Sárrétudvari	X	X	-	X	X	-
Szerep	-	-	-	-	X	X
Tetétlen	-	X	X	-	X	X

A járás településein eltérő az egyéb oktatási-képzési feladatok elérhetősége. Korai fejlesztést igénylő gyermekek száma egyre növekvő és indokolt a kiscsoportos foglalkozások biztosítása, amihez további fejlesztő szobák kialakítása szükséges a feladatellátási helyeken. Gyógytestnevelés alapfeladat ellátása továbbra sem teljesszűrtően megoldott a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Püspökladányi Tagintézményében szakember hiányból adódóan, mivel egy gyógytestnevelő 2 járásszékhelyi iskolában biztosít ellátást, saját szakemberrel nem rendelkeznek, így a vidéki intézményekben nem tudnak ellátást nyújtani.

Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Püspökladányi Tagintézmény feladatellátási területén egyetlen intézményben sincs óvoda-, vagy iskolapszichológus, így a koordinátori feladat ellátása nem történt, az intézmények jelzései alapján szükséges lenne a rendszeres iskolapszichológusi ellátásra, amelyhez jelen koordinátori feladatkörben csak részlegesen látható el.

A járási szinten hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek egyre növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetségnevelés területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljesszűrt elérhetőséget.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az egyéb oktatási-képzési feladatok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

FELSŐOKTATÁS

Bár a Szolgáltatási Út Térképnek a felsőoktatási szolgáltatás nem elsődleges eleme, mégis megkerülhetetlen a vármegyében a Debreceni Egyetem és szolgáltatásainak rövid összegző bemutatása.

A **Debreceni Egyetem** a magyar felsőoktatás meghatározó, kiemelkedő intézménye. Nemcsak a hazai és nemzetközi oktatás, hanem a kutatás, innováció és fejlesztés, valamint a vállalati szférával való kapcsolattartás terén is élen jár. A folyamatosan változó társadalmi-gazdasági környezet megköveteli az intézménytől a rugalmasságot, a megújulási képességét, valamint az elvárásokhoz való alkalmazkodást. A Debreceni Egyetem a hazai és nemzetközi partnerekkel együttműködve sokoldalú és gyakorlati tapasztalatokra épülő, interdiszciplináris képzéssel, kutatással járul hozzá a legmagasabb szinten a jövő nemzedékének kineveléséhez. Az oktatás mellett az intézmény európai színvonalú betegellátó tevékenységet is végez, teljes körű ellátást nyújtva a város, a vármegye, a régió és sok esetben országos betegellátási kötelezettsége révén. 2017. július 1. napjával a Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet beolvasásával az intézmény betegellátási és oktatási kapacitásai jelentősen bővültek. A Debreceni Egyetem 2021. augusztus 1. napjával átalakult, költségvetési szerv jogállása megszűnt és Gróf Tisza István Debreceni Egyetemért Alapítvány által fenntartott, jogi személyiséggel rendelkező, közhasznú, nem állami egyetemként működik tovább.

A Debreceni Egyetem 2022-ben a **legnépszerűbb vidéki felsőoktatási intézmény** a magyar nyelvű képzések felvételi eljárásaiban 16 628 jelentkező, 9 737 elsőhelyes jelentkező, ez az összes jelentkezők 9,81%-a, 7 433 felvett hallgató ez az összes felvett hallgató 10,06%-a. A felsőoktatási intézmények közül a Debreceni Egyetem **közel 31 ezer hallgatójával, az egyik legnagyobb hallgatói létszámú egyetem**. Az egyetem az ország legrégebben, folyamatosan ugyanabban a városban működő felsőoktatási intézménye, 11 campuson folyik oktatás, 13 kar, 2 gyakorlóiskola (gimnázium, szakképző intézmény, általános iskola), 1 gyakorlóóvoda, 1 óvoda és 1 bölcsőde. Képzési programjában olyan alapképzési, mesterképzési és osztatlan képzési kínálatot alakított ki az intézmény, amelyben az egymásra épülő ismeretanyag garantálja a fejlődést az adott szakterületen. Doktori iskolák, szakkollégiumok, tudományos diákkörök és tehetséggondozó program támogatja a tudományos teljesítőképesség kibontakozását. A felsőoktatási szakképzések, szakirányú továbbképzések, felnőttképzési programok többféle lehetőséget nyújtanak a jelentkezőknek. A Debreceni Egyetemen 2015 szeptemberében indult a duális képzés, melynek keretében a vállalati partnerekkel együttműködve a gyakorlati ismeretek egyidejű elsajátításával végzik a tanulmányaikat a hallgatók. A külföldi hallgatók száma csaknem 7 000, mely évről évre folyamatosan növekszik. Az országhatáron túlról érkezett diákok a magyar nyelvű képzések mellett 69 angol nyelvű kurzusra is beiratkozhatnak.

Kar megnevezése	Hallgatók száma	Oktatók száma	Minősített Oktatók száma	Kutatók száma	Szakok száma (szakirányú továbbképzés nélkül)
Állam- és Jogtudományi Kar	2 141	56	41	-	4
Általános Orvostudományi Kar	3 733	469	370	147	5
Bölcsészettudományi Kar	2 910	279	182	12	41
Egészségtudományi Kar	3 144	290	35	19	13
Fogorvostudományi Kar	644	50	30	4	2
Gazdaságtudományi Kar	5 156	162	119	2	22
Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar	1 823	69	25	-	6
Gyógyszerésztudományi Kar	549	44	40	9	2
Informatikai Kar	2 529	79	55	4	7
Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar	1 592	105	87	39	22

Műszaki Kar	3 173	184	60	-	16
Természettudományi és Technológiai Kar	2 461	228	185	30	26
Zeneművészeti Kar	222	95	25	-	7

Forrás: Minden a számok tükrében a Debreceni Egyetemről (2023)

A Debreceni Egyetem felsőoktatási adatai

	Felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók száma a nappali képzésben (fő)	Felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók száma a nem nappali képzésben (fő)	Felsőoktatásban részt vevő hallgatók száma (fő)	Kollégiumban lakó felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók száma (fő)	Felsőoktatási intézményekben dolgozó oktatók száma (fő)	Felsőfokú oklevelet szerzett hallgatók száma (fő)
2018	19 305	4 029	26 034	4 480	1 951	4 411
2019	19 865	4 215	27 015	4 514	1 990	4 632
2020	20 162	4 206	27 613	4 550	2 011	12 845
2021	20 799	4 243	28 503	4 527	2 038	5 195
2022	20 946	3 979	28 335	4 580	1 984	5 031
2023	21 406	4 565	29 142	4 669	2 035	5 927

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Hajdú-Bihar Vármegyében két település érintett felsőoktatási szempontból. Az egyik a vármegye székhelye **Debrecen**, a másik **Hajdúböszörmény**. A Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar található Hajdúböszörményben. A Debreceni Egyetem nappali hallgatóinak száma, az alap- és mesterképzésben 2018-tól folyamatosan növekedett, a nem nappali hallgatók számában évről-évre változó értéket mutat, azonban 2022-ben jelentkeztek a legkevesebben az öt év tekintetében. A felsőoktatásban résztvevők egyre többen laknak kollégiumban, 2018 és 2022 között folyamatosan növekedett a hallgatók száma. A felsőoktatási intézményben oktatók száma 2018 és 2021 között növekedett, 2022-re visszaesés következett be. A felsőfokú oklevelet szerzett hallgatók száma is növekvő tendenciát mutat, a 2020-as év egy rendkívül kiugró évnél számít, mivel ebben az évben eltörölték a nyelvvizsga kötelezettséget az oklevél szerzés feltételei közül, ezért sokan jutottak ebben az évben diplomához azok közül, akik az elmúlt években végeztek tanulmányaikkal.

A Debreceni Egyetem **beiskolázási vonzáskörzete** regionális szinten **igen kiterjedt**. Az intézmény felvételi adatait összesítő listáján a debreceni középiskolák mellett számos vármegyei középfokú oktatási intézmény is kiemelt helyen szerepel. Az egyetem beiskolázási bázisintézményeiben érettségiző diákok kétharmada ugyanis a Debreceni Egyetemre nyer felvételt. Az egyetem népszerűségét mutatja, hogy a **vármegyében a továbbtanuló fiatalok** jelentős száma, átlagosan **kétharmada választja a Debreceni Egyetemet**. 2023-ban az általános felvételi eljárásban alapképzésre a Hajdú-Bihar vármegyei jelentkezők 64,34 százalékát vette fel DE. Adataik szerint a 2014 és 2021 között felsőfokú végzettséget szerzett Hajdú-Bihar vármegyei lakosok 75,22 százaléka, a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei friss diplomások 44,75 százaléka végzett a Debreceni Egyetemen. Ugyanebben az időszakban **a Hajdú-Bihar vármegyében élő, orvos- és egészségtudomány területén diplomázottak 92,3%-a, a műszaki területen végeztek 74,68%-a, míg a pedagógusképzésben diplomát szerzők 62,34%-a végzett a Debreceni Egyetemen.**

Roma szakkollégiumok hálózata: Híd a közép-és felsőfokú oktatás közt

Nagy hiányként értékelik a szakemberek azt, hogy szinte teljesen hiányzik egy lépcsőfok a közép- és felsőfokú oktatás között, ami kifejezetten a roma származásúakat, a hátrányos helyzetű hallgatókat segítő diplomához és a lemorzsolódás ellen. Jó kezdeményezésnek értékelik e tekintetben a roma szakkollégiumok hálózatát, melyek különleges és egyedülálló felsőoktatási tehetséggondozó műhelyek a perifériális társadalmi környezetből érkezők számára. Hajdú-Bihar vármegyében három ilyen intézmény működik, kettő **Debrecenben** (Wáli István Református Cigány Szakkollégium és Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium), egy pedig **Hajdúböszörményben** (Lippai Balázs Roma Szakkollégium).

Oktatási-képzési szolgáltatások vármegyei szintű összességé

Óvodai ellátás:

Hajdú-Bihar vármegye 82 településéből 79 településen az óvodáskorú gyermekek intézményi ellátottsága helyben megoldott, míg 3 településen Folyáson, Vekerden és Bihardancsházán nincs helyben óvodai ellátás. A településeken önkormányzati, települések közötti köznevelési megállapodás, valamint egyházi és civil fenntartású intézmények biztosítják az ellátást. Az önkormányzatok által fenntartott óvodák tekintetében vármegyei szinten megfigyelhető a csökkenő gyermeklétszám csoportonként, azonban járasonként eltérő képet mutat a gyermekek létszáma vannak települések főként Debrecen vonzáskörzetében, ahol a folyamatosan növekvő létszám miatt kapacitásfejlesztések indokoltak. Továbbá hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek, illetve a speciális ellátást igénylő (SNI) gyermekek számának folyamatos növekedése figyelhető meg valamennyi járásban.

A vármegye kisebb településein kevesebb a munkalehetőség, ezért a munkába eljáró szülők gyakran választják a járási székhelyek óvodáztatási lehetőségeit, illetve látható, hogy a vármegyeszékhely óvodái nagyobb lehetőséget biztosítanak a speciális ellátásra szoruló óvodáskorú gyermekek nevelésére, gondozására. Hiányosság tapasztalható főként az elmaradott térségek nevelési-oktatási intézményeinél a korai fejlesztés teljeskörű biztosításában és elérhetőségében. A vármegye településein a Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat és a Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény és Pedagógiai Szakszolgálat lát el korai fejlesztés és gondozási tevékenységet, amely tevékenység esetében is felmerült a szakemberek és a meglévő szakemberek magasabb óraszámú történő biztosításának hiánya. Előfordul, hogy nem egyenlő esélyű a minőségi nevelési, fejlesztői lehetőségekhez való hozzáférés biztosítása a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek számára, hiszen a legtöbb óvodai ellátást nyújtó intézmény csak integráltan, illetve egyes nem önkormányzati fenntartású intézmények nem is fogadják SNI gyermekeket. Az integrált nevelés, oktatás szerepe elvitathatatlan, hiszen általa csökkennek a hátrányok a nem akadályozott emberekkel való érintkezés terén, a szociális kapcsolatokban történő fontos tanulási folyamatok fennmaradása révén is.

Folyamatosan nő a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézségekkel küzdő, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, amely szintén egyre nagyobb terhet és többletmunkát ró az óvodapedagógusokra. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődési lemaradása jellemző, szüleik gyermeknevelési kompetenciái hiányosak.

Vármegyei szinten megállapítható az óvodai nevelés, ellátás területén a szakemberhiány, egyrészt a magas életkorú óvodapedagógusi létszámból adódóan, több helyen vannak betöltetlen álláshelyek vagy visszafoglalkoztatással vagy pedagógiai asszisztensekkel részben megoldott az ellátás. A pedagógiai asszisztensek bevonásával megoldott, azonban a pedagógiai asszisztensek számos szakmai tevékenységet nem tudnak ellátni, így az óvodapedagógusok leterheltsége tovább nő. A Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat, valamint a vármegyében található Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények (EGYMI) az SNI gyermekek, tanulók többi gyermekkel, tanulóval együtt történő fejlesztő nevelésének, oktatásának segítése céljából–speciális szakképzettséggel rendelkező szakemberek, utazó szakemberek alkalmazásával oldja meg a fejlesztésre szoruló gyermekek ellátását, segíti a többségi pedagógusok szakmai munkáját az adott településen a törvényi előírásoknak megfelelően. Azonban a települések többségében a fejlesztendő gyermekek növekvő és egyre magasabb számából adódóan további szakemberek (pl.: fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő, gyógytornász) vagy magasabb óraszámú történő biztosításának hiánya jelentkezik. Ezenkívül a fejlesztő (kéesség-, készség- és mozgás, valamint egészségfejlesztés) alkalmak alacsony száma vagy hiánya is megjelenik. A fenti okokból adódóan infrastrukturális hiányosságok is jelentkeznek főként mozgás és készségfejlesztő csoportszobai és udvari eszközök hiánya. Számos helyen már felújításra kerültek az óvodai intézmények, de vannak feladatellátási helyek, amelyek vagy csak részben vagy nem a kapacitásoknak és az akadálymentesítési előírásoknak megfelelően kerültek korszerűsítésre, így a 95% vagy a feletti létszámmal rendelkező intézmények esetében kapacitásbővítő és az utóbbi 15 évben felújítással nem érintett feladatellátási helyek fejlesztése szintén hiányként jelentkezik.

Általános iskolai ellátás:

A vármegyében a népesség korösszetételének változása leginkább a fiatalok, illetve a gyermekkorúak arányának csökkenésében, valamint az időskorúak arányának növekedésében nyilvánul meg. A főbb korcsoportokat tekintve a legjelentősebb visszaesés az általános iskolai korosztály, a 6–14 évesek körében történt. A vármegye tíz járása esetében jelentősebb népesség csökkenés a Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Hajdúnánási és Püspökladányi járásokban volt tapasztalható. Jellemző a kistelepüléseken az általános iskolák gyermeklétszámának csökkenése, így a kisebb településeken vagy nem biztosított az általános iskolai ellátás, vagy alsó tagozattal rendelkeznek csak vagy biztosított az teljeskörű iskolai ellátás, viszont tagintézményként működnek. Tizenhárom település (Ártánd, Bakonszeg, Darvas, Mezőpeterd, Mezősas, Told, Újiráz, Váncsod, Vekerd, Bedő, Kokad, Folyás, Bihardancsháza) tanulói más településeken vehetik igénybe az általános iskolák szolgáltatását.

Hajdú-Bihar vármegyében három tankerület lát el fenntartói és működtetői feladatokat. A Debreceni Tankerületi Központ illetékességi területe a Debreceni és Nyíradonyi járás, ahol 7 település 40 köznevelési intézményének 89 feladatellátási helyén látja el feladatát, óvodai, általános iskolai, gimnáziumi, szakgimnáziumi, szakközépiskolai, kollégiumi, alapfokú művészetoktatási egységes gyógypedagógiai módszertani intézményi, és pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében. A Debreceni Tankerületi Központ a jogszabályi előírásoknak megfelelően utazó gyógypedagógusi hálózatot működtet az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények közreműködésével. Az utazó gyógypedagógusi hálózat ellátja a Debreceni és a Nyíradonyi járás köznevelési intézményeiben integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulókat. A Berettyóújfalui Tankerületi Központ illetékességi területe négy járásra terjed ki: Berettyóújfalui, Derecskei, Püspökladányi és Hajdúszoboszlói járásra. Hajdú-Bihar vármegye 43 településén, 43 köznevelési intézményben és 18 tagintézményben, összesen 127 feladat ellátási hely vonatkozásában lát el a fenntartói és működtetői feladatokat általános iskolai, gimnáziumi, szakgimnáziumi, technikumi, kollégiumi, művészetoktatási intézményi, fejlesztő nevelés-oktatási ellátás keretében. A Berettyóújfalui Tankerületi Központ utazó gyógypedagógusi hálózatot működtet az Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény közreműködésével, az utazó gyógypedagógusi hálózat ellátja a négy járás köznevelési intézményeiben integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulókat. A Hajdúböszörményi Tankerületi Központ a vármegyében a Balmazújvárosi, a Hajdúböszörményi, a Hajdúhadházi és a Hajdúnánási járásban 21 intézményi székhelyen, 9 tagintézményben, 27 telephelyen lát el nevelő-oktató feladatokat. A tankerület és a települési önkormányzatok partneri együttműködésre törekednek a közös cél, a gyermekek jövőjének biztosítása érdekében, hogy egységes szakmai elvek alapján szerveződjön, s hosszú távon a gyerekeknek mindenhol egyenlő esélyeket nyújtó oktatási rendszer működjön a járásokban, a vármegyében. Hajdú-Bihar vármegyében a tankerületi intézmények mellett egyházi, civil és nonprofit társaságok által fenntartott általános iskolai intézmények is működnek, valamint egy esetben országos nemzetiségi önkormányzat fenntartásában működő intézmény.

Problémaként jelentkezik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozóan a szülők negatív mintái, az otthoni tanulási nehézségek okozta lemaradás miatt jellemző az évismétlés, a korai lemorzsolódás, valamint a tankötelezettségi korhatár elérését követően sokan befejezik tanulmányaikat, valamint az önfejlesztő és kommunikációs készségek, valamint pénzügyi tudatosság alacsony szintje is jellemző. Ezenkívül a tehetség gondozás és pályaeorientáció területén is jelentős hátránnyal küzdenek a járásban élő HH és HHH gyermekek. A járásokban magas a BTMN-s és SNI gyermekek aránya és növekvő tendenciát mutat, továbbá kihívásként jelentkezik, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók aránya is magas, amely további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának, valamint egyéni vagy csoportos fejlesztő foglalkozások és hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehesség gondozó, pályaeorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek ellátásának igényét mutatják. Továbbá a gyermekek szünidei ellátásának és tanórán kívüli sportolási lehetőségeinek problémája is felmerül, amelyhez további programok, lehetőségek biztosítása jelenthet megoldást. Továbbá a felújítással nem érintett vagy részben korszerűsített intézmények fejlesztése, további fejlesztő helyiségek kialakítása, fejlesztése (pl. fejlesztő helyiségek, udvarok, tornatermek kialakítása vagy modernizálása stb.), valamint készség- és képesség vagy mozgásfejlesztéshez kapcsolódó szükséges eszközök beszerzése indokolt. Az intézmények infrastrukturális fejlesztése folyamatosan valósult/valósul meg azonban a 90% vagy afeletti kihasználtsággal működő

intézmények esetében a kapacitásbővítő fejlesztések, valamint a meglévő épületek részben vagy építése óta nem korszerűsített intézmények esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, amelyek a jogszabályokban előírt akadálymentesítési feladatok megvalósítását is tartalmazzák az egyenlő hozzáférés biztosíthatóságához. Folyamatos feladat a fenntartók oldaláról a humán erőforrások optimalizálása, az intézmények jogszerű és szakszerű működésének biztosítása – a szakos ellátottság biztosítása, átirányítás-átvitel (iskola - iskola, tankerület - tankerület között). A pedagógusok leterheltsége magas, több településen jellemző a pedagógus hiány és szakos ellátás hiánya is, továbbá felmerül az pedagógusok magas életkora, amely rövidtávon is szakember hiányt eredményezhet.

Középfokú oktatás

A középfokú oktatás a vármegyeszékhelyre koncentrálódik, de a vármegye minden járásában működik középfokú oktatást ellátó intézmény, vannak járások, ahol több településen is. A vármegyeszékhely által biztosított széleskörű képzés kínálatával lefedik a teljes középfokú oktatási palettát. A más településről járó tanulók és szülei számára az adott középfokú oktatási intézmény elérése jelent nehézséget és az egyes középfokú oktatási területi lehetőségek hiánya, amelyből adódóan a vármegyeszékhelyre elszívó hatása jelentkezik az ellátás igénybevétele esetében, vagy csak egyes területekre korlátozott középfokú oktatás igénybevétele. A tanárok száma általánosságban a járásokban megfelelő, de vannak intézmények, ahol szakos tanárihiány jelentkezik, továbbá a szakos tárgyak oktatásában jellemző a tanárok leterheltsége, valamint itt is megfigyelhető a pedagógusok átlagéletkorából adódóan a közeljövőben pedagógus hiány felmerülése. A fogyatékkal élők számára pedig a vármegyeszékhely nyújt teljeskörű, komplex ellátást. Azokban az intézményekben, ahol a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók magas száma jellemző, ott a fejlesztő szakemberek főként pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus magas óraszámában helyben történő biztosítása indokolt.

További köznevelési feladatok:

A további köznevelési feladatok közé sorolt szolgáltatások, úgymint *készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás, fejlesztő nevelés-oktatás, alapfokú művészetoktatás, kollégiumi ellátás, kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás, Dobbantó/Hidprogramok, pedagógiai szakszolgáltatás, utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése, pedagógiai-szakmai szolgáltatás tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása*, egy része a településeken, jellemzően az iskolákban, néhány ellátás esetén az óvodákban van biztosítva egyrészt az adott intézmény pedagógusai, szakemberei által, másrészt pedig a járásközpontok pedagógiai szakszolgáltatától, egységes módszertani gyógypedagógiai intézmények által biztosított, kijáró utazó szakemberek által.

Kollégiumi ellátás a vármegyeszékhelyen koncentrálódik, de a Hajdúhadházi járás kivételével valamennyi járásban biztosított kollégiumi ellátás. Egyes járásokban igény mutatkozik további alapfokú művészetoktatás biztosítására. A Műhelyiskolák, Dobbantó Programok a szakképző intézmények feladatellátási helyein biztosítottak. A kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás nem jellemző és Hajdúhadház kivételével nem is merült fel igényként, a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelése, oktatása kizárólag a vármegye székhelyen biztosított.

A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat a pedagógiai szakszolgálatok működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet alapján az alábbi alapfeladatok ellátását biztosítja székhelyén és járási tagintézményeiben: A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás, gondozás; Konduktív pedagógiai ellátás; Logopédiai ellátás; Nevelési Tanácsadás; Gyógytestnevelés; Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása (járási szintű koordináció); Az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás (járási szintű koordináció); A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás; A szakértői bizottsági tevékenység.

Hajdú-Bihar vármegyében az integráltan oktatott, sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók ellátásáról a vármegyében működő három tankerületi központ által fenntartott **Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények** (EGYMI-k) szakemberei gondoskodnak az állami intézmények esetében:

- Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
- Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvoda, Általános Iskola és Kollégium

- Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium

- Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium. Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény.

Egyes településeken emellett a Református Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény és Pedagógiai Szakszolgálat lát el utazó gyógypedagógiai ellátást.

A települési adatbekerők információ alapján megállapítható, hogy bár szinte minden településen elérhető bizonyos rendszerességgel az ellátások nagy része, a gyermekek, a mélyszegénységben élő és/vagy roma gyermekek, a fogyatékkal élők szükségletei több szakembert, magasabb óraszámban és gyakrabban nyújtott szolgáltatást igényelnének. A járásokban a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához.

Felnőttoktatás:

A felnőttoktatás a felnőtt lakosság iskolarendszerű köznevelési oktatását jelenti. Az a képzés tekinthető felnőttoktatásnak, ahol a „tanuló munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságához, a meglévő ismereteihez és életkorához igazodó iskolai oktatásban” vesz részt. A felnőttoktatás alapfokú, középfokú és felsőfokú végzettséget adó intézményben nappali, esti, levelező és távoktatási formában szervezhető. A vármegyében leginkább Debrecenben található meg többféle felnőttoktatási lehetőség, de a vármegyéhez tartozó járások mindegyikében elérhető egy-egy felnőttoktatási típus. Van olyan járás, ahol két településen is szerveznek felnőttoktatást. A rendelkezésre álló adatok alapján főként a hátrányos helyzetű célcsoportokkal kapcsolatos hiányok fogalmazhatók meg. A szakemberek a nők munkaerőpiaci helyzetét hátrányosnak ítélték meg, melynek egyrészt az az oka, hogy alacsony a nők között a szakképesítéssel rendelkezők száma, illetve a piacképes szakmával rendelkező nők száma. Kiemelték ezzel kapcsolatban a nők számára szervezett, a munkaerőpiaci igényekhez igazodó képzések és az előnyös szakképesítést nyújtó képzések hiányát. Az idősekkel kapcsolatban leghangsúlyosabban az alacsony informatikai, számítástechnikai jártasság jelent meg, illetve általában az idősek képzési lehetőségeinek hiánya fogalmazódott meg. A mélyszegénységben élők és/vagy romák általában alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, így nem, vagy csak nehezen tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon. A digitális írástudatlanság és a nyelvtudás hiánya is megjelent, mint probléma. Ezen kívül a munkaerőpiaci tájékozatlanság, az érintettek álláskeresési készségének, motivációjának alacsony szintje fogalmazódott meg problémaként. Az utóbbi években számos a kétség- és képességhiányokat kompenzáló lehetőség ellenére továbbra is jelentős az alapvető kétség- és képességhiánnyal rendelkezők száma, így további fejlesztő tevékenységek biztosítása indokolt.

Egyéb oktatási feladatok:

Az egyéb oktatási feladatok közé sorolt szolgáltatások (*korai fejlesztés, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, óvodai és iskolai pszichológiai ellátás, tehetséggondozás, pályaválasztási tanácsadás*) elérhetősége, a felmerülő hiányosságok a települések által elkészített települési adatbekerőkben leírt információk alapján lettek mérlegelve, értékelve. Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat tagintézményei a vármegye minden településére eljuttatják valamilyen formában az adott szolgáltatásokat. A települések ennek ellenére megfogalmaztak hiányokat, melyek részletesebb megismerése elengedhetetlen lenne a valós szükségletek és hiányosságok megállapításához, ezzel együtt a fejlesztendő területek meghatározásához.

A vármegye településein legkevésbé a gyógytestnevelés és a korai fejlesztés elérhető, de az óvodai- és iskolapszichológus, valamint a logopédusokra vonatkozóan is nagy igény mutatkozik. A járásokban a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint SNI és BTMN gyermekek növekvő számából adódóan a pedagógiai és utazó gyógypedagógiai ellátásban dolgozó szakemberek (kiemelten korai fejlesztés, logopédia, gyógytestnevelés, gyógytornász, óvodai és iskola pszichológiai ellátás) számának vagy óraszámának növelésében, valamint pedagógusok számára további szakmai továbbképzések biztosítása a fejlesztendő gyermekek minél hatékonyabb ellátásához. A pályaválasztás és tehetséggondozás területén további esetlegesen tanórai kereten, vagy azon kívüli alkalmak biztosítása javítaná a gyermekek számára a teljeskörű elérhetőséget.

Sok település jelezte az óvodai és iskolai pszichológiai ellátás szükségességét még akkor is, ha jelenleg biztosított az ilyen szolgáltatás. A szakemberek leterheltségére és az egyre nagyobb igényre mutattak rá az adatszolgáltatók. Vannak olyan települések a vármegyében, ahol nem elérhetőek helyben a szolgáltatások, így az ott élők, különösen a mélyszegénységben élő és/vagy roma családok, fogyatékkal élő gyermekek és szülei számára jelentős plusz teher, hogy más településre utazva juthatnak csak a szükséges ellátáshoz.

A fiatalok számára sok helyen nem biztosítottak azok a lehetőségek, melyek segítenek az egyéni értékek megfogalmazásában, fejlesztésében, melyek segítenek a felnőtté válás folyamatában, a jövőt alakító kérdések meghozatalában. A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat pályaválasztási tanácsadó tevékenységét igényfelmérés alapján szervezi, melyet tanév elején az ellátási területe általános és középiskoláihoz eljuttat és a kért szolgáltatásokat a tanév folyamán ütemezve végzi. Pályaválasztási tanácsadás nem működik minden településen és távolabbi településen (pl. Debrecenben) nehezen elérhető a célcsoportok számára. Sok esetben a továbbtanulással kapcsolatos információk is csak szűk kört érnek el és a szülők informáltsága is főként a mélyszegénységben élők, romák esetében alacsony szintű. A tehetséggondozásra a vármegye több településén is kiemelt szükséglet van, még akkor is, ha ez az egyik leggyakrabban biztosított egyéb oktatási feladat.

Hiányként értékelik a szakemberek azt, hogy szinte teljesen hiányzik egy híd a közép- és felsőfokú oktatás között, ami kifejezetten a roma származásúakat, a hátrányos helyzetű hallgatókat segítené diplomához, illetve védené a lemorzsolódás ellen. Jó kezdeményezésnek értékelik e tekintetben a roma szakkollégiumok hálózatát, melyek különleges és egyedülálló felsőoktatási tehetséggondozó műhelyeknek tekinthetők a perifériális társadalmi környezetből érkezők számára.

Az oktatás, képzés tématerületén belül megkerülhetetlen a vármegyei felsőoktatás, a Debreceni Egyetem megemlézése, mely a magyar felsőoktatás meghatározó, kiemelkedő intézménye. Nemcsak a hazai és nemzetközi oktatás, hanem a kutatás, innováció és fejlesztés, valamint a vállalati szférával való kapcsolattartás terén is élen jár; s mint ilyen, a tanulás, a tudás és a nyújtott diploma adta lehetőségek révén a társadalmi felzárkózás színtere. A Debreceni Egyetem a hazai és nemzetközi partnerekkel együttműködve sokoldalú és gyakorlati tapasztalatokra épülő, interdiszciplináris képzéssel, kutatással járul hozzá a legmagasabb szinten a jövő nemzedékének kineveléséhez. A Debreceni Egyetem 2022-ben a legnépszerűbb vidéki felsőoktatási intézmény a magyar nyelvű képzések felvételi eljárásaiban 16 628 jelentkező, 9 737 elsős helyes jelentkező, ez az összes jelentkezők 9,81%-a, 7 433 felvett hallgató ez az összes felvett hallgató 10,06%-a. A felsőoktatási intézmények közül a Debreceni Egyetem közel 31 ezer hallgatójával, az egyik legnagyobb hallgatói létszámú egyetem. Az egyetem az ország legrégebben, folyamatosan ugyanabban a városban működő felsőoktatási intézménye, 11 campuson folyik oktatás, 13 kar, 2 gyakorlóiskola (gimnázium, szakképző intézmény, általános iskola), 1 gyakorlóóvoda, 1 óvoda és 1 bölcsőde. Képzési programjában olyan alapképzési, mesterképzési és osztatlan képzési kínálatot alakított ki az intézmény, amelyben az egymásra épülő ismeretanyag garantálja a fejlődést az adott szakterületen. Doktori iskolák, szakkollégiumok, tudományos diákkörök és tehetséggondozó program támogatja a tudományos teljesítőképesség kibontakozását. A felsőoktatási szakképzések, szakirányú továbbképzések, felnőttképzési programok többféle lehetőséget nyújtanak a jelentkezőknek. A Debreceni Egyetemen 2015 szeptemberében indult a duális képzés, melynek keretében a vállalati partnerekkel együttműködve a gyakorlati ismeretek egyidejű elsajátításával végzik a tanulmányaikat a hallgatók.

4. Lakhatás, közszolgáltatások, infrastruktúra, közbiztonság

Az alábbi fejezetben a téma kifejtése a Módszertani útmutató által elvárt szerkezetben és adatok felhasználásával, a települési információk járások szerinti összegzésével történik. A fejezet egy részét a Módszertani útmutató által elvárt, a teljes vármegyére kiterjedő, hivatalos statisztikai adatok teszik ki, melyeket a települési Helyi Esélyegyenlőségi Programok, illetve a településektől kért szakértői interjúkérdésekre adott információk egészítenek ki. Ez utóbbi vizsgálat keretében a települési önkormányzatok a Módszertani útmutató 4. számú „Települési adatbekérő – Lakhatás, közszolgáltatások,

infrastruktúra” elnevezésű dokumentumokban szerepeltetett kérdésekre küldték meg válaszaikat. A szakértői interjúkérdések megválaszolásához a sablon ajánlásokat tett a megkérdezendő szakemberek vonatkozásában is. A Területi egyenlőtlenségek munkacsoport tagjainak észrevételei nyomán az addig formálódó, nyers információk további alakítására, értelmezésére, kiegészítésére kerülhetett sor.

4.1 Lakásállomány, lakáskörülmények

A Felhívás kapcsolódó pontjai: -

A bemutatás a KSH Népszámlálási adatbázisa 2022-es adatai, illetve a Települési adatbekérők 2024 februári információi alapján történik.

A bemutatás a KSH Népszámlálási adatbázisa 2022-es adatai, illetve a Települési adatbekérők 2024 februári információi alapján történik.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfort nélküli lakások száma	Szükséglakások és egyéb	Vízvezetékkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfűtésbe bekapcsolt
Balmazújvárosi járás összesen	12385	1162	658	50	11749	116	7239	0
Balmazújváros	6869	462	134	25	6723	73	4557	0
Egyek	2176	273	223	8	1965	22	1034	0
Hortobágy	608	50	41	3	569	4	340	0
Tiszacsege	2139	321	198	12	1960	14	994	0
Újszentmargita	593	56	62	-	532	3	314	0

Forrás: Népszámlálás 2022

A járásban összesen 12.385 lakás található. A járás települései között nagy különbségek vannak a lakásállomány minőségében, a lakások felszereltségében, ellátottságában. A járásszékhelyen közel 100%-os a közművek kiépítettsége a közterületek vonatkozásában (vízcsatorna- és elektromos hálózat 100 %, földgáz 96%). Egyeken többségben vannak a falusias megjelenésű Kádár-kockák, régebbi parasztházak. Hortobágyon belterületen az összkomfortos lakások, külterületen a komfortos lakások a jellemzőek, belterületen valamennyi közmű szolgáltatás hozzáférhető, a külterületi majorságokban nincs vezetékes gáz bekötési lehetőség.

A járás három településén a komfort nélküli és a szükséglakások aránya az adott település lakásainak tíz százalékát teszi ki. A legtöbb lakás vízvezetékkel és vezetékes internettel egyaránt ellátott, ugyanakkor távfűtésbe bekapcsolt lakások egyáltalán nincsenek.

A külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások közműszolgáltatásokhoz való hozzáférése nem rendezett, sok esetben komfort nélküliek. A járásban a legtöbb ingatlan az 1970-80-as években épült (pl. Ohat). Újak is épülnek folyamatosan, de számuk nem kirívó.

Jelen vannak a szegregátumok, amelyekben a mélyszegénységben élők és/vagy roma lakosság koncentrációja jellemző. Ezeken a településrészekben rosszabb állapotú, alacsonyabb komfortfokozatú lakóingatlanok jellemzőek, amelyeknek a közművekkel való ellátottsága is csak részben valósul meg. Tiszacsegén a szegregátum lakosainak döntő többsége roma származású. Egyeken az utóbbi években megemelkedett bérleti díjakat sokan nem tudják megfizetni, ők egyre inkább veszítenek az életminőségükből

és kénytelenek kompromisszumos megoldásokat találni. Jellemzően a munkajövedelemmel nem rendelkező családok rosszabb állapotú, alacsonyabb komfortfokozatú, magas laksűrűségű otthonokkal rendelkeznek, amely a mindennapi életszervezésükre is negatív hatást gyakorol. A szegényebb családok lakásvizonyait gyakran meghatározzák a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása, az adósságok folyamatos újratermelődése.

Nagy szükség lenne a támogatott lakhatás kialakítására. Az elmúlt évtizedekben az ingatlanok fenntartása is már egyre nehezebb. Ennek legfőbb oka a nagymértékű munkanélküliség. Az emberek többsége a korábban összegyűjtött megtakarításait feléli, újabb megtakarításokra nincs lehetőség. A fiatalok nem tudnak segíteni az idős szülőknek munkajövedelem hiányában, éppen ellenkező tendencia jellemző, a szülők segítik ki a fiatalokat.

A járásban különösen azoknak a gyermekeknek a lakáskörülményei alacsony színvonalúak, ahol a család nem rendelkezik munkajövedelemmel és/vagy nagyon alacsony az egy főre jutó jövedelem szintje. A gyermekek számára sok esetben nem áll rendelkezésre saját szoba, sőt olyan privát tér sem, ahol lehetőségük lenne a pihenésre, játékra, tanulásra. A kisebb nyugdíjjal rendelkező nyugdíjasoknak nehézséget okoz a lakásuk folyamatos karbantartása, ugyanis sokan régebbi építésű lakásokban laknak.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfortnélküli lakások száma	Szükséglakások és egyéb lakások	Vízvezetékkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb terület jut egy lakóra	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfűtésbe bekapcsolt lakás
Berettyóújfalui járás	19324	2327	1916	84	17548	138	11048	748
Ártánd	234	25	11	-	223	-	125	0
Bakonszeg	597	86	65	3	537	-	313	0
Bedő	133	21	15	-	118	-	57	0
Berekböszörmény	724	53	61	3	667	4	382	0
Berettyóújfalú	6502	555	174	19	6338	35	4459	748
Biharkeresztes	1634	114	56	5	1580	16	1020	0
Bojt	200	36	64	0	141	3	94	0
Csőkmő	840	137	126	-	725	6	415	0
Darvas	274	42	30	0	245	-	138	0
Furta	569	88	82	-	491	3	289	0
Gáborján	365	51	56	3	312	-	178	0
Hencida	411	53	67	0	355	20	224	0
Komádi	2443	380	401	13	2069	13	1269	0
Körösszakál	331	44	35	-	298	-	164	0
Körösszegapáti	478	102	69	3	422	-	211	0

Magyarhomorog	441	92	95	0	363	-	194	0
Mezőpeterd	262	39	38	-	230	-	141	0
Mezősas	292	40	51	5	237	3	121	0
Nagykerek	471	30	89	8	390	11	200	0
Szentpéterszeg	472	49	30	-	443	-	283	0
Told	99	5	33	0	69	0	39	0
Újiráz	258	74	48	-	216	0	109	0
Váncsod	518	96	94	4	426	5	267	0
Vekerd	94	34	37	6	53	-	16	0
Zsáka	682	81	89	n.a.	600	4	340	0

Forrás: Népszámlálás 2022

A lakott lakások többsége közműekkel ellátott, jellemzően komfortos lakások találhatók a településeken, bár néhány helyen (pl. Artánd) közel 20% a komfort nélküli lakások száma. Hencidán a lakások nagyrészt több, mint 50 éve épültek, állaguk egyre inkább leromló. Jelentős részükben nincs vezetékes ivóvíz, földgáz, a csatornázás teljes mértékben hiányzik. A járasszékhelyen a lakosok lakótelepi vagy családi házban élnek, saját tulajdonban, vagy bérleményben (magánszemélytől vagy önkormányzattól bérelt ingatlanban).

A járásban az átlagos ingatlannagyság 60-100 m² közé tehető. Az új lakások építése nem jellemző, jellemzőbb a használt lakások adásvétele és felújítása. Jelentős számban vannak nem lakott lakások is, amelyek állapota leromlott. Lakásbiztosítással szinte elenyésző lakás rendelkezik.

A járási központon kívül nem jellemzőek az új lakásépítések, a házak többsége a hetvenes években, vagy azt megelőzően épült, jellemzőek az ún. Kádár-kocka házak, amelyek 2-3 szobával készültek. A lakások többsége régi építésű, ezért sokaknak nehézséget okoz a lakásuk karbantartása és felújítása, miközben az ingatlanok állapota folyamatosan romlik (pl. Berekböszörmény). Átlagosan 2-3 fő él a lakásokban, kivétel néhány településrész, mint pl. Körösszakálban, ahol átlagosan 23 fő él egy lakásban. A településeken élők többnyire saját tulajdonú lakással rendelkeznek, a lakásbérletek nem jellemzőek.

A gyermekek, idősek, nők, fogyatékosak lakáskörülményei jellemzően kielégítőek.

A szegényebb családokban jellemző a magasabb háztartásnagyság, de viszonylag sok az egyszemélyes háztartás is a járásban, amelyekben általában egyedül élő idősek laknak. Az anyagi javak hiánya is gyakran problémát okoz a hátrányos helyzetű csoportoknak. Kevesebb jövedelemmel rendelkeznek és nehezen tudják fenntartani vagy felújítani a lakásukat. Sok helyen kályhás tüzelés van, a szegényebb családok számára a fűtés nehézséget okoz.

Berettyóújfaluban az utóbbi évek tendenciája, hogy az alacsony jövedelmű, önerőből lakáshelyzetét megoldani képtelen személyek, családok a város peremén elhelyezkedő zártkerti részekben hétvégi házakat bérelnek, vagy azokban szivességi használóként élnek. Ezek a területeken a közművesítettség hiányos, vagy nincsen (vezetékes gáz, ivóvíz, csatorna).

Szükség lenne további támogatásokra, anyagi forrásokra és lehetőségekre, hogy javítani lehessen a lakhatási körülményeket ezeken a településeken. A fogyatékosokkal élők számára sok esetben (pl. Berekböszörményben) nem tudják biztosítani azokat a speciális lakhatási körülményeket, melyek az önellátáshoz, a teljes élethez szükségesek lennének. Az önkormányzatok és szociális intézmények segítségével próbálnak a helyzet javításán dolgozni, de további külső segítségre és pénzügyi forrásokra is szükség lenne a nehézségek megoldásához. A lakhatási programok és támogatások mellett fontos lenne a munkahelyteremtés és az infrastrukturális fejlesztések is, hogy javuljon az emberek anyagi helyzete és lakhatási körülményei.

Az idősek jellemzően régebbi építésű kertes házakban élnek, amelyek gondozása, fenntartása problémát okozhat. Ebben az önkormányzatok és a családsegítő szolgálatok próbálnak segítséget nyújtani. Több önkormányzat vállalja, hogy igény esetén az idős személyek ingatlanjai előtti zöldterületeket karbantartják, ezzel is tehermentesítve a célcsoportot.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfortnélküli lakások száma	Szükséglakások és egyéb lakások	Vízvezetékekkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb terület jut egy lakóra	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfűtésbe bekapcsolt lakás
Debreceni járás összesen	104878	12320	1055	827	103548	1278	75601	31500
Debrecen	99856	12168	846	730	98774	1132	72314	31500
Hajdúsámson	5022	152	209	97	4774	146	3287	0

Forrás: Népszámlálás 2022

A járásban összesen 104.878 lakás található, amelynek többsége magas komfortfokozatú, közművekkel ellátott. Ugyanakkor mindkét településen vannak olyan településrészek, ahol a lakóépületek régi építésűek, felújításra szorulnak. A belvárosban a századforduló előtt (1900) épült egyszintes magashomlokzatú egykori civisházak, illetve többszintes bérpalotákban lévő lakások és nagypolgári lakóépületek vannak. Az iparosított technológiájú lakásépítés kezdete 1962-re tehető.

Debrecen lakásállományát és lakáskörülményeit jellemezve elmondható, hogy a város lakóépületeinek nagy része paneltechnológiával épült, illetve jelentős a bérbeadott lakások száma. A lakosság nagy része nehézségekkel küzd a magánbérleti piacon tapasztalható emelkedő lakbérrel. A lakhatási igények növekedése miatt új lakóterkomplexumok építése válik szükségessé. A hatékony önkormányzati lakásgazdálkodás a jelenleginél szűkösebb portfólióval igen kétséges. A rendszerváltás utáni lakásértékesítések, a városszerkezeti fejlesztések és a kedvezőtlen összetételű lakásállomány avulásának negatív hatását városi léptékű beavatkozással szükséges ellensúlyozni. A járásszékhelyen azok az idősök, akik nagy lakásokban élnek, nem szeretnék, vagy nem tudják lecserelni kisebb méretűre a lakásaikat, mindez viszont azzal járhat, hogy nagyobb méretű lakások fenntartásáról, karbantartásáról kell gondoskodniuk, ami fizikailag és anyagilag egyaránt megterhelő lehet.

Hajdúsámson lakásállományát főleg családi házak és társasházak alkotják. Az állami támogatásoknak köszönhetően folyamatosak az új családi házak építései a településen, különösen a Sámsonkert városrészen, azonban az ivóvíz ellátás biztosítása gondot okoz a gyors fejlődés miatt. Hajdúsámsonban a szegregátumokban és veszélyeztetett területeken alacsony komfort fokozatú lakások találhatók, ahol problémát okozhat a csatornázatlanság és az illegális hulladék elhelyezése.

A járásban nagy különbségek vannak a különböző településrészek és társadalmi csoportok lakhatási jellemzőiben. A növekvő lakhatási igények kielégítése érdekében jellemzőek az új lakásépítések. Mindezek mellett még mindig jelentős a régebbi, felújításra váró ingatlanok száma is. Ezek sok esetben szegényebb

családok tulajdonában vannak, akik számára nehézséget okoz, hogy önerőből javítsanak az ingatlanaik állapotán. A magánháztartásokban élő fogyatékos személyek lakáskörülményeit elősorban a háztartás jövedelmi viszonyai határozzák meg. A magasabb egy főre jutó lakásokban a fogyatékkal élők lakhatással kapcsolatos speciális szükségleteit jobban figyelembe tudják venni, míg a szegényebb háztartásokban erre kevesebb lehetőség van. A mélyszegénységben élők körében alacsonyabb iskolai végzettség és munkaerőpiaci peremhelyzet jellemző, mindezek következtében anyagi erőforrásaik korlátozottak lakáskörülmények javításában. Jellemzőek az alacsonyabb komfortfokozatú lakások, rosszabb lakáskörülmények, esetenként a csatornázás és hulladékszállítás megoldatlansága. A szociális bérlakásprogramok nagyban hozzájárulhatnak a lakhatási nehézségeik javításához.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfortnélküli lakások száma	Szükséglakások és egyéb lakások	Vízvezetékekkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb terület	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfütésbe bekapcsolt lakás
Derecskei járás	15967	1002	1154	103	14853	253	9660	0
Derecske	3391	215	96	8	3300	33	2252	0
Esztár	508	27	52	0	465	9	304	0
Hajdúbajos	832	64	58	4	776	13	496	0
Hosszúpályi	2032	82	139	15	1912	63	1262	0
Kismarja	483	24	97	5	388	9	228	0
Kokad	243	21	45	-	202	5	117	0
Konyár	829	60	93	16	733	16	403	0
Létavértes	2636	199	248	23	2387	45	1461	0
Mikepércs	1852	79	42	9	1810	15	1299	0
Monostorpályi	938	98	63	15	872	7	560	0
Pocsaj Pocsaj települési adatsz. '2024	971	67	164	-	811 934	25	481	0
Sáránd	849	16	30	-	821	10	563	0
Tépe	403	50	27	-	376	3	234	0

Forrás: Népszámlálás 2022

A járásban többnyire komfortos vagy összkomfortos lakások találhatóak. A településeken falusias, kertvárosi jellegű házak találhatóak nagyobb számban. A járasszékhelyen a lakásállomány 2016 óta folyamatos emelkedést mutat. A közüzemi szolgáltatások általában rendelkezésre állnak (pl. Esztár, Kismarja), bár néhány helyen még nem kiépített az ivóvíz és szennyvízcsatorna-hálózat. Az átlagos háztartásnagyság 80-100 m², jellemzően 2-5 fő él egy lakásban. A lakásállomány többsége az 1970-80-as években épült, kevésbé jellemző az újabb építésű lakások jelenléte. A lakásminőség javításához, felújításához hiányoznak azok a támogatási formák, amelyek mindenki számára – kortól és jövedelemtől függetlenül – elérhetőek lennének. Egyre többen élnek lakhatási szegénységben, amikor a lakásköltségek a napi megélhetést veszélyeztetik. A nem megfelelő lakásszerkezeti körülmények beázást, penészesedést okoznak, amelyek egészségügyi kockázatot is jelentenek. Az ingatlanok többsége teljes energetikai felújításra, fűtéskorszerűsítésre, tetőcserére szorul. A településeken kevés a kiadó lakás. A fentiekben túl a hátrányos helyzetű csoportok esetében gyakori a túlszűfolttság, több generáció együttélése. Az alacsony jövedelmű családokban a 18 év feletti lakáshoz jutása a magas ingatlanárak miatt szinte lehetetlen. Több helyen csak a ház bizonyos helységeit használják, hogy csökkentsék a fűtési költségeket. Az idősek közül sokan élnek egyedül, az alacsony nyugdíjból nem tudják a szükséges javítási munkálatokat elvégeztetni. Romák esetében jellemző a zsúfolt lakáskörülmény, gyakran a teljes háztartás egy szobából áll. Az önkormányzatok többsége települési támogatást nyújt rászorultsági alapon az azt kérelmezők részére, mely támogatás közvetlenül a szolgáltató részére kerül kifizetésre. A lakáskörülmények javítása érdekében szükség lenne lakossági pályázati lehetőségekre az épület energetikai felújítását célozva, igazodva a hátrányos helyzetű lakosok anyagi körülményeihez. A fogyatékkal élők körében az akadálymentesítés jelenti az egyik legnagyobb kihívást. A magánháztartásokban élő fogyatékos személyek számára szociális ellátórendszeren belül szolgáltatásokat nyújtanak az önálló életvitel támogatására, amelynek fontos részét képezik a lakáskörülmények fenntartásának és fejlesztésének segítése. Szociális bérlakások biztosításával lehetne javítani a lakáskörülményeken.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfortnélküli lakások száma	Szükségülakások és egyéb lakások	Vízvezetékekkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb terület jut	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfűtésbe bekapcsolt lakás
Hajdúböszörményi járás összesen	15993	1554	958	180	14981	251	9285	1038
Hajdúböszörmény	12449	1195	734	160	11645	205	7084	1038
Hajdúdorog	3544	359	224	20	3336	46	2201	0

Forrás: Népszámlálás 2022

A járás lakóépületeinek többsége magas komfortfokozatú, jól felszerelt. Hajdúböszörményben a lakásállomány és a lakáskörülmények javítására elsősorban a település bodaszőlői részén lenne szükség. Itt az alapvető komfort hiánya (víz, villany, fűtési lehetőség) nehézséget okoz.

Az 1970-1990 között épült lakások többsége jellemző, de új lakásépítkezések is jelen vannak a lakhatási igények kielégítésére.

A járás mindkét településén található olyan településrészek, amelyeken a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok koncentrációja jellemző, akiknek a lakáskörülményei jóval elmarad a települések átlagos szintjétől. A szegregátum területén sok a felújításra szoruló ingatlan (pl. nyílászárók, meleg padlóburkolatok hiánya). A lakáskörülmények javítása érdekében szükség lenne több információt nyújtani a támogatási lehetőségek igénybevételéről. A települések jelzik, hogy a fiatalok megtartásához kedvező lakhatási feltételek biztosítása szükséges, illetve a meglévő bérlakásállomány teljeskörű és energetikai szempontú megújítása. Gondot jelent a nem lakott ingatlanoknál a rendezetlen tulajdonviszony, illetve a hajlandóság megteremtése. Pályázati támogatást tartanának szükségesnek a megvalósításhoz.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfort nélküli lakások száma	Szükség lakások és egyéb lakások	Vízvezetékekkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb terület jut egy lakóra	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfűtésbe bekapcsolt lakás
Hajdúhadházi járás összesen	8071	309	456	51	7663	255	5066	0
Bocskai kert	1581	132	87	27	1513	27	1025	0
Hajdúhadház	4117	94	340	12	3801	207	2386	0
Téglás	2373	83	29	12	2349	21	1655	0

Forrás: Népszámlálás 2022

A járásban összesen 8071 lakás található, ebből 309 a nem lakott lakások száma. A legtöbb lakás magasabb komfortfokozatú, közművekkel ellátott, de megtalálhatók a komfort nélküli lakások is.

Hajdúhadházon jellemzően nem épülnek új lakások, nehézséget okoz a lakások hiánya, többre lenne szükség. Tégláson viszont folyamatosan épülnek az új lakások, 1990 óta építették a lakások ötödét. Bocskai kertben a növekvő lakosság szám szintén magával hozza a folyamatosan újuló lakásállományt is: az új családi- és ikerházak építése élvez prioritást, amelyek hagyományos építési móddal készültek, de már megjelentek a konténer- és könnyűszerkezetes házak is. A lakhatással kapcsolatban a külterületi részeken az alacsony komfortfokozatú lakások, üdülők aránya magas. A járásban jellemzőek a nagyobb alapterületű

kertes házak, amelyek karbantartása, fenntartása kihívás lehet az alacsonyabb jövedelmű háztartások számára. A megnövekedett rezsi költségek, különösképpen a téli fűtési időszak alatt okozhat problémát. Települési támogatás keretében nyújtható lakhatáshoz kapcsolódó támogatások a fűtési és a villamos energia támogatás, továbbá a rendkívüli települési támogatás segítséget nyújthat a részoruló családok számára, ugyanakkor ezen kívül is szükség lenne további erőforrásokra: vissza nem térítendő lakás felújítási támogatásokra és kedvező hitelekre a lakásállomány javítása érdekében.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfort nélküli lakások száma	Szükség lakások és egyéb lakások	Vízvezetékekkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb terület jut egy lakóra	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfűtésbe bekapcsolt lakás
Hajdúnánási járás összesen	12331	1146	521	64	11828	106	7756	763
Folyás	153	40	24	-	129	-	50	0
Görbeháza	1043	123	79	4	969	-	610	0
Hajdúnánás	6977	593	210	37	6769	63	4461	763
Polgár	3423	287	143	20	3286	39	2243	0
Tiszagyulaháza	348	49	27	0	325	-	182	0
Újtikos	387	54	38	-	350	0	210	0

Forrás: Népszámlálás 2022

A lakások nagy része komfortos vagy összkomfortos, megfelelő közüzemi ellátottsággal. A járási központban magas az önkormányzati tulajdonú lakások száma és jellemzőek az új lakásépítések is, a járás többi településen ezek kevésbé jellemzőek, többségben vannak a régi építésű ingatlanok és az önkormányzati bérlakások száma is alacsony, miközben igény mutatkozna rá. A járás településen kiemelték, hogy a hátrányos helyzetű csoportok lakhatási problémái mellett a fiatalok számára okoz gondot az első ingatlanuk megvásárlása. Az elmúlt évek megnövekedett ingatlanáraihoz képest nem egyforma mértékben növekedett a fiatalok munkabére, akik sok esetben megtakarításokkal, önerővel is alig rendelkeznek, a jövedelmük pedig nem minden esetben teszi lehetővé a kedvező hitelek felvételét.

Hajdúnánáson a társasházi lakások száma igen magas, továbbá összevetve más településekkel, az önkormányzati tulajdonú lakások száma is nagyarányú, meghaladja a 200-at (szociális, piaci alapú,

szolgálati, fecskelakás). Néhány település (pl. Tiszagyulaháza) egyáltalán nem rendelkezik bérlakás állománnyal.

A szociális bérlakások a lakhatási lehetőségek javításához hozzájárulnak, azonban a járásban ezek száma korlátozott, így nem minden rászoruló tud élni ezzel a lehetőséggel, ezért további önkormányzati bér- és szolgálati lakás építési programra lenne szükség a lakhatási jellemzők javítása érdekében. Sok esetben több generáció él egy háztartásban, úgy, hogy a lakás nagysága azt megfelelő módon nem teszi lehetővé, az egyedül állók saját kerestükből nem tudják fenntartani ingatlanjaikat, bérleményeiket.

A magyarországi viszonylatokat nézve jellemző ma is a saját tulajdon szerzése, melyet megoldásként látnak az emberek hosszú távon. Ma is a legtöbb esetben az országban jellemző biztonságérzet a magántulajdont jelenti, az albérletek száma a városban kevés és rendkívül magas a bérleti díj.

Az idős személyek egy jelentős része kis nyugdíjból, nagyon takarékosan él, saját tulajdonú, leginkább régi építésű családi házban, több esetben teljesen egyedülállóak és a gyermekeik sem tudnak segíteni anyagilag számukra. Számukra a lakások fenntartása, a közüzemi díjak rendezése, illetve kertés lakások esetén a zöldterület rendezése jelent problémát.

A mélyszegénységben élők és/vagy romák egy része önkormányzati szociális bérlakásban vagy rokonuknál, ismerősüknél szívességi lakáshasználóként lakik. Jellemző a többgenerációs együttélés, a magas laksűrűség, az alacsonyabb komfortfokozatú lakások körükben, ahol többségben a villany(kártyás)/víz és fűtési lehetőség adott.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfort nélküli lakások száma	Szükség lakások és egyéb lakások	Vízvezetékekkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb terület jut egy lakóra	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfűtésbe bekapcsolt lakás
Hajdúszoboszlói járás	19366	2543	495	82	18877	184	12711	1376
Ebes	1686	49	18	5	1667	15	1331	0
Hajdúszoboszló	11865	2061	161	48	11696	106	7901	1376
Hajdúszovát	1080	37	104	-	987	24	605	0
Nádudvar	3628	366	197	23	3436	33	2105	0
Nagyhegyes	1107	30	15	4	1091	6	769	0

Forrás: Népszámlálás 2022

A járásban összesen 19 366 lakás található, ebből 2543 a nem lakott lakások száma, amely több, mint tíz százaléka az összes lakásnak. Ez a vármegyében a legmagasabb arány a nem lakott lakások tekintetében. Ebesen az ingatlanok jellemzően összkomfortosak, folyamatosan épülnek új lakások, a településen nagyon korlátozott számban van lehetőség albérletre, pedig igény lenne rá.

Alacsony a komfort nélküli és a szükséglakások aránya, a legtöbb lakás közművekkel ellátott, megfelelő állapotú és felszereltségű. A járásszékhely 2022-ben 105 db bérlakással rendelkezett, ebből 96 db szociális bérlakás volt.

Nádudvaron a mélyszegénységben élők lakáskörülményeire jellemző, hogy nagy százalékban komfortnélküliek az ingatlanok, leromlott állapotúak és sok esetben zsúfoltan élnek benne. Az ingatlanok udvarai több esetben rendezetlenek, szemetesek. A hátrányos helyzetű lakosok általában a település periférikus részén élnek.

A járás településein a lakáskörülmények javítása érdekében nagy szükség lenne a bérlakások számának növelésére. A bérlakások hozzájárulnának a lakóingatlanl nem rendelkező és/vagy rendkívül rossz lakáskörülmények között élő emberek életkörülményeinek javításához.

Különösen az alacsony jövedelemmel rendelkező, egyszemélyes háztartásban élő idős személyeknél jelentkeznek lakhatási nehézségek, a lakások karbantartás, fenntartása, a közüzemi számlák fizetése okozhat problémákat.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfortnélküli lakások száma	Szükséglakások és egyéb lakások	Vízvezetékkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb terület jut egy lakóra	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfűtésbe bekapcsolt lakás
Nyíradonyi járás	11132	765	979	118	10189	235	6116	0
Álmosd	674	60	65	7	609	15	376	0
Bagamér	936	85	181	9	767	24	466	0
Fülöp	711	118	100	9	638	14	303	0
Nyírábrány	1470	92	85	4	1395	23	751	0
Nyírac nád	1439	96	95	5	1348	16	810	0
Nyíradony	2632	88	195	49	2412	83	1574	0
Nyírmártonfalva	790	82	77	-	716	14	448	0
Újléta	419	42	72	10	345	18	164	0
Vámospércs	2061	102	109	23	1959	28	1224	0

Forrás: Népszámlálás 2022

A legjellemzőbbek a 70-80 m² alapterületű kertes házak, amelyek ellátottságában, felszereltségében nagy különbségek vannak a településeken. Álmosdon a csatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya 35%-os. Fülöpön az átlagos háztartásnagyság a településen 70m², átlagosan 3 fő él egy lakásban.

A járásban összesen 11.132 lakás van, ebből a komfort nélküli és szükséglakások száma összesen 1096, ami az összes lakás közel tíz százaléka, a vármegye többi járásához viszonyítva igen magas.

Szintén kiemelkedő adat, a vezetékes internettel való ellátottság hiánya, mivel csak valamivel több, mint a háztartások felében található meg. Nyírábrányban 6 db szociális bérlaklás van, a település lakosainak 23%-a – a külterületi területeket is figyelembe véve – szegregált területen, 29,4 %-a szegregációval veszélyeztetett területen él. Nyíradonyban a peremterületeken és a tanyavilágban lévő lakások komfort alatti fokozata javításra szorul, ezen területek vezetékes ivóvíz ellátása nem megoldott.

A járásban rendkívül magas az alacsony komfortfokozatú lakóingatlanok aránya, amelyben jellemzően hátrányos helyzetű, munkajövedelemmel nem rendelkező emberek élnek. Ezek a lakások több esetben a települések elkülönült részein, szegregátumokban találhatóak. A hátrányos helyzetű csoportok lakáskörülményeire jellemző, hogy a lakások elhasználódtak a szükséges karbantartás elmaradása miatt, komfortfokozatuk alacsony és zsúfoltak mert több generáció él együtt kis alapterületen. Ez leginkább a romákat és mélyszegénységben élőket jellemzi. Állagmegóvás elvégzése, új lakások építése lenne szükséges. Nyírmártonfalván az önkormányzat a fiatalok letelepedését letelepedési támogatással ösztönzi.

Az idős egyszemélyes háztartások lakhatási problémákkal is szembesülnek. Az idős korosztály többségében saját tulajdonú ingatlannal rendelkezik, de sok esetben a gyermekeik elköltöztek a településről, így ők kevésbé tudnak segíteni nekik a lakások karbantartásában, felújításában, mindezekben segítségre szorulnak.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Lakások	Nem lakott lakások száma	Komfortnélküli lakások száma	Szükséglakások és egyéb lakások	Vízvezetékekkel ellátott lakások száma	Lakások száma, ahol 10 négyzetméternél kisebb terület jut egy lakóra	Vezetékes internettel ellátott lakások száma	Távfűtésbe bekapcsolt lakás
Püspökladányi járás	16006	1520	976	58	15124	105	9705	680
Báránd	1135	185	74	3	1074	6	604	0
Bihardancsháza	100	22	27	0	73	0	28	0
Biharnagybajom	1079	150	140	8	942	13	545	0
Bihartorda	398	40	42	-	359	0	192	0

Földes	1683	141	52	-	1633	6	1047	0
Kaba	2334	168	116	5	2227	13	1520	0
Nagyrábé	925	113	82	3	868	7	520	0
Püspökladány	5793	434	171	15	5640	28	3863	680
Sáp	351	51	56	6	296	8	165	0
Sárrétudvari	1199	123	110	11	1088	8	685	0
Szerep	504	44	76	-	450	12	244	0
Tetétlen	505	49	30	-	474	4	292	0

Forrás: Népszámlálás 2022

Összesen 16 006 lakás van a járásban, ennek közel tíz százaléka nem lakott lakás. A komfort nélküli és szükséglakások aránya valamivel magasabb a vármegyei átlagnál. Bihardancsházán az egyre romló lakóépületek jellemzik a lakásállományt.

A járás legtöbb lakása kertesház, a távfűtésbe bekapcsolt lakások egyedül a járási központban találhatóak. Földesen a település közműellátottsága közel százszázalékos. Püspökladányban az Újtelepi városrészen több helyen nincs szennyvízcsatornára rácsatlakozási lehetőség. Kabán a lakásállomány minimálisan, de csökkenő tendenciát mutat.

A hátrányos helyzetű csoportok közül a mélyszegénységben élők és/vagy romák esetében azonosítottak a szakértői interjúkban lakhatási nehézségeket. Többségükben régi lakóépületekben élnek, amelyek alacsony komfortfokozattal rendelkeznek. A lakások élhetőségét tovább csökkenti, hogy jellemző a többgenerációs együttélés, a magas laksűrűség. Nagyrábén több elhagyatott, üresen álló ingatlan, romló állapotú lakóépület található, de itt 7 szociális bérlakás került kialakításra, melyek jelenleg is a rászoruló családoknak segítenek. Ezekben a háztartásokban alacsony az egy főre jutó jövedelem, ami megakadályozza, hogy javítani tudjanak a lakások állapotán, felszereltségén. A hátrányos helyzetű csoportok lakáskörülményeit tekintve elmondható, hogy sok család esetében a lakhatás biztosított, ám számlatartozások, jövedelem letiltások nehezítik a megélhetést. A számlatartozások elkerülése érdekében lakhatási támogatás biztosítása lenne szükséges, illetve a jövedelem problémák megoldása. A lakáskörülmények javítása érdekében anyagi forrásokra és szociális bérlakásokra tartanak igényt.

Bárádon a Debreceni Szociális Szolgáltató Központ által fenntartott Bárándi Humán Szolgáltató Otthon fogadja a fogyatékos személyeket, pszichiátriai- és szenvedélybetegeket.

A települések népességmegtartó erejének növeléséhez, az elvándorlás csökkentéséhez, valamint a szakképzett munkaerő helyben tartásához fontos a bérlakás állomány számának növelése új építéssel vagy vásárlással. A településeken igény merül fel szociális alapon bérelhető, olcsó rezsijű lakások iránt.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A lakásállomány, lakáskörülmények eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

4.2. Közszolgáltatások

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) c1); c2); c3) 1, 2; c4) információk (2024. február).

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény határozza meg az önkormányzati kötelező és önként vállalt feladat-és hatásköröket. A községnek, a városnak, a járásszékhely városnak, a megyei jogú városnak, a vármegyei önkormányzatnak egymástól eltérő feladat- és hatáskörei lehetnek. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása azonban nem veszélyeztetheti a törvény által

kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

A törvény 13. § (1) értelmében a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen: 1. településfejlesztés, településrendezés; 2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása); 3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése; 4. törvényben meghatározott kivételekkel az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások; 5. környezet-egészségügy (közttisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás); 6. óvodai ellátás; 7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása; 8. gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások; a szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg; 9. lakás- és helyiséggazdálkodás; 10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása; 11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás; 12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás; 13. helyi adóval, gazdaság szervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok; 14. a kistermelők, őstermelők számára – jogszabályban meghatározott termékeik – értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétfégi árusítás lehetőségét is; 15. sport, ifjúsági ügyek; 16. nemzetiségi ügyek; 17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában; 18. helyi közösségi közlekedés biztosítása; 19.-; 20. távhőszolgáltatás; 21. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közétkeztetést végző vendéglátóhely, gyorsétterem, alkalmi vendéglátóhely, mozgó vendéglátóhely)	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztelep, közösségi szálláshely, magán szálláshely)	munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára
Balmazújváros	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Egyek	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-
Hortobágy	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-
Tiszacsege	X	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	-

Újszentmargita	x	-	-	x	x	-	x	x	x	x	x	-
----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Forrás: Települési adatbekérőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járás települései képesek ellátni a törvényben meghatározott kötelező feladataikat, az ezen kívüli vállalatok viszont anyagi erőforrások hiányában csak részben elérhetők. Hortobágyon a külterületeken élők részére a szolgáltatásokhoz való hozzáférése érdekében tanyabusz áll rendelkezésre.

A közszolgáltatások biztosítása során az esélyegyenlőség elvének érvényesülésére törekszenek, nincsenek olyan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, akik számára nem elérhetők a közszolgáltatások. Egyeken szükség lenne az ügyintézésre alkalmas terek, irodák és várótermek, fejlesztésére, energetikai korszerűsítésére. A hátrányos helyzetű csoportok nem egyformán férnek hozzá a különböző szolgáltatásokhoz, esetükben különösen nagy szerepe van a formális és informális segítségnyújtásnak a hozzáférés érdekében. A járásban a kulturális szolgáltatások kínálata nem túl széles, bár nyilvános könyvtári szolgáltatás mindenhol van, ezek népszerűsége folyamatosan csökken. Tiszacsegén nincs közművelődési épület, csak egy nagyobb létesítmény, a Szolgáltató Csarnok, melyben a közösségi rendezvények megtartásra kerülhetnek, amíg nincs közösségi ház.

A helyi szolgáltatások bővítése és a meglévők hatékonyabb elérése érdekében anyagi erőforrásokra, pályázati lehetőségekre és megfelelően képzett humán erőforrásra van szükség.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közétközvetést végző vendéglátóhely, gyorsétterem, alkalmi vendéglátóhely, mozgó vendéglátóhely)	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőházttelep, közösségi szálláshely, magán szálláshely)	munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára
Ártánd	x	-	-	x	x	-	-	-	x	x	x	-
Bakonszeg	x	-	-	x	-	-	x	x	x	x	x	-
Bedő	x	-	-	x	-	-	x	-	x	-	-	-
Berekböszörmény	x	-	-	x	-	x	x	x	x	-	-	-
Berettyóújfalú	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	-

Biharkeresztes	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	X
Bojt	X	-	-	X	X	-	-	-	X	-	X	-
Csökmő	X	-	-	X	-	-	X	X	X	X	-	-
Darvas	X	-	-	-	-	-	X	X	X	-	-	-
Furta	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Gáborján	X	-	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-
Hencida	X	-	-	X	-	-	X	X	X	-	-	-
Komádi	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Körösszakál	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Körösszegapáti	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Magyarhomorog	X	-	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-
Mezőpeterd	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Mezősas	X	-	-	-	-	-	X	-	X	X	-	-
Nagykereki	X	-	-	X	-	-	X	X	X	X	X	-
Szentpéterszeg	X	-	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-
Told	X	-	-	X	-	-	X*	-	-	-	-	-
Újiráz	X	-	-	X	-	-	X	X	X	-	X	-
Váncsod	X	-	-	X	-	-	X	X	X	X	X	-
Vekerd	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Zsáka	X	-	-	X	-	X	X	X	X	-	X	-

Forrás: Települési adatbekérőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járás kisebb településein vannak olyan közszolgáltatások, amelyek biztosítása nehézséget jelent a helyi önkormányzatok számára, ilyen többek között a zöldterületek karbantartása, a közvilágítás és energiaellátás finanszírozása, a hulladékgazdálkodás és a szennyvíz csatornahálózat biztosítása. Gáborjánban, Szentpéterszegen és Hencidán pl. igény lenne szennyvízelvezető csatornarendszer és szennyvíztisztító mű kiépítésére. A járásszékhelyen a kötelező közfeladatok mellett a város a következő feladatokat is ellátja: személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások, strand és uszoda üzemeltetése, piac üzemeltetése, lapkiadás, városi televízió működtetése, filmszínház működtetése, turizmussal kapcsolatos feladatok, múzeum működtetése. A város legtöbb intézménye akadálymentesített.

A településeken elérhető ügyintézési terek is több esetben fejlesztésre szorulnak. Több településen (pl. Berekböszörményben) nagy igény van a tanyagondnoki szolgálatra.

A visszaérkezett adatlapok alapján nyilvános könyvtári szolgáltatás a legtöbb településen elérhető és a legtöbb helyen a mobil irodai szolgáltatások is, ezek közül az ügyfélkapus regisztráció az, ami leginkább hiányzik. Bakonszegen az eszközök és bútorzat fejlesztésére jelentkezik igény. A településeken jelezték, hogy több ingyenes WIFI szolgáltatás elérésére van igény.

A kulturális és szabadidő eltöltésére alkalmas szolgáltatások köre rendkívül alacsony a járásban, mozi egyedül a járásszékhelyen elérhető. Csökmőn a sportolási lehetőségek körét lehetne bővíteni, kondipark, konditerem vagy fitnesszterem kialakításával. Itt és Szentpéterszegen kifejezetten az egyes hátrányos helyzetű csoportokat megszólító programok nincsenek.

Számos településen vannak vendéglátó egységek, Toldon és Vekerden azonban nincsen élelmiszervásárlási lehetőség.

A közszolgáltatások hatékonyabb elérése érdekében anyagi forrásokra, eszközökre és humán erőforrásra lenne igény. A járásban vannak olyan települések, ahol az idősek számára egyes közszolgáltatások igénybevétele, az ügyintézésre alkalmas tér megközelítése nehézséget okoz a megfelelő akadálymentesítés hiányában. Néhány településen a fogyatékkal élők számára egyes közszolgáltatások igénybevétele

alkalmával az ügyintézésre alkalmas tér megközelítése nehézséget okoz a megfelelő akadálymentesítés hiányában.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közvetített végző vendéglátóhely, gyorsétterem, alkalmi vendéglátóhely, mozgó vendéglátóhely)	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztetel, közösségi szálláshely, magán szálláshely)	munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára
Debrecen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hajdúsámson	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Forrás: Települési adatbekerő a települések által megadott információk (2024. február)

A járásban található a vármegyeszékhely, amely a vármegye legmagasabb lakosságával, legfejlettebb infrastruktúrájával és legkiterjedtebb szolgáltatási kínálatával rendelkezik. Ugyanakkor egyes városrészek nem rendelkeznek semmilyen ügyintézési térrel, tehát az ott élők számára a szolgáltatások elérése nehezebb. Kihívást jelent a kétezres évek óta átadott létesítményekben jelentkező műszaki meghibásodások gyakorisága, az épületek állagmegőrzése, a közgyűjtemények digitalizációs eszközparkjának fejlesztése, raktározási problémák megoldása, könyvtári szolgáltatások innovációjának folytatásához szükséges eszközök beszerzése, rendezvényhelyszíneinek fejlesztése (fény- és hangtechnika, nézőtér mobil fedése). Debrecen MJV Kulturális Stratégiát dolgozott ki a 2018-2030-as időszakra, az ebben foglalt célok és fejlesztések (intézményhálózat fejlesztés, fesztiválváros, decentralizáció, láthatóság növelése, digitális kultúra, szemléletformálás) megvalósítása érdekében. Egyes mobil irodai szolgáltatások a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjában elérhetőek.

A MÉLIUSZ Központi Könyvtárban az új MIA (KIOSZK) mesterséges intelligenciával támogatott önkiszolgáló ügyintézési pontot 2022. október 20-án helyezték üzembe. A MIA Pont érintőképernyős eszközön könnyen, gyorsan, ügyintézői beavatkozás és sorban állás nélkül lehet meghatározott ügyeket elektronikusan intézni: pl. vezetői engedélyt és személyi igazolványt pótolni, gépjármű ügyeket intézni, anyakönyvi kivonatot és erkölcsi bizonyítványt igényelni. Ugyanakkor sok városrészen nincs mobil irodai szolgáltatás.

A járás másik településének lakói is élvezhetik a megyeszékhely közelségének előnyeit.

Hajdúsámsonban jelenleg az ivóvíz-ellátórendszer fejlesztésre szorul a település rohamos fejlődése miatt. A külterületen, tanyákon élők számára nem biztosítható mindig a hulladékszállítás az utak állapota miatt.

A járásban a meglévő szolgáltatások színvonalának szinten tartása és fejlesztése okoz nehézséget, a folyamatosan növekvő fenntartási és/vagy bérköltségek miatt. A hátrányos helyzetű csoportok közül a mélyszegénységben élők és/vagy romák esetén az egyes közszolgáltatások költségeinek, a közüzemi számlák befizetése nehézséget jelenthet, ami korlátozott hozzáférhetőséget okozhat körükben. Debrecenben a hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának biztosítása okoz nehézséget, mivel más településen hajléktalanná vált személyek is Debrecenben igénylik az ellátást. Az állami gondoskodás keretében hiányzó ellátás a hajléktalan személyek otthona és rehabilitációs otthona, szenvedélybetegek otthona, átmeneti otthona, fogyatékos személyek gondozóháza-rehabilitációs lakóotthona, melyek szükségességét az önkormányzat számára rendszeresen jelzik az érintettek, civil szervezetek, a szakterület képviselői.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közétkeztetést végző vendéglátóhely, gyorsétterem, alkalmi vendéglátóhely, mozgó vendéglátóhely)	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztelep, közösségi szálláshely, magán szálláshely)	munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára
Derecske	x	-	-	x	-	x	x	x	x	x	x	-
Esztár	x	-	x	x	x	-	x	x	x	x	x	-
Hajdúbagos	x	-	-	x	-	-	x	x	x	x	-	-
Hosszúpályi	x	-	-	x	-	x	x	x	x	x	x	-
Kismarja	x	-	-	x	x	-	x	x	x	-	-	-
Kokad	x	-	-	x	-	-	x	-	x	x	-	-
Konyár	x	-	-	x	x	-	x	x	x	x	-	-
Létavértes	x	-	x	x	-	x	x	-	x	x	x	-
Mikepércs	x	-	-	x	-	x	x	x	x	x	x	-
Monostorpályi	x	-	-	x	x	x	x	x	x	-	-	-
Pocsaj	x	-	-	x	-	x	x	x	x	x	x	-
Sáránd	x	-	-	x	-	x	x	x	x	x	x	-
Tépe	x	-	-	-	-	-	x	-	x	x	x	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A közszolgáltatások és közfeladatok ellátása tekintetében nagy különbségek vannak a járás települései között.

Míg egyes településeken az olyan közfeladatok ellátása, mint például az ivóvíz hálózat, szennyvízhálózat, településfejlesztés, településrendezés, köztemető fenntartás, közvilágítás, helyi közutak és közparkok, egyéb közterületek fenntartása is nehézséget okoz, addig a járási központban a kötelező önkormányzati feladatok mellett önként vállalt szolgáltatásokat is tudnak biztosítani. A járásszékhelyen pl. J0-s besorolású laboratóriumot működtetnek, fogyatékosok nappali ellátása, pszichiátriai betegek nappali ellátása, támogató szolgáltatás, Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíj támogatás is elérhető, önkormányzati lapot adnak ki, városi honlapot működtetnek, helyi önszerveződő közösségeket támogatnak és mezei őrszolgálatot működtetnek. A településen problémát jelent a gyalogos-, kerekesszékes közlekedés, amely miatt járdacsatlakozások kiépítésére van szükség. A támogató szolgálat kiépítésével lehetővé vált a fogyatékos személyek lakókörnyezetükben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén. A település ügyintézési tereinek fejlesztése érdekében szükséges a meglévő helyiségek eszközellátottságának, esetleg bútorozottságának fejlesztése. Az önkormányzati tulajdonban lévő, de közszolgáltatások megvalósítására hasznosított ingatlanok eszköz ellátottságának folyamatos fejlesztése (pl.: óvoda, szociális központ, egészségügyi intézmények stb.).

Hosszúpályiban egyre nagyobb nehézséget okoz a megfelelő végzettségű szakdolgozó alkalmazása, sok esetben végzettséggel nem rendelkező személyek látnak el bizonyos feladatokat. Van nyilvános könyvtári ellátás, de egyre kevesebben veszik igénybe a szolgáltatásait. Az ügyintézési terek leginkább informatikai eszközök terén szorulnak fejlesztésre.

Kismarján a Közösségi Ház fűtéskorszerűsítésre, felújításra szorul. A településen nincsenek kifejezetten az egyes hátrányos helyzetű csoportokat megcélzó programok.

Kokadon az ivóvíz vezetékrendszer 40-50 éves elavult, felújításra szorult. A szennyvíz elszállítása jelenlegi szabályozási keretek között szippantással ideiglenesen van megoldva katasztrófavédelmi kijelöléssel. Mobil irodai szolgáltatások nem érhetők el helyben, lenne igény ezekre a településen. Konyáron a kötelező feladatok közül nehézséget okoz a településfejlesztés, településrendezés, köztemető fenntartása, közvilágítás, helyi közutak és közparkok, egyéb közterületek fenntartása. Az egyes közszolgáltatások hatékonyabb elérése érdekében szükséges lenne a digitális készségek lakossági fejlesztése, a közösségi médiafelületek minél szélesebb körű ismerete a lakossági tájékoztatások gyors és hatékony eljuttatása érdekében. Létavértesen az illegális hulladék és törmelék elhelyezése településszintű probléma, ezért hulladékudvar kialakítása, törmeléklerakó hely kijelölése és ezek ellenőrzött körülmények közötti kezelése fejlesztési célként fogalmazódik meg.

Mikepércsen a kertsek egyes lakott részein a közvilágítás és a vezetékes ivóvízellátás nem biztosított, a közlekedés földúton lehetséges. A település déli részén található új lakóövezetben a szennyvízelvezetés, a csapadékvíz elvezetés és a szilárd útburkolat, valamint járdák nincsenek anyagi erőforrás hiányában. Az idősek nappali ellátása kötelező önkormányzati feladat, amit eddig megfelelő épület hiányában nem tudtak biztosítani. Monostorpályiban a szabadidő hasznos eltöltésére nincs lehetőség, ezért célként fogalmazzák meg a helyi művelődési ház rendbetételét, a közösségi munka szervezését. Tépén a településüzemeltetés, kulturális szolgáltatás, településfejlesztés biztosítása nehézséget jelent a helyi önkormányzat számára. Szennyvíz-csatorna hálózat nincs a településen, de lenne rá igény. Sárádon a köztisztasági feladatok ellátása, víziközmű szolgáltatás ellátása okoz nehézséget.

A legtöbb településen információs kampányokra, társadalmi részvételre és közösségi bevonásra van szükség a szolgáltatások hatékonyabb elérése érdekében.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közétközvetést végző vendéglátóhely, gyorsétterem, alkalmi vendéglátóhely, mozgó vendéglátóhely)	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztelép, közösségi szálláshely, magán szálláshely)	munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára
Hajdúböszörmény	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hajdúdorog	X	X	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járás településein összeségében nem okoz nehézséget a közfeladatok ellátása, ugyanakkor mindkét településen található olyan városrészek, amelyek kevésbé jól ellátottak, fejlesztésre szorulnak. Pl. Bodaszőlő városrészen információk és eszközök szükségesek a hatékonyság növelésére. Itt nincs nyilvános könyvtár és nem is mutatkozik rá igény. A mobil irodai szolgáltatások köre Hajdúböszörményben teljes, Bodaszőlő településrészen csak nyomtatás, fénymásolás és szkennelés áll rendelkezésre.

Hajdúdorog külterületén, ipari területen, vagy a város némely szegregátumának területén jelenleg nincs kiépített szennyvízhálózat. Szennyvízgerincvezeték kiépítettsége nem teljes. Lenne igény helyi közösségi közlekedésre és egy nagyobb befogadóképességű ügyfélfogadó térre. A meglévő művelődési ház és filmszínház épülete elavult, nagyobb rendezvények megtartására nem alkalmas. Szükség lenne a mai kornak megfelelő kulturális, szórakoztató központ kialakítására, mely a város minden korosztálya részére biztosítana lehetőségeket. Fedett medence kialakítása révén a település lakosságának egészségmegőrzése, iskolai úszásoktatás biztosítása céljából a strandfürdő infrastrukturális fejlesztését igényként fogalmazzák meg. A településen üzemelő hulladéklerakó rekultivációja anyagi források hiányában nem megoldott, holott a környezetvédelmi hatóság erre kötelezte a települést. A település rekreációs-és sport célú infrastruktúrája hiányos, futópálya, műfüves sportpálya iránti igény fogalmazódott meg, illetve a helyi, generációkon is átívelő sportolás népszerűsítése és feltételeinek megteremtése, bővítése.

A települések többségében vármegyei szinten széles körű szolgáltatások, kulturális és szabadidős lehetőségek állnak rendelkezésre, amelyek a járáson kívüli településeken élők igényeit is kiszolgálhatják.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közétkeztetést végző vendéglátóhely, gyorséterem, alkalmi vendéglátóhely, mozgó vendéglátóhely)	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztetep, közösségi szálláshely, magán szálláshely)	munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára
Bocskaikert	x	-	-	-	-	x	x	x	x	x	x	-
Hajdúhadház	x	-	x	x	-	x	x	-	x	x	x	-
Téglás	x	x	-	x	-	x	x	x	x	x	x	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járásban egyedül Hajdúhadház jelezte, hogy nem okoz nehézséget a legtöbb közfeladat ellátása, azonban Téglás és Bocskaikert településtől érkezett visszajelzés hiányokról, fejlesztési igényekről. Nehézséget okoz a biztosítása pl. a vízkárelhárításnak (hiányos a csatornarendszer), a víziközműszolgáltatásnak (nincs elég mennyiségű ivóvíz a településen), a településüzemeltetésnek, településfejlesztésnek (helyi közutak és tartozékainak a kialakítása hiányos). Nincs a településen közösségi színtér és nem elérhetőek a mobil irodai szolgáltatások sem.

Tégláson nehézséget okoz bankfiók kihelyezése, továbbá a szennyvízcsatorna hálózat bővítésére is szükség lenne, illetve a hivatal közösségi házzal való összeépítését szorgalmazzák. Bocskaikertben nincs kultúrház, közösségi tér, a település igényeihez igazodó méretű községháza, egészségház, mobil irodai szolgáltatások sem elérhetőek, ezek létesítése, belterületi utak építése, ivóvízhálózat fejlesztésének igénye fogalmazódik meg. Nem neveztek meg a járásban olyan akadályokat, amelyek kifejezetten a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok közszolgáltatásokhoz való hozzáférést gátolnák.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közvetített végző vendéglátóhely, gyorsétterem, alkalmi vendéglátóhely, mozgó vendéglátóhely)	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztelép, közösségi szálláshely, magán szálláshely)	munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára
Folyás	X	-	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-
Görbeháza	X	-	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-
Hajdúnánás	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	X
Polgár	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Tiszagyulaháza	X	-	-	X	-	-	-	X	X	X	-	-
Újtikos	X	-	-	X	-	-	X	-	X	-	-	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járási központ a kötelező közfeladatok ellátása mellett még önként is vállal feladatokat, ezek egy része a járás más településeinek lakosságának igényeit is kiszolgálhatják. Folyáson és Újtikoson nincs gyógyszertár és a közösségi közlekedés, az autóbusz járatok nem akadálymentesítettek. Újtikoson továbbá az egyes hátrányos helyzetű csoportok közszolgáltatásokhoz való hozzáférése problémát okoz. Több településen (pl. Görbeháza) a külterületeken élők számára a szennyvízhálózat nem elérhető. A hátrányos helyzetű csoportokkal kapcsolatban kiemelték, hogy bár a közszolgáltatások mindenki számára elvileg elérhetők, a hozzáférés mégis nehezebb lehet, ha például nincsenek meg a megfelelő ismeretek, vagy személyi segítség, esetleg nem teljes az akadálymentesítés. Polgáron a közüzemi közszolgáltatók képviselője hiányos pl. áramszolgáltató, gázszolgáltató. Fontos lenne, hogy a lakosok helyben tudják intézni ügyeiket.

A települések többségében van nyilvános könyvtár, a könyvtári szolgáltatás mindenki számára elérhető, itt érhető el a mobil irodai szolgáltatások is. Hivatalok, kihelyezett irodák, ügyfélpontok állnak rendelkezésre, melyek fejlesztése (bútorzat, informatikai eszközök) folyamatosan indokolt. Ezek a nehézségek az időseket, a fogyatékkal élőket és a mélyszegénységben élőket és/vagy romákat egyaránt érinthetik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közéleti közteret végző vendéglátóhely, gyorsétterem, alkalmi vendéglátóhely, mozgó vendéglátóhely)	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztelep, közösségi szálláshely,	munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára
Ebes	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Hajdúszoboszló	X	-	-	X	X	-	-	X	X	X	X	-
Hajdúszovát	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Nádudvar	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Nagyhegyes	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járás legtöbb településén általában nem okoz nehézséget a közfeladatok ellátása, vannak települések (pl. Nagyhegyes), ahol a kötelező feladatokon túl önként vállalt feladatokat is teljesítenek (pl. egészségügyi szűrővizsgálatok, nem kötelezően vállalandó szociális szolgáltatások, helyi piac fenntartása stb.), amelyek más települések lakosságát is kiszolgálhatják. Ugyanakkor egyes települések kiemelik, hogy a rendelkezésre álló források egyre kevésbé elegendők a törvényileg meghatározott közfeladatok ellátására, több anyagi forrásra, ezenkívül eszközökre és képzett humán erőforrásra is igény mutatkozik.

A települések úthálózatának jellemzői, a kiépített szilárd útburkolatok és akadálymentesség hiánya befolyásolja azt, hogy hogyan tudnak eljutni az idős, illetve a fogyatékos személyek az ügyintézésre alkalmas terekbe. Hajdúszoboszlón a helyi közlekedést segítő buszjáratok akadálymentesítettek.

Ebesen nincs mobil irodai szolgáltatás, de mind a polgármesteri hivatalban, mind a családsegítő szolgálatnál, illetve a községi könyvtárban segítséget kap a lakosság ezekben az ügyekben. Hajdúszováton a kötelező közszolgáltatások körül a közterület világításának biztosítása okoz nehézséget. A településen jelenleg nincs banki szolgáltatás, pedig erre igény mutatkozik. Nádudvaron a hátrányos helyzetű csoportok lakóingatlanában gyakran nincs bevezetve a víz, az áramszolgáltatás feltöltőkártyás formában elérhető, ők az alapvető szolgáltatásokhoz is csak részben tudnak hozzájutni. Más lakosokat a szilárd burkolat nélküli utak akadályozhatnak a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésben. Az ügyintézési folyamat akadálymentesítésének hiánya szintén nehezítheti a közszolgáltatásokhoz való hozzájutást. A megfelelő képességek, ismeretek hiányában a személyes ügyintéзések is nehézséget okozhatnak amennyiben nem kapnak személyi segítséget.

A települések nagy részében nehézséget okoz az alapfeladatok ellátása, az állam által biztosított forrás nem elegendő azok maradéktalan ellátására.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közétképzést végző vendéglátóhely, gyorsétterem, alkalmi vendéglátóhely, mozgó vendéglátóhely)	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztetep, közösségi szálláshely, magán szálláshely)	munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára
Álmosd	X	-	-	-	-	-	-	X	X	X	-	-
Bagamér	X	-	-	X	-	-	X	X	X	X	-	-
Fülöp	X	-	-	X	-	-	X	X	X	X	X	-
Nyírábrány	X	-	-	X	X	X	X	X	X	-	X	-
Nyíracsad	X	-	-	X	-	-	X	X	X	-	-	-
Nyíradony	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Nyírmártonfalva	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Újléta	X	-	-	X	-	-	X	-	X	-	-	-
Vámospércs	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	X

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járásban a kötelező önkormányzati feladatok mellett néhány esetben önként vállalt feladatokat is teljesítenek, ugyanakkor kiemelik, hogy több anyagi forrásra, fejlettebb eszközökre és humán erőforrásra van szükség a közfeladatok hatékonyabb ellátása érdekében. Álmosdon a polgármesteri hivatal nem akadálymentesített, a többi közigazgatási szerv viszont igen. Itt a közösségi terek létesítése, meglévők felújítása, Községi Ház kialakítása az egyik kiemelkedő feladat. A külterületi részeken hiányzik leginkább a közműszolgáltatások zöme és a közösségi közlekedés sem elérhető. Bagaméron a gyermekorvos biztosítása okoz nehézséget. Fülöpön nincs mobil irodai szolgáltatás. Nyíracsadon a közszolgáltatások közül a vezetékes gáz nem elérhető mindenki számára, nincs kiépítve a gerincvezeték a település egyes részein. Itt sok helyen nehézkes vagy egyáltalán nem lehet babakocsival vagy kerekesszékekkel közlekedni a járdán, az úton pedig veszélyes. Nyíradony egyes településrészein nincs vezetékes ivóvíz ellátás és a szennyvízelvezetés sem biztosított. Vámospércsen megoldandó problémák: az illegális személtlerakó helyek megszüntetése; kóbor ebek begyűjtése; önkormányzati utak karbantartása; pormentesítés; aszfaltozás.

A közművelődéshez, kultúrához és szabadidő eltöltéshez kapcsolódó szolgáltatások köre nem túl széles. Mozi, színház egyik településen sincs, vendéglátóhelyek sem elérhetőek minden településen.

A kulturális, közösségi programok elősorban a könyvtárakhoz, művelődési házakhoz, oktatási intézményekhez kötődnek a járásban. A közhivatalokban és az önkormányzati intézményekben rendelkezésre állnak a megfelelően felszerelt ügyintézési terek az ügyfelek számára. Az évek óta drasztikusan

emelkedő költségek miatt az önkormányzati utak felújítása nehézséget okoz. A probléma megoldására folyamatosan keresik a pályázati lehetőségeket.

A hatósági ügyintézéshez szükséges helyiségek a polgármesteri hivatal épületében rendelkezésre állnak. Az informatikai eszközök fejlesztésére és új bútorok beszerzésére lenne szükség.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	nyilvános könyvtári ellátás	filmszínház, mozi	színház	közművelődési intézmény (művelődési ház, közösségi ház)	helyi közösségi közlekedés	bankautomata	posta	gyógyszertárak	élelmiszer vásárlási lehetőségek (élelmiszer áruház, bolt, vegyes bolt)	vendéglátó egységek, vendéglátóhelyek (étterem, büfé, cukrászda, kávézó, italüzlet/bár, zenés-táncos szórakozóhely, munkahelyi/közvetkezettét végző	szálláshely (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztel, közösségi szálláshely, munkásszálló bel- és külföldi vendégmunkások számára	
Báránd	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-
Bihardancsháza	X	-	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-
Biharnagybajom	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Bihartorda	X	-	-	X	-	X	X	-	X	X	X	-
Földes	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Kaba	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	X
Nagyrábé	X	-	-	X	-	X	X	X	X	X	X	-
Püspökladány	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	-
Sáp	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Sárrétudvari	X	-	-	X	-	X	X	-	X	X	X	-
Szerep	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
Tetétlen	X	-	-	X	-	-	-	X	X	X	-	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járás legtöbb településén kiemelték, hogy az anyagi források szűkössége, az egyre növekvő fenntartási költségek nehezítik a kötelező önkormányzati feladatok ellátását. Bárádon pl. az orvosi ellátás biztosítása okoz nagy nehézséget a szakemberhiány miatt. Bihardancsházán szükséges lenne a szennyvízhálózat kiépítésére. Az önkormányzatoknak a bevételeik növelése mellett, megfelelően képzett humán erőforrásra,

továbbá a rendelkezésükre álló ügyintézési terek és eszközállomány fejlesztésére, korszerűsítésére is szükség lenne.

A járásban több helyen működik strand és/vagy gyógyfürdő, amely a környéken élők számára is kikapcsolódási lehetőséget adhat, ugyanakkor a kulturális és szabadidő eltöltési lehetőségek ezeket leszámítva nem túl széles körű. Elérhetőek a mobil irodai szolgáltatások, de eszközeik szintén elavultak, fejlesztésre szorulnak. A települések méreteiből adódóan a fogyatékos személyek, hajléktalanok, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek helyi ellátása, valamint a fogyatékos emberek szociális szakellátása helyben részben megoldott. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés szempontjából a külterületi lakosság igen hátrányos helyzetben van. A külterületen élő aktív korúak jelentős száma segélyezett.

A kulturális, közösségi programok elősorban a könyvtárakhoz, művelődési házakhoz, oktatási intézményekhez kötődnek a járásban. Valamennyi településen szükségesek további eszközök, információk és programok.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A közszolgáltatások mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, de nem feltétlenül helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

4.3. Infrastruktúra

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.2.2. A) a2) 1-6

Az infrastruktúrára vonatkozó adatokat a KSH-TeIR adatbázisa szolgáltatja, melyet a járási és települési adatok tekintetében a Települési adatbekerőn a települések által megadott információk egészítenek ki.

Balmazújvárosi járás

A járási települések	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m ²)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Balmazújvárosi járás	173	718,5	211,1	13	493158	23
Balmazújváros	82,2	225,5	115,2	11	259083	10
Egyek	28,8	222,3	30,4	0	64309	1
Hortobágy	14,3	4,1	9,2	0	70376	1
Tiszacsege	38,7	221,7	40,2	2	75733	11
Újszentmargita	9	44,9	16,1	0	23657	0

Forrás: TEIR 2022

A járásban a belterületi önkormányzati kiépített út és köztér hosszát folyamatosan igyekeznek növelni, csökkentve ezzel a kiépítetlen útszakaszok arányát. Minden településen biztosítva van a gyalogosforgalom számára járda, amelynek kiépítettsége nagymértékben függ a település méretétől, ugyanakkor önkormányzati kerékpárúttal csupán a járás két települése rendelkezik, Balmazújváros és Tiszacsege.

A településeken az egyik legjellemzőbb közlekedési eszköz a kerékpár, mely csaknem valamennyi háztartásban megtalálható. A járás legtöbb településén hiányzik, vagy nem elegendő a kerékpáros közlekedésre alkalmas kiépített, jó minőségű kerékpárút, a biztonságos kerékpáros közlekedést elősegítő prevenciós programok, továbbá a kerékpáros közlekedés megvalósulását segítő innovatív elemek, pl. kerékpáros szervízszlopok.

A települések egy része kiemelte, hogy fontos lenne a belterületi utak és közterületek felújítása, továbbá a településre vezető utak javítása is. A portalanított utak esetében hosszú távú megoldást a szilárd burkolattal történő ellátás jelentene. Probléma a kevésszámú fedett buszmegálló. A településre vezető közutak állapota is rendkívül rossz minőségűek, javításra szorulnak. Tiszacsegén a közösségi közlekedés terén problémát jelent a járatok ritkasága, illetve a modern várók hiánya.

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A zöld területek arányát szinte minden településen megfelelőnek tartják. Hortobágyon a tanyabusz napi rendszerességgel működik.

Az infrastruktúra javításának akadályaként a legtöbb település az anyagi erőforrások és a humán erőforrás hiányát nevezte meg. Az akadálymentesített, biztonságos közlekedés érdekében szükség van az utak, járdák minőségének javítására egyes részekben, járdák szélesítésére (kerekeszékes közlekedés, vak kísérése), az útkereszteződéseknél a szabad átkelés érdekében a biztonság megteremtésére hang és fényjelzéssel, (látásfogyatékos, hallássérültek), járdák akadálymentesítésére.

Pályázati források keresése és felhasználása az infrastruktúra fejlesztésére továbbra is fontos feladat.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m ²)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Berettyóújfalui járás	277,7	1427	358,7	48	224643	10
Ártánd	2,5	30,7	1,5	4	1755	1
Bakonszeg	6,9	81,1	5	0	-	0
Bedő	5,1	3,5	5,8	0	-	0
Berekböszörmény	12,7	35	16	0	-	0
Berettyóújfalu	34,4	47,3	103,2	11	104517	5
Biharkeresztes	21,1	74,2	11	8	14007	0
Bojt	5,2	19,1	2,4	0	-	0
Csökmő	23	107,5	10,7	6	-	0

Darvas	5,7	34,4	11,3	2	37659	1
Furta	9,2	73,3	12,5	0	7833	0
Gáborján	10	63	13,2	0	-	0
Hencida	7,5	13,8	13,5	0	22471	0
Komádi TeIR						
Komádi települési adatszolgáltatás	28,4 40,5	244,2 243,7	49,7 68,4	10 6,7	4553 4553	1 5
Körösszakál	8,1	4,1	6	0	5378	0
Körösszegapáti	14,4	79,9	13	0	5495	1
Magyarhomorog	9,3	62,7	9,9	0	5641	1
Mezőpeterd	7,4	23,4	4,3	2	-	0
Mezősas	9,2	45,5	5,5	0	-	0
Nagykereki	17	78,8	3,3	0	-	0
Szentpéterszeg	13	9	23	0	4983	0
Told	3,8	30,4	2,8	0	5720	0
Újiráz	3,6	24,3	11,7	4	4516	0
Váncsod	9	69	10,1	0	115	0
Vekerd	1,9	7,3	2,6	0	-	0
Zsáka	9,3	165,5	10,7	1	-	0

Forrás: TEIR 2022

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A zöld területek arányát minden településen megfelelőnek ítélték, mindenhol található parkok, közterek, játszóterek, de ezek minősége eltérő, több esetben is igényelnék a felújítást.

A településre vezetők és a belterületen található utak és járdák állapota is változó minőségű. Berettyóújfaluban az aszfaltos utak aránya negyven százalék körül van, ez még fejlesztésre szorul. Jellemzően a legkisebb településeken nem található kiépített kerékpárút (pl. Körösszakál, Körösszegapáti, Vekerd), miközben ezeken a legnépszerűbb a kerékpáros közlekedés. A kerékpáros közlekedést népszerűsítő és a közlekedésbiztonsághoz kapcsolódó programok csak a járás néhány óvodájában és általános iskolájában jelenik meg, de nagyobb igény mutatkozik rájuk (pl. Csökmő, Gáborján). Kerékpáros szervizszloppal csak egy település rendelkezik, miközben mindenhol igény lenne rá. Bojton problémát okoz a kerékpárok tárolása, megőrzése.

A legtöbb településen a pormentesített utak aránya alacsony és felújítást igényelnek, a járdák állapota néhány szakasz kivételével nem megfelelő, gyakorlatilag majdnem a teljes állomány felújítást igényel.

A buszközlekedés kielégítőnek mondható, a vármegyeszékhely közvetlen járattal is elérhető. A legtöbb településen a járdák, parkok nem akadálymentesítettek.

A különböző beruházások során fizikai és infó-kommunikációs akadálymentesítés történt számos középületben, továbbá az új építkezések során nagy hangsúlyt fektetnek a fogyatékkal élők esélyegyenlőségére. A különböző közterek, parkok, pihenőhelyek, játszóterek akadálymentesítése még sok esetben nem megoldott.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Önkormányzati kiepített út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiepítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiepített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m ²)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Debreceni járás összesen	582,7	764,4	604,8	11	1.787.889	60
Debrecen	556,8	669,5	580,4	5	1.765.167	60
Hajdúsámson	25,9	94,9	24,4	6	22722	0

Forrás: TEIR 2022

A járás két településének mérete, lakosság száma, gazdasági fejlettsége eltérő, így az infrastrukturális jellemzőiben is jelentős különbségek vannak.

Debrecen megyeszékhelyként a vármegye legfejlettebb infrastruktúrájával rendelkezik, amelynek előnyeiből a földrajzi közelség miatt Hajdúsámson is részesül. Mindkét településen többségében jó a belterületi közutak és a városokat körülvevő úthálózat állapota, kerékpárút hálózatuk kiterjedt, amelyet a lakosság is szívesen használ napi közlekedésre és sportolásra egyaránt.

A járásszékhelyen az önkormányzati belterületi közutak állapota széles skálán mozog. Az önkormányzati tulajdonban lévő utak állapotát folyamatosan fejlesztik. A közösségi közlekedés fejlett, vasúttal és busszal jól megközelíthető. A fővárosba óránként kétszer indulnak vonatok, az autóbusszpályaudvarról pedig a vármegye szinte minden települését meg lehet közelíteni, illetve a távolsági autóbusszjáratokkal szomszédos és távoli megyeszékhelyeket is. A település belterületi és külterületi kerékpárúthálózata is rendelkezik mely jelenleg kb. 120 km kiterjedésű, amely folyamatosan bővül. DMJV Önkormányzata esetében a gondozott bel-, és külterületi zöldfelület mintegy 5 millió m²-t foglal magában, melynek túlnyomó többsége kaszált gyepfelület. A település évről évre törekszik arra, hogy egyre nagyobb területeken alakítson ki fenntartható, klímateráns növényekből álló kiültetéseket.

A megvalósult infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően a kerékpározás népszerűsége az elmúlt években folyamatosan nőtt Debrecenben. Kerékpáros közlekedést népszerűsítő programok rendszeresen elérhetőek Debrecen területén, pl „Bringás reggeli”, „Bringázz a munkába” kampány. Gyermekek számára pedig több KRESZ park is elérhető a városban. A városban több helyen épült KRESZ park, ahol a gyermekek játékos formában sajátíthatják el a biztonságos közlekedés alapjait. Közlekedésfejlesztés tárgyú pályázathoz kapcsolódóan az elmúlt években több szemléletformáló kampány is megvalósult.

Az egyes fejlesztések, átalakítások következtében megváltozott forgalmi helyzet, megváltozott közlekedési szabályok a helyi sajtóban (tv, rádió), valamint a közösségi média felületeken is rendszeresen, kampány jelleggel bemutatásra kerül a lakosság részére. Kerékpáros szervíz, vagy szervízpont a város számos pontján elérhető, jellemzően a frekvenciált közlekedési útvonalak mentén, illetve a turisztikai potenciállal bíró városrészekben.

Forgalmi helyzet függvényében, eseti jelleggel (átalakítás, felújítási munkák, baleset esetén) megtörténik a gépjárművezetők tájékoztatása, figyelemfelhívása, azonban egy átfogó kampányra is szükség lenne. Az elmúlt években több szemléletformáló kampány is megvalósult, azonban közlekedésbiztonsági és szemléletformáló kampány megvalósítására a későbbiekben is lenne igény.

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a

településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

Hajdúsámson számos kiépítetlen úttal rendelkezik főként Sámsonkert és Martinka településrészekben. A kiépítetlen utak karbantartása, fenntartása az önkormányzat egyik legnagyobb feladatát képezi. Debrecenhez való közelség miatt a gyakoriak a helyközi buszjáratok, ezek további sűrítése azonban indokolt. Az önkormányzati tulajdonú zöldterületek száma a településen viszonylag kevés, valamennyi zöldterületen játszóterek, kondiparkok, szabadidős lehetőségek igénybe vehetőek. Amennyiben lehetőségük lenne további ilyen jellegű ingatlan megszerzésére, változatosabb kínálatot tudnának nyújtani a lakosság részére. Minden korosztály kerékpározik, de az átmenő kerékpáros forgalom jellemzően a sportolni vágyók körében gyakori. Nincsenek a településen kerékpáros szervízszlopok, a főút mellett, főként a sportolók miatt lehetne legalább egyet kialakítani. Kerékpáros közlekedéshez és közlekedésbiztonsághoz kapcsolódó programok sincsenek a településen.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m ²)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Derecskei járás összesen	295,4	1450,9	225,2	13	1385684	23
Derecske	38,8	199,2	64,9	2	537520	0
Esztár	11,2	71,8	9,8	0	-	0
Hajdúbagos	66,4	262,4	11,4	0	2264	1
Hosszúpályi	29	307,6	17,4	2	2144	0
Kismarja	9,2	128,7	12,1	0	170368	1
Kokad	5,5	7,4	2	0	-	0
Konyár	11,9	92,6	17,6	0	925	0
Létavértes	46,2	76,5	28,3	2	22648	10
Mikepércs	16,7	32,4	15,3	3	18620	0
Monostorpályi	10,2	134,1	3	0	485	0
Pocsaj	21,9	108,2	17,5	0	90696	11
Sáránd	21,9	20,6	12,7	4	2494	0
Tépe	6,5	9,4	13,2	0	848164	0

Forrás: TEIR 2022

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés

fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A járási települések belterületi úthálózata, járdái több szakaszon is felújításra szorulnak. A legtöbb településen helyközi autóbuszjáratok közlekednek, csak néhány elérhető vasútvonalon is, helyi járatok pedig egyik településen sem találhatók. A járatok gyakorisága eltérő a járás településein, többségében megfelelőnek találják a közösségi közlekedés adta lehetőségeket, de néhány település kiemeli, hogy a megyeszékhelyre való napi tanulási vagy munkavégzési célú ingázás a ritka járatok miatt nehezen kivitelezhető.

A településeken többségben vannak azok, amelyek nem rendelkeznek kiépített kerékpárút hálózattal, kerékpáros szervízszloppal, miközben a kerékpáros közlekedés szinte minden korosztály körében népszerű. Nem gyakoriak a kerékpározáshoz, közlekedésbiztonsághoz kapcsolódó programok, ezek is leginkább az oktatási intézményekhez kötődnek.

Valamennyi településen szükséges a hiányzó ivóvíz gerincvezetékek, valamint a hiányzó szennyvízcsatorna hálózatok kiépítése, a nem szilárd burkolatú utak szilárd burkolattal történő ellátása, járdafelújítások, csapadékvíz-elvezető rendszerek felújítása.

A településeken nincsenek a gépjárművezetők kulturált együtt közlekedésre felhívó programok, szemléletformáló kampányok a gyalogosok, kerékpárosok biztonsága érdekében, azonban ezekre igény lenne.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Önkormányzati kiépített út és köztér	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m ²)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Hajdúböszörményi járás összesen	170,2	386	238,9	16	361136	13
Hajdúböszörmény	109,1	180	189,9	14	293593	10
Hajdúdorog						
Hajdúdorog települési adatsz. '2024	61,1	206	49	3 4,3	67543	3

Forrás: TEIR 2022

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

Mindkét település jó közlekedési jellemzőkkel rendelkezik, a megyeszékhely autóbusszal és közösségi közlekedéssel is könnyen elérhető. A közösségi közlekedés járatainak gyakoriságát megfelelőnek ítélik meg. A közutak általában jó állapotúak, azonban vannak felújításra szoruló szakaszok. Pl. Bodaszőlő útjainak

40%-a, a járdák 80%-a nincs kiépítve és nincs kerékpárút. A kerékpáros közlekedés népszerű mindkét településen. Jellemzően a közintézményekben, oktatási intézményekben kerülnek megrendezésre kerékpáros közlekedést népszerűsítő, továbbá a helyes és biztonságos közlekedés fontosságát hangsúlyozó programok. A Hajdúbozsórményi Rendőrkapitányság egész évben baleset-megelőzési tevékenységet folytat az iskolákban, óvodákban, nyári táborokban, illetve nyugdíjas klubban. A balesetmegelőzési tevékenységen belül nagy hangsúlyt fektetnek a biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismertetésére is. A helyi applikáción keresztül a Hajdúbozsórményi Rendőrkapitányság az adott évszakra jellemző közlekedésbiztonsági felhívásokat a gépjármű vezetéssel kapcsolatban folyamatosan közzétesz. A megváltozott közlekedési szabályok ismertetésére plakátokat, nyomtatott sajtót és online felületeket egyaránt használnak. Hajdúdorogon a biztonságos közlekedés elsajátításának elősegítése érdekében KRESZ park kialakításának igénye merült fel. A településen egy kerékpáros szervízoszlop kialakítása folyamatban van, melyet a tervezettek szerint még legalább kettővel szeretnének bővíteni.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m ²)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Hajdúhadházi járás összesen	84,2	265,4	82,3	13	91916	14
Bocskai kert	6,6	39,6	1,6	3	2775	0
Hajdúhadház	51,1	141,5	62,3	5	38582	14
Téglás	26,5	84,3	18,4	5	50559	0

Forrás: TEIR 2022

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A járás települései a vármegyeszékhely közelsége miatt élvezik annak infrastrukturális előnyeit. A közutak állapota felújítandó, vannak fejlesztendő járdák, kiépítendő útszakaszok is, melyek különösen a nagy ütemben növekvő Bocskai kert esetében hangsúlyosak. Kerékpárút építésére, felújítására Tégláson és Bocskai kertben is igény mutatkozik. Helyi közösségi közlekedés nincs a településeken, de a járás helyközi járatai igen sűrűn járnak, melyeknek magas a kihasználtsága is, a reggeli csúcsidőben rendkívül zsúfoltak a járatok. Bocskai kertben egy települési közpark kialakítására is igény mutatkozik.

Hajdúhadházon hiányoznak a járdák és az aszfaltburkolatú utak, kerékpáros szervízoszlop, és a közlekedésbiztonsághoz kapcsolódó programok. A megváltozott közlekedési szabályok ismertetésére online

platformokon, illetve nyomtatott formában, helyi újságban kerül sor. Nem rendelkezik kerékpáros szervízoszlopokkal a település. Amennyiben lehetőségük lenne szervízoszlopok kiépítésére, a meglévő kerékpárutak mellé telepítenék.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerül sor:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m ²)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Hajdúnánási járás összesen	137,9	445,9	180,4	8	496994	19
Folyás	4	49,3	4,9	0		0
Görbeháza	6,9	149,3	15,5	2	45968	0
Hajdúnánás	79,4	46,7	90,3	2	275609	7
Polgár	38	103,8	54,1	3	160719	8
Tiszagyulaháza	3,4	34,1	7,3	0	-	0
Újtikos	6,2	62,7	8,3	1	14698	4

Forrás: TEIR 2022

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A járás településein a közutak állapota változó, általában többségében vannak a fejlesztendő járdák, útszakaszok. Folyamatos a lakossági igény az utak, járdák rendbetételére, árkok kiépítésére, vízelvezetés javítására. A járás egyes településein (pl. Görbeházán, Tiszagyulaházán) a járdák rossz állapota nem csupán a fogyatékkal élők, hanem az egészséges személyek számára is félé, hogy balesetveszélyt jelent. A belterületi utakon lévő kátyúkat mészkövel töltik fel. A járás helyközi járatai eltérő gyakorisággal járnak a településeken, ezért a járási központ és a vármegyeszékhely megközelítési lehetőségei is különbözőek. A településeken népszerű a kerékpáros közlekedés, alkalmasszerűen vannak ehhez kapcsolódó tájékoztató, oktató programok. Pl. Hajdúnánáson minden évben megszervezik az „Autómentes Napot”, melynek keretében igyekeznek népszerűsíteni a kerékpáros közlekedést. Lenne igény nyomtatott plakátokra, a programokon a rendőrség szokott szóbeli előadásokat és közlekedésbiztonsági és ügyességi bemutatókat tartani. A járás településein megfelelő nagyságú a zöldterületek száma. A fák és virágok ültetése folyamatosan zajlik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m ²)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Hajdúszoboszlói járás összesen	221,4	409,7	625	40	394384	59
Ebes	33,5	100,4	33,5	5	42124	2
Hajdúszoboszló	117,7	199,4	179,4	16	247896	44
Hajdúszovát	17,2	10,2	17,8	0	10010	0
Nádudvar	33,2	32,3	69,9	4	78882	1
Nagyhegyes	19,8	67,4	324,4	14	15472	12

Forrás: TEIR 2022

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A járás legtöbb települése a megyeszékhelyhez közel található, így ki tudja használni annak gazdasági és infrastrukturális fejlettségét. A közutak állapota általában jó, de vannak fejlesztendő útszakaszok. Ebesen a belterületi kerékpárút hálózat még elenyésző, fejlesztendő terület. Jelenleg csak a település fő utcájában van kerékpárút, mely biztonságos közlekedést jelent a kerékpárosoknak. Nádudvar megközelítéséhez az úthálózatok egy-egy kisebb szakaszai felújításra kerültek, azonban a nagyobb szakaszok felújítása elkerülhetetlenül szükségessé vált, mivel rendkívül rossz állapotban vannak. Ebes számára fontos lenne a 4-es számú főút négy-sávósítása, időszerű lenne a megnövekedett forgalom miatt.

A kerékpáros közlekedés népszerű a járás településein, a helyiek naponta használják a kerékpárt közlekedésre. Nádudvaron nincs kerékpáros szervízoszlop, de lenne rá igény az autóbusz váróterem mellett és azokon a pontokon, ahol nagy gyakorisággal fordulnak meg kerékpárosok. Itt a Fő utca teljes hosszában ki van építve a kerékpárút, amely nagyban hozzájárul a gépkocsiforgalom közötti biztonságához, azonban a csatlakozó utcák kereszteződésein előfordulnak balesetek.

Hajdúszoboszlón a város nyugati részén kiépült bevásárlóközpontok jelenleg kerékpárúton még nem közelíthetők meg. A települések többségén szerveznek a kerékpáros közlekedést népszerűsítő és a biztonságos közlekedés szabályaira fókuszáló programokat. Ebes minden évben csatlakozik a mobilitási hét programhoz. Nagyhegyesen a polgárőrség szervezésében rendszeresen van a kerékpárosok felszerelését ellenőrző prevenciók akció. Az iskola szervezésében kerékpáros táborok is vannak.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m ²)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Nyíradonyi járás	143,4	873,5	77,1	15	357677	4
Álmosd	13	72,4	15	0	3521	0
Bagamér	11	112	8,6	0		0
Fülöp	10	68,2	3,6	0	1800	0
Nyírábrány	28,7	122	5,6	4	237742	0
Nyíracsád	14,6	10,4	2,2	1		0
Nyíradony	29,5	205,6	7,1	11	90338	0
Nyírmártonfalva	15,7	101,8	15,9	0		0
Újléta	5,6	99,5	6,8	0	3845	2
Vámospércs	15,3	81,6	12,3	0	20431	2

Forrás: TEIR 2022

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A járás legtöbb településén a közutak, járdák több szakaszon is erősen felújításra szorulnak (pl. Bagamér), a járdák elhasználódtak. Álmosdon a járdahálózat kb. 3 km hosszú, mely szám rendkívül alacsony, illetve annak állapota sem felel meg az idősök igényeinek. A településeken a közintézmények megközelíthetősége, a közúti közlekedésben az utak, járdák, köztérek megközelíthetősége korlátozott az idős emberek számára, az utak akadálymentesítését célként fogalmazzák meg.

A közösségi közlekedés járatainak sűrűsége eltérő, így a településen élők elégedettsége is különbözik a közlekedési lehetőségekkel kapcsolatban.

A településeken az önkormányzati tulajdonú zöldterületek fejlesztésre és bővítésre szorulnak.

A járásban nagyon népszerű a kerékpáros közlekedés még annak ellenére is, hogy kiépített kerékpárút hálózattal csak néhány település rendelkezik. Nyírábrányban kerékpárút csak a 48-as számú főút mentén található, a település belterületén nincs. Nyírmártonfalván kerékpárút hálózat nem áll rendelkezésre. Nyíracsád nem rendelkezik kerékpáros szervízoszlopokkal, valamint nincsenek a településen a gépjárművezetők kulturált együtt közlekedésre felhívó programok, de lenne rá igény. Valamennyi

településen a közintézményekben szükség volna belső ügyféltájékoztató információs rendszer kiépítésére. A közlekedésbiztonság érdekében fontos volna forgalomszabályozó eszközök telepítésére (pl: táblák, jelző lámpák, gyalogátkelőhelyek, okos zebra).

Alkalmaként megjelennek az oktatási intézményekben a kerékpáros közlekedést népszerűsítő és biztonságos közlekedés szabályait oktató programok. Újlétán pl. az iskolában folyamatosan vannak kerékpáros közlekedést népszerűsítő programok a hátrányos helyzetű gyermekek számára, kerékpárt is vásárolt az iskola, illetve a roma önkormányzat.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	Önkormányzati tulajdonú összes zöldterület (m2)	Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek (db)
Püspökladányi járás	243	1182	278	14	239969	15
Báránd	8	111	23	1	15474	1
Bihardancsháza	3	25	3			
Biharnagybajom	25	134	28		15249	4
Bihartorda	7	27	7		11271	
Földes	14	117	32		21831	
Kaba	41	197	43	0	14498	1
Nagyrábé	22	142	18		7685	1
Püspökladány	76	78	79	11	125991	6
Sáp	5	11	10		649	1
Sárrétudvari	25	128	21	2	7774	1
Szerep	9	88	4			
Tetétlen	7	123	8		19547	

Forrás: TEIR 2022

A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A településeket megközelítő utak és a belterületi úthálózat minősége változó, a legtöbb településen vannak felújításra szoruló útszakaszok. Pl. Báránd községben az aszfaltozott utak a közutak 41 %-át teszik ki. Nagy problémát jelent a településeken a meglévő utak karbantartása. Földes esetében a járásszékhely

megközelíthetősége korlátozott, valamint Hajdúszoboszló szinte elérhetetlen, nincs közvetlen járat annak ellenére, hogy a nyári időszakban alkalmi munkavállalás szempontjából jó lehetőségeket kínál akár tanulóknak akár fiatal felnőtteknek. Nagyrábé jelezte, hogy Püspökladány és Debrecen irányába szükséges lenne a járatok bővítése. Szerepen a közösségi közlekedéshez való hozzáférés az idősek számára részben biztosított, autóbuszmegálló van a településen, problémát okoz, hogy csak a település központjában.

A zöldterületek nagyságával a települések többsége elégedett.

Az utak, járdák megújítására, szilárd burkolattal való ellátására - ezen munkálatok nagy költsége miatt - pályázati források bevonását látják megoldásnak.

A kerékpáros közlekedés népszerű a járásban, több településen is szerveznek ehhez kapcsolódó oktató programokat, továbbá több helyen telepítettek kerékpáros szervizoszlopokat is. Képzett kerékpárút hálózat ugyanakkor a járás településeinek (pl. Bihardancsháza, Biharnagybajom) többségében nem található. Kabán fontos, hogy ne csak a településen belül, hanem a szomszédos települések között is megvalósuljon a kerékpáros összeköttetés, akár Derecskétől - Hajdúszoboszlóig. A települések többségében nincsenek a kerékpáros közlekedést népszerűsítő programok a hátrányos helyzetű csoportok, gyerekek számára. A Ladány Televízió tavaly indított új sorozatot, amely a kerékpáros közlekedésbiztonságra irányítja a figyelmet. A város összes jelentős kerékpáros átkelési szakaszát végig járják, és az adott helyszínen mutatják be a megfelelő és biztonságos közlekedési szabályokat. Sárrétudvariban a kerékpáros közlekedés népszerű a településen, a legtöbb kerékpározáshoz és közlekedésbiztonsághoz kapcsolódó program az oktatási intézményekhez kötődik, de a „Gurul a falu” programhoz a település is csatlakozott.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az infrastruktúra az egyes járási településeken eltérő képet mutatnak. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

4.4 Bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.2.2. A) a1) 1-13)

A járási és települési adatok forrása: a Települési adatbekérőn a települések által megadott információk.

Balmazújváros járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő preventív programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Balmazújváros	X	X
Egyek	X	-
Hortobágy	-	-
Tiszacsege	X	-
Újszentmargita	-	-

Forrás: Települési adatbekérőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járás települései többnyire elégedettek a közbiztonsággal, inkább egyes településrészekhez kötődnek magasabb számú bűnelkövetések. A járásszékhelyen gyakori a járőrözés és mezőőri szolgálat is működik. A települések többségében polgárőrség is működik. A legtöbb településen a leggyakrabban illegális hulladéklerakás és gyorsajtás fordul elő. Tiszacsegén a térfelügyelő kamerák számának növelését, kiterjesztését igényelnék a teljes településre, ehhez azonban az anyagi források nem állnak rendelkezésre.

A járás három településén vannak bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenció programok, míg a bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok alig elérhetőek, egyedül a járásszékhelyen biztosítottak. A bűnelkövetés kockázata leginkább a szegregált területeken nagy. Itt leggyakrabban garázdaság, lopás fordul elő. Az áldozattá válásban leginkább veszélyeztetettek az idősek, a nők és a gyermekek. Az iskolában időnként szerveznek bűnmegelőzést csökkentő és droprevenció előadásokat a gyerekeknek a rendőrség bevonásával.

Szükség lenne további szakemberek bevonására, valamint a rendőrségrészéről drog prevenció előadások tartására.

A meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenció alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A gyermekek magasabb kockázattal válhatnak bűnelkövetés áldozatává. A családon belüli bántalmazásban a gyermekek az egyik leginkább érintett csoport. A járás több településén is rendszeresen rendeznek prevenció programokat, ezeket elsősorban a rendőrség tartja és az oktatási intézményekben valósulnak meg. A nők jóval gyakrabban válnak családon belüli erőszak áldozatává, mint a férfiak, ugyanakkor kevésbé jellemzőek az őket megcélzó prevenció és áldozatsegítő programok a járásban.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenció programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Ártánd	-	-
Bakonszeg	-	-
Bedő	-	-
Berekböszörmény	X	X
Berettyóújfalu	X	X
Biharkeresztes	X	X
Bojt	-	-
Csökmő	-	-
Darvas	-	-
Furta	-	-
Gáborján	-	-
Hencida	-	-
Komádi	X	X
Kőrösszakál	-	-
Kőrösszegapáti	-	-
Magyarhomorog	-	-
Mezőpeterd	-	-

Mezősas	-	-
Nagykerek	-	-
Szentpéterszeg	-	-
Told	-	-
Újiráz	-	-
Váncsod	-	-
Vekerd	-	-
Zsáka	-	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járás legtöbb településén elégedettek a közbiztonsággal, a lakosság biztonságban érzi magát. A bűnelkövetések nem gyakoriak, leginkább vagyoni elleni bűncselekmények, közlekedésbiztonsági szabálysértések és illegális drogfogyasztás fordul elő. Berekböszörményben a település közparkjait, a füves sportpályát, valamint a külterületi területeket értékelik a bűnelkövetések szempontjából rosszabb állapotúnak. Csökmön leggyakrabban kerékpárlopás történik.

A helyi önkormányzatok elsősorban a rendőrséggel, körzeti megbízottal működnek együtt, illetve amennyiben rendelkezik a település vele, a polgárőrséggel is. Az együttműködéseket, illetve a térfigyelő kamerarendszerek kihelyezését fontosnak tartják a bűnmegelőzés érdekében. A visszajelzések alapján a hatékonyabb prevenció és/vagy ártalomcsökkentés, áldozatsegítés érdekében több település igényelne jobb közvilágítást, még fejlettebb térfigyelő kamera hálózatot, továbbá humán erőforrást. A hatékonyabb prevenció és/vagy ártalomcsökkentés, áldozatsegítés érdekében eszközökre és képzett szakemberekre lenne szükség.

Mindössze négy településen érhetőek el bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenció programok és bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a járásban. Bakonszegen, Váncsodon és Furtán elsősorban az idős korosztály veszélyeztetett az áldozattá válásban, ennek egyik megoldásaként gondosórát biztosítanak részükre, valamint szervezett tájékoztatást az internetes bűnözés és az egyéb csalások megelőzésére a polgárőrség bevonásával. Berettyóújfaluban a polgárőrségnek vannak prevenció oktatóanyagai és a rendőrség is szokott előadásokat, foglalkozásokat tartani az általános és középiskolákban. Darvason az idősek klubjában bűnmegelőzési előadásokat tart a körzeti megbízott. A járás számos településén nem elérhetőek a bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenció programok, valamint ahol, igen a meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenció alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenció programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Debrecen	X	X

Hajdúsámson	X	-
-------------	---	---

Forrás: Települési adatbekérőn a települések által megadott információk (2024. február)

A Debreceni Rendőrkapitányság kiemelt figyelmet fordít a bűn- és balesetmegelőzés területére, valamint az áldozattá válás megelőzésére.

A rendőrség a polgárőr egyesületekkel, valamint a közterület felügyelettel való együttműködése nyomán folyamatos közterületi jelenlétet biztosít a városban. A közterület felügyelet és a polgárőr szervezetek a rendőrséggel közös járőrszolgálatban vesznek részt, a közös járőrözések hozzájárulnak a közbiztonság javulásához. A Debreceni Rendőrkapitányság 2022. évi beszámolója alapján az online térben elkövetett bűncselekménytípus előtérbe került, ezt a járványhelyzet is segítette, így a csalások száma 40 százalékkal nőtt az online térben.

Pozitív az együttműködés a város és a rendőrség között, például folyamatosan szereli fel az önkormányzat a kamerarendszereket, továbbítja a lakossági kéréseket a rendőrség felé. Különösen nagy hangsúlyt fektet a Debreceni Rendőrkapitányság a fiatalabb, iskolások számára készült programokra, melyek differenciáltan a korosztályoknak megfelelően vannak kialakítva. A bűnügyi szolgálat két előadójának alaptervékenységei közé tartozik a prevenció jellegű előadások tartása a gyermek- és fiatalok nevelésével foglalkozó intézményekben.

A bűnmegelőzési tanácsadói tevékenységet a Debreceni Rendőrkapitányság részéről 4 fő látja el, akik együttműködési megállapodás alapján 10 intézményben, felkérésre további középfokú oktatási intézményekben tartanak előadásokat. A rendészeti szakterület munkatársai közül 32 fő lát el iskola rendőri tevékenységet, összesen 34 iskolában. A szépkorúak sértetté válásának megelőzése érdekében, saját kiadványban, megelőzési tanácsokkal segítik az időseket, hogy ne váljanak csalók áldozatává.

Hajdúsámsonban a településen a rendőri és polgárőri jelenlét járul hozzá elsősorban a lakosság biztonságérzetéhez, ennek fokozásához sűrűbb járőrözésre lenne szükség. Szoros az együttműködés a rendőrséggel, a körzeti megbízottakkal, a polgárőrséggel. Általában vagyon elleni bűncselekmények fordulnak elő a településen. Az áldozatsegítő központ szakembereinek heti, havi jelenléte (ügyfelfogadási idő biztosítása) felvilágosítás nyújtása, prevenció előadások, szórólapok, plakátok jelentős mértékben hozzájárulnak a prevenció és áldozatsegítő szolgáltatások hatékonyságához.

A gyermekek magasabb kockázattal válhatnak bűnelkövetés áldozatává. Az idegenek által elkövetett bűncselekmények és a családon belüli abúzus kockázata egyaránt magas lehet a gyermekek esetében, más korcsoportokhoz képest. A járás települései rendszeresen rendeznek prevenció programokat, ezeket elsősorban a rendőrség tartja és az oktatási intézményekben valósulnak, így elérve ezzel a gyermekek, fiatalok csoportját. Kiemelték továbbá, hogy a fiatal korosztály körében nagyobb eséllyel alakulhat ki illegális szerhasználat, függőség, amely egyszerre eredményezhet bűnelkövetést és áldozattá válást is.

Az egyedül élő nők magasabb kockázattal válhatnak bűnelkövetés áldozatává. A családban élő nők a családon belül erőszak áldozatává sokkal gyakrabban válnak, mint a férfiak. A vármegye székhelyen több intézmény, szervezet is működik, amely az abúzust szenvedett nőket segíti. Az idős korosztály veszélyeztetett az áldozattá válásban, a szociális szolgáltatások és a rendvédelmi szervek egyaránt nagy figyelmet fordítanak erre a célcsoportra az irányukba elkövetett bűncselekmények megelőzése érdekében.

A járás két települése között nagy különbségek vannak a bűnmegelőzés és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenció programok, továbbá a bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok megszervezésének kiterjedtségében. A vármegyeszékhely ezen a területen kiemelkedően széles körben és sokféle célcsoport számára szervez szolgáltatásokat, Hajdúsámson a vármegyei átlaghoz hasonlóan alkalomszerűen. A meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzés, áldozattá válást csökkentő prevenció alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Derecske	X	-
Esztár	X	X
Hajdúbagos	-	-
Hosszúpályi	-	-
Kismarja	X	-
Kokad	-	-
Konyár	X	X
Létavértes	X	X
Mikepércs	-	-
Monostorpályi	-	-
Pocsaj	-	-
Sáránd	X	X
Tépe	-	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járás települései együttműködnek a rendőrséggel, polgárőrséggel, körzeti megbízottal és a civil szervezetekkel a bűnmegelőzés érdekében. A településeken élők biztonságérzete jelentősen javult napjainkra és a rendőrség munkájának köszönhetően jónak mondható. Mikepércsen igény van a közvilágítás kiterjesztésére a kertsekben, valamint térfigyelő kamerarendszer kiépítésére.

Derecskén garázdaság, lopás és a családon belüli konfliktusok aránya fordul elő leggyakrabban. Létavértesen az utóbbi időben a lakosság megváltozott anyagi helyzete, a bekövetkezett gazdasági válság, az elszegényedés hozzájárult a tulajdon elleni bűncselekmények terjedéséhez. Ezért szükséges e jogsértések visszaszorítása, hiszen a lakosság szubjektív biztonságérzetét ezek az apróbbnak tűnő, de mégis nagy számban előforduló cselekmények nagymértékben negatív irányba befolyásolják, emiatt szükséges az elkövetőkkel szembeni gyorsabb eljárás lefolytatása, gyorsabb szankcionálás, mely mind visszatartó erőként szolgálhat.

Kifejezetten bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós tevékenységek ezen kívül elsősorban az oktatási intézményekben jelennek meg, ahol többek között a közlekedésbiztonság megszegésének és az illegális szerfogyasztás következményeire is felhívják a figyelmet.

Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok kevésbé vannak jelen a járásban. A településeken eltérő a lakosság biztonságérzete, sok helyen meg tudják nevezni azokat a tereket, amelyek a bűnelkövetés kiemelt helyszínei. Hosszúpályiban előfordul a roma és nem roma lakosság közötti feszültség. Kokadon az áldozattá válás számának csökkentése érdekében jellemző rendőrségi fórum tartása, közmeghallgatás közbiztonsági témában, önkéntes figyelő szolgálat kialakítása a helyi lakosok részvételével.

A közbiztonság növelése érdekében a szakmák közötti együttműködés, a szemléletformáló prevenciós programok és a térfigyelő kamerarendszert is kiemelik, mint a megelőzésben fontos szerepet betöltő eszközöket.

A gyermekek magasabb kockázattal válhatnak bűnelkövetés áldozatává. A járás több településén is rendszeresen rendeznek prevenciós programokat, ezeket elsősorban a rendőrség tartja és az oktatási intézményekben valósulnak meg. Kiemelték továbbá, hogy a fiatal korosztály körében nagyobb eséllyel alakulhat ki illegális droghasználat, amely egyszerre eredményezhet bűnelkövetést és áldozattá válást is.

Az idős korosztály veszélyeztetett az áldozattá válásban, ennek megakadályozásában fontos szerep juthat az idős személyek rendszeres látogatásának, illetve a veszélyekkel kapcsolatos információátadásnak (pl. online csalások).

A szakértői interjúk egy részében kiemelték azokat a településrészeket, ahol rosszabb közbiztonsági viszonyok jellemzők, ezek több esetben átfedésben vannak a szegregált településrészekkel, ahol a mélyszegénységben élő és/vagy roma lakosság koncentrációja jellemző.

A járás egyes településein nem elérhetőek a bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok, valamint ahol, igen a meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenciós alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Hajdúböszörmény	-	-
Hajdúdorog	-	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járásban élők a közbiztonságot megfelelőnek érzékelik, alacsonynak értékelik a bűncselekmények számát, azonban mindkét településen vannak a bűnelkövetés szempontjából kiemelt helyszínek, amelyek nagyobb figyelmet igényelnek. A járásszékhelyen a városban rendőrség, mezőőrség, közterület-felügyelet és polgárőrség működik az egyéb civil szervezetek és szervek mellett. A településen szükséges lenne a térfigyelő kamera hálózat további fejlesztése, különösen a veszélyeztetett területeken (pl. Bodaszőlőn). Hajdúdorogon a helyi általános iskola hónapok óta keres iskolaórt.

Az idős korosztály veszélyeztetett az áldozattá válásban.

Az érintett szervezetek szoros együttműködése és térfigyelő kamerák kihelyezése az egyik legfontosabb prevenciós eszköz a bűnmegelőzés szempontjából, bűnmegelőzéssel kapcsolatos programok kevésbé jellemzőek.

Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok, továbbá bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok nincsenek a településeken, így bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenciós alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő preventív programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Bocskai kert	X	-
Hajdúhadház	-	-
Téglás	-	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járás településein megfelelő a közbiztonság, alkalmanként kisebb értékű vagyon elleni bűncselekmények fordulnak elő. Az önkormányzatok szorosan együttműködnek az érintett szervezetekkel, polgárőrséget támogatnak, térfigyelő kamerákat működtetnek, mindez hozzájárul a lakosság biztonságérzetének növekedéséhez. Tégláson például 115 térfigyelő kamera van kihelyezve.

Bocskai kertben a bűncselekmények közül a leggyakrabban a lopások fordulnak elő. Tégláson elvétve lopást, illetve rongálást és gépjármű kifosztást jelentenek. A járásban az idős korosztály és a gyermekek a legveszélyeztetettebbek az áldozattá válásban.

Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő preventív programok, továbbá bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok alig vannak a járási településeken, csupán Bocskai kert jelezte, hogy vannak. Tégláson nagy számú térfigyelő kamera van kihelyezve, ami nagyban hozzájárult a bűncselekmények visszaszorításához, továbbá a polgárőrség jelenléte is segíti a nyugodt életet. Jó gyakorlatként említik azt, hogy az éjszakai polgárőr járőrözés (pl. Téglás, Hajdúhadház településeken) során a megfigyelt ingatlanok postaládájába értesítő cédulát helyeznek el, melyben tájékoztatják az ott élő/élőket az ellenőrzés tapasztalatairól.

A járás egyes településein nem elérhetőek a bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő preventív programok, valamint ahol, igen a meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő preventív alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő preventív programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Folyás	-	-
Görbeháza	-	-
Hajdúnánás	X	-
Polgár	X	-
Tiszagyulaháza	-	-

Újtikos	-	-
---------	---	---

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A járásban nem tapasztalnak jelentős problémákat a közbiztonsággal kapcsolatban, leggyakrabban kisebb mértékű vagyon elleni bűncselekmények fordulnak elő. Hajdúnánáson leggyakrabban kisebb értékű elkövetett vagyon elleni bűncselekmény, vandalizmus fordul elő, továbbá szórakozóhelyeken régebben jellemzőbb volt a garázdaság, ennek száma mára megfogyatkozott. Polgáron közterület felügyelőt alkalmaz az önkormányzat.

Az áldozattá válásban leginkább az idős korosztály és az egyedül élők vannak veszélynek kitéve. Tiszagyulaházán azonban romló közbiztonságot tapasztalnak, amire megoldásként szeretnék, ha a településen élne egy körzeti megbízott, ezzel biztosítva az állandó rendőri jelenlétet. Amennyiben lehetőségük lenne, szolgálati lakást is biztosítanának a körzeti megbízottnak.

A települési önkormányzatok szorosan együttműködnek a bűnmegelőzésben részt vevő szervezetekkel, polgárőr egyesületekkel.

Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok főleg a rendőrség szervezésében az oktatási intézményekben valósulnak meg. Hajdúnánáson pl. a rendőrség a nyár veszélyeivel kapcsolatos baleset- és bűnmegelőzési előadásokat tartott, illetve a „Látni és Látszani” kampány részeként prevenciós tevékenységet végzett.

A bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok nem jellemzőek. A hatékonyabb prevenció és/vagy ártalomcsökkentés, áldozatsegítés érdekében eszközigény merül fel, valamint szakemberekre és szorosabb együttműködésre lenne szükséges.

A járás egyes településein nem elérhetőek a bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok, valamint ahol, igen a meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenciós alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Ebes	X	X
Hajdúszoboszló	X	X
Hajdúszovát	X	-
Nádudvar	X	X
Nagyhegyes	-	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A közbiztonság megfelelő a járás településein, az önkormányzatok együttműködnek a bűnmegelőzésben érdekelt szervezetekkel. Ebesen gyakori a rendőri (körzeti megbízotti) jelenlét, jól működő polgárőr

egyesület és közterület felügyelő tevékenykedik. Néhány településen felmerült az igény a közvilágítás korszerűsítésére és a térfigyelő kamera rendszer kiépítésére/bővítésére, ezeket a prevenció fontos eszközeként tartják számon. Nádudvaron a település két periférikus részének vége folyamatos odafigyelést igényel továbbra is, itt a vagyon elleni bűncselekmények fordulnak elő a legnagyobb számban. Az online térben történő csalások valamennyi településen egyre jobban megszorodtak az elmúlt években. Az idősök a településeken leginkább veszélyeztetettek az áldozattá válásban, a családon belüli erőszaknál viszont a gyermekek és az anyák.

Nagyhegyesen a közbiztonság tekintetében a közlekedésbiztonság szerepét hangsúlyozzák, amit alapvetően a települést átszelő 33-as számú főközlekedési út és a 3321. és 3405. sz. utakon zajló forgalom határoz meg. Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenció programok és bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok egyaránt megtalálhatók a járásban. Problémaként azonosítják ezzel kapcsolatban a rendszeresség és a képzett szakemberek hiányát, továbbá azt, hogy nem mindig sikerül a leginkább érintett csoportokat megszólítani és motiválni a programokon való részvételen.

A családon belül erőszak esetén a gyermekek vannak a legnagyobb kockázatnak kitéve a járásban. Az egyik településen ennek megelőzése érdekében családsegítő szolgálat keretein belül szerveznek prevenció programokat. Problémaként azonosították ezzel kapcsolatban, hogy a leginkább érintett csoportokat nem sikerül motiválni a részvételre. A járás több településén elsősorban a rendőrség tart prevenció programokat az oktatási intézményekben, ahol el tudják érni a gyermekeket, fiatalokat.

Az egyedül élő nők magasabb kockázattal válhatnak bűnelkövetés áldozatává, kiemelték, hogy a járásban is jellemző tendencia, hogy a családon belül erőszak esetén a nők sokkal gyakrabban válnak áldozattá, mint a férfiak. Az egyik településen a családon belüli erőszak megelőzése érdekében családsegítő szolgálat keretein belül szerveznek prevenció programokat. Problémaként azonosították ezzel kapcsolatban, hogy a leginkább érintett csoportokat nem sikerül motiválni a részvételre.

A járás egy településén nem elérhetőek a bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenció programok, valamint ahol, igen a meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenció alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenció programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Álmosd	X	-
Bagamér	X	-
Fülöp	X	-
Nyírábrány	X	-
Nyíracsád	-	-
Nyíradony	-	-
Nyírmártonfalva	X	-
Újléta	-	-
Vámospércs	X	-

Forrás: Települési adatbekerőn a települések által megadott információk (2024. február)

A közbiztonság néhány település kivételével (pl. Bagamér) megfelelő a járás településein, alacsony a bűnelkövetések száma. Álmosdon a közbiztonságérzet alacsony szintje miatt térfigyelő kamerarendszer telepítését tűzték ki célul. Bagaméron lopás, garázdaság fordul elő leggyakrabban, a biztonságérzet növelése érdekében hatékony polgárőrség biztosítására lenne szükség. Fülöpön csoportos garázdaság, lopás, betörés, bódítószerek használata fordulnak elő leggyakrabban. A járásszékhelyen igény mutatkozik a meglévő közvilágítási és térfigyelő kamera rendszer fejlesztésére és bővítésére, sűrűbb rendőri járőrözésre a település teljes területén. Nyírmártonfalván a polgárőrség aktívan járőrözik, a kimondottan veszélyeztetett idős korosztályra kiemelt figyelmet fordít.

A településeken leginkább veszélyeztetett az áldozattá válásban a hátrányos helyzetű lakosság.

Az önkormányzatok hatékonyan együttműködnek a bűnmegelőzésben érdekelt szervezetekkel.

Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok megtalálhatók a járás néhány településén, ezeket többnyire a rendőrség tartja különböző oktatási intézményekben. Nyírábrányban ingyenes nyári tábor szerveznek az arra rászoruló, hátrányos helyzetű gyermekeknek, év közben pedig az iskolában szerveznek előadásokat (önismereti tréning, bűnmegelőzés, egészséges életmód, asszertív kommunikáció tematikában). Újlétán vannak fiatal családok, akik SZEM - mozgalmat indítottak el a bűnelkövetés megelőzése érdekében, s az általános iskolában a rendőrség folyamatosan tart különböző prevenciós programokat.

A bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a járásszékhely kivételével nincsenek a járásban. Nyíradonyban a családsegítő szolgálat által biztosított jelzőrendszeres házi segítségnyújtása, a gondosóra programhoz csatlakozás volt olyan kezdeményezés, mely az áldozattá válás számának csökkentését célozta.

A térfigyelő kamerák kiépítését, a közvilágítás korszerűsítését, a sűrűbb rendőri jelenlétet, a polgárőrség meglétét fontos prevenciós eszköznek tartják, néhány településen jelentkezne igény prevencióban és/vagy áldozatsegítésben jártas szakemberek, előadások jelenlétére.

A családon belüli erőszak esetén a gyermekek vannak a legnagyobb kockázatnak kitéve a járásban. A járás több településén elsősorban a rendőrség tart prevenciós programokat az oktatási intézményekben, ahol el tudják érni a gyermekeket, fiatalokat.

Az idős korosztály veszélyeztetett az áldozattá válásban a járásban, különösen, ha egyedül vagy külterületeken él az idős személy. A járás több településén kiemelték, hogy az érintett csoportra a polgárőrség fokozott figyelmet fordít.

A járás egyes településein nem elérhetőek a bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok, valamint ahol, igen a meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenciós alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás

A járási települések	Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok	Bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok a településen
Báránd	X	-
Bihardancsháza	-	-
Biharnagybajom	X	-

Bihartorda	-	-
Földes	X	-
Kaba	X	X
Nagyrábé	X	-
Püspökladány	X	X
Sáp	X	X
Sárrétudvari	X	X
Szerep	X	X
Tetétlen	X	X

Forrás: Települési adatbekérőn a települések által megadott információk (2024. február)

A közbiztonság megfelelő a járás településein, a bűncselekmények száma alacsony, az önkormányzatok együttműködnek a bűnmegelőzésben érdekelt szervezetekkel.

Bárádon a bűnözés szempontjából az idősek kiszolgáltatott, védtelen csoportot alkotnak, gyakorta válnak - főleg vagyoni elleni - bűncselekmények áldozataivá. A településen lopás, lakásbetörés, rongálás, garázdaság, elsőbbségi szabályok megsértése, testi sértés fordul elő, az önkormányzat proaktív szerepet vállal a bűnmegelőzésben. Bihardancsházán a településen élők biztonságának növelése érdekében polgárőrség létrehozását tartanak szükségesnek. Nagyrábén a rendőri és polgárőri jelenlét folyamatos, de szükség lenne itt is a polgárőrség fokozott jelenlétére és prevenciós szakemberekre. Püspökladányban folyamatos a rendőrségi tájékoztatás a bűnmegelőzésről, valamint folyamatos felhívások vannak az egymásra való fokozott védelemért. Itt az Újtelepi városrész és a vasútállomás területe kiemelt fontosságúak a bűnelkövetés szempontjából. Sárrétudvariban a leginkább veszélyeztetettek az áldozattá válásban a fiatalok és a mélyszegénységben élők. Szerepen a körzeti megbízottak munkáját az iskolaőr segíti.

Bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok elérhetők a járásban majdnem minden településen, a bűnözés okozta káros hatások csökkentését és az áldozatok segítségét célzó programok kizárólag a járási központban és Sárrétudvariban. Tetétlen a Tamasz Szociális Alapszolgáltatási Központ programokat szervez többek között prevenciós témában is: pl. droprevenció, bűnmegelőzés, közlekedésbiztonság és egészséges életmód témakörben.

Kabán jelezték, hogy a közlekedési balesetek megelőzését, a közlekedés szabályainak megismerését szolgáló, felvilágosító programokra szintén nagy igény mutatkozik, különösen az óvodapedagógusok részéről, ahol a fő célcsoportot a gyermekek jelentenék. A településen a bűnesetek megelőzésében vagy a felderítésben segítség lehetne a települési térfigyelő kamera rendszer hálózat bővítése és a SZEM mozgalom elindítása. A családon belül erőszak esetén a gyermekek vannak a legnagyobb kockázatnak kitéve a járásban. A járás több településén elsősorban a rendőrség tart prevenciós programokat az oktatási intézményekben, ahol el tudják érni a gyermekeket, fiatalokat. Az idős korosztály veszélyeztetett az áldozattá válásban a járásban, különösen, ha egyedül vagy külterületeken él az idős személy. A rendőrség és polgárőrség az idős háztartásokra kiemelt figyelmet fordít annak érdekében, hogy megelőzzék az ellenük irányuló bűncselekményeket.

A járás egyes településein nem elérhetőek a bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok, valamint ahol, igen a meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenciós alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A lakhatás, közszolgáltatások, infrastruktúra, közbiztonság vármegyei szintű összegzése

A vármegyében a **lakásállomány** építkezési dinamikája nagy különbségeket mutat. Az új építésű lakások és házak elsősorban a vármegyeszékhelyre és a környező településekre, illetve a járási központok egy részére jellemző, a kisebb településeken az 1960-1980 között épült házak dominálnak. Ezek állapotát, a felújítás lehetőségeit nagymértékben befolyásolja a tulajdonosok anyagi helyzete. A társasházak, panel jellegű házak leginkább a járási központokban vannak jelen, a távfűtés szolgáltatás hat településen (Debrecen, Berettyóújfalu, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló és Püspökladány) elérhető. Az új lakások építését ösztönző állami támogatások megjelenése óta növekszik az újonnan épülő lakások száma. Az elmúlt években a lakóingatlanok értéke és az albérlési díjak is nagymértékben megemelkedtek, ami a lakóingatlan nem rendelkező lakosság megélhetési, lakhatási költségeit jelentősen megnövelték. A vármegyében a lakások többsége összkomfortos, közművekkel jól ellátott, elektromos áram, vezetékes víz a legtöbb háztartásban megtalálható. A növekvő fenntartási költségek és a környezettudatosság erősödése egyaránt életre hívta a régebben épült házak energetikai korszerűsítésének igényét is, ennek megvalósítási lehetőségeit is nagymértékben befolyásolják a családok jövedelmi viszonyai, illetve az elérhető pályázati források. A lakáskörülmények legnagyobb mértékű javítására a mélyszegénységben élők és/vagy romák célcsoportja esetén van szükség, lakáskörülményeik messze elmaradnak a vármegyében tapasztalt átlagos szinttől, különösen a szegregátumokban, illetve a szegregációval veszélyeztetett területeken. Otthonaikra gyakran jellemző a rendezetlen tulajdonviszony, a szívdességi lakáshasználat, a magas háztartásszám és laksűrűség, az alacsony komfortfokozat, a vezetékes víz és csatornázottság hiánya, amely a mindennapi életszervezésükre is negatív hatást gyakorol. A szegényebb családok lakásvizonyait gyakran meghatározzák a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, az adósságok folyamatos újra termelődése. Lakhatási gondjaikat számos esetben zártkertekben, hétvégi házakban, egyéb építményekben oldják meg, ahol azonban a közművesítettség hiányos, vagy nincsen (vezetékes gáz, ívóvíz, csatorna). A szegénység, a rossz anyagi körülmények nagymértékben akadályozzák őket abban, hogy önerőből javítani tudjanak lakásaik állapotán, komfortfokozatán, felszereltségén, így az önkormányzatok által biztosított különböző pénzbeli és természetbeni támogatásoknak, juttatásoknak rendkívül nagy szerep jut. Az időseknek, különösen az egyedül élő idős személyeknek okoz nagy nehézséget anyagilag és fizikailag is a lakásfenntartás és karbantartás. Azokon a kistépüléseken, ahol jellemző a fiatalabb korosztály elköltözése, az idősek jelentős része közeli hozzátartozói segítség nélkül marad. A helyi önkormányzatok számos esetben a szociális szférával együttműködve, kiemelt figyelmet fordítanak az idős személyekre, igény esetén segítséget nyújtanak lakásuk, kertjük karbantartásában. Az önkormányzatok szociális bérlakás állománya lehetőséget nyújthatna a lakhatási problémák egy részének megoldására, azonban ilyen lakások többsége felújítandó állapotban, és/vagy csak korlátozott számban, messze az igények alatt állnak rendelkezésre a vármegyében.

A vármegye települései ellátják a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvényben meghatározott kötelező **közzolgáltatási** feladataikat, az önként vállalt feladatok leginkább a nagyobb településekre, járási központokra jellemzők, hiszen ezek finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges, nem veszélyeztethetik a kötelező feladatok ellátását. Az egyre növekvő fenntartási (rezsi és bér) költségek mellett ugyanakkor egyre nehezebb a közzolgáltatások színvonalas biztosítása, fenntartása, különösen a településrendezés, településfenntartás, zöld területek karbantartása, közvilágítás fejlesztése és finanszírozása területén. Számos településen jelent problémát a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése, kiterjedtsége, a hálózat elavult állapota. Főként a közművelődési feladatok ellátása és a kulturális-és szabadidős programszervezés terén tapasztalható humánerőforráshiány. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény értelmében a helyi önkormányzatoknak minden társadalmi csoport számára egyforma hozzáférést kell lehetővé tenniük a közzolgáltatások igénybevételéhez. Az esélyegyenlőség megvalósulásának feltétele az akadálymentesítés, illetve az ügyintézési folyamatok során szükség esetén személyes segítségnyújtás biztosítása. A vármegye települései nagy figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre, a nyújtott

szolgáltatások elérhetőségének ilyen módon történő javítására, amely a középületek és az ügyintézésre alkalmas terek többségében már megvalósult. Számos közterület, park, pihenőhely, játszótér ugyanakkor felújításra és az akadálymentesítés biztosítására szorul. A vármegyében megvalósított akadálymentesítések a legtöbb esetben csupán fizikai akadálymentesítést jelentettek, az info-kommunikációs akadálymentesítés javarészt hiányzik, fejlesztésre szorul. Az alapvető szolgáltatások minősége és mennyisége is területi különbségeket mutat a vármegyében. A vármegye székhely országos szinten is kiváló adottságokkal rendelkezik. A járási központok ellátottsága többnyire megfelelően kielégíti a lakosság igényeit, azonban minél alacsonyabb a település lakosságszáma, annál valószínűbb az olyan szolgáltatásoknak a hiánya, mint például bankautomata, posta, gyógyszertár, vásárlási lehetőségek, vendéglátó egységek, szálláshelyek, mozi, színház megléte. Az önkormányzatok mindegyike biztosítja a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést a hátrányos helyzetű csoportok számára is, ugyanakkor a szolgáltatások elérésében lehetnek különbségek a különböző társadalmi csoportok között. A közszolgáltatások igénybevételét akadályozhatja a szolgáltatásokkal kapcsolatos informáltság alacsony szintje, de a motivációk, készségek és képességek hiánya is. Ezek a hiányosságok csökkenthetők, amennyiben a hátrányos helyzetű célcsoportok professzionális segítséget kapnak. A járás településein a közművesítés hiánya és a részben vagy építése óta nem korszerűsített szakaszok esetében infrastrukturális fejlesztések igénye jelenik meg, főként a vízvezeték hálózatok, szennyvízhálózat területén. Ezenkívül a gáz- és áramhálózatok kapacitásainak bővítése is több esetben indokolt a településeken. Az érintett településeken korábbi években lehetőség nyílt a csapadék- és belvízelvezetés fejlesztésére, de a még nem korszerűsített vagy még kiépítetlen esetekben további fejlesztések indokoltsága is megjelenik.

A vármegyei **közutak** állapota az elmúlt években folyamatosan javult, számos európai uniós és hazai fejlesztési forrás igénybevételével valósultak meg, ugyanakkor még vannak kiépítetlen vagy erősen felújításra szoruló útszakaszok és járdák a vármegye településein. Különösen nagy szükség mutatkozik a szilárd burkolatú utak, járdák kialakítására, megújítására. Minden járásban vannak jobban és kevésbé kiépített és/vagy karbantartott úthálózattal rendelkező települések. Általában a járási központokat jobb minőségű utakon lehet megközelíteni és belterületi utak is megfelelő állapotban vannak, ugyanakkor a kisebb településekre vezető utak sokszor erősen felújításra szorulnak, belterületeiken hiányos az utak és járdák kiépítettsége. A közösségi közlekedésben és a kerékpáros közlekedésben hasonló különbségek mutathatók ki a településtípusok között. A vármegyeszékhely kiemelkedik a közösségi közlekedési jellemzőivel. A fővárosba óránként kétszer indulnak a vonatok, autóbusszal vagy vonattal szinte a vármegye összes települése átszállás nélkül elérhető, de más vármegyék településeinek elérése is biztosított. A vármegye székhelyen helyi közösségi közlekedés is működik, amely a vármegyében egyedülálló módon az egész települést lefedi. Helyi közösségi közlekedés ezen kívül csak két településen van, a többi településen kizárólag a helyközi autóbusszközlekedést használhatják a településen belüli közlekedésre, de csak azokat, amelyek több megállóhelyen is megállnak a településen. A vármegye székhely vonzerője az egész térség közösségi közlekedését meghatározza. Míg a Debrecenhez közeli településekre gyakori járatindítás jellemző, addig a távolabbi településekre jóval ritkább. Szinte minden járásban található kedvezőtlen közösségi közlekedési viszonyokkal jellemezhető település. Ezek közös jellemzője, hogy vasúti közlekedés egyáltalán nincsen, helyközi autóbuszok pedig csak naponta néhány alkalommal járnak, amelyek nem nyújtanak megfelelő feltételeket a tanulási és munkavállalási célú napi ingázásnak, a szolgáltatások elérhetőségének.

A kerékpáros közlekedés minden járásban népszerű, a napi tevékenységek elvégzésére, szabadidő eltöltésre és sportolásra egyaránt használják. A legkisebb településeken a település méretéből, a kisebb közúti forgalomból adódóan nem feltétlenül mutatkozik igény további kerékpárutak építésére. A helyi önkormányzatok többsége azonban fontos célként fogalmazza meg a kerékpárút hálózat kiterjesztését, karbantartását, hálózatba szervezését. További kerékpárutak építésének, a hiányosságok pótlásának akadályai elsősorban a finanszírozási nehézségek. A közutak állapota az egyéni közlekedés lehetőségeit is meghatározza. A kiépítetlen vagy rossz minőségű utak, a járdák, járdacsatlakozások hiánya a fogyatékkal élők, a mozgásukban akadályozottak, az idősek, a segédeszközökkel közlekedők és a babakocsival közlekedők számára egyaránt nehézséget okoz. Számos településre jellemző, hogy a mélyszegénységben élők és/vagy romák olyan településrészekben élnek, ahol a közutak erősen felújításra szorulnak.

A közösségi közlekedés igénybevételének lehetőségeit szintén meghatározza a közlekedési eszközök akadálymentesítésének mértéke. A vármegyében az újabb építésű autóbuszok és vonatok egyre nagyobb számban vannak jelen, ezekre a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés is többnyire jellemző,

ugyanakkor még a régebbi gyártású járművek is részt vesznek a közösségi közlekedésben, amelyeket nem, vagy nehezen tudnak használni a kisgyermekesek, az idősek, vagy mozgásukban akadályozott emberek személyi segítség nélkül. Az akadálymentesített, biztonságos közlekedés érdekében a legtöbb településen szükség van még az utak, járdák minőségének javítására, egyes részeken járdák szélesítésére, akadálymentesítésére, az útkereszteződéseknél a szabad átkelés érdekében a biztonság megteremtésére hang és fényjelzéssel.

A **közbiztonságot**, a lakosság biztonságérzetét általában megfelelőnek ítélik meg a településeken, leggyakrabban kisebb vagyron elleni bűncselekmények fordulnak elő. A közbiztonság megőrzése és a bűnelkövetés megelőzése érdekében fontosnak tartják a fokozott rendőri jelenlétet, a bűnmegelőzéssel kapcsolatos folyamatos intézményi, szervezeti együttműködések (pl. rendőrség, polgárőrség, oktatási-és szociális intézmények), de az olyan infrastrukturális beruházásokat is, mint a térfigyelő kamerarendszerek fejlesztése, kiépítése, illetve a közvilágítás fejlesztése, melyek megvalósítását szűkös anyagi helyzetük hátráltatja. Bűnmegelőzést és közbiztonság javítását célzó programok elsősorban a rendőrség szervezésében, az oktatási intézményekben, alkalomszerűen valósulnak meg, azonban ezek sem minden településen vannak jelen és nem rendszeresek. További hiányosság, hogy ezek leginkább az iskolás korosztályt érik el, a teljes lakosság részére szervezett programok, események csak ritkábban vannak jelen a vármegyében, miközben széles körben nagy igény lenne ezekre. A mélyszegénységben élők és/vagy romák gyakran élnek olyan településrészekben, amelyeken alacsonyabb szintű a közbiztonság és több bűnelkövetés jellemző, így körükben nagyobb az áldozattá válás kockázata is. A vármegye településein található szegregátumok, szegregációval veszélyeztetett területek általában bűnelkövetéssel fertőzöttebbek. Az áldozattá válásban számos hátrányos helyzetű csoport veszélyeztetve van: családon belüli erőszak áldozatává leggyakrabban a gyerekek és nők válnak, míg a legtöbb bűnelkövetés az idősek ellen irányul, különösen, ha egyszemélyes háztartásokban élnek. Egyes településeken nem elérhetőek a bűnmegelőzést és/vagy áldozattá válást csökkentő prevenciós programok, valamint ahol, igen a meglévő alkalmak mellett további bűnmegelőzést, áldozattá válást csökkentő prevenciós alkalmak lebonyolítása indokolt a lakosság számára, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokat célozva.

Az építészeti bűnmegelőzés (CPTED) elvei még alig ismertek a településeken, így alkalmazásukban jelentős potenciál lehet, épp úgy, mint az olyan szervezeti vagy közösségi együttműködésekben, SZEM mozgalmak alakításában, melyek a bűnelkövetés megelőzésében, az áldozattá válás elkerülésnek segítségével játszhatnak nagy szerepet.

5. Községi programok

5.1. Mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások

A felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b) b1) 1-6.

A járási és települési adatok forrása: a Települési adatbekerőn a települések által megadott információk.

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Balmazújváros	X	-	-
Egyek	-	X	-
Hortobágy	-	X	-
Tiszacsege	X	-	-
Újszentmargita	-	X	-

A Balmazújvárosi járásban a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek részben biztosítottak a fejlesztő és hátránykompenzáló tevékenységek, szolgáltatások (pl. baba-mama körök, tehetségfejlesztő foglalkozások, pályaorientációs szolgáltatások stb.), azonban szükségletként fogalmazódott meg több településen is ezek kiegészítése hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek biztosításával. A tevékenységek, szolgáltatások mellett fontos lenne a természetbeni juttatások formájának bővítése, az ellátások rendszeressé tétele a célcsoport hátrányainak mérséklése céljából. A természetbeni juttatások között megtalálhatók tartós élelmiszerek, tisztálkodási szerek, használt bútorok, könyvek, iskolai tanszerek, a gyermekétkeztetés a szünidőkben is, a célcsoport családjai részére tűzifa támogatása. A természetbeni juttatások körének bővítésére, rendszerességének biztosítására lenne szüksége és igénye a célcsoportnak, amely kiterjed a tanuláshoz szükséges digitális eszközökre (notebookra), a várandós anyáknak gyereknevelésre felkészítő csomagok összeállítására, de elsősorban a tüzelő és az élelmiszer biztosítására lenne szükség a leginkább. Baba-mama köröket szerveznek a településen élő családok és kismamák számára, melyet a 0-3 éves korú gyermeket nevelő édesanyák látogatnak gyermekeikkel. A szolgáltatás havonta biztosított, de településenként változó milyen a gyakorisága. Balmazújvároson hetente, Tiszacsegén 2-3 hetente, míg Újszentmargitán havonta kerül megszervezésre. A megvalósítók között is van különbség, van, ahol az egyházközség, és van, ahol az óvoda szervezi. Egyeken és Hortobágyon viszont nem érhető el a szolgáltatás.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ártánd	-	-	-
Bakonszeg	-	-	-
Bedő	-	-	-
Berekböszörmény	-	X	-
Berettyóújfalu	X	-	-
Biharkeresztes	-	X	-
Bojt	-	X	-
Csökmő	-	X	-
Darvas	-	-	-
Furta	-	X	-
Gáborján	-	-	-
Hencida	-	X	-
Komádi	X	-	-
Körösszakál	-	X	-

Körösszegapáti	-	-	-
Magyarhomorog	-	X	-
Mezőpeterd	-	-	-
Mezősas	-	X	-
Nagykerekéi	-	-	-
Szentpéterszeg	-	-	-
Told	-	-	-
Újiráz	-	X	-
Váncsod	-	v	-
Vekerd	-		-
Zsáka	-	X	-

A Berettyóújfalui járásban a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek bár többféle fejlesztő tevékenység, szolgáltatás is megszervezésre került a hátrányok mérséklése érdekében, de a szolgáltatásokhoz való hozzáférés járási szinten is, de településenként is korlátozott, és van olyan település is, ahol egyáltalán nem érhető el. A mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, fiatal felnőtteknek főként a baba-mama körök/klubok és az iskolai tanulmányokat folytató diákoknak szervezett pályaaorientációs, pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadások érhetőek el. A tanulmányi felzárkózást és iskolai előmenetelt támogató szolgáltatások, programok alig érhetőek el (pl. művészeti szakkörök, motivációfejlesztés hiányzik). Néhány településen működik Jelenlét Pont (pl. Körösszakál) vagy Tanoda (pl. Biharkeresztes, Komádi), melyek segítik a diákok iskolai eredményességét a komplex szolgáltatás biztosításával. A célcsoportnak csupán néhány településen (pl. Furta, Komádi) van lehetősége tehetségfejlesztő foglalkozásokon részt venni. Az iskola és / vagy a közművelődési intézmények szerveznek, de szükség lenne megszervezni (pl. matematika, természettudomány, informatika tárgyakból és kulturális értékek tematikájú tehetségfejlesztő foglalkozásokat). A pénzügyi tudatosság fejlesztését segítő programok is jellemzően hiányoznak, néhány településen a FETE programon belül (pl. Körösszakál) van erre lehetőség vagy iskolai keretek között a Téma Héten (pl. Furta), illetve egy esetben az önkormányzat is szervez ilyen típusú programot. A kommunikáció fejlesztését segítő programok (pl. médiafoglalkozások) pedig egyáltalán nem érhetőek. A járás településeinek többségében azonban az önkormányzatok nyújtanak természetbeni juttatást a mélyszegénységben élő gyermekeknek, fiatal felnőtteknek a hátrányok mérséklése céljából, de szükség lenne a természetbeni juttatások körének kiszélesítésére és rendszeres biztosítására. Igény és szükséglet mutatkozik a meglévő szolgáltatások folyamatos biztosítására és a szolgáltatások körének szélesítésére a célcsoport hátrányainak mérséklése és a társadalmi befogadás és a munkaerőpiaci kompetenciák erősítése érdekében.

Szükségletként fogalmazódott meg a járás településein hátránykompenzáló, tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Debrecen	X	-	-
Hajdúsámson	X	-	-

A **Debreceni járásban** a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek jellemzően széleskörűen biztosítottak a fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások a hátrányok mérséklése érdekében. A célcsoport a járás minden településén többféle fejlesztő és hátránykompenzáló tevékenységhez, szolgáltatáshoz is hozzáfér. *Baba-mama* köröket szerveznek a településen élő családok, kismamák és a 0-3 korú, valamint óvodás gyermekek számára is, azonban egyes városrészekben nem érhető el a szolgáltatás, és igény mutatkozik a szolgáltatás megszervezésre. *Tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységeket* is szerveznek, Tanoda azonban nem működik. További igény mutatkozik azonban a szolgáltatás kiszélesítésére, melynek keretében a lemaradó, hátrányos helyzetű, iskolában kevésbé jól teljesítő gyerekeket is kívánják segíteni (pl. múzeumpedagógia, állatasszisztált kutyás terápia, cigánytánc oktatás, színház világa, egészségnevelő prevenciós előadás, ismeretterjesztő előadások, erdei iskola, kerékpár népszerűsítő programokra gyakorlatban is osztállyal). A megvalósításhoz humánerőforrásra (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, szociális szakember, előadók), és eszközökre (interaktív monitor, tabletek, papírírószer stb.) lenne szükség és a programokra forrás. Több szervezet is *pályaorientációs* tanácsadást nyújt a közoktatási intézmények tanulóinak, de nem csak a végzős korosztályok számára. Szintén több szervezet biztosít *tehetségfejlesztő foglalkozásokat* tudományos és/vagy kulturális tevékenységek keretei között is. A foglalkozások tematikája között megjelenik pl. a tánc, zene, hagyományörzés és a természetismeret is. A szakkörök és a táborok formájában megvalósuló tehetségfejlesztő foglalkozások kedveltek a célcsoport körében, mint pl. Zootábor, művészetpedagógiai foglalkozások. Szükség lenne azonban bővíteni a programokat, fejlesztéseket (pl. sportversenyekkel különböző sportágakban 1-8. osztályig, utánpótlás labdarúgó tornával, szivacskezilabda szakkörrel, LEGO robot klubbal) is, és a művészeti nevelést a jelenlegi formák mellett újakkal kiegészíteni.

Alkalmoszerűen kerül sor *pénzügyi tudatosságot* fejlesztő programok szervezésére előadás, workshop formájában. Az oktatási intézményekben a diákok évente részt vesznek az Oktatási Hivatal által szervezett PÉNZ7 témahét programjain, melynek keretében pénzügyi tudatosságukat fejlesztik. További igény mutatkozik az általános iskola felső tagozatos és középiskolás diákok, valamint a fiatal felnőttek részére pénzügyi tudatosságot fejlesztő programok szervezésére (pl. pénz értéke, bankkártya témával bővítve) humánerőforrás és eszközök biztosításával.

A rendelkezésre álló információk alapján azonban hiányoznak a *kommunikáció* fejlesztését segítő *kommunikációs* programok (pl. digitális média, állatasszisztált foglalkozások), miközben a célcsoport részére hiánypótló lenne és igény is mutatkozik rá.

A mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek jellemzően széleskörűen biztosítottak a fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások a hátrányok mérséklése érdekében. A célcsoport a járás minden településén többféle fejlesztő és hátránykompenzáló tevékenységhez, szolgáltatáshoz is hozzáfér, mint pl. baba-mama körök, iskolai előrehaladást segítő és tehetségfejlesztő foglalkozásokhoz több formában is, de alkalmanként a pénzügyi tudatosság fejlesztését segítő programokhoz is. A kommunikációt segítő programok azonban hiányoznak. A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek hátrányainak kompenzálása, kompetenciáinak fejlesztése és integráltságuk erősítése céljából szükség van a jelenleg elérhető tanórán kívüli fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások folyamatos biztosítása mellett a tevékenységek, szolgáltatások bővítésére, kiszélesítésére is tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek biztosításával.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Derecske	X	-	-
Esztár	-	-	-
Hajdúbagos	-	-	-
Hosszúpályi	-	X	-
Kismarja	-	X	-
Kokad	X	-	-
Konyár	X	-	-
Létavértes	X	-	-
Mikepércs	-	X	-
Monostorpályi	-	-	-
Pocsaj	X	-	-
Sáránd	X	-	-
Tépe	-	-	-

A **Derecskei járásban** a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek jellemzően részben biztosítottak a célzott fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások a hátrányok mérséklése érdekében. *Baba-mama* kört szerveznek a kisgyermekes családok, kismamák és gyermekeik számára, melyek a járás településének többségében biztosítottak. A *tanórán kívüli, iskolai előrehaladást* segítő tevékenységek is jellemzően biztosítottak korrepetálás, szaktantárgyi korrepetálás és szakkörök formájában. Ezen tevékenységek megszervezésében településenként eltérően, de az alap- és középfokú intézmények, a Jelenlét Pont és a Tanodák is jelentős szerepet vállalnak. Segítséget nyújtanak a diákok tanulási nehézségeinek mérséklésében, a házi feladat elkészítésében és a készségeik fejlesztésében is. *Pályaorientációs, pályaválasztási*, továbbtanulási tanácsadások is jellemzően elérhetőek a közoktatási intézmények szervezésében a végzős korosztályok számára a járás településeinek többségén, pályaorientációs napok, munkahely-látogatás keretében. Az általános iskolák, Művelődési házak, Tanodák és Jelenlét Pont is felvállalta a tudományos és/vagy kulturális jellegű *tehetségfejlesztő* foglalkozások megszervezését. A tehetségfejlesztő foglalkozások többféle formában is elérhetőek, mint pl. énekkar, néptánc és moderntánc csoportot, robotika, sport, rajz, román és roma népismereti, idegen nyelvi foglalkozás. A tehetséggondozó tevékenységek további fejlesztéséhez eszközökre, felszerelésekre és a humán erőforrás kapacitás növelésére lenne szükség. Azokon a településeken, ahol viszont semmilyen formában is nem érhető el tehetségfejlesztő foglalkozás, igény lenne a megszervezésére (pl. Mikepércs, Sáránd). *Pénzügyi tudatosság fejlesztését* segítő programok is elérhetőek a járás településeinek felén pl. PÉNZ7 tematikus témahét formájában, illetve „Gazdálkodj okosan” címmel szervezett programra is volt példa.

A *kommunikáció fejlesztését segítő programok* azonban alig érhetőek el, de azok színjátzó szakkör, előadóművészet foglalkozás formájában is valósulnak meg. Ezen programokon a mélyszegénységben élőknek a

bekapcsolódása a csoportméretből adódóan is korlátozott. A járásban a legnagyobb igény a tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő felzárkóztató tevékenységekre lenne szükség. További igényként jelentkezett a tehetségfejlesztő foglalkozások körének kiszélesítése és/vagy elindítása (pl. hagyományörző foglalkozások formájában), és a pénzügyi tudatosságot és a kommunikáció fejlesztését segítő programokhoz (pl.: médiafoglalkozások, médiatartalmak létrehozása) való hozzáférés és rendszeres biztosítása is. A szükségletként feltárt programok, szolgáltatások feltételeinek biztosítására jellemzően humánerőforrásra (pl. szociális és közművelődési szakemberre, pedagógusra, foglalkozásvezetőre), foglalkozást segítő berendezésekre, eszközökre (pl. bútorzatra, számítástechnikai és fejlesztő eszközökre) és esetenként ingatlanra lenne szükség.

Szükségletként fogalmazódott meg a járás településein a hátránykompenzáló, tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek biztosítása a jelenleg biztosított programok kiegészítése és bővítése céljából.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Hajdúböszörmény	X	-	-
Hajdúdorog	X	-	-

A Hajdúböszörményi járásban a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek jellemzően széleskörűen biztosítottak a fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások a hátrányok mérséklése érdekében. A célcsoport a járás minden településén többféle fejlesztő és hátránykompenzáló tevékenységhez, szolgáltatáshoz is hozzáfér. *Baba-mama köröket* szerveznek mindkét településen az ott élő családok, kismamák és a 0-3 korú gyermekeik számára is, azonban egyes városrészekben nem érhető el a szolgáltatás, és szükséglet mutatkozik a szolgáltatás megszervezésre. A legtöbb általános és középiskolában különféle *tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységeket* is szerveznek a tanulók hátrányainak csökkentése céljából, és ezen tevékenységek biztosításában a *Tanodák* is jelentős szerepet vállalnak a járás mindkét városában is. A tevékenységek változó formában, azaz felzárkóztató, fejlesztő és tehetséggondozó foglalkozások keretében valósulnak meg. A tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek megszervezésére különösen nagy szükség lenne azokon a városrészekben is, ahol nincs, de a magas a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, fiatal felnőttek aránya (pl. Bodaszőlőn). A hiánypótló szolgáltatás megszervezéséhez humánerőforrásra és eszközökre (pl. fénymásoló, számítógép) is szükség lenne. A *tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek megszervezését* több újonnan működő Tanoda is biztosíthatná az iskolák mellett. A Tanodában és az általános és középiskolák többségében is szerveznek *pályaaorientációs, pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadást* (pl. alapképesség fejlesztés, önismeret, munka világa, vállalkozások látogatása) a diákoknak is, illetve a végzős korosztályok számára is. Mindemellett szerveznek tudományos és/vagy kulturális jellegű *tehetségfejlesztő foglalkozásokat* is különböző szakkörök formájában (robotika foglalkozás), de volt példa

múzeumlátogatásra is. A legtöbb iskolában szerveznek *pénzügyi tudatosságot fejlesztő programokat* jellemzően „PÉNZ7” pénzügyi és vállalkozói tematikus hét, szabadon választható tevékenységként vagy valamilyen pályázat keretében. További igényként jelent meg az, hogy különösen a célcsoport számára szükség lenne a pénzügyi tudatosságot fejlesztő programokat új formákban is (pl. iskolai versenyek és tankerületi döntők, tantárgyi tematikákhoz kapcsolódó gyakorlatorientált élményfoglalkozásokkal) megszervezni. A *kommunikációt segítő programokat* fontos lenne elindítani több témakörben is igényre szabottan (pl. színházi nevelés program, tudatos médiahasználat támogatása innovatívan, fejlesztő intézménylátogatások, programok). A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek hátrányainak kompenzálása, kompetenciáinak fejlesztése és integráltságuk erősítése céljából szükség van a jelenleg elérhető tanórán kívüli fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások folyamatos biztosítása mellett a tevékenységek, szolgáltatások bővítésére, kiszélesítésére hátránykompenzáló, tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek biztosításával.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerül sor:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Bocskai kert	-	X	-
Hajdúhadház	-	X	-
Téglás	X	-	-

A Hajdúhadházi járásban a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek célzott fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások bár biztosítottak, de a készségfejlesztő és hátránykompenzáló szolgáltatások formája és az egyes tevékenységekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés településenként, intézményenként markáns eltérést mutat. Míg a kommunikáció fejlesztését segítő programokon kívül minden fentebb említett fejlesztés és szolgáltatás megszervezett valamilyen formában a téglási célcsoport részére, addig Hajdúhadházon egy sem érhető el a településen helyben, csak természetbeni juttatások. Igény és szükséglet mutatkozik a fejlesztő tevékenységek, programok megszervezésére a Hajdúhadházon élő célcsoport részére is, különös tekintettel a felzárkóztató és tehetségfejlesztő tevékenység esetén. Bocskai kertben a baba-mama körök szervezettek, azonban Tanoda nem elérhető és a tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek megvalósítása, gyermekek korrepetálása, hátrányok mérséklése sem valósul meg. A pénzügyi tudatosságot és a kommunikáció fejlesztését segítő programok (pl. médiafoglalkozások) javarészt nem elérhetők a járásban.

Szükségletként fogalmazódott meg a járás településein a hátránykompenzáló, tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek biztosítása a jelenleg biztosított programok kiegészítése és bővítése céljából.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Folyás	-	-	-
Görbeháza	-	X	-
Hajdúnánás	X	-	-
Polgár	X	-	-
Tiszagyulaháza	-	-	-
Újtikos	-	-	-

A Hajdúnánási járásban a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek többféle fejlesztő tevékenységet, szolgáltatást biztosítanak a hátrányok mérséklése érdekében. A rendelkezésre álló adatok alapján a célcsoport részére a fejlesztő tevékenységekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés baba-mama körök/klubok, tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek és tehetségfejlesztő foglalkozások keretében biztosítottak. Pályaorientációs, pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadás megszervezésével is támogatják a végzős korosztályt. Pénzügyi tudatosságot fejlesztő programok is segítik a célcsoportot a hátrányok mérséklésében. A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek helyben szervezett, tanórán kívüli fejlesztésében a közoktatási intézményeknek, a tanodáknak és a Művelődési Központnak kiemelt szerepe van. Iskolai és tanodai keretek között is szerveznek tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő hátránykompenzáló (pl. korrepetálás) és tehetségfejlesztő foglalkozásokat. Mindemellett a települések egy részén a Művelődési Központ is biztosít kulturális jellegű tehetségfejlesztő foglalkozásokat. A pénzügyi tudatosságot és a kommunikáció fejlesztését segítő programokhoz való hozzáférés azonban korlátozott és nem folyamatosan biztosított a célcsoport számára. A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek hátrányainak kompenzálása és integráltságuk erősítése céljából szükség van a jelenleg elérhető fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások folyamatos biztosítása mellett a tevékenységek, szolgáltatások bővítésére, kiszélesítésére is további hátránykompenzáló, tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek biztosításával.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ebes	-	X	-
Hajdúszoboszló	X	-	-
Hajdúszovát	-	X	-
Nádudvar	-	X	-
Nagyhegyes	X	-	-

A Hajdúszoboszlói járásban a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek többféle, célzott fejlesztő tevékenységet, szolgáltatást szerveznek a hátrányok mérséklése érdekében. A rendelkezésre álló adatok alapján a célcsoport részére a tanórán kívüli fejlesztő tevékenységekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés baba-mama körök/klubok, tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek és tehetségfejlesztő foglalkozások keretében biztosítottak. Pályaorientációs, pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadás megszervezésével is támogatják a végzős korosztályt. Pénzügyi tudatosságot fejlesztő programok is segítik a célcsoportot a hátrányok mérséklésében. A baba-mama körök a járás minden településén elérhetőek, melyet a 0-3 éves korú gyermeket nevelő édesanyák látogatnak gyermekeikkel. A fejlesztő szolgáltatás szervezése településenként eltérést mutat. Vannak olyan települések, ahol a védőnők és/vagy a művelődési intézmények szakemberei szervezik a foglalkozást (pl. Ebes, Nagyhegyes, Nádudvar), de arra is van példa, hogy a Biztos Kezdet Gyerekház, illetve a Jelenlét Pont szakemberei nyújtják a szolgáltatást. A tanulók iskolai előrehaladásának segítését, felzárkóztatását, tehetséggondozását, pályaorientációját, pénzügyi tudatosságának fejlesztését jellemzően az oktatási intézmények biztosítják, de a járás egyes településein Jelenlét Pont, Tanoda is segíti a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek felzárkóztatását, hátrányainak kompenzálását. A tanulók felzárkóztatását, tanulmányi lemaradását korrepetálással, felzárkóztató foglalkozással segítik. Különböző tehetségfejlesztő foglalkozások (pl. robotika, színjátszó kör, társasjáték klub, versenyfelkészítés) keretében is biztosított a diákok fejlesztése, de a tehetségfejlesztő foglalkozások köre, formája és elérhetősége intézményenként eltér. A pénzügyi tudatosság és a kommunikáció fejlesztését segítő (pl. médiafoglalkozások, médiatartalmak létrehozása) programokhoz való hozzáférés azonban korlátozott, eseti jellegű és/vagy országos programokhoz való kapcsolódás esetén érhető el a célcsoport számára. A célcsoport hátrányainak mérséklése és az iskolai előrehaladás, eredményesség erősítése, támogatása céljából szükséges a fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások folyamatos biztosítása és mindemellett a készségfejlesztő és hátránykompenzáló tevékenységek további tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfelkészítő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészség tudatosságot erősítő) tevékenységek biztosításával.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
---------------------	--	---	---

Álmosd	-	X	-
Bagamér	-	X	-
Fülöp	-	X	-
Nyírábrány	-	X	-
Nyíracsád	-	X	-
Nyíradony	-	X	-
Nyírmártonfalva	-	X	-
Újléta	-	X	-
Vámospércs	-	X	-

A Nyíradonyi járásban a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek többféle fejlesztő tevékenységet, szolgáltatást szerveznek a hátrányok mérséklése érdekében. A rendelkezésre álló települési adatok két település (Fülöp, Nyírábrány) kivételével azt mutatják, hogy több fejlesztő tevékenység, szolgáltatás is elérhető a járás településein, mint pl. baba-mama kör, tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek, pályaeorientációs, pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadásokra végzős korosztályok számára, tehetségfejlesztő foglalkozások. Újléta kivételével mindenütt biztosított a Baba-mama kör a családok és kismamák 0-3 éves korú gyermekeik számára. Újlétán is volt, de a bölcsőde beindulásával jelenleg szünetel a szolgáltatás. Biztos Kezdet Gyerekházak (Fülöp, Újléta), Művelődési Ház és Könyvtár (Nyírábrány) is megszervezik a szolgáltatást, valamint önszerveződés (Vámospércs) keretében is működik. Több településen (Nyírmártonfalva, Újléta, Vámospércs) is megszervezték a tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységeket a hátrányok mérséklésére iskolai és Tanoda keretek között is. Nyírmártonfalván a Tanoda 25 hátrányos helyzetű gyermeknek nyújt segítséget elsősorban a tanulásban, de ezenkívül szabadidős programokat és kirándulást is biztosít részükre. Továbbá az iskolák is szerveznek tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységeket. Vámospércsen pl. az iskola pedagógusai az órarendbe építve tartanak felzárkóztató foglalkozásokat matematika, angol, magyar nyelv és irodalom tantárgyakból, valamint egyéni felzárkóztatást biztosítanak elsősorban tanulásmódszertan témakörben, illetve hosszabb hiányzásból eredő lemaradások pótlására. Több településen is az általános iskolák szerveznek pályaeorientációs, pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadásokat a végzős korosztályok számára. Nyírmártonfalván, Újlétán pályaválasztási tanácsadásokat és iskolalátogatásokat szerveznek a végzős diákok és szüleik számára, míg Vámospércsen a diákok pályaválasztási kiállításokra látogatnak el, az egykori tanulók, illetve a középiskolák vezetői/tanárai iskola-bemutatókat tartanak. A Református EGYMI pályaválasztási tanácsadó szakpszichológusa pedig minden végzős diákkal elvégzi a pályaeorientációs vizsgálatot, majd visszajelzést ad a tanulóknak és a szülőknek. Mindemellett az iskolák pályaválasztási szülői értekezletet és pályaeorientációs napot is tartanak. Tehetségfejlesztő (tudományos és/vagy kulturális jellegű) foglalkozásokat viszont alig szerveznek a településeken. A járásban jelenleg csak Vámospércsen érhető el pénzügyi tudatosságot fejlesztő program „PÉNZ7” témahét és órarendbe épített szakkör formájában is az iskolában. Szintén csak egy településen (Vámospércsen) szervez az iskola kommunikáció fejlesztését segítő programokat is a diákoknak, mint pl. iskolai projektek keretében, a témához kapcsolódó versenyeken való részvétellel, vagy akár a Búvösvölgy Médiaértés-oktató Központ foglalkozásainak a meglátogatásával. Népszerűek és látogatottak a gyerekek körében a programok, de csak kevés tanuló tud részt venni rajta, miközben több ilyen programra lenne igény mind az általános és mind a középiskolás korosztály számára. A mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek ugyanakkor további szolgáltatások, ellátások megszervezésére lenne szüksége, melyek jelenleg vagy nem elérhetőek, de igény mutatkozik rá, illetve a meglévő programok, tevékenységek folyamatos biztosítására, valamint kiegészítésére további tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaeorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek biztosításával.

A hátrányok hatékony mérséklése céljából a járás több településén is természetbeni juttatást biztosít a települési önkormányzat (pl. szociális tűzifa és a közmunka program keretében megtermelt termékek

formájában Fülöpön, adományosztás Nyírmártonfalván, élelmiszer csomag és babaváró csomag Újlétán), illetve egy esetben Vámospércsen az önkormányzat (étkezési támogatást, szünidei étkeztetést, tartós élelmiszert, tüzelőtámogatást) és az RNÖ (tanszercsomagot és ballagási ruhákat) is. A mélyszegénységben élőknek azonban további természetbeni juttatásokra lenne szüksége, mint pl. tartós élelmiszerre, ruhaadományokra, higiénés eszközökre, élelmiszercsomagra és tüzelőre.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Báránd	-	X	-
Bihardancsháza	-	-	-
Biharnagybajom	-	X	-
Bihartorda	-	X	-
Földes	-	X	-
Kaba	-	X	-
Nagyrábé	-	X	-
Püspökladány	X	-	-
Sáp	-	-	-
Sárrétudvari	X	-	-
Szerep	-	-	-
Tetétlen	X	-	-

A Püspökladányi járásban a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek szerveznek fejlesztő tevékenységeket, szolgáltatásokat a hátrányok mérséklése érdekében. A baba-mama körök 2 település (Biharnagybajom, Kaba) kivételével működnek a településeken élő családok, kismamák és gyermekeik számára. Püspökladányban pedig több baba-mama kör között is lehet választani, sőt különféle szolgáltatásokat is nyújtanak az egyes csoportokban, van pl. ölbeli foglalkozás, baba-mama játszóház, baba-mama logopédiai foglalkozás, baba-mama babajóga és babamasszázs is. Tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységeket csupán egyes településen (pl. Biharnagybajom, Nagyrábé, Sárrétudvari, Tetétlen) szerveznek a célcsoportban. Ezen településeken az általános iskola, míg Nagyrábén az iskola és a Tanoda is szervez a tanulóknak tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységeket. Biharnagybajom településen az iskola 2024-ben a szabadidő hasznos eltöltésére 13 tanórán kívüli elfoglaltságot is kínál a gyerekeknek, melyek között van felzárkóztatás (matematika, magyar 4 csoportban is), tehetséggondozás (matematika), DSK fiú-foci, KRESZ, énekkar, valamint egy dráma csoport is. Ezen kívül a tanulószobai foglalkozást is igénybe vehetik a 4-8. évfolyamos diákok. Kaba település kivételével minden településen szerveznek pályaelemző, pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadás a végzős korosztályok számára (pl. pályaelemző nap, honvéd kadétprogram formájában). Tehetségfejlesztő (tudományos és/vagy kulturális) jellegű foglalkozásokat is elérhetőek több (Kaba, Nagyrábé, Püspökladány,

Sárrétudvari) településen is. A foglalkozások megszervezői azonban településenként eltéréseket mutatnak, mert van, ahol a művelődési ház, van, ahol egy egyesület, illetve, egyéb esetben az iskola a megvalósító. A megnevezett tehetségfejlesztő foglalkozások kulturális jellegűek, mint pl. író-olvasó találkozó, múzeumlátogatás, könyvtárlátogatás. A Baba-mama körök esetében Biharnagybajom és Kaba településeken igény mutatkozik a jelenleg nem biztosított szolgáltatás elindításra a működéshez szükséges eszközök (berendezések, kisgyermekjátékok, fejlesztő eszközök), humán erőforrás (védőnő, gyermek- és házi orvos, közművelődési szakember) és ingatlan biztosításával. Püspökladányban a már meglévő működő baba-körök/csoportok fejlesztő eszközökkel (játsszóházi elemek, foglalkoztató játékok, könyvek) való ellátottságának bővítésére van igény. Kabán a tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek és a pályaorientációs, továbbtanulási tanácsadások, önértékelés fejlesztését elősegítő tréningek a szülők bevonásával sem biztosítottak, de igény lenne rá a gyermekek és szüleik részéről is. A szülők nehéz anyagi helyzetükből adódóan a magánórák és továbbtanulást elősegítő szolgáltatások költségeit nem tudják biztosítani. A meglévő tehetségfejlesztő foglalkozások bővítése is hiánypótló lenne, mert pályázati forrásból korlátozott ideig tudnak működni (pl. Kaba). Püspökladányban amatőr színházi társulatra lenne igénye a gyerekeknek, fiatal felnőtteknek és a középkorú lakosok számára. A foglalkozások megszervezéséhez és megvalósításához szakemberre és témafüggő eszközökre és kellékekre lenne szükség. Pénzügyi tudatosságot fejlesztő programokat két település (Biharnagybajom és Tetétlen) kivételével nem szerveznek, és erre mutatkozik jellemzően a településeken a legnagyobb igény az alap- és középfokú intézményben tanuló diákok, a fiatal felnőttek és az egész hátrányos helyzetű lakosság bevonásával. A kommunikáció fejlesztését segítő programok (pl. médiafoglalkozások, médiatartalmak létrehozása) majdnem minden településen hiányoznak, de az iskolás diákoknak, hallgatóknak, és akár a teljes lakosságnak, közösségnek hiánypótló lenne. A programok megszervezéséhez kommunikációs szakemberre, szakkönyvekre és informatikai eszközökre biztosítására lenne szükség. A járás településein a célcsoport számára megszervezett fejlesztő tevékenységeket, szolgáltatásokat egyes településeken természetbeni juttatásokkal is kiegészítik, mint pl. ebéd, édesség, játék Sárrétudvarin. Nagyrábén a célcsoportnak ugyanakkor tüzelőre, ruházatra, élelmiszerre, tanszer biztosítására lenne szüksége. A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek hátrányainak kompenzálása, kompetenciáinak fejlesztése és integráltságuk erősítése céljából szükség van a jelenleg elérhető tanórán kívüli fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások folyamatos biztosítása mellett a tevékenységek, szolgáltatások bővítésére, kiszélesítésére is tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaorientációs, egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészségtudatosságot erősítő) tevékenységek biztosításával.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

5.2 A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása

A Felhívás kapcsolódó pontja: 2.1.1. B) b) b2)

Az adatok forrása: a települési adatbekérőn a települések által megadott információk.

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára szervezett fejlesztésekkel és közösségi programokkal kapcsolatosan megfogalmazott fejlesztési igényeket a települési visszajelzéseken túl a hivatalos statisztikai adatok is megalapozottá teszik. Az Oktatási Hivatal Köznevelési Információs Rendszerének (KIR) adatai alapján a vármegye 82 településéből 79-ben működik legalább egy

köznevelési feladatellátási hely (óvoda, illetve általános vagy középiskola), és ezek közül mindössze három községben nincs a gyermekek között sajátos nevelési igényű (SNI).

A Hajdú-Bihar vármegye köznevelési intézményeiben nevelt/tanuló gyermekek és fiatalok között mintegy háromezren minősülnek fogyatékossgal élőknek vagy pszichés fejlődési zavarral küzdőknek, és hozzávetőlegesen kétharmaduk integráltan vesz részt a mindennapi óvodai iskolai munkában. A szakértői vélemény alapján csak külön csoportban nevelhető/oktatható gyermekeket és tanulókat 11 település intézményei fogadják, legnagyobb részük enyhe vagy középsúlyos értelmi fogyatékos, illetve autizmus spektrum zavarral küzd. Az integráltan, a többi gyermekkel-tanulóval együtt nevelt és oktatott létszám legnagyobb hányadát (csaknem felét) az egyéb pszichés fejlődési, konkrétan súlyos tanulási zavarral küzdők teszik ki, mellettük még az enyhén értelmi fogyatékosok, az autizmussal élők, valamint a súlyos figyelemzavarral küzdők száma és aránya haladja meg az érintett gyermekek és fiatalok tizedét.

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek tehát a nevelés-oktatás valamennyi szintjén érzékelhető számban vannak jelen, helyben történő fejlesztésük, tanításuk támogatása nem csak a közvetlenül érintett szülők érdeke. A települések visszajelzései alapján a döntéshozók egyfelől érzékelik is a kérdés fontosságát, ezért erőforrásaik függvényében igyekeznek megfelelő képzettségű szakembereket bevonni – ugyanakkor a legtöbb esetben igyekeznek kellő távolságban maradni az esetleges problémáktól, belül tartva azokat a köznevelési intézmények falain. A válaszadók többsége úgy vélekedik, hogy az SNI gyermekek helyben történő támogatása megoldott, és az egyértelműen az óvodák-iskolák kompetenciájába tartozik, ezért zömük nem is fogalmazott meg külön fejlesztési igényeket. Ebből következően igényfelmérést gyakorlatilag sehol nem végeztek ebben a kérdésben, és ahol relevánsnak is érzik az ilyen jellegű tevékenységet, ott is a már meglévő pedagógusokat, gyógypedagógusokat jelölték meg potenciális feladatellátóként.

Balmazújvárosi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Balmazújváros	-	X	-
Egyek	-	X	-
Hortobágy	-	X	-
Tiszacsege	-	X	-
Újszentmargita	-	X	-

A Balmazújvárosi járásban az SNI gyermekek és fiatalok fejlesztésének megvalósítóiként Balmazújvároson a Dr. Molnár István EGYMI utazó gyógypedagógusi hálózatát jelölték meg, és kiemelték, hogy a középiskolában az SNI tanulók részére rehabilitációs foglalkozásokat szerveznek heti rendszerességgel, a gyógypedagógus mintegy 20 fő fejlesztését végzi. Egyeken két gyógypedagógust említettek meg, Tiszacsegen az óvodában állandó jelleggel dolgozó fejlesztő pedagógus mellett az iskolai gyógypedagógiai munkatárson kívül a Családsegítő Szolgálat és az iskola együttműködését is kiemelték. A járásban az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek száma 32 fő (2,5%), az iskolákban pedig 94 fő (4,4 %) a középfokú oktatásban 19 fő. SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ártánd	-	X	-
Bakonszeg	-	X	-
Bedő	-	X	-
Berekböszörmény	-	X	-
Berettyóújfalu	X	-	-
Biharkeresztes	-	X	-
Bojt	-	X	-
Csökmő	-	X	-
Darvas	-	X	-
Furta	-	X	--
Gáborján	-	X	-
Hencida	-	X	-
Komádi	-	X	-
Körösszakál	-	X	-
Körösszegapáti	-	X	-
Magyarhomorog	-	X	-
Mezőpeterd	-	X	-
Mezősas	-	X	-
Nagykerek	-	X	-
Szentpéterszeg	-	X	-
Told	-	X	-
Újiráz	-	X	-
Váncsod	-	X	-
Vekerd	-	X	-
Zsáka	-	X	-

A **Berettyóújfalui járás** településeinek többsége úgy nyilatkozott, hogy vagy a saját óvoda, iskola keretei között oldják meg a felmerülő feladatokat, vagy valamelyik szomszédos település nagyobb intézményével összefogva, biztosítva a gyermekek átszállítását (Gáborján), esetenként pedig önkormányzati társulás keretében biztosítják a megfelelő szakembert (Bojt). A külső szakember bevonását a nagyobb lélekszámú Biharkeresztesen is kiemelték, utalva ezzel a gyógy- és fejlesztőpedagógusok általánosan jellemző hiányára, amit összefogással, utazó rendszerben igyekeznek orvosolni. Berettyóújfaluban a Református EGYMI által működtetett intézmény látja el a zömében 3-7 éves korú sajátos nevelési igényű gyermekeket. Szentpéterszegen kb. 20 gyermek venné igénybe az SNI gyermekek és fiatalok fejlesztését célzó programokat, ehhez szükséges lenne helyszín és eszköz. Újirázon a sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek fejlesztését óvodai keretek közt biztosítják. A járásban az óvodákban a sajátos

nevelési igényű gyermekek száma 54 fő (3,6%), az iskolákban pedig 153 fő (4,9%), a középfokú oktatásban 33 fő. SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Debrecen	X	-	-
Hajdúsámson	X	-	-

A **Debreceni járáshoz** tartozó Hajdúsámsonban iskolai keretek között, a jogszabályi követelményeknek megfelelően zajlik a tevékenységek ellátása. A vármegyeszékhelyen ezen felül kiemelték, hogy a Déri Múzeum sajátos nevelési igényű gyermekeket is fogad múzeumpedagógiai foglalkozások során, illetve a Méliusz Juhász Péter Könyvtár is foglalkozik a sajátos nevelési igényű gyerekek egyéni, vagy csoportos bevonásával a különböző tematikájú programjai közt. A megszervezés a pedagógusok feladata lenne, de további gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok és pszichológusok bevonása szükséges, valamint fejlesztő szobákra szenzomotoros tornaeszközökre és motorikus képességeket fejlesztő taneszközökre is szükség van az SNI gyermekek növekvő számából adódóan.

A járásban az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek száma 172 fő (2,4%), az iskolákban pedig 906 fő (5,8%), a középfokú oktatásban 105 fő. SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan mindkét településen kihívást jelent.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Derecske	-	X	-
Esztár	-	X	-

Hajdúbagos	-	X	-
Hosszúpályi	-	X	-
Kismarja	-	X	-
Kokad	-	X	-
Konyár	-	X	-
Létavértes	-	X	-
Mikepércs	-	X	-
Monostorpályi	-	X	-
Pocsaj	-	X	-
Sáránd	-	X	-
Tépe	-	X	-

A Derecskei járásban eltérések vannak az egyes települések között. A járásban az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek száma 48 fő (2,71%), az iskolákban pedig 173 fő (5,6%). SNI-s gyermekek ellátása integrált nevelés keretében megoldott, de növekvő számukból adódóan valamennyi településen kihívást jelent. Különböző szervezetekkel és szakemberekkel kerül a SNI gyermekek fejlesztése biztosításra vagy részben elérhető egyes településeken, van, ahol általános iskolai intézmény nem működik, amelyből adódóan az SNI gyermekek helyben történő fejlesztése eltérő képet mutat. Az SNI gyermekek valamennyi településen integrált oktatásban részesülnek, így valamennyi településen hiányként jelentkeznek az adott szakemberek akár főállásban történő, akár nagyobb óraszámú történő biztosítása (pl.: logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, pszichológus, gyógytestnevelő, gyógytornász, gyógypedagógiai asszisztens).

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Hajdúböszörmény	X	-	-
Hajdúdorog	X	-	-

A Hajdúböszörményi járásban a járasszékhelyen megfogalmazottak alapján általánosságban elmondható, hogy az intézményekben tartanak fejlesztő foglalkozásokat, szakemberhiány esetén utazó gyógypedagógusokkal orvosolják a problémát. Van olyan iskola, ahol rehabilitációs órát biztosít a Dr. Molnár István EGYMI és a járási pedagógiai szakszolgálat, ami az érintett tanulók számára kötelező óra. Más iskolában 2 fő ezzel foglalkozó külsős pedagógust alkalmaznak, míg a Városi Bölcsőde esetében helyben, a Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúböszörményi Tagintézménye végzi a korai fejlesztést.

A járásban az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek száma 60 fő (3,7%), az iskolákban pedig 256 fő (9,2%), a középfokú oktatásban 12 fő. SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Bocskai kert	X	-	-
Hajdúhadház	X	-	-
Téglás	X	-	-

A Hajdúhadházi járásban Hajdúhadházon és Tégláson is megfelelő szakemberek alkalmazásával oldják meg a feladatokat, a téglási óvodában a sajátos nevelési igényű gyermekekkel gyógypedagógus foglalkozik az előírt óraszámban. Bocskai kertben a sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek fejlesztésének, tanításának támogatása nem biztosított, de lenne igény az ilyen fejlesztői és tanítói munkára a településen.

A járásban az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek száma 23 fő (2,1%), az iskolákban pedig 100 fő (4,3%), a középfokú oktatásban 2 fő. SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Folyás	-	X	-
Görbeháza	-	X	-
Hajdúnánás	X	-	-

Polgár	X	-	-
Tiszagyulaháza	-	X	-
Újtikos	-	X	-

A Hajdúnánási járásban Polgáron és Hajdúnánáson, a járásszékhelyen egyaránt intézményi keretek között látják el a felmerülő feladatokat. Utóbbiban az alapfokú intézményekben saját gyógypedagógusokkal oldják meg a szolgáltatást, a gimnáziumban pedig az SNI-s tanulók fejlesztését a Református EGYMI és a fejlesztőpedagógus egyéni foglalkozás keretében végzi.

A járásban az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek száma 34 fő (3,2 %), az iskolákban pedig 105 fő (5,4%), a középfokú oktatásban 41 fő. SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ebes	X	-	-
Hajdúszoboszló	X	-	-
Hajdúszovát	X	-	-
Nádudvar	X	-	-
Nagyhegyes	X	-	-

A Hajdúszoboszlói járásban a válaszadó települések egyöntetűen úgy nyilatkoztak, hogy a Debreceni Tankerület Pedagógia Szakszolgálat munkatásai végzik ezt a tevékenységet, vagyis az óvodákban és iskolákban az utazó gyógypedagógus és fejlesztőpedagógus révén megoldott a megfelelő színvonalú feladatellátás.

A járásban az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek száma 50 fő (közel 3%), az iskolákban pedig 214 fő (6,5%), a középfokú oktatásban 39 fő. SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A

gyermek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Álmosd	X	-	-
Bagamér	X	-	-
Fülöp	-	-	X
Nyírábrány	-	-	X
Nyíracsád	X	-	-
Nyíradony	X	-	-
Nyírmártonfalva	X	-	-
Újléta	X	-	-
Vámospércs	X	-	-

A Nyíradonyi járás települései meglehetősen megosztottak a kérdésben. Egy részük úgy nyilatkozott, hogy szakemberek bevonásával óvodai, iskolai keretek között megoldott a feladatok ellátása (Nyírmártonfalva, Újléta). Ezzel ellentétben Fülöpön és Nyírábrányban úgy értékelték, hogy a településen helyben nem biztosított a sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek fejlesztésének, tanításának támogatása, pedig nagy szükség lenne rá.

A járásban az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek száma 24 fő (2,1%), az iskolákban pedig 173 fő (5,6%), a középfokú oktatásban 1 fő. SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Báránd	X	-	-
Bihardancsháza	-	-	X
Biharnagybajom	X	-	-
Bihartorda	X	-	-
Földes	X	-	-

Kaba	X	-	-
Nagyrábé	X	-	-
Püspökladány	X	-	-
Sáp	X	-	-
Sárrétudvari	X	-	-
Szerep	X	-	-
Tetétlen	X	-	-

A Püspökladányi járáshoz tartozó települések zömmel a közelükben lévő városokból (pl. Hajdúszoboszlóról) érkező utazó gyógy- és fejlesztőpedagógusok révén képesek ellátni az ilyen irányú feladatokat, a szakértői véleményekben meghatározott heti óraszámokban. A járásszékhelyen kiemelték, hogy a településen tevékenykedik pedagógiai szakpszichológus, aki folyamatos kapcsolatban van a helyi általános iskolákkal. A helyi középiskola kivételével minden általános iskolában van gyógypedagógus, egy általános iskola saját pszichológussal is rendelkezik. A feladatokat mindezekkel együtt csak részben tekintik megfelelően megoldottnak, ezért előzetes felmérést és az érintett pedagógusokkal és szakemberekkel történő, a szükséges erőforrásokat és igényeket feltáró konzultációkat követően indokoltnak látják a fejlesztéseket. Bihardancsháza jelzi, hogy a településen nem elérhető az SNI, fejlődési zavarral küzdő gyermekek fejlesztése, tanítása, arra a szomszéd településen, Nagyrábén az óvodában van lehetőség gyógypedagógus által végezve. Tetétlenen a Biztos Kezdet Gyerekház Programban fejlesztő pedagógus járt ki a Zichy Géza Óvodába Kabáról, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek állapotát felmérje, képességeit fejlessze az óvodapedagógusok együttműködésével.

A járásban az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek száma 47 fő (3,6 %), az iskolákban pedig 129 fő (4,7%), a középfokú oktatásban 26 fő. SNI-s gyermekek ellátása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása nem mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben elérhető szolgáltatás. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

5.3 Ifjúságot célzó tevékenységek

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b3) 1, 2)

A járási és települési adatok forrása: a települési adatbekérőkön a települések által megadott információk (2024. február).

Balmazújvárosi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Balmazújváros	-	X	-
Egyek	-	X	-
Hortobágy	-	X	-

Tiszacsege	-	X	-
Újszentmargita	-	X	-

A Balmazújvárosi járásban közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben valamennyi településen. A közel 20 000 fő lakónépességű Balmazújvároson részben elérhető a helyi hagyományra épülő, de piacképes kézműves tudás gyakorlati elsajátítását elősegítő ismeretátadási programsorozat, szakkör (pl. szövés, varrás). Valamennyi településen anyagi forrás szükséges a szakkörök megvalósításához (berendezési tárgyak, szerszámok, alapanyagok). Egyeken a tevékenységek fő helyszíne a Tárkányi Béla Könyvtár és Művelődési Ház. Itt a Nemzeti Művelődési Intézet támogatásával csipkeverő és gyöngyfűző szakkör működik. Igény jelentkezett további hagyományörző szakkörök és egyéb rekreációs tevékenységek megvalósítására. A járási településeken több, ingyenesen látogatható rendezvényt szeretnének, a meglévőket megújítani szükséges.

A településeken (pl. Hortobágy) rendszeresen szerveznek tematikus programokat és tábortokat, de ezek jó része költségtérítéses, így nem jut el mindenkire.

A járásban a településeken általában hiányoznak, vagy nem elégségesek a fiatalok foglalkoztathatóságát támogató szolgáltatások. Szükségesnek tartják az ifjúsági munka módszertani és szervezeti fejlesztését az említett témával összefüggésben. Átfogó problémaként definiálják, hogy a fiatalok körében nincs motiváció (még az ösztöndíj program sem) a tanuláshoz, a rendszeres iskolába járáshoz, egy szakma elsajátításához. A középiskolás fiatalok többsége Debrecenbe jár iskolába, így a helyi önszerveződésük nehezített. A Foglalkoztatásügyi Központok szervezésében egy-egy alkalommal, leginkább regisztrált munkanélküliek részére szerveznek fiatalok foglalkozást elősegítő kompetenciának fejlesztésére irányuló programokat (jellemzően férfiaknak, mezőgazdasági területen.) A legnagyobb igény a családok női irányából érkezik, hisz ők család mellett nem tudják vállalni az ingázást. Munkahelyek létrehozására és különféle képzésekre van szükség. Jelenleg nem rendelkezik olyan szolgáltatásokkal a települések, melyek a fiatalok foglalkoztathatóságát igyekeznek elősegíteni. A fiatalok helyben tartása és képzése elengedhetetlen lenne. Támogatni lenne szükséges a távmunka és más rugalmas munkavégzési formák elterjedését. Fontos lenne a helyben elérhető, piacképes képzések bővítése a fiatalok helyben tartásának érdekében.

Néhány településen (pl. Egyek) vannak az ifjúsággal foglalkozó civil szervezetek és általában az iskolai szociális munkások és a gyermek-és ifjúságsegítők azok, akik célzottan az ifjúsággal foglalkoznak. A fiatalok körében jellemző az alacsony motiváció a tanulásra, szakmaelsajátításra. Különösen a fiatal nők számára biztosított helyi képzési lehetőségek hiányoznak.

Önkéntes munkát a fiatalok az önkormányzati intézményekben, a civil szervezeteknél végezhetnek. A fiatalok önkéntes munkájának jobb koordinációja és a fiatalok hatékonyabb tájékoztatása szükséges ahhoz, hogy a közösségi részvétel még szélesebb körben legyen megvalósítható.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ártánd	-	X	-
Bakonszeg	-	X	-

Bedő	-	X	-
Berekböszörmény	-	X	-
Berettyóújfalu	X	-	-
Biharkeresztes	-	X	-
Bojt	-	X	-
Csökmő	-	X	-
Darvas	-	X	-
Furta	-	X	--
Gáborján	-	X	-
Hencida	-	X	-
Komádi	-	X	-
Körösszakál	-	X	-
Körösszegapáti	-	X	-
Magyarhomorog	-	X	-
Mezőpeterd	-	X	-
Mezősas	-	X	-
Nagykereki	-	X	-
Szentpéterszeg	-	X	-
Told	-	X	-
Újiráz	-	X	-
Váncsod	-	X	-
Vekerd	-	X	-
Zsáka	-	X	-

A Berettyóújfalui járásban lévő települések különböző mértékben biztosítanak lehetőséget a fiatalok számára. Több településen (pl. Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Komádi, Körösszegapáti, Nagykereki, Váncsod) nem érhető el a helyi hagyományra épülő, de piacépes kézműves tudás gyakorlati elsajátítását elősegítő ismeretátadási programsorozat, szakkör. A Nemzeti Művelődési Intézet „ASzakkör – Tudásunkkal kézen fogva a közösségekért 2023 program” keretében több vármegyei településen működő közösséget támogat. A programra jelentkezett közművelődési intézmények, közösségi színterek és civil szervezetek a szakköri foglalkozások alapanyagait, eszközeit ingyenesen megkapták. Így indulhatott kézműves szakkör pl. Bakonszegen, Bojton és Hencidán. Ezek a források ideiglenesek, amennyiben a továbbiakban nem biztosítottak a szakmai anyagok és a szakmai vezetők, akkor finanszírozási problémák miatt ezek a tevékenységek megszűnhetnek. Néhány településről jelezték, hogy sajnós a fiatalokat nehéz motiválni a szakköri tevékenységek iránt. Berettyóújfaluban színes szakköri programmal várják a fiatalokat a Bihari Múzeumba, a BNE Alkotóházba és a Nadányi Zoltán Művelődési Házba.

Általános igény fogalmazható meg a fiatalok vállalkozói készségek fejlesztésével kapcsolatos programokra. Nem érhető el ezek a szolgáltatások a járás több településén (pl. Ártándon, Darvason, Körösszegapátiban stb.) A települések kiemelt szerepet szánnak a helyi vállalkozóknak, támogatásukkal elősegíthetnék a fiatalok vállalkozóvá való válását. A települések többsége hiányolja az ifjúságsegítő szakemberek és a felnőttképzési referensek jelenlétét, azokat a civil szervezeteket, melyek tevékenységükkel motiválhatnák a fiatalokat. A lehetőségek ismerete nélkül nehézkes a bevonódás. Több helyen egyáltalán nincs olyan szolgáltatás, amely a fiatalok foglalkoztathatóságát segíti, támogatja. Berettyóújfaluban működik munkaközvetítés, foglalkozási tanácsadás és információ nyújtás. Ezeket a szolgáltatásokat veszik igénybe pl. a darvasi fiatalok is. Nagyon kevés helyen működik együtt az ifjúsági, oktatási és a foglalkoztatási szektor. Egy-egy településről jelezték, hogy az iskolákban elkezdtek a fiatalok ismeretbővítését, de ez leginkább az alapinformációkat tartalmazza.

Furtán például rendhagyó óra keretében bemutatják be a különböző mesterségeket és a helyi vállalkozókat is rendszeresen látogatják. Magyarhomorogon, Gáborjánban és Csökmőn a helyi Önkormányzat nyáron munkalehetőséget biztosít a fiataloknak. Általánosságban elmondható, hogy azokon a településeken, ahol nincs középiskolai oktatás, ott a továbbtanuló fiatalok az iskolarendszeren kívüli tevékenységeik nagy részét ott végzik ahová középiskolába járnak. Az önkormányzat támogatja a fiatalok kezdeményezéseit a civil egyesület anyagi, infrastrukturális és humán erőforrással történő támogatásával, fontosnak tartják a célzott, közösen egyeztetett programok kezdeményezését. Ezek megvalósításához sok esetben a lehetőségeken felüli anyagi, dologi és humán erőforrásra lenne szükség. Valamennyi helyen szükség lenne a civil szervezetek működésének és aktív részvételének a támogatására. A fiatalok helyi ügyekben történő részvétele változatos a járásban. Azokon a településeken, ahol aktív civil szervezetek működnek (pl. Bakonszeg, Zsáka) ott rajtuk keresztül kapcsolódnak a fiatalok a települési, helyi ügyekhez. Ezek elsősorban különböző közösségi programok (pl. szemétszedés, fásítás, futóverseny, falunap stb.).

Szabadidős programok szervezésére valamennyi településen igény mutatkozik. A helyszínek a legtöbb településen biztosítottak, de azok technikai felszereltsége (pl. bútorok, hangtechnika, fénytechnika) hiányosak. Célzottan az ifjúsággal foglalkozó szakember a települések többségében nem dolgozik. A humán erőforrás - és a technikai feltételek hiánya mellett kiemelkedő probléma a fiatalok alul motiváltsága. A társadalmi problémaként jelentkező túl sok online térben való tevékenykedés és a magas ingerküszöb meglehetősen nehezíti a megfelelő szabadidős programok tervezését. Tematikus táborokat a legtöbbet a 10-14 éves korosztálynak szerveznek. Furtán és Gáborjánban a legkedveltebbek a hagyományörző táborok, itt az önkormányzat mellett civil szervezetek is részt vesznek a táborok szervezésében. A 14 évesnél idősebb korosztálynak jellemzően nem szerveznek táborokat, bár igény minden településen van rá. A résztvevők száma jelentősen megnövekedne, ha ezek a táborok ingyenesek lehetnének. A szabadidős programok számának növelése mellett nagy igény van a prevenciós programokra is. Leggyakrabban a helyi általános iskola szervezetében valósulnak meg a felvilágosító előadások.

A prevenciós programokhoz szorosan kapcsolódik a sportolási lehetőségek biztosítása. Biharkeresztesen és Zsákán például a helyi sportegyesület az utánpótlás nevelés keretében kiemelkedően fontos szerepet játszik a gyermekek és fiatalok szabadidejének hasznos és egészséges eltöltésében. Valamennyi település törekszik a helyi lehetőségek kihasználásával az igények minél szélesebb körű kielégítésére. A beruházások (sportpályák, edzőtermek stb.) leginkább a forráshiány miatt nem valósultak meg.

A járásban a fiatalok leggyakrabban a kötelezően elvégzendő 50 órás önkéntes munkavégzésben vesznek részt. Ezek helyszínei a helyi önkormányzatok, egyházak és intézményeik. A különböző közösségek tagjai részt vesznek saját, vagy a település programjai szervezésében is. Számuk a települések nagyságától függően változik. A fiatalok a nekik szóló, őket célzó programokról főleg a közösségi médián keresztül tájékozódnak. A közművelődési helyszíneken plakátokon is eljut hozzájuk az információ. A szórólapokat már csak egy-egy településen juttatnak el a családoknak. Néhány településen helyi újságot is kiadnak, vagy Berettyóújfaluban pl. a helyi TV is rendszeresen ad tájékoztatást a helyi eseményekről.

A települések többségén hiányzik az ifjúsági munka módszertani és szervezeti fejlesztése és a fiatalok tájékoztatása a rendelkezésre álló lehetőségekről. Sok helyen nincs szakember, aki célzottan a fiatalokkal foglalkozna, leginkább a kulturális intézmények dolgozóinak a feladata a településeken az ifjúságot érintő programok szervezése, megvalósítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel

Debreceni járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Debrecen	X	-	-
Hajdúsámson	-	X	-

A Debreceni járásban a megyeszékhelyen, Debrecenben a fiatalok számos program közül választhatnak, hasznos szabadidő eltöltésükhöz sokféle lehetőséget biztosít a város. Elérhető a településen a helyi hagyományra épülő, de piacépes kézműves tudás gyakorlati elsajátítását elősegítő ismeretátadási programsorozat, szakkör: pl. a DEMKI Tímárház Kézművesek házában fiataloknak is szóló, népi kézművességet bemutató programok, foglalkozások zajlanak. Kiemelt cél a gyakorlati tudás megszerzésére irányuló foglalkozások, szakkörök szervezése. Különböző workshopok indítását lehetne megszervezni a helyi hagyományokra építve. (pl. könyviparhoz kötődő szakmák, helyi hagyományokra, helyi mesterségekre épülő kézműves tudás). Ehhez kulturális intézmények, adott területen működő képző intézmények, kézművesek, civil szervezetek, Debreceni szakképzési Centrum bevonásáról lehet szó. Gyakorló helyek, eszközök biztosítása lenne szükséges a programok megvalósításához.

A fiatalok érdekképviselői fórumaik működnek és ehhez megfelelő szakmai és anyagi támogatást is kapnak. Elérhetőek a településen a fiatalok vállalkozó kompetenciáinak és egyéb, a foglalkoztatást elősegítő kompetenciáinak erősítésére, fejlesztésére irányuló programok az Agóra Tudományos Élménypark és DEMKI Nonprofit Kft. szervezésében. A DEMKI Nonprofit Kft. feladata az ifjúság és kifejezetten a diák önkormányzati tagok számára nyújtott szakmai támogatás, programok és erőforrások biztosítása. A városi diákönkormányzat szakmai támogatásán túlmenően pályázati segítséget is nyújt a fiataloknak. A programok típusai: workshopok, fejlesztő foglalkozások, információs napok, középiskolai sportvetélkedők, városi kerékpár túra, irodalmi és könnyűzenei estek, önkéntes találkozók. Szükséges továbbá a fiatalok vállalkozási kompetenciáinak fejlesztése (vállalkozási technikák, vállalkozási ismeretek, gazdasági ismeretek). Folyamatosan van igény arra, hogy a fiatalok a saját önálló találjanak ki és szervezzenek programokat, amelyek alapvető sajátossága, hogy a fiatalok igényeire épül. Ezek megvalósítása érdekében a következő együttműködések képzelhetőek el: a nonprofit, a forprofit szektor mellett a város intézményeinek bevonása programspecifikusan. A programok megvalósításához forrásteremtésre, a programok szervezésére, szakemberek bevonására stb. lenne szükség.

Az ifjúsági munkának szükségszerűen dinamikusan változni, hiszen a generációk is folyamatosan változnak, új kihívások elé állítva ezt a szakterületet, ezért folyamatosan lépést kell tartani ezzel a változással. Ennek a szakterületnek a fejlesztése szükségszerű. Az eddigi ismert elérési módok, a fiatalok részére történő tudás és ismeret átadást ennek a változásnak a fényében kell alakítani, figyelve a fiatal korosztály igényét és elérhetőségét. Újszerű módszerek használatával nagy változás érhető el. Ehhez szükséges digitális eszközök: számítógépek, számítógépes programok, 3D nyomtatók, különböző szerszámok

A Méliusz Juhász Péter Könyvtár céljai között szerepel pályaválasztási és szakképzési kiállítások, szakmabörzék szervezése. A DEMKI és a DIÖK 2021 óta rendszeresen tart középiskolás fiatalok, diákmunkát segítő pedagógusok bevonásával városi szintű Diák Fórumot. A településen szerveznek tábort a helyi fiatalok számára. A DEMKI Nonprofit Kft. tematikus ifjúsági tábort szervez az Erasmus+ Program KA152 nemzetközi ifjúsági csereprogramok megvalósításával. A MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ minden nyáron tart több turnusban, a kiállításaihoz kapcsolódó művészeti tábort a gyermekek és fiatalok részére. A Nagyerdei Kultúrpark zootáborokat szervez, zoopedagógusok segítségével. Nagyon népszerűek a tábort 2023. évben 376 fő vett részt. A Méliusz Juhász Péter Könyvtár tervei között szerepel tematikus tábort szervezése a gyerekek és a fiatalok különböző korcsoportjai számára, elsősorban környezettudatosság témakörében, olvasásnépszerűsítő és prevenció témák feldolgozásával. A statisztikai hivatal és a törvényszék adatbázisa mellett a polgármesteri hivatal is rendelkezik civil adatbázissal, amelyben mintegy félezer civil szervezet található; jelentős részük kulturális és ifjúsági tevékenységet végez. A civil szervezetek a város társadalmi, kulturális életének fontos szereplői, emellett politikai szempontból

erősítik az állampolgári felelősségvállalást. A civilek részvétele a város életének alakításában, a döntések előkészítésében meghatározó, és a feladatok megvalósításában is nagyon fontos szerepet játszanak. DMJV Önkormányzata 1995 óta foglalkoztat ifjúsági referenst, amelynek elsődleges szerepe a városi szintű koordináció, emellett kötelező feladatként ellátja a település ifjúságpolitikai feladatait a DEMKI Nonprofit Kft.-én keresztül. Városi szinten jelenleg formálódik egy ifjúság szakmai szakemberekből álló érdekegyeztető kerekasztal létrehozása, melyet a DMJV Kulturális Osztálya koordinál.

A DEMKI - Ifjúsági Ház, Debrecen város fiataljainak közösségi tere, ahol kicsik és nagyok, fiatal felnőttek és fiatal családok egyaránt megfordulnak és a programok által betekintést nyernek és aktívan bekapcsolódnak az Ifiház életébe. Kulturális és szabadidős programokat, szolgáltatásokat kínál és teret ad mindenki számára, aki fiatal korosztályos besorolás szerint 12 – 35 év közé tehető. Az Ifjúsági Ház 2. emeletén található a Más-Mozaik Szocio Kulturális Egyesület által működtetett Rocksuli. Az Ifjúsági Ház földszintjén Információs pult működik, ahol aktuális, helyi, naprakész információs segítséget nyújtanak a betérőknek.

A DEMKI Nonprofit Kft. működteti a Csomópont Drog prevenciók Irodát, amely egyben a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum információs irodája is. A Csomópont iroda, a KEF tagszervezetek, valamint az Önkormányzat együttműködésével, az elmúlt évekhez hasonlóan idén is megrendezésre kerülnek figyelemfelhívó, prevenciók rendezvények, amelyekre elsősorban a középiskolásokat várják. A Déri Múzeum intézménye múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai foglalkozásokat kínál, illetve közösségi szolgálat elvégzésére is van lehetőség.

A Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF) 2002 óta működik Debrecen városában. Jelenleg 46 tagszervezete van. A KEF szakmai munkáját a jelenleg hatályos „Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020 Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen” című dokumentum alapján, valamint a 2014. szeptember 16-án elfogadott „Tegyünk közösen!” Debrecen Megyei Jogú Város átfogó stratégiája a szenvedélybetegségek megelőzésére és a szenvedélybetegek ellátására 2014-2020 című dokumentumokban foglaltaknak megfelelően végzi. A stratégiai gondolkodás fontos eleme a Fórum javaslattevő, koordináló funkciójának erősítése, valamint az önkormányzati döntések, koncepciók összehangolása a helyi stratégiában megfogalmazott szakmai elvekhez. A Fórum szakmai tevékenységének változatlanul kitűzött célja a városban működő szenvedélybetegségek megelőzése és ellátása területen működő szervezetek, Debrecen város lakossága és Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) közötti párbeszéd és együttműködés erősítése a drogprobléma városi szintű kezeléséről és a hatékonyabb szakmai koordinációról. A KEF Koordinációs munkacsoportja tartja a kapcsolatot az Önkormányzattal, illetve az illetékes osztályokkal. A KEF közgyűlésére szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal kerül sor. A KEF koordinációs feladatait a Csomópont Iroda látja el, együttműködve a Kulturális Osztály referensével. Szendélyes junális az oktatási intézmények szervezésében.

Az önkéntes tevékenységbe való bekapcsolódás lehetősége széles. Több civil szervezet is működik a fiatalokért és a fiatalokkal, valamint szakemberek is segítik tevékenységüket. A város több helyszínt is működtet, ahol a fiatalok szabadidejüket hasznosan tölthetik és akár a társadalmi felelősségvállalás jegyében végezhetnek különböző tevékenységeket, kapcsolódhatnak különböző szervezetek munkájához.

A Főnix Rendezvényszervező által szervezett rendezvények jelentős részének egyik célcsoportja a fiatalok köre, akik elérésére jelentős hangsúlyt fordítanak. A Debreceni Tavasz Fesztivál, az ALL-IN Debrecen tematikus nemzetközi kulturális napok, a Debrecziner Gourmet Fesztivál, a Debreceni Bor- és Jazznapok, a Debreceni Virágkarnevál, a Szaft 'n Burger, a Debreceni Advent és a Boldog Új Évet Debrecen! programjairól a fiatalokat a közösségi média felületeken (Facebook, Instagram, Tik Tok) mellett célzottan, a Debreceni Egyetem hallgatói és közösségi csatornáin keresztül is igyekeznek elérni, valamint az intézmények portáljai, közösségi oldalai is szolgáltatnak információt. A Főnix Rendezvényszervező rendszeresen dolgozik együtt önkéntesekkel, különösen a nyári fesztiválszezonban és az adventi időszakban fogadnak 8-10 főt. A DEMKI alapfeladata Városi Diákönkormányzat működésének támogatása. A Városi Diákönkormányzat a fiatalok érdekérvényesítési fóruma, a demokráciára nevelés egyik platformja, amely a megfogalmazott igényeket képes becsatornázni az önkormányzat döntéshozói részére.

A járás másik településén, Hajdúsámsonban javarészt nem elérhetőek a fiatalokat célzó programok, vagy nem az önkormányzat szervezésében, de igény lenne rájuk. Hiányoznak a foglalkoztatást elősegítő kompetenciáinak erősítésére, fejlesztésére irányuló programok is, ehhez helyiség, technikai eszközök, humán erőforrás lenne helyben szükséges. Jelenleg az ifjúság nem vesz részt a helyi ügyek alakításában, melynek elsősorban az az oka, hogy nincsenek meg a megfelelő közösségi terek és a középiskolai évek alatt elsősorban Debrecenhez kötődnek. Igényként jelenik meg az is, hogy komplex programot kellene kidolgozni az ifjúsági korosztályra. Szabadidős programok (Ifjúsági Találkozó, tábor) leginkább a református egyház szervezésében valósulnak meg.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Derecske	-	X	-
Esztár	-	-	X
Hajdúbagos	-	-	X
Hosszúpályi	-	X	-
Kismarja	-	-	X
Kokad	-	X	-
Konyár	-	X	-
Létavértes	-	-	X
Mikepércs	-	X	-
Monostorpályi	-	X	-
Pocsaj	-	X	-
Sáránd	-	X	-
Tépe	-	-	X

A **Derecskei járás** településein igényként jelenik meg a fiatalok vállalkozói kompetenciáinak fejlesztése, valamint közös probléma az ifjúsági szakemberek hiánya. Egy-egy megvalósult projekt keretében szerveztek (pl. Derecskén) vállalkozói fórumokat, vállalkozói kompetenciafejlesztést. A nagyarányú részvétel is jelzi, hogy igény van az ilyen típusú programokra. A megvalósítás érdekében a helyi vállalkozókkal való szorosabb együttműködésre van szükség. Általánosságban elmondható, hogy kevés a fiatal vállalkozó.

A helyi hagyományra épülő, de piacépes kézműves tudás gyakorlati elsajátítását elősegítő ismeretátadási programsorozatra általános igény fogalmazódott meg. Fontos lenne a fiatalok számára szóló tájékoztatás javítása, hogy a fiatalok tisztában legyenek a rendelkezésükre álló lehetőségekkel és azok elérési módjával. A prevenció programok megvalósulása korlátozott a járásban, leginkább az oktatási intézményekhez kötött. A fiatalok aktív részvételének ösztönzése a helyi ügyekben (pl. ifjúsági önkormányzatok, diáklklubok működtetése) és az önkéntes programok változatosabbá tétele hozzájárulhatna a fiatalok aktívabbá tételéhez, a helyi közösségek fejlődéséhez. Derecskén az Ifjúsági Önkormányzat újraindítását tervezik. A Derecskei járás települései közül pl. Hosszúpályiban néptánc, festészet, kézművesség témakörében működnek szakkörök. Mikepércsen és Sárándon a közművelődési szakemberek és szakoktatók segítik a településen a

helyi hagyományra épülő, de piacképes kézműves tudás gyakorlati elsajátítását elősegítő ismeretátadási programsorozat. A monostorpályi fiatalok az NMI ASzakkör programjában tevékenykednek.

A települések többségében nem működnek fenti tárgykörben említett szakkörök, programsorozatok, de szükségesnek tartják ezek megvalósítását. Ezen kívül valamennyi településen szeretnének további kapcsolódó programsorozatok, szakkörök megvalósítását melyeknek célja a hagyományok átadása. Több településen nagy hagyománya van a kézműves mesterségeknek (pl. Konyáron a szövésnek), amit át lehetne adni a jövő nemzedékének. Egy-egy szakkör működése addig biztosított, míg pl. pályázati forrásból megoldott a szakemberek díjazása, az eszközök biztosítása, valamint a szakmai anyagok megléte.

Néhány településen (pl. Konyár, Pocsaj) zajlanak ifjúsági, oktatási és foglalkoztatási szektor helyi szereplőinek együttműködését elősegítő programok. Népszerűek az általános iskola és egyes vállalkozások, szervezetek workshopjai, bemutatói, ahol a gyerekek különböző vállalkozók, vállalkozások tevékenységét ismerhetik meg. Nagy igény mutatkozik a továbbtanulási-, pályaválasztási tanácsadás biztosítása is. Helyben nagyon kevés településen érhető el. Derecskén diákmunka lehetőséggel igyekszik a fiatalok foglalkoztathatóságát elősegíteni.

A járás valamennyi településén szükségesnek tartják, hogy a településük célzottan támogassa a fiatalok helyi ügyekben való részvételét települési szintű ifjúsági fejlesztések és civil szervezetek helyi programjainak támogatásán keresztül. Diáklklubok létrejöttét, diákszövetség működtetését kellene segíteni, melyhez anyagi, tárgyi forrásra van szükség.

Tematikus ifjúsági táborokat leginkább a nyári szünetben szerveznek iskolai, egyházi vagy civil szervezetek szervezésében. Pályázati források felhasználásával biztosítani tudják a hátrányos helyzetű fiatalok részvételi lehetőségét is. Az anyagi források hiánya mellett gyakran a szakemberek hiánya is gondot okoz.

Az önkormányzatok, oktatási intézmények mellett a helyi közművelődési szakemberek szerveznek ifjúságnak szóló programokat. Ismeretterjesztés, sport, szabadidős és kulturális rendezvényeket. A fiatalok igényei alapján pop koncertekre, VR programokra, ifjúsági színházi előadásokra, vetélkedőkre, filmvetítésekre, különböző szórakoztató rendezvényekre is szükség lenne. A programok esetében forráshiány okoz problémát, de a humánerőforrás kapacitás sem elégséges.

Felvilágosító, prevenció-, bűnmegelőző, egészségmegőrző programok alkalmanként vannak, ezek az önkormányzat szervezésében, szakemberek bevonásával valósulnak meg. Ezek tematikái pl. drog, alkohol, internetes bűnözés, zaklatás. Minden településen jelezték az ismeretterjesztő programok körének és számának bővítésének szükségességét.

A legtöbb település közművelődési intézménye rendelkezik honlappal, facebook, instagram, tiktok oldallal, ezek közül az utóbbi kettő, melyet a fiatal korosztály leginkább használ és látogat. A fiatalok a nekik szóló, őket célzó programokról ezek mellett plakátokról, szórólaponról értesülnek.

Egy-két településen nem jellemző a fiatalok önkéntes munkája (pl. Kismarja), de a legtöbb járási település biztosítja a lehetőséget. Az önkormányzati intézmények és civil szervezetek különböző programszervezési feladatokba vonják be a fiatalokat. A részvételi arány változatos, hatékonyabb szervezéssel, motiválással, a fiataloknak kedvezőbb feladatokkal növekedhetne az önkéntes munkaórák száma.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
---------------------	--	---	---

	érintett célcsoport számára		
Hajdúböszörmény	-	X	-
Hajdúdorog	X	-	-

A Hajdúböszörményi járásban több pozitív kezdeményezés is van, melyek elősegítik a fiatalok képzését és társadalmi integrációját. A járás két településen elérhető a helyi hagyományra épülő, de piacépes kézműves tudás gyakorlati elsajátítását elősegítő ismeretátadási programsorozat, szakkör. Azonban vannak olyan területek, melyeken hiány fogalmazódott meg. Ilyen például a fiatalok vállalkozói kompetenciáinak, foglalkozást elősegítő kompetenciáinak fejlesztését célzó programok. Igényként merült fel a téma kapcsán az ifjúsági szakember alkalmazása, illetve megfogalmazható az ingyenes, támogatott ifjúsági táborok szervezésének szükségessége is. Fontos lehet további önkéntes munkalehetőségek biztosítása a fiatalok számára és a társadalmi részvételbe való bekapcsolódás lehetőségeinek bővítése is. Ezek aktivizálhatják a fiatalokat, elősegíthetik társadalmi integrációjukat, segíthetik azt, hogy jobban felkészüljenek a munkaerőpiacra való belépésre és aktív szerepet vállaljanak a helyi közösség életében. Hajdúdorogon a meglévő művelődési ház és filmszínház épülete elavult, nagyobb rendezvények megtartására nem alkalmas. A mai kornak megfelelő kulturális, szórakoztató központ kialakításának igénye fogalmazódik meg, mely a város minden korosztálya részére biztosítana lehetőségeket.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Bocskai kert	-	X	-
Hajdúhadház	-	X	-
Téglás	-	X	-

A Hajdúhadházi járásban hiányzik a kifejezetten ifjúsági programok koordinálásával és fejlesztésével foglalkozó szakember. Jellemzően nem elérhető a településeken a helyi hagyományra épülő, de piacépes kézműves tudás gyakorlati elsajátítását elősegítő ismeretátadási programsorozat, szakkör. Továbbá nem elérhetőek a településeken a fiatalok vállalkozói kompetenciáinak és egyéb, a foglalkoztatást elősegítő kompetenciáinak erősítésére, fejlesztésére irányuló programok sem. Szükség lenne az ifjúsági munka módszertani és szervezeti fejlesztésére, hogy a fiatalok számára releváns és hatékony programok valósulhassanak meg. A településeken vannak prevenciók, felvilágosító programok: pl. droprevenciók, egészségpromóciós programok. Ezek szervezői többnyire az önkormányzati intézmények, civil szervezetek, nonprofit szervezetek és egyházak. Ezek száma viszont nem elegendő. A fiatalok tájékoztatása a települések intézményein keresztül személyesen, plakátokon és interneten a közösségi oldalakon keresztül történik. A fiataloknak lehetőségük van a város intézményeiben a kötelező 50 órás iskolai közösségi szolgálatot teljesíteni: pl. városi rendezvények segítése, adminisztrációs feladatok elvégzése terén. A három település közül Bocskai kertben jelezték, hogy jellemző az önkéntes munkavégzés a fiatalok körében, a másik kettőben is a lehetőségek bővítésére lenne igény a fiatalok szélesebb körű bevonása érdekében. Ezek a hiányosságok

jelentős kihívást jelenthetnek a fiatalok számára a munkaerőpiacra történő belépés és a társadalmi integráció szempontjából is. A gyors ütemben növekvő népességszámú Bocskaikertben ebben az évben kerül kialakításra egy ifjúsági csoport, akik részt vesznek a fiatalok számára szóló programok megtervezésében, szükségletek felmérésében, az ifjúsági programok kidolgozásában és megvalósításában.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Folyás	-	X	-
Görbeháza	-	X	-
Hajdúnánás	-	X	-
Polgár	-	X	-
Tiszagyulaháza	-	X	-
Újtikos	-	X	-

A Hajdúnánási járásban a településeken szükség lenne olyan szakemberre, aki kifejezetten az ifjúsági korosztállyal foglalkozna. Szükséges fejleszteni a célzott ifjúsági programokat a fiatalok igényeinek megfelelő, specifikus programok szervezésével, amivel a közösségi részvétel is növelhető lenne. Az önkéntes munka és társadalmi felelősségvállalás lehetőségeit is szükséges lenne bővíteni, hogy a fiatalok nagyobb eséllyel be tudjanak kapcsolódni. Hajdúnánáson működik a településen az ifjúsággal foglalkozó civil szervezet. A településen szervezett programok többségébe a fiatalok be tudnak kapcsolódni.

Az ifjúsági korosztály számára szervezett programok és az önkéntes munkavégzés lehetősége is jelen van a járás településein, de további fejlesztésekkel, a lehetőségek szélesítésével hatékonyabbá lehetne tenni a fiatalok társadalmi integrációját. A járásszékhelyen Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat működik ifjúsági polgármesterrel és képviselőkkel, így a fiatalok közügyekbe történő bevonása és aktivizálása főként általuk történik, leginkább az ifjúsági korosztály igényének megfelelő programokat szerveznek.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ebes	-	X	-

Hajdúszoboszló	X	-	-
Hajdúszovát	-	X	-
Nádudvar	-	X	-
Nagyhegyes	-	X	-

A Hajdúszoboszlói járás településein a fiatalok számára rendelkezésre állnak, elérhetőek a kulturális, oktatási és sportprogramok, valamint az önkéntes tevékenység is, de vannak hiányosságok. Ezek közül kiemelendő a fiatalok vállalkozóvá válását segítő képzések, valamint a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges eszközök hiánya. Hajdúszoboszlón a formális kapcsolatokon túl igyekeznek informálisan is bevonni a fiatalokat a helyi közéletbe, ezért az intézményhez tartozó Bocskai Rendezvényközpontban 2024. májusa óta működtetnek egy „Kaméleon” elnevezésű ifjúsági klubot, ahol az elsősorban középiskolás és egyetemista fiatalok tartalmasan tölthetik el a szabadidejüket. A helyi hagyományra épülő, de piacépes kézműves tudás gyakorlati elsajátítását elősegítő ismeretátadási programsorozat, szakkör néhány településen (pl. Ebes) egyáltalán nem működik. Nádudvaron viszont minden évben megtartásra kerülnek a különféle kézműves szakkörök, mint például hímző vagy kosárfonó szakkör. A szakkörök vezetői az adott foglalkozás tematikának a mesteremberei. Ezen felül a művelődési központban a településen található Népi Kézműves Szakgimnázium két műhelye is helyet kap. A településeken vannak prevenció és felvilágosító programok ezek többnyire a rendőrség vagy külső előadók bevonásával valósulnak meg. Nagyhegyesen a felvilágosító, prevenció programokat a helyi iskola és a Művelődési Ház szervezi. A településen a lovassport által nyújtott önkéntes munkában 13 gyermek vesz részt. Ebesen önkéntes munka végezhető a polgárőr egyesületnél, kulturális intézményben és a szociális alapszolgáltatási intézményben, illetve a Zebraszolgáltatásban iskolakezdekor.

Hajdúszovát kiemeli, hogy nagyon nehéz mozgósítani és új gyermekeket toborozni a programokra, de van ifjúságsegítő a településen, aki egyben közművelődési szakember is. Nyári táboroztatás valamennyi településen van, de az igények az ingyenes táborozási lehetőségek iránt folyamatosan növekednek. A táboroztatáshoz szükséges eszközök és humán erőforrás hiánya miatt kevesebb tábor valósulhat meg.

A településeken a fiatalok interneten keresztül informálódnak a nekik szóló, őket célzó programokról, valamint a helyi újságból, szórólapok, plakátok formájában, személyes tájékoztatás útján. A kulturális intézmények feladata ennek biztosítása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerül sor:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Álmosd	-	X	-
Bagamér	-	X	-
Fülöp	-	X	-
Nyírábrány	-	X	-
Nyírac nád	-	X	-
Nyíradony	-	X	-

Nyírmártonfalva	-	X	-
Újléta	-	X	-
Vámospercs	-	X	-

A Nyíradonyi járásban, a településeken a kézműves szakkörök és a nyári táborok (pl. Nyíradony, Fülöp, Nyírmártonfalva) a leggyakrabban említett szolgáltatások a célcsoport számára. A kimondottan a fiatalok részére szervezett vállalkozói képzések és a foglalkoztatást elősegítő programok, valamint a helyi szereplők közötti együttműködés hiánya jelentős kihívásokat jelentenek. A humán erőforrás és a célzott támogatások, pályázati lehetőségek hiánya is akadályozza a fiataloknak szóló programok széles körű megvalósítását. Minden településen szükséges a különböző kompetenciák fejlesztése, a munka világának megismertetése és a munkaerőpiaci elvárásoknak való megfelelés készségének elősegítése. A településeken többnyire nem működnek ifjúsággal foglalkozó civil szervezetek (pl. Bagamér). Az ifjúsági korosztály bevonása a helyi közügyekbe és a szabadidős tevékenységekbe változó mértékű, a településeken nincs (megfelelő számú) olyan szakember, aki kifejezetten az ifjúsággal foglalkozna. Nyíradonyban a fiatalok helyi ügyek alakításában való részvételét passzívnak jellemzik. A településeken van lehetőség önkéntes munka végzésére az önkormányzat minden intézményénél, de az oktatási intézményekben is biztosított. Egyes településeken (pl. Nyíradony) az oktatási intézmények folyamatosan és rendszeresen szerveznek az általános- és középiskolás diákok számára olyan programokat, ahol megismerhetők a helyben működő vállalkozások, azaz a foglalkoztatók működése, ahol tájékozódhatnak a helyi karrier lehetőségekről is. A településeken a közösségi média felületein, hirdető táblákon elhelyezett plakátok útján, illetve szájról szájra terjed az információ a fiatalokat érintő programokról.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Báránd	-	X	-
Bihardancsháza	-	X	-
Biharnagybajom	-	X	-
Bihartorda	-	X	-
Földes	-	X	-
Kaba	-	X	-
Nagyrábé	-	X	-
Püspökladány	-	X	-
Sáp	-	X	-
Sárrétudvari	-	X	-
Szerep	-	X	-
Tetétlen	-	X	-

A Püspökladányi járásban néhány település kivételével (pl. Báránd, Szerep) elérhetőek a helyi hagyományokra épülő kézműves szakkörök. Korábban már több település kapcsolódott a Nemzeti Művelődési Intézet „A szakkör” programjához. Földesen a Karácsony Sándor Közösségi Ház szervezésében nemez és bútorfestő, míg a Földes Nagyközségi Népfőiskolai Egyesület keretein belül papírfonó és hímző szakkör működik. A további szakkörök megvalósításához szükség lenne a szakkörvezetők bérének támogatására, és a szükséges alapanyagok biztosítására.

A vállalkozói ismeretek átadására szintén igény lenne a fiatalok részéről több településen. A települések (pl. Báránd, Bihardancsháza) diákmunka lehetőséget biztosítanak, amely a fiatalok foglalkoztathatóságát igyekszik elősegíteni. Kabán kizárólag pályázati programban tudják biztosítani a helyi fiatalok számára vállalkozói kompetenciáik és egyéb, a foglalkoztatást elősegítő kompetenciáik erősítését, fejlesztését célzó programokat. A járás legtöbb településen nincs olyan program, ami a fiatalok munkaerőpiacra történő belépését segítené elő, ami azonban hosszú távon a fiatalok elvándorlását rejti magában veszélyként. Sárrétudvariban rendez a település az ifjúsági, az oktatási és a foglalkoztatási szektor helyi szereplőinek együttműködését segítő programokat, de az együttműködés nem rendszeres. A különböző aktuális kérdéseket illetően, a foglalkoztatás szereplőinek mindenkori igények szerinti tájékoztatása biztosított, adott helyzeteket kezelve.

Több helyen is széles a tematikus táborok repertoárja (pl. Földes, Báránd, Kaba, Püspökladány, Sárrétudvari), de van olyan település, ahol nem szerveznek ilyen jellegű programot. Biharnagybajomban 7-14 évesek számára hagyományőrző tábor elérhető, melyet a Művelődési Ház, a Családsegítő és a Biztos Kezdet Gyerekház dolgozói szerveznek. Valamennyi településen a táborok költségeinek támogatására lenne szükség (pl. foglalkozásokhoz alapanyagok, belépőjegyek díja, utazási költségek, étkeztetés, táborvezetők tiszteletdíja), hogy a résztvevők számára minél kevesebb hozzájárulás megfizetésével lehessen igénybe venni.

A települések közül több esetben is megfogalmazódott az, hogy szükség lenne olyan személyre, aki célzottan a helyi ifjúsággal foglalkozna (ifjúságsegítő, közösségfejlesztő szakember). Egy település említette, hogy náluk nem tudnak a fiatalok önkéntes munkát végezni, egyébként a többi településen ez a lehetőség adott. Bárádon a Sárréti Oktatási és Kulturális Közösség közreműködésével egy ifjúságnak szóló projektet valósítottak meg, amelynek keretein belül 3 ifjúsági csoportot tudtak támogatni programjaik megvalósításában. A jövőben is igazán jó hatással lehetne ez a fiatalok aktivizálására, azonban ehhez pályázati támogatás nélkül nincsenek meg a szükséges pénzügyi feltételek. A fiatalok érdekképviselőtének, összefogásának hiánya is problémát jelent több településen, egyes településeken pedig nem biztosítottak a felvilágosító, prevenciós programok. A programok és szolgáltatások megvalósításához szükség van humánerőforrásra, infrastruktúrára és anyagi forrásokra is, de a fiatalok érdekképviselőtének és az összefogásnak a hiánya is akadályozó tényező lehet. Püspökladányban működik a településen ifjúsággal foglalkozó civil szervezet (Zene a Fiatalokért Egyesület). Az egyesület több tehetséges fiatal énekest támogat és segíti fejlődésüket, számos helyi, környező, magyarországi és határon túli településen lépnek fel rendezvényeken. Kabán a helyi fiatalok a helyi társadalom szereplőinek bevonásával a helyi ifjúsági koncepciót és cselekvési tervet készítették, melyben összegezték problémáikat, a megoldási lehetőségeket is. Nemcsak ifjúságsegítő, ifjúsági közösségfejlesztő szakember folyamatos munkájára, hanem egy állandó helyre is szükségük lenne a fiataloknak, ahol találkozhatnak, közös programokat valósíthatnak meg, annak ellenére, hogy Kabán Fiatal Pont működtetése is megvalósul. Bárádon az elmúlt évben egy ifjúságnak szóló projekt keretein belül 3 ifjúsági csoportot tudtak támogatni programjaik megvalósításában és a jövőben is élnének ezzel a lehetőséggel, mert úgy vélik, jó hatással lenne a fiatalok aktivizálására. Földes települése Ifjúsági Stratégiai Tervvel is rendelkezik. A községben szinte a nyári szünet összes hetében van lehetősége a fiataloknak táborozni, azonban itt is szükség lenne egy munkatársra, akinek fő feladata lenne az ifjúság összefogása, aktivizálása és egy olyan fiatalokból álló közösség kiépítése, amely aktív módon kapcsolódik be a település életébe. A járás valamennyi településén olyan rendezvényekre lenne igény, ahová a fiatalok által kedvelt előadót hívnak, vagy nekik szóló kísérőprogramot biztosítanak, így számítva a jelenlétükre (nyári időszakban, szórakozási lehetőség, koncert formájában). A fiatalok informálása a nekik szóló, őket célzó programokról szórólapok, plakátok révén történik, melyek célzottan az oktatási intézményekben is kihelyezésre kerülnek, valamint socialmedia platformok, ahol a fiatalok a legtöbb idejüket töltik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

Az ifjúságot célzó tevékenységek mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

5.4. Helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b4) 1-5)

A járási és települési adatok forrása: a Települési adatbekérőkön a települések által megadott információk (2024. február).

Balmazújvárosi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Balmazújváros	-	X	-
Egyek	-	X	-
Hortobágy	-	X	-
Tiszacsege	-	X	-
Újszentmargita	-	X	-

A Balmazújvárosi járásban a települések több kulturális közösségfejlesztési programot és rendezvényt szerveznek, amelyek elősegítik a közösségi együttműködést és erősítik a helyi identitást. Ezek a programok pl. a helyi hagyományok feltárására irányulnak, melyek erősítik a közösségi kohéziót, melyekről. A további programok megvalósításának gátja a forráshiány.

A települések többségében szoktak a helyiek számára olyan közösségi akciókat, tevékenységeket, eseményeket, programokat, rendezvényeket szervezni, melyeknek célja, hogy elősegítsék és fenntartsák a településen élők kulturális közösségi együttműködését. A rendezvények többsége hagyományos programok (pl. Ohati Nap, Folyószentelés, Margitai Sokadalom), melyek leginkább jeles napokhoz, ünnepekhez köthetők.

A hiányzó közösségi felmérések lehetőséget nyújthatnának a helyi igények és hiányosságok pontosabb azonosítására, valamint a cselekvési tervek kidolgozására.

Általában elmondható, hogy a települések többségén jelen van valamilyen formában a helyi média. Ez lehet televízió, újság (pl. Egyeki Hírmondó), honlap vagy közösségi média platformok. A járásszékhelyen helyi TV is működik.

Néhány település rendelkezik a települési értékeket bemutató kiadvánnyal (pl. Tiszacsege, Hortobágy). Hortobágy említi a konkrét célra szerveződött, a közösség tagjainak részvételével megvalósuló nyilvános találkozót (közmeghallgatás) meglétét. Egyeken a falugyűlés olyan nyilvános találkozó, melyen a helyi közösséget foglalkoztató kérdéseket, problémákat járják körbe, abból a célból, hogy közösségi válaszok szülessenek az adott problémára.

Balmazújvárosban, Egyeken és Tiszacsegén találhatóak olyan információs pontok, ahol megbízható és naprakész információkat nyújtanak a települések életét érintő legfontosabb közhasznú információkról.

Tiszacsege jelzi, hogy a hiányzó, vagy nem megfelelő közösségi terek és létesítmények akadályozzák a településen a helyi kulturális közösségfejlesztést. Művelődési ház, parkok, játszóterek és kulturális központ építése vagy felújítása lenne időszerű, melyek a lakosság számára közösségi események és szabadidős tevékenységek helyszínei lehetnek.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Berettyóújfalui járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ártánd	-	X	-
Bakonszeg	-	X	-
Bedő	-	X	-
Berekböszörmény	X	-	-
Berettyóújfalu	X	-	-
Biharkeresztes	X	-	-
Bojt	-	X	-
Csőkmő	-	X	-
Darvas	-	X	-
Furta	-	X	-
Gáborján	-	X	-
Hencida	-	X	-
Komádi	-	X	-
Körösszakál	-	X	-
Körösszegapáti	-	X	-
Magyarhomorog	-	X	-
Mezőpeterd	-	X	-
Mezősas	-	X	-
Nagykerek	-	X	-
Szentpéterszeg	-	X	-
Told	-	X	-
Újiráz	-	X	-
Váncsod	-	X	-
Vekerd	-	X	-
Zsáka	-	X	-

A Berettyóújfalui járásban lévő települések általában szerveznek közösségépítő akciókat és rendezvényeket, programokat, melyek célja, hogy elősegítsék és fenntartsák a településen élők közösségi együttműködését. További céljuk a hagyományápolás, hagyományteremtés és a kulturális örökség továbbadása, valamint a helyi identitás megőrzése, erősítése. Nagykerekben kiemelik, hogy a kulturális programjaiknak jelentős összetartó hatása van. Berekböszörményben a helyi nyugdíjas klub tart fenn tárlatot az összegyűjtött történelmi emlékekből. A furta közösségi élet egyik fontos színtere a Bihari Juhásztalálkozó elnevezésű programfolyam, amely által közösen átélt élmények csökkentik a távolságot a település hátrányos helyzetű lakosai és a jobb körülmények között élő lakosok között, erősíti a település egységét, közösségének

összetartását. Továbbfejlesztve turisztikai attrakcióként is megjelenhet. Mezősáson a település aktuális (2022. augusztus 1.) Helyi Esélyegyenlőségi Programjában problémaként jelenik meg a közösségi programok hiánya.

Vannak olyan települések, ahol a roma nemzetiségi önkormányzatok és a civil szervezetek is aktívan részt vesznek a közösség összetartásában. Néhány településen (pl. Darvas) viszont egyáltalán nem jellemzőek a lakossági önszerveződések. Az információk a lakossághoz plakátokon és online felületeken keresztül jutnak el. A települések többségén nem működik a hagyományos helyi média (újság, tévé). Néhány helyen (pl. Körösszegapátiban, Újirázon) említették csak, hogy van olyan információs pont a településen, ahol a lakosok megbízható és naprakész felvilágosítást kaphatnak. Biharkeresztesen a lakosság információkkal való ellátása, a városban történt események publikálása a Keresztesi Hírek című újságban történik, mely évente több alkalommal jelenik meg. Csökmőn a Faluház segítségével, a Mozaik Egyesület kiadásában jelenik meg a település közéleti havilapja.

A települési önkormányzatok többsége évente szervez olyan lakossági fórumot, közmeghallgatást, ahol amellet, hogy az önkormányzat beszámol az elmúlt évi működéséről és a jövőben megvalósítani kívánt programokról és fejlesztésekről, lehetőséget biztosít a megjelent lakosoknak az őket foglalkoztató kérdések megvitatására, a felmerült problémák körbejárására. A települések közül pl. Ártádon, Körösszakálon, Körösszegapátiban és Hencidán nem történt korábban közösségi tevékenységekre vonatkozó felmérés, a településeken élők úgy gondolják, hogy a szakszerű közösségi felmérés elkészítéséhez kutatómódszertanban jártas szakember segítségére van szükség. Bedőn a helyi nemzetiségi önkormányzat tett lépéseket egy közösségi felmérés témájában. Bojton, Körösszakálon és Gáborjánban a falukönyvet a lakosok a Művelődési Ház vezetőjével együttműködésben készítették el.

Váncsodon lakossági kezdeményezésre falukönyv író klub is alakult, a falukönyv írásának folyamatát kiváló közösségépítő tevékenységnek tartják a településen.

Komádiban igényként fogalmazódott meg az, hogy szükség lenne a helyi kulturális közösségi fejlesztéshez színházi előadásokra, tematikus táborokra, melyek megvalósítására forráshiány miatt kevés lehetőség volt, de pályázati források biztosításával ezek megvalósítására is lehetőséget látnak. Berettyóújfaluban a rendezvényház és mozi épület alsó szintjei akadálymentesítettek. Azonban még mindig vannak olyan közcélokot szolgáló intézmények, melyek a fogyatékkal élők számára nem elérhetőek, ilyen például a Művelődési Ház épülete. A leromlott városrészek rehabilitációját szolgáló projekt keretében közösségi teret alakítottak ki közösségi kerttel és játszótérrel. Biharkeresztesen a Művelődési Ház, a Bihari Községi Ház és a Könyvtár épülete felújításra, átalakításra került, az épületek teljeskörű akadálymentesítése megoldott. Körösszegapáti problémaként jelzi, hogy a településen szervezett helyi kulturális közösségi programokon kevés az érdeklődő.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Debreceni járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Debrecen	X	-	-
Hajdúsámson	-	X	-

A Debreceni járásban a vármegyeszékhelyen szoktak a településen a helyiek számára olyan közösségi akciókat, tevékenységeket, eseményeket, programokat, rendezvényeket szervezni, melyeknek célja, hogy elősegítsék és fenntartsák a településen élők kulturális közösségi együttműködését *és szükséges ezek további szervezése*. Az ilyen eseményekről, programokról média, rádió, internetes felületek használatával tájékoztatják a lakosságot. Szoktak olyan helyi közösségi akciókat is szervezni, melyeknek célja a helyi közösség fejlesztése, építése, erősítése. Az intézmények átgondoltan gyűjtik, őrzik, dolgozzák fel, mutatják be és közvetítik a kultúra tárgyi és szellemi kincseit. Rendszeresen a gyűjteményhez, az intézmény helytörténeti tevékenységéhez kötődő ismeretterjesztő előadások, kiállítások, az aktívan működő hagyományőrző civil egyesületek a népi kézművesség, néptánc, népi tárgyi kultúra területén. Ezen kívül működik a városban a Debreceni Értéktár Bizottság. Az elmúlt években a Méliusz Juhász Péter Könyvtár tevékenységében igen jelentős hangsúlyt kapott és kap a helyi értékek feltárása és közvetítése a város lakossága, a felhasználók felé. A területen folyó munkát, e tevékenység eredményét a DIKÖR helytörténeti adatbázisban, helyi jelentőségű kiadványok kiadása, előadások, klubok és kiállítások megtartása során ismertetik meg a város lakosságával. A továbbiakban is fontosnak tartják a helyi hagyományok, helyi értékek feltárására irányuló – már megkezdett, folyamatban lévő – munka folytatását, közvetítését, melyhez elsősorban IKT eszközökre lenne szükség. Debrecen város jellegéből adódóan elsősorban az oktatási és kulturális intézmények, a helyi vállalkozások helyi vonatkozású ismeretterjesztő kiadványai és évkönyvei reprezentálják a helyi jelentőségű kiadványokat. A Főnix Rendezvényszervező által szervezett rendezvények jelentős részének vannak vonatkozásai a településen élők kulturális közösségi együttműködése irányában. Ezek a programok természetesen csak akkor lehetnek sikeresek, ha identitásuk a helyi közösség szokásaiból, interakcióiból meríti forrását. A Debreceni Advent mind népi, mind kézműves, mind pedig vallási hagyományaiban az egyik legerősebb, a helyi közösség együttműködésére épülő, egy hónapon át tartó programsorozat. A fentiekről turisztikai tájékoztató felületeken, dedikált és összefoglaló honlapokon, és a közösségi média felületeken (Facebook, Instagram, TikTok) keresztül tájékoztatják az érdeklődőket.

A város rendelkezik a Debrecen Megyei Jogú Város Kulturális Stratégia 2018-2030 című dokumentummal, mely a város honlapján elérhető.

A városi programokat tekintve a TOURINFORM látja el információval, tájékoztatással az érdeklődőket. Tekintettel arra, hogy projekt keretében működtek az információs pontok szükséges a további fenntartásuk. Ezen a téren tapasztalattal rendelkező, nyilvánosan hozzáférhető, széles nyitvatartási időszákkal rendelkező intézmények, kulturális színterek a feladat lenne egy ilyen információs pont kialakítása. Szükséges lenne a településen egy komplex közösségfejlesztői folyamatra, szükséges a megkezdett munka, folyamatok folytatása beépítve a korábbi tevékenységeket és azokból levont tapasztalatokat. Fontosnak tartják a közösség igényeinek további feltárását annak érdekében, hogy a közösségi folyamatokat, programokat és akciókat az érdekeltek igényeihez igazodva lehessen megvalósítani.

Hajdúsámsonban eddig nem történt, de szükség lenne közösségi felmérésre. Az éves rendezvénytervben hagyományörzés és a közösségi célok egyaránt megjelennek. Működik helyi értéktár is. Kiadványaik folyamatosan megjelennek, pl. Hajdúsámson története és néprajza. A kiadványok megjelentetéséhez a kulturális intézmény rendelkezik a megfelelő humán és technikai háttérrel, a sokszorosításhoz azonban pályázniuk kell. A rendezvényekhez kapcsolódóan évente működik kerekasztal találkozó, ahol az oktatási intézmények, kulturális intézmény és civil szervezetek egyeztetnek az éves programokról. Szükség lenne helyi stratégiára, hogy a tevékenységek valódi igényekre épüljenek. Folyamatosan változnak a csatornák, helyi újság 1995 óta van jelen Sámsoni Hírlap néven, korábban televízió is működött, de az forráshiány miatt megszűnt. A városi könyvtár és a művelődési ház alapszolgáltatásként nyújt közhasznú információkat, erre alapozva igény szerint információs ponttá alakítható.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Derecskei járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Derecske	X	-	-
Esztár	-	X	-
Hajdúbagos	-	X	-
Hosszúpályi	-	X	-
Kismarja	-	X	-
Kokad	-	X	-
Konyár	-	X	-
Létavértes	-	X	-
Mikepércs	-	X	-
Monostorpályi	-	X	-
Pocsaj	-	X	-
Sáránd	-	X	-
Tépe	-	X	-

A Derecskei járásban minden településen vannak célzott közösségfejlesztési szolgáltatások, de számos hiány is megfogalmazható, mint például a szakszerű közösségi felmérés hiánya (pl. Kokad), a kommunikációs csatornák fejlesztésének szükségessége és a stratégiai tervezés hiánya. Ezekre a hiányokra összpontosítva lehetne továbbfejleszteni a helyi közösségfejlesztési szolgáltatásokat. Esztáron például több civil szervezet is működik, melyek tevékenysége összehangolás után eredményesebbé válhat.

Fontos lenne elvégezni egy közösségi felmérést minden településen a lakosság igényeinek és problémáinak pontos megismerése céljából. Ez segíthetne a célzottabb és hatékonyabb szolgáltatások kialakításában. Minden településen szükség lenne kidolgozni egy települési stratégiát, amely a közösségfejlesztési célokat és irányokat határozza meg hosszú távon. A helyiek tájékoztatása leginkább online felületeken, csatornákon keresztül valósul meg, a hagyományos média (helyi tévé, újság) nem jellemző a településeken.

Derecskén kiemelik, hogy valamennyi városi rendezvény úgy kerül megszervezésre, hogy az civil szervezeteket és közösségeket bevonják, akár programelemükkel, akár megjelenéssel, hogy ezáltal a közösségi együttműködés is megvalósuljon. Több éve működik kulturális kerekasztal is a településen. Helyi Értéktár gyűjteménnyel rendelkezik a város, valamint a városi könyvtár is gyűjti a Derecskével kapcsolatos dokumentumokat. Hasznos lenne közös kiadványok készítése is a településen, de ehhez hiányoznak az anyagi források. Kokadon a településen élők kulturális közösségi együttműködését segítő legnagyobb program a Tormafesztivál, amely pályázati úton került mindig megrendezésre. Hosszúpályiban és Kismarján szükség lenne komplex közösségfejlesztői folyamatra. Pocsajon közösségi akcióként szemétszedést, fa- és virágültetést szoktak szervezni. Derecskén helyi közösségi akciókat szerveznek, melyek célja saját közösségeik népszerűsítése, bemutatkozási lehetőség biztosítása. Konyár Község Önkormányzata rendszeresen szervez olyan, a lakosságot érintő egyes kiemelt kérdésekben fórumokat, amelyek során információval szolgál a lakosság felé és lehetőséget biztosít a vélemények kifejtésére. Monostorpályin pedig tervben van egy kulturális kerekasztal létrehozása.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúböszörményi járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Hajdúböszörmény	X	-	-
Hajdúdorog	X	-	-

A **Hajdúböszörményi járásban** a járásszékhely településen voltak már konkrét célra szerveződött, a közösség tagjainak részvételével megvalósuló találkozók, mely kifejezetten a hátrányos helyzetű célcsoportnak, azon belül is a település szegregált városrészein élők számára valósultak meg. Ezek a kezdeményezések, együttműködések azonban idővel megszűntek. Az önkormányzat és a településen működő civil szervezetek hagyományos és rendhagyó programokat szerveznek a lakosság széleskörű bevonásával. A helyi kulturális közösségfejlesztő programokról a településeken élőket a közösségi médián keresztül, illetve applikáció segítségével informálják. Az önkormányzatok támogatja a településeken élő idős emberek önszerveződő tevékenységét, a nyugdíjas közösségek munkáját anyagilag is segítik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sor:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúhadházi járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Bocskaikert	-	X	-
Hajdúhadház	-	X	-
Téglás	-	X	-

A **Hajdúhadházi járás** településein vannak célzott közösségfejlesztési szolgáltatások, mint például rendezvények (pl. Bocskaikert – Mézfesztivál), hagyományörzés és a két nagyobb településen létrejött a helyi értéktár is. A járás legkisebb településén, Bocskaikertben is történt már igényfelmérés a helyi közösségfejlesztés érdekében, itt közösségfejlesztő szakember iránti igény is megfogalmazódott. Hajdúhadházon néhány évvel ezelőtt készült helyi cselekvési tervhez illeszkedő és a tevékenységek megvalósításához szükséges települési stratégia, felülvizsgálata időszakonként meg is történik. Széles hozzáférést biztosító tájékoztatási pontok mindhárom településen a polgármesteri hivatal épületéhez és önkormányzati intézményekhez kötődnek: pl. Bocskaikertben a Humán Szolgáltató Központ, Tégláson a családsegítő szolgálathoz. Azonban hiányok és igények, szükségletek is megfogalmazhatók a járásban, mint például a közösségi felmérés hiánya (pl. Bocskaikertben, Hajdúhadházon), illetve a falukönyv és települési kalendárium hiánya mindhárom településen. Bocskaikertben infrastrukturális szükséglet is

megjelenik: kultúrház és közösségi tér létesítésének igénye merült fel. Ezekre a hiányokra összpontosítva lehetne továbbfejleszteni a helyi közösségfejlesztési szolgáltatásokat.

A helyi nyilvánosság fórumai a Bocskai kertben a település honlapja és újságja (Bocskai kert Hírek), melyet az Önkormányzat szerkeszt. Helyi rádió és televízió azonban több településen (pl. Bocskai kert, Hajdúhadház) nem működik. Hajdúhadházon a széles hozzáférést biztosító, könnyen megközelíthető helyen lévő tájékoztató pont, az önkormányzat, illetve intézményei. A járás településein települési könyvtár és közösségi ház e-információs pontként működik.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúnánási járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Folyás	-	X	-
Görbeháza	-	X	-
Hajdúnánás	X	-	-
Polgár	-	X	-
Tiszagyulaháza	-	X	-
Újtikos	-	X	-

A Hajdúnánási járás települései közül Polgár és a járásszékhely településen számos célzott közösségfejlesztési szolgáltatást nyújtanak a helyi közösségek számára: működik helyi értéktár, Hajdúnánás Élő Emlékezet Fala, számos kiadvány, krónika született, mely a települési értékek, helyi hagyományok feltárásával foglalkozik. Vannak a településen olyan programok, melyek a helyi hagyományok feltárására irányulnak: Kihajtási ünnep, Behajtási ünnep, Hajdúk Világtalálkozója, Szüret, Kultúrszalon. Ezek a szolgáltatások, programok, tevékenységek elősegítik és fenntartják a településen élők együttműködését, valamint erősítik a csoportok közötti kohéziót. Folyáson a közösségi élet szervezésében intézmények hiánya miatt az önkormányzat vesz részt, próbálja a helyi közösségi életet formálni. Görbeháza igen aktív és sokszínű közösségi élettel bír, s ehhez megfelelő adottságokkal rendelkezik. A települési rendezvények lebonyolítása többnyire a helyi intézmények szoros együttműködésével valósul meg, ami elősegíti a közösségépítést, illetve a településért dolgozók számára szakmai és személyes kapcsolatok ápolását. Tiszagyulaházán komplex, minden célcsoportra kiterjedő probléma, hogy a Művelődési Ház felújításra szorul.

Mindkét településen működik helyi média, rendszeresen megjelenő újság, Hajdúnánáson saját gyártású műsorokkal működtetett televízió is. A járás kisebb településein lehetőségeinkhez képest igyekeznek minél több programot szervezni és lebonyolítani, ezáltal aktivizálva a helyi közéletet, közösségeket.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Hajdúszoboszlói járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ebes	-	X	-
Hajdúszoboszló	X	-	-
Hajdúszovát	-	X	-
Nádudvar	X	-	-
Nagyhegyes	-	X	-

A Hajdúszoboszlói járás településein különböző módszerekkel és eszközökkel (pl. Ebesen Civil Majális) igyekeznek elősegíteni és fenntartani a helyi közösségi együttműködést és kulturális fejlődést. A lakosok tájékoztatása a legtöbb helyen online platformokon valósul meg, de van, ahol működik a hagyományos helyi média is, van újság, esetleg helyi tévé (pl. Ebes TV). Személyesen leginkább a helyi művelődési házakban lehet tájékozódni. Nádudvaron és Ebesen megfogalmazódik az információs pont iránti igény.

Ebesen készült már közművelődési stratégia, melyet megelőzően a lakosság kulturális és szabadidős szokásairól és igényeiről is tájékozódtak, felmérést készítettek, illetve rendszeresen tartanak közmeghallgatást, lakossági fórumokat is. Nádudvaron nem történt még közösségi felmérés, de a helyi szakember szerint szükség lenne egy ilyen felmérés elkészítésére, amely a művelődési központ feladata lenne. Leginkább humán erőforráshoz lenne szükség a felmérés elkészítésére. A járás valamennyi településén szükséges lenne egy komplex közösségfejlesztői folyamatra, mely tartalmazza a közösségi interjúk, közösségi beszélgetések, közösségi felmérés, helyi cselekvési terv elkészítését, a település történetének közösségi feltárását, közösségi akciók, események szervezését, közösségi tervezést.

Hajdúszoboszlón a Nemzeti Művelődési Intézet által indított Petőfi Kulturális Programba bekapcsolódva különféle foglalkozás-sorozatokon keresztül segítik a helytörténet kutatómunkát. Nádudvaron a helyi értékek feltárásával a Nádudvari Települési Értéktár Bizottság foglalkozik. Nagyhegyes első falukönyve 2000-ben jelent meg, majd 2023-ban került kiadásra az Értéktár Bizottság tagjai által készített, a település történetét kezdetektől (1952) magában foglaló „Nagyhegyes ’70” című könyv.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Nyíradonyi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Álmosd	-	X	-
Bagamér	-	X	-
Fülöp	-	X	-
Nyírábrány	-	X	-

Nyíracsad	-	X	-
Nyíradony	X	-	-
Nyírmártonfalva	-	X	-
Újléta	-	X	-
Vámospércs	-	X	-

A Nyíradonyi járás települései különböző programokkal, tevékenységekkel próbálják a helyi közösséget megszólítani, tájékoztatni a lakosságot a települést érintő hírekről, ügyekről. A járás településeinek (pl. Fülöp, Újléta) többségében még nem történt közösségi felmérés. A járásszékhelyen egy-egy projekthez kapcsolódóan készültek igényfelmérések. Néhány településen (pl. Bagamér) nagyon kevés a közösségfejlesztő program. Közösségi felmérésre, közösségi interjúk készítésére, cselekvési stratégia összeállítására több településen is lenne igény. Bagamérban a közösségfejlesztő programokat az önkormányzat támogatásával és a helyi hagyományőrző közösség közreműködésével szokták megvalósítani. Fülöpön és Újlétán semmilyen közösségfejlesztő folyamat, közösségi felmérés nem történt még, igénylik ennek megvalósítását. Nyíradonyban folyamatosak a helyi értékek feltárására irányuló törekvések: várostörténeti kiadvány, fényképes album, népzenei hanghordozók megjelentetésére került már sor. Három éve működik a településen a Köznevelési Kerekasztal, amely a helyi szociális egészségügyi nevelési és oktatási intézmények közötti hatékony és előremutató együttműködés megteremtése érdekében került létrehozásra. A járásszékhelyen rendszeresen megszervezésre kerülnek olyan programok, amelyek fenntartják és elősegítik a településen élők kulturális közösségi együttműködését. Különböző pályázatok keretében történtek már közösségi felmérések, specifikusan egy-egy projekt célterületéhez kapcsolódóan. Álmosdon Művelődési Ház hiányában a közösségi életnek a Könyvtár és a nagyszámú Múzeum és szabadterei park ad helyet.

Nyírmártonfalvának van Helyi Értéktára és Falukönyve, azonban nem készült még a helyi cselekvési tervhez illeszkedő és a tevékenységek megvalósításához szükséges települési stratégiai dokumentum, ehhez humánerőforrásra lenne leginkább szükségük.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra került sor:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

Püspökladányi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Báránd	-	X	-
Bihardancsháza	-	X	-
Biharnagybajom	-	X	-
Bihartorda	-	X	-
Földes	-	X	-
Kaba	-	X	-
Nagyrabé	-	X	-
Püspökladány	X	-	-

Sáp	-	X	-
Sárrétudvari	-	X	-
Szerep	-	X	-
Tetétlen	-	X	-

A Püspökladányi járásban a helyi közösségek számára célzott közösségfejlesztési szolgáltatásokat nyújtanak, amelyek több esetben is főként a fiatalok támogatását, helyben maradásukat és aktív részvételüket célozzák. A járási települések közül három (Földes, Kaba, Püspökladány) esetében is kiemelt figyelmet fordítanak a fiatalok aktivizálására, bevonására. Kabán a településen szokott lenni közösségi felmérés, az ifjúsági és közművelődési koncepció elkészítése előtt, minden évben a városi és közösségi programok, rendezvények tervezésekor, értékelésekor. Évente civil fórumokon, társadalmi egyeztetéseken tervezik, valósítják meg és értékelik a helyi programokat, rendezvényeket, fejlesztéseket. Tetétlennel tavaly készült egy közösségi igényfelmérés, a kérdőív leginkább a településen eddig megvalósított, illetve a jövőben megvalósítandó eseményeinek témájáról, gyakoriságáról, minőségéről kérdezte a helyi lakosságot. A járás több településén is a civil szervezetek és intézmények közösen valósítják meg a programokat és rendezvényeket, amelyek erősítik a közösségi összetartást és a helyi hagyományokat. Földesen a Karácsony Sándor Községi Ház a Földesen működő civil szervezetekkel karöltve valósítja meg programjainak egy részét. Legnagyobb közösségi összefogás a Kárpát-medencei vőfélytalálkozó megvalósítása során figyelhető meg. Ennek a rendezvénynek a megvalósításába a Községi Ház kiscsoportjai, a település civil szervezetei és a településen működő intézmények is aktívan bekapcsolódnak. Sárrétudvari településnek van falukönyve, monográfiai leírása, és minden évben 2 települési kalendáriumot jelentet meg. Több településen (pl. Báránd, Bihardancsháza) nem készült a helyi cselekvési tervhez illeszkedő települési stratégia. Községfejlesztő folyamatra, közösségfejlesztő szakemberekre valamennyi településen is igény lenne (pl. Bihardancsháza).

Püspökladányban minden év elején civil szervezetekkel való, személyes egyeztetés valósul meg az éves rendezvénynapotár összeállítását illetően. A legtöbb lakost érintő információ Püspökladány Város Önkormányzatának applikációján, facebook oldalán, heti polgármesteri tájékoztató keretében a helyi televízióban, illetve a programokról a művelődési központ irodájában, illetve a social-media felületén érhető el. Több településen is szükség lenne kialakítani egy információs pontot. Az infrastruktúra fejlesztése, az ifjúsági támogatás erősítése és a humánerőforrás bővítése fontos igényként jelenik meg a járás településein.

A hátrányos helyzetű célcsoportok szolgáltatáshoz történő hozzáféréseinek vizsgálata esetében az adatszolgáltatások és a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (továbbiakban: HEP-ek) az alábbi megállapításokra kerültek sorra:

A helyi kulturális közösségfejlesztési folyamatok mindenki számára egyenlő hozzáférés mellett, helyben, de nem teljeskörűen elérhető szolgáltatások. A gyermekek, mélyszegénységben élők, romák és fogyatékkal élők esetében fent ismertetett problémák és hiányosságok merülnek fel.

A Hajdú-Bihar vármegyében lévő települések többségében szerveznek közösségépítő akciókat és rendezvényeket, programokat, melyek fontos célja a hagyományépítés, hagyományteremtés, kulturális örökség ápolása, valamint a településen élők közösségi együttműködésének elősegítése. A programok kialakításakor figyelembe veszik, hogy minél szélesebb körben felkeltsék a lakosság érdeklődését, így fontosnak tartják a különböző korosztályokkal és társadalmi csoportokkal foglalkozó intézmények, szervezetek, helyi közösségi csoportok bevonását a megvalósításba. Problémaként fogalmazódik meg néhány településen az, hogy a településen megszervezett helyi kulturális közösségi programokon kevés az érdeklődő, nehéz új érdeklődőket megszólítani a részvételre, szinte mindig egy azonos csoport csatlakozik azokhoz. Kevés településen zajlott már közösségi felmérés és a települések nagy része nem rendelkezik a település régmúltját feltáró krónikával, falukönyvvel sem. Vannak azonban olyan példák is, ahol volt már ezekre kezdeményezés, sőt olyan település is van, ahol lakossági kezdeményezésre kifejezetten falukönyv

író klub alakult, hiszen a falukönyv írásának folyamata kiváló közösségépítő tevékenység a településeken. Több település is jelzi, hogy egy szakszerű közösségi felmérés elkészítéséhez szüksége lenne kutatómódszertanban jártas szakember jelenlétére a településen, illetve problémát jelent, hogy kevés számú és régi IKT eszköz áll az önkormányzatok rendelkezésére. Számos település igényként fogalmazta meg, hogy szükség lenne a településen színházi előadásokra, tematikus táborokra, melyek megvalósítására forráshiány miatt kevés lehetőség volt, de pályázati források biztosításával ezek megvalósítására is lehetőséget látnának. Nagy szerepe lenne a közösségi szerepvállalás és kezdeményezőképeség erősítésének a helyi közösségekben.

5.5 Vármegyei és térségi identitás erősítése, térségfejlesztési együttműködések

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b5) 1-3)

A járási és települési adatok forrása: a Települési adatbekérőkön a települések által megadott információk (2024. február).

Balmazújvárosi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Balmazújváros	-	X	-
Egyek	-	X	-
Hortobágy	-	X	-
Tiszacsege	-	X	-
Újszentmargita	-	X	-

A Balmazújvárosi járásban a rendelkezésre álló információk alapján több településen is igény mutatkozik a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programokra, eseményekre. A generációk közötti szakadék évről-évre nő, csökkentése fontos feladat. A közösségfejlesztő programok mellett a szórakoztató programokra valamennyi korosztály számára szükség van. A jelzések alapján, a járás több településén (pl. Egyek) az igények ellenére sem szerveztek kiemelt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések támogató képzéseket, rendezvényeket. Vannak olyan települések, amelyek aktívan használják a közösségi médiafelületeket az információáramlás elősegítése érdekében, de a kisebb lakosságszámú települések (pl. Újszentmargita) nem rendelkeznek tudásmegosztó, kommunikációs platformokkal. A falunapok, városnapok hagyományos, nagy rendezvényekké váltak valamennyi település életében. Ezekhez a programokhoz ragaszkodnak, de a forráshiány miatt a minőség és a szakmaiság hiánya egyre inkább csökkenti a programokon résztvevők számát.

Az identitást erősítő programok esetében nem minden esetben sikerül jó együttműködést kialakítani a településen működő önkormányzat, civil szervezetek és vállalkozók között. Hiányzik a közös ünnepek megvalósítása, a nemzeti ünnepekre való megemlékezés csak az iskolák szervezésében és az önkormányzati, hivatali programokban valósulnak meg. Jó kezdeményezés volt pl. Hajdú-Bihar Vármegye Önkormányzata által koordinált „A hajdú hagyományok nyomában” projektben megvalósuló költészet napi megemlékezés programsorozat.

Berettyóújfalui járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások	Közösségi programok, szolgáltatások,	Közösségi programok, szolgáltatások,
---------------------	--	--------------------------------------	--------------------------------------

	elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	ellátások részben elérhetőek helyben	ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ártánd	-	X	-
Bakonszeg	-	X	-
Bedő	-	X	-
Berekböszörmény	-	X	-
Berettyóújfalu	-	X	-
Biharkeresztes	-	X	-
Bojt	-	X	-
Csökmő	-	X	-
Darvas	-	X	-
Furta	-	X	-
Gáborján	-	X	-
Hencida	-	X	-
Komádi	-	X	-
Körösszakál	-	X	-
Körösszegapáti	-	X	-
Magyarhomorog	-	X	-
Mezőpeterd	-	X	-
Mezősas	-	X	-
Nagykerekéi	-	X	-
Szentpéterszeg	-	X	-
Told	-	X	-
Újiráz	-	X	-
Váncsod	-	X	-
Vekerd	-	X	-
Zsáka	-	X	-

A Berettyóújfalui járásban a rendelkezésre álló információk alapján néhány település rendez a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programokat, eseményeket és részt vesz vármegyei, térségi szintű hasonló programokban. Örömmel vették az elmúlt 3 évben megvalósult Hajdú-Bihar Vármegye Önkormányzata által megvalósított közösségi identitást erősítő programokat. Berettyóújfaluban pl. az egész napos, valamennyi lakost megmozdító családi napon a gyermekprogramok és a nagykoncert mellett a Zsinagóga fényfestése különleges élményt jelentett valamennyi látogató részére. A települések egy része fontosnak tartja és támogatja az ilyen jellegű programok megvalósulását.

Bedő rendelkezik közösségi média platformmal, melyet használ az információáramlás elősegítése érdekében. Több település kiemelte, hogy nem szervez a településen kiemelt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések támogató képzéseket, rendezvényeket, de támogatják az ilyen jellegű eseményeket, igyekeznek részt venni ezeken. A legnehezebb a fiatalok és az aktív felnőttek bevonása a közösségi programokra. Leginkább az esti és a hétvégi rendezvényeket látogatnák szívesen. Színházi program csak azokon a településeken érhető el, ahol megtalálható a megfelelő infrastruktúra, de a részvételi díj magas, kevés a látogató, így ezeken a rendezvényhelyszíneken is kevés az előadás. Az ingyenes programokra valamennyi településen igény van. A kis településeken eszközhiány miatt kevés, vagy egyáltalán nincs mozifilm vetítésre alkalom. A fiatalok többsége nem ismeri a településük értékeit, bár a tavalyi évben elkészült a „Hajdú-Bihar Vármegye Képekben” kiadvány, mely rövid összefoglalót nyújt a helyi értékekről. Ehhez kapcsolódóan tematikus programok szervezésére van igény.

Debreceni járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Debrecen	X	X	-
Hajdúsámson	-	X	-

A **Debreceni járás** mindkét településén fontos szerepet töltenek be a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programok, események, amelyekhez kapcsolódóan számos platformon érik el a lakosságot.

Debrecenben a stratégia fontos vállalása volt a kultúra közösségépítő szerepének, a városi kulturális közösségek életének, működési körülményeinek javítása. A közösségi terek és az azokat használó, aktív közösségek nagyban hozzájárulnak a város megtartó erejéhez, erősítik a helyi identitást, a kötődéseket, azáltal, hogy a család, a munka világa és a sport mellett a közösségi létezés fontos terei és közegei. A város kulturális életének, s ezzel a közösségben létezésének két alappillére a kulturális intézményrendszer és a civil közösségek hálózata, illetve a kettő közti együttműködések rendszere. Debrecen kulturális életének, s ezzel a közösségben létezésének két alappillére a kulturális intézményrendszer és a civil közösségek hálózata, illetve a kettő közti együttműködések rendszere. A közösségek fejlesztése a kulturális tájékozódások, korosztályok szerint speciális feladatokkal jár a tehetséggondozástól a szépkorúak aktív társadalmi életének biztosításáig, a néptánctól, a hagyományőrzéstől az ifjúsági szubkulturáig. Ehhez járul még hozzá egy dinamikusabban fejlődő város, ami a kultúrában is fontos változásokat hoz, hisz a kisvárosias létezésből ritmust váltva Debrecen nagyvárosiasabb, urbánusabb lesz. Ugyanakkor kulcsfontosságú, hogy a hagyományos életmódot, életformát, kultúrát megőrizzék, a jövő nemzedékei számára is átörökössék. A debreceniség, a helyi kötődéseknek a szerepe több szempontból még inkább felértékelődik, mindezen folyamatok sikeres kezelésében az önszerveződő, civil közösségek aktív szerepe döntő jelentőségű.

Ezeket a folyamatokat az önkormányzat újszerű eszközökkel, módszerekkel segíti.

A közösségi akciókhoz, eseményekhez, programokhoz kapcsolódóan rendelkezik a település tudásmegosztó, kommunikációs platformokkal: Korzó, Facebook, saját weboldal. A programokról szóló információk, közérdekű információk megosztására használják ezeket a platformokat, tájékoztatás céljából.

Debrecen nem pusztán a vármegye, de a teljes régió kulturális életére jelentős hatással bír, ezért a város elsődleges célja együttműködések kialakítása a debreceni agglomeráció településeivel annak érdekében, hogy a jövőben ez a jelenlét és kisugárzás tovább erősödjön. Fontos az a szándék, hogy a város a kulturális együttműködésekben a régió minden irányába kezdeményezzen, közvetítsen innovatív, pozitív folyamatokat, egyenrangú partnerként tekintve a környező településekre.

Derecskei járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Derecske	-	X	-
Esztár	-	X	-
Hajdúbagos	-	X	-
Hosszúpályi	-	X	-
Kismarja	-	X	-
Kokad	-	X	-

Konyár	-	X	-
Létavértes	-	X	-
Mikepércs	-	X	-
Monostorpályi	-	X	-
Pocsaj	-	X	-
Sáránd	-	X	-
Tépe	-	X	-

A Derecskei járásban számos program kerül megrendezésre a lakosság kulturális közösségi identitásának, együttműködésének dinamizálása céljából, az érdeklődés azonban változó. A további vármegyei, térségi szintű kulturális közösségi identitást, együttműködést dinamizáló programok megvalósításának egyik akadályozó tényezője a forráshiány. A települések egy része aktívan használja a különböző média platformokat a programok népszerűsítése, információátadás céljából (pl. Facebook, Youtube, honlap, települési applikáció). Térségi együttműködések az egész életen át tartó tanulás, a közfoglalkoztatás és a gyermekvédelem kapcsán merültek fel.

Derecskén hosszú ideje, rendszeresen megrendezésre kerülnek a néphagyománnyal, a hagyományőrzéssel kapcsolatos programok pl. Derecskei Verbunktalálkozó, Derecskei Disznótor stb. Évről-évre megfigyelhető az a tendencia, hogy egyre kevesebb a fiatal ezeken a rendezvényeken. A települések szükségesnek tartják a településeken az azonos tématerületen működők együttműködésének kialakítását, a megyei és járási identitáserősítést, egymás megismerését, közös programok lebonyolítása kapcsán.

Szükségesnek tartják a kiemelt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések támogatása érdekében kiadványok, tanulmányok, elemzések megvalósulását. A települések egy része rendelkezik kerékpárúthoz tartozó értékútvonallal. Ezek ismertté tételéhez, kiegészítő információk készítésére (app, QR kód, táblák stb.) van szükség. Kokadon a hagyományos, nagy rendezvényeket csak pályázati forrás kiegészítéssel tudják megvalósítani. A generációk közötti kapcsolatépítés erősítésre szorul, nagy igény van a helytörténeti anyagok gyűjtésére, ezekből időszakos kiállítások rendezésére. A települési értékek megőrzésének egyik módja a helyi történetek, legendák, mesék gyűjtése. Több településen pl. Konyáron is szerveznek évente mesemondó versenyt, de igény mutatkozik a meseírásra és mesegyűjtésre is. Szívesen mutatják be a települések helyi hagyományait és értékeit, egyik kedvelt program a helyi gasztronómia népszerűsítése. Ezek azok a programok, melyekre családosan is szívesen részt vesznek a lakosok. Kiváló példa az együttműködésre Pocsajon a Vőfélytalálkozó szervezése, melyet a helyi önkormányzat a helyi román nemzetiségi önkormányzattal együtt szervez. A további együttműködések gátja a forráshiány.

Az idős lakosság egy része aktív tagja különböző civil szervezeteknek, de egy részük nehezen motiválható a közösségi együttlétre. Igény van a részükre megvalósítható különböző zenés, vidám, szórakoztató programokra. Sárándon tematikus programokkal aktivizálják az idősebb korosztályt. A kisebb települések többsége (pl. Tépe) a közösségi akciókhoz, eseményekhez, programokhoz kapcsolódóan nem rendelkezik a település tudásmegosztó, kommunikációs platformokkal.

Nem rendez a település kiemelt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések támogató képzéseket, rendezvényeket. Nem vett részt a település a kiemelt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések támogatása érdekében különböző kiadványok, háttér tanulmányok, elemzések készítésében.

Hajdúböszörményi járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
---------------------	--	---	---

Hajdúböszörmény	-	X	-
Hajdúdorog	-	X	-

A Hajdúböszörményi járásban a hajdú kultúra történelmi hagyományainak egyik legfontosabb őrzője Hajdúböszörmény. A város fontos kulturális missziójának tekinti a hajdú hagyományok ápolását. A járásban pozitív társadalmi jelenség, hogy erősödött a városi lakosság identitástudata, lokálpatriotizmusa, nőtt a helyi lakosság körében a társadalmi felelősségvállalás és a civil aktivitás. A helyi hagyományok őrzése, tradíciók ápolása felértékelődött, amely elsősorban a lokalizmus – mint a globalizmusra adott válaszreakció – szerepének megerősödésével van összefüggésben. Az intézményesített közművelődési hálózat, a civil szervezetek és a lakosság eredményesen működik együtt a közösségi életben. A járásban található műemlékek történelmi értékei felbecsülhetetlenek. Ehhez kapcsolódóan igény mutatkozik a településekre látogató turisták kulturális igényeinek kiszolgálására is. A környező települések Árpád-kori templom romjai vagy a református kegyhelyek, mint a vallási turizmus alapjai, jelentős vonzerővel bírnak. A helyi hagyományok és a hajdú kultúra megismerésének fontos helyszíne a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeum. A látogatók vonzásához szükség van az interaktív helytörténelmi, helyismereti programok megvalósítására. A határon átvívelő kapcsolatok működését jól példázza például a Hajdúböszörményben szervezett KOTTA Fesztivál, mely hazánk és a határon túli fiatalok kedvelt nyári könnyűzenei találkozója.

Igény van az ünnepi és egyetemes kultúra közvetítését és fejlesztését szolgáló közművelődési gyakorlatra az egyetemes, nemzeti, nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetésére az ünnepek kultúrájának gondozására.

Hajdúhadházi járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Bocskai kert	-	X	-
Hajdúhadház	-	X	-
Téglás	-	X	-

A Hajdúhadházi járásban lévő települések többségére jellemző, hogy az igényekhez mérten kevés, a lakosság kulturális, közösségi identitását, együttműködését erősítő programokat szervez. A mai fiatalokra jellemző online térben lévő „létezés” ellensúlyozására több, a szabadidő helyes eltöltését célzó program megvalósítására van szükség. A települések törekvése a „helyben élni jó” életérzés erősítése, az elvándorlás megelőzése, a közös értékek és hagyományok ismerete és tisztelete mentén élés élményének fenntartása. Ehhez szükséges a helyi értékek, hagyományok ismerete pl. a vármegyében szervezett kirándulások, tematikus programok révén. A családok, közösségek összetartozását erősítő jeles napok, ünnepek, népszokások felidézésére igény mutatkozik. A településeken a működő, civil közösségek lassan „előregednek”, a fiatalok nehezen motiválhatók. Az alkotó művészeti tevékenységekre van jelentkező, de ezek humánerőforrás hiányában nem valósulhattak meg. A szünidőkben az iskolás gyermekek és fiatalok foglalkoztatása nem megoldott. A táboroztatás mellett színes programkínálattal kell őket ellátni. Igény van társasjáték klub és ismeretterjesztő foglalkozások megvalósítására is.

A közösségi akciókhoz, eseményekhez, programokhoz kapcsolódóan rendelkeznek a települések tudásmegosztó, kommunikációs platformokkal.

Hajdúnánási járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Folyás	-	X	-
Görbeháza	-	X	-
Hajdúnánás	-	X	-
Polgár	-	X	-
Tiszagyulaháza	-	X	-
Újtikos	-	X	-

A Hajdúnánási járásban Hajdúnánáson és Polgáron is rendeznek a településen a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programokat, eseményeket. Hajdúnánás esetében ezek a programok változó érdeklődésre tartanak számot. A Hagyományörző Aratók Találkozója program mindig nagy látogatottságú, de a Néptáncfórum, a Gyerekszínházi Találkozó és a Regionális Nyugdíjas Kórustalálkozó elsősorban az érintettek és hozzátartozóik számára vonzó.

A kisebb települések pl. Folyás, Görbeháza évente 1-2 alkalommal rendez hagyományos családi napokat. Ilyenkor elsősorban a közös főzés és a helyi közösségek bemutatkozása a program. Nagyobb látogatottságot vonzó programelemre forráshiány miatt nincs lehetőségük. A generációk közötti párbeszéd javítását segítő programokra szintén igény mutatkozik.

Fontos feladat az identitáserősítés egyik eszköze a településeken élő és elhunyt személyek munkáinak bemutatása, gyűjtése.

A gyermekek és fiatalok körében kedvelt volt „A hajdú hagyományok nyomában” című projektben megvalósított színházi előadások szervezése. A programok folytatását várják.

Szintén a projekt keretei között valósulhattak meg a különböző zenés, táncos rendezvények. A fiatalok és felnőttek ezek között a rendezvények között megtalálhatták a számukra leginkább szórakoztató és hasznos programot.

Valamennyi település célja, hogy a településeken élő és a településekért tenni akaró lakosokat különböző civil szervezeti formába tömörítse.

Hajdúszoboszlói járás

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Ebes	-	X	-
Hajdúszoboszló	-	X	-
Hajdúszovát	-	X	-
Nádudvar	-	X	-
Nagyhegyes	-	X	-

A Hajdúszoboszlói járásban található települések több, országos hírű hagyományörző programot szervez: pl. Szoboszló nyári rendezvénysorozat, Nádudvari Pásztor Majális stb. A programokkal lakosság egy részét tudják csak megszólítani. A hátrányos helyzetű családokat alig, vagy csak nagyon nehezen tudják elérni. Nádudvaron a helyi Népi Kézműves Szakgimnázium diákjainak közreműködésével kedveltek a jeles napok, ünnepi népszokások, dramatikus népszokások felidézéséhez kapcsolódó programok (pl. Betlehemes játék). A települések többségében nincs rendszeres mozifilm vetítés. A fiatalokat vonzó programokra van igény. A

legtöbb településen elmondható, hogy nem megfelelő az önkormányzat, a civil - és a vállalkozói szféra közötti együttműködés.

A rendelkezésre álló adatok alapján a járás több települése is aktívan részt vesz a vármegyei, térségi rendezvényeken. Jellemző a közösségi platformok használata. Nádudvar település rendezvényei kapcsán merült fel nehézségként, hogy a hátrányos helyzetű családokat nehezen tudják elérni a programok által.

Nyíradonyi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Álmosd	-	X	-
Bagamér	-	X	-
Fülöp	-	X	-
Nyírábrány	-	X	-
Nyíracsád	-	X	-
Nyíradony	-	X	-
Nyírmártonfalva	-	X	-
Újléta	-	X	-
Vámospércs	-	X	-

A **Nyíradonyi járás** valamennyi településén igény van a helyi ünnepi kultúra megőrzésére vagy új hagyományok teremtésére. A naptári ünnepek, a jeles napok, fesztiválok, közösségi események aktivizáló megvalósítására, a helyi hagyományok feltárására, helyi híres emberek felkutatására és emlékének felelevenítésére. A helyi szokásokra, család- vagy mesterségtörténetekre épülő tematikus események, programok, helyismereti kiállítások megszervezésére. A kulturális intézményekben kevés közösség foglalkozik a helytörténet, a szellemi kulturális örökség feltárával, bemutatásával, a mindennapi kultúra meg- és átörökítésével.

Álmosdon igény van egy évkönyv készítésére, mely a helyi események megőrzését, a helyismereti adatbázis építését, a tan-katalógusok szerkesztését a kultúra tudatos megélését is segíti. Szükséges a művelődő közösségek (pl.: film- és könyvklubok, szakkörök, múzeumbaráti körök, amatőr tánc -és színjátszó csoportok, kórusok, tanulókörök, egyesületek, népfőiskolák) megszervezése és működtetése.

A rendelkezésre álló információk alapján a járásban több településen is rendeznek a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programokat, eseményeket és részt vesznek vármegyei, térségi szintű hasonló programokban. Nyírmártonfalván szükségesnek vélik ezen program- és eseménykínálatok bővítését például táncházak, múzeumi rendezvények által. A térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések nem jellemzőek a járásban.

Püspökladányi járás:

A járás települései	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások részben elérhetőek helyben	Közösségi programok, szolgáltatások, ellátások elérhetőek, de nem helyben
Báránd	-	X	-
Bihardancsháza	-	X	-
Biharnagybajom	-	X	-
Bihartorda	-	X	-

Földes	-	X	-
Kaba	-	X	-
Nagyrábé	-	X	-
Püspökladány	-	X	-
Sáp	-	X	-
Sárrétudvari	-	X	-
Szerep	-	X	-
Tetétlen	-	X	-

A Püspökladányi járás településein fontos a kulturális közösségfejlesztés, melynek specifikus célja a kulturális hozzáférés segítése, a helyi közösség kulturális értékeinek megőrzése és kreatív, öntevékeny megújítása. Kabán rendeznek a településen a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programokat (pl. Káposztás Nap), eseményeket és részt vesznek vármegyei, térségi szintű hasonló programokban. A helyiek mellett egyre több a vidéki látogatók száma.

A rendelkezésre álló információk alapján a járásban több településen is rendeznek a településen a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programokat, eseményeket és részt vesznek vármegyei, térségi szintű hasonló programokban. Kaba településen merült fel a kommunikáció hatékonyságának növeléséhez kapcsolódóan a weboldalak fejlesztése és a kommunikációs szakember biztosítása. Püspökladány esetében a fiatalok elérése jelent nehézséget, ezért a programkínálatban is a fiatalokat célzó koncertekre, rendezvényekre fordítanának nagyobb hangsúlyt, illetve a kisgyermekek számára rendeznének különböző programokat. Továbbra is szükségesnek tartják a korábbi pályázatokhoz hasonló lehetőségek biztosítását, erősítve a járásokat, illetve a járásközpontok szerepét. A kommunikációs csatornák használata eredményesnek bizonyul a vizsgált településeken. Több településen is volt példa térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködésekben való részvételre.

Vármegyei és térségi identitás erősítése, térségfejlesztési együttműködés

A járási összegzések alapján a járások többségében rendszeresen sor kerül a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programok, események szervezésére és részt is vesznek a települések vármegyei, térségi szintű hasonló programokban. Ezek témái között megjelentek: ünnepek, gasztronómia, kultúra, művelődés, hagyományőrzés, sport.

Több járásban is felmerült az igény több, a kulturális közösségi identitáshoz, a lakosság együttműködéséhez kapcsolódó esemény megvalósulására. A generációk közötti tudásátadás nagy hangsúllyal jelent meg a programok céljai között, valamint szükségesnek vélik a települések a helyi értékek, hagyományok átörökítésére, a helytörténetre fókuszáló programok megvalósítását. A kívánt programok, események között továbbá megjelent a gasztronómiai jellegű programok iránti igény is. A települések ezen célokat közösségfejlesztő, szórakoztató, kulturális programok megvalósításával szeretnék elérni (pl. táncházak, koncertek, előadások, múzeumi rendezvények).

A programok, események szervezése és megvalósítása érdekében több lehetséges együttműködő partner is felmerült, melyek közül jónéhányan már a meglévő programkínálatban is fontos szerepet töltenek be. A szereplők között megjelentek: civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális és művelődési intézmények, köznevelési intézmények, megyei önkormányzat, megyei kulturális intézmények, szociális szakemberek és egészségügyi munkatársak. A programok megvalósításához szükséges anyagi háttér, humán erőforrás, valamint egy esetben eszközbeszerzés is (nyomtató, laptop).

A fiatalok és hátrányos helyzetű családok elérése jelent kihívást a települések számára az említett programok kapcsán.

A települések nagy része rendelkezik tudásmegosztó, kommunikációs platformokkal, melyek között gyakran jelentek meg az alábbiak: közösségi média, települési honlap. Ezek mellett említették a személyes

megkeresést, intézményeken keresztüli elérést, helyi újságban történő hirdetést, meghívó, plakát, szórólap alkalmazását, valamint a Youtube-csatornát, a települési applikációt, rádió hirdetést. A weboldalak fejlesztése, valamint kommunikációs szakember alkalmazása is felmerült igényként egy település esetében. Több település kiemelte, hogy nem szervez a településen kiemelt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések támogató képzéseket, rendezvényeket, de támogatják az ilyen jellegű eseményeket, igyekeznek részt venni ezeken. A szervezett rendezvények között megjelentek azok a falunapok, melyek járási szintű együttműködés keretében jönnek létre, valamint felnőtt és gyermek színházi előadások, melyek kapcsán törekcszenek a járási települések bevonására.

Továbbá több település is beszámolt róla, hogy nem vettek részt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködésekben, ugyanakkor szükségesnek tartják ezeknek a megvalósítását. A korábbi vagy meglévő térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések kapcsán az egész életen át tartó tanulás, a gyermekvédelem és a közfoglalkoztatás jelent meg tématerületként.

Szükségesnek tartják a településeken az azonos tématerületen működők együttműködésének kialakítását, a megyei és járási identitás erősítést, egymás megismerését, a különböző generációk bevonását, az ünnepek közösségi szintű megélését, a közös programok lebonyolítását. Ehhez szükségesek az anyagi források és a pályázati lehetőségek.

5.6 Roma nők foglalkoztatását elősegítő felzárkózási programok

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.1. B) b6)

A járási és települési adatok forrása a Települési adatbekerőn a települések által megadott információk. Az alfejezet végén található összefoglalás forrása a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztálya.

Balmazújvárosi járás

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
Balmazújváros	-	X	-
Egyek	-	X	-
Hortobágy	-	-	-
Tiszacsege	-	-	-
Újszentmargita	-	-	-

A Balmazújvárosi járásban a járásszékhely település Helyi Esélyegyenlőségi Programja hangsúlyozza, hogy a roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek egyik oka a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák. A járási települések válaszai alapján leginkább korábbi pályázati forrásokból valósultak meg roma nőket érintő felzárkózási programok (pl. Balmazújváros), bár egyetlen esetben sem neveztek meg a válaszadók általuk ismert helyben bonyolított projektet. A felzárkózási programok népszerűsítése internetes hirdetésekkel, plakátokkal, valamint a roma nemzetiségi önkormányzatok közreműködésével történik. A programok becsatlakozási lehetőségeinek segítéséhez a válaszadók a szegregációs övezetek feltérképezését javasolják. Egyek település említette, hogy az alacsony

iskolázottságú nők számára csak és kizárólag a helyi közfoglalkoztatási programok nyújtanak lehetőséget a munkavégzésre, ezek a programok viszont nem kizárólag és speciálisan a roma nők helyzetének javítását célozzák. A járásból a többi település semmilyen célzott, felzárkózást, foglalkoztatást segítő programról nem tudott beszámolni a roma nőkkel kapcsolatban. Tiszacsege hangsúlyozza, hogy szükséges lenne munkahelyeket teremteni, illetve támogatni lenne szükséges a távmunka és más rugalmas munkavégzési formák elterjedését, fejleszteni a várost annak érdekében, hogy új befektetőket és vállalkozásokat vonzzon a térségbe. A vállalatok számára gyakran nehéz olyan munkaerőt találni, amely rendelkezik a megfelelő készségekkel és képzettséggel az adott munkakörökhöz, ezért is lenne fontos nem csak a roma nők, hanem a település lakossága számára is foglalkoztathatóságot javító programokra, képzésekre és helyben munkahelyteremtésre.

Berettyóújfalui járás:

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
Ártánd	-	-	-
Bakonszeg	-	-	-
Bedő	-	-	-
Berekböszörmény	-	X	-
Berettyóújfalu	-	-	-
Biharkeresztes	-	-	-
Bojt	-	X	-
Csökmő	-	-	-
Darvas	-	-	-
Furta	-	-	-
Gáborján	-	-	-
Hencida	-	-	-
Komádi	-	-	-
Körösszakál	-	X	-
Körösszegapáti	-	-	-
Magyarhomorog	-	-	-
Mezőpeterd	-	-	-
Mezősas	-	-	-
Nagykereki	-	-	-
Szentpéterszeg	-	-	-
Told	-	-	-
Újiráz	-	-	-
Váncsod	-	-	-
Vekerd	-	-	-
Zsáka	-	-	-

A Berettyóújfalui járásban pl. Bojt, Berekböszörmény, Körösszakál településeken említették a közfoglalkoztatást mint foglalkoztatási lehetőséget a roma nők számára, de más lehetőséget nem tudtak említeni. A járásból a többi település semmilyen célzott, felzárkózást, foglalkoztatást segítő programról nem tudott beszámolni a roma nőkkel kapcsolatban. Hencida jelzi, hogy a programba való becsatlakozáshoz

szükség lenne információra a térségben induló ilyen programokról, együttműködés kialakítására a program szervezőivel.

Debreceni járás:

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
Debrecen	-	-	-
Hajdúsámson	-	-	-

A **Debreceni járásban** egyik település sem tudott beszámolni semmilyen korábbi, célzott, felzárkózást, foglalkoztatást segítő programról a roma nőkkel kapcsolatban.

Derecskei járás

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
Derecske	-	-	-
Esztár	-	-	-
Hajdúbagos	-	-	-
Hosszúpályi	-	X	-
Kismarja	-	-	-
Kokad	-	-	-
Konyár	-	-	-
Létavértes	-	-	-
Mikepércs	-	-	-
Monostorpályi	-	-	-
Pocsaj	-	X	-
Sáránd	-	X	-
Tépe	-	-	-

A **Derecskei járásban** Hosszúpályi településen korábban volt közmunkaprogram, amely a roma nőket is befogadta. Pocsajban jelenleg a roma nők foglalkoztatását elősegítő felzárkózást segítő program a közmunkaprogram. Igényként fogalmazódott meg, hogy a roma nők felzárkóztatásához hosszabb idejű (3-6 hónap) programra lenne szükség, amelyben a résztvevők elsajátítanák a mindennapi munkába járáshoz szükséges alapfeltételeket. A célcsoport számára szükség van a felzárkóztatásra és annak felismerésére, hogy milyen területen tudnának elhelyezkedni. Sárándon említettek korábbi megvalósult EFOP pályázatot. A járásból a többi település semmilyen célzott, felzárkózást, foglalkoztatást segítő programról nem tudott beszámolni a roma nőkkel kapcsolatban.

Hajdúböszörményi járás

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
Hajdúböszörmény	-	X	-
Hajdúdorog	-	-	-

A Hajdúböszörményi járásban Hajdúböszörményben volt korábban roma nők foglalkoztatását elősegítő program, szociális munkások és szakemberek segítségével bonyolították ezt. Ahogyan fogalmaztak, „apró, pici” eredményeket értek el. A járásból a többi település semmilyen célzott, felzárkózási, foglalkoztatást segítő programról nem tudott beszámolni a roma nőkkel kapcsolatban.

Hajdúhadházi járás

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
Bocskai kert	-	-	-
Hajdúhadház	-	-	-
Téglás	-	-	-

A Hajdúhadházi járásban nem elérhetőek kifejezetten a roma nők számára felzárkóztató programok.

Hajdúnánási járás

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
Folyás	-	-	-
Görbeháza	-	-	-
Hajdúnánás	-	-	-
Polgár	-	-	-
Tiszagyulaháza	-	-	-
Újtikos	-	-	-

A Hajdúnánási járásban nem elérhetőek kifejezetten a roma nők számára felzárkóztató programok.

Hajdúszoboszlói járás:

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
---------------------	--	--	--

Ebes	-	-	-
Hajdúszoboszló	-	-	-
Hajdúszovát	-	-	-
Nádudvar	-	-	-
Nagyhegyes	-	-	-

A Hajdúszoboszlói járásban nem elérhetők kifejezetten a roma nők számára felzárkóztató programok.

Nyíradonyi járás

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
Álmosd	-	-	-
Bagamér	-	-	-
Fülöp	-	-	-
Nyírábrány	-	-	-
Nyíracsád	-	-	-
Nyíradony	-	X	-
Nyírmártonfalva	-	-	-
Újléta	-	-	-
Vámospércs	-	-	-

A Nyíradonyi járásban nem elérhetők kifejezetten a roma nők számára felzárkóztató programok. Nyírmártonfalva jelezte, hogy nincsenek külön roma nők számára programjaik, amennyiben van ilyen program, azt mindenki egyformán igénybe veheti. Korábban voltak már kulcskompetencia fejlesztő foglalkozásaik. A járásban szükség lenne felzárkóztató programra, amelynek megvalósításához szükség van anyagi és humánerőforrás támogatásra, valamint technikai feltételek megteremtésére is.

Püspökladányi járás

A járás települései	Felzárkózási programok elérhetőek helyben a roma nők számára	Felzárkózási programok részben elérhetőek a roma nők számára helyben	Felzárkózási programok a roma nők számára elérhetőek, de nem helyben
Báránd	-	-	-
Bihardancsháza	-	-	-
Biharnagybajom	-	-	-
Bihartorda	-	-	-
Földes	-	-	-
Kaba	-	-	-
Nagyrábé	-	-	-
Püspökladány	-	-	-
Sáp	-	-	-

Sárrétudvari	-	X	-
Szerep	-	-	-
Tetétlen	-	-	-

A Püspökladányi járásban Sárrétudvarin kívül a települések semmilyen célzott, felzárkózást, foglalkoztatást segítő programról nem tudtak beszámolni a roma nőkkel kapcsolatban. Sárrétudvariban pályázat által megvalósuló képzések szerveződtek már korábban a roma nők számára.

Kifejezetten a roma nők foglalkoztathatóságát elősegítő felzárkózási programok jelenleg nincsenek a vármegyében. A korábbi években a járasok felében jelentek meg a roma nők munkaerőpiaci integrációját támogató programok, ezek elsősorban projektfinanszírozás keretében valósultak meg. A települések egy része legfőképpen a közfoglalkoztatást tekinti az alacsony iskolázottságú roma nők elhelyezkedést segítő programnak, ugyanakkor a roma nők a legtöbb településen már kiszorultak a közfoglalkoztatásból is, ami azt bizonyítja, hogy a célcsoport jelentős hátrányban van a foglalkoztatási esélyek területén. A roma nők foglalkoztatási helyzetére vonatkozóan kevés pontos, hiteles adat áll rendelkezésre. E témában nagyon fontos tényező, hogy a Foglalkoztatási Szervnek kizárólag azokról a roma emberekről van információja, akik regisztrálnak álláskeresőként vagy szolgáltatáskérőként és vállalják is a nemzetiségi hovatartozásukat. A Foglalkoztatási Hivatal tapasztalatai szerint a roma nők egy része regisztráció során tagadja a kisebbségi identitását, tehát a foglalkoztatásuk - ismert - aránya nem tükrözi a valóságot. A támogatások igénybevételekor előfordultak olyan esetek is, amikor az ügyfelek romának vallották magukat csupán azért, mert más célcsoportba besorolás nem volt az esetükben alkalmazható. Magyarországon a romák foglalkoztatási helyzete hosszú évek óta kihívásokkal küzd. Különösen nehéz helyzetben vannak a roma nők és a mélyszegénységben élők, akik számos strukturális és szociális akadállyal néznek szembe a munkaerőpiacon való érvényesülés során. A romák foglalkoztatási helyzetének és társadalmi integrációjának javítása érdekében fontos, hogy pontosan ismerjük a célcsoportot. Azonban a romák azonosítása és nyilvántartása számos etikai, jogi és gyakorlati kihívással jár. Az alábbiakban ezeket azonosítjuk röviden, míg a Vármegyei esélyteremtő program vonatkozó részében megoldási javaslatokat vázolunk fel.

Önazonosítás és önvallomás problémaköre:

1. **Önvallomás fontossága:** A romák azonosítása alapvetően önkéntes alapon történik, azaz egyéni döntés kérdése, hogy valaki romaként azonosítja-e magát. Ez azért fontos, mert az etnikai hovatartozás személyes és érzékeny információ, amelynek kinyilvánítása sokszor előítéletekhez és diszkriminációhoz vezethet.
2. **Adatvédelmi szempontok:** Az adatvédelmi törvények szigorúan szabályozzák az érzékeny személyes adatok kezelését, beleértve az etnikai hovatartozásra vonatkozó információkat is. Egy hivatalos szerv ügyintézője nem sorolhat be senkit etnikai alapon anélkül, hogy az illető kifejezetten nyilatkozna erről. Ez a megközelítés biztosítja az egyén jogait és védi a személyes adatait.
3. **Kulturális és identitásbeli különbségek:** A romák közössége rendkívül heterogén, és az egyes csoportok kulturálisan, nyelvi és szociálisan is eltérhetnek egymástól. Ebből adódóan nem mindenki vallja magát romának, még ha objektíve része is a roma közösségnek. Az önazonosítás tehát nem csak jogi, hanem kulturális kérdés is.

Kihívások és korábbi hibák:

- **Aluljelentés és statisztikai hiányosságok:** Az önazonosítás alapján gyűjtött adatok gyakran alulreprezentálják a roma lakosságot. Sokan azért nem vallják magukat romának, mert félnek a stigmatizációtól, vagy a diszkriminációtól. Ez az aluljelentés torzíthatja a statisztikákat, ami megnehezíti a célzott politikaalkotást és programok tervezését.

- **Bizalmatlanság a hatóságokkal szemben:** A történelmi tapasztalatok és a mindennapi diszkrimináció miatt sok roma közösség bizalmatlan a hatóságokkal szemben. Ez tovább nehezíti az önkéntes etnikai nyilatkozatok gyűjtését.
- **Jogi és etikai dilemmák:** Az önkéntes alapú azonosítás tiszteletben tartása alapvető emberi jogi kérdés. Bármilyen kényszerítés vagy önkéntelen besorolás súlyos jogi és etikai problémákat vetne fel, ami tovább növelné a társadalmi feszültségeket.

Hiányosságok és problémák:

1. **Diszkrimináció és előítéletek:** A romák gyakran szembesülnek előítéletekkel és diszkriminációval mind a munkahelyeken, mind az állásinterjúk során. Ez különösen igaz a roma nőkre, akik nem csak etnikai, hanem nemi alapon is hátrányos helyzetben vannak.
2. **Oktatási hátrányok:** A roma közösségekben magas az iskolázatlanság és az alacsony iskolai végzettség aránya. Az oktatás hiányosságai megnehezítik a munkaerőpiacon való elhelyezkedést, mivel sok munkáltató minimum középfokú végzettséget vár el.
3. **Lakhatási nehézségek:** A mélyszegénységben élők, köztük sok roma család, gyakran élnek olyan környezetben, amely távol van a munkahelyektől és rossz közlekedési kapcsolatokat kínál. Ez tovább növeli a munkába járás nehézségeit és költségeit.
4. **Egészségügyi problémák:** A rossz egészségi állapot és az egészségügyi ellátáshoz való korlátozott hozzáférés szintén akadályozza a rendszeres munkavégzést és a foglalkoztathatóságot.

A romák foglalkoztatásának javítása komplex és átfogó megközelítést igényel, amely figyelembe veszi a társadalmi, gazdasági és kulturális tényezőket is. Az előítéletek lebontása, az oktatás fejlesztése, a lakhatási és közlekedési támogatások, valamint az egészségügyi ellátás javítása mind elengedhetetlen lépések a roma nők és a mélyszegénységben élők foglalkoztatási helyzetének javításához. Ezek a lépések nem csak a roma közösségek, hanem az egész társadalom számára is kedvező hatással lennének.

A közfoglalkoztatás Magyarországon az álláskereső és a hátrányos helyzetű csoportok, köztük a romák számára nyújt lehetőséget a munkaerőpiacon való részvételre. Bár a közfoglalkoztatás nem kifejezetten a romák számára lett kitalálva, sok roma vesz részt benne, mivel ez egy lépcsőfokot jelenthet az elsődleges munkaerőpiacra való belépéshez.

A közfoglalkoztatás rendszere:

- **Célok és alapelvek:** A közfoglalkoztatás célja, hogy munkahelyeket teremtsen a tartósan munkanélküliek számára, lehetőséget biztosítson a munkavégzésre és a jövedelemszerzésre, valamint elősegítse az álláskereső visszatérését az elsődleges munkaerőpiacra.
- **Programok és projektek:** A közfoglalkoztatási programok széles körűek és változatosak, beleértve a közterületek karbantartását, a mezőgazdasági munkákat, az erdőgazdálkodást, valamint az önkormányzati és állami intézményeknél végzett különböző feladatokat. Ezek a projektek rövid- és középtávú munkalehetőségeket biztosítanak.
- **Támogatások és juttatások:** A közfoglalkoztatottak munkabért kapnak, amely alacsonyabb az elsődleges munkaerőpiacon kínált fizetésekénél, de mégis biztosít némi anyagi támogatást. Ezen felül szociális juttatások is elérhetők számukra.

A közfoglalkoztatás hatása a romákra:

- **Munkaerőpiacra történő belépés:** Sok roma számára a közfoglalkoztatás az egyetlen reális lehetőség a munkaerőpiacra való belépésre. A közfoglalkoztatási programok lehetőséget biztosítanak a munkatapasztalat szerzésére, valamint a munkahelyi szocializációra.

- **Képzés és fejlesztés:** A közfoglalkoztatás során képzési programok is elérhetők, amelyek segítenek a résztvevőknek új készségek elsajátításában és meglévő képességeik fejlesztésében. Ez különösen fontos lehet azok számára, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek.
- **Társadalmi integráció:** A közfoglalkoztatás hozzájárulhat a romák társadalmi integrációjához, mivel lehetőséget ad a közösségi életben való aktív részvételre és a sztereotípiák leküzdésére.

Kihívások és kritikák:

- **Átmeneti jelleg:** A közfoglalkoztatás gyakran csak átmeneti megoldást kínál, mivel a programok időtartama korlátozott, és sok résztvevő számára nehézséget jelent a tartós elhelyezkedés az elsődleges munkaerőpiacon.
- **Alacsony bérek:** A közfoglalkoztatásban kínált bérek gyakran nem elegendőek a megélhetéshez, ami korlátozhatja a résztvevők motivációját és anyagi helyzetének javulását.
- **Stigmatizáció:** A közfoglalkoztatottakat gyakran megbélyegzik, ami tovább nehezítheti az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésüket.

Megoldási javaslatok:

- **Folyamatos képzési lehetőségek:** A közfoglalkoztatásban részt vevők számára rendszeres és magas színvonalú képzési programok biztosítása, amelyek növelhetik az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedési esélyeiket.
- **Bérenövelés és juttatások:** A közfoglalkoztatottak béreinek és szociális juttatásainak növelése, hogy jobban ösztönözzék a részvételt és javítsák a résztvevők anyagi helyzetét.
- **Szociális és munkaerőpiaci támogatás:** Integrált szociális és munkaerőpiaci támogatási rendszerek bevezetése, amelyek segítik a közfoglalkoztatottakat az elsődleges munkaerőpiacra való átmenetben, például mentorálási programok, munkaerő-közvetítési szolgáltatások és vállalkozási támogatások révén.

A közfoglalkoztatás fontos eszköz lehet a romák és más hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítésében Magyarországon. Azonban a program hatékonyságának növelése érdekében szükség van a képzési lehetőségek bővítésére, a bérek és juttatások növelésére, valamint az integrált szociális és munkaerőpiaci támogatási rendszerek bevezetésére. Ezek a lépések hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a közfoglalkoztatás valódi ugródeszkává váljon az elsődleges munkaerőpiacra.

Munkaerőpiaci programok

Magyarországon számos munkaerőpiaci program létezik, amelyek célja a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásának elősegítése. Bár ezek a programok nem kifejezetten a romákat célozzák, sok roma is részt vehet bennük, mivel gyakran találkoznak hasonló akadályokkal a munkaerőpiacon.

Támogatási formák:

- **Bértámogatás:** A munkáltatók számára nyújtott bértámogatások célja, hogy ösztönözzék a hátrányos helyzetű munkavállalók, köztük a romák, foglalkoztatását. A támogatások részben vagy egészben fedezik a munkavállalók bérköltségeit egy meghatározott időszakra, csökkentve ezzel a munkáltatók anyagi terheit.
- **Képzés és álláskeresőt ösztönző juttatás:** Az álláskeresők számára elérhető támogatás, amely ösztönzi a munkavállalók továbbképzését és szakképzését. A program keretében a résztvevők támogatottan vesznek részt, amelynek időtartama során anyagi juttatásban is részesülnek.
- **Lakhatási támogatás:** A programok támogatást nyújtanak a hátrányos helyzetű munkavállalók számára a lakhatás megoldására. Ez magában foglalhatja a bérleti díj támogatását vagy az ingázási költségekhez nyújtott hozzájárulást, amely segíthet a romáknak is a munkahelyük közelében megfelelő lakhatást találni.
- **Álláskeresői tanácsadás és mentorálás:** Az álláskeresők számára nyújtott tanácsadási szolgáltatások és mentorálási programok segítenek az önéletrajz írásában, az állásinterjúkra való felkészülésben és a megfelelő munkalehetőségek megtalálásában. Ezek a szolgáltatások személyre szabott támogatást nyújtanak a romáknak is.

- Munkaerőpiaci információs szolgáltatások: Az állami és magán munkaerőpiaci szolgáltatók információs rendszerei és adatbázisai hozzáférést biztosítanak a nyitott álláshelyekhez, képzési lehetőségekhez és egyéb erőforrásokhoz, amelyek segíthetik az álláskeresőket.
 - Közvetítési szolgáltatások: Az álláskeresők és a munkáltatók közötti közvetítés célja a megfelelő munkahelyek és munkavállalók összekapcsolása. A munkaerő-piaci közvetítők segítenek a kereslet és kínálat összhangba hozásában, ami különösen hasznos lehet a romák számára is.
- A magyarországi munkaerőpiaci programok széles körű támogatást nyújtanak a hátrányos helyzetű munkavállalók számára, beleértve a romákat is. A bértámogatások, képzési programok, lakhatási támogatások és az álláskeresést elősegítő szolgáltatások mind hozzájárulnak ahhoz, hogy ezek a csoportok sikeresen integrálódjanak a munkaerőpiacra. Az ilyen programok nemcsak a munkavállalók anyagi helyzetét javítják, hanem hosszú távon elősegítik társadalmi és gazdasági integrációjukat is.

Bár a vármegye települései nem tudtak beszámolni kifejezetten a roma nők foglalkoztatását segítő célzó programok jelenlétéről, azonban korábban is és jelenleg is futnak és a jövőben is futni fognak olyan Európai uniós és hazai finanszírozású programok a vármegye területén, melyek a hátrányos helyzetű célcsoportok, köztük a roma nők foglalkoztatásának javítását is célozzák:

A 2016. szeptember 1. és 2023. október 31. között megvalósult **TOP-5.1.1-15-HB1-2016-00001** Hajdú-Bihar megyei foglalkoztatási megállapodás, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés elnevezésű projektben összesen 2253 fő programba vonása történt meg, amelyből 181 fő – a programrésztvevők mintegy 8 %-a – roma nemzetiséghez tartozónak vallotta magát. A 181 fő közül 86 fő – 48% – nő volt. Továbbá a 3.1.5 pontban részletezett felnőttképzési tevékenységek esetében is lehetősége nyílik a roma nők számára az ott ismertetett foglalkoztatást elősegítő programokban való részvételre.

5.7. Digitális kompetenciafejlesztés

A Felhívás kapcsolódó pontjai: 2.1.2.2. C

A járási és települési adatok forrása: a Települési adatbekerőn a települések által megadott információk.

A vármegyében a legtöbb háztartásban megtalálható az internet és a különböző digitális eszközök, de ezek minőségét befolyásolhatja a településen elérhető szolgáltatók köre, továbbá a családok informáltsága, motivációja és anyagi lehetősége egyaránt. Az internet és az eszközök megléte önmagában nem eredményez magas szintű digitális kompetenciát, különösképpen amennyiben a közösségi média és a szórakozási célú digitális felületekre korlátozódik a használatuk. A települések többségében megfogalmazták a digitális kompetenciafejlesztés szükségességét a teljes lakosság és egyes hátrányos helyzetű csoportok körében egyaránt. Az alacsonyabb jövedelmű háztartások internettel és digitális eszközökkel való ellátottsága nem megfelelő. A mélyszegénységben élők és/vagy romák, illetve az idősek célcsoportjai azok, akik leginkább fejlesztésre szorulnak ezen a területen. Az idősek körében a digitális eszközök és az internet használata kevésbé elterjedt a fiatalabb korosztályokhoz képest, erősen fejlesztésre szorulnak a számítástechnikai alapismereteik. A mélyszegénységben élők/és vagy romák esetben az internet elérés és a megfelelő minőségű infokommunikációs eszközök finanszírozása is problémát jelent, amely akadályozza a digitális kompetenciáik fejlődését. Mindkét célcsoportra jellemző, hogy kevésbé informáltak a digitalizációban rejlő lehetőségekről és az esetleges veszélyforrásokról. A vármegyében korábban – leginkább pályázati keretek közt – megvalósultak digitális kompetenciafejlesztéshez kapcsolódó programok, ezek hatékonyan hozzájárultak a digitális készségek fejlesztéséhez. Jelenleg ezek alig elérhetőek a településeken. A programok megvalósításához anyagi erőforrásokra, digitális eszközökre és képzett szakemberekre egyaránt szükség lenne, amely számos településen nem áll rendelkezésre.

Bár Hajdú-Bihar vármegye települései kis számban tudtak beszámolni kifejezetten a digitális kompetenciák fejlesztését segítő programok jelenlétéről, azonban jelenleg futnak olyan egyéb programok a vármegye területén, melyek a hátrányos helyzetű célcsoportok, többek közt ezen kompetenciáinak fejlődését is célozzák.

Balmazújvárosi járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Balmazújváros	X	-	-
Egyek	-	X	-
Hortobágy	-	X	-
Tiszacsege	X	-	-
Újszentmargita	-	-	-

A Balmazújvárosi járás települései a Települési adatbekérő dokumentumokban és Helyi Esélyegyenlőségi Programjaikban kevés információt adnak a digitális kompetenciák fejlesztésére vonatkozóan. Balmazújváros támogató szervezet segítségével az Idősügyi Infokommunikációs Modell Program Keretein belül több nyugdíjas számára biztosított informatikai eszközt, és segítők járnak az idősekhez az informatikai ismereteik bővítése érdekében. Tiszacsegén a számítógép használat alapismereteinek képzésére van lehetőség a könyvtárban, alapítványi pályázat keretein belül a hátrányos helyzetű lakosságot célozva. A könyvtárakban általában elérhető az internetes szolgáltatás, illetve a legtöbb háztartás rendelkezik interneteléréssel és digitális eszközökkel, azonban több településen a hiányos vagy elavult digitális eszközök (számítógépek, tabletek) akadályozzák a digitális készségek fejlesztését. Hiányként fogalmazódik meg továbbá a digitális eszközök biztonságos használatára való felkészítés hiánya és nincs digitális kompetenciák fejlesztését segítő program. Az idősebb korosztály számára a gyorsan változó digitális világ kihívást jelent

Berettyóújfalui járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Ártánd	-	X	-
Bakonszeg	-	X	-
Bedő	-	-	-
Berekböszörmény	-	X	-
Berettyóújfalu	X	-	-
Biharkeresztes	X	-	-
Bojt	-	-	-
Csökmő	-	X	-
Darvas	-	-	-
Furta	-	X	-
Gáborján	-	-	-
Hencida	-	X	-
Komádi	-	X	-
Körösszakál	-	-	-
Körösszegapáti	-	-	-
Magyarhomorog	-	-	-
Mezőpeterd	-	X	-

Mezősas	-	X	-
Nagykerekéi	-	X	-
Szentpéterszeg	-	X	-
Told	-	X	-
Újiráz	-	-	-
Váncsod	-	X	-
Vekerd	-	-	-
Zsáka	-	-	-

A **Berettyóújfalui járás** néhány településén korábban voltak olyan programok, amelyek a digitális kompetenciák fejlesztését tűzték ki célul, ezekbe a hátrányos helyzetű csoportokat is igyekeztek bekapcsolni. Jelenleg nem zajlanak hasonló képzések egyik településen sem.

A lakosság digitális kompetenciája változó mértékű: míg a gyerekek és nők esetében általában megfelelőnek ítélik, addig az idősek, a fogyatékkal élők és a mélyszegénységben élők és/vagy romák esetén kiemelik, hogy a digitális kompetenciáik alacsony szinten vannak, fejlesztésre szorulnak. A gyerekek és fiatalok esetében a digitális kompetenciák fejlesztése az oktatási intézményekben történik.

Csökmön pár hónapos internetes felzárkóztató, tájékoztató szakkört indítottak nyugdíjasoknak, Hencidán GINOP pályázati forrásból digitális kompetencia fejlesztés képzés történt 15 fő bevonásával az eMagyarország Központ szervezésében. Ártádon és Bakonszegen a könyvtárban található Digitális Jólét Pont-on biztosított a lakosság számára szükség esetén a számítógép- és internet használat. Berekböszörményben a Digitális Jólét Program keretében voltak digitális kompetenciafejlesztő tréningek, azonban további programok tréningek szervezésére a településnek nincs kapacitása. Nagykerekében a hatékony digitális kompetencia fejlesztés érdekében nyilvános wifi elérhetőségre lenne szükség. Zsákán majdnem minden roma családban több tv-csatorna vételére alkalmas műholdvevő készülék található és a legtöbb helyen internet is van. A fiatalok, felnőttek egyaránt sok időt töltenek a világhálón.

Váncsodon az idősek informatikai jártasságát segítette elő a „Segítő Kezek az aktív évekért” program, amelyben 20 fő 65 év feletti egyedül élő idős személy vett részt, akiknek ingyenes laptopot és mobil internet használatot is biztosítottak. A legtöbb településen a digitális kompetenciák fejlesztése érdekében szükség lenne anyagi erőforrásokra, képzésekre és szakemberekre.

Debreceni járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Debrecen	X	-	-
Hajdúsámson	-	X	-

A **Debreceni járás** lakosságának internettel és digitális eszközökkel való ellátottsága megfelelő. A járási központban a digitális kompetencia fejlesztésére megvalósítottak képzéseket, amelyekben kifejezetten célcsoportként szerepelnek a gyerekek, a nők és az idősek. Ezeket a programokat a későbbiekben is folytatni szeretnék, de további IKT eszközök beszerzésére szükségük lenne. A járás másik településén ezzel szemben nincsenek ilyen programok, viszont eszközök és szakember is rendelkezésre áll, elsősorban anyagi erőforrásokra lenne szükségük a képzést tartó szakember díjazásának finanszírozására. Kimondottan Debrecen város lakosságának digitális kompetenciáira, a digitális eszközökkel, internettel való ellátottságára vonatkozóan nem történt felmérés. A digitális kompetencia fejlesztési programok tekintetében elsősorban a gyerekek, a nők és az idősebb korosztály képzésére, meglévő tudásának fejlesztésére szükséges hangsúlyt

helyezni. A Méliusz Juhász Péter Könyvtár a GINOP-6.1.2-15 Digitális szakadék csökkentése című kiemelt projekt keretében megvalósított „Első lépések a digitális világba” (IKER 1.) és „Önállóan használom az informatikai eszközt” (IKER2.) képzési programokat. A hatékony digitális kompetencia fejlesztés érdekében további IKT eszközök beszerzése szükséges. Hajdúsámsonban Digitális Jólét Pont működik a kulturális intézmény egységeiben. Itt segítséget nyújtanak az ügyintézésben, számítógép használat, fénymásolás, nyomtatás és egyéb irodai szolgáltatások érhetőek el napi szinten. Pályázati forrással a képzések is megoldhatók az intézményben. A postán is van e-ügyintézését segítő eszköz.

Derecskei járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Derecske	-	X	-
Esztár	-	X	-
Hajdúbagos	-	-	-
Hosszúpályi	-	-	-
Kismarja	-	X	-
Kokad	-	-	-
Konyár	-	X	-
Létavértes	-	X	-
Mikepércs	-	-	-
Monostorpályi	-	-	-
Pocsaj	-	X	-
Sáránd	-	X	-
Tépe	-	X	-

A Derecskei járásban jelenleg nincs digitális kompetenciák fejlesztését megcélzó program, de korábban több településen is (pl. Kismarja, Konyár, Pocsaj, Sáránd, Tépe) voltak hasonló programok. A járásszékhelyen a Derecske Városi Művelődési Központ és Könyvtárban lehetőség van internetes ügyintézésre. Létavértesen jelenleg a településen nincs szervezett program, de a Nagylétei Református Egyházközség Szociális Szolgáltató Központja tervezi az internetes ismeretek oktatását az idősek részére. A gyermekek digitális képzésének elsődleges színterének az oktatási intézményeket tartják, ahol megfelelő ismereteket kaphatnak. A településeken az idősebb korosztályra nem jellemző az informatikai jártasság.

Az idősek és mélyszegénységben élők és/vagy romák digitális kompetenciáit az átlagostól alacsonyabbnak tartják, ezek a célcsoportok szorulnának leginkább fejlesztésre. A digitális kompetencia oktatás kiterjesztése, a digitális eszközök bővítése hozzájárulna a digitális kompetencia fejlesztéséhez a járásban. Ingyenes képzés, kedvezményes számítógép beszerzési lehetőség, ingyenes, kedvezményes internethasználat biztosítaná a hatékony fejlesztést.

Hajdúböszörményi járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Hajdúböszörmény	X	-	-

Hajdúdorog	X	-	-
------------	---	---	---

A Hajdúböszörményi járásban a járásszékhely településen úgy vélik, a helyi lakosság digitális kompetenciája változó, a hátrányos helyzetű és mélyszegénységben élők digitális kompetenciája viszont elmarad az átlagtól. Nem tudják nyomon követni gyermekeik tanulmányi előrehaladását az elérhető platformokon, nem tudnak kapcsolatot tartani és adatot szolgáltatni digitális eszközökön, így a digitális kompetenciák fejlesztését nagyon szükségesnek tartják. Hajdúdorogon a Mészáros Károly Városi Könyvtár az esélyegyenlőség jegyében a digitális írástudás fejlesztésére tanfolyamokat szervez és bonyolít le, internet hozzáférést és számítógép használatot biztosít.

Hajdúhadházi járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Bocskaikert	-	X	-
Hajdúhadház	-	-	-
Téglás	-	-	-

A Hajdúhadházi járás lakosságának internettel és digitális eszközökkel való ellátottsága általában megfelelő, digitális kompetenciái azonban fejlesztendők. Bocskaikertben szakembereknek szerveztek ECDL tanfolyamot egy uniós pályázat keretében. Az idősek és a mélyszegénységben élők és/vagy romák digitális kompetenciái alacsonyabbak, különösen fejlesztésre szorulnak. Jelenleg nem elérhetőek a digitális kompetenciafejlesztési programok a járás egyik településén sem, korábban Bocskaikertben szerveztek ilyeneket.

Hajdúnánási járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Folyás	-	-	-
Görbeháza	-	X	-
Hajdúnánás	X	-	-
Polgár	-	-	-
Tiszagyulaháza	-	X	-
Újtikos	-	X	-

A Hajdúnánási járás a járásszékhely kivételével egyetlen településén sem elérhetőek jelenleg a digitális kompetenciát fejlesztő programok, képzések, de valószínűsítik, hogy szükségesek lennének. Megvalósításukhoz azonban biztosítani kellene a szakembereket, és úgy vélik, hogy e képzések keretében a fókusz az okostelefonok használatára és az internetes csalások veszélyeire kellene helyezni. Görbeházán, Újtikoson és Tiszagyulaházán az önkormányzat mindenki számára biztosítja a művelődési ház könyvtárában a számítógép- és internet használatot. Hajdúnánáson a középiskolai diákok a tanterv keretein belül sajátítják el az informatikai ismereteket. A BSzC Csiha Győző Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája ECDL vizsgaközpontként is működik, ahol az ECDL tanfolyam rendelkezésre áll.

Hajdúszoboszlói járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Ebes	-	X	-
Hajdúszoboszló	-	X	-
Hajdúszovát	-	X	-
Nádudvar	-	-	-
Nagyhegyes	-	X	-

A Hajdúszoboszlói járásban jelenleg nincsenek digitális kompetenciafejlesztést célzó programok, de a korábbi években Ebesen, Hajdúszoboszlón és Nagyhegyesen szerveztek képzéseket kifejezetten a hátrányos helyzetű célcsoportok bevonásával. A jövőben is lenne igény programokra, amihez elsősorban anyagi erőforrásokra, digitális eszközökre és képzett szakemberekre lenne szükségük. A településeken az idősek, a mélyszegénységben élők és a romák azon célcsoportok, amelyek esetében a digitális kompetencia fejlesztendő lehetne. Hajdúszováton ebben az évben több digitális kompetenciafejlesztő programot terveznek szervezni minden korosztály részére, felhívva a figyelmet az internetes csalásokra is.

Nyíradonyi járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Álmosd	-	-	-
Bagamér	X	-	-
Fülöp	-	-	-
Nyírábrány	-	X	-
Nyíracsád	X	-	-
Nyíradony	-	X	-
Nyírmártonfalva	-	X	-
Újléta	-	-	-
Vámospércs	X	-	-

A Nyíradonyi járásban a digitális eszközökkel és az internettel való ellátottság általában megfelelő. Korábban megvalósultak már a digitális kompetenciát fejlesztő programok, általában pályázati források révén, ezekre a jövőben is lenne igény. A Digitális Jólét Programnak köszönhetően a településeken biztosított az ismeretek megszerzése, illetve a program jóvoltából a digitális eszközök használata is.

Bököny Község konzorciumi partnerei a Nyíracsádi Lendület Egyesület és a Délnyírségi Többcélú Önkormányzati Kistérségi Társulás projektnek köszönhetően 11 településen (köztük Vámospércsen is) összesen 75 családban nyújtanak segítséget. A program keretében többek közt álláskereső technikákra és internet használatra is képzik a szülőket. A járásszékhely településen úgy vélik, a digitális kompetenciafejlesztést célzó programok megvalósításához jó minőségű és használható eszközök ingyenes biztosítására, valamint olyan képzésekre lenne szükség, amelyek nemcsak ingyenesek, hanem még tanulmányi ösztöndíjat is biztosítanak a részt vevők számára.

Püspökladányi járás:

A járás települései	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek helyben az érintett célcsoport számára	Digitális kompetenciafejlesztési programok részben elérhetőek helyben	Digitális kompetenciafejlesztési programok elérhetőek, de nem helyben
Báránd	-	-	-
Bihardancsháza	-	-	-
Biharnagybajom	X	-	-
Bihartorda	-	-	-
Földes	X	-	-
Kaba	X	-	-
Nagyrábé	-	-	-
Püspökladány	-	-	-
Sáp	-	-	-
Sárrétudvari	-	X	-
Szerep	X	-	-
Tetétlen	-	-	-

A Püspökladányi járás 12 települése közül ötben számoltak be arról, hogy jelenleg, vagy a korábbi években zajlottak digitális kompetenciát fejlesztő programok, ezek egy része kifejezetten a hátrányos helyzetű csoportokat célozta meg. A településeken a művelődési házakban és a könyvtárakban biztosított a lakosság számára a számítógép- és internet használat. Az informatikai jártasság hiánya nehezíti a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést és a munkaerőpiacra történő elhelyezkedést. Egyre fontosabb az idős korosztály info-kommunikációs készségeinek a fejlesztése is a családi kapcsolatoknak a távol élő családtagokkal való fenntartása, az információkhoz való hozzáférés, az izoláltság csökkentése érdekében.

A szakértői interjúk kiemelték, hogy nehéz megítélni a lakosság általános digitális kompetenciáját, de a közösségi média felületek látogatottsága és a szórakozási célú digitális eszközhasználat nagyon gyakori a legtöbb csoport körében, ugyanakkor úgy vélik, hogy ezek a felületek nem biztos, hogy hozzájárulnak a digitális kompetenciák fejlődéséhez. Az idősek és a mélyszegénységben élők és/vagy romák digitális kompetenciája feltehetően alacsonyabb az átlagnál. A gyerekek digitális kompetenciáját folyamatosan fejlesztik az oktatási intézményekben, ugyanakkor az internetes zaklatásnak és csalásnak ők is áldozataivá válhatnak. Több település is jelzi, hogy szükségesek lennének digitális kompetenciát fejlesztő programok, azonban olyan pályázati lehetőségekre lenne igény, amelyek digitális kompetenciát biztosító eszközök (pl. laptop, tablet, mobiltelefon, táblagép, interaktív fal) beszerzését is segítenék, nem csak a szakembert biztosítanák.

Közösségi programok vármegyei szintű összegzése

A mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek szóló hátránykompenzáló, fejlesztő szolgáltatások:

Hajdú Hajdú-Bihar vármegyében a mélyszegénységben élő gyermekeknek, roma gyermekeknek, illetve fiatal felnőtteknek jellemzően széles körben biztosítanak célzott fejlesztő tevékenységeket, szolgáltatásokat és programokat a hátrányok mérséklése, valamint a társadalmi befogadás, társadalmi kohézió és a munkaerőpiaci kompetenciák erősítése érdekében, azonban tevékenységek, szolgáltatások bővítésére, kiszélesítésére szükséges hátránykompenzáló tanórai keretbe illeszthető és tanórán kívüli (pl.: önfejlesztő és kommunikációs készségeket fejlesztő, pénzügyi tudatosságot erősítő, tehetséggondozó, pályaaorientációs,

egyéb készség és képességfejlesztő, mozgásfejlesztő, egészség tudatosságot erősítő) tevékenységek biztosításával. Céltól fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások érhetőek el a vármegye mind a tíz járásában, ugyanakkor járásonként és településenként is markáns eltérések vannak a fejlesztő tevékenységekhez való hozzáférésben és a fejlesztő tevékenységek, szolgáltatások körében és megvalósulási formájában is. A rendelkezésre álló adatok alapján a vármegyében vannak olyan járások, ahol a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek a járás minden településén többféle fejlesztő tevékenységhez, szolgáltatáshoz is hozzáférnek (pl. Hajdúböszörményi járás, Debreceni járás), de olyan szolgáltatáshiányos járásra is van példa (pl. Hajdúhadházi járás), ahol csak a járás egy részén szerveznek a célcsoport részére fejlesztést. A *baba-mama körök* szervezése vármegyei, járási és települési szinten is jellemző. A baba-mama körök a településeken élő családok és kismamák számára biztosítanak fejlesztő foglalkozást gyermekeikkel együtt. A baba-mama körök megszervezésében néhány településen a védőnőnek, a Jelenlét Pontnak kiemelt szerepe van, de van arra is példa, hogy civil szervezet, óvoda szervezi, vagy önszervező anyukák csoportjai a szervezők. A szolgáltatás jellemzően havonta biztosított, de baba-mama körönként változó, hogy milyen gyakorisággal elérhető. A *tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek* a hátrányok mérséklésére is az egyik leggyakrabban biztosított fejlesztő tevékenységek közé tartozik a mélyszegénységben élő iskolai tanulmányokat folytató gyermek, roma gyermekek, illetve részben fiatal felnőttek részére. Ezen fejlesztő tevékenységeket leggyakrabban a közoktatási intézmények szervezik az általános és a középiskolákban is. Mindemellett a Tanoda programok és a Jelenlét Pontok is kiemelt szerepet vállalnak a célcsoport folyamatos, komplex programok keretében megszervezett fejlesztő tevékenységek és szolgáltatások biztosításával. Ennek ellenére továbbra is jelen vannak ezen gyermekek esetében a közösségbe való beilleszkedése nehézségei, az iskola átmenet - képességek, részképességek nem megfelelő ütemű fejlődése, kommunikációs és szocializációs elmaradások és az egyre növekvő már általános iskolában jelentkező mozgásszervi problémák is. A közoktatási intézmények egy jelentős részében szerveznek *pályaorientációs, pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadást* is, főként a végzős korosztály részére, de van példa arra is, hogy már a felső tagozatos (főként 7-8. osztályos) diákok és a középfokú oktatásban pedig minden évfolyamon bevonásra kerülnek a tanulók. Az iskola mellett a Tanoda programok szolgáltatásai között is megjelenik a pályaorientáció. A pályaorientációs szolgáltatás megvalósulásának formája változó, a pályaválasztási kiállításától, az iskolalátogatáson, a középiskolák pályaválasztási előadásán át a pályaválasztási pszichológus szakember és a település vállalkozásainak bevonásával megvalósuló programokig, de továbbra is jellemzőek ezen gyermekek körében a pályaorientációs, pályaválasztási problémák, így ezen tevékenységek kiegészítése indokolt. Az oktatási intézmények, közművelődési és kulturális intézmények és a Tanodák is biztosítanak *tehetségfejlesztő tudományos és/vagy kulturális jellegű foglalkozásokat* a célcsoport részére. A tehetségfejlesztő foglalkozásokhoz való hozzájutás járási, települési és intézményi szinten is markáns különbséget mutat. Van, ahol az adott szervezetek, intézmények akár több különféle tehetségfejlesztő foglalkozást is szerveznek és/vagy a településen több szervezet, intézmény is különböző formában tudja megszervezni a szolgáltatást. *Pénzügyi tudatosságot fejlesztő programokat és kommunikáció fejlesztését segítő programokat* is szerveznek a célcsoport számára, de ezen típusú fejlesztő programok alig biztosítottak vármegyei, járási és települési szinten is. A pénzügyi tudatosságot fejlesztő programok jellemzően a közoktatási intézmények tanulói részére érhetőek el, főként „PÉNZ7”, Téma Hét keretében, ritkábban szakmai órák keretében. Az iskolákon kívül volt példa arra is, hogy a FETE program biztosította a lehetőséget, vagy a települési önkormányzat is szervez ilyen típusú programot a városrehabilitációs program keretében. A kommunikáció fejlesztését segítő programok alig elérhetőek, és azokat is inkább az iskolák szervezik. A programok eltérő tematikájúak, inkább a beszédfejlesztésre irányulnak (pl. színjátszókör, drámaszakkör, író- olvasó találkozó, könyvtári órák) és kevésbé média fókuszúak (pl. médiaszakkör). A *készségfejlesztő és hátránykompenzáló szolgáltatások* mellett *természetbeni juttatásokat* is biztosítanak, főként a települési önkormányzatok, alkalomszerűen pedig a roma nemzetiségi önkormányzat a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, fiatal felnőttek részére. Az adományoknak is jelentős szerepe van a célcsoport szükségleteinek biztosításában. A természetbeni juttatásokhoz való hozzáférés településfüggő, a formáját és gyakoriságát tekintve is, de jellemzően alkalmanként biztosítottak. A természetbeni juttatások között jellemzően a tartós élelmiszer, a tisztálkodási szerek, a használt bútorok, a könyvek, az iskolai tanszerek, a gyermekétkeztetés szünetekben is, valamint a célcsoport családjának tűzifa támogatása jelenik meg. A természetbeni juttatások körének bővítésére, rendszerességének biztosítására lenne szüksége és igénye a célcsoportnak, amely kiterjed a

tanuláshoz szükséges digitális eszközökre (notebookra), a várandós anyáknak gyereknevelésre felkészítő csomagok összeállítására, de elsősorban a tüzelő és az élelmiszer biztosítására lenne szükség a leginkább. Vármegyei, járási és települési szinten is szükség lenne a fejlesztő tevékenységek, hátránykompenzáló szolgáltatások, programok körének bővítésére, illetve egyes településeken a hiányzó és/vagy hiánypótló tevékenységek megszervezésére, melyek jelenleg a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, fiatal felnőttek részére nem elérhetőek.

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek helyben történő fejlesztésének, tanításának támogatása:

Az Oktatási Hivatal Köznevelés Információs Rendszerének (KIR) adatai alapján a vármegye 82 településéből 79-ben működik legalább egy köznevelési feladatellátási hely (óvoda, illetve általános vagy középiskola), és ezek közül mindössze három községben nincs a gyermekek között sajátos nevelési igényű (SNI). A Hajdú-Bihar köznevelési intézményeiben nevelt/tanuló gyermekek és fiatalok között mintegy háromezren minősülnek fogyatékossgal élőknek vagy pszichés fejlődési zavarral küzdőknek, és hozzávetőlegesen kétharmaduk integráltan vesz részt a mindennapi óvodai, iskolai munkában. A szakértői vélemény alapján csak külön csoportban nevelhető/oktatható gyermekeket és tanulókat 11 település intézményei fogadják, legnagyobb részük enyhe vagy közép súlyos értelmi fogyatékos, illetve autizmus spektrum zavarral küzd. Az integráltan, a többi gyermekkel-tanulóval együtt nevelt és oktatott létszám legnagyobb hányadát (csaknem felét) az egyéb pszichés fejlődési, konkrétan súlyos tanulási zavarral küzdők teszik ki, mellettük még az enyhén értelmi fogyatékosok, az autizmussal élők, valamint a súlyos figyelemzavarral küzdők száma és aránya haladja meg az érintett gyermekek és fiatalok tizedét.

A sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek a nevelés-oktatás valamennyi szintjén érzékelhető számban vannak jelen, helyben történő fejlesztésük, tanításuk támogatása nem csak a közvetlenül érintett szülők érdeke. A települések visszajelzései alapján a döntéshozók egyfelől érzékelik is a kérdés fontosságát, ezért erőforrásaik függvényében igyekeznek megfelelő képzettségű szakembereket bevonását elősegíteni. Az SNI gyermekek helyben történő támogatása megoldott, de növekvő számukból adódóan egyes településeken kihívást jelent és további szakemberek (pl: iskolapszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonásának igénye jelentkezik.

Ifjúságot célzó tevékenységek

A vármegyeszékhelyen a fiatalok részére számos ifjúságot célzó programot szerveznek, ezek egy része a szabadidő hasznos eltöltését segíti elő, míg más tevékenységek a fiatalok képességeinek fejlődését, a foglalkoztatás elősegítését, vagy éppen az érdekképviselet támogatását vállalják. A járási központok többségében is többféle program elérhető a célcsoport számára. A kisebb településeken azonban csak korlátozottan vannak jelen a foglalkoztathatóságot támogató szolgáltatások, a kulturális és szabadidős lehetőségek. Hiányoznak az ifjúsággal foglalkozó szakemberek, illetve azok a civil szervezetek is, amelyek hozzájárulnának a fiatal korosztály aktívabb társadalmi szerepvállalásához. Mindezekre nagy igény mutatkozna a kisebb településeken is annak érdekében, hogy a fiatalok számára is vonzó életteret nyújtsanak. Több településen is széles a tematikus tábortáborok repertoárja, de van olyan település, ahol nem szerveznek ilyen jellegű programot. Számos településen nem szerveznek a fiatalok vállalkozói kompetenciáinak fejlesztését vagy foglalkozást elősegítő kompetenciáinak fejlesztését célzó programokat, melyek a fiatalok munkaerőpiacra történő belépését segítené elő. Ez hosszú távon a fiatalok elvándorlásának veszélyét rejti magában. Fontos lenne változatosabb programokat szervezni, hogy a fiatalok szélesebb körének érdeklődését is fel tudják kelteni. A fiatalok kevésbé vesznek részt a helyi ügyek alakításában, ösztönözni, motiválni kellene őket az aktívabb részvételre (pl. ifjúsági önkormányzatok, diáklklubok működtetése). Az önkéntes programok változatosabbá tétele is hozzájárulhatna a fiatalok bevonódásához, a helyi közösségek fejlődéséhez. Hajdúnánáson például Gyermekek- és Ifjúsági Önkormányzat működik ifjúsági polgármesterrel és képviselőkkel, így a fiatalok közügyekbe történő bevonása és aktivizálása főként általuk történik, az ifjúsági korosztály igényének megfelelő programokat szerveznek. Hajdúszoboszlón ifjúsági klub kezdte meg működését. A civil szervezetek aktívabb szerepvállalása és támogatása fontos lenne a fiatalok bevonása terén. A fiatalok önkéntes munkájának jobb koordinációja és a fiatalok hatékonyabb tájékoztatása szükséges ahhoz, hogy a közösségi részvétel még szélesebb körben legyen megvalósítható. Sok helyen hiányzik az olyan szakember, aki célzottan a fiatalokkal foglalkozna, leginkább a kulturális intézmények dolgozóinak a feladata a településeken az ifjúságot érintő programok szervezése és megvalósítása. Számos településen kevés az ifjúságot célzó program, melynek az is az egyik oka, hogy több településen nincs megfelelő

közösségi tér (pl. Bocskai kert). Van olyan település, ahol a meglévő művelődési ház és/vagy filmszínház épülete elavult (pl. Hajdúdorog, Álmosd, Szerep), nagyobb rendezvények megtartására nem alkalmas. A mai kornak megfelelő kulturális, szórakoztató központ kialakításának igénye fogalmazódik meg, mely a település minden korosztálya részére biztosítana lehetőségeket.

Helyi kulturális közösségfejlesztés:

A Hajdú-Bihari települések szinte mindegyikében szerveznek olyan közösségépítő akciókat, rendezvényeket, programokat, amelyek elősegítik a közösségi együttműködést és erősítik a helyi identitást. Ezen programok fontos célja a hagyományépítés, hagyományteremtés, kulturális örökség ápolása, valamint a településen élők közösségi együttműködésének elősegítése. A programok kialakításakor figyelnek arra, hogy minél szélesebb körben felkeltsék velük a lakosság érdeklődését, ezért fontosnak tartják a különböző korosztályokkal és társadalmi csoportokkal foglalkozó intézmények, szervezetek, helyi közösségi csoportok bevonását is a megvalósításba. Problémaként fogalmazódik meg néhány településen az, hogy a településen szervezett helyi kulturális közösségi programokon kevés az érdeklődő vagy nehéz új érdeklődőket megszólítani a részvételre. Kevés településen zajlott eddig közösségi felmérés, amelynek az eredményei lehetővé tennék a helyi igények és hiányosságok pontosabb azonosítását, ezért igény is lenne rá. A települések nagy része nem rendelkezik a település múltját feltáró krónikával, falukönyvvel sem. Vannak azonban olyan példák is, ahol volt már ezekre kezdeményezés, sőt olyan település is van, ahol lakossági kezdeményezésre kifejezetten falukönyv író klub alakult, hiszen a falukönyv írásának folyamata kiváló közösségépítő tevékenység a településen. Több település is jelzi, hogy egy szakszerű közösségi felmérés elkészítéséhez szükség lenne kutatómódszertanban jártas szakember jelenlétére, támogatására a településen. Problémát jelent az is, hogy kevés számú és régi IKT eszköz áll rendelkezésükre. Számos település igényként fogalmazta meg, hogy szükség lenne a településen színházi előadásokra, ifjúsági előadásokra, óvodások, kisiskolások részére bábszínházi előadásokra, mesenapokra, tematikus táborokra, zenés rendezvényekre, melyek megvalósítására forráshiány miatt kevés lehetőség volt. Nagy szerepe lenne a közösségi szerepvállalás és kezdeményezőképeség erősítésének a helyi közösségekben. Néhány településen kulturális kerekasztal több éve működik (pl. Derecskén), máshol még csak tervezik a megvalósítását (pl. Monostorpályi). Nagy jelentőséget tulajdonítanak az információs pontoknak, ahol a lakosság könnyen hozzáférhet információkhoz a közösségfejlesztési tevékenységekről, illetve fontosnak tartják a közösség igényeinek feltárását annak érdekében, hogy a programok és akciók az érdekeltek igényeihez igazodva valósulhassanak meg. Mindezekhez tapasztalattal, megfelelő ismeretekkel rendelkező szakemberek bevonására van szükség. Több település is jelezte ugyanakkor, hogy a hiányzó, vagy nem megfelelő közösségi terek és létesítmények akadályozzák a településen a helyi kulturális közösségfejlesztést. Közösségi színterek, parkok, játszóterek kialakítása, megújítása szükséges számos településen.

Vármegyei, térségi identitás erősítése, térségfejlesztési együttműködések:

A járásek többségében rendszeresen sor kerül a lakosság kulturális közösségi identitását, együttműködését dinamizáló programok, események szervezésére és részt is vesznek a települések vármegyei, térségi szintű hasonló programokban. Ezek témái között megjelentek: ünnepek, gasztronómia, kultúra, művelődés, hagyományörzés, sport. Több járásban is felmerült az igény több, a kulturális közösségi identitáshoz, a lakosság együttműködéséhez kapcsolódó esemény megvalósulására. A generációk közötti tudásátadás nagy hangsúllyal jelent meg a programok céljai között, valamint szükségesnek vélik a települések a helyi értékek, hagyományok átörökítésére, a helytörténetre fókuszáló programok megvalósítását. A kívánt programok, események között továbbá megjelent a gasztronómiai jellegű programok iránti igény is. A települések ezen célokat közösségfejlesztő, szórakoztató, kulturális programok megvalósításával szeretnék elérni (pl. táncházak, koncertek, előadások, múzeumi rendezvények). A programok, események szervezése és megvalósítása érdekében több lehetséges együttműködő partner is felmerült, melyek közül jónéhányan már a meglévő programkínálatban is fontos szerepet töltenek be. A szereplők között megjelentek: civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális és művelődési intézmények, köznevelési intézmények, megyei önkormányzat, megyei kulturális intézmények, szociális szakemberek és egészségügyi munkatársak. A programok megvalósításához szükséges anyagi háttér, humán erőforrás, valamint eszközbeszerzés is (nyomtató, laptop). A fiatalok és hátrányos helyzetű családok elérése jelent kihívást a települések számára az említett programok kapcsán. A települések nagy része rendelkezik tudásmegosztó, kommunikációs platformokkal. A weboldalak fejlesztése, valamint kommunikációs szakember alkalmazása is felmerült igényként egyes települések esetében. Több település kiemelte, hogy

nem szervez a településen kiemelt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések támogató képzéseket, rendezvényeket, de támogatják az ilyen jellegű eseményeket, igyekeznek részt venni ezeken. A szervezett rendezvények között megjelentek azok a falunapok, melyek járási szintű együttműködés keretében jönnek létre, valamint felnőtt és gyermek színházi előadások, melyek kapcsán törekszenek a járási települések bevonására. A korábbi vagy meglévő térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködések kapcsán az egész életen át tartó tanulás, a gyermekvédelem és a közfoglalkoztatás jelent meg tématerületként. Azon települések, amelyek nem vettek még részt térségi, járási szintű térségfejlesztési együttműködésekben, szükségesnek tartják ezeknek a megvalósítását. Szükségesnek tartják a településeken az azonos tématerületen működők együttműködésének kialakítását, a vármegyei és járási identitáserősítést, egymás megismerését, a különböző generációk bevonását, az ünnepek közösségi szintű megélését, a közös programok lebonyolítását. Ehhez szükségesek tartják az anyagi források meglétét és a pályázati lehetőségeket.

Roma nők foglalkoztathatóságát célzó programok:

Kifejezetten a roma nők foglalkoztathatóságát elősegítő felzárkózási programok a vizsgálat idején a vármegye egyetlen járásában sem zajlottak. A korábbi években a járások felében jelentek meg a roma nők munkaerőpiaci integrációját támogató programok, ezek elsősorban projektfinanszírozás keretében valósultak meg. A települések egy része legfőképpen a közfoglalkoztatást tekinti az alacsony iskolázottságú roma nők elhelyezkedést segítő programnak, ugyanakkor a roma nők a legtöbb településen már kiszorultak a közfoglalkoztatásból is, ami azt bizonyítja, hogy a célcsoport jelentős hátrányban van a foglalkoztatási esélyek területén. A romák foglalkoztatási helyzete hosszú évek óta kihívásokkal küzd. Különösen nehéz helyzetben vannak a roma nők és a mélyszegénységben élők, akik számos strukturális és szociális akadállyal néznek szembe a munkaerőpiacon való érvényesülés során. A romák foglalkoztatási helyzetének és társadalmi integrációjának javítása érdekében fontos, hogy pontosan ismerjük a célcsoportot, azonban a romák azonosítása és nyilvántartása számos etikai, jogi és gyakorlati kihívással jár. A roma nők foglalkoztatásának javítása komplex és átfogó megközelítést igényel, amely figyelembe veszi a társadalmi, gazdasági és kulturális tényezőket is. Az előítéletek lebontása, az oktatás fejlesztése, a lakhatási és közlekedési támogatások, valamint az egészségügyi ellátás javítása mind elengedhetetlen lépések a roma nők és a mélyszegénységben élők foglalkoztatási helyzetének javításához. Ezek a lépések nem csak a roma nők és a roma közösségek, hanem az egész társadalom számára is kedvező hatással lennének.

Digitális kompetenciafejlesztés:

A vármegyében kevés, kifejezetten a digitális kompetenciák fejlesztésére vonatkozóan megtett lépésekről, kezdeményezésekről tudtak beszámolni a települések. A települések könyvtáraiban általában elérhető az internetes szolgáltatás, illetve a legtöbb háztartás rendelkezik interneteléréssel és digitális eszközökkel, azonban több településen a hiányos vagy elavult digitális eszközök akadályozzák a digitális készségek fejlesztését. Jónéhány település válaszadói kiemelték, hogy nehéz megítélni a lakosság általános digitális kompetenciaszintjét, de a közösségi média felületek látogatottsága és a szórakozási célú digitális eszközhasználat nagyon gyakori a legtöbb csoport körében, ugyanakkor úgy vélik, hogy ezek a felületek nem feltétlenül járulnak hozzá a digitális kompetenciák fejlődéséhez. A gyermekek digitális képzésének elsődleges színterei az oktatási intézmények, ahol megfelelő ismereteket kaphatnak, az idősek és mélyszegénységben élők és/vagy romák digitális kompetenciáit azonban az átlagostól alacsonyabbnak tartják, ezek a célcsoportok szorulóknak leginkább fejlesztésre. A települések jelentős része úgy véli, hogy az idősek korcsoportjának van a legnagyobb lemaradása digitális kompetenciák terén, ezért indult jónéhány kezdeményezés kifejezetten az idősek ezen kompetenciáinak fejlesztésére. Egyes járásokban vannak eseti jellegű digitális kompetenciafejlesztést szolgáló kezdeményezések, mint például Balmazújváros támogató szervezet segítségével pl. az Idősügyi Infokommunikációs Modell Program Keretein belül több nyugdíjas számára biztosított informatikai eszközt, melyet kiegészítettek azzal, hogy segítők járnak az idősekhez az informatikai ismereteik bővítése érdekében. Tiszacsegén a számítógép használat alapismereteinek képzésére van lehetőség a könyvtárban, alapítványi pályázat keretein belül a hátrányos helyzetű lakosságot célozva. Csökmön néhány hónapos internetes felzárkóztató, tájékoztató szakkört indítottak nyugdíjasoknak, Hencidán pályázati forrásból digitális kompetencia fejlesztés képzés történt az eMagyarország Központ szervezésében.

Számos településen a digitális kompetenciafejlesztés területén rendkívül fontosnak tartanak az online tér adta veszélyekre való felhívást célzó programokat is. A legtöbb településen a digitális kompetenciafejlesztést célzó programok megvalósításához jó minőségű és használható eszközök ingyenes biztosítására

lenne szükség, azonban volt olyan település is, ahol hangsúlyozzák, hogy olyan képzésekre lenne szükség, amelyek nemcsak ingyenesek, hanem még tanulmányi ösztöndíjat is biztosítanak a részt vevők számára.

IV. ILLESZKEDÉS ORSZÁGOS ÉS VÁRMEGYEI STRATÉGIAI DOKUMENTUMOKHOZ

A vármegye Szolgáltatási Út Térképe a TOP_Plusz-3.1.3-23 felhívás keretében elkészült, a **Szolgáltatási Út Térképek és Vármegyei Esélyteremtő Paktumok felülvizsgálatát, elkészítését segítő Módszertani útmutatók** és sablonok alapján készül. Ezen útmutatók előírása az, hogy a Szolgáltatási Út Térképnek és a rá épülő vármegyei Esélyteremtő Paktumnak **illeszkednie kell** az alábbi, **társadalmi felzárkózást célzó stratégiai dokumentumokhoz**.

Az alábbiakban a SZÚT ezen dokumentumokhoz történő illeszkedése kerül bemutatásra:

Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011) - II. Magyar Nemzeti Felzárkózási Stratégia (2014) a tartósan rászorulóakra, a szegény családban élő gyermekekre és a romákra fókuszál. A Stratégia célrendszerében szerepel a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése, különös tekintettel a roma népességre; a szegénység, szociális kizáródás újra termelődésének megakadályozása; a társadalmi-gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése. Ezzel összhangban a vármegyei Szolgáltatási Út Térkép tématerületei a lakosságra vonatkozó helyzetfeltárás mellett külön tárgyalják a hátrányos helyzetű csoportok szolgáltatásokhoz, ellátásokhoz való hozzáférését, a csoportokban felmerülő szükségleteket, hiányosságokat. A közösségi programok tématerület vizsgálata a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások tekintetében további információkkal szolgál a Hajdú-Bihar vármegyében élőkre vonatkozóan.

„Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia, 2007-2032 (Melléklet a 47/2007. (V. 31.) OGY határozathoz) célja a gyermekszegénység csökkentése, a gyermekek esélyeinek javítása. A gyermekek helyzetével összefüggő speciális alapelvek között jelenik meg a prevenció elve; a gyermekérdek mindent átható elvként kezelésének elve; a fokozatosság, valamint a leghátrányosabb helyzetben lévők fokozott védelmének elve; az egyenlő esélyű hozzáférés elve. A fejlesztési területek, célkitűzések az alábbiak: foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet javítása; a gyermekes családok anyagi helyzetének javítását szolgáló ellátások; lakás, lakhatás feltételeinek, minőségének, biztonságának javítása; a képességek kibontakoztatását, a sikeres iskolai pályafutást segítő intézmények és szolgáltatások, a szegregáció csökkentése; a gyermekes családokat célzó személyes szolgáltatások és szakellátások fejlesztése; egészségesebb gyermekkor biztosítása. A vármegyei Szolgáltatási Út Térkép ennek megfelelően a gyermekek helyzetét, szükségleteit kiemelten vizsgálja minden egyes tématerület esetében, továbbá a gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások, oktatás és oktatási intézmények területei, a közösségi programok egyes részterületei nagymértékben a gyermekek és a gyermekes családok helyzetének feltárására irányulnak.

Új Roma Stratégia (2019-2030), 1426/2019. (VII. 26.) Korm. határozat az Új Roma Stratégiával (2019-2030) összefüggő feladatok meghatározásáról. A Stratégia a célzott segítségnyújtás és beavatkozás érdekében a helyben feltárt és a helyi szükségletekhez igazított fejlesztési eszközök szükségességére fókuszál. Ezzel összhangban a vármegyei Szolgáltatási Út Térkép minden tématerület vonatkozásában külön vizsgálja a romák helyzetét, a járási és települési szintű adatok lehetővé teszik a helyben felmerülő szolgáltatási, ellátási, hozzáférési hiányok beazonosítását.

„...Hogy általuk legyen jobb!” Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009–2024 célja az ifjúságban rejlő erőforrások kibontakoztatásának, valamint a korosztályok társadalmi integrációjának elősegítése. Ehhez szükséges egy olyan társadalmi környezet megteremtése, amelyben az egyéni és közösségi célú tevékenységek támogatása megvalósul. A Stratégia specifikus céljai az ifjúsági korosztályok sikeres társadalmi integrációjához

szükséges környezet fejlesztésére; az ifjúsági korosztályok és közösségeik érvényesülésének elősegítésére; az ifjúsági szakma és az ifjúsági civil szervezetek munkájának elősegítésére fókuszálnak. A vármegyei Szolgáltatási Út Térkép külön alfejezeteket tartalmaz a fiatalokra vonatkozóan, melyek a mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások és az ifjúságot célzó tevékenységek feltárására irányulnak. A korosztály azonban a további vizsgált tématerületek során is kiemelten megjelenik.

Országos Fogyatékosügyi Program (15/2015. (IV. 7.) OGY határozat az Országos Fogyatékosügyi Programról (2015–2025) tartalmazza a fogyatékos személyek élethelyzetének javítása, esélyegyenlőségük biztosítása, továbbá az akadálymentesítés megvalósítása iránti elkötelezettséget, továbbá mindezek megvalósításának beavatkozási területeit. A vármegyei Szolgáltatási Út Térkép kiemelt célcsoportként azonosítja a fogyatékkal élő embereket. Bemutatja az oktatási, egészségügyi, szociális ellátásokhoz való hozzáférésüket, az akadálymentesítés és az esélyegyenlőség biztosítására irányuló törekvéseket a vármegyében.

Az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia (2021–2030) a méltányos, korszerű, nemzeti köznevelés megvalósulása érdekében jött létre. Specifikus célkitűzései között szerepel az oktatás-nevelés belső egyensúlyának biztosítása; a köznevelésben részt vevő emberi erőforrás fejlesztése; méltányos, egyéni sajátosságokat figyelembe vevő köznevelés; a XXI. század kihívásaira reagáló köznevelés; külföldi magyarok, magyarországi nemzetiségek oktatásának-nevelésének fejlesztése. Ezzel összhangban a Vármegyei Szolgáltatási Út Térkép felméri a vármegye oktatási helyzetét, az ezzel kapcsolatban felmerülő nehézségeket, kihívásokat. A rendelkezésre álló adatok alapján bemutatásra kerülnek a vármegye oktatási intézményei, a diákok jellemzői, továbbá a megvalósuló oktatási feladatok, így az óvodai ellátás, általános iskolai ellátás, középfokú oktatás, felnőttoktatás mellett az olyan egyéb oktatási feladatok is, mint a korai fejlesztés, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, óvodai és iskolai pszichológiai ellátás, tehetséggondozás, pályaválasztási tanácsadás.

„Egészséges Magyarország 2021–2027” Egészségügyi Ágazati Stratégia egységes keretrendszerbe foglalja az ágazatot érintő jogszabályalkotási feladatokat. A stratégia ismerteti az egészségügyi intézményrendszert, ennek alapján megfogalmazza az egyes területeket érintő specifikus célokat és tervezett intézkedéseket. Vármegyei Szolgáltatási Út Térkép felméri a vármegyében elérhető egészségügyi alap- és szakellátás keretében nyújtott szolgáltatásokat, így a megelőző ellátások; a házi orvosi; házi gyermekorvosi ellátások; fogorvosi alapellátások; fogorvosi ügyeleti ellátások; védőnői és az iskola-egészségügyi ellátások; az otthoni szakápolások és otthoni hospice ellátások; járóbeteg szakellátások; fogorvosi szakellátás; fekvőbeteg-szakellátás; egyéb egészségügyi szolgáltatások területén azonosított jellemzőket és hiányosságokat.

Tartós ápolás-gondozásra vonatkozó stratégia a társadalomban egyre nagyobb arányban jelen lévő idősebb korosztály ápolás-gondozás iránti növekvő keresletének kezelése érdekében jött létre. A stratégia a tartós ápolással és gondozással kapcsolatos problémák három fő kérdéskörére fókuszál: humán erőforrás, intézményrendszeri struktúra és finanszírozás, gondoskodás és a tartós ápolás megközelítése és szemléletváltása. Ezzel összhangban a Vármegyei Szolgáltatási Út Térkép az időseket kiemelt célcsoportként azonosítja, bemutatja a különböző egészségügyi és szociális ellátásokhoz való hozzáférésüket, továbbá mindazokat a szolgáltatásokat és intézményeket, amelyek kielégíthetik az idős korosztály ápolás-gondozás iránti szükségleteit.

Az EU Duna Régió stratégia célja, hogy a Duna régióban szinergiákat hozzon létre, összehangolja a szakpolitikákat és kezdeményezéseket. A stratégia a következő kihívások kezelésére összpontosít: mobilitás, energia, környezet, kockázatok, társadalmi és gazdasági aspektusok, biztonság, súlyos bűncselekmények és szervezett bűnözés. Vármegyei Szolgáltatási Út Térkép ehhez kapcsolódóan kiemelt figyelmet fordított a vasúti és közúti mobilitásra, az egyéni és közösségi közlekedés lehetőségeire, az úthálózatok kiépítettségére. Megvizsgálta olyan társadalmi és gazdasági kockázatok jelenlétét a vármegyében, mint a munkanélküliség,

szegénység, közlekedésbiztonság, bűnelkövetés, továbbá ezek megelőzésére és kezelésére alkalmazott intézkedéseket.

Magyarország Alaptörvénye A felzárkózás-politika megnövekedett szakpolitikai jelentőségét mutatja az Alaptörvény 2013. április 1-jével életbe lépett módosítása: a XV. cikk (4) bekezdésébe bekerült a társadalmi felzárkózás fogalma az alábbiak szerint: „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti”. A vármegyei Szolgáltatási Út Térkép az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulása érdekében a vármegyei lakosság, valamint a hátrányos helyzetű csoportok tekintetében is különböző tématerületeken és területi szinten (vármegyei, járási, települési) vizsgálja a különböző szolgáltatásokhoz, ellátásokhoz való hozzáférést, a társadalmi felzárkózáshoz kapcsolódó alapvető területeket.

Hajdú-Bihar Vármegyei Területfejlesztési Konceptió A területfejlesztési koncepció összefoglalja Hajdú-Bihar Vármegye 2030-ig szóló legfontosabb céljait. A dokumentumban meghatározott célok és fejlesztési irányok kijelölése adja meg az alapot a 2021-2027 közötti Európai Uniós tervezési és költségvetési időszak operatív programjaihoz kapcsolódó vármegyei program elkészítéséhez. Jelen szolgáltatási Út Térkép a koncepció alábbi átfogó és ágazati céljaihoz kapcsolódik tématerületei szerint a legközvetlenebb módon: *Átfogó cél 2 (A2): Hatékony és fenntartható szolgáltatások és közigazgatási funkciók erősítése a vármegye társadalmának életminőségének, képzettségi szintjének, összetartozásának erősítése érdekében; Stratégiai ágazati cél 4 (S4) A lakosság mindennapi életét és a gazdaság versenyképességét segítő energiahatékony, a környezetet kevésbé terhelő, modern és fejlődő infrastruktúra megteremtése és a hozzáférés lehetőségeinek javítása; Horizontális elv (3): Az életminőség javítása a társadalmi és környezeti kihívásokra reagálva.* Meghatározó a 6. prioritással *Egészséges és gondoskodó társadalom* való kapcsolat.

Hajdú-Bihar Vármegyei Területfejlesztési Stratégia Program (2021-2027) A területfejlesztési stratégiai program Hajdú-Bihar Vármegye középtávú stratégiája, mely fejlesztési koncepciójában kijelölt célkitűzéseit és a javasolt fejlesztési irányok alapján részletesen ismerteti a fejlesztési prioritásokat, meghatározza a prioritások keretében végrehajtandó konkrét beavatkozásokat, intézkedéseket és áttekinti a megvalósítás keret- és feltételrendszerét. A vármegyei Szolgáltatási Út Térkép legközvetlenebb kapcsolatot a területfejlesztési stratégiai program 6. *Egészséges és gondoskodó társadalom* és 5. *Rugalmasan alkalmazkodó intelligens társadalom* prioritásával mutatja.

Hajdú-Bihar Vármegyei Területfejlesztési Operatív Program (2021-2027) A Hajdú-Bihar Vármegyei Területfejlesztési Operatív Program célkitűzése, hogy megalapozza a rendelkezésre álló, illetve megszerezhető források hatékony felhasználását a megye fejlesztése érdekében. Az operatív program egyes struktúra szerint és olyan részletességgel mutatja be a javasolt intézkedéseket, hogy a leírtak alapján lehetővé váljon az egyes intézkedések megvalósítása. A vármegyei Szolgáltatási Út Térkép elvárt tématerületeinek feltárásakor az alábbi prioritásokhoz és az azokhoz igazodó beavatkozásokhoz kapcsolódik:

5. Prioritás *Rugalmasan alkalmazkodó intelligens társadalom*

5.1 beavatkozás: Piac vezérelt szakképzés és felsőoktatás támogatása

5.2 beavatkozás: Munkaerőpiaci szereplők aktív együttműködési platformjának kialakítás, megerősítése

5.3 beavatkozás: online és kombinált képzési formák szerepének erősítése

5.4 beavatkozás: A „hiányszakmák” népszerűségének fokozását célzó regionális, térségi szintű szemléletformáló pályorientációs programok

5.5 beavatkozás: Oktatási intézmények infrastrukturális és digitális fejlesztése

5.6 beavatkozás: A kulturális intézményrendszer fejlesztése, kreatív ifjúsági közösségi terek kialakítása

5.7 beavatkozás: Egyéni és közösségi kompetenciák, kreatív és digitális készségek célzott fejlesztése és erősítése

6. Prioritás megnevezése: *Egészséges és gondoskodó társadalom*

6.1 beavatkozás: Egészségügyi alapellátó-rendszer és önkormányzati járóbeteg ellátás intézményei szolgáltatásainak és infrastrukturális feltételeinek korszerűsítése

- 6.2 beavatkozás: Egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférés egyenlőtlenségeinek mérséklése, digitális egészségügy erősítése
- 6.3. beavatkozás: A védőnői szolgálat humán és eszközállományának fejlesztése, infrastrukturális és digitális megújítása
- 6.4. beavatkozás: Népegészségügyi programok fejlesztése
- 6.5. beavatkozás: Intézményi étkeztetés és egészséges táplálkozás egységének erősítése
- 6.6. beavatkozás: Lakosság egészségtudatosságának erősítése, komplex, újszerű szemléletformáló eszközök kidolgozása és alkalmazása
- 6.7. beavatkozás: Települési sport- és szabadidős tevékenységek lehetőségeinek bővítése, sport-infrastruktúra kialakítása és fejlesztése
- 6.8. beavatkozás: A települési és járási szintű szolgáltatások kialakítása (az időskorúakról, szenvedélybetegekről, és hajléktalan emberekről gondoskodó szociális nappali ellátások) és egyéb szociális alapellátásokhoz kapcsolódó szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek fejlesztése
- 6.9. beavatkozás: Idősügyi infrastruktúra fejlesztése
- 6.10. beavatkozás: Egyéb szociális ellátások fejlesztése (gyermekjóléti szolgáltatás és a gyermekek napközbeni ellátása; szociális étkeztetés és házi segítségnyújtás; családsegítéshez való hozzáférés biztosítása)
- 6.11. beavatkozás: Szociális bentlakásos intézmények és közösségi ellátások fejlesztése
- 6.12. beavatkozás: Szociálisan rászoruló csoportok és személyek szemléletformálása, felzárkóztatása
- 6.13. beavatkozás: Egyéni, családi és közösségi felelősség erősítése

Hajdú-Bihar Vármegyei Foglalkoztatási Paktum (Hajdú-Bihar megye foglalkoztatási stratégiája 2017-2023) A stratégia meghatározza a vármegye jövőképét, felvázolja a megye kívánt foglalkoztatási helyzetét 2030-ig. A jövőkép eléréshez a stratégia középtávon járul hozzá, alapját képezi a foglalkoztatási akciótervnek. A társadalmi felzárkóztatást az alábbi specifikus és stratégiai célokon keresztül kívánja elérni, melyek a vármegyei Szolgáltatási Út Térkép által vizsgált területekre is kiterjednek. Az esélyegyenlőség biztosítása minden területen horizontális elemként jelenik meg.

- 1. Stratégiai cél: Az álláskeresők munkaerő-piaci hátrányainak csökkenése
 - 1.1 Specifikus cél: Az álláskeresők képzettségének piaci igényekhez igazodása
 - 2. Stratégiai cél: Az álláshelyek számának növekedése:
 - 2.3 Specifikus cél: A szociális gazdaság foglalkoztatási szerepének erősödése
 - 4. Stratégiai cél: A vállalkozások munkaerő-piaci versenyképességének javulása
 - 4.1 Specifikus cél: A megfelelő tudású szakemberek számának növekedése
 - 4.2 Specifikus cél: A közfoglalkoztatás elszívó hatásának csökkenése
- Horizontális cél: Esélyegyenlőség